

Agite, veneremur supplices, flexis ante Dominum
Creatorem nostrum genibus. PSAL. XCV. 6.

Liturgia Church of Eng. [Thomas Bayly, Latin]

L I T U R G I A,
S E U
L I B E R
Precum Communium,
Et Administrationis
SACRAMENTORUM,
Aliorūque
Rituum & Ceremoniarum
I N
ECCLESIA ANGLICANA
receptus:

Itēque Forma & Modus
Creandi Ordinandi & Consecrandi
EPISCOPOS, PRESBYTEROS,
& DIACONOS.

Epistolæ, Evangelia, & Psalmi

Inseruntur juxta

SEBASTIANI CASTELLIONIS
Versionem.

Editio altera priori longè emendatior.

L O N D I N I :

Apud R. & J. Bonwicke, J. & B. Sprin, Benj. Tooke,
M. Atkine, T. Varnam & J. Osborne, MDCCXIII.

THE
OFFICE OF THE
SACRAMENTO
COUNTY
SHERIFF
JAMES
M. HARRIS
JANUARY 1880

SYLLABUS.

P *Præfatio.*

De Forma Administrandi in Ecclesia.

De Ceremoniis.

Ordo prælegendi Psalterium.

—— *reliquas Sacras Literas.*

Tabula Propriarum Lectionum & Psalmorum.

Calendarium cum Tabula Lectionum.

Tabulæ Feriarum Conceptivarum, & Stativarum, &c.

Ordo in Precibus Matutinis.

—— *Vespertinis.*

Symbolum D. Athanasii.

Litania.

Supplicationes, & Gratiarum Actiones.

*Collectæ, ut & Epistolæ & Evangelia juxta
Castellionem.*

Ordo Administrandæ Cænæ Domini.

Pædobaptismus Publicus.

—— *Privatus.*

Baptismus Adultorum.

Catechismus.

Ordo Confirmationis.

Formula Matrimonii celebrandi.

SYLLABUS.

Ordo Visitandi Infirmos.

Communio Infirmorum.

Ordo pro Sepultura Mortuorum.

Purificatio Mulierum.

Comminatio.

Psalterium juxta Castellionem.

Formula Precum in usum Navigantium.

Forma Ordinandi Diaconos.

——— *Presbyteros.*

Forma Consecrandi Archiepiscopum, aut Episcopum.

Articuli Religionis.

Forma Precum in utraque Domo Synodi, &c.

Formula Precum Quinto Novembris.

——— *Trigesimo Januarii.*

——— *Vigesimo Nono Maii.*

Forma Strumosos Attractandi.

Honoratissimo Viro,
ET
Reverendo admodum in CHRISTO
PATRI ac DOMINO,
D^{no} Gulielmo Dawes,
BARONETTO ac
Episcopo CESTRIENSI.

IBER iste Tibi, Amplissime
Præsul, seipsum ulro commenda-

Sir William Dawes, Bart

Nat: 12 Sept: 1671

educated at Merchant Tailors School
in London under Mr Ambrose Bonwick
and others.

Scholar and afterwards fellow of St.
John's College Oxford -

1696 - Master of Catharine Hall,
Cambridge -

1698 - Rector of Dean of Bocking.

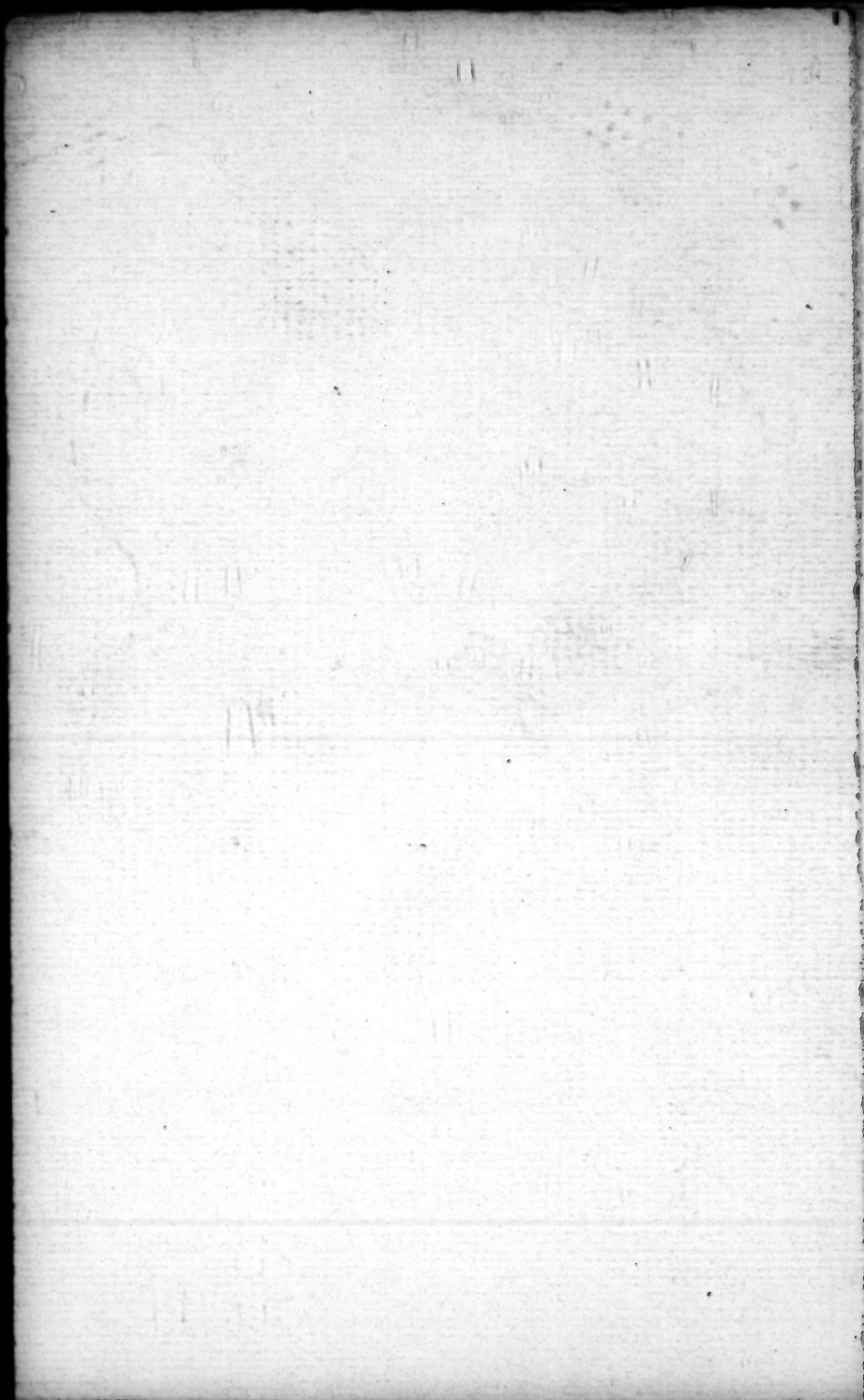
1707 - Bishop of Chester -

1713-14. Archbishop of York -

1724. mortem obiit.

iusnam
us am-
quém-
Vobis in-
atque
Tompini-
? Qui,
pende-
cum Il-
a essent,
m Illius
arentur,

Hæc

Honoratissimo Viro,
ET
Reverendo admodum in CHRISTO,
PATRI ac DOMINO,
D^{no} *Guilielmo Dawes,*
BARONETTO ac
Episcopo CESTRIENSI.

LIBER iste Tibi, Amplissime
Præsul, seipsum ultro commen-
dat in Clientelam: Cujusnam
scilicet Patrocinium potius am-
biret, quàm Tuum? Immo, quém-
nam sibi ardentioribus Votis in-
Vindicem appeteret, quàm Te, Vir optime, atque
dignissime Antistes, Qui tot tantisque Nomini-
bus Ecclesiam nostram Tibi devinxisti? Qui,
cum misera seditionum Tempestas Illi impende-
ret, salvam in Portu collocasti; Qui, cum Il-
lius Fundamenta jam tantum non eversa essent,
suffulisti labantem; Qui denique, cum Illius
Dogmata pari Furore ac Invidia oppugnarentur,
acerrimè ea defendisti.

DEDICATIO.

Hiscæ de causis, liceat mihi non Ecclesiæ tantum, sed & Patriæ nostræ gratulari; Quibus jamjam obtigit communis Libertatis strenuus adeo Vindex & Custos: liceat etiam Scholæ nostræ gratulari, quæ Te olim accepit Gremio, & diu fovit: liceat denique & mihi gratulari, qui intra eosdem Parietes Cælum hausit Aventinum.

Famdudum ibi futurae tuæ Amplitudinis Omen atque Augurium accepimus; & sanè nihil omninò mirandum est, ut, qui Dotibus adeo eximiis ornatús fuerit, inter Episcopos co-
 * Plin. Pan. optetur. Hoc quidem* non claritate Generis (de quo non Te jaëtas, uti nec de aliis, quæ in Te suspiciunt omnes & admirantur) sed Integritate Morum & Pietate promeritus es.

Cùm sis prognatus ab illustri Genere, profectò magnum inde Tibi Nomen accedit; majus verò à præclaris tuis maximisq; Virtutibus, quibus Te ipsum præstas non minùs Humani Generis Delicias, quàm Episcopalis Collegii Decus & Præsidium. Ortus es Majoribus, quos Pietas erga Ecclesiam, summa erga Regem Fides, exornârunt: quos damna sua, quæ Religionis ergò æquo animo tulerunt, reddiderunt illustres; illustriores autem, Constantia & Fides. En!
 Et

DEDICATIO.

Eorum lætantur Manes, qui Te illius Ecclesiæ jam vident Ornamentum, quam Ipsi pijs Armis, sed pariter bene! felicibus, propugnârunt: qui Te eadem Fide erga Reginam pietissimam intuentur, atque Ipsi erant in Beatum Martyrem.

Te mirer magis, quod Species tui Oris Augustior quàm humana appareat, an quod mellea adeo sit dicendifacultas, & † tanta † Plin. Pan. Tibi benefaciendi Vis? Cap. 71.

Quoties enim in sacra Rostra ascendis; en, quanta & quàm pia Admiratione, Audientium turba rapitur! en Puerorum egentium & Orphanorum hiantia Ora, quæ Tu & Pane & Verbo Dei imples! &, Te perorante, non alget Charitas.

Quæ quidem laudes tuæ ut dignè prædicentur, Facundiam parem Tuæ prorsus desiderant: liceat itaque Verbis uti Plinianis; * Mihi quidem non tam Humanitas * Plin. Pan. Tua, quàm Intentio ejus, Cap. 71. 67. admirabilis viderur. Orationi & 61.

Oculos, Vocem, Manus commodas. Equidem Parentis publici sensum, cum Exhortatione ejus, tum Pronunciatione ipsâ perspicere videor. Quæ illa Gravitas sententiarum? quam inaffectedata Veritas Verborum? Quæ Asseveratio in Voce? Quæ

DEDICATIO.

Affirmatio in Vultu? Quanta in Oculis,
Habitu, Gestu, toto denique Corpore Fi-
des? Ista semper facias, nec unquam
Animus tuus lassetur.

Nolo ulterius tua abuti Patientia, nec velima-
tue Modestiae esse injurius; sinas modò dicere,
quòd gaudeo oblatam esse facultatem, quæ mihi
consultisti Beneficia, palam agnoscendi. Ut diu
valeas, diuque tuo Consilio & Ductu admini-
stretur Ecclesia, omnibus precibus petit

Tui obsequentissimus

Tibi que devotissimus

Dabam à Schola Mer-
cat. Sciss. Londi-
ni, Kalendis April:
1713.

THO. PARSELL.

he was Headmaster
of Merchant Taylors.

et Mercatorum Scissorian

PRÆFATIO.

EA fuit Ecclesia Anglicana prudentia; ex quo Publicam Liturgi-
am suam adornavit, ut modicum sumpserit inter duo ex-
trema, nimiam scilicet Obstationem in denegando, ne ulla mo-
dino, & nimiam Facilitatem in concedendo; ut qualibet foret
in ea Immutatio. Quippe cum hinc communis experientia doceat, in
immutatione rerum maturâ deliberatione constitutarum, (nulla id po-
stulante necessitate) varia sequi incommoda, atque sapienter plura
atque graviora malis ipsi, quibus removendis ea immutatione stude-
batur, Inde vero constat peculiare Cultus Divini Formulas, Ritibusque
atque Cereemonias, qua in ea juxta præscriptum ordinem adhibentur,
res esse natura sua indifferentes, adeoque mutabiles, idque sit in con-
fesso, æquum est, ut, ob causas graves & magni momenti, pro varia
temporum ac occasionum exigentia, ejusmodi fiant & admittantur hæc
in parte immutationes, qua his, quibus Authoritas publica commissæ
est, subinde necessaria aut saltem conducibiles atque utiles esse vide-
buntur. Hinc videmus, sub Regnis variorum Beata memoria Principum,
qui jam inde à Reformatione floruerunt, in rebus nonnullis eas
immutationes, qua uniuscujusque temporis congruere visa sunt, iustis
gravibusque de causis, ab Ecclesia factas, ita tamen, ut Cultus Divini
quasi Corpus ipsum ac Essentiale (tam quoad Materiam ac partes præ-
cipuas, quam quoad Formam & Ordinem) eadem ad hunc usque diem
permanerint, & etiamnum permaneant firma & inconcussa, quom-
vis sæpius impetita vanis conatibus & violentis aggressibus seditio-
serum & levium hominum, qui semper ostenderunt se ejus esse ingenii,
ut somniis suis plus tribuerent, & privata rei magis studerent, quam
bono publico.

Quibus Artibus & quam perniciosus Consiliiis (nuperis & infelicibus
turbis savientibus) usus sacra Liturgia, hujus Regni Statutis huc us-
que nunquam abrogatis, sancitis, abierit in desuetudinem, toto terra-
rum orbi satia superque notum est, neque nobis animus est hic earum
rerum renovare memoriam. Quum autem verisimile videretur, post
silicem Regia Majestatis Resitutionem, Liturgia usum etiam inter
alia, quasi postliminio Ecclesia redditum iri (cum nulla Lege fuisset ab-
rogatus) nisi maturè obicerent quorundam Artes ac Diligentia,
qui sub nuperis Usurpatoribus in hoc maxime incumbuerant, ut Liturgia
sacra, odium apud plebem crearent, isti putarunt, si summa & rebus pri-
vatis consultum vellent, (nisi forte ingenuè fateri vellent se errasse,
quod ab ejusmodi ingenio agere admodum impetraverit) sibi totis vi-
ribus amittendum ne Ecclesia redderetur. In hunc finem Scriptumcula
varia in vulgus emissæ adversus Liturgiam sacram, ac veteres ob-
jectiones, damno collectæ, novæ etiam additæ, ad augendum & molem &

P R Æ F A T I O.

numerum. Postremo Sacratissima Regia Majestas magna cum importunitate rogata est, ut Liturgia recenseretur, & ut in ea immutarentur aut etiam adderentur, qua conducere viderentur ad pacificandas Conscientias teneras. Quod quidem à Regia Majestate, pro pia illà benignâque voluntate satisfaciendi omnibus Subditis suis cuiuscunque sententia in negotio Religionis, (quantum quidem cum ratione exponi potuit) clementer concessum est.

In quâ recensione d. dimus operam, ut eandem lenitatem adhiberemus, quam superioribus temporibus videmus adhibitam in simili negotio. Itaque ex variis immutationibus, qua nobis proposita sunt, ea omnes à nobis rejecta, unde aliquod periculum oriri posset, (nempe quod clam impugnarent aliquod Dogma receptum, aut laudabilem Consuetudinem Ecclesie Anglicanae, aut revera totius Ecclesie Catholice Christi) vel qua nullius erant prorsus momenti, sed plane futiles ac vana. Verum quaecunque immutationes quibuscunque authoribus ac quocunque prætèxto aut fine nobis sunt proposita, qua ullo modo visa sunt requisita aut conducibiles, iis omnibus, nulla coacti argumentorum vi (unde quidem nobis constaret necessitas quicquam immutandi) sed libenter ac sponte assensum nostrum præbimus. Hoc enim persuasum habemus, & mentibus nostris infixum hæret, (idque hic coram mundo profitamur) in Liturgia prout erat antea Legibus constituta, nihil fuisse quod Verbo Dei aut sana Doctrina adversaretur, aut quod usurpare, & cuius submittere, viro pro salva Conscientia non liceret, aut quod non contra quemlibet Adversarium (modo non denegetur illi iusta ac candida interpretatio, qualem pro communi aequitate, omnibus humanis scriptis, iis præsertim, qua Authoritate publica muniuntur, imò & accuratissimis Scriptura sacra Versionibus indulgeri par est) rectè defendi queat.

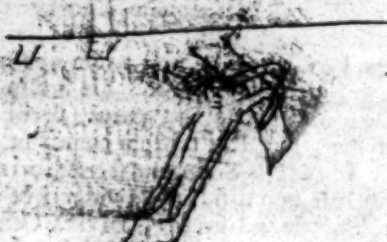
Non fuit igitur in hoc opere nobis propositum, his aut illis quarumcunque partium hominibus morem gerere in iniquis suis postulatis, verum id præstare quid maxime nobis videretur conducere ad Ecclesie Pacem & Unitatem conservandam, ad Reverentiam conciliandam, Pietatemque ac Devotionem excitandum in Cultu Dei publico, denique ad præcidendas occasiones cavillandi disputandique adversus Liturgiam Ecclesie, iis, qui nihil aliud student. Quod autem attinet ad ea, in quibus Liturgia sacra, prout nunc prodit, variat à priore, qualis exstabat antea, seu quid immutatum, seu quid additum, seu quid aliud factum, sufficiat hac in genere monuisse, maximam partem immutationum ad hæc capita revocari: primò aut ad meliorem directionem eorum, qui sunt sacra peracturi, in quacunque parte divinorum Officiorum; quod præstitum est maxime in Calendariis & Rubricis, Aut secundò, ad immutationem quarundam dictionum, aut phrasum obsoletarum, in alias hodierni temporis Sermoni magis accommodatas, & clariorem explanationem aliarum dictionum ac phrasum qua aut dubia erant significationis, aut aliqui pravis interpretationibus obnoxia. Aut teritiò, ad accuratorem exhibitionem earum sectionum Scripturae sacrae, qua Liturgia inferuntur, qua quidem sectiones præsertim in Epistolis ac Evangeliiis, & passim alibi nunc legenda sunt juxta novissimam Sacrorum Bibliorum Versionem. Visum est etiam nonnullas Ora-

tiones

P R Æ F A T I O.

onon & Gratularum Actiones ad speciales quasdam occasiones accom-
modatas propriis locis addere, maxima in gratiam eorum, qui Mare
navigant; unâ cum Officio pro Baptismo Adultorum. Quod quidem
Officium, etsi minus necessarium fuerit, cum adornaretur prior Litur-
gia, nunc tamen incrementis Anabaptismi, qui nuperorum temporum
licentia apud nos irrepfit, factum est necessarium. & semper poterit
usurpari ad Baptizanda Mancipia aliisque Indigenas Coloniarum no-
strarum, & alios ad Fidem conversos. Siquis singularum immuta-
tionum in quacunque parte Liturgia sacrarum rationem quærat, mo-
do illam, qualis nunc extat, conferat cum priore, quin variationis ratio
ipsi facile constet, nulli dubitamus.

Atque ita Officio nostro in re tanti momenti pro viribus defuncti
tanquam in conspectu Dei, & sinceritate nostra hac in parte, quantum
in nobis est, omnium conscientiis approbata, quanquam scimus in tan-
ta diversitate sententiarum, morum, & respectuum ad rem privatam,
impossibile esse ut omnibus placeamus, nec licet expectare, ut homini-
bus sacrosi, morosi, ac perversi ingenii quicquam, in eo genere, à quo-
cunque, nisi à seipsis profectum, ardeat: attamen non mediocriter nobis
spes affulget, ea qua offeruntur, quaque Viriusque Provincia Synodo-
rum diligenti examini subiecta sunt, & ab iis approbata, acceptum
etiam & probatum fore omnibus Ecclesia Anglicana Filiis, pruden-
tibus ingenio pacis, & vestra Consensu præditi.

De Forma Adminiſtrandi in Eccleſia.

Nihil unquam fuit ab humana ſapientia tam bene conſtitutum, aut tam firmiter ſtabilitum, quod proceſſu temporis non labefactaretur & corrumpereſſet, uti plane videre eſt inter alia in Publicarum Precum Eccleſiæ Formulis, quæ vulgo Divina Officia appellantur. De harum origine ſiquis conſulat authenticos Scriptores, inveniet eas non niſi optimo conſilio inſtitutas, nempe ad Pietatis incrementum. Nam ſancti Patres ita rem inſtituerunt, ut tota Biblia, aut major eorum pars ſemel in anno prælegeretur, hoc conſilio, ut Clerus & præſertim Eccleſiæ Miniſtri, frequenti Lectione ac meditatione Scripturæ, ſeipſos excitarent ad pietatem, & inſtructiores redderentur ad Eccleſiam in ſana doctrina erudiendam, & ad refutandos adverſarios veritatis. Deinde ut populus ex quotidiana Verbi divini Lectione in Templis magis ac magis creſceret in vera cognitione Dei & Domini noſtri Jeſu Chriſti, & veræ religionis ſtudio & amore accenderetur. Sed multis retro abhinc annis, hæc pia & ſalutaris Patrum conſtitutio ita neglecta, mutata & corrupta fuit, additione incertarum Hiſtoriarum, & Legendarum; ut, & Reſponſorum Verſuum, & inutilium Repetitionum, Commemorationum, & Synodaliſum Conſtitutionum multitudine, ut plerumque cum liber Scripturæ ſacræ legi cœpiſſet, poſt trium quatuorve capitulum Lectionem, cætera non legerentur. Sic lectio Prophetiæ *Eſaiæ* inchoabatur Dominica prima Adventus, & liber *Genæſeos* Dominica Septuageſimæ; ſed legi tantum cœperant, nunquam perlegebantur, & ſic de cæteris Scripturæ ſacræ libris. Præterea etiamſi D. Paulo videatur non niſi lingua vulgari & plebi nota utendum in Eccleſia, ut inde ædificetur, Divina Officia in hac Eccleſia Anglicana Plebi Latine non intelligenti per annos complures Latine prælecta ſunt, ut auribus tantum audierint, cor autem, ſpiritus & mens eorum nullum fructum inde perceperint. Ad hæc quanquam Partes Antiqui Pſalterii integrum diſceſſerunt in ſeptem Partes, quarum unaquæque Nocturnum dicebatur: attamen ſuperioribus temporibus quidam Pſalmi tantum iique pauci numero legebantur, cæteris prorsus omiſſis. Deinde tantus erat regularum quas Picam vocabant numerus, & tanta difficultas, tantaque Officiorum varietas, ut ſæpenumero plus negotiï facceſſeret ipſa Libri Revolutio ad inveniendâ ea, quæ legenda erant, quam inventorum Lectio.

His itaque penſitatis, hic Ordo jam conſtitutus eſt, quo ſupra memorata incommoda removentur. Atque ut omnia ſint in promptu, & expedita, præfixum eſt etiam Calendarium planum & intellectu facile in eum finem conſcriptum, in quo (quantum quidem fieri poſſet) Scripturæ ſacræ lectio ita proponitur, ut deinceps omnia ſint recto ordine, abſque hiatu, interruptione, & unius

De Forma Administrandi in Ecclesiis.

Antus ejusdem libri parte ab alia separatione peragenda. Quam ob rem Antiphonæ, Responsorio, Invitatoria, & ejusmodi alia, quibus continuata Scripturæ sacræ lectio interrompebatur, expuncta sunt.

Attamen quia hoc fieri non potest absque certis quibusdam Regulis, ideo regulæ hic nonnullæ præmittuntur, quæ ut numero paucæ, ita & intellectu facillimæ. Atque ita Ordo Precum ac Læctionis Scripturæ sacræ hic jam exhibetur ad antiquorum Patrum mentem ac propositum valde accommodatus, & eo, qui nuper erat in usu, longe utilior atque commodior. Utilior est quia hic multa expuncta sunt, quorum alia minus vera, alia incerta, alia denique vana atque superstitiosa. Nec quicquam jam juxta præscriptum Ordinem legendum est, præter purum incorruptumque Dei verbum, nempe Scripturam sacram, aut quod cum Verbo Dei & Scriptura sacra plane congruit. Idque idiomate atque ordine ad caput tam Læctorum quam Auditorum maxime accommodatis. Commodior est etiam, cum ob brevitatem, tum ob perspicuitatem Ordinis, tum etiam quia Regulæ sunt & numero paucæ & faciles.

Cum autem antea magna fuerit varietas in dicendo & canendo in Ecclesiis hujus Regni, aliis *Sarisensem*, aliis *Herefordensem*, aliis *Bangorensem*, aliis *Eboracensem*, aliis *Lincolniensem* usum sequentibus, unus idemque usus in posterum totius Regni hujus futurus est.

Quia vero nihil adeo perspicuum esse potest, quin inde in usu quotidiano suboriantur dubitationes, si qui sunt quibus ejusmodi dubia suboriantur, aut quibus res hoc Libro contentæ variè accipiantur, seu de sensu, seu de praxi earum questio habeatur, ad tollendas omnes ejusdem rei varias acceptiones, & dubia omnia solvenda, Dioceseos Episcopum semper adhibent, qui pro prudentia sua illis sopiendis & dissolvendis operam præstabit, modo nihil statuat quod adversetur iis, quæ hoc Libro continentur. Sin autem dubius hæreat ipse Dioceseos Episcopus, rem deferre poterit ad Archiepiscopum, ut ab eo decidatur.

Quamquam constitutum est, ut omnia dicantur ac cantentur Anglico idiomate in Ecclesia, in hunc finem ut Cæcus inde ædificetur, non tamen hoc ita accipitur, ut, si quis ore mane aut vespere, nefas sit eum lingua ea orare quam ipse intelligat.

Omnes autem tum Sacerdotes tum Ministri tenentur quotidie seu privatim seu publice Preces Matutinas & Vespertinas recitare, nisi aut adversa valetudine aut alia urgente causa prohibeantur.

Sacrorum vero Minister in singulis Parochialibus Ecclesiis aut Sacellis, cum Domi adest, nec causa legitima impeditur, easdem etiam Matutinas ac Vespertinas Preces recitabit in Ecclesia Parochiali aut Sacello ubi sacra administrat, & curabit paulo antequam incipiat, ut campana pulsetur, ut eo signo dato Populus conveniat ad audiendum Verbum Dei, & ad Deum orandum unum eum.

*De Ceremoniis, cur aliae quidem abrogatae, aliae
verò retentae.*

Ceremoniarum ex humana institutione profecturum, quibus
utitur Ecclesia, aliae primum quidem pio proposito exco-
gitatae in Vanitatem & Superstitionem tandem degenera-
runt. Aliae in Ecclesiam irrepere quorundam praepostera devo-
tione & zelo scientiae destituto, cæteris initio ad eas conniven-
tibus, unde indies magis ac magis in abusus abierunt. Hæ non
tantum quod sint prorsus inutiles, sed quia & Populum multum
obscurarunt, & Dei gloriam obscurarunt, dignæ sunt quæ excin-
dantur ac prorsus exterminentur. Aliae vero sunt ab hominibus
etiam profectæ, quas etiamnum retinere visum est, tum propter
decorum & *islaſtiam* in Ecclesia Dei, qui finis fuit primæ earum
institutionis, tum quod spectent ad ædificationem, ad quam,
docente Apostolo, referenda sunt quæcunque fiunt in Ecclesia.

Et quamvis Ceremoniæ alicujus observatio aut prætermisſio, si
rem ipsam spectes, exigui sit momenti, temeraria tamen & fa-
stiosa publici Ordinis ac Disciplinæ transgressio atque violatio,
non est peccatum leve coram Deo. Omnia honestè & secundum
ordinem fiant in vobis, inquit Apostolus. Ordinis autem illius
constitutio non penes est homines privatos. Nemini fas est igitur,
nisi legitime vocato, in se suscipere aut sibi arrogare, ut
constituat aut immutet illum publicum ac receptum ordinem in
Ecclesia Christi.

Quoniam vero hoc nostro tempore tanta est in mentibus ho-
minum varietas, ut aliis vel minima Ceremoniarum suarum omis-
sio piaculum esse videatur, adeo depereunt veteres suas consue-
tudines, alii vero rerum novarum amore ita capiuntur, ut om-
nia innovata vellent, & tanto odio feruntur in res antiquas, ut
nihil nisi novum ipsis arrideat. Ideo visum est, non tam his
aut illis partibus morigerandum, quam Deo obtemperandum,
& eorum omnium comodo studendum. Nequis autem offen-
datur, qui rectæ rationi liberum apud se locum aperit, hic quædam
eduntur rationes, cur receptarum Ceremoniarum aliae antiquatae
sint, aliae vero retineantur & etiamnum observentur.

Quædam eliminantur, quoniam proximè elapsis temporibus in
immensum creverat earum numerus, adeo ut onus esset intole-
rabile. Qua de re Divus Augustinus jam suo seculo querebatur,
nempe quod in tantum numerum multiplicatae essent, ut deterior
foret hac in parte Christianorum, quam fuerat olim Judæorum
conditio. Ac suadebat, ut jugum & onus illud, si quando com-
moda daretur occasio, pacifice & sine turbis amoveretur. Quid
autem dixisset D. Augustinus, si oculis vidisset nuperas Ceremoni-
as, quæ apud nos erant in usu communi. Non fuit enim numerus
Ceremoniarum temporis illius cum harum nostrarum multitudine

con;

De Ceremoniis.

conferendus. Tanta fuit harum ceremoniarum nostrarum congeries, & in his plurimæ aded obscuræ, ut Christi beneficia erga nos confunderent atque obscurarent, potius quam ea nobis exponerent & illustrarent. Præterea Evangelium Christi non est Cereemoniale institutum, uti magnam partem fuit Lex Mosaica: sed Religio est ad colendum Deum non in Typorum & Umbra- rum Servitute, sed in Libertate Spiritus instituta, iis tantum Ceremoniis contenta, quæ Decoro & *Evla* & piæq; Disciplinæ con- servandis sufficiant: & quæ aptæ sint ad excitandam insigni ac singu- lari quadam significatione stupidas hominum mentes in re- cordationem Officii sui erga Deum ad *Ædificationem*. Præterea, abolendarum Ceremoniæ causa præcipua fuit, quod partim imperitæ Plebis superstitiosa cœcitate, partim quorundam inex- plicabili avaritiæ, qui privato quæstui magis quam gloriæ Dei stu- debant, earum abusus in tantum creverat, ut recte tolli non pos- tuerit, salvis ipsis Ceremoniis.

Jam vero ut ad eos veniamus, qui forte graviter ferent quod non- nullæ antiquarum Ceremoniæ etiamnum retineantur: si ani- mo reputaverint sine quibusdam Ceremoniis nullum Ordinem aut tranquillam Disciplinam in Ecclesia servari posse, facile eis con- stabit ratio, cur ab illa sententiâ suâ recedere atque ei renunciare debeant. Sin autem displiceat, quod ulla antiqua Cereemonia ma- neat, & magis placeret omnia innovari, tum vero (quandoqui- dem concedunt expedire, ut sint quædam Ceremoniæ) ubi anti- quæ illæ recte usurpari poterunt, næ isti eas ob solam antiquita- tem repudiare nequeunt, quip suam prodant stultitiâ. Tum enim, ve eo nomine quod antiquæ sunt, majori venerationi ipsis esse debent, si Unitatis & Concordiæ magis, quam Innovationum ac rerum inusitatarum studiosi videri volunt & haberi. Innovationes enim (quantum quidem id consistere potest cum instituto Chri- stianæ Religionis) semper vitari debent. Neque vero erit, cur isti ob retentas Ceremonias offendantur. Quemadmodum enim eas Ceremoniæ abrogatæ sunt, quæ in majores abusus abierant, & quæ frustra hominum conscientias onerabant, sic, quas retineri placuit, Disciplinæ ac Ordinis gratia retinentur, & ob justas causas pote- runt immutari & abrogari, ideoque pari existimatione cum Lege Dei nequaquam habendæ sunt. Adde quod neque obscuræ, neque mutæ sunt istæ Ceremoniæ, sed ita comparatæ, ut cuius obvium sit intelligere quid sibi velint & quis sit earum usus. Ut non sit verisimile fore olim ut, quemadmodum cæteræ quas abrogavimus, in abusus degenerent. His autem Institutis nostris alias Nationes neutiquam damnamus, neque ullis nisi solis Popularibus nostris quicquam præscribimus. In hac enim sumus sententiâ: ut putemus expedire, ut quælibet Regio iis utatur Ceremoniis, quæ magis conducere videbuntur ad Dei honorem & gloriam illustrandam, & ad Populum ad perfectissimam & maxime piam vivendi ratio- nem absq; errore aut superstitione deducendum, & ut cætera, quæ viderint maxime in abusus degenerare (quod sæpius in hominum institutis variè pro variis Regionibus contingunt) rejiciant.

Ordo praelegendi Psalterii.

Psalterium tam ad Matutinas quam ad Vespertinas Preces singulis mensibus perlegetur, prout in ipso Psalterio praescribitur. Sed Mense *Februario* non praelegetur ultra Diem *Vigesimum octavum*, aut *Vigesimum nonum*.

Cum autem *Januarius, Martius, Maius, Julius, Augustus, October & Decembris*, constant Diebus *Triginta & uno* singuli, Constitutum est, ut Psalmi, qui Die mensis penultimo praelecti fuerint, iidem ultimo Die denuo praelegantur, ut Psalterium incunae quolibet Mense incipiat legi.

Quoniam vero Psalmus 119 in 22 Periodos dividitur, prolixiorque est, quam ut totus eodem tempore praelegatur, constitutum est, ut quatuor aut quinque tantum Periodi una vice praelegantur.

In fine autem uniuscujusque Psalmi, ut & uniuscujusque Periodi Psalmi 119, Hymnus sequens recitabitur:

Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto, Sicut erat in principio, & nunc, & semper, & in perpetua secula. Amen.

• *Observe* • Psalterium sequi Divisionem Hebraeorum, & Versionem Anglicam Magnorum Bibliorum, quae edita & vulgo usurpata fuit, sub Regibus Henrico Octavo & Eduardo Sexto.

• *Hoc intelligitur de Psalterio in Editione Anglicana Liturgia, Nam in hac Latina Editione, sequuti sumus Castellionis Versionem, quem admodum in Epistolis & Evangeliiis.*

Ordo reliquas Literas praelegendi.

Vetus Testamentum Priori Lectioni, tam ad Matutinas, quam Vespertinas Preces, assignatur, quo pacto singulis Annis maxima pars perlegitur juxta Calendarium.

Novum Testamentum Posteriori Lectioni, tam ad Matutinas quam Vespertinas Preces, assignatur, Ordinēque ter quotannis perlegetur, praeter Epistolas & Evangelia, excepta Apocalypsi, ex qua quaedam tantum Lectiones propriae Festis variis assignantur.

Ut autem scias quamnam Lectiones singulis Diebus praelegendae sint, quare Diem Mensis in sequente Calendario, in quo invenies Capita quae Lectionibus, tam ad Matutinas quam ad Vespertinas Preces, assignantur, Exceptis tantum Feriis Conceptivis quae non habentur in Calendario, & Stativis ē quarum regione spatium purum relinquitur in columna Lectionum, Quorum omnium Dierum Lectiones Propriae habentur in Tabula Propriarum Lectionum.

Observe etiam, quod quotiescunque Proprii Psalmi aut Lectiones assignantur, tum Psalmi & Lectiones in Psalterio & Calendario assignatae (si diversi sint ab illis) omittuntur.

Observe insuper, Collectam, Epistolam, & Evangelium, quae Dominico assignantur, reperti per totam Septimanam, nisi aliter in hoc Libro constitutum fuerit.

LECTIONES PROPRIÆ

A D

Matutinas & Vespertinas Preces, Dominicis & aliis
Feriis per totum annum prælegendæ.

Lectioes Propriæ diebus Dominicis prælegendæ.

<i>Dominica Adventus.</i>	<i>Matut.</i>	<i>Vespert.</i>
1	Esaï. 1	Esaï. 2
2	5	24
3	25	26
4	30	32
<i>Dominica 4 Nat.</i>		
1	37	38
2	41	43
<i>Dominica ab Epiph.</i>		
1	44	46
2	51	53
3	55	56
4	57	58
5	59	64
6	65	66
<i>Septuagesima.</i>	Gen. 1	Gen. 2
<i>Sexagesima.</i>	3	6
<i>Quinquagesima.</i>	9 usq; ad v. 10.	12
<i>Quadragesima.</i>		
<i>Dominica 1</i>	19 usq; ad v. 30.	22
2	27	34
3	39	43
4	43	45
5	Exod. 3	Exod. 5
6		
1 Lectio.	Exod. 9	Exod. 10
2 Lectio.	Matt 26	Heb. 5 usq; ad v. 11
<i>Pascha.</i>		
1 Lectio.	Exod. 12	Exod. 14
2 Lectio.	Rom. 6	Act. 2 v. 22
<i>Dominica à Pasch.</i>		
1	Num. 16	Num. 22
2	23, 24	25
3	Deut. 4	Deut. 5
4	6	7
5	8	9
<i>Dominica ab Ascen.</i>	12	13
<i>Pentecoste.</i>		
1 Lectio.	Deu. 16 usq; ad v. 18	Esaï. 11
2 Lectio.	Act. 10 v. 34	Act. 19 usq; ad v. 21

Dominica

LECTIONES PROPRIÆ.

Dominica Trinitis,

1 Lectio.

2 Lectio.

Dominica à Trin,

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

Matut.

Gen. 1

Matt. 3

Jos. 10

Judic. 4

1 Sam. 3

12

15

2 Sam. 12

21

1 Reg. 13

18

21

2 Reg. 5

10

19

Jer. 5

35

Ezech. 2

14

20

Dan. 3

Joel 2

Hab. 2

Prov. 2

11

13

15

17

Vespers.

Gen. 18

1 Joh. 5

Jos. 23

Judic. 5

1 Sam. 3

13

17

2 Sam. 19

24

1 Reg. 17

19

22

2 Reg. 9

18

23

Jer. 22

36

Ezec. 13

18

24

Dan. 6

Mich. 6

Prov. 1

3

12

14

16

19

LECTIONES PROPRIÆ Feriis prælegenda.

D. Andrea.

D. Thoma Apost.

Nativit. Christi.

1 Lectio.

2 Lectio.

D. Stephan.

1 Lectio.

2 Lectio.

D. Johan.

1 Lectio.

2 Lectio.

Innocent.

Matut.

Prov. 20

23

Esaï. 9 usq, ad v. 8

Luc. 2, usq, ad v. 15

Prov. 28

Act. 6. v. 8. & c. 7. usq,

(ad v. 30

Ecclef. 5

Apoc. 1

Jer. 31, usq, ad v. 18

(23)

Vespers.

Prov. 21

24

(v. 17

Esaï. 7. v. 10 usq, ad

Tit. 3. v. 4. usq, ad v. 9

Ecclef. 4

Act. 7. v. 30. usq, ad

(v. 55

Ecclef. 6

Apoc. 23

Sap. 1

Cir-

LECTIONES PROPRIAE.

<i>Circumcisio.</i>	<i>Matut.</i>	<i>Vesper.</i>
1 Lectio.	Gen. 17	Deut. 10. v. 12
2 Lectio.	Rom. 2	Coloss. 2
<i>Epiphan.</i>		
1 Lectio.	Esaï. 60	Esaï. 49
2 Lectio.	Luc 3. usq. ad v. 23	Johan. 1 usq. ad v. 12
<i>Conversio D. Pauli.</i>		
1 Lectio.	Sapient. 3	Sapient. 6
2 Lectio.	Act. 22. usq. ad v. 22	Act. 26
<i>Purific. Virg. Maria.</i>	Sapient. 9	Sapient. 12
<i>D. Matthia.</i>	19	Ecclus. 1
<i>Annunciat. B. Virg.</i>	Ecclus. 2	3
<i>Feria 4 ante Pasch.</i>		
1 Lectio.	Hof. 13	Hof. 14
2 Lectio.	Johan. 11. v. 45	
<i>Feria 5 ante Pasch.</i>		
1 Lectio.	Dan. 9	Jer. 31
2 Lectio.	Johan. 13	
<i>Dieb. Passionis Dom.</i>		
1 Lectio.	Gen. 22. usq. ad v. 30	Esaï. 53
2 Lectio.	Johan 18	1 Pet. 2
<i>Paschatis Vigil.</i>		
1 Lectio.	Zach. 9	Exod. 13
2 Lectio.	Luc. 23. v. 59.	Heb. 4
<i>Feria 2 à Pasch.</i>		
1 Lectio.	Exod. 16	Exod. 17
2 Lectio.	Matth. 28	Act. 3
<i>Feria 3 à Pasch.</i>		
1 Lectio.	Exod. 20	Exod. 32
2 Lectio.	Luc. 24. usq. ad v. 13	1 Cor 15
<i>D. Marc.</i>	Ecclus. 4	Ecclus. 5
<i>D. Philip & Jacob.</i>		
1 Lectio.	Johan. 1. v. 43	9
2 Lectio.		
<i>Ascensio Dom.</i>		
1 Lectio.	Deut. 10	2 Reg. 3
2 Lectio.	Luc. 24	Ephes. 4 usq. ad v. 17
<i>Feria 2 à Pentecost.</i>		
1 Lectio.	Gen. 11. usq. ad v. 10	Num 11. v. 16. usq.
2 Lectio.	1 Cor. 12	1 Cor. 14. usq. ad v. 26
<i>Feria 3 à Pentecost.</i>		
1 Lectio.	1 Sam. 10. v. 18	Deut. 30.
2 Lectio.	1 Thess. 3. v. 12 usq. (ad v. 24)	1 Joan 4. usq. ad v. 14
<i>D. Barnab.</i>		
1 Lectio.	Ecclus. 10	Ecclus. 12
2 Lectio.	Act. 14	Act 15. usq. ad v. 36
		D. Johan.

LECTIONES PROPRIÆ.

D. Johan Baptist.	Matus.	Vesper.
1 Lectio.	Malach. 3	Malach. 4
2 Lectio.	Matth. 3	Mat. 14 usq, ad v. 13
D. Petri.	XX. 11 usq, ad v. 13	
1 Lectio.	Ecclus. 15	Ecclus. 19
2 Lectio.	Act. 3	Act. 4
D. Jacobi.	Ecclus. 21	Ecclus. 22
D. Bartholom.	Ecclus. 24	Ecclus. 29
D. Matthai.	Ecclus. 35	Ecclus. 38
D. Michaelis.		
1 Lectio.	Gen. 32	Dan. 10 v. 3
2 Lectio.	Act. 12 usq, ad v. 20	Jud. v. 6 usq, ad v. 17
D. Luc.	Ecclus. 51	Job
D. Simon & D. Jud.	Job 24, 25	42
Omnium Diverum.	(10)	
1 Lectio.	Sapien. 3 usq, ad v. 7	Sapien. 5 usq, ad v. 17
2 Lectio.	Heb. 11 v. 33 & c.	Apoc. 19 usq, ad v. 17
	(12 usq, ad v. 7)	

¶ Psalmi Proprii, quibusdam Diebus.

	Matus.	Vesper.
¶ Die Natal. Christ.	Psal. 19 45 85	69 110 134
¶ Die Ciner.	6 32 38	102 110 143
¶ Die Passionis Dom.	22 40 54	60 88 125
¶ Die Pasch.	2 57 111	113 114 118
¶ Die Ascen.	8 13 21	24 47 108
¶ Die Pentecost.	48 68	104 145

Januaris,

CALENDARIUM.

Januarius constat XXXI. diebus.

Luna constat XXX.

				<i>Mant.</i>		<i>Vesperin.</i>	
				1 Lect.	2 Lect.	1 Lect.	2 Lect.
3	1	A	Calend. <i>Circum. Dem.</i>				
	2	b	4 Non	Gen. 1	Mat. 1	Gen. 2	Rom. 1
11	3	c	3 Non	2	4	4	2
	4	d	Pr. N.	3	3	6	3
19	5	e	Nonæ.	4	4	8	4
8	6	f	8 Id. <i>Epiph. Dem.</i>	5	5	12	5
	7	g	7 Id.	6	6	14	6
16	8	A	6 Id. <i>Luci. Præc. M.</i>	7	7	16	7
5	9	b	5 Id.	8	8	18	8
	10	c	4 Id.	9	9	20	9
13	11	d	3 Id.	10	10	22	10
2	12	e	Pr. Id.	11	11	24	11
	13	f	Idus. <i>Hil. Epif. Con.</i>	12	12	26	12
10	14	g	19 Cal.	13	13	28	13
	15	A	18 Cal.	14	14	30	14
18	16	b	17 Cal.	15	15	32	15
7	17	c	16 Cal.	16	16	34	16
	18	d	15 Cal. <i>Prisc. Virg. M.</i>	17	17	37	17
15	19	e	14 Cal.	18	18	39	18
4	20	f	13 Cal. <i>Fab. Ep. R. M.</i>	19	19	41	19
	21	g	12 Cal. <i>Agneæ R. V. M.</i>	20	20	43	20
12	22	A	11 Cal. <i>Vinc. Dia. M.</i>	21	21	45	21
	23	b	10 Cal.	22	22	47	22
20	24	c	9 Cal.	23	23	49	23
9	25	d	8 Cal. <i>Cere. D. Pauli.</i>	24	24	Exod. 1	24
	26	e	7 Cal.	25	25	3	25
17	27	f	6 Cal.	26	26	5	26
6	28	g	5 Cal.	27	27	7	27
	29	A	4 Cal.	28	28	9	28
14	30	b	3 Cal. <i>Car. Reg. Mar.</i>				
3	31	c	Pr. Cal.				

N. B. (a) Cap. 6. Exodi legi ad v. 13.

CALENDARIUM.

Februarius constat XXVIII diebus.

Luna, constat XXX.

				Kalur.		Vesperim.	
				1 Lect	2 Lect	1 Lect	2 Lect
1	c	Calend.	Esur.	Exo. 10	Mar. 1	Exo. 11	Co. 13
2	d	4 No.	Parif. B. Mar.				14
3	e	1 No.		12	3	11	15
4	f	Pr. No.		14	4	13	16
5	g	Nonæ	Agath. Vir. M.	16	5	15	17
6	A	8 Id.		18	6	17	18
7	b	7 Id.		20	7	19	19
8	c	6 Id.		22	8	21	20
9	d	5 Id.		24	9	23	21
10	e	4 Id.		33	10	25	22
11	f	3 Id.		Lev. 18	11	Lev. 19	23
12	g	Pr. Id.		20	12	20	24
13	A	Idus.		Nu. 11	13	Nu. 12	25
14	b	16 C. Ma	Valent Ep M.	13	14	14	26
15	c	15 Cal.		16	15	16	27
16	d	14 Cal.		20	16	18	28
17	e	13 Cal.		22	Lu 1. 39	23	29
18	f	12 Cal.		24	1. 39	25	30
19	g	11 Cal.		27	2	30	31
20	A	10 Cal.		31	3	32	
21	b	9 Cal.		35	4	36	
22	c	8 Cal.		Deut 1	5	Deut 2	
23	d	7 Cal.	Esur.	8	6	4	
24	e	6 Cal.	Manbia D.		7		
25	f	5 Cal.		3	8	6	
26	g	4 Cal.		7	9	8	
27	A	3 Cal.		9	10	10	
28	b	Pr. Cal.		11	11	12	
29	c			13	Mar. 7	14	Ro. 13

Mar.

CALENDARIUM.

Martius constat XXXI diebus.

Luna constat XXX.

				Marut.		Vesperin.	
				1 Lect.	2 Lect.	1 Lect.	2 Lect.
3	1 d	Calend.	Da. Ar. Men.	Deu. 13	Luc. 12	Deu. 16	Eph. 6
	2 e	6 No.	Cad. Ep. L.	17	13	18	Phil. 1
11	3 f	5 No.		19	14	20	2
	4 g	4 No.		21	15	22	3
19	5 A	3 No.		24	16	25	4
8	6 b	Pr. No.		26	17	27	Col. 1
	7 c	Nonas.	Perpetua.	28	18	29	2
16	8 d	8 Id.		30	19	31	3
5	9 e	7 Id.		32	20	33	4
	10 f	6 Id.		34	21	Jos. 1	1 Th. 1
13	11 g	5 Id.		Jos. 2	22	3	2
2	12 A	4 Id.	Greg. M.	4	23	5	3
	13 b	3 Id.		6	24	7	4
10	14 c	Pr. Id.		8	Joh. 1	9	5
	15 d	Idus.		10	2	23	2 Th. 1
18	16 e	17 Cal.		24	3	Jud. 1	2
7	17 f	16 Cal.		Jud. 2	4	3	3
	18 g	15 Cal.	Edward. Re.	4	5	5	1 Tim. 1
15	19 A	14 Cal.		6	6	7	2, 3
4	20 b	13 Cal.		8	7	9	4
	21 c	12 Cal.	Benedi. Abb.	10	8	11	5
12	22 d	11 Cal.		12	9	13	6
1	23 e	10 Cal.		14	10	15	Ti. 1
	24 f	9 Cal.	Efur.	16	11	17	2
9	25 g	8 Cal.	Anno. M. Vi.		12		3
	26 A	7 Cal.		18	13	19	4
17	27 b	6 Cal.		20	14	21	Tir. 1
6	28 c	5 Cal.		Ruth 1	15	Ruth 2	2, 3
	29 d	4 Cal.		3	16	4	Phile.
14	30 e	3 Cal.		1 Sa. 1	17	1 Sa. 2	Heb. 1
3	31 f	Pr. Cal.		3	18	4	2

Apri

CALENDARIUM.

Aprilis constat XXX diebus.

Luna constat XXIX.

				Matut.		Vesperin.	
				1 Lect.	2 Lect.	1 Lect.	2 Lect.
	1	g	Calend.	1 Sa. 5	Joh. 15	1 Sa. 6	Heb. 3
	2	A	4 No.	7	20	8	4
	3	b	3 No.	9	21	10	5
	4	c	Pr. No.	11	Act.	12	6
	5	d	Nonae.	13		14	7
	6	e	8 Id.	15		16	8
	7	f	7 Id.	17		18	9
	8	g	6 Id.	19		20	10
	9	A	5 Id.	21		22	11
	10	b	4 Id.	23		24	12
	11	c	3 Id.	25		26	1
	12	d	Pr. Id.	27		28	Jac. 1
	13	e	Idus.	29		30	
	14	f	12 C. Mo.	31		1 Sa. 1	
	15	g	17 Cal.	2 Sa. 2		3	
	16	A	16 Cal.	4		5	
	17	b	15 Cal.	6		7	1 Pe. 1
	18	c	14 Cal.	8		9	
	19	d	13 Cal.	10		11	3
	20	e	12 Cal.	12		13	
	21	f	11 Cal.	14		15	
	22	g	10 Cal.	16		17	2 Pe. 1
	23	A	9 Cal.	18		19	
	24	b	8 Cal.	20		21	
	25	c	7 Cal.			22	1 Joh. 1
	26	d	6 Cal.	22		23	
	27	e	5 Cal.	24		24	1 Reg. 1
	28	f	4 Cal.	1 Reg. 2		25	
	29	g	3 Cal.	4		26	
	30	A	Pr. Cal.	6		27	
						7	2, 3 Jo.

Mainus

CALENDARIUM.

Maius constat XXXI diebus.

Luna constat XXX.

				Matut.		Vespertin.	
				1 Lect.	2 Lect.	1 Lect.	2 Lect.
1	1 b	Calend	D Ph & Jac				Jude.
	2 c	6 No.	(Ap. & M.	1 Re. 8	Act. 28	1 Re. 9	Rom. 1
9	3 d	5 No.	InventCruc.	10 Mat.	1	11	2
8	4 e	4 No.		12	2	12	3
	5 f	3 No.		14	3	13	4
16	6 g	Pr. No.	D. Jo. Ev. ant	1	4	17	5
5	7 A	Nonas.	(Port Lat.	18	5	19	6
	8 b	8 Id.		20	6	21	7
13	9 c	7 Id.		22	7	22	8
2	10 d	6 Id.		2 Re. 3	8	23	9
	11 e	5 Id.		4	9	24	10
10	12 f	4 Id.		6	10	25	11
	13 g	3 Id.		8	11	26	12
18	14 A	Pr. Id.		10	12	27	13
7	15 b	Idus.		12	13	28	14
	16 c	17. C. Ju.		14	14	29	15
15	17 d	16 Cal.		16	15	30	16
4	18 e	15 Cal.	Dan. Can A	18	16	31	17
	19 f	14 Cal.		20	17		18
12	20 g	13 Cal.		22	18		19
1	21 A	12 Cal.		24	19		20
	22 b	11 Cal.		Ezr. 1	20	Ezr. 3	21
9	23 c	10 Cal.		4	21	4	22
	24 d	9 Cal.		6	22	5	23
7	25 e	8 Cal.	(Archiep.	9	23	Neh. 1	24
6	26 f	7 Cal.	Aug. Pri. Ca.	Neh. 2	24	2	25
	27 g	6 Cal.	V. Bed. Pref.	5	25	6	26
4	28 A	5 Cal.		8	26	9	27
3	29 b	4 Cal.	Car. II. Nat. &	10	27	13	28
	30 c	3 Cal.	(Redis.	Ethh 1	28	Ethh. 2	29
11	31 d	Pr. Cal.			Maro. 1	4	30

Junius

CALENDARIUM

Junius constat XXX diebus.

Luna constat XXIX.

				Matut.		Vespertin.	
				1 Lect	2 Lect	1 Lect	2 Lect
	1 e	Calend.	Nicom. Rom.	Eph. 5	Mar. 2	Eph. 6	1 Co. 13
19	2 f	4 No.	(Pr. & M.	7	3	8	16
8	3 g	3 No.		9	4	Job 1	2 Co. 1
16	4 A	Pr. No.		Job 2	5	3	2
5	5 b	Nonas.	Bonif. E. Mo.	4	6	5	3
	6 c	8 Id.	(gunt. & M.	6	7	7	4
13	7 d	7 Id.		8	8	9	5
2	8 e	6 Id.		10	9	11	6
	9 f	5 Id.		12	10	13	7
10	10 g	4 Id.		14	11	15	8
	11 A	3 Id.	D. Barna. Ap.				
18	12 b	Pr. Id.	(& Mar	16	12	17. 18	9
7	13 c	Idus.		19	13	20	10
	14 d	18 C. No.		21	14	22	11
15	15 e	17 Cal.		23	15	24. 25	12
4	16 f	16 Cal.		26. 27	16	28	13
	17 g	15 Cal.	D. Alba. Ma.	29	Luc 1	30	Gal. 1
(2)	18 A	14 Cal.		31	2	32	2
1	19 b	13 Cal.		33	3	34	3
	20 c	12 Cal.	Tran Edvar	35	4	36	4
9	21 d	11 Cal.	(R Sax. Oc.	37	5	38	5
	22 e	10 Cal.		39	6	40	6
17	23 f	9 Cal.	Efur.	41	7	42	Eph. 1
6	24 g	8 Cal.	D. Jo. Ba Na.				
	25 A	7 Cal.		Prov. 1	8	Prov. 2	2
14	26 b	6 Cal.		3	9	4	3
3	27 c	5 Cal.		5	10	6	4
	28 d	4 Cal.	Efur.	7	11	8	5
11	29 e	3 Cal.	D. Ps. Ap. &				
	30 f	Pr. Cal.	(Mart.	9	12	10	6

(b)

Julius

CALENDARIUM.

Julius constat XXXI diebus.

Luna constat XXX.

				<i>Matut.</i>		<i>Vespertim.</i>	
				1 Lect.	2 Lect.	1 Lect.	2 Lect.
19	1	g	Calend.	Pro, 11	Luc 13	Pro, 12	Phl. 1
8	2	A	6 Non.	13	14	14	2
	3	b	5 Non.	15	15	16	3
16	4	c	4 Non.	17	16	18	4
5	5	d	3 Non.	19	17	20	5
	6	e	Pr. N.	21	18	22	6
13	7	f	Nonas.	23	19	24	7
2	8	g	8 Id.	25	20	26	8
	9	A	7 Id.	27	21	28	9
10	10	b	6 Id.	29	22	31	10
	11	c	5 Id.	Eccl. 1	23	Eccl. 2	11
18	12	d	4 Id.	3	24	4	12
7	13	e	3 Id.	5	Joh. 1	6	13
	14	f	Pr. Id.	7	2	8	14
15	15	g	Idus.	9	3	10	15
4	16	A	17 Cal.	11	4	12	16
	17	b	16 Cal	Jer. 1	5	Jer. 2	17
11	18	c	15 Cal.	3	6	4	18
	19	d	14 Cal.	5	7	6	19
20	20	e	13 Cal.	7	8	8	20
9	21	f	12 Cal.	9	9	10	21
	22	g	11 Cal.	11	10	11	22
17	23	A	10 Cal.	13	11	12	23
6	24	b	9 Cal.	15	12	13	24
	25	c	8 Cal.	17	13	14	25
14	26	d	7 Cal.	19	14	15	26
3	27	e	6 Cal.	21	15	16	27
	28	f	5 Cal.	23	16	17	28
11	29	g	4 Cal.	25	17	18	29
	30	A	3 Cal.	27	18	19	30
19	31	b	Pr. Cal.		19	20	31

Augu

CALENDARIUM.

Augustus constat XXXI diebus.

Luna constat XXX.

				Matut.		Vespertin.	
				1 Lect.	2 Lect.	1 Lect.	2 Lect.
1	c	Calend.	Pet. ad Vinc. Jer.	27	Joh. 20	Jer. 30	Hebr. 4
2	d	4 No.		31	21	32	5
3	e	3 No.		33	AQ.	1	34
4	f	Pr. No.		35	2	36	7
5	g	Nonas.		37	3	38	8
6	A	8 Id.	Transf Dom	39	4	40	9
7	b	7 Id.	(Noft. Jesus.)	41	5	42	10
8	c	6 Id.		43	6	44	11
9	d	5 Id.	D: Lau. Arc.	45, 46	7	47	12
10	e	4 Id.	(Rom. & Ma.)	48	8	49	13
11	f	3 Id.		50	9	51	Jac. 1
12	g	Pr. Id.		52	10	Cam. 1	2
13	A	Idus.	Lam. 2	11	11	3	3
14	b	19c. Sep		4	12	5	4
15	c	18 Cal.	Exec. 2	13	13	Exec. 3	5
16	d	17 Cal.		6	14	7	1 Pet.
17	e	16 Cal.		14	15	14	2
18	f	15 Cal.		18	16	33	3
19	g	14 Cal.		34	17	Dan. 1	4
20	A	13 Cal.	Dan. 2	18	18	3	5
21	b	12 Cal.		4	19	5	2 Pet.
22	c	11 Cal.		6	20	7	2
23	d	10 Cal.	Esur.	8	21	9	3
24	e	9 Cal.	D. Barth. Ap.		22		1 Joh. 1
25	f	8 Cal.	(& Ma.)	10	23	11	2
26	g	7 Cal.		12	24	Hof.	3
27	A	6 Cal.	(Conf. Dod Ho. 2, 3)	25	25	4	4
28	b	5 Cal.	D Au. EpHie	5, 6	26	7	5
29	c	4 Cal.	Deco Jo. Ba.	8	27	9	2, 1 Joh
30	d	3 Cal.		10	28	11	Jud.
31	e	Pr. Cal.		12	Max. 1	13	Rom 1

CALENDARIUM.

September constat XXX diebus.

Luna constat XXIX.

				Matut.		Vespertin.		
				Leet	Leet	Leet	2Leet	
16	1	f	Calend.	Egidii Ab &	Hof 14	Mar. 2	Joel. 1	Rom 2
5	2	g	4 No.	(Conf.	Joel. 2	3	3	3
	3	A	1 No.		Amos 1	4	Amos 2	4
13	4	b	Pr. No.		3	5	4	5
2	5	c	Nonæ.		5	6	6	6
	6	d	8 Id.	(relian.	7	7	8	7
10	7	e	7 Id.	Eun Ep. Au-	9	8	Obad.	8
	8	f	5 Id.	Na B Vir. M.	Jon. 1	9	Jen. 2, 3	9
18	9	g	5 Id.		4	10	Mich. 1	10
7	10	A	Id.		Mich 2	11	3	11
	11	b	Id.		4	12	5	12
15	12	c	Pr. Id.		6	13	7	13
4	13	d	Idus		Neh. 1	14	Neh. 2	14
	14	e	8 Id.	S Crucis.	3	15	Hab. 1	15
12	15	f	17 Cal.		Hab. 2	16	3	16
1	16	g	16 Cal.		Zeph. 1	17	Zeph. 2	1 Co. 1
	17	A	15 Cal.	La. Ep. & M.	3	18	Hag. 1	2
9	18	b	14 Cal.		Hag. 2	19	Zach. 1	3
	19	c	13 Cal.		Za. 2, 3	20	4, 5	4
17	20	d	12 Cal.	Efor.	6	21	7	5
6	21	e	11 Cal.	D. Mar. AEv		22		6
	22	f	10 Cal.	(E M.	8	23	9	7
14	23	g	9 Cal.		10	24	11	8
3	24	A	8 Cal.		12	25	13	9
	25	b	7 Cal.	(Car & M.	14	26	Mal. 1	10
11	26	c	6 Cal.	S Cyp. Arch.	Mal. 2	27	3	11
19	27	d	5 Cal.		4	28	Tob. 1	1
	28	e	4 Cal.	(nium Aug.	Tob. 2	Mar. 1	3	13
8	29	f	3 Cal.	D Mi. - om.		2		14
	30	g	Pr. Cal.	D Hie. Pr C.	4	3	6	15
				(& Doct				

October

CALENDARIUM.

October constat XXXI diebus.

Luna constat XXX.

				Matut.		Vesperin.	
				1 Lect.	2 Lect.	1 Lect.	2 Lect.
16	1	A	Calend.	Rem. Ep Re-	Tob. 7	Mar. 4	Tob. 8
15	2	b	6 No.	(mens.	9	5	10
14	3	c	5 No.		11	6	12
13	4	d	4 No.		13	7	14
12	5	e	3 No.	Judit. 1	8	Judit. 2	4
11	6	f	Pr. No	Fid Vir, & M	3	9	4
10	7	g	Nonæ.		5	10	6
9	8	A	8 Id.		7	11	8
8	9	b	7 Id.	D. Dion. Arc.	9	12	10
7	10	c	6 Id.	(Ep & Mar.	11	13	12
6	11	d	5 Id.		13	14	14
5	12	e	4 Id.		15	15	16
4	13	f	3 Id.	Tra D. Edv.	Sapie. 1	16	Sapie. 2
3	14	g	Pr. Id.	(Conf.	3	17	4
2	15	A	Idus.		5	18	6
1	16	b	17 C. Nov		7	2	8
0	17	c	16 Cal.	Ethelred. Vi	9	3	10
31	18	d	15 Cal.	D. Lu Evang		4	11
30	19	e	14 Cal.		11	5	12
29	20	f	13 Cal.		13	6	14
28	21	g	12 Cal.		15	7	16
27	22	A	11 Cal.		17	8	18
26	23	b	10 Cal.		19	9	20
25	24	c	9 Cal.		21	10	22
24	25	d	8 Cal.	Crispin Mar	23	11	24
23	26	e	7 Cal.		25	12	26
22	27	f	6 Cal.	Efur.	27	13	28
21	28	g	5 Cal.	D. Si & D J.	29	14	30
20	29	A	4 Cal.	(Ap. & M.	31	15	1
19	30	b	3 Cal.		3	16	2
18	31	c	Pr. Cal.	Efur.	5	17	3

(b 3)

Novembe

CALENDARIUM.

November constat XXX diebus.

Luna constat XXIX.

				Matut.		Vespertin.	
				1 Lect.	2 Lect.	1 Lect.	2 Lect.
	1 d	Calend.	Fest. Om Div.				
13	2 e	4 No.		Ecc. 16	Luc. 18	Ecc. 17	Col. 2
2	3 f	3 No.		18	19	19	3
	4 g	Pr. No.		20	20	21	4
10	5 A	Nonas.	Conjurat. Pa.	22	21	23	Th. 1
	6 b	8 Id.	Leon. Conf	24	22	(a) 25	
18	7 c	7 Id.		27	23	28	3
7	8 d	6 Id.		29	24	(b) 30	4
	9 e	5 Id.		31	Joh. 1	32	5
15	10 f	4 Id.		33	2	34	Th. 1
4	11 g	3 Id.	D. Ma. Ep. &	35	3	36	2
	12 A	Pr. Id.	(Conf	37	4	3	3
13	13 b	Idus.	Bricii Episc.	39	5	40	Ti. 1
1	14 c	18 C. Dec		41	6	42	2, 3
	15 d	17 Cal.	Machuti Ep.	43	7	44	4
9	16 e	16 Cal.		45	8	(c) 46	
	17 f	15 Cal.	Hugon. Epif	47	9	48	6
17	18 g	14 Cal.	(Lincoln	49	10	50	Ti. 1
6	19 A	13 Cal.		51	11	Baru. 1	2
	20 b	12 Cal.	Edmund. Re	Baru. 2	12	3	3
14	21 c	11 Cal.	(& Mart	4	13	5	4
3	22 d	10 Cal.	Cecil. V & M	6	14	Hist. S	Tit. 1
	23 e	9 Cal.	D Clem. 1 Ep	B & D	15	Esa. 1	2, 3
11	24 f	8 Cal.	(Rom & M	Esa. 2	16	3	Phile.
19	25 g	7 Cal.	Catha. Vi. &	4	17	5	Heb. 1
	26 A	6 Cal.	(Mart.	6	18	7	2
8	27 b	5 Cal.		8	19	9	3
	28 c	4 Cal.		10	20	11	4
16	29 d	3 Cal.	Esur.	12	21	13	5
5	30 e	Pr. Cal.	D An. A.M		Ad. 1		6

(a) N. B. Cap. 25 Eccles legi ad v. 13.

(b) Et Cap. 30. ad ver. 18.

(c) Et Cap. 46. ad ver. 20.

December

CALENDARIUM.

December constat XXXI diebus.

Luna constat XXX.

				Matut.		Vespertin.	
				1 Lect	2 Lect	1 Lect	2 Lect
1	f	Calend.		Efa. 14	Aq. 2	Efa. 15	Heb. 9
2	g	4 No.		16	3	17	8
3	A	3 No.		18	4	19	9
4	b	Pr. No.		20, 21	5	22	10
5	c	Nonæ	(Lycia	23	6	24	11
6	d	8 Id.	Nicol. Ep. M.	25	7 ad 30	26	12
7	e	7 Id.	(Maria.	27	7	30	13
8	f	6 Id.	Concep. B. V.	29	8	30	Jac. 1
9	g	5 Id.		31	9	32	2
10	A	4 Id.		33	10	34	3
11	b	3 Id.		35	11	35	4
12	c	Pr Id.		37	12	38	5
13	d	Idus.	Lu. Vi. & M.	39	13	40	1 Pet. 1
14	e	19 Cal.		41	14	42	2
15	f	18 Cal.		43	15	44	3
16	g	17 Cal.	O Sapientia	45	16	46	4
17	A	16 Cal.		47	17	48	5
18	b	15 Cal.		49	18	50	a Pet. 1
19	c	14 Cal.		51	19	52	2
20	d	13 Cal.	Efur.	53	20	54	3
21	e	12 Cal.	D. Tho. Ap. &	55	22	56	1 Joh. 1
22	f	11 Cal.	(M	57	23	58	2
23	g	10 Cal.		59	24	60	3
24	A	9 Cal.	Efur.				4
25	b	8 Cal.	Nativ. Dom.				
26	c	7 Cal.	D. Step. Proto				
27	d	6 Cal.	D. Joh. Evan		25		5
28	e	5 Cal.	Sanct. For. Inno				
29	f	4 Cal.		61	26	62	2 Joh.
30	g	3 Cal.		63	27	64	3 Joh.
31	A	Pr. Cal.	Silvest. E. Ro	65	28	66	Jud.

Tabula

*Tabula ac Regula de Feriis Conceptivis, & Stativis: Ut
de Diebus Esurialibus, per totum annum.*

Regula de Feriis Conceptivis & aliis.

Pascha (ex quo reliqua pendent) semper incidit in Domini-
cam, quæ proximè succedit Pleni-Lunium, quod immediatè
sequitur 21 Martii. Sin vero Pleni-Lunium contingit die Do-
minica, Pascha incidit in proximè sequentem Dominicam.

Dominica Adventus semper incidit in Dominicam Festo D.
Andree proximam, sive illud sequatur, sive antecedit.

Septuagesima	} antecedit Pascha	Novem	} Septimania
Sexagesima		Octo	
Quinquagesima		Septem	
Quadragesima		Sex	
Dominica Rogation.	} sequitur Pascha	Quinque	} Septimania Diebus.
Dies Ascensionis		Quadragesima	
Pentecostes.		Septem	
Dominica Trinitat.		Octo	

*Tabula Festorum, quæ observari debent in Ecclesia Angli-
cana, per totum annum.*

Omnes Dominicae in Anno.

A 1 2 3 4	{	Circumcisionis Domini no- stri Jesu Christi,	{	D. Jacobi Apost.
		Epiphania.		D. Bartholomaei Apost.
		Conversionis D. Pauli.		D. Matthaei Apost.
		Purificationis B. Virg.		D. Michaelis, & omnium Angelorum.
		D. Matthiae Apostoli.		D. Lucae Evangelistae.
		Annunciationis B. Virg.		D. D. Simonis & Judae Apost.
		D. Marci Evangelistae.		Omnium Divorum.
		D. D. Philippi & Jac. Apost.		D. Andree Apost.
		Ascensionis Domini nostri Jesu Christi.		D. Thomae Apost.
		D. Barnabae.		Nativitat. Domini.
		Nativ. D. Johan. Baptistae.		D. Stephani Martyris.
		D. Petri Apostoli.		D. Johannis Evangelistae. Sanctorum Innocentium.

Feria	{	Secunda	} post Dom. Paschatis	{	Secunda	} post Dominic. Pentecostes.
		& Tert.			& Tert.	

*Tabula Feriarum Præcedanearum, & Esurialium, quæ ob-
servari debent singulis Annis.*

Feriæ Præcedantæ, seu Vigilæ præcedentes

Nativitatem Domini.	}	D. Petri.
Purific. B. Virg. Mar.		D. Jacobi.
Annunc. B. Virg. Mar.		D. Bartholomæi.
Pascha.		D. Matthæi.
Ascensionem.		U. D. Simonis & Judæ.
Pentecostem.		Omnium Divorum.
D. Matthiæ.		D. Andree.
D. Joan. Baptistæ.		D. Thomæ.

Observa, quod si ulla harum Feriarum incidat in Diem Hebdomadis secundam, tum Vigilæ, seu FERIA Esurialis observabitur die ultima præcedentis Hebdomadis, non autem Dominica præcedente antecedente.

Feriæ Esuriales.

I. *Quadragesima.*

II. *Feriæ Esuriales quatuor temporum, quarta scilicet, sexta & septima.*

Post } Dominicam primam Quadragesimæ,
} Feriam Pentecostæ.
14 Septembris.
13 Decembris.

III. *Dies Rogationum, FERIA scilicet secunda, tertia & quarta ante Ascensionem Domini.*

IV *Feria sexta cujuscunque Hebdomadis in anno, præter Diem Natalem Christi.*

Dies quedam solennes, pro quibus singularia quedam Officia assignantur.

Quintus Novembris, qui dies est Conjuratiōis Pontificiorum.
Trigesimus Januarii, qui dies est Martyrii Caroli Regis I.
Vicesimus nonus Martii, qui dies est Nativitatis & Restaurati-
onis Caroli Regis II.

Tabula Perierum Conceptionum in Anno Quadragesimo.

Annus Domini.	Aureus Numer.	Epacta.	Littera Domini.	Dom. post Epi.	Septuagesim.	Dominic. prim. Quadragesimae.	Pascha.
1700	10	20	GE	3	Jan. 28	Feb. 14	Mar. 31
1701	11	1	E	5	Feb. 16	Mar. 5	Apr. 20
1702	12	12	D	3	1	Feb. 18	5
1703	13	23	C	2	Jan. 24	10	Mar. 28
1704	14	4	BA	5	Feb. 13	Mar. 1	Apr. 16
1705	15	15	G	4	4	Feb. 21	8
1706	16	26	F	1	Jan. 20	6	Mar. 24
1707	17	7	E	4	Feb. 9	26	Apr. 13
1708	18	18	DC	3	1	18	4
1709	19	29	B	6	20	Mar. 9	24
1710	1	11	A	4	5	Feb. 22	9
1711	2	22	G	3	Jan. 28	14	1
1712	3	3	FE	5	Feb. 17	Mar. 5	20
1713	4	14	D	3	1	Feb. 18	5
1714	5	25	C	2	Jan. 21	10	Mar. 28
1715	6	6	B	5	Feb. 13	Mar. 2	Apr. 17
1716	7	17	AG	3	Jan. 29	Feb. 15	1
1717	8	28	F	5	Feb. 17	Mar. 6	21
1718	9	9	E	4	9	Feb. 25	13
1719	10	20	D	2	Jan. 25	11	Mar. 29
1720	11	1	CB	5	Feb. 14	Mar. 2	Apr. 17
1721	12	12	A	4	5	Feb. 22	9
1722	13	23	G	2	Jan. 21	7	Mar. 25
1723	14	4	F	4	Feb. 10	27	Apr. 14
1724	15	15	ED	3	2	19	5
1725	16	26	C	2	Jan. 21	10	Mar. 28
1726	17	7	B	4	Feb. 6	21	Apr. 10
1727	18	18	A	3	Jan. 29	15	2
1728	9	29	GF	6	Feb. 18	Mar. 6	21
1729	1	11	E	3	2	Feb. 15	4
1730	2	22	D	2	Jan. 25	11	Mar. 29
1731	3	3	G	5	Feb. 14	Mar. 3	Apr. 18
1732	4	14	BA	4	6	Feb. 23	9
1733	5	25	G	2	Jan. 21	7	Mar. 25
1734	6	6	F	4	Feb. 10	27	Apr. 14
1735	7	17	E	3	2	19	6
1736	8	28	DC	6	22	Mar. 10	25
1737	9	9	B	4	6	Feb. 25	10
1738	10	20	A	3	Jan. 29	15	2
1739	11	1	G	6	Feb. 18	Mar. 7	22

Tabula Fortium Conspirationum in Anno Quadragesimo

Annus Domini	Dom. Rogat.	Ascensio Dom.	Pentecosta.	Dom. post Trin.	Dom. Advent.
1700	Maii 5	Maii 9	Maii 10	26	Dec. 11
1701	25	29	Junii 8	23	No. 30
1702	10	14	Maii 24	25	30
1703	2	6	16	26	28
1704	21	25	Jun. 4	21	Dec. 3
1705	13	17	Maii 27	25	2
1706	Apr. 28	2	12	27	1
1707	Maii 18	22	Junii 1	24	Nov. 30
1708	9	13	Maii 23	25	30
1709	29	Jun. 2	Junii 12	12	27
1710	14	Maii 18	Maii 28	25	Dec. 3
1711	6	10	20	26	2
1712	25	29	Jun. 8	23	Nov. 30
1713	10	14	Maii 24	25	29
1714	2	6	16	26	28
1715	22	26	Junii 5	23	27
1716	6	10	Maii 26	26	Dec. 2
1717	26	30	Junii 9	23	1
1718	18	22	1	24	Nov. 30
1719	3	7	Maii 17	26	29
1720	22	26	Junii 5	23	27
1721	14	18	Maii 28	25	Dec. 3
1722	Apr. 29	3	13	27	2
1723	Maii 19	23	Junii 2	24	1
1724	30	14	Maii 24	25	Nov. 29
1725	2	6	16	26	28
1726	15	19	29	24	27
1727	7	11	21	26	Dec. 3
1728	26	30	Junii 9	23	2
1729	11	15	Maii 25	25	Nov. 30
1730	3	7	17	26	29
1731	23	27	Junii 6	23	28
1732	14	18	Maii 28	25	Dec. 3
1733	Apr. 29	3	13	27	2
1734	Maii 19	23	Junii 2	24	1
1735	30	15	Maii 25	25	Nov. 30
1736	30	Jun. 3	Junii 13	22	28
1737	15	Maii 19	Maii 29	24	27
1738	7	11	23	26	Dec. 3
1739	27	31	Junii 10	23	2

Observa Annum Domini, juxta Supputationem Ecclesie Anglicanae, incipere vigesimo quinto Mensis Martii. Ad

Ad inveniendum diem Paschatis in perpetuum.

Aureus Nume.	A	B	C	D	E	F	G
I	Apr. 9	10	11	12	6	7	8
II	Mar. 26	27	28	29	30	31	Apr. 1
III	Apr. 16	17	18	19	20	21	22
IV	Apr. 9	3	4	5	6	7	8
V	Mar. 26	27	28	29	23	24	25
VI	Apr. 16	17	11	12	13	14	15
VII	Apr. 2	3	4	5	6	Mar. 31	Apr. 1
VIII	Apr. 23	24	25	19	20	21	22
IX	Apr. 9	10	11	12	13	14	15
X	Apr. 2	3	Mar. 18	19	30	31	Apr. 1
XI	Apr. 16	17	18	19	20	21	22
XII	Apr. 9	10	11	5	6	7	8
XIII	Mar. 26	27	28	29	30	31	25
XIV	Apr. 16	17	18	19	13	14	15
XV	Apr. 2	3	4	5	6	7	8
XVI	Mar. 26	27	28	22	23	24	25
XVII	Apr. 16	10	11	12	13	14	15
XVIII	Apr. 2	3	4	5	Mar. 30	31	Apr. 1
XIX	Apr. 23	24	18	19	20	21	22

Cum inveneris literam Dominicalem in linea superiore, dirige oculum deorsum, donec pervenias à regione Aurei Numeri. Ibi autem indicatur tum Mensis tum Dies Paschatis illius Anni. Observa vero Mensis nomen scribi à sinistra aut una cum Die Mensis, non autem sequi, ut fieri solet in aliis Tabulis per descensionem, sed sicut in Tabulis collateralibus.

Ordo in Matutinis & Vespertinis Precibus quotidie observandus per totum Annum.

PReces Matutinae & Vespertinae celebrabuntur in consueto loco Ecclesiae, Sacelli, aut Chori, nisi aliter praescriptum fuerit ab Ordinario loci. Chori autem posthac eodem, quo antea, statu remanebunt.

Hic etiam notandum est, quod eadem ornamenta Ecclesiae & illius Ministrorum, quotiescunque Sacra celebraverint, retinebuntur & usurpabuntur, quae usurpata sunt in hac Ecclesia Anglicana, auctoritate Parlamenti, anno secundo Regni Edwardi Sexti Regis.

ORDO

O R D O

Ioh

IN Nicoll

MATUTINIS PRECIBUS

1768

Singulo totius anni die observandus.

¶ Initio Precum Matutinarum, sacrorum Minister harum sententiarum quas sequuntur, ex scriptura sacra desumptarum, unam, aut alteram, aut etiam plures aliâ voce praelegat, deinde dicit quod iis sententiis proximè subjungitur.

CUM impius, omisâ quam exercuit impietate, ius æquumque, facit, is vitam suam conservat. *Exek. 18. 17.*

Nam meam noxam agnosco, meumque peccatum mihi semper obversatur. *Psal. 51. 3.*

Abde faciem tuam à meis peccatis, & omnia vitia mea dele. *Psal. 51. 9.*

Divina sacrificia sunt fractus spiritus : tractam afflictamque mentem tu, Deus, non despicias. *Psal. 51. 18.*

Vestra corda lacerando, & non vestes, redire ad Dominum Deum vestrum, nam is est exorabilis, & misericors, ad iram tardus, multaeque clementiae, qui se ab inferendo malo contineat. *Joel 2. 13.*

Domini Dei nostri est lenitas & placabilitas, in quem nos rebellavimus, neque Domino Deo nostro dicto audientes fuimus, ut ex ejus legibus viveremus, quas nobis proposuerat. *Dan. 9. 9. 10.*

Castiga me, Domine, sed ratione, non iratè, nè me diminuas. *Jer. 10. 24.*

Corrigite vos : instat enim coeleste regnum. *D. Mat. 2. 3.*

Recipiam me ad meum Patrem, eique dicam : Pater, & in coelum, & adversum te peccavi : ita, ut jam non sim dignus, qui dicar tuus filius. *D. Luc. 15. 18. 19.*

Nè in ius mecum, qui tuus sum, venito : nam coram te nemo mortalium absolvetur. *Psal. 143. 2.*

Si nos peccati expertes esse dicimus, fallimus nos ipsos, nec est in nobis veritas. Si confitemur peccata nostra, ille ita fidelis & justus est, ut notis peccatorum veniam det, nosque ab omni culpa expiet. *D. Job. 1. 8. 9.*

Charissimi fratres, literæ sacræ nos passim hortantur, ut tot tantæque scelera, & peccata nostra tum agnoscamus, tum confiteamur, & nè ullum prætextum, aut dissimulationem coram Deo Omnipotente, Patre nostro cœlesti, iis obtendamus, verum quocunque ex genere sint, ea animo humili, demisso, pœnitente & sincero confiteamur, quò veniam ab summâ ipsius clementiâ, misericordiâque consequamur. Quamquam autem peccata nostra in conspectu Dei summissè semper denudare oportet, id tamen maximè decet fieri nobis eodem congressis, cum primum nos summas gratias agere convenit, pro magnis quibus nos affectit beneficiis, deinde laudes ejus meritissimæ prædicandæ sunt, & sacrosancto ipsius verbo attendendum est, ea demique petenda sunt, quæ tum corporis tum animi status exigunt. Vos itaque, quotquot adestis, oro atque obtestor, ut me, verba præeuntem, & sincero animo supplicisque voce ad cœlestis gratiæ solum sequamini, dicentes.

¶ Summaria Confessio ab universâ congregatione Ministro præeunte dicenda, singulis in genua prostratis,

Omnipotens & clementissime Pater, tanquam oves perditæ, à tuis viis palantes aberravimus: inventis cupiditatibusque animorum nimium indulgimus: sacrosanctas leges tuas violavimus: quæ à nobis præstanda fuerant, omisissæ, admissæque iis, quæ non præstanda: & in nobis nihil est

sanum. Tu autem, Domine, propitiare nobis miseris peccatoribus: parce, Deus, delicta tua non te celantibus: ad frugem redeuntes in integrum restitue, pro tuis promissionibus humano generi in Christo Jesu Domino nostro patefactis. Amplius etiam propter ipsum concede, ô Pater clementissime, ut dehinc piè, justè, & frugaliter vitam instituamus, in sancti tui Nominis gloriam. Amen.

¶ Formula absolvendi, seu peccata remittendi, à Præbytero tantum, eoque stante, plebs autem genua flectente, pronuncianda,

Omnipotens Deus, Pater Domini nostri Jesu Christi, cui impietum mori non placet, sed recedere eum à viâ suâ, & vivere: quique Ministris suis unâ cum mandato potestatem dedit declarandi, & annunciandi populo suo, si ad frugem redeat, tum veniam, tum gratiam peccatorum: ipse adeo singulis, qui ita ex animo redeant, sacrosancto ejus Evangelio sincerè credentes, remittit, eosque absolvit. Rogemus itaque, ut verè nos vitam corrigere præstet, sanctoque Spiritu nos imperet, ut, quæ hoc tempore agimus, ea adversus ipsum grata sint, & reliqua dehinc vita adeo pura, & sancta agatur in hoc seculo, ut in futuro in æternam ejus voluptatem ingrediamur, per Jesum Christum Dominum nostrum. Amen.

¶ Hæc & singulis aliis finitæ supplicationibus respondetur, Amen,

¶ Deinde

¶ Deinde Minister genibus flexis supplicationem Dominicam alta voce recitabit, catu universo etiam genua flectente, eamque præcunte Ministris, repetente: quod fiet tam hic, quam alibi, ubicunque usurpatur in sacris officiis.

¶ Deinde cantabitur aut recitabitur sequens Psalmus, præterquam Paschatis die, quo die canticum aliud usurpandum est in eum diem destinatum, die etiam decimo nono mensis cuiuslibet non est in hoc loco, sed una cum cæteris Psalmis ejus diei, pro consueti more recitandus.

Psal. xcv.

A Deste, cantemus Dominum, resonemus Numen salutare nobis.

Interpellemus eum celebrando, & canticibus resonando.

Etenim Deus magnus est Dominus, & rex omnium maximus Deorum.

Cujus in manu terræ penetralia, ejus sunt montium altitudines.

Cujus est mare quod ipse fecit, siccūque suis quod manibus formavit.

Agite, veneremur supplices, flexis ante Dominum creatorem nostrum genibus.

Is enim Deus noster est, & nos ejus gubernationis populus, ejusque procurationis oves.

Cujus vocem si hodiè audieris,

Nolite indurare corda vestra, ut in illo jurgio, ut in die tentationis in solitudine,

Cum me tentavere majores vestri, cum me probavere quamvis meum viderent opus.

Quorum generis ego quadraginta pertæsus annos, cogitans homines esse socordes, meque ignaros viæ,

Iratus juravi, non esse in meam requiem perventuros.

Gloria Patri, & Filio, & Spiritui sancto,

B. a

Sicut

Pater noster, qui es in cælis, sanctè colatur nomen tuum. Veniat regnum tuum. Fiat voluntas tua, ut in cælo, sic & in terrâ. Victum nostrum alimentarium da nobis hodiè. Et remitte nobis debita nostra, ut & nos remittimus debitoribus nostris. Nève nos in tentationem inducito, sed à malo tuere: quoniam tuum est regnum, & potentia, & gloria in sempiternum. Amen.

¶ Deinde etiam ad hunc modum dicit,

Domine, nostra labia aperi.

Responsio.

Et os nostrum laudem tuam prædicabit.

Presbyter.

Domine, ad succurrendum nobis festina.

Responsio.

Deus, nobis suppetias veni.

¶ Hic stantibus omnibus Presbyter dicit,

Gloria Patri, & Filio, & Spiritui sancto,

Responsio.

Sicut erat in principio, & nunc, & semper, & in perpetua secula. Amen.

Presbyter.

Collaudate Dominum.

Responsio.

Nomen Domini commendetur.

Sicut erat in principio, & nunc, & semper, & in perpetua secula. Amen.

¶ Deinde sequuntur Psalmi iuxta præsinitum ordinem. Post finitum autem unumquemque Psalmum per totum annum, ut & post finem Canticorum Prædicare, Grates Domino, Magnificat, & Nunc Dimittis, sequitur,

Gloria Patri, & Filio, & Spiritui sancto,

Responsio.

Sicut erat in principio, & nunc, & semper, & in perpetua secula. Amen.

¶ Deinde clara atque alta voce prælegitur Lectio prior ex veteri Testamento desumpta, prout constitutum est in Calendario (nisi propria lectiones in eundem diem fuerint assignata) lectore ita stante & se obvertente, ut à cunctis presentibus commodè possit audiri. Postea recitabitur aut cantabitur lingua vernacula Hymnus Te Deum laudamus, idque singulo totius anni die.

¶ Nota, quod ante quamlibet Lectionem Minister dicet, Hic incipit Caput, aut Versus capituli hujus, aut illius Libri: & finitâ unâquaque lectione, hic desinit Lectio prior, aut posterior.

TE Deum laudamus: te Dominum confitemur.

Te æternum Patrem omnis terra veneratur.

Tibi omnes Angeli: tibi cœli & universæ potestates:

Cherubim & Seraphim, sine ullâ intermissione dicunt.

Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus Deus Sabaoth.

Pleni sunt cœli, & terra tuæ excellentiæ maiestatem.

Te gloriosus Apostolorum chorus,

Te Prophetarum laudabilis numerus,

Te Martyrum candidatus laudat exercitus,

Te per orbem terrarum sancta confiteretur Ecclesia,

Patrem immensæ Maiestatis. Venerandum tuum, verum

& unicum Filium, Sanctum quoque Paracletum Spiritum.

Tu Rex gloriæ, Christe.

Tu Patris sempiternus es Filius.

Tu, ad liberandum suscepturus hominem, non horruisti virginis uterum.

Tu, devicto mortis aculeo, aperuisti credentibus regna cœlorum.

Tu ad dexteram Dei sedes in gloria Patris.

Judex crederis esse venturus.

Te ergo quæsumus famulis tuis subveniri, quos pretioso sanguine redemisti.

Æterna fac cum sanctis tuis in gloria numerari.

Serva tuos, Domine, tuæque hereditati fave.

Et rege eos, & extolle illos, usque in æternum.

Per singulos dies benedicimus te:

Et laudamus nomen tuum in seculum, & in seculum seculi.

Dignare, Domine, die isto à peccato nos tueri.

Miserere nostri, Domine, miserere nostri,

Fiat

Fiat misericordia tua, Domine, super nos, quemadmodum speravimus in te.

In te, Domine, speravi, non confundar in æternum.

¶ Aut hoc canticum Prædicatè omnia opera Domini, vulgò Benedicite, &c.

Prædicatè omnia opera Domini Dominum, & æternâ commendatione extollite.

Prædicatè Angeli Domini Dominum, & æternâ commendatione extollite.

Prædicatè cœli Domini Dominum, & æterna &c.

Prædicatè omnes cœlestes aequæ Dominum, & æterna &c.

Prædicatè omnes Domini potestates Dominum, & æterna &c.

Prædicatè Sol & Luna Dominum, & æterna &c.

Prædicatè cœlestia sydera Dominum, & æterna &c.

Prædicatè omnis imber & ros Dominum, & æterna &c.

Prædicatè omnes spiritus Dominum, & æterna &c.

Prædicatè ignis & ardor Dominum, & æterna &c.

Prædicatè hyems & æstas Dominum, & æterna &c.

Prædicatè rores & pruina Dominum, & æterna &c.

Prædicatè gelu frigusque Dominum, & æterna &c.

Prædicatè glacies nivésque Dominum, & æterna &c.

Prædicatè dies noctésque Dominum, & æterna &c.

Prædicatè lumen tenebræque Dominum, & æterna &c.

Prædicatè fulgura nubésque Dominum, & æterna &c.

Prædicet terra Dominum, & æterna commendatione extollat.

Prædicatè montes & colles Dominum, & æterna commendatione extollite.

Prædicatè omnia ex terra nascentia Dominum, & æterna &c.

Prædicatè fontes Dominum, & æterna &c.

Prædicatè mare fluviisque Dominum, & æterna &c.

Prædicatè cete omniæque in aquis moventia Dominum, & æterna &c.

Prædicatè omnes volucres æræ Dominum, & æterna &c.

Prædicatè omnes bestię pectoraque Dominum, & æterna &c.

Prædicatè hominum gentes Dominum, & æterna &c.

Prædicent Israëlita Dominum, & æterna commendatione extollant.

Prædicatè Domini Sacerdotes Dominum, & æterna commendatione extollite.

Prædicatè Domini cultores Dominum, & æterna &c.

Prædicatè justorum mentes animique Dominum, & æterna &c.

Prædicatè sancti animo humiles Dominum, & æterna &c.

Prædicatè Anania, Azaria, Misaël Dominum, & æterna &c.

Gloria Patri, & Filio, & Spiritui sancto,

Sicut erat in principio, & nunc, & semper, & in perpetua secula. Amen.

Sicut erat in principio, & nunc, & semper, & in perpetua secula. *Amen.*

¶ Deinde sequuntur Psalmi iuxta præsinitum ordinem. Post finitum autem unumquemque Psalmum per totum annum, ut & post finem Canticorum Prædicatæ, Grates Domino, Magnificat, & Nunc Dimittis, sequitur,

Gloria Patri, & Filio, & Spiritui sancto,

Responsio.

Sicut erat in principio, & nunc, & semper, & in perpetua secula. *Amen.*

¶ Deinde clava atque alia voce prælegatur Lectio prior ex veteri Testamento desumpta, prout constitutum est in Calendario (nisi propria lectiones in eundem diem fuerint assignata) lectio ita stante & se obvertente, ut à cunctis præsentibus commodè possit audiri. Postea recitabitur aut cantabitur lingua vernacula Hymnus Te Deum laudamus, idque singula totius anni die.

¶ Nota, quod ante quamlibet Lectionem Minister dicet, Hic incipit Caput, aut Versus capituli hujus, aut illius Libri: & finis unâquaque lectione, hic desinit Lectio prior, aut posterior.

TE Deum laudamus: te Dominum confitemur.

Te æternum Patrem omnis terra veneratur.

Tibi omnes Angeli: tibi cœli & universæ potestates:

Cherubim & Seraphim: sine ullâ intermissione dicunt.

Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus Deus Sabaoth.

Pleni sunt cœli, & terra tue excelstitatis maiestatem.

Te gloriosus Apostolorum chorus,

Te Prophetarum laudabilis numerus,

Te Martyrum candidatus laudat exercitus,

Te per orbem terrarum sancta confuetur Ecclesia,

Patrem immensæ Maiestatis. Venerandum tuum, verum

& unicum Filium,

Sanctum quoque Paracletum Spiritum.

Tu Rex gloriæ, Christe.

Tu Patris sempiternus es Filius.

Tu, ad liberandum suscepturus hominem, non horruisti virginis uterum.

Tu, devicto mortis aculeo, aperuisti credentibus regna cœlorum.

Tu ad dexteram Dei sedes in gloria Patris.

Judex crederis esse venturus.

Te ergo quæsumus famulis tuis subveniri, quos pretioso sanguine redemisti.

Æterna fac cum sanctis tuis in gloria numerari.

Serva tuos, Domine, tuæque hereditati fave.

Et rege eos, & extolle illos, usque in æternum.

Per singulos dies benedicimus te:

Et laudamus nomen tuum in seculum, & in seculum seculi.

Dignare, Domine, die isto à peccato nos tueri.

Miserere nostri, Domine, miserere nostri.

Fiat

Fiat misericordia tua, Domine,
super nos, quemadmodum spe-
ravimus in te.

In te, Domine, speravi, non
confundar in æternum.

¶ Aut hoc canticum Prædica-
te omnia opera Domini, vul-
gò Benedicite, &c.

Prædicate omnia opera Do-
mini Dominum, & æternâ
commendatione extollite.

Prædicate Angeli Domini
Dominum, & æterna commen-
datione extollite.

Prædicate cœli Domini Do-
minum, & æterna &c.

Prædicate omnes cœlestes a-
quæ Dominum, & æterna &c.

Prædicate omnes Domini po-
testates Dominum, & æterna
&c.

Prædicate Sol & Luna Do-
minum, & æterna &c.

Prædicate cœlestia sydera
Dominum, & æterna &c.

Prædicate omnis imber &
ros Dominum, & æterna &c.

Prædicate omnes spiritus Do-
minum, & æterna &c.

Prædicate ignis & ardor Do-
minum, & æterna &c.

Prædicate hyems & æstas
Dominum, & æterna &c.

Prædicate rores & pruina
Dominum, & æterna &c.

Prædicate gelu frigusque Do-
minum, & æterna &c.

Prædicate glacies nivésque
Dominum, & æterna &c.

Prædicate dies noctesque
Dominum, & æterna &c.

Prædicate lumen tenebræ-
que Dominum, & æterna &c.

Prædicate fulgura nubesque
Dominum, & æterna &c.

Prædicet terra Dominum, &
æterna commendatione extol-
lat.

Prædicate montes & colles
Dominum, & æterna commen-
datione extollite.

Prædicate omnia ex terra
nascentia Dominum, & æterna
&c.

Prædicate fontes Domini,
& æterna &c.

Prædicate mare fluviusque
Dominum, & æterna &c.

Prædicate cete omniæque in
aquis moventia Dominum, &
æterna &c.

Prædicate omnes volucres æ-
rææ Dominum, & æterna &c.

Prædicate omnes bestię pe-
coræque Dominum, & æterna
&c.

Prædicate hominum gentes
Dominum, & æterna &c.

Prædicent Israëlita Domi-
num, & æterna commendatio-
ne extollant.

Prædicate Domini Sacerdo-
tes Dominum, & æterna com-
mendatione extollite.

Prædicate Domini cultores
Dominum, & æterna &c.

Prædicate justorum mentes
animique Dominum, & æterna
&c.

Prædicate sancti animo hu-
miles Dominum, & æterna &c.

Prædicate Anania, Azaria,
Misaël Dominum, & æterna
&c.

Gloria Patri, & Filio, & Spi-
ritui sancto,

Sicut erat in principio, &
nunc, & semper, & in perp-
tua secula. Amen.

¶ Deinde eodem modo pralegetur
Lectio posterior ac novo Testa-
mento desumpta; deinde se-
quens Canticum, nisi cum forte
pralectum fuerit in Lectione
alienius dicti, aut in Evangelio
in Divi Johannis Baptista
diem assignata.

Luc. i. 68.

CRATES Domino Israelitarum
Deo, qui populi sui libe-
rationem procurer,

Erigatque nobis cornu salu-
tis, in domo sui Davidis:

Quemadmodum promiserat
priscorum ore sanctorum suo-
rum vatum,

Quò vindicemur ab hostibus
nostris, & ex omnium manu
qui nos odere:

Ut utatur clementiâ erga
majores nostros, & sui sancti
fœderis recordetur:

Qui jurejurando promiserat
Abrahamo patri nostro,

Daturum se nobis, ut intre-
pidè, ex hostium nostrorum
manu liberati,

Ipsam corâmi piè iustèque co-
lamus, totò vitæ nostræ tem-
pore.

Et tu, puer, Supremi vates
vocabere: præbis enim Domi-
nio, paratum vias ejus,

Ad dandam salutis cognitio-
nem ejus populo, quòd eis ve-
nia datûr peccatorum,

Per intimam Dei nostri mi-
sericordiam, quâ nos ex alto vi-
sit ortus,

Qui appareat iis qui in tene-
bria & atra nocte degunt, ad
dirigendos pedes nostros in vi-
am pacis.

Gloria Patri, & Filio, & Spi-
ritui sancto,

Sicut erât in principio, &
nunc, & semper, & in perpe-
tuis seculis. Amen.

¶ Aut hic Psalmus. Psal. c.

Personate Dominum totus or-
bis: servite Domino cum
læticia: venite in ejus conspe-
ctum cum modulis.

Cognoscite Dominum Deum
esse, à quo, non à nobis ipsi
facti simus, ejus populus, ejusque
pascui oves.

Ingredimini ejus portas cum
commendatione, atria cum lau-
dibus: cum celebrantes, ejus
nomen collaudantes.

Nam bonus est Dominus, per-
petuæ clementiæ, & sempiternæ
fidei.

Gloria Patri, & Filio, & Spi-
ritui sancto,

Sicut erat in principio, &
nunc, & semper, & in perpe-
tua seculis. Amen.

¶ Deinde Symbolum Apostolo-
rum à Ministro, & cœtu univer-
so stantibus cantabitur aut reci-
tabitur, nisi quibus diebus Divi
Athanasii Symbolum recitatur.

Credo in Deum Patrem Om-
nipotentem, creatorem
cœli & terræ, & in Jesum Chri-
stum Filium ejus unicum, Do-
minum nostrum, qui conceptus
est de Spiritu sancto, natus ex
Maria Virgine, passus sub Pon-
tio Pilato, crucifixus, mortuus
& sepultus, descendit ad in-
feros, tertio die resurrexit à
mortuis, ascendit ad Cœlos,
seder ad dexteram Dei Patris
Omnipotentis, inde venturus
est judicare vivos & mortuos.
Credo in Spiritum sanctum,
sanctam Ecclesiam Catholicam,
Sanctorum

Martina Preci.

ommunionem, Re-
missionem peccatorum, Carnis
surrectionem, & Vitam eter-
nam. Amen.

Deinde sequentes precula, sin-
gulis religiosi genua flectenti-
bus, Ministro alia voce ora-
ntis.

Dominus vobiscum.

Responsio.

Et cum Spiritu tuo.

Oramus.

Miserere nostri, Domine.

Miserere nostri, Christe.

Miserere nostri, Domine.

Deinde Minister, Clerici, ut &
universus catus alia voce sup-
plicationem Dominicam reci-
tant.

Pater noster, qui es in caelis,
sanctè colatur nomen tuum.
Veniat regnum tuum. Fiat
voluntas tua, ut in caelo, sic &
in terrâ. Victum nostrum ali-
mentarium da nobis hodiè. Et
remitte nobis debita nostra, ut
& nos remittimus debitoribus
nostris. Nève nos in tentatio-
nem inducino, sed à malo tuere,
Amen.

Deinde stans Presbyter dicit,

Exhibe nobis tuam, Domine,
clementiam.

Responsio.

Tuamque nobis defensionem
præsta.

Presbyter.

Defende Regiam, Domine.

Responsio.

Et pro tua clementia, no-
stram invocantium vocem ex-
audi.

Presbyter.

Tui sacerdotes iustitiâ vesti-
antur.

Responsio.

Tuique pii ovent.

Presbyter.

Serva tuos, Domine.

Responsio.

Tuæque hæreditati fave.

Presbyter.

Pacem præbe nobis nostri ad-
vo, Domine.

Responsio.

Quia tu, Domine, solus pro no-
bis pugnas, & præterea nullus.

Presbyter.

Cor mundum crea nobis, De-
us.

Responsio.

Et nè Spiritum tuum san-
ctum nobis aufer.

Deinde sequuntur tres Collectæ,
Prima diei, qua eadem erit
cum ea qua in formulâ sa-
cræ Communionem admini-
strandi recitanda est. Secun-
da pro Pace impetranda. Ter-
tia ut Gratia concedatur ad
rectè vivendum. Dna posteri-
oris Collectæ nunquam varia-
buntur, sed quotidie in Mar-
tinis Precibus recitabuntur per
totum annum, prout sequun-
tur, singulis genua flectentibus,

Collecta secunda pro pace.

Deus Author pacis, & con-
cordiæ amans, quem nō-
se est vita æterna, & cui servire
est vera libertas, nos supplices
tuos contra omnem imperum
hostilem protegas, ut, qui prorsus
in tuo auxilio confidimus,
nullius hostis arma time-
amus, per potentiam Jesu
Christi Domini nostri. A-
men.

Col-

Collecta tertia pro gratiâ petendâ.

O Domine pater noster cœlestis, omnipotens & sempiternus Deus, tuis nos hodie præstantissimis viribus protege, quos ad initium hujus diei incolumes duxisti, da etiam, ut per totum hunc diem in nullum peccatum incidamus, neque ullo versemur in periculo, sed ut singulæ nostræ actiones tuo ductu ita dirigantur, ut quod in oculis tuis justum est perpetuo colamus, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

¶ *In Choris & locis in quibus psallitur, hic sequitur Antiphona.*

¶ *Deinde sequentes hæc quinque supplicationes hic recitanda sunt, nisi cum Litania recitatur. Tum enim duæ posteriores tantum recitanda sunt eo ordine, quo ibi collocantur.*

Supplicatio pro Regiâ Majestate.

O Domine pater noster cœlestis, qui maximus potentissimûsque es Rex Regum, & Dominus dominantium, principum omnium solus & unicus moderator, quique de sacra sede tua omnes orbis incolæ intueris, ex animo te suppliciter quæsumus, clementissimam Principem, & supremam Dominam nostram Reginam *ANNA M* benigno vultu respicias, & ita eam repleas sancti tui Spiritus gratiâ, ut semper ad tui voluntatem se conformet, & in tuis viis gradiatur: accumules ei donâ cœlestia, ei-

que aded opituleris, ut hostes suos profligans superet, & exalto demum hujus vitæ stadio, voluptate æternâ, & gaudio perfruat, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

Supplicatio pro stirpe Regiâ.

O Mhipotens Deus, omnia boni fons, magnâ cum animi demissione quæsumus, Principi *Sophiæ*, & universæ stirpi regię favere digneris, sancto tuo Spiritu eos imperti, cœlestique tua gratia locupleta, iisque fausta omnia & prospera largitus, in cœlestem tuum regnum admittas, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

Supplicatio pro Clero & Populo.

O Mnipotens & sempiternus Deus, qui solus es miraculorum effector, Spiritu salutari gratiæ tuæ afflato Episcopos Curatôsq; nostros, & quotquot greges eorum fidei committuntur, & quod tibi reverà placeant, eos perpetuo favoris tui rore irrigato. His annue, Domine, in honorem Patroni & Advocati nostri Jesu Christi. *Amen.*

Supplicatio Divi Chrysostomi.

O Mnipotens Deus, cujus gratiâ concessum est, ut in hoc publico cœtu, & uno ore unôque animo tibi supplicemus, quique polliceris, ubi sunt duo trêsvæ tuo nomine congregati, te eorû postulatâ exauditurum: nos tuos, Domine, votorum, & petitionum redde

Vespertina Preces.

edde compotes, prout tibi
maximè illis expedire videbi-
tur; concessa nobis in hoc
seculo veritatis tue cognitione,
et vitâ eternâ in futuro. A-
men.

2 Cor. xiii. 14.

Domini Jesu Christi gratia,
& Dei amor, & sancti
Spiritus communicatio vobis adfit
omnibus, in perpetua secula,
Amen.

¶ Hic desinit ordo Matutinarum Precum per totum annum.

O R D O

John IN *Nicolb*

VEPERTINIS PRECIBUS

Singulo totius anni die observandus.

1768

Initio Precum Vespertinarum,
sacrorum Minister harum sen-
tentiarum qua sequuntur ex
sacra scriptura desumptarum,
nam, aut alteram, aut etiam
plures aliâ voce proloquit, de-
inde dicit quod illi sententias
proximè subiungitur.

Vestra corda lacerando, &
non vestes, redite ad Dominum
Deum vestrum, nam is est ex-
orabilis, & misericors, ad iram
tardus, multaque clementia,
qui se ab inferendo malo con-
tineat. Joel 2. 13.

Domini Dei nostri est lenitas
& placabilitas, in quam nos re-
bellavimus, neque Domino Deo
nostro dicto audientes fuimus;
ut ex ejus legibus viveremus,
quas nobis servorum suorum
vatum operâ proposuerat. Dan.
9. 9. 10.

Castiga me, Domine, sed ra-
tione, non iratè, nè me dimi-
nuas. Jer. 10. 24.

Corrigite vos: instat enim
coeleste regnum. D. Mat. 2. 31.

Recipiam me ad meum Pa-
trem, ei que dicam: Pater, &
in cœlum, & adversum te pec-
cavi: ita, ut jam non sim di-
gnus,

CUM impius, omisâ
quam exercuit impie-
tate, jus sequumque
facit, is vitam suam conservat.
Ezek. 18. 27.

Nam meam noxam agnosco,
meumque peccatum mihi sem-
per obversatur. Psal. 51. 3.

Abde faciem tuam à meis
peccatis, & omnia vitia mea
dele. Psal. 51. 9.

Divina sacrificia sunt fractus
Spiritus, fractam afflictamque
mentem tu, Deus, non despicias.
Psal. 51. 18.

gnus, qui dicar tuus filius.
D. Luc. 15. 18, 19.

Nè in jus mecum, qui tuus sum, venito: nam coram te nemo mortalium absolvetur. *Psal.* 143. 2.

Si nos peccati expertes esse dicimus, fallimus nos ipsos, nec est in nobis veritas. Si confitemur peccata nostra, ille ita fidelis & iustus est, ut nobis peccatorum veniam det, nosque ab omni culpâ expiet. 3 D. J. b. 1. 8, 9.

Charissimi fratres, literæ sacræ nos passim hortantur, ut tot tantæque scelera, & peccata nostra tum agnoscamus, tum confiteamur, & nè ullum prætextum, aut dissimulationem coram Deo omnipotente, Patre nostro cœlesti, his obtendamus, verum quocunque ex genere sint, ea animo humili, demisso, poenitente & sincero confiteamur, quod veniam ab summâ ipsius clementia, misericordiâque consequamur. Ququam autem peccata nostra in conspectu Dei summisse semper denudare oportet, id tamen maximè decet fieri nobis eodem congressis, cum primùm nos summas gratias agere convenit, pro magnis quibus nos affecit beneficiis, deinde laudes ejus meritissimæ prædicandæ sunt, & sacrosancto ipsius verbo attendendum est, ea denique petenda sunt; quæ tum corporis tum animi status exigit. Vos itaque, quòtquot adestis, oro atque obtestor, ut me, verba præeuntem, & sincero animo supplicique voce ad cœlestis gratiæ solum sequamini, dicentes,

¶ Summaria Confessio ab universa congregatione Ministri præeunte dicenda, singulis in genua provolutis.

Omnipotens & clementissime Pater, tanquam oves perditæ, à tuis viis palantes aberravimus: inventis cupiditatibusque animorum nimium indulgimus: sacrosanctas leges tuas violavimus: quæ à nobis præstanda fuerant, omisissis: admissisque his, quæ non præstanda: & in nobis nihil est sanum. Tu autem, Domine, propitiare nobis miseris peccatoribus: parce, Deus, delicta sua non te celantibus: ad frugem redeuntes in integrum restitue, pro tuis promissibus humano generi in Christo Jesu Domino nostro parefactis. Amplius, propter ipsum concede, Pater, clementissime, ut dehinc piè, justè, & frugaliter vitam instituamus, in sancti tui Nominis gloriam. Amen.

¶ Formula absolvendi, seu peccata remittendi, à Presbytero tantum, còque stanta, plebe autem genua flectente, pronuntianda,

Omnipotens Deus, Pater Domini nostri Jesu Christi, cui impium mori non placet, sed recedere eum à viâ suâ, & vivere: quisque Ministris suis unâ cum mandato potestatem dedit declarandi, & annuncian- di populo suo, si ad frugem redeat, tum veniam, tum gratiam peccatorum: ipse aded singulis, qui ita ex animo redeant, sacrosancto ejus Evangelio sincere credentes, remittit, cò- que

que absolvit. Rogemus itaque, ut verè nos vitam corrègere præstet, sanctoque Spiritu nos impetiat, ut, quæ obtempore agimus ea adversus plura grata sint, & reliqua deinde vita aded pura, & sancta agatur in hoc seculo, ut in futuro in æternam ejus voluptatem ingrediamur, per Jesum Christum Dominum nostrum. Amen.

Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto;

Responsio.

Sicut erat in principio, & nunc, & semper, & in perpetua secula. Amen.

Presbyter.

Collaudate Dominum.

Responsio.

Nomen Domini commendetur.

¶ Deinde recitabuntur, aut cantabuntur Psalmi juxta præstitum ordinem. Tum Lectio ex veteri Testamento, prout constitutum est. Postea vero Magnificat seu Canticum Beata Virginis, lingua vernacula, prout sequitur.

Magnificat animus meus Dominum, exultatque meamens de Deo servatore meo:

Qui spectaverit humilitatem ancillæ suæ, unde me in posterum beatam prædicatura sunt omnia secula;

Quoniam mihi magna fecit præpotens ille, cujus & nomen sanctum est;

Et clementia perennis erga reverentes eum:

Qui fortia patrat suo brachio, profligat eos qui animi fastu insolent.

Deturbat potentes de solis, & humiles extollit.

Esurientes bonis explet, & divites inanes dimittit.

Subvenit Israëlitis suis clementiæ memor,

Quemadmodum majoribus promiserat nostris, Abrahamo, & ejus futuræ posteritati.

Gloria Patri, & Filio, & Spiritui sancto.

Sicut erat in principio, & nunc,

¶ Deinde Minister genibus flexis supplicationem Dominicam recitabit, universo catu etiam genua flectente, eamque cum ipso repetente.

Pater noster, qui es in cælis, sanctè colatur nomen tuum. Veniat regnum tuum. Fiat voluntas tua, ut in cælo, sic & in terrâ. Victum nostrum alimentarium da nobis hodiè. Et remitte nobis debita nostra, ut & nos remittimus debitoribus nostris. Nevé nos in tentationem inducito, sed à malo tuere: quoniam tuum est regnum, & potentia, & gloria in sempiternum. Amen.

¶ Deinde etiam ad hunc modum dicit,

Domine, nostra labia aperi.

Responsio.

Et os nostrum laudem tuam prædicabit.

Minister.

Domine, ad succurrendum nobis festina.

Responsio.

Deus, nobis suppetias veni.

¶ Hic stantibus omnibus Presbyter dicit,

nunc, & semper, & in perpetua secula. *Amen.*

monti, lingua vernacula, prosequitur.

¶ *Aut hic Psalmus, præterquam die mensis decimo nono, quo cum cæteris Psalmis pro consuetudine more recitatur.*

Psal. 98.

CAntate Dominum novo carmine, qui mira facit, dum sibi sua dextera, suo sacro brachio victoriam parit.

Offendit Dominus suam victoriam, in oculis gentium suam patefacit iustitiam:

Memor suæ erga domum Israëliticam mansuetudinis, atque fidei, spectantibus Dei nostri victoriam omnibus terrarum finibus.

Resonate Dominum totus orbis: prorumpite, ovate & cantate.

Cantate Dominum citharâ, citharâ & canorâ voce.

Buccinis & tubæ sonitu personate ante regem Dominum.

Reboet & mare, & quod eo continetur: orbis, & ejus habitatores.

Ipsi manibus plaudant amnes, simulque montes ovent in adventum Domini: qui venit iudicatum terras, orbem iustæ, & populos iudicaturus ex æquo.

Gloria Patri, & Filio, & Spiritui sancto,

Sicut erat in principio, & nunc, & semper, & in perpetua secula. *Amen.*

¶ *Deinde Lætitia ex Novo Testamento desumpta, prout constitutum est. Postea vero Nunc Dimittis, seu Canticum Si-*

Nunc dimittis tuum me Domine, secundum promissionem tuam placidè, Quandoquidem vidi meis oculis salutem tuam,

Quam omnibus expostam populis parasti,

Lumen gentibus patefaciendum, & tuorum Israëlitarum gloriam.

Gloria Patri, & Filio, & Spiritui sancto,

Sicut erat in principio, & nunc, & semper, & in perpetua secula. *Amen.*

¶ *Aut verò hic Psalmus, præterquam die mensis duodecimo.*

Deus, miserere nostri, & nobis fave: tuo nos illustrando vultu. *Sela.*

Ut in terris tua ratio, ut apud omnes gentes tua cognoscatur tutela.

Te populi, Deus, celebrent, te populi celebrent universi.

Gaudeant, oventque nationes, quod populos ex æquo regas, & nationes moderere per terras. *Sela.*

Te populi, Deus, celebrent, te populi celebrent universi.

Edente suum terrâ proventum, Deus nobis Deus faveat noster.

Faveat nobis Deus, eumque omnes terrarum tractus revereantur.

Gloria Patri, & Filio, & Spiritui sancto,

Sicut erat in principio, & nunc, & semper, & in perpetua secula. *Amen.*

¶ *Deinde*

¶ Deinde Symbolum Apostolorum à Ministro & ceteris universis stantibus cantabitur, aut recitabitur.

Credo in Deum Patrem Omnipotentem, creatorem cœli & terræ, & in Jesum Christum Filium ejus unicum, Dominum nostrum, qui conceptus est de Spiritu sancto, natus ex Maria Virgine, passus sub Pontio Pilato, crucifixus, mortuus & sepultus, descendit ad inferos, tertio die resurrexit à mortuis, ascendit ad Cœlos, sedet ad dexteram Dei Patris Omnipotentis, inde venturus est judicare vivos & mortuos. Credo in Spiritum sanctum, Sanctam Ecclesiam Catholicam, Sanctorum Communionem, Remissionem peccatorum, Carnis resurrectionem, & Vitam æternam. Amen.

¶ Deinde sequentes precula, singulis religiose genua stentibus, Ministro alta voce præcunte,

Dominus vobiscum.

Responsio.

Et cum Spiritu tuo.

Oremus.

Miserere nostri, Domine.

Miserere nostri, Christe.

Miserere nostri, Domine.

¶ Deinde Minister, Clerici, ut & universus cœtus alta voce supplicationem Dominicam recitabunt.

Pater noster, qui es in cœlis, sanctè colatur nomen tuum. Veniat regnum tuum. Fiat

voluntas tua, ut in cœlo, sic & in terrâ. Victum nostrum alimentarium da nobis hodiè. Et remitte nobis debita nostra, ut & nos remittimus debitoribus nostris. Nè nos in tentationem induciras, sed à malo tuere. Amen.

¶ Deinde stans Presbyter dicit,

Exhibe nobis tuam, Domine, clementiam :

Responsio.

Tuamque nobis defensionem præsta.

Presbyter.

Defende Regiam, Domine :

Responsio.

Et, pro tua clementia, nostram invocantium vocem exaudi.

Presbyter.

Tui sacerdotes justitiâ vestiantur :

Responsio.

Tuique piovent.

Presbyter.

Serva tuos, Domine :

Responsio.

Tuæque hereditati fave.

Presbyter.

Pacem præbe nobis nostræ ævo, Domine :

Responsio.

Quia tu, Domine, solus pro nobis pugnas, & præterea nemo.

Presbyter.

Cor mundum crea nobis, Deus :

Responsio.

Et nè Spiritum tuum sanctum nobis aufer.

¶ Tum sequuntur tres Collectæ, Prima Diei, secunda pro Pace impetranda, Tertia pro Auxilio adversus omnia pericula, prout habetur in sequentibus :

C

qua

*Qua quidem Dna posteriores Col-
lecta quotidie recitabuntur in
Vespertinis Precibus absque ulla
variatione.*

*Collecta secunda in Vespertinis
Precibus.*

DEus, à quo omnia sancta
optata, omnia recta con-
silia, omniaque iusta opera
dimanant, da tuis pacem,
quam mundus dare nequit, ut,
tum animis ad tua præcepta
attentis, tum etiam sublato ho-
stium terrore, facilis & tran-
quillus nostri temporis decursus
sit, ob merita Jesu Christi Ser-
vatoris nostri. *Amen.*

*Collecta tertia pro Auxilio ad-
versus omnia pericula.*

QUæsumus, Domine, discantias
lumine tenebras nostras,
&, pro singulari tuâ clementiâ,
contra omnes hujusce noctis
insidias & pericula nos pro-
tege, gratiâ Filii tui unici Jesu
Christi Servatoris nostri. *Amen.*

*In Choris & locis ubi psallitur,
hic sequitur Antiphona.*

Supplicatio pro Regia Majestate.

O Domine, Pater noster cele-
stis, qui maximus poten-
tissimisque es Rex Regum, &
Dominus Dominantium, Prin-
cipum omnium solus & unicus
Moderator, quique de sacrâ
sede tuâ omnes orbis incolas
intueris, ex animo Te supplici-
ter quæsumus, clementissimam
& supremam Dominam nostram
Reginam *ANNAM* benigno
vultu respicias, & ita eam
impleas sancti tui Spiritus gra-

tia, ut semper ad Tui volun-
tatem se conformet, & in tuis
viis gradiatur: accumules ei
dona celestia, eique adeo opi-
tuleris, ut hostes suos profligans
superet, & decurso tandem hu-
jus vitæ spatio, voluptate æternâ
& gaudio perfruatur, per
Jesum Christum Dominum no-
strum. *Amen.*

Supplicatio pro stirpe Regia.

O Mnipotens Deus, omnia
boni fons, magnâ cum
animi demissione quæsumus,
Principi *Sophiæ*, & universæ
stirpi regie favere digneris,
sancto tuo Spiritu eos imperii,
coelestique tua gratia locupletâ,
iisque fausta omnia & pro-
spera largitus, in coeleste tuum
regnum admittas, per Jesum
Christum Dominum nostrum.
Amen.

Supplicatio pro Clero & Populo.

O Mnipotens & sempiternus
Deus, qui solus es miracu-
lorum effector, Spiritu salutari
gratiæ tuæ afflato Episcopos
Curatōsque nostros, & quo-
quot greges eorum fidei com-
mittuntur, & quod tibi reveri
placeant, eos perpetuo favoris
tui rore irrigato. His annue,
Domine, in honorem Patroni
& Advocati nostri Jesu Chri-
sti. *Amen.*

Supplicatio Divi Chrysostomi.

O Mnipotens Deus, cujus
gratiâ concessum est, ut
in hoc publico cœtu, & uno
ore unōque animo tibi sup-
plicemus, quique polliceris, ubi

sunt duo triſſe tuo nomine congregati, te eorum poſtulata exauditurum: nos tuos, Domine, votorum & petitionum recte compotes, prout tibi maxime illis expedire videbitur, conſeſſa nobis in hoc ſeculo veritatis tuæ cognitione, & vitâ æternâ in futuro. Amen.

2 Cor. xiii. 14.

Domini Jeſu Chriſti gratia, & Dei amor, & ſancti Spiritus communio vobis adſit omnibus, in perpetua ſecula. Amen.

Hic deſinit ordo Vespertinarum Precum per totum annum.

Hiſce Feſtis diebus, ſcilicet Natalis Chriſti, Epiphania, Divi Matthiæ, Paſchatis, Aſcenſionis, Pentecoſtes, Divi Johannis Baptiſtæ, Divi Jacobi, Divi Bartholomæi, Divi Matthæi, Diverum Simonis & Judæ, Divi Andree, ut & in Feſto Trinitatis, in Maturinis Precibus, loco Symboli Apoſtolorum, hæc Chriſtiana noſtra Fidei Confeſſio, Divi Athanaſii Symbolum vulgò dicta, cantabitur, aut recitabitur à Miniſtro ac univerſo cœtu ſtantibus.

Quicumque vult ſalvus eſſe, ante omnia opus eſt ut teneat Catholicam fidem,

Quam niſi quiſque integram inviolatamque ſervaverit, abſque dubio in æternam peribit.

Fides autem Catholica hæc eſt, ut unum Deum in Trinitate, & Trinitatem in Unitate veneremur:

Neque confundentes Perſo-

nas, neque Subſtantiam ſeparantes.

Alia eſt enim Perſona Patris, alia Filii, alia Spiritus Sancti

Sed Patris, & Filii, & Spiritus Sancti una eſt Divinitas, æqualis Gloria, co-æterna Majeſtas.

Qualis Pater, talis Filius, talis Spiritus Sanctus.

Increatus Pater, Increatus Filius, Increatus Spiritus Sanctus.

Immenſus Pater, Immenſus Filius, Immenſus Spiritus Sanctus.

Æternus Pater, Æternus Filius, Æternus Spiritus Sanctus.

Et tamen non tres Æterni, ſed unus Æternus.

Sicut non tres Increati, nec tres Immenſi, ſed unus Increatus, & unus Immenſus.

Similiter Omnipotens Pater, Omnipotens Filius, Omnipotens Spiritus Sanctus.

Et tamen non tres Omnipotentes, ſed unus Omnipotens.

Ita Deus Pater, Deus Filius, Deus Spiritus Sanctus.

Et tamen non tres Dii, ſed unus eſt Deus.

Ita Dominus Pater, Dominus Filius, Dominus Spiritus Sanctus.

Et tamen non tres Domini, ſed unus eſt Dominus.

Quia ſicut ſigillatim unamquâque Perſonam, Deum ac Dominum conſiteri Chriſtiani veritate compellimur, ita tres Deos aut Dominos dicere Catholica Religione prohibemur.

Pater à nullo eſt factus, nec creatus, nec genitus.

Filius à Patre ſolo eſt, non factus, nec creatus, ſed genitus.

C 2

Spiritus

Spiritus Sanctus à Patre & Filio, non factus, non creatus, nec genitus, sed procedens.

Unus ergo Pater, non tres Patres, unus Filius, non tres Filii, unus Spiritus Sanctus, non tres Spiritus Sancti.

Et in hac Trinitate nihil prius aut posterius, nihil majus aut minus, sed totæ tres Personæ co-æternæ sibi sunt & co-æquales.

Ita ut per omnia, sicut jam supra dictum est, & Unitas in Trinitate, & Trinitas in Unitate veneranda sit.

Qui vult ergo salvus esse, ita de Trinitate sentiat.

Sed necessarium est ad æternam salutem, ut incarnationem quoque Domini nostri Jesu Christi fideliter credat.

Est ergo fides recta, ut credamus, & confiteamur, quia Dominus noster Iesus Christus Dei filius, Deus & Homo est.

Deus est ex substantia Patris ante secula genitus, & Homo est ex substantia matris in seculo natus.

Perfectus Deus, perfectus Homo, ex anima rationali & humana carne subsistens.

Æqualis Patri secundum Divinitatem, minor Patre secundum Humanitatem.

Qui, licet Deus sit & Homo, non duo tamen, sed unus est Christus.

Unus autem, non conversione Divinitatis in carnem, sed assumptione Humanitatis in Deum.

Unus omnino non confusione Substantiæ sed unitate Personæ.

Nam sicut anima rationalis & caro unus est Homo, ita Deus & Homo unus est Christus.

Qui passus est pro salute nostra, descendit ad inferos, tertia die resurrexit à mortuis.

Ascendit ad cœlos, sedet ad dexteram Dei Patris Omnipotentis, inde venturus est iudicare vivos & mortuos.

Ad cuius adventum omnes homines resurgere debent cum corporibus suis, & reddituri sunt de factis propriis rationem.

Et qui bona egerunt, ibunt in vitam æternam, qui vero mala, in ignem æternum.

Hæc est fides Catholica, quam nisi quisque fideliter firmiterque crediderit, salvus esse non poterit.

Gloria Patri, & c.

Sicut erat in principio, & c.

Hic sequitur Litania seu Supplicatio summaria, fuitis Precibus Matutinis, cantanda, aut recitanda diebus Dominicis, feria quarta & sexta, & quotiescunque visum est Ordinario.

Pater de cœlis Deus, misericordiam exhibe nobis miseris peccatoribus.

Pater de cœlis Deus, misericordiam exhibe nobis miseris peccatoribus.

Fili Redemptor mundi Deus, misericordiam exhibe nobis miseris peccatoribus.

Fili Redemptor mundi Deus, misericordia exhibe nobis miseris peccatoribus.

Spiritus Sancte Deus, à Patre & Filio proficiens, misericordiam exhibe nobis miseris peccatoribus.

Spiritus Sancte Deus, à Patre & Filio proficiens, misericordiam

diam exhibe nobis miseris peccatoribus.

Sancta, beata & gloriosa Trinitas, tres Personæ, unus Deus, misericordiam exhibe nobis miseris peccatoribus!

Sancta, beata & gloriosa Trinitas, tres Personæ, unus Deus, misericordiam exhibe nobis miseris peccatoribus.

Noli, Domine, meminisse iniquitatumstrarum, v. l. parentum nostrorum, neque vindictam sumas de peccatis nostris: parce, Domine, parce populo tuo, quem redemisti pretioso sanguine tuo, & ne in perpetuum irascaris nobis.

Parce nobis, Domine.

Ab omni malo & infortunio, à peccato, ab insidiis & aggressionibus Diaboli, ab ira tuâ & æternâ damnatione.

Libera nos, Domine.

Ab omni cœcitate cordis, à superbia, vana gloria & hypocrisis: ab invidia, odio & malitia, & ab omni affectu charitate vacuo.

Libera nos, Domine.

A fornicatione & alio omni peccato mortali, & ab omnibus fallaciis carnis, mundi & Diaboli,

Libera nos, Domine.

A fulgure & tempestate, à plagâ, pestilentia & fame, à bello & cæde, à subitaneâ & improvisâ morte.

Libera nos, Domine.

Ab omni seditione, occultâ conspiratione & rebellionem, ab omni falso dogmate, hæresi & schismate, à duritiâ cordis, & contempnu verbi & mandati tui,

Libera nos, Domine.

Per mysterium sanctæ Incarnationis tuæ, per sanctam Na-

tivitatem & Circumcisionem tuam, per Baptismum, Jejunium & Tentationem tuam.

Libera nos, Domine.

Per Agonem & sanguineum Sudorem, per Crucem & Passionem, per pretiosam Mortem & Sepulturam, per gloriosam Resurrectionem & Ascensionem tuam in cœlos, & per Adventum Spiritus Sancti,

Libera nos, Domine.

In omni tempore tribulationis, omni tempore prosperitatis nostræ, horâ mortis & in die iudicii,

Libera nos, Domine.

Te rogamus, ô Deus, nos peccatores exaudias, & Ecclesiam tuam sanctam Catholicam in viis tuis regere & gubernare digneris,

Te quasumus, exaudi nos, Domine.

Ut famulam tuam ANNAM Reginam & Governatorem nostrum Clementissimum, in vera tui cultu, in iustitiâ, & sanctitate vitæ confirmare & custodire digneris,

Te quasumus, exaudi nos, Domine.

Ut cor illius in tua fide, in tuo timore & amore dirigere digneris, & ut tibi semper confidat, & in omnibus querat honorem & gloriam tuam,

Te quasumus, exaudi nos, Domine.

Ut eam servare & defendere, & ei victoriam contra omnes hostes suos concedere digneris,

Te quasumus, exaudi nos, Domine.

Ut Sophia Principi, & universæ stirpi Regiæ benedicere, eamque servare digneris,

Te quasumus, exaudi nos, Domine.

Ut Episcopos, Presbyteros & Diaconos, verâ cognitione & recto intellectu verbi tui illustrare

minare digneris; & ut tam doctrinā, quam moribus, illud pro viribus patefiant ac promoveant;

Te quasumus, exaudi nos, Domine.

Ut consiliarios Regios & cunctam Nobilitatem regni, gratiā, sapientiā & intellectu donare digneris;

Te quasumus, exaudi nos, Domine.

Ut Magistratui nostro favere, eum protegere, ei que gratiam concedere digneris, ut iustitiam rectē administret, & veritatem propugnet;

Te quasumus, exaudi nos, Domine.

Ut populo tuo universo benedicere, eumque servare digneris;

Te quasumus, exaudi nos, Domine.

Ut omnibus gentibus unitatem, pacem & concordiam donare digneris;

Te quasumus, exaudi nos, Domine.

Ut in nobis cortui amore inflammatum & timore plenum, & ad diligentem mandatorum tuorum observationem inclinatum creare digneris;

Te quasumus, exaudi nos, Domine.

Ut universo populo tuo incrementum gratiæ, quod verbum tuum humiliter audiat, & puro corde amplectatur, & fructus Spiritus proferat, donare digneris;

Te quasumus, exaudi nos, Domine.

Ut errantes & seductos, in viam veritatis revocare digneris;

Te quasumus, exaudi nos, Domine.

Ut stantes confirmare, imbecillos consolari & sustentare, & lapsos erigere, ac Satanam sub pedibus nostris, tandem conculcare digneris;

Te quasumus, exaudi nos, Domine.

Ut omnes quotquot in periculis, necessitatibus & angustiis

versantur, defendere, juvare & consolari digneris;

Te quasumus, exaudi nos, Domine.

Ut omnes terrā marique peregrinantes, omnes parturientes, egrotantes, & infantes servare, & captivorum carcerēque detentorum misereri digneris;

Te quasumus, exaudi nos, Domine.

Ut orphanis omnibus & viduis, desolatis & oppressis prospicere digneris;

Te quasumus, exaudi nos, Domine.

Ut omnium hominum misereri digneris;

Te quasumus, exaudi nos, Domine.

Ut inimicis nostris, iisque qui nos persequuntur & calumniantur, ignoscere, & eorum corda convertere digneris;

Te quasumus, exaudi nos, Domine.

Ut terræ fructus genuinos in usum nostrum dare & conservare digneris, aded ut suo tempore iis fruamur;

Te quasumus, exaudi nos, Domine.

Ut veram resipiscentiam nobis largiri, omnia peccata nostra, negligentias & ignorantias nobis condonare, & gratiā sancti Spiritus tui nos induere digneris, quod mores nostros ad sancti verbi tui normam emendemus;

Te quasumus, exaudi nos, Domine.

Fili Dei, quasumus te, exaudi nos.

Fili Dei, quasumus te, exaudi nos,

Agnus Dei, qui mundi peccata tollis,

Tua pace nos dona.

Agnus Dei, qui mundi peccata tollis,

Miserere nostri.

Exaudi nos, Christe.

Exaudi nos, Christe.

Miserere

Miserere nostri, Domine.

Miserere nostri, Domine.

Miserere nostri, Christe.

Miserere nostri, Christe.

Miserere nostri, Domine!

Miserere nostri, Domine.

Pater noster, qui es in cœlis, sanctè colatur nomen tuum. Veniat regnum tuum. Fiat voluntas tua, ut in cœlo, sic & in terrâ. Victum nostrum alimentarium da nobis hodiè. Et remitte nobis debita nostra, ut & nos remittimus debitoribus nostris. Nève nos in tentationem inducito, sed à malo tuere. Amen.

Ne nos, Domine, pro nostris peccatis tracta:

Responsio.

Neque nos, quo digna sunt nostra vitia, remunerare.

Oremus.

Deus Pater clemens, qui nec gemitum fractæ mentis, nec qui afflicti sunt, eorum affectus despiciatui habes, propitius adesto precibus nostris, quas, quotiescunque vel angustiis vel rebus adversis premimur, apud te fundimus: & pro clementia tua nos exaudi, ut quæ mala tum Diabolus, tum homo, suis artibus & insidiis in nos machinantur, redigantur ad nihilum, & singulari tua providentia evanescant, ut nos tui, neutiquam infestari, in sancta Ecclesia tua tibi gratias in perpetuum prorsus habeamus, per Jesum Christum Dominum nostrum.

Exurge, Domine, succurre nobis & libera nos propter nomen tuum.

Deus auditione, & majorum nostrorum narratione

accepimus, qualia tu opera olim eorum temporibus, & diebus antiquis patravisti:

Exurge, Domine, succurre nobis, naseq; libera, tua gloria causa. Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto.

Responsio.

Sicut erat in principio, & nunc, & semper, & in perpetua secula. Amen.

Defendè nos à nostris hostibus, Christe.

Respice clemens misérias nostras.

Animorum dolores exorabilis aspice.

Tui populi peccatis clemens ignosce.

Benignus & clemens nostras ausculta orationes.

Miserere nostri, Davidide.

Et nunc & semper nos invocantes exaudi, Christe.

Clemens exaudi nos, Christe, clemens exaudi nos, ô Domine Christe.

Ut ere tua erga nos, Domine, clementiâ,

Uti nos tibi confidimus,

Oremus.

Quæsumus, Pater, nostras infirmitates benigno vultu respicias, & Nomina tuæ gloriæ causâ; mala ex, quæ quidem iustissime merita nostra sunt, nobis avertas: & da, ut angustiis affecti omnem spem nobis & fiduciam in tua clementia collocemus, & te in perpetuum prorsus pie sancteque colamus, ad honorem & gloriam tuam, per Patronum nostrum & Advocatum unicum, Jesum Christum Dominum nostrum. Amen.

Supplicatio Divi Chrysostomi.

OMnipotens Deus, cujus gratiâ concessum est, ut, in hoc publico cœtu, & uno ore unôque animo tibi supplicemus, quique polliceris, ubi sunt duo trêsvē tuo nomine congregati, te eorum postulata exauditorum: nos tuos, Domine, votorum et petitionum

redde compotes, prout tibi maximè illis expedire videbitur, concessâ nobis in hoc seculo veritatis tuæ cognitione & vitâ aeternâ in futuro. *Amen.*

2 Cor. xiii. 14.

DOmini Jesu Christi gratias & Dei amor, & sancti Spiritus communio vobis adsit omnibus, in perpetua secula. *Amen.*

¶ *Supplicationes ac Gratiarum actiones pro variis qua sese offerunt occasionibus, qua recitabuntur ante duas dimissivas supplicationes Litaniam, aut Matutinarum & Vesperinarum Precum.*

SUPPLICATIONES

Pro Pluvia.

DEus Pater cœlestis, qui ex ore filii tui Jesu Christi, singulis quærentibus regnum tuum justitiâque ejus, quæcunque ad corpus sustentandum conducunt, pollicitus es, demitte, quæsumus, premente nos hac necessitate, pluviam & imbres adedò tempestivos, ut fructus terræ ad solamen nostrum, & Tui honorem percipiamus, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

Pro Cælo Sereno.

OMnipotens Domine Deus, qui propter mortalium perditissimos mores, eos ad octo omnes semel submersisti, & postea singulari tua misericordia commotus promissisti, ut nunquam amplius omnes res humanas corrumpere: Supplices quæsumus, qui ob peccata nostra pluvias, & aquarum diluvium commeriti sumus, dig-

neris tamen nobis verè ad frugem redeuntibus talem cœli serenitatem dare, ut fructus terræ suo tempore percipiamus, tuôque hoc supplicio admoniti, tum ad vitam corrigendâ, tum clementiam tuam laudibus efferendum, animos adjungamus, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

¶ *Tempore Cavitatis & Famis.*

DEus Pater cœlestis, cujus beneficio delabitur pluvia, terra manat ubertate, animantia fortificant, & pisces replent aquas, benignè, quæsumus, nos respice, qui angustiis urgemur, & præsta, ut hæc penuria annonæque difficultas (quas ob peccata nostra meritissimo jam patimur) pro benignitate tuâ & misericordiâ, copiâ & vilitate commutentur, propter amorem Jesu Christi Domini nostri, cui tecum & Spiritui sancto sit omnimodus honor, & gloria, & nunc, & in perpetua secula. *Amen.*

¶ Ant. hac.

Deus Pater misericors, qui sub Elizeo vate, ex impro-
pilo in Samaria penuriam dif-
ficulteremque annonæ copiam &
vilitate commutasti, nobis tuam
clementiam exhibe, quæ nobis
etiam (qui iisdem angustiis
propter peccata nostra jam ur-
gemur) itidem opportune opi-
tuletur: tuo divino favore ter-
ra suum proventum edat, da
etiam ut nos percepta tuâ sin-
gulari benignitate, eâ utamur
in gloriam tuam, egentium le-
vamen, & solatium nostrum,
per Jesum Christum Dominum
nostrum. *Amen.*

¶ Tempore Belli & Tumultuum.

Omnipotens Deus, Rex regum
omniūque rerum mode-
rator, cui resisti non potest,
cujus justitiæ congruum est no-
centes punire, eorum verò, qui
sincerè ad frugem redeunt, mi-
sereri, supplices quæsumus, tu-
earis nos manūque hostili nos
eripias: superbiam eorum co-
hibe, malevolos affectus com-
pesce, & consilia perime, ut te
nobis præsidio freri ex omni-
bus periculis securi evadamus
tuique gloriam illustremus, qui
solus es victoriæ arbiter, prop-
ter merita unici Filii tui Jesu
Christi Domini nostri. *Amen.*

¶ Tempore grassantis Pestis.

Omnipotens Deus, qui irā
commotus populum tuum
in solitudine, contra Mo-
sen Aaronemque pervicaciter con-
jurantem peste immisisti casti-
gaveris, quique etiam Davide
regnante septuaginta millia
hominum grassante peste letho
dederis, & tuæ tamen miseri-
cordiæ memor cæteros servasti,

vere tuæ erga nos clementiæ,
qui miseri sumus peccatores,
morbis gravissimis pestisquæ jam
laborantes: ut quemadmodum
tunc temporis expiatione à te
accepta vastatori Angelo impe-
rasti, ut manum suam cohibe-
ret, ita nunc quoque hanc pe-
stem, & gravem morbum a no-
bis avertere digneris, per Jesum
Christum Dominum nostrum.
Amen.

*¶ In feriis quatuor temporum.
supplicatio in diem singulum
recitanda pro iis, qui ad sacros
Ordines admittendi sunt.*

Omnipotens Deus, Pater coe-
lestis, qui Filii tui pretio-
so sanguine tibi ipsi Ecclesiam
universalem comparasti, benig-
no vultu eam aspicere digneris,
& jam animos famulorum tuo-
rum Episcoporum & Pastorum tui
gregis ita dirige & gubernas, ut
nemini manus inconsultò impo-
nant, sed fidei prudentique con-
silio idoneos ad sanctum Eccle-
siæ ministerium obeundum atci-
cant, omnēque qui ad ullo
sacro munere fungendum or-
dinati fuerint, gratia & celesti
favore repleas, uti exemplo tum
vitæ, tum doctrinæ, gloriam
tuam prædicent salutique uni-
versorum prospiciant, per Jesum
Christum Dominum nostrum.
Amen.

¶ Ant. hac.

Omnipotens Deus, à quo solo
omnia oriuntur bona, qui
Ecclesiæ tuæ benignè consulens
varios in eā ordines instituisse,
gratiam quæsumus, impertias
omnibus, qui ad ullum munus
aut ministerium in ea vocandi
sunt, Et facis, ut tanta doctri-

na

¶ Ant.

na veritas morumque probitas in ipsa eluceat, ut in conspectu tuo fideliter suo munere fungantur, ad magni tui nominis gloriam, & tuæ Ecclesiæ commodum, per Jesum Christum Dominum nostrum. Amen.

¶ *Supplicatio pro Suprema Senatus curia Conuentum agente dicenda.*

Clementissime Deus, supplici prece postulamus, ut uniuerso huic regno, præcipue autem supremæ Senatus curiæ, sub pietissima clementissimæque Regina nostra jam conuentum agenti faveas, ut Te dirigente omnia consilia eventus prosperos sortiantur, unde adaugeatur gloria tua, commodum percipiat Ecclesiæ, & salus, decus, felicitas Regiæ nostræ populisque ei subditis oboriatur: ut omnia ipsorum conatibus ita constituta, optimis firmissimisque fundamentis suffulciantur, ut Pax & Felicitas, Veritas & Iustitia, Religio & Pietas, per omnia secula in tuto apud nos collocentur: hæc & quæcunque alia, illorum, nostra, & Ecclesiæ necessitas postulat, summissè rogamus in nomine, & per supplicationem beatissimi Domini & Seruatoris nostri Jesu Christi. Amen.

¶ *Collecta seu supplicatio pro cuiuscunque ordinis hominibus, iis temporibus usurpanda, quibus Litania non recitatur iuxta constitutum ordinem.*

Deus, qui uniuersum humanum genus ex nihilo condidisti, & adhuc conseruare per-

gis, pro omnibus hominibus cuiuscunque ordinis, aut conditionis, te supplices obtestamur, ut apud eos tua ratio, apud omnes gentes tua cognoscatur tutela. Prece autem magis importunâ fratrum Ecclesiæ Catholice prosperam expetimus, ut tuo Spiritu ita ducente & dirigente, omnes Christi Nomen præ se ferentes sibi que vindicantes in viam veritatis deducantur, fidemque in unitate Spiritus, pacis vinculo viæque iustitiæ tueri studeant. Postremo autem paterno tuo favori omnes habemus commendatos, quos mala aut animi, aut corporis, aut rerum domesticarum affligunt [* præcipue autem eos, qui nos * Hoc de pro se supplicare ex-cendum, petunt] ut eam consolationem, id auxilium iis ferre velis, quæ varis eorum necessitates postulant, & efficere item, ut æquo animo afflictiones ferant, felicitæque ex omnibus malis emergant. Quæ omnia rogamus gratiâ Jesu Christi. Amen.

¶ *Supplicatio recitanda post quamlibet præcedentium supplicationum.*

Deus, cujus natura & proprium est misericordiam, veniamque peccatorum usque exhibere, humiles nostras supplicationes propitius exaudi, & licet nos arcto nexu impeditos teneant peccatorum vincula, singularis tamen tua clementia nos expedit, in honorem Jesu Christi Domini nostri. Amen.

GRATI.

GRATIARUM ACTIONES.

¶ *Gratiarum Actio Generalis.*

Omnipotens Deus, clementissime Pater, nos indigni famuli tui, ex animo tibi gratias habemus singulares, pro omnibus bonis de favore tuo in nos, totumque genus humanum colloca-

* *Hoc dicendum, quum aliquis Ecclesie precibus Deo pridem commendatus gratias referre cupit.*

tis [** praesertim in his qui nuper tuis beneficiis affecti, tibi laudibus & gratiis agendis sacrificare gestiunt*] gratiam commemoratione praedicamus creati-

onem, conservationem, omniaque hujus vitae bona, pra omnibus autem inestimabile illud amoris tui exemplum, redemptionem mundi per Dominum nostrum Jesum Christum. Etate supplices postulamus, nos ita grato sensu beneficiorum tuorum affici, ut sincere ex animo gratias habeamus, laudesque tuas non minus factis, quam dictis celebremus, cultui tuo prorsus intenti, & sancte pieque in oculis tuis gressus nostros dirigentes, per Jesum Christum Dominum nostrum, cui, tibi, & Spiritui Sancto sit omnimodus honor, & gloria in perpetua secula. *Amen.*

¶ *Propter Pluviam terris immissam.*

Deus Pater caelestis, qui, benigne rebus naturae providens, pluviam tum primore,

tum serotina terram irrigas, quod fructus in humanos usus edat, te suppliciter veneramur, qui, dum summa nos necessitas urgeret, tandem pluvia magnifice tuum conspersisti patrimonium, aridumque recreasti, ad magnum nostrum, qui indigni sumus ut tui famuli habeamur, solamen, sanctique tui nominis gloriam, propter beneficia tua in Jesu Christo Domino nostro. *Amen.*

¶ *Propter Calum Serenum.*

Domine Deus, qui nos merito ad humilem animi statum, demissa undante pluvia aquisque, revocasti, misericordia tamen motus levamen solatiumque animis nostris tempestiva hac commodaque caeli immutatione praestitisti: Laudes & gloriam tuo Nomini ob hoc beneficium tribuimus, & tuam clementiam in perpetua secula praedicabimus, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

¶ *Propter Annona copiam.*

Clementissime Pater, qui Ecclesiae summe propitius, prae ejus precibus aurem praebuisti, & penuriam caritatemque annonae vilitate copiamque commutasti, insigne hoc tuum beneficium grato summissioque animo recolimus, petentes ut tuum hunc erga nos favorem perpetuum esse velis, quod terram suum proventum edat in Tui gloriam, nostrumque solatium, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

¶ *Propter*

¶ *Propter Pacem & ab Hostibus
liberationem,*

Omnipotens Deus, qui in-
har turris validæ famulos
tuos adversus ipsorum inimicos
protegis, Te laudibus gratia-
rumque actionibus celebramus,
qui nos ab ingentibus istis im-
pendentibusque periculis, qui-
bus undique premebamur, eri-
pere dignatus sis: clementiæ
tuæ acceptum ferimus, qui nos
non passus sis illis in prædam
cedere, rogantes ut hæc bene-
ficia propria nobis esse velis,
sciântque mortales omnes te
nostrum esse servatorem poten-
témque vindicem, per Jesum
Christum Dominum nostrum,
Amen.

¶ *Propter restitutam domi Pacem
publicam.*

Æterne Deus, Pater noster
cœlestis, qui solus effi-
cis eandem domum in concor-
dia esse, & tumultus rabidi effre-
nisque populi compescis, san-
ctum tuum nomen laudibus ef-
ferimus, qui tumultus sedition-
isque intestinas nuperrimè
concitatas comprimere digna-
tus sis, tuæque gratiæ auxilium
summâ cum animi demissione
imploramus, quod deinceps per
omnia tuis præceptis obedia-
mus, & per totum vitæ nostræ
curriculum, & tranquillam qui-
etamque vitam agentes cum
omni pietate & gravitate, con-
tinenter laudibus & gratiis a-
gendis tibi sacrificemus, ob hæc
in nos collata beneficia, per
Jesum Christum Dominum no-
strum, *Amen.*

¶ *Propter liberationem à Pestē,
aut alia quolibet morbo Epi-
demico.*

Domine Deus, qui propter
peccata vitæque nostræ
vulnera nobis infixisti & pe-
remisti nos, nupero tuo gravi
& terribili supplicio, nunc ve-
ro in atrocitatis tuæ medio cle-
mentis memor ex ipsis moris
faucibus animas nostras vindi-
cisti, nosmetipsos, animas &
corpora, quorum salutem paren-
tæ tuæ benignitati acceptam
referimus, tibi hostias viventes
præstamus, semper collaudantes
gratiæque mente omnia tua be-
neficia commemorantes in Ec-
clesia tua, per Jesum Christum
Dominum nostrum, *Amen.*

¶ *Ant hæc.*

Pater clementissime, eâ quâ
par est animi demissione
coram te confitemur, crimina
nostra multiplicia & perversa-
ciam, omnibus poenis, quæ in
lege tuâ peccatoribus intentan-
tur, jure merito nos fecisse ob-
noxios, cum tamen summæ tuæ
clementiæ visum fuerit, nos im-
perfectâ licet indignaque humi-
liatione poenam deprecatisimus
gravem pestilentiam, qua nuper
conflictati fuimus, levare; effe-
cereque ut salutis & gaudi-
cantæ nostræ domus iterum
personarent; divinæ tuæ Ma-
jestati, laudis gratiarumque
actionis sacrificio factis, illustre
tuum Nomen celebramus, quod
saluti nostræ prospexisti, per
Jesum Christum Dominum no-
strum, *Amen.*

Collecta

Collectæ, Epistolæ, ac Evangelia, per totum Annum usurpanda.

¶ *Observe, quod Collecta pro qualibet die Dominica, aut quolibet Festo (quod Vigiliam habeat) assignata recitabitur in Vespertinis Precibus proxime præcedentibus Dominicam, aut Festum.*

Dominica Prima Adventus,

Collecta.

Omnipotens Deus, impertire gratiam, per quam deponamus opera tenebrarum, & arma lucis induamus, dum vitam hanc mortalem agimus (in qua Filius tuus Jesus Christus, sese aded deiciens, ut nos videret, advenit) ut in postremo die, quo iterum adveniet cum gloria Majestatis suæ ad vivos mortuosque judicandum, ad vitam æternam resurgamus, per eum, qui vivit & regnat tecum & cum Spiritu sancto nunc & in perpetua secula, Amen.

¶ *Hæc Collecta in singulos dies repetenda est, una cum reliquis Collectis Adventus, usque ad Vigiliam Nativitatis Christi.*

Epistola Rom. xiii. 8.

Nihil cuiquam debete, nisi ut ametis vos inter vos. Nam qui alios amat, is lege perfunctus est. Etenim, Ne adulterato, Ne occidito, Ne furator, Ne falsum testator, Ne concupiscito, & si quod aliud præceptum est, id in hoc dicto summatione comprehenditur: Alterum ut teipsum amato. Charitas alteri non malefacit. Itaque legis perfunctio charitas est: præsertim cum sciamus,

venisse tempus & horam quam sit nobis a somno expropiandum. Nunc enim propius nos est salus, quam tum cum credidimus. Discessit nox, dies adest. Quare deponamus opera tenebrarum, & induamus arma lucis. Honeste nos, ut in die, geramus: non comestationibus & ebrietatibus, non concubitibus & libidinibus, non jurgiis & æmulatione: sed induite Dominum Jesum Christum: nevé carnis curam gerite, cupiditatibus indulgendo.

Evangelium D. Matth. xxi. 1.

Postquam autem Hierosolymis propinquarunt, & Bethphage ad Olivarum montem venerunt, misit Jesus duos discipulos, dicens eis: Ite in vicum qui contra vos est, & protinus invenietis asinam ligatam, & pullum cum ea: solvitote, & mihi adducitote. Quod si quis vobis aliquid dixerit, dicitis, Dominum eis egere, & statim dimittet eos. Hoc autem totum factum est, ut id accideret quod à vate dictum fuerat his verbis: Dicite puelle Sioni: Ecce rex tuus tibi venit mansuetus, insidens asinæ, & a fello jumentum pullo. Igitur profecti discipuli fecerunt, sicut mandaverat eis
D Jesus,

Jesus, afinamque & pullum adduxerunt, & eis vestimenta sua imposuerunt, & eum super ea collocaverunt. Maxima autem hominum multitudo suis vestimentis viam confternere: alii abscissos ex arboribus ramos per viam sternere. Vulgus autem partim præcedens, partim subsequens, sic acclamare: Hosanna Davidide, bene sit ei qui venit in nomine Domini. Hosanna in supremis. Eo autem ingressio Hierosolyma, commota est tota civitas, dicens: Quis est hic? Vulgus autem dicebat: Hic est Jesus vates, à Nazareth Galilææ. Et Jesus in Dei templum ingressus, ejecit omnes in templo vendentes & ementes, & nummulariorum mensas sellasque vendentium columbas evertit. Scriptum est, inquit eis: Domus mea domus supplicationis vocabitur: at vos ex ea fecistis speluncam latronum.

Dominica Secunda Adventus.

Collecta.

Domine beneficentissime, qui fecisti, ut omnia scripta sacra ad nostram doctrinam scripta essent, concede, ut ea ita audiamus, legamus, observemus, discamus, & animis meditemur, ut, per patientiam & litterarum consolationem, amplectamur & nunquam felicem spem æternæ vitæ dimittamus, nobis à Te exhibitam per Servatorem nostrum Jesum Christum. *Amen.*

Epistola Rom. xv. 4.

Quæcumque enim antè scripta sunt, ad nostram doctrinam scripta sunt, ut per patientiam, & litterarum consolationem spem habeamus. Paxit autem Deus, & patientiæ & consolationis author, ut idem inter vos sentiat, sicuti Christo Jesu dignum est, ut uno animo unòque ore concelebrent Deum & patrem Domini nostri Jesu Christi. Quocirca optulamini mutuo, ut & Christus nobis ad Dei gloriam optulatus est. Dico autem, Jesum Christum ministrum fuisse circumcisionis propter Dei veritatem, ad ea confirmanda quæ majoribus fuerant promissa: utque cæteræ gentes Deum ob ejus misericordiam celebrarent, quemadmodum scriptum extat: Quare te celebrabo apud gentes, tuumque nomen cantabo. Item: Lætamini gentes, inquit, cum ejus populo. Item: Laudate Dominum gentes omnes, eumque collaudate omnes populi. Itemque Esaias: Eri Isæa radix, existetque qui gentibus imperet, in quo gentes spem habebunt. Cæterum Deus spei omni vos lætitia atque pace compleat, fidentes, ut spe abundetis, vi Spiritus sancti.

Evangelium D. Luc. xxi. 25.

Et erunt signa in sole & luna & sideribus, & in terris tantus gentium angor, trepidantium, mari undique resonantibus, ut homines, eorum metu & expectatione, quæ orbis immineant, exanimentur: nam celestis

celestes potestates concutientur. Ac tum aspicietur filius hominis veniens in nube, cum ingenti potestate atque gloria. Hæ autem fieri incipientibus suspicite, & capita attollite, quoniam vestra instabit liberatio. Tum eis similitudinem dixit: Cernite ficum & omnes arbores: cum jam frondescunt, id vos per vosiplos cernentes, cognoscitis jam propè esse æstatem. Similiter & vos, cum hæc fieri videbitis, scitote propè esse divinum regnum. Hoc vobis confirmo, non prius esse præterituras ætatem hanc, quam fiant omnia. Eriam si cælum & terra pereant, mea dicta non peribunt.

Dominica tertia Adventus.

Collecta.

O Domine Jesu Christe, qui primo adventu tibi tuum præmisisti nuncium, qui tibi viam præpararet, præsta, quaesumus, ut Ministri tuorumque arcanorum dispensatores tibi eandem viam præparent rectamque faciant, contumacibus ad justorum prudentiam perductis, ut cum iterum adveneris ad iudicium de mundo faciendum, accepti simus in oculis tuis, qui vivis & regnas cum Patre & Spiritu sancto semper ævus Deus in perpetua secula. Amen.

Epistola: I Cor. iv. 1.

SIC de nobis existiment homines, ut de Christi ministris, & divinarum arcanorum dispensatoribus. Cæterum quod in dispensatoribus requiritur, ut fidelis quis comperiatur: ego

verò minimi facio, de me vel à vobis, vel omnino humana die judicari, quin neque ipse de me sententiam fero. Quamvis enim nihil mihi consciam, non tamen ideo sum absolvendus. Verùm quis de me iudicium facturus sit, Dominus est. Quamobrem ne quid ante tempus iudicatis, donec veniat Dominus, qui & tenebrarum occulta proferat in lucem, & animorum consilia patefaciat, ac tum demum laudem quisque consequatur à Deo.

Evangelium D. Matth. xi. 2.

Johannes autem, quum dividisset in vinculis opera Christi, misit suorum discipulorum duos, qui ei ita dicerent: Tunc is es qui venturus est? an alius nobis est expectandus? Quibus respondit Jesus in hunc modum: Itè renunciatum Johanni quæ auditis & videtis. Cæci vident, & claudi ambulant: leprosi purgantur, & surdi audiunt: mortui resurgunt, & pauperes Evangelium docentur: & felix est qui in me non offenderit. His autem abeuntibus cœpit Jesus hominum turbæ sic de Johanne dicere: Ad quid spectandum egressi estis in solitudinem? arundinem vento agitatam? Veruntamen ad quid videndam exiistis? hominem mollihus indutum vestibus? At qui molles gestant, sunt in regum domibus. Sed ad quem tandem videndum exiistis? vatem? etiam (inquam vobis) & plusquam vatem. Hic est enim de quo scriptum est: Ego tibi meum nuncium præmissurus sum, qui tibi viam præparet.

D 2

Domi.

*Dominica quarta Adventus.**Coll. 8a.*

EXcita, quæsumus, Domine, fortitudinem tuam, & potentissimus nobis suppetias veni, aded ut quanquam peccata vitiæque nostra gravi sint oneri & impedimento, quo minus propositum nobis stadium decurramus, benigna tua gratia & misericordia properato nobis auxilium ferat, & expediat nos, per merita filii tui Domini nostri, cui tecum & Spiritui sancto sit honor & gloria in perpetua secula. Amen.

Epistola Philip. iv. iv.

Gaudete in Domino semper: iterum dicam, gaudete. Æquitas vestra cunctis nota sit hominibus. Dominus propè adest. Nihil esse solliciti, sed omni in re efficit precibus & supplicationibus cum gratiarum actione, ut vestra postulata Deo declarentur: & divina pax, omnem mentem exuperans, vestros animos ac cogitationes in Christo Jesu custodiat.

Evangelium D. Joan. i. 19.

HOC est Johannis testimonium, tum cum miserunt Judæi Hierosolyma sacerdotes & Levitas, qui ex eo quærerent quis esset. Atque ille confessus est, neque negavit: confessus est se non esse Christum. Quid ergo? inquiunt illi interrogantes: Elias es tu? Non sum, inquit. Vates es tu? Non, inquit ille respondens. Et illi: Quis es? inquiunt ei, ut respon-

sum demus eis qui nos miserrunt. Quid de teipso dicis? Ego sum, inquit, vox in solitudine clamantis: Corrigite Domini viam, quemadmodum dixit Esaias vates. Tum qui erant missi (erant autem ex Pharisæis) sic eum interrogarunt: Quid ergo baptizas, si tu neque Christus es, nec Elias, nec vates? Ego aqua baptizo, inquit eis respondens Johannes: sed inter vos adest, quem vos non nostis: is est, qui & post me venit, & ante me fuit, cujus ego non sum dignus qui calcei corrigiam solvam. Hæc Bethabara facta sunt, trans Jordanem, ubi baptizabat Johannes.

Nativitas Domini nostri,
seu Dies Natalis
C H R I S T I.

Collecta.

OMnipotens Deus, qui filium tuum unicum nobis dedisti, ut assumeret hominem, immaculatæque Virginis quasi hoc ipso tempore partus esset, annue, ut nos denuò nati inq, filiorum tuorum numerum adoptione & gratiâ relati, tuo sancto Spiritu indies renovemur, per eundem Dominum nostrum Jesum Christum, qui tecum & cum eodem Spiritu sancto vivit & regnat unus Deus in omnem perpetuitatem. Amen.

Epistola Heb. i. i.

Multifariam & multipliciter olim Deus majores per vates alloquutus, postremis hæc temporibus alloquutus

ius est nos per filium, quem omnium statuit heredem, per quem etiam mundum fecit. Qui cum sit ejus gloriæ splendor & forma expressa substantiæ, feratque cuncta suo potenti sermone, facta per semetipsum expiatione peccatorum nostrorum, confedit ad dextram majestatis, in sublimi, tantò angelis factus præstantior, quantò excellentius quàm illi nomen obtinuit. Cui enim dixit nunquam angelorum? Filius meus es tu, ego hodie genui te? Et rursum: Ego ei pater, & ipse mihi filius erit. Item cum in orbem inducit primogenitum, dicit: Eumque adorent omnes divini angeli. Et de angelis quidem sic dicit: Qui angelis utitur spiritibus, & ministris ignea flamma. Sed de filio: Solium tuum, ô Dive, in omnem permanet æternitatem: sceptrum æquitatis, sceptrum regni tui est. Justitiam amas, perosus improbitatem: propterea Deus, tuus Deus, oleo te lætifico potius inunxit, quàm tuos socios. Et: Tu principum, Domine, terram fundasti, & opera manuum tuarum sunt cæli. Et illi quidem peribunt, te permanente, omnesque tanquam indumentum inveterascent: & Te tanquam amictum eos involvente, obsolescent. At tu is es, qui annorum sis infinitorum.

Evangelium D. Joan. i. 1.

IN Principio erat sermo, & sermo erat apud Deum, & Deus erat is sermo: is erat in principio apud Deum. Omnia per eum facta sunt, & absque eo factum est nihil, quod factum sit. In eo vita erat, &

vita erat lux hominum, & lux in tenebris lucet, nec eam comprehenderunt tenebræ. Fuit homo missus à Deo, nomine Johannes. Is venit ob testimonium, ut de luce testaretur, ut omnes per eum crederent. Non erat ille ipsa lux, sed qui de luce testaretur. Erat ipsa verà lux, quæ collustrat omnem hominem veniens in mundum. In mundo erat, & mundus per eum factus fuit, & mundus eum non cognovit. In sua venit, & sui eum non acceperunt. Quicunque autem eum acceperunt, iis eam potestatem dedit, ut Dei filii fierent, fidem habentibus ejus nomini: qui non ex sanguine, nec ex voluntate carnis, nec ex voluntate viri, sed ex Deo geniti sunt. Et sermo carofactus est, & apud nos gratia: veritatisque plenus habitavit: ejusque splendorem, ut unigenitæ à patre splendorem aspeximus.

Dies Diui Stephani.

Collecta.

Effice, Domine, ut inter omnia ea, quæ hoc tempore patienda sunt propter tuæ veritatis testimonium, inertis oculis intueamur cælum, & fide perspiciamus gloriam, qua sumus afficienti, sanctoque Spiritu pleni bene precemur insectantibus nos, ad exemplum Protomartyris tui Diui Stephani, qui necis authores precibus tibi commendavit, ô Jesu beatissime, qui Deo ad dexteram aditas, quò omnibus opem feras, qui pro te unico nostro Advocato & Patrogo insectati sint.

Amen,

D 3.

¶ Tunc.

¶ *Tum sequetur Collecta Nativitatis, quæ nunquam intermit-
tetur usque ad Vigiliam Cir-
cumcisionis.*

Pro Epistola Act. vii. 55.

Ipse autem sancto Spiritu plenus, in cælum intuitus, & Dei splendorem Jesumque Deo ad dexteram astantem conspiciatus, dixit: En video cælos apertos, & filium hominis Deo astantem ad dexteram. At illi sublato ingenti clamore, aures suas obturare, & universi facto in eum impetu, ejectum ex urbe lapidare. Et testes, depositis ad pedes adolescentis, nomine Sauli, vestimentis, Stephanum lapidare, invocantem & dicentem: Domine Jesu accipe spiritum meum. Deinde positus genibus, ingenti voce exclamavit: Domine, noli in eos hoc vindicare peccatum: hoc locutus, obdormivit.

Evangelium D. Matth. xxiii. 34.

Itaque ego ad vos missurus sum vates, & sapientes, & literatos, quos partim interficietis, ac in crucem tolletis, partim verberabitis in vestris collegiis, ac ex alia in aliam urbem persequemini, ut in vos expetat omnis innocens sanguis in terris effusus, ab Abelis justii sanguine, usque ad Zachariæ sanguinem, Barachiæ filii, quem vos inter ædem & aram necastis. Itaque certò scitote horum omnium poenas daturam esse nationem hanc. Hierosolyma, Hierosolyma, quæ vates occidis, & ad te missos lapidas, quoties volui congregare tuos

natos, quomodo gallina suos pullos sub alas congregat, & noluistis. Scitote vestram domum vobis desertam relictam iri. Sic enim habetote, vos non esse me visuros deinceps, donec dicatis, Bene sit venienti in nomine Domini.

Dies D. Johannis Evangelista.

Collecta.

Quæsumus, Domine misericors, lucis tuæ claris radiis Ecclesiam tuam illustra, ut doctrina beati Apostoli tui & Evangelistæ Divi Johannis illuminata, secundum veritatis tuæ lucem gressus suos ita dirigat, ut tandem ad vitæ æternæ lucem perveniat, per Jesum Christum Dominum nostrum. Amen.

Epistola I D. Johan. i. 1.

Quod fuit à principio, quod audivimus, quod vidimus oculis nostris, quod & spectavimus, & nostris ipsi manibus tetigimus, (de sermone vitæ loquor, quæ vitæ patefacta est) id, inquam, & vidimus, & testamur, & vobis vitam nunciamus æternam, quæ apud patrem erat & nobis patefacta est. Quod & vidimus & audivimus, id vobis annunciamus, ut & vos nobiscum communitem habeatis. Est autem nobis communitas cum patre, cumque ejus filio Jesu Christo. Atque hæc vobis scribimus, ut plena afficiamini lætitiâ. Est autem hoc nuncium, quod & ab illo audivimus, & vobis nunciamus, Deum esse lumen, nec ullas in eo tenebras esse. Si nobis cum Deo communionem esse

esse dicimus, & tamen in te-
nebris degimus, mentimur, nec
verum facimus. Si in luce
versamur, ut ipse in luce est:
nobis est inter nos communi-
tas: nosque Jesu Christi san-
guis, ejus filii, expurgat ab
omni peccato. Si rios peccati
expertes esse dicimus, fallimus
nosippos, nec est in nobis ve-
ritas. Si confitemur peccata
nostra, ille ita fidelis & justus
est, ut nobis peccatorum ve-
niam det, nosque ab omni
culpa expiet. Si nos peccasse
negamus, mendacem facimus
eum, nec est in nobis ejus
sermo.

Evangelium D. Johan. xxi. 19.

Jesus Petro dixit, sequere me:
& Petrus conversus aspi-
cit sequentem discipulum, quem
amabat Jesus, eum qui in
cena ejus pectori incumbens
dixerat: Domine, quis est qui
te est proditurus? Hunc intu-
ens Petrus, dicit Jesu: Domi-
ne, hic verò quid? Cui Jesus:
Si eum volo manere donec ve-
niam, quid ad te? Tu sequere
me. Itaque dissipatus est hic
sermo inter fratres, discipulum
illum non esse moriturum, ta-
meti non dixerat illi Jesus non
esse moriturum: sed, Si eum
volo manere donec veniam,
quid ad te? Hic est is discipu-
lus, qui hæc testatur, & hæc
scripsit, cujus nos testimonium
verum esse scimus. Sunt autem
& alia multa, quæ fecit Jesus:
quæ si singula scribantur, ne
ipsum quidem mundum scri-
bendos hac de re libros capere
posse arbitror,

Dies Innocentium.

Collecta.

Omnipotens Deus, qui per
os Infantium & lacten-
tium potentiam fudisti, gloriã-
que tibi ex morte Infantium
comparasti, omnia in nobis vi-
tia morti dede & perime, &
nos per tuam gratiam ita cor-
robera, ut morum probitate
constantique ipsam ad mortem
fide, tui nominis gloriam illu-
stremus, per Jesum Christum
Dominum nostrum, Amen.

Pro Epistola Apocal. xiv. 1.

DEinde animadverti agnum
stantem in Sione monte,
& cum eo centum quadraginta
quatuor millia, patris ejus no-
men in suis frontibus scriptum
habentia: audivique de coelo
sonitum, qualis multarum a-
quarum ingentisque tonitru
sonitus est: itémque vocem
audivi citharædorum, citharis
suis canentium, qui veluti no-
vum carmen canebant ante so-
lium, & ante quatuor animalia
ac senatores, quod carmen nul-
lus discere poterat, nisi illa cen-
tum quadraginta quatuor millia,
redempti à terra. Hi sunt qui
cum sceminis non sunt polluti:
sunt enim virgineæ. Hi sunt
qui agnum, quocunque vadat,
sequuntur. Hi ex hominibus
redempti sunt, primitiæ Deo
& agno, quorum in ore nulla
reperta fraus est: sunt enim
inculpato coram Dei solio.

Evangelium

Evangelium D. Matth. ii. 13.

Digressis illis, Domini angelus Josepho in somnis apparet : Surge, inquit, & assumpto puero ejusque matre, fuge in Ægyptum, & illic esto, donec ego te moneam. Quasiturus est enim puerum Herodes, ad necem. Igitur ille surgit, & unà cum puero ejusque matre, noctu concessit in Ægyptum, ibique fuit usque ad Herodis obitum : ut confieret quod fuerat à Domino dictum per vatem ita dicentem : Ex Ægypto evocavi filium meum. Tunc Herodes, videns se à Magis illusum esse, aded iratus est, ut miserit interfectum pueros, quotquot Bethlehæmæ, & in toto ejus territorio erant, infra bimatum, pro tempore quod à Magis perquisierat. Tunc accidit id, quod à Jeremia vate ita dictum fuerat : Auditur apud Ramam vox, lamentatio, comploratioque, & multus questus. Rachel est suos natos deplorans insolabiliter, quia perierunt.

Dominica proxima à Nativitate.

Collecta.

OMnipotens Deus, qui Filium tuum unicum nobis dedisti, ut assumeret hominem, immaculatæque Virginis quasi hoc ipso tempore partus esset, annue, ut nos denuo nati inque filiorum tuorum numerum adoptione & gratiâ relati, tuo sancto Spiritu indies renovemur, per eundem Dominum nostrum Iesum Christum, qui tecum &

cum eodem Spiritu sancto vivit & regnat unus Deus in omnem perpetuitatem. Amen.

Epistola Gal. iv. 1.

SIC autem dico : Quandiu hæres puer est, nihil differt à servo, & tamen est omnium dominus : sed sub tutoribus & dispensatoribus est, usque ad præfinitum à patre tempus. Similiter & nos, cum pueri essemus, sub mundani rudimentis eramus emancipati. Sed postquam plenum tempus advenit, misit Deus filium suum, ex muliere natum, qui sub lege fuit, ut legi subditos redimeret, quod adoptionem adipisceremur. Et quoniam filii estis, misit Deus filii sui spiritum in vestros animos, qui clamet, Abba pater. Itaque non jam servi es, sed filius : quod si filius, etiam hæres Dei per Christum,

Evangelium D. Matth. i. 18.

Iesu Christi autem natus sic se habet : Cum esset desponsa mater ejus Maria Josepho, priusquam convenissent, comperta est uterum ferre ex Spiritu sancto. Josephus vero vir ejus, qui justus esset nec in eam vellet exemplum edere, statuit eam clam repudiare. Hæc cum haberet in animo, ecce Domini angelus in somnis apparuit ei, & ita locutus est : Joseph Davide proginate, nometue asciscere Mariam uxorem tuam : nam quod in ea genitum est, ex sancto Spiritu est. Pariet autem filium, quem Iesum nomine vocabis : is enim suos ab ipsorum peccatis vindicabit.

abit. Hoc autem totum factum est, ut confieret quod à Domino dictum fuerat per vatem italicentem: Virgo ventrem latu- ra est, & editura filium, qui nominabitur Emanuel: quod perinde est ac si dicas, Nobis- cum Deus. Igitur expectatus a sonno Iosephus fecit, ut ei praeceperat Domini angelus, percipitque suam conjugem: Nec eam cognovit, donec ex peperit filium suum primogenitum, quem Jesum nomine vocavit,

fidentium, sive praeputiatorum (ut eis quoque iustitia ducere- tur) sive circumcisorum: pater esset, inquam, non iis solum, qui essent à circumcissione, ve- rum etiam gradientibus per fi- dei vestigia, quam parens no- ster Abrahamus habuit in prae- putio. Non enim per legem promissum est Abrahamo, aut ejus posteritati, orbis haeredem fore, sed per fidei iustitiam. Nam si, qui à lege sunt, here- des sunt, vana fides est, & ir- rita promissio.

Circumcisio Christi.

Collecta.

Omnipotens Deus, qui in summum humani generis commodum, filium tuum uni- cum circumcidi, & legis insti- tuta conservare, fecisti, da nobis veram eam circumcisio- nem Spiritu, ut tum corda, tum omnia membra nostra, simulcum mundanis carnisque cupidita- tibus enecantes, sanctae tuae voluntati per omnia pareamus, per eundem Jesum Christum filium tuum. *Amen.*

Epistola Rom. iv. 8.

Beatus homo, cui non im- putat Deus peccatum. Hæc igitur beatitudo in circumcisi- onemne cadit, an potius in prae- putium? Dicimus enim, fidem in Abrahamo habitam esse pro- iustitia: quomodo igitur habi- tam? cum in circumcissione es- set, an cum in praeputio? Non in circumcissione, sed in prae- putio: ac circumcissionis notam accepit, quæ sigillum esset ju- stitiae fidei, quæ fides fuit in praeputio, ut pater esset omnium

Evangelium D. Luc. ii. 15.

Deinde ubi ab eis discesse- runt in cœlum angeli, pastores illi cohortati sunt in- vicem, ut Bethlehemam pete- rent, & viserent quid rei acci- disset, quod Dominus sibi de- clarasset. Itaque celeriter pro- fecti, invenerunt Mariam & Jo- sephum, & jacentem in prae- sepi infantem: quo viso, præ- dicarunt quid sibi de puero illo dictum fuisset. Ac quotquot audierunt, ea mirati sunt, quæ eis à pastoribus dicta sunt. Ma- ria verò eas res omnes observa- bat, cum animo suo perpensans. Redierunt autem pastores Deum celebrantes atque collaudantes, propter ea omnia quæ & au- diverant, &, quemadmodum eis prædictum fuerat, viderant. Postquam dies octo ad circum- cidendum puerum completi sunt, nuncupatum ejus est no- men JESUS: quod nuncupa- tum fuerat ab angelo, prius, quam in utero conciperetur.

¶ Collecta eadem, eadem Epistola, & idem Evangelium praelegen- tur exinde usq. ad Epiphaniam.
Epiphania,

*Epiphania, seu Christus Gentibus
patefactus.*

Collecta.

DEus, qui duce stellâ Filium tuum unicum alienigenis patefecisti, clementer annue, ut nos, quibus nunc fide Tui datur cognitio, ex ædo demum hujus vitæ curriculum, Numine tuo glorioso fruamur, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

Epistola Ephes. iii. 1.

HUjus gratia ego Paulus, Jesu Christi vinctus, propter vos alienigenas, legatione fungor: si modò audivistis Dei beneficii dispensationem, quod mihi ad vos collatum est: quandoquidem ille mihi divinitus mysterium declaravit, quemadmodum antè breviter scripsi, unde potestis legentes animadvertere meam in Christi mysterio intelligentiam, quod nullis aliis seculis declaratum est hominum generi, ut nunc patefactum est sanctis ejus Apostolis ac Vatribus, divina inspiratione: videlicet alienigenas esse coheredes, & ejusdem corporis & participes divini promissi in Christo, per Evangelium, cujus ego factus sum minister, dono divini beneficii, quod beneficium mihi divinæ potentiae vi collatum est. Mihi omnium sanctorum minimo id beneficium collatum est, ut apud externas gentes infinitam Christi opulentiam publicem, & omnibus perspicuum faciam quæ sit mysterii communio, quod ab omni

eternitate apud Deum (qui omnia per Jesum Christum condidit) fuit celatum, ut nunc declararetur principibus & potestatibus, in cœlestibus, per Ecclesiam, tam varia Dei sapientia, quemadmodum & ab omni ævo decreverat, & in Christo Jesu Domino nostro præstatur, in quo habemus audaciam, æque aditum, confessione quæ est in fide ei habenda.

Evangelium D. Matth. ii. 1.

Jesu autem Bethlehemæ in Judæa nato, tempore regis Herodis, venerunt ab Oriente Magi Hierosolymam, & ubinam esset Judæorum natus rex, quaesiverunt. Sese enim ejus viderisse stellam in Oriente, itaque eum adoratum venisse. Quibus auditis turbatus una cum tota Hierosolyma rex, convocatis omnibus pontificibus, & scribis populi, sciscitatus est ab eis, ubinam Christus nasciturus esset. Cui illi responderunt: Bethlehemæ Judææ: sic enim à Vate scriptum esse: Et tu Bethlehemæ Judææ terra, nequam minima es præfecturæ Judææ: ex te enim mihi prodibit dux, qui meum reget Israëliticum populum. Tunc Herodes clam vocatis Magis, perquisivit ab eis tempus quo stella apparuisset. Eosque Bethlehemam dimisit, ita dicens: Ite, & de puero diligenter inquirete: ac cum inveneritis, certio rem me facitote, ut ego quoque ad eum adorandum proficiscar. Igitur illi, audito Rege, profecti sunt: ac tum stellam, quam in Oriente viderant, eos antecessit, donec venit steterique supra locum ubi puer erat.

illi

illi vñ stella, maximo gaudio
 letati sunt: & domum ingressi,
 querũque cum ejus matre Ma-
 ria nacti prociderunt eũque
 adorarunt: & apertis suis cap-
 sis, obtulerunt ei munera, au-
 rum, thus, & myrrham. De-
 inde oraculo moniti in somnis,
 ne ad Herodem reverterentur,
 per aliam viam se receperunt
 in patriam.

opus habeant: sic multi sumus
 unum corpus in Christo, invi-
 cem alii aliorum membra.

Evangelium D. Luc. ii. 41.

Proficiſcebantur autem ejus
 parentes quotannis Hiero-
 solymam festis Paschæ. Igitur
 dum jam erat annorum duode-
 cim, cum illi Hierosolymam ex
 more festorum ascendissent
 diſque peregiſſent, eis rever-
 tentibus remansit puer Jesus
 Hierosolymæ. Id quod igno-
 rantes ejus parentes, cum in
 comitatu eſſe rati, postquam
 iter unius diei fecerunt, cœpe-
 runt eum inter cognatos & fa-
 miliares conquirere: eoque non
 invento, reverterunt Hieroso-
 lymam, eum quaesitum. Acci-
 dit autem ut post triduum eum
 in ſano invenerint, inter ma-
 gistros ſedentem, eosque audi-
 entem ac interrogantem. Stu-
 pebant autem omnes eum au-
 dientes, ejus acumen, ac re-
 ſponſiones. Atque eo viſo atto-
 niti ſunt illi, eũque ſic eſt
 allocuta mater: Nate, cur no-
 bis ita feciſti? en pater tuus
 & ego te dolentes quaereba-
 mus. At ille: Quorũ me
 quaerebatis? inquit eis. An
 nesciebatis, mihi agenda eſſe
 mei patris negotia? At illi,
 quid ille ſibi dixiſſet, non in-
 tellexerunt. Et ille cum eis
 descendit venitque Nazare-
 tham, & eis erat morigerus.
 Ejus autem mater eas res om-
 nes animo obſervabat. Et Jesus
 ſapientia, & ætate, & gratia,
 tum apud Deum proficiebat,
 tum apud homines.

Dominica prima ab Epiph.

Collecta.

Quæſumus, Domine, pro tua
 clementiã populũ te invo-
 cantis preces admittas, & con-
 cede, ut quæ tu poſtulas, & per-
 cipiat & cognoscat, gratiãque
 & vires, quibus ea fideliter
 exequatur, imperti, per Jesum
 Christum Dominum noſtrum.
Amen.

Epistola Rom. xii. 1.

Quare cohortor vos, fratres,
 per Dei miſericordiam, ut
 præſtetis corpora veſtra hoſtiam
 viventem, ſanctam, acceptam
 Deo, qui veſter ſit cultus ratio-
 nalis. Nève ſimiles vos huic
 ſeculo præſtate, ſed veſtræ men-
 tis renováatione transfigurami-
 ni, ut quod velit Deus, quod
 bonum, acceptum, perfectũ-
 que ſit, id approbetis. Edico
 enim, per beneficium quod
 mihi collarum eſt, veſtrum cui-
 vis, ne ſibi plus arroget, quàm
 arrogare debeat: ſed tantũ
 arroget, ut ſobriè arroget, pro
 ſidei modo, quem cuique Deus
 impertivit. Ut enim uno in cor-
 pore multa membra habemus,
 quæ membra non omnia idem

Dominicus

Dominica secunda ab Epiph.

Collecta.

OMnipotens & sempiternus Deus, cujus imperio omnia tam cœlestia quam terrestria parent, supplicanti populo tuo propitius aurem præbeas, & facis ut pax tua per totum vitæ nostræ curriculum nobis adsit, per Jesum Christum Dominum nostrum, Amen.

Epistola Rom. xii. 6.

SED qui dotes pro collato in nos beneficio varias habemus: ut divinationem, pro fidei portione: ut ministerium, ad ministrandum: sive quis doceat, ad docendum: sive cohorteatur, ad cohortandum: sive sit distributor, ut sincerè: sive præsit, ut sedulò: sive largiatur, ut hilarè faciat. Charitas simulationis expers: vitii olores, virtutis tenaces, ad fratrum mutuumque amorem proclives, honore prævenientes alius alium, studio impigri, ferventes animo, tempori servientes, spe gaudentes, in adversis patientes, in precibus assidui, sanctorum egestatibus opitulantes, hospitalitatem exercentes. Bene precamini vos infestantibus, bene precamini, & ne imprecamini. Gaudete cum gaudentibus, & cum plorantibus plorate, eodem modo invicem animati: non vos animo efficientes, sed humilibus accommodantes,

Evangelium D. Johā. ii. 1.

Tertio autem die nuptiæ factæ sunt Canæ in Galilæa, ubi & Jesu mater erat: & Jesus ejusque discipuli ad nuptias vocati sunt. Cùmque defecisset vinum, Jesum mater sua alloquitur: Vinum non habemus. Cui Jesus: Quid tui postea? mulier, nondum venit hora mea. Mater ministros monuit, ut quod ille eis jussisset, facerent. Erant illic posita sex lapidea solia, ut ferebat Judæorum purificatio, binarum ternarumve metretarum capacia. Ea solia ut aqua replerent, jussit eis Jesus. Cùmque ad summum usque replevisset, jussit ut nunc haurirent, & convivii magistro ferrent: Atque illi tulerunt. Ut verò gustavit convivii magister factum ex aqua vinum, ignarus unde esset (nam ministri quidem sciebant, qui aquam hauerant) sponsum accersit, & sic alloquitur: Cùm omnes homines primum bonum vinum apponant, deinde potius convivis deterius, tu bonum vinum hucusque servasti. Hoc præbuit miraculorum initium. Jesus Canæ in Galilæa suamque gloriam ostendit, & ei fidem habuerunt ejus discipuli.

Dominica tertia ab Epiph.

Collecta.

OMnipotens & sempiternus Deus, infirmitatibus nostris propitius succurre, & in omnibus periculis, in quibus versamur, & rebus adversis, porrecta manu nos adjuva, & protege.

Protege, per Jesum Christum
Dominum nostrum. *Amen.*

Epistola Rom. xii. 16.

NE vobis placeat, nemini
malum pro malo reddite,
date operam ut vos apud om-
nes homines honestè geratis.
Si fieri potest (quantum in
vobis est) pacem cum omnibus
exercete, non vos ipsos ulcif-
centes, ò mihi charissimi, sed
supplicio locum dantes. Extat
enim scriptum: Mea est ultio,
ego remunerabor, inquit Domi-
nus: Si itaque esurit inimicus
tuus, da ei comedere: si sitit, da
bibere. Id enim faciens, can-
dentes carbones in ejus caput
congeres. Noli maleficio vinci,
sed beneficio vince maleficiū.

Nam ego quoq; qui sub alterius
sum potestate, si quem eorum
quibus præsum militum ire ju-
beo, it: si alium venire, venit:
si servum meum aliquid facere,
facit. Hoc audito, miratus Jesus,
ita dixit sequentibus: Hoc vo-
bis confirmo, me nē in Israh-
litis quidem tantam invenisse
fidem. Et sanè sic habetote,
multos ab oriente & occidente
venturos, qui cum Abrahamo,
Isaaco & Jacobo accumbant in
regno cœlesti: cū intereat
regii in imas ejicientur tene-
bras, ubi fletus stridorque den-
tium futurus est. Tum Cen-
turionem alloquens Jesus: Abi,
inquit, & ut confidisti, sic tibi
accidat. Itaque sanatus est il-
lius puer eadem illa hora.

Evangelium D. Matth. viii. 1.

Dominica quarta ab Epiph.

Collecta.

DEgressum autem eum de
monte, secuta est ingens
hominum turba. Tum venit
leprosus, qui eum veneratus di-
xit: Domine, si vis, potes me
mundare. Et Jesus illum por-
recta manu terigit, dicens:
Volo, mundus esto. Ac statim
mundata est illius lepra. Et
Jesus: vide inquit, nē cui di-
cas: sed i ostensum te sacer-
doti, & munus offer, quod præ-
cepit Moyses, ut esset eis testi-
monio. Ingressum autem Jesum
Capharnaum, convenit Centu-
rio quidam, & hujusmodi ver-
bis oravit: Domine, puer meus
jacet domi sideratus graviter,
que cruciatur. Cui Jesus: Ego
eum sanatum ibo, inquit. At
Centurio respondens: Domine,
non sum dignus, inquit, cujus tu
tectum subeas: sed tantum jube
verbo, & sanabitur puer meus.

QUum scias, Deus, tot tanta-
que nos circumstare pe-
ricula, ut propter humanam
imbecillitatem non possimus
semper erecti consistere, ita nos
adjuves & tuearis, ut in omni-
bus periculis sustentemur, secu-
rique omnes tentationes evada-
mus, per Jesum Christum Do-
minum nostrum. *Amen.*

Epistola Rom. xiii. 1.

OMnes mortales superiori-
bus potestatibus pareant.
Nulla est enim potestas, nisi à
Deo: ac quæ sunt potestates,
eæ à Deo sunt institutæ. Ita-
que qui potestati repugnat, Dei
institutioni resistit, quiq; e re-
sistit, penas dabunt. Non e-
nim rectè factis metuendi sunt
E magistra-

magistratus, sed pravè factis. Vis potestatem non timere? benefacito, & ab ea laudem consequeris. Nam Dei minister est, tibi quod sit bono: Verùm si malè feceris, formida. Nec enim sine causa gladium gestat: quippe cùm sit Dei minister, ad irrogandas pœnas iis qui malè faciunt. Quapropter parere necesse est, non solum supplicii metu, sed etiam quia officii est. Siquidem hanc ob causam tributa penditis: sunt enim publici Dei ministri, in hoc ipso assidui. Quocirca solve quod cuique debetis: cui tributum, tributum: cui vectigal, vectigal: cui metum, metum: cui honorem, honorem.

Evangelium D. Matth. viii. 23.

Ingressum autem eum in navem, secuti sunt ejus discipuli: & ecce tanta tempestas extitit in lacu, ut fluctibus obrueretur navis. Ipse autem dormiebat. Igitur eum aggressi ejus discipuli excitant: Domine, inquit, serva nos, perimus. At ille: Cur timidi estis? inquit eis, ô parum fidentes. Deinde surrexit, & ventos ac lacum increpuit: unde tanta tranquillitas extitit, ut admirati homines ita dicerent: Qualis est hic vir, ut ei venti & lacus obediant? Deinde ubi in Gergesenorum agrum trajecit, occurrerunt ei duo furiosi ex monumentis prodeuntes, ad eum ferri, ut illac transfire nemo posset. Atque ii sic tum clamârunt: Quid tibi nobiscum rei est, Jesu Dei fili? Huccine venisti ante tempus vexatum nos? Cùm esset au-

tem procul ab eis numerosus porcorum grex pascentium, demones eum ita rogant: Si nos ejicis, permitte nobis in porcorum gregem immigrare. Quibus ille: Ite, inquit. Atque illi egressi, in porcorum gregem immigrârunt: Et ecce ruit universus porcorum grex per præceps in lacum, suntque in aqua mortui. Pastores autem fugerunt: Et in oppidum profecti, cùm alia omnia, rum de furiosis nunciârunt. Tum tota civitas exiit obviam Jesu, eoque visorogârunt ut à suis finibus discederet.

Dominica quinta ab Epiph.

Collecta.

FAc, quæsumus, Domine, ut Ecclesia familiæque tuæ perpetuo in veræ tuæ religionis cultu permaneat, ut, qui sunt solum spe cœlestis tuæ gratiæ freti, præstantissimis tuis viribus in perpetuum prorsus protegantur, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

Epistola Coloss. iii. 12.

Induite igitur, ut Dei electi, sancti amatique, affectum misericordiæ, benignitatem, modestiam, mansuetudinem, patientiam, alius alium ferentes, & invicem condonantes, si quis habet quod de aliquo expostulet: quemadmodum Christus vobis condonavit, sic vos quoque facite. Sed super hæc omnia charitatem, quæ perfectionis vinculum est: vigeatque divina pax in vestris animis, ad quam estis in uno corpore vocati

vocati, & este grati. Christi sermo largè in vobis habitat, summa cum sapientia. Docete & commonefacite, alius alium, carminibus Deiue laudationibus & divinis cantionibus Dominum animis gratè canentes: ac quicquid vel verbis, vel re facitis, id in Domini Jesu nomine facite, Deo patrique per eum gratias agentes.

quæsumus, ut spem hanc habentes, nosmetipsos expurgemus, quemadmodum ille purus est, ut, cum iterum venerit cum multa potentia atque gloria, nos ejus similes in æterno & illustri illius imperio reddamur, ubi unà vobiscum, ô Pater & Spiritus sancte, vivit & regnat unus Deus in perpetua secula. Amen.

Evangelium D. Matth. xiii. 24.

Similiter accidit in cœlesti regno ut in homine qui bonum semen sevit in fundo suo, sed dormientibus hominibus, ivit ejus inimicus satum malas herbas inter frumentum ac discessit. Deinde ubi germinavit herba ediditque fructum, tunc apparuerunt etiam malæ herbe. Igitur servi patremfamilias sic convenerunt: Hec nonne bonum semen in fundo tuo seminasti? Unde igitur habet malas herbas? Quibus ille: Inimicus homo id fecit, inquit. Et servi: Vis igitur ut eas lectum eamus? Non, inquit ille, ne fortè legentes malas herbas, frumentum unà cum eis eradicetis. Sinite ambo crescere usque ad messem. Messis tempore mandabo messoribus, ut primum malas herbas legant, & in manipulos colligant compurendas: frumentum autem in meum comportent horreum.

Dominica sexta ab Epiph.

Collecta.

Deus, cujus benedictus Filius idèd patefactus est, ut Diaboli opera aboleret, unde nos filii Dei hæredesque æternæ salutis scriberemur, da

Epistola I D. Joh. iii. 1.

Videte quanto nos persecutus sit amore pater, ut Dei filii vocemur. Idèd nō mundus non cognoscit, quod eum non cognoscit. Charissimi, nos nunc Dei filii sumus, tametsi nondum patet quid simus futuri. Scimus autem cum id patefactum fuerit, nos ejus fore similes: utpote quem cerneamus, ut est. Ac quisquis hanc in eo spem habet, is seipsum expurgat, quemadmodum ille purus est. Quisquis peccatum committit, is noxam committit, & peccatum noxa est: & scitis illum idèd advenisse, ut peccata nostra auferret, nec ullum in eo esse peccatum. Quisquis in eo manet, non peccat: quisquis peccat eum non didicit, neque novit. Filioli, nemo vos decipiat. Qui iusta facie justus est, quemadmodum ille justus est. Qui peccatum committit, ex diabolo est: siquidem à principio Diabolus peccat. Idèd patefactus est Dei filius, ut Diaboli opera aboleret.

Evangelium D. Matth. xxiv. 23.

Tunc si quis vobis dixerit: Ecce hic Christus, aut hic, nē creditore: existent enim falsi Christi falsique vates, qui
E 2 tanta

tanta portenta ac prodigia e-
dent, ut decipiantur (si fieri
posset) etiam electi. En præ-
dixi vobis. Si igitur vobis
diceretur in sylvis adesse, nè
exitote: si in penetralibus, nè
creditote. Ut enim fulgur ab
Oriente profectum apparet ad
Occidentem, sic erit adventus
filii hominis. Nam ubicunque
erit cadaver, eò congregabun-
tur aquile. Protinus autem
post illius temporis calamita-
tem, sol obscurabitur, neque
luna suum splendorem emittet,
& stellæ de cælo cadent, cæli-
que potestates concutientur, ac
tum apparebit in cælo signum
filii hominis. Tum verò plan-
gent omnes terrarum nationes,
videbuntque filium hominis
venientem in cælestibus nu-
bibus, cum multa potentia at-
que gloria, qui suos nuncios
mitteret cum vocalissima tuba,
qui ejus electos à quatuor ven-
tis, ab extremo cæli ad alterum
extremum congregabunt.

*Dominica, qua Septuagesima di-
citur, seu Dominica tertia an-
te Quadragesimam.*

Collecta.

Quæsumus, Domine, suppli-
cationes populi tui propi-
tius admitte, ut nos, qui iustas
delictorum nostrorum poenas
damus, pro tua clementia libe-
remur, in Nominis tui hono-
rem, per Jesum Christum Ser-
vatore nostrum, qui vivit &
regnat, unâ tecum & cum
Spiritu sancto, semper unus
Deus, in perpetua secula, A-
men.

Epistola 1 Cor. ix. 24.

AN nescitis, ut qui currunt
in curriculo, omnes qui-
dem currant, sed unus certami-
nis precium obtrineat? Sic cur-
rite, ut assequamini. Enim-
verò omnes qui certant, omnia
perferunt, illi quidem ut inte-
rituram assequantur coronam:
at nos, immortalem. Equidem
sic curro, ut non incertò: sic
luctor, ut qui non aërem ver-
berem: quin contundo subigo-
que meum corpus, nè fortè cum
aliis docuerim, ipse sim reje-
ctaneus.

Evangelium D. Matth. xx. 1.

Perinde enim accidit in cœ-
lesti regno, ac in homine
patrefamilias, qui exiit primo
mane ad conducendos opera-
rios in vineam suam, pactus-
que operariis singulos denarios
in diem, dimisit eos in vineam
suam. Deinde circa tertiam
horam egressus, vidit alios in
foro stantes ociosos: &, Ite,
(inquit eis) vos quoque in vi-
neam meam: & quod æquum
erit, dabo vobis. Atque illi
iverunt. Item circa septimam
& nonam horam egressus, fe-
cit similiter. Circa undecimam
autem horam egressus, offen-
dit alios stantes ociosos: &
Quid hic statis, inquit eis,
totum diem ociosi? Cui illi:
Quia nemo nos conduxit, in-
quiunt. Et ille: Ite & vos, in-
quit, in vineam meam, & quod
erit æquum, accipietis. Sub
vesperam autem jubet vineam
dominus procuratori suo, ut vo-
cet operarios, eisque ab ultima
exorsus ad primos mercedem
solvat. Ita cum venissent qui
circa undecimam horam vene-
rant,

rant, acceperunt singulos denarios. Item primi cum venissent, arbitrati se plus accepturos, acceperunt & ipsi singulos denarios: quibus acceptis, fremebant contra patremfamilias, dicentes: Hi postremi unam horam operati sunt, & tu eos nobis pares fecisti, qui diei onus ardoremque pertulimus. At ille respondens dixit eorum uni: Amice, non facio tibi injuriam. Nonne mecum denario convenisti? Aufer tuum, & abi. Volo autem huic ultimo tantum dare, quantum tibi. An mihi non licet meis uti meo arbitrato? An tuus oculus malus est, quoniam ego bonus sum? Ita erunt & ultimi primi, & primi ultimi. Multi enim sunt vocati, sed pauci electi.

Dominica, qua Sexagesima dicitur, seu Dominica secunda ante Quadragesimam.

Collecta.

Domine Deus, qui vides ut nulli nostræ actioni confidatur, da clemens, ut potentia tua ab adversis omnibus defendamur, per Jesum Christum Dominum nostrum, Amen.

Epistola 2 Cor. xi. 19.

Quoniam vos libenter de-
mentes fertis, ipsi pruden-
tes. Fertis enim, si quis
vobis serviliter abutitur, si quis
vos exest, si quis dona acci-
pit, si quis sese effert, si quis
vos in os credit. Indecore
dicam: quasi verò nos nequea-

mus. Quin si quid est, in quo
quisquam audeat (insipienter
dicam) ausim & ego. Hebræi
sunt, & ego: Isaac ita sunt, &
ego: Abrahami progenies sunt,
& ego: Christi ministri sunt
(desipiens dicam) ego magis
in laboribus amplius, in plagis
plus: in custodiis amplius, in
mortibus sæpenumero. A Ju-
dæis quinquies undequadrage-
nis plagis affectus sum: ter
verberatus, semel lapidatus.
Ter naufragium feci: noctem
& diem in profundo egi: sæpe
versatus in itineribus, in peri-
culis fluminum, periculis latro-
num, periculis à meis civibus,
periculis ab extraneis, periculis
in urbe, periculis in solitu-
dine, periculis in mari, pericu-
lis in falsis fratribus, in labore
& fatione, in vigiliis sæpe-
numero, in fame & siti, in
jejuniis frequenter, in frigore
& nuditate; præter cætera
quæ me quotidiana destinant,
videlicet omnium Ecclesiarum
cura. Quis æger est, quin ego
sim æger? quis offenditur,
quin ego urar? Si gloriandum
est, de imbecillitate mea glori-
abor. Scit Deus & pater Do-
mini nostri Jesu Christi, qui
est collaudandus in sempiter-
num, me non mentiri.

Evangelium D. Luc. vii. 4.

Confluente autem ingenti
multitudine, & homini-
bus passim ex oppidis eum
adeuntibus, sic per similitudi-
nem locutus est: Ivit sator
quidam satum suum semen:
quo ferente, aliud cecidit apud
viam, idque conculcatum est,
& ab aëris volucris com-
sum. Aliud in petram cecidit,
E 3 idque

Idque exortum aruit, quod humorem non haberet. Item aliud cecidit inter spinas, idque enata simul spina suffocavit. Aliud cecidit in bonam terram, & enatum edidit fructum cum centesimo. Hæc dicens clamabat: Qui aures habet, quibus audire possit, audiat. Interrogarunt autem eum sui discipuli, quænam esset ea similitudo? Quibus ille: Vobis datum est, inquit, divini regni arcana cognoscere: cum cæteris verò per similitudines agitur, ut videntes non videant, & audientes non intelligant. Est autem hæc similitudo. Semen est divinus sermo. Qui apud viam, ii sunt qui audiunt, deinde venit Diabolus, qui sermonem ex eorum animis aufert, nè credant, atque ita salvi fiant. Qui verò in petra, ii sunt, qui dum audiunt, cum lætitia accipiunt illi quidem sermonem, sed radicem non habent: itaque credunt ad tempus, & periculorum tempore desciunt. Quod verò in spinas cecidit, ii sunt, qui ubi audierunt, eò veniunt ut curis & divitiis vitæque voluptatibus suffocentur, neque fructum perferant. Quod verò in bona terra, ii sunt, qui probo & bono animo auditum verbum retinent, & fructum cum patientia ferunt.

Dominica, qua Quinquagesima dicitur, seu Dominica ante Quadragesimam proxima.

Collecta.

Domine, qui docuisti nos, opera omnia nostra, modo

Charitate non sumus præditi, nihil esse, mitte Spiritum sanctum tuum, qui eximium illud Charitatis donum animis nostris infundat, quo vinculo Pax omnesque Virtutes constringuntur, sine quo vivus coram te est mortuus. His annue, gratia filii tui unici Jesu Christi. Amen.

Epistola I Cor. xiii. i.

SI & hominum loquar & angelorum linguis, neque charitate sim præditus, sum æ resonans, aut cymbalum tinniens. Et si tantum divinationis habeam, ut omnia arcana scientiamque omnem teneam, & si adeò omni sim fide præditus, ut vel montes transmoveam, & tamen charitate non sim præditus, nihil sum. Et si omnes meas facultates in liberalitatem erogem, & si vel meum corpus comburendum tradam, & tamen charitate non sim præditus, nihil proficio. Caritas patiens est, benigna est: caritas non æmulatur, non est temeraria, non tumet, non se gerit turpiter: non sibi ipsi studet, non est irritabilis, non male cogitat, non gaudet injustitia, sed veritate lætatur: Omnia tolerat, omnia credit, omnia sperat, omnia sustinet. Caritas nunquam intercedit. Et vaticinationes abolebuntur, & linguæ cessabunt, & scientia delebitur. Nam aliquatenus scimus, & aliquatenus vaticinamur. Sed cum venerit perfectio, tum quod aliquatenus fit, delebitur. Dum puer eram, ut puer loquebar, ut puer sentiebam, ut puer cogitabam: sed vir factus, puerilia delevi. Nunc enim per speculum

Speculum cernimus per ambages: at tunc præsentem coram. Nunc aliquatenus cognosco: at tunc recognoscam, quemadmodum recognitus sum. Nunc quidem manet fides, spes, charitas: sed harum trium maxima est charitas.

Evangelium D. Luc. xviii. 31.

A Ssumptis autem duodecim; dixit eis: En ascendimus Hierosolyma, & filio hominis accident planè omnia quæ sunt à vobis scripta. Tradetur enim extraneis & illudetur, & contumeliis afficietur, & conspuetur, & verberatus interficietur, & tertio die resurget. At illi nihil horum intellexerunt, adeoque recta eis erat ex oratio, ut quæ dicerentur, ignorarent. Eo autem Hierichunti propinquante, sedebat apud viam quidam cæcus mendicans. Is prætereuntem hominum turbam audiens, sciscitatus est quid illud esset. Cumque ei indicatum esset Jesum Nazarenum præterire, clamavit his verbis: Jesu Davidide, miserere mei. Et quamvis præcedentes increpârunt eum ut taceret, ille multò magis clamabat: Davidide, miserere mei. Tum Jesus restitit, & eum ad se duci imperavit: ac ubi ille accessit, sic eum interrogavit: Quid tibi vis faciam? Et ille: Domine, inquit, ut videam. Et Jesus: Cerne, inquit ei: tua te fides servavit. Atque ille continuò vidit eumque secutus est, Deum colaudans. Quo viso, populus omnia Deo tribuit laudem,

Feria quarta à Quinquagesima, vulgò dies Cinerum.

Collecta

Omnipotens & sempiternè Deus, qui nil à te conditum odio prosequeris, omnibusque poenitentibus remittis peccata, crea nobis afflicta mentes, & eas renova, ut nos peccata nostra pro eo ac decet deplorantes & miseriam nostram agnoscences, à te summæ clementiæ Deo plenam remissionem & gratiam delictorum consequamur, per Jesum Christum Dominum nostrum. Amen.

Hæc Collecta recitanda est quotidie per totam Quadragesimam, post Collectam diei.

Pro Epistola Joel ii. 12.

ET tamen, inquit Dominus, redite ad me toto pectore, cum jejunio, ploratu ac planctu, & vestra corda lacerando, non vestes, redite ad Dominum Deum vestrum: nam is est exorabilis & misericors, ad iram tardus multæque clementiæ, qui se ab inferendo malo cogitineat. Quis scit, an reconciliatus se cohibeat, relinquatque post illum ubertatem, fertum vinique libamen Domini Dei vestri? Clangite tuba in Sione, indicite jejunium, proclamare ferias, convocate populum, indicite conventum, senatores congregare, convocate parvulos ac subrumes: prodeat & sponsus ex suo penitenti, & sponsa ex thalamo. Inter vestibulum

& aram plerumque sacerdotes Domini ministri, dicantque: Habe, ô Domine, tuorum rationem, neve tuam hereditatem probro addixeris, ita ut eis imperent extranei, nè queratur apud cæteras nationes, ubinam sit eorum Deus.

Evangelium D. Matth. vi. 16.

CUM autem jejunatis, nè este terriçi, quales simulatores, qui vultus suos deformant, ut aliis appareat eos jejunare. Hoc vobis confirmo, eos suum abstulisse præmium. At tu jejunans, ungit tibi caput, & vultum lavato, nè perspicuum sit aliis hominibus jejunare te, sed patri tuo, qui occultus est, & pater tuus, qui occulta cernit, tibi palam reddet. Ne congerite vobis opes in terris, ubi & corrumpit tinea ærugóque, & fures perfodiunt ac furantur. Sed vobis opes in cælo congerite, ubi nec ærugo aut tinea corrumpit, nec fures perfodiunt aut furantur. Nam ubi vestræ erunt opes, ibidem erit & uester animus.

Dominica prima Quadragesimæ.

Collecta.

Domine, qui nostra de causa quadraginta dies toridemque noctes jejunasti, effice gratiã tuã nos ea uti abstinencia, ut carne Spiritui subditã, divinis tuis impulsibus semper obsequamur, piẽ sanctẽque vi-tas instituendo, ad honorem & gloriam tuam, qui unã cum Patre & Spiritu sancto, vivis

& regnas unus Deus, in perpetua sæcula. Amen.

Epistola 2 Cor. vi. 1.

NOS verò ad hanc rem adjutores, hortamur vos, ut detis operam, nè Dei beneficium incassum acceperitis. Dicit enim: Te accepto tempore exaudivi, tibi die salutis subveni. Adest nunc tempus acceptum, adest nunc dies salutis. Nos nullam usquam offensionem afferimus, ne taxetur ministerium: sed omnibus in rebus nos ipsos, ut Dei ministri commendamus, in multa patientia, in calamitatibus, in rebus adversis, in angustiis, in plagis, in custodiis, in agitationibus, in laboribus, in vigiliis, in jejuniis, in castitate, in scientia, in clementia, in benignitate, in spiritu sancto, in charitate genuina, in veritatis oratione, in Dei potentia armis justitiæ dextris & sinistris, per gloriam & dedecus, per maledicta & benedicta, quasi fallaces, & tamen veraces: quasi ignoti, & tamen noti: quasi morientes, cum tamen vivamus: quasi qui castigemur, neque tamen necemur: quasi dolentes, & tamen semper gaudentes: quasi pauperes, cum multos locupletemus: quasi nihil habentes, & tamen omnia tenentes.

Evangelium D. Matth. iv. 1.

TUM Jesus à Spiritu subductus est in solitudinem, ut tentaretur à Diabolo. Cumque quadraginta dies & totidem noctes jejunasset, tandem esuriit. Igitur aggreditur eum tentator

entator: Si Dei filius es, inquit, jube ut hi lapides panes fiant. Cui ita respondit ille: Scriptum est, Non solo pane vivit homo, sed omni verbo per os Dei prodeunte. Tunc adducit eum diabolus in sanctam urbem, & in templi pinhis constitutum, sic alloquitur: Si Dei filius es, jace te deorium. Scriptum est enim: Angelis suis de te mandabit, ut te manibus tollant, ne pedem tuum ad lapides offendas. At Jesus: Rursum scriptum est, inquit illi, ne tentato Dominum Deum tuum. Rursum adducit eum diabolus in præaltum montem, & omnia regna mundi, & gloriam ostendit: & hæc omnia tibi dabo, inquit, si procuberis, & me adoraveris. Hic Jesus: Abi à conspectu meo, Satana, inquit ei. Scriptum est enim: Dominum Deum tuum adorato, eumque solum colito. Tunc omittit eum Diabolus: & ecce advenerunt angeli, qui ei ministrarent.

Dominica secunda Quadragesimæ.

Collecta.

Omnipotens Deus, qui vides quod per nos ipsos non sumus idonei, qui nosmet ipsos adjuvamus, externam salutem corpora, internam animos protegas, ut ab omnibus adversis, quæ corporibus forte eveniant, defendamur, singulisque pravis cogitationibus, quæ animam impetentes corrumpant, per Jesum Christum Dominum nostrum. Amen.

Epistola I Thess. iv. 1.

Quod superest igitur, fratres, oramus, achortamur vos per Dominum Jesum, ut quemadmodum à nobis didicistis, quomodo vos gerere Deoque placere debeatis, in eo præcellatis. Scitis enim, quæ mandata vobis per Dominum Jesum tradiderimus. Hoc enim, & Dei voluntatis, & vestræ sanctitatis est, ut ab impudicitia vos abstinere, sciatisque quisque vestram suum vas cum sanctimonia ac honestate, non (ut alienigenæ Deum ignorantes) cum cupiditatis libidine possidere, ne quis suum fratrem in negotiis circumveniat, aut circumscribat. Siquidem horum omnium ultor est Dominus, ut etiam antea vobis diximus testatique sumus. Non enim vocavit nos Deus ad obscenitatem, sed ad sanctimoniam. Itaque qui repudiat, non hominem repudiat, sed Deum, qui nos suo sancto Spiritu donat.

Evangelium D. Matth. xv. 21.

Inde profectus Jesus, contulit se in Tyrios Sidoniisque tractus. Et ecce mulier Chananæa, ab illis profecta finibus, clamabat ad eum his verbis: Miserere mei, Domine Davidide: filia mea male furiata est. Sed cum ille nihil ei respondisset, aggressi eum ejus discipuli sic rogare: Absolve eam, clamat enim ponere nos. At ille respondens: Non sum missus, inquit, nisi ad oves perditas Israeliticæ domus. Cumque illa venisset, & ei præbens

bens honorem, diceret : Domine, succurre mihi : Ille sic respondit : Non convenit sumere liberorum panem, & obijcere catellis. Et illa : Ita est, Domine, & tamen catelli quoque comedunt de micis, quæ decidunt de mensa dominorum suorum. Tum Jesus respondens : O Mulier, inquit ei, magna est tua fiducia : obtineto quod vis. Ita sanata est ejus filia, eadem illa hora.

Dominica tertia Quadragesimæ.

Collecta.

Omnipotens Deus, respice quasumus fervida vota, quæ studiosi tui apud te effundunt, & porrectâ Majestatis tuæ dextrâ, adversus omnes inimicos nos protegas, per Jesum Christum Dominum nostrum, Amen.

Epistola Eph. v. 1.

Quapropter este imitatores Dei, ut chari filii : & cum charitate vitam agite, quemadmodum Christus adamavit nos, & seipsum pro nobis dedit, sanctam hostiamque Deo ad suavem odorem. Stuprum verò, aut ulla obscenitas aut avaritia, nè quidem nominetur apud vos, ut sanctos decet : aut turpitudine, aut stulta oratio, aut tacetia, quæ dedecent, sed potius gratiarum actio. Hoc enim scitote, nullum scortatorem, aut impurum, aut avarum (qui est deastricola) habiturum esse hæreditatem in Christi Desque regno. Nemo vos decipiat vanis verbis : nam

propter has res invadit ira Dei contumaces homines. Quare nolite eorum esse socii. Cum enim essetis aliquando tenebrosi, nunc lucidi estis in Domino : ut lucis homines vos gerite, (est autem lucis fructus in omni bonitate ac justitia & veritate) approbantes quæ sunt accepta Deo : tantumque abistite ut infructuosa tenebrarum opera participetis, ut ea potius arguatis, nam quæ ab illis occulte fiunt, vel dicere turpe est. Omnia autem quæ arguntur, luce patefiunt. Quicquid enim patet, lucidum est. Propterea, Expergiscere qui dormis, inquit, & surge ex mortuis, & tibi Christus affligebit.

Evangelium D. Luc. xi. 14.

Esciebat autem aliquando dæmonium, quod erat mutum : quo dæmonio egresso, locutus est mutus, id quod vulgo mirati sunt. At eorum quidam dicebant eum per Beelzebulem dæmoniorum principem ejicere dæmonia. Alii tentandi gratia signum ab eo petebant de caelo. Quorum ipse cogitationes intelligens, dixit eis : Omne regnum à seipso dissidens vastatur, & domus super domum cadit. Quod si Satanas à seipso dissideret, quo pacto staret ejus regnum ? ut vos me dicatis per Beelzebulem ejicere dæmonia. Quod si ego per Beelzebulem ejicio dæmonia, vestri generis homines per quem ejiciunt ? Itaque erunt ipsi vestri iudices. Sin ego divino digito ejicio dæmonia, ergo venit ad vos divinum regnum. Cum quis fortis ar-

matu

matris suum atrium custodit, salve sunt ejus facultates. Sed si quis eo fortior eum adortus vicerit, ejus & arma quibus confidebat, aufert, & spolia distribuit. Qui mecum non est, contra me est; &, qui mecum non congerit, dissipat. Num impurus spiritus exiit ex aliquo homine, sicutulosa loca peragrat requietem quærens: eam postquam non invenit, statuit domum suam redire, unde exierat. Deinde ubi venit, & eam versam ornatamque offendit, accersit septem alios spiritus deteriores se: qui illuc ingressi, ibi manent: atque ita fit hominis illius conditio posterior priore deterior. Eo hæc dicente, mulier quædam ex turba, sublara voce, dixit ei: Beatus venter qui te portavit, & ubera quæ suxisti. At ille: Imò, inquit, beati qui divinum sermonem & audiunt & conservant.

Dominica quarta Quadragesimalis.

Collecta.

Concede, quæsumus, omnipotens Deus, ut nos, qui propter peccata nostra ex merito poenas debemus, gratiæ tuæ consolatione clementer sustentemur, per Dominum nostrum & Salvatorem Jesum Christum. *Amen.*

Epistola Gal. iv. 21.

Dilecte mihi qui sub lege esse vultis, legem non auditis? *Scriptum est enim, Abrahamum*

duos habuisse filios, unum ex ancilla, alterum ex libera: quorum, ancillæ filius humano more natus est, liberæ autem filius ex promisso: quæ res aliud significant. Nam ex sunt duo fœdera. Unum à monte Sina, in servitutem gignens, videlicet Agar: nam Agar, Sina mons est in Arabia, qui cum ea quæ nunc est Hierosolyma congruit, quippe quæ una cum suis serviat. At superior Hierosolyma libera est, quæ mater est omnium nostrum. Scriptum est enim, Lætare, sterilis, quæ non paris: erumpe in clamorem, quæ non eniteris: nam plures futuri sunt desertæ nati, quam virum habentis. Nos verò fratres, quemadmodum Isaacus, promissionis nati sumus. Sed ut tunc qui humanitatis erat genitus, genitum divinitus infestabat: ita fit etiam nunc. Verum quid aiunt literæ? Ejice ancillam ejusque filium: non enim hæres erit ancillæ filius cum liberæ filio: ergo fratres, non ancillæ nati sumus, sed liberæ.

Evangelium D. Joh. vi. 1.

Postea trajecit Jesus Galiliæ lacum Tiberiadis, sequente eum frequenti hominum multitudine, quod viderent quàm portentosa faceret in ægrotantibus. Contendit autem Jesus montem, & ibi cum suis discipulis resedit, cum quidem instaret Pascha Judæorum festum. Sublatis igitur oculis Jesus, videns ingentem hominum multitudinem ad se venire, dicit Philippo: Unde panes ememus, quos hi comedant? Id autem dicebat, ejus tentandi gratia:

gratia: sciebat enim ipse quid facturus esset. Cui Philippus ita respondit: Ducentorum denariorum panes non satis sunt eis, ut eorum quisque paululum quid accipiat. Tum unus ex ejus discipulis, Andreas Simonis Petri frater, sic eum alloquitur: Est hic quidam puer, qui habet quinque panes hordeaceos, & duos pisces: sed hæc quantula sunt ad tam multos? Et Jesus: Facite, inquit, ut homines discumbant. Erat autem in eo loco multum graminis. Igitur discubnere vivi, numero circiter quinquies mille. Et Jesus sumptos panes, actis gratis, distribuit discipulis: discipuli porro discumbentibus: itidemque ex piscibus quantum voluerunt. Atque illis expletis, jussit discipulis suis ut superantia frustra colligerent, ne quid periret. Itaque collegerunt, & duodecim canistra ex quinque hordeaceis panibus replevere frustis, quæ convivis superfuerant. Igitur homines videntes quod ostentum edidisset Jesus, dicebant eum verè vatem illum esse, qui in orbem venturus esset.

Dominica quinta Quadragesima.

Collecta.

QUæsumus, omnipotens Deus, propitius respice populum tuum, ut singulari tuâ benignitate dirigatur, & tum corpore tum animo in sempiternum conservetur, per Jesum Christum Dominum nostrum. Amen.

Epistola Heb. ix. 11.

AT Christus advenit, futurorum bonorum pontifex, qui per majus perfectiusque tabernaculum, non manufactum, hoc est non hujus structura, neque per hircorum & vitulorum sanguinem, sed per suum ipsius sanguinem, ingressus est semel in sanctuarium, æternam liberationem adeptus. Si enim taurorum & hircorum sanguis, juvenæque cinis, pollutos attingens, lustrat ad corporis puritatem: quanto magis Christi sanguis, qui per æternum Spiritum seipsum libavit innocentissimum Deo, purgavit nostram conscientiam à mortuorum operibus, ut viventem colamus Deum? Atque ideo novi testamenti sequester est, ut mortis interventu ad expiationem commissorum in primum testamentum, vocati consequantur promissam hæreditatem sempiternam.

Evangelium D. Joh. viii. 46.

Dixit Jesus, quis me vestra coarguerit peccati? quod si verum dico, cur mihi vos non creditis? Qui à Deo est, Deum verba audit. Vos ideo non auditis, quod à Deo non estis. Tum contra Judæi: An non rectè dicimus nos, te esse & Samaritanum, & dæmonium habere? Quibus Jesus respondit: Ego dæmonium non habeo, sed patrem meum honoro: vos verò me probro afficitis. Sed non ego meæ gloriæ studeo: est qui studeat, & cum ratione. Hoc vobis etiam atque etiam confirmo, si quis meæ orationis

paruerit.

paruerit, eum nunquam visum esse mortem. Tum Judæi: Nunc intelligimus te demonium habere. Abrahamus ipse mortuus est: ipsique vates: & tu dicis, si quis orationi tuæ paruerit, eum nunquam visum esse mortem? Num tu major es patre nostro Abrahamo? qui tamen mortuus est, & vates ipsi mortui sunt: Quem tu te facis? Respondit Jesus: Si ego me ipsum laudarem, laudatio mea nihil esset. Est pater meus qui me laudat, quem vos dicitis esse vestrum Deum, & tamen eum non novistis. At ego eum novi: & si eum mihi notum esse negarem, vestri similis essem, mendax. Sed eum novi, ejusque dictis parco. Abrahamus ille parens vester meam diem videre petivit, & vidit, idque letatus est. At Judæi: Quinquaginta annos nondum habes, & Abrahamum vidisti? Quibus Jesus: Hoc mihi certo certoque credite, priusquam Abrahamus esset, ego sum. Tum illi lapides sustulerunt, quos in eum conjicerent. At Jesus sese addidit, & ex fano exiit.

Dominica proxima ante Pascha.

Collecta.

OMnipotens & sempiternus Deus, qui pro summo tuo in humanum genus amore, Filium tuum, Servatorem nostrum Jesum Christum misisti, ut carnem nostram sibi assumeret, & mortis crucem subiret, quod totum humanum Genus miram sanè ipsius humilitatem tibi ad mirandum proponeret;

propitius faxis, ut nosmet ipsi tum patientiæ exemplum de eo capiamus, tum resurrectionis fiamus participes, per eundem Jesum Christum Dominum nostrum. Amen.

Epistola Phil. ii. 5.

NAM sic animari esse debetis, ut Christus Jesus, qui cum in Dei forma foret, non rapinæ habuit suam cum Deo aequalitatem, sed seipsum eousque ad nihilum redegit, ut sumpta servili forma, factus sit hominum similis: & figura repertus ut homo, sese aded dejecit, ut obediens fuerit usque ad mortem, & quidem mortem crucis. Quapropter Deus eum summo opere extulit, & nomine donavit omnium nominum summo, ut ad Jesu nomen omne se genu flectat, celestium & terrestrium, & subterraneorum: omnisque lingua constiteatur Dominum esse Jesum Christum, ad Dei patris gloriam,

Evangelium D. Matth. xxvii. 1.

Mandè autem consilium inierant omnes Pontifices & senatores populi contra Jesum, de eo interficiendo, eumque vinctum abduxerunt, & Pontio Pilato Prætori tradiderunt. Tum Judas ejus proditor, videns eum esse damnatum, poenitens reddidit triginta nummos argenteos Pontificibus & senatoribus, sese peccavisse dicens, qui sanguinem prodidisset innocentem. At illi, Quid ad nos? inquirunt: tu videris. Ille verò, abjectis in templo nominis, discessit, & se laqueo præfixum ixit. Pontifices

rifices autem, sumptis nummis, dixerunt eos non licere in templi fiscum referre, quippe cum precium esset sanguinis. Itaque capto consilio, emerunt eis agrum figuli, ad peregrinorum sepulturam. Ideoque vocatus est ager ille, ager sanguinis, ad hunc diem. Tunc accidit quod à Jeremia vate dictum fuerat his verbis : Itaque sumpturunt triginta argenteos, precium æstimari, quem licitati emerunt ab Israëlitis, eosque impenderunt in agrum figuli, quemadmodum mihi præcepit Dominus. Jesus autem stetit ante Prætorē, eumque sic Prætor interrogavit : Ene tu rex Judæorum ? Cui Jesus, Est ut dicis, inquit. Cumque à Pontificibus & senatoribus accusaretur, nihil respondit. Tum Pilatus dixit ei : Non audis quæ contra te testantur ? At ille ei ad nullum prorsus verbum respondit, aded ut valde miraretur Prætor. Per festum autem solebat Prætor unum vinc-tum plebi remittere quem vellent. Habebant tum quendam vinctum illustrem, nomine Barrabam. Igitur cum convenissent, dixit eis Pilatus : Utrum vultis vobis remittam ? Barrabam, an Jesum, cognomento Christum ? Sciebat enim eum per invidiam ab eis esse traditum. Sedente autem eo pro tribunali, sic ei significandum curavit ejus uxor : nihil tibi rei sit cum innocente isto : multa enim secundum quietem passa sum propter eum. Pontifices verò & senatores plebi persuaserunt, ut Barrabam peterent Jesumque perderent. Itaque cum Prætor ex eis quævisset, utrum duorum

vellent ut eis remitteret, dixerunt, Barrabam. Et Pilatus, Quid ergo, inquit eis, faciam de Jesu, nomine Christo ? Cui omnes, crucifigatur, inquirunt. Et Prætor : Quid enim mali fecit ? At illi vehementius clamare : Crucifigatur. Igitur videns Pilatus se non solum nihil proficere, sed etiam majorem tumultum fieri, sumpta aqua manus coram plebe lavit, dicens : Ego insons hujus innocentis sanguinis sum, vos videritis. Et universus populus sic respondit : ejus sanguinem luamus nos nostrique nati. Tunc ille Barrabam remisit ei. Jesum autem verberavit, & crucifigendum tradidit. Tum prætoriani milites Jesum in prætorium ducunt, & ad eam totam cohortem congregant, eumque spoliatum induunt chlamyde coccinea, & contextam spinis coronam imponunt ejus capiti, & arundinem in ejus dexteram, atque ita ante eum congenulantes, illudunt ei dicentes : Salve rex Judæorum. eumque conspuunt, & sumptis arundine ei caput contundunt. Deinde postquam ei illuserunt, spoliant eum chlamyde, ipsique vestibus induunt, & in crucem tollendum abducunt. Exeuntes autem nati sunt barminem Cyrenæum, nomine Simonem, quem coegerunt Jesum ferre crucem. Deinde ubi venerunt in locum nomine Golgotha, qui Calvarie locus appellatur, dederunt ei bibere acetum cum felle mixtum : quod ille cum gustasset, noluit bibere. Eo autem crucifixo, ejus vestimenta sorte jacta distribuerunt, ut comprobaretur dictum illud vatis : Mea in-

hæc vestimenta partiti, super
veste mea sortem jecerunt. Igi-
tur sedentes cum illic observa-
bant. Posuerunt autem supra
caput ejus scriptam ejus cau-
sam: HIC EST JESUS
REX JUDÆORUM. Tum
crucifiguntur cum eo latrones
duo, alter ad dexteram, alter
ad sinistram. Qui præteribant
autem, ei maledicebant, moran-
tes sua capita & dicentes: Qui
templum destruis, & triduo in-
stauras, serva te ipsum: Si Dei
filius es, descende de cruce.
Similiter & Pontifices cum Scri-
bis & Senatoribus illudentes,
dicebant, Alios servavit, se-
ipsum servare non potest. Si
Israhelitarum rex est, descendat
nunc de cruce, & ei credemus:
Deo confidit, liberet nunc eum,
si ei favet: quandoquidem
dixit esse se Dei filium. Atque
idem ei etiam latrones cum eo
crucifixi exproabant. A sexta
autem hora extiterunt per uni-
versam terram tenebræ, usque
ad horam nonam. Circa no-
nam horam exclamavit Jesus
magna voce, dicens: Eli, Eli,
Eli sabachthani: hoc est, Mi
Deus, mi Deus, cur me dereli-
quisti? Quo audito quidam
eorum qui illic aderant, dice-
bant eum vocare Eliam. Ac
statim cucurrit eorum unus,
sumptaque spongia & aceto
repleta, affixaque arundini, da-
vit ei bibere. At reliqui di-
xerunt: Sine, videamus an ve-
niat Elias servatum eum. Jesus
autem, cum rursus ingenti voce
clamasset, emisit spiritum. Et
ecce templi velum in duas par-
tes à summo ad imum fissum
est, & terra commota est, &
lapide saxa fissa: & monumenta a-
perta, multaque corpora sancto-

rum, qui obdormiverant, sur-
rexerunt, qui ex monumentis
egressi, post ejus resurrectionem,
ingressi sunt in sanctam urbem,
& multis apparuerunt. Cen-
turio verò, & ejus comites,
Jesum custodientes, viso terræ
motu, & iis quæ acciderant,
vehementer territi, confessi sunt
eum verè Dei filium fuisse.

Feria secunda ante Pascha.

Pro Epistola Esaiæ lxiii. 1.

Quis iste venit ab Idumæa,
rubicundis vestimentis à
Bozra? Iste magnifico vestitu,
summa vi incedens? Ego qui
justè loquor, victoriosus. Cur
tua rubet vestis, totaque indu-
menta similia sunt ejus qui tor-
cular calcatur? Prælium calcavi
solus, neque mihi quisquam ex
populis adfuit: cumque eos ira
incensus calcando contunderem,
asperfa vino sunt indumenta
mea, vestitumque meum om-
nem infeci. Nam mihi ulcif-
cendi dies in animo est, meo-
rumque redimendorum venit
annus. Cumque nullum adju-
torem, nullum esse adminicu-
latorem animadvertens mirarer,
victoriam mihi meo peperì
lacerto, mea mihi adminicu-
lante bile, populosque iratus
contudi, & bile mea inebriavi,
dejecto ad terram eorum po-
tentaru. Domini beneficen-
tiam, Domini laudes comme-
morabo, pro tot ejus erga nos
meritis: totque bona, quæ in
Israheliticam domum, pro sua
misericordia & beneficentia
singulari contulit. Quos cum
populum suum, filios fidem non
falsuros cogitaret, eis se Ser-

vatorem ita praeiuit, ut in tot periculis non periclitarentur; ejus apparitore angelo eos conservante: proque suo amore & indulgentia eos redemit, sublatiſque olim tanto tempore perſtulit. Sed illi contumaces, ejus ſancto Spiritui dolorem fecerunt: itaque verſus eis in hoſtem ipſe eos oppugnat. Ergo recoſcit priſca Moſis tempora populus ejus: ubi eſt qui illos eduxit ex mari per paſtores ſuarum ovium? ubi eſt qui inſer eos ſuum ſanctum collocavit Spiritum? qui Moſem dextera ducebat. ſuo nobili brachio? qui ad eorum adventum aquam diſſidit, quod ſibi nomen compararet æternum? qui eos per profunda duxit, ut equos in deſertis non impingentes? Quem admodum in planiciem pecus deſcendit, Domini ſpiritus eis praebebat requiem: ſic tu tuum populum perduxifti, ut decorum tibi nomen quaereret. Aſpice de caelis, & vide ex tua ſacra decoraque ſede. Ubi eſt tuus impetus fortiſque facta? tuane erga nos tanta miſericordia, atque humanitas reſpreſſa eſt? Atqui Tu pater es noſter. Nam Abrahamus quidem nescit nos, neque Iſraël nos agnoſcit: tu, Domine, parens, tu vindex es noſter, nomine praeditus antiquo: Cur nos à tuis, Domine, viis avertiſ? cur mentes noſtras à Tui reverentia avocas? Reconciliare propter tuos cultores, propter haereditatis tuae tribus. Cum pauliſper in poſſeſſione fuerit tuus ſacer populus, hoſtes noſtri tuum concuſſare ſacrarium. Sumus qualiſ quibus tu nunquam dominatus fueris, quiſque non fuerint à te denominati.

Evangelium Di. Marc. xiv. 1.

CUM autem futurum eſſet Paſcha, & Azymalia poſt biduum, ſtudebant Pontifices & Scribae eum fraudulenter cap- tum interficere: ſed id die feſto faciendum negabant, ne quis fieret populi tumultus. Et dum erat Bethaniae in domo Simonis leproſi, eo accubante, venit mulier, habens alabaſtrum unguenti ſpicariae nardi, preſioſi, quae conſraſſo alabaſtro perſudit ejus caput. Erant autem quidam qui apud ſeſe indignabantur, atque ita dicebant: Quorſum haec unguenti jaſtura facta eſt? poterat hoc pluſquam trecentis denariis vendi, & in pauperes erogari. Dum illi ſic adverſus eam fremunt, Jeſus dixit: Sinite eam: quid negotium ei faceſſitis? bono opere funſta eſt erga me. Semper enim pauperes habebitis vobiscum, quibus quando- cunque voletis, benefacere poſſitis: at me non ſemper habebitis. Quod potuit haec, fecit: anticipavit meum corpus ad ſepulturam ungere. Hoc vobis conſirmo, ubicunque toro orbe publicabitur hoc Evangelium, etiam quid ea fecerit dicetur, ad ejus memoriam. Judas autem Iſcariota, unus ex duodecim, Pontifices adiit, ut eum illis traderet. Quo illi audito laetati, promiſerunt ei pecuniam ſe daturus. Itaque quaerebat, quo pacto eum poſſet opportune prodere. Primo autem Azymalium die, cum Paſcha immolandum foret, ſic ei dicunt ejus diſcipuli: Ubi viſ ut tibi epulandum Paſcha praeparatum eamus? Tum ille diſcipulorum ſuorum

horum duos dimittit eisque dicit: Ite in urbem: occurret vobis quidam aquæ fictile portans: eum sequimini, & quod intraverit, sic dicitote patræ familiæ: Querit Magister ubi sit mansio, ubi Pascha cum discipulis suis polluceat? Ipse verò vobis ingens coenaculum ostendet, instratum ac paratum, illic vobis præparatore. Ita profecti ejus discipuli, venerunt in urbem: & nocti quæ ille eis dixerat, Pascha præpararunt. Deinde sub vespertum venit Jesus cum duodecim, ac discumbentibus & epulantibus eis, dixit: Certò scitote fore, ut unus ex vobis me prodat, qui mecum epulatur. Illi verò dolere cœperunt, eisque singuli dicere: Isne ego sum? Et alius: Isne ego sum? Quibus ille respondens: Unus est ex duodecim, inquit, qui mecum intingit in catinum: Filius quidem hominis abit, quemadmodum de eo scriptum est. Sed vae homini illi, per quem filius hominis prodendus est. Præstaret homini illi nunquam esse natum. Epulantibus autem eis, Jesus sumptum panem, actis laudibus, fregit, eisque dedit, & dixit: Accipite, comedite, hoc est corpus meum. Deinde sumptum poculum, gratiis actis, dedit eis: biberuntque ex eo omnes: atque ille eis dixit: Hic est sanguis meus novi fœderis, pro multis effundendus: Hoc vobis certò dico, non me amplius bibiturum ex cætu viteo, usque ad illam diem, cum cum bibam novum in regno Dei. Deinde laudibus dictis, profecti sunt in montem Olivarum, eisque sic dicit Jesus: Vos me omnes hac

nocte deferetis: siquidem scriptum est: Percutiam pastorem, & dispergentur oves. Sed postquam resurrexero, præcedam vos in Galilæam. At Petrus dixit ei: Etiam si omnes deferant, at ego non item. Cui Jesus, Hoc tibi confirmo, inquit, fore, ut hodie in hac nocte, priusquam bis gallus cantet, tu me ter abneges. At ille multò magis dicere: Imò etiam si me unà tecum mori oporteat, non abnegabo te: itidémque etiam omnes alii dicebant. Deinde ubi venerunt in locum, cui nomen est Gerhsemene, dixit suis discipulis: Sedete hic, dum ego oratum eo: assumptisque unà secum Petro & Jacobo & Johanne, cœpit turbari atque angī, eisque dixit: Præ animi dolore emorior: Manete hic, & vigilate. Tum paululum progressus, procidit humi, oravitque ut si fieri posset, horam illam declinaret: & Abba pater, inquit, omnia tu potes: averte hoc à me poculum: Verum non quod ego volo, sed quod Tu. Deinde venit, & eos dormientes nactus, dicit Petro: Simon, dormis? non potuisti unam horam vigilare? vigilate, & orate, ne veniatis in tentationem: Spiritus quidem promptus est, sed caro infirma. Deinde rursus oratum ivit, eadémque verba dixit: ac reversus, eos rursus dormientes offendit: eorum oculis ita gravatis, ut nescirent quid ei responderent. Deinde tertio venit, & dormite jam, inquit, & requiescite: Satis est, venit hora, ecce traditur filius hominis in manus improborum. Surgite, eamus. En, qui me prodat, adventat. Et

protinus adhuc eo loquente, advenit Judas, qui unus erat ex duodecim, comitante frequenti multitudine cum gladiis & fustibus, à Pontificibus & Scribis ac Senatoribus. Dederat autem illis ejus proditor signum, dicens: Quem osculatus fuero, is est: eum capite, & tunc abducite. Igitur simulac venit, eum adit, & ei dicit: Magister, magister: eumque deosculatus est. Illi vero in eum manus injecerunt eumque ceperunt. Quidam autem eorum qui aderant, stricto ense, percussit Pontificis servum, eique abstulit auriculam. Et Jesus illos sic est allocutus: Tanquam ad latronem existis cum gladiis & fustibus, ad me comprehendendum: quotidie eram apud vos in fano docens, neque me cepistis: sed ea fieri oportet quæ scripta sunt. Tum omnes eo relicto fugerunt. Cumque adolescens quidam eum sequeretur, linteo nudum corpus indutus, adolescentes eum ceperunt. Ille vero, relicto linteo, nudus eos effugit. Abduxerunt autem Jesum ad Pontificem, ad eumque converterunt omnes Pontifices, & Senatores atque Scribæ. Eum procul securus Petrus usque in Pontificis atrium, una cum famulis residet, seque ad ignem calefacit. Pontifices vero, totiusque confessus, quærebant contra Jesum testimonium, ut eum necarent, nec inveniebant. Nam multi quidem adversus eum falsa testificabantur, sed consentanea non erant testimonia. Et quidam extiterunt, qui contra eum falsa testabantur, ita dicentes, Nos eum audivimus dicentem, se tem-

plum hoc manufactum esse dissoluturum, & aliud aliud non manufactum extructurum. Sed nè sic quidem consentanea erant eorum testimonia. Tum Pontifex in medium surrexit, & Jesum sic interrogavit: Nihilne respondes? quid est, quod hi contra te testantur? At Jesus filebat nihilque respondebat. Rursum Pontifex eum, hujusmodi verbis interrogavit: Tu ne es Christus celebrandi Dei filius? Et Jesus, Sum, inquit, & videbitis hominis filium sedentem ad dexteram potentis, & cum celestibus venientem nubibus. Tum Pontifex lacere suas vestes: Quid adhuc nobis opus est testibus? inquit: audivistis impiam vocem: quid vobis videtur? Illi vero eum omnes ut morte dignum dixerunt: ceperuntque eum quidam conspuere, eique faciem obvelare, & colaphos impingere, ac dicere, Divina: eique alapas impingebant ministri. Cum esset autem Petrus infra in atrio, venit quidam ancillarum Pontificis, & viso Petro sese calefaciente, intuita eum, dicit: Tu quoque cum Nazareno Jesu eras. At ille negavit, ita dicens: nescio, nec intelligo quid dicas. Deinde foras in vestibulum egressus est, & gallus cecinit. Et ancilla eo viso rursus cepit dicere eis qui aderant, eum ex illis esse. At ille rursus negavit. Paulo post rursus qui aderant, dicunt Petro: Profecto tu ex illis es: nam Galilæus es, & locutio tua congruit. At ille cepit detestari & jurare, sese non novisse hominem illum, quem illi dicerent: & iterum gallus cecinit. Tum Petrus recordatus

recordantur. Iesus, quod ei dixere-
at Iesus, fore ut priusquam
bis caneret gallus, ter cum
negaret, cepit flere.

Feria tertia ante Pascha.

Pro Epistola Esaia l. 5.

Dominus Deus mihi autem
aperit, nec ego contumax
retrocedo. Pergum meum ver-
berantibus, genasque vellican-
tibus præbeo faciem meam
ignominie, sputoque non sub-
traho: & Dominus Deus mihi
succurrit. Unde fit, ut intur-
batus vultum præbeam marmo-
reum, certus non me frustratum
iri. Adest qui me absolvat: si
cui mecum lis est, congregia-
mur: si quis mecum habet cau-
sam, accedat ad me. Cum Domi-
nus Deus me adjuvet, quis
me condemnet? cum futurum
sit ut omnes ritu vestis obso-
lescant à tineis corrossi. Qui ve-
strum Dominum reverens obe-
dit eius servo qui in tenebris
graditur, splendoris expertus, con-
fidat Domini nomini, suo ni-
xus Deo. En vos omnes ignem
incenditis, scintillas circumjecti,
atque in ignis vestri lumine, in-
que scintillis quas accendistis:
hoc vos ex mea manu habentes,
in dolore jacebitis.

Evangelium D. Marc. xv. 1.

Manc protinus into con-
silio, Pontifices unà cum
Senatoribus & Scribis, totius-
que consensu, Iesum colligant,
abductumque Pilato tradunt.
Cum Pilatus interrogavit, esset-
ne Judæorum rex? Cui ille re-
spondens: Ut tu dicis, inquit,

Cumque eum vehementer accu-
sarent Pontifices, Pilatus eum
rursus his verbis interrogavit:
Nihilne respondes? vide quan-
ta contra te testificentur. At
Iesus nihil amplius respondi-
t, aded ut miraretur Pilatus. So-
lebat autem in illis festis, eis
laxare unum vinculum, quem-
cumque postulasset. Erat qui-
dam nomine Barrabas cum
seditiosis vinctus, qui in sedi-
tione eadem fecerant. Itaque
coeperunt vulgo clamantes id
exigere, quod ille semper eis
erat facere solitus. Et Pilatus
sic eis respondit: Vultis ut vo-
bis Judæorum regem solvam?
sciebat enim, eum per invi-
diam Pontificibus esse tradi-
tum. Pontifices vero plebem
instigarunt, ut sibi Barrabam
potius ab illo laxari postulet.
Et Pilatus rursus eos alloquens:
Quid ergo vultis, inquit, ut
de eo faciam, quem Judæorum
regem dicitis? At illi denuò
clamabant: Crucifige eum. Et
Pilatus, Quid enim mali fecit?
inquit eis. At illi eo acius
clamare: Crucifige eum. Igitur
Pilatus volens plebi satis-
facere, laxavit eis Barrabam,
Iesumque verberavit, & eis
crucifigendum tradidit. Et mi-
lites eo extra atrium, hoc est
prætorium, educto, rotam co-
hortem convocant eumque pur-
pura induunt, & ei in præmam
spineam coronam imponant,
eumque sic salutare incipiunt:
Salve rex Judæorum: ejusque
caput arundine tundunt, &
eum conspuunt, ac postis ge-
nibus venerantur. Deinde
postquam ei illuserunt, spoliant
eum purpura, ipsiusque vesti-
mentis indunt: tum crucifi-
gendum educunt: & præter-
eunteq.

cuntem quendam Simonem Cyrenæum, rurē venientem, Alexandri Rufique patrem, cogunt ejus ferre crucem: cumque ad locum Golgotha ducunt, quod Calvaria locum significat: & ei myrrhinum vinum bibere dant, id quod ille non accepit. Eo autem crucifixo, partiti sunt ejus vestimenta, jacta super eis sorte, quid quisque auferret. Erat hora tertia cum eum crucifixerunt, inscripto hoc ejus criminis titulo: REX JUDÆORUM. Et cum eo latrones duos, alterum ad dexteram, alterum ad sinistram, crucifixerunt. Ita comprobatum est scriptum illud, quod sic habet: Et inter sceleratos habitus est. Prætereuntes autem ei maledicebant, capita quassantes, & dicentes: Vah! qui templum dissolvis, & triduo instauras, serva teipsum, & de cruce descende. Similiter & Pontifices inter sese illudentes, cum Scribis dicebant: Alios servavit, seipsum servare non potest. Christus ille Israelitarum rex, descendat nunc de cruce, ut eo viso credamus. Item qui cum eo erant crucifixi, conviciū ei faciebant. Hora sexta autem extiterunt per totam terram tenebræ, usque ad horam nonam. Ac hora nona exclamavit Jesus magna voce, dicens: Eloi, Eloi, lama sabachthani: quorum verborum hæc notio est: Mi Deus, mi Deus, cur me dereliquisti? Quo audito, quidam eorum qui aderant, dicebant eum Eliam vocare. Quidam autem accurrunt, & impleta aceto spongia arundinique affixa, ei bibere dat, dicens: Sinite, videamus an eum creptum veniat Elias.

Et Jesus, emissā magna voce, expiravit, & templi velum a summo ad imum in duas partes fissum est. Ac videns Centurio, qui ei ex adverso astabat, eum ita clamantem expirasse, dixit: Profecto hic homo filius erat Dei.

Feria quarta ante Pascha.

Epistola Heb. ix. 16.

UBI est testamentum, testatoris mortem consequi necesse est. Testamentum enim post mortem ratum est: siquidem nondum valet, dum vivit testator. Itaque ne primum quidem sine sanguine sancitum est. Effatus enim omnia mandata ex lege Moses universo populo, sumpto vitulorum & hircorum sanguine, cum aqua & lana coccina ac hyssopo, ipsum librum & universum populum conspersit, dicens: Hic est sanguis testamenti, quod ad vos mandavit Deus. Tabernaculum quoque, & omnem ceremoniarum suppellectilem sanguine similiter omnia conspersit. Et fere sanguine omnia ex lege purgantur, nec absque sanguinis fusione datur venia. Necesse est ergo, celestium exempla hisce purgari: ipsa autem celestia potioribus sacrificiis, quam sunt hæc. Non enim in manufactum sanctuarium ingressus est Jesus, quod veri sanctuarii exemplar foret: sed in ipsum coelum, ut nunc Deo coram appareat pro nobis. Neque ut sæpe seipsum libaret, quemadmodum pontifex ingreditur sanctuarium, quotiens adhibito sanguine alieno: alio-

quo fuisset ei saepe parandum
supplicium ab orbe condito.
Sunc semel sub seculorum ex-
itu, ad obliterandum suo sacri-
cio peccatum, extitit. Ac
quomodo hominibus semel mo-
tendum est, deinde subeun-
tum iudicium: ita Christus
semel ad multorum tollenda
peccata liberatus, iterum sine
peccato conspicietur expectan-
tibus se ad salutem.

Evangelium D. Luc. xii. 1.

Nstabat autem Azymorum fe-
stum, quod Pascha dicitur, &
congregabant Pontifices & Scri-
bae ejus interficiendi modum:
timebant enim plebem. Intra-
vit autem Satanas in Judam
cognomine Iscariotam, qui erat
ex duodecim numero. Itaque
pontifices & anasthetes aggressi
sunt, verba cum eis fecit, quo-
modo eum traderet eis. Quo-
modo illi, postea sunt, ei se da-
turos argentum. Itaque polli-
cens, querebat opportunitatem
cum illis, sine turba tradendi.
Postquam autem venit Azymo-
rum dies, in quo immolandum
erat Pascha, misit Jesus Petram
& Johannem, Ire, inquit,
paratum nobis Pascha, ut pol-
luceamus. Exiit. Ubi vis pa-
rebitis? inquirunt ei. Quibus
ille: Simulacrum in urbem intra-
rentis, inquit, incidetis in ho-
minem, a quo ficile ferentem:
eum sequimini in domum quo
ingreditur, & sic ejus domus
patritam illas dicitote. Querit
ex te magister, ubinam sit
mansio, ubi Pascha cum suis
discipulis polliceat? Atque ille
vobis coenaculum indicis infra-
tuum, ostendet: illic paratote.
igitur digressi, & quae ille eis

praedixerat nasci, paratum Pas-
cha. Ac postquam venit hora,
accubuit, & duodecim Apostoli
cum eo, eoque sic allocutus est:
Hujus vobiscum pollicendi Pas-
cha cupiditate ductus sum, an-
tequam supplicio afficiar. Hoc
epum sic habetote, me eo non
pollicentem esse, donec in Dei
regno compleatur. Tum sum-
pto poculo, adique gratis
dixit: Accipite hoc, & inter
vos dividite. Scitote enim,
non ante me bibiturum esse de
fructu vitis, quam Dei regnum
veniat. Item sumptum panem
actis gratia fregit, ei (que de-
dit, dicens: Hoc est corpus
meum, pro vobis dandum: hoc
facite in mei recordationem).
Similiter & poculum, postquam
coenatum est, dicens: Hoc po-
culum est novum foedus, quod
fit per meum sanguinem, qui
est pro vobis effundendus.
Ceterum, scitote, mei prodito-
ris manum esse mecum in men-
sa. Et filius hominis quidem ma-
bit, ut est definitum: verum
homini illi, per quem proditen-
dus est, illi vero comperunt
inter sese querere, quisnam
eorum foret, qui id facturus
esset. Exiit etiam inter eos
contentio, quis eorum maxi-
mus esse videretur. At ille
Gentium reges, inquit, eis in
eas dominantur: quique eas
imperant, gubernatores appel-
lantur. Ac vos non ita: quin
vestrorum maximus perinde sit
ac minimus: & qui praesuper-
inde ac qui ministrat. Ut
enim major est, qui accumbit,
an qui ministrat? nonne qui
accumbit? Atqui ego sum in-
ter vos perinde ac qui mini-
stret. Vos vero in istis qui me
cum permanseritis in meis ad-

versis;

versis, & ego regnum, quem-
admodum mihi pater meus
legavit, sic vobis lego, ut come-
datis & bibatis in mea mensa
in regno meo, & in tribunali-
bus sedetis, jus dicentes duo-
decim tribubus Israelitarum.
Dixit item Dominus: Simon,
Simon, conatus est quidem Sa-
tanus cribrare vos ut frumen-
tum: verum lego pro te oravi,
ne te fides deficeret. Tu vi-
cissim aliquando recreatus, con-
firmato fratres tuos. At ille,
Domine, inquit ei, tecum pa-
ratus sum & carcerem & mor-
tem adire. Et ille, Sic habero
Petre, inquit: non prius gallum
hodie cantaturum, quam tu me
tributum esso, ter negaveris.
Ceterum dum vos sine crumena,
inquit eis, & pera, & calceis
dimisisti, num qua re caruistis?
nulla, inquirunt. At nunc, in-
quit eis, & crumenam qui ha-
ber, ferat iidemque peram: &
qui gladium non habet, ven-
dat suum pallium & emat. Sci-
tote enim, in me comprobam-
dum adhuc esse scriptum illud:
Et inter nefarios habitus est.
Habent enim meae res finem.
Et illi: Domine, ecce hic duo
gladii. Satis est, inquit eis. Tum
egressus contendit de more
in Olivarum montem, eumque
secuti sunt discipuli. Atque
ubi ad locum venit, dixit eis:
Orate, ne in tentationem ve-
niatis. Tum ab eis ferme ad
lapidis jactum digressus, positus
genibus precatus est hujusmodi
verbis: Pater, averte, si vis,
hoc a me poculum. Quanquam
non mea, sed tua voluntas fiat.
Apparuit autem ei angelus de
coelo, qui eum confirmaret.
Atque ille cum esset in uesti,
contentius orabat, & sudore

manabat simili sanguineis gut-
tis, ad terram delabentibus.
Deinde precatus surrexit, & ad
sua discipulos venit, quos pra-
egritudine dormientes natum,
dixit eis, Quid dormitis? sur-
gite, orate, ne in tentationem
veniatis. Atque adhuc eo lo-
quente, supervenit hominum
turba, quibus is qui Judas di-
cebatur, unus ex duodecim,
praebat. Is ad Jesum osculan-
dum accessit: & Jesus sic eum
allocutus est: Juda, tunc oscula
filium hominis prodis? Viden-
tes autem sui quid futurum es-
set, dixerunt ei: Domine, fe-
riemusne gladio? percussitque
quidam eorum pontificis ser-
vum, eiisque dexteram abscidit
auriculam. Et Jesus respon-
dens: Sinite haecenus, inquit:
& tacta illius auricula, eum
sanavit. Dixit autem Jesus eis
qui se invaserant, pontificibus,
& fani antistitibus, ac senato-
ribus: Tancum ad latronem
lexistis cum gladiis & suestibus:
cum quotidie essem apud vos in
fano, non iniecitis mihi ma-
nus, sed haec vestra est hora,
& tenebrarum potestas. At
illi eum comprehensum duxe-
runt, & in pontificis domum
introduxerunt. Petrus autem
procul sequebatur. Cumque illi
ignem in medio atrio incendis-
sent, & confedissem, sedebat
etiam Petrus inter eos. Eum
sedentem ad ignem conspicere
& intuita quaedam ancilla, di-
xit: Hic quoque cum eo erat.
At ille eum negavit, dicens:
Mulier, non novi eum. Item
paulo post alius eo viso dixit:
Et tu ex eis es. At Petrus,
Homo, inquit, non sum. De-
inde interposita una fere hora,
alius quidam sic affirmabat:
Profecto

Profecdo hic quoque cum eo erat, etenim Galilaus est. At Petrus, Homo, inquit, nescio quid dicas. Tum statim, eo adhuc loquente, cecinit gallus: & conversus Dominus Petrum aspexit, & Petrus Domini dictum recordatus, qui ei fore dixerat, ut priusquam gallus caneret, cum ter negaret, foras egressus acerbè flevit. Jesum autem qui tenebant homines, illudebant, verberantes; eoque velato, tundeabant ei faciem, & ita interrogabant: Divina, quis sit qui te percussit: atque alia multa contumeliose dicebant in eum. Deinde orto die coivit populi senatus, Pontifices & Scribae, & ei in suum confessum adducto sic dixerunt: Dic nobis, an tu Christus sis: Quibus ille: Si vobis dixero, non credetis: quod si vos etiam interrogavero, non mihi respondebitis, aut me absolvetis. Futurum est, ut sedeat filius hominis ad dexteram potentis Dei. Tu igitur Dei filius es? inquirunt omnes, Et ille, Sum quem vos esse me dicitis, inquit eis. Tum illi, Quid jam nobis testimonio opus est, inquirunt, cum ipsi ex ejus ore audiverimus,

probi inter vos manifesti. Igitur cum eodem coitis, istud non est Dominicam epulari conam, cum suam quisque conam antecapiat comedendo, & hic esuriat, ille sit ebrius. Numnam domos non habetis ad edendum ac bibendum? an divinam concionem contemnitis, & egenos pudore afficitis? Quid vobis dicam? laudem vos? in hoc non laudo. Nam (quemadmodum ego & à Domino accepi, & vobis tradidi) Dominus Jesus, qua nocte prodebatur, sumptum panem, atque gratis, fregit, ac dixit: Sumite, comedite: hoc meum corpus est, pro vobis frangendum, hoc facitote ad meam memoriam. Similiter & poculum, postquam cenavit, dicens: Hoc poculum est, novum fœdus, per meum sanguinem: Hoc facitote, quoties bibetis, ad meam memoriam. Quoties enim hoc pane vescemini, & hoc poculum bibetis, mortem Domini indicabitis, donec veniat. Itaque quisquis indignè panem hunc comederit, aut Domini poculum biberit, pœnas dabit, ob Domini corpus atque sanguinem. Proinde exploret homo seipsum, atque ita de pane comedat, & de poculo bibat. Nam qui indignè comedit & bibit, damnationem ipse sibi comedit & bibit, qui de Domini corpore non rectè judicet. Propterea apud vos multi sunt aegri & infirmi, & frequentes obdormiverunt. Si enim de nobis ipsi rectè judicaremur, non puniremur: dum punimur autem, à Domino castigamur, nè cum mundo damnemur. Quocirca, fratres mei, dum ad comedendum convenitis,

Feria quinta ante Pascha,

Epistola I Cor. xi. 17.

HO C autem admonens, non laudo, quod non utiliter, sed damnose convenitis. Primum enim convenientibus vobis in concionem, audis dissidia in vobis esse, & nonnihil credo: oportet enim in vobis factiones esse, ut piam

nitis, alius alium expectate. Quod si quis esurit, domi cibum capiat, ne ad poenam conveniatis. Reliqua cum venero componam.

Evangelium D. Luc. xxiii. 1.

igitur surrexit omnis eorum multitudo, & cum duxit ad Pilatum, eumque accusare instituerunt, dicentes, se ab eogentem everti deprehendisse, & eum Cæsari tributa solvire, dicentem se Christum esse regem. Et Pilatus eum interrogavit: Tunc Iudeorum rex es? Cui ille respondens: Ut tu dicis, inquit. Pilatus vero Pontificibus, & hominum multitudini negavit, ullum se in eo homine crimen deprehendere: At illi urgere: Excitat populum, inquit, docens per totam Iudeam, exorsus à Galilæa hucusque. Hic Pilatus audita Galilæa, quæsit an homo Galilæus esset. Ac postquam eum ditio- nis Herodis esse cognovit, misit eum ad Herodem, qui & ipse Hierosolymis per eos dies erat. Herodes viso Jesu, magnopere lætatus est, quippe qui eum jamdiu videre cuperet (quod multa de eo audiebat) & se aliquid ab eo prodigiose fieri visurum speraret. Verum licet eum multis de rebus interro- gaverit, ille nihil ei respondit: quamvis etiam Pontifices & Scribæ qui aderant, eum acriter accusarent. Itaque despi- catus eum Herodes, cum suis militibus, ac ludificatus, indu- tum veste splendida Pilato re- misit. Factique sunt inter se amici Pilatus & Herodes eo ipso die: nam antea inter eos intercedebat simulas. Pilatus

autem convocatos Pontifices magistratus ac populum sic locutus est: Adduxistis hominem mihi, tanquam populum avertat: atqui ego vestra presentia examinavi nullum eorum crimen in homine deprehendi, quibus eum accusatis. Sed nec Herodes, ad eum enim misi & videtis nihil morte dignum ab hoc factum esse. Itaque eum castigabo ac relaxabo. Habebat autem necesse eum relaxare per festum. Igitur illi universa multitudo clamavit ut eum tollerent, si- que Barabam remitterent, quæ fuerat propter seditionem quam in urbe factam, & eadem conjectus in carcerem. Cumque rursus Pilatus Jesum solvere volens, clamasset, sic reclamare: Crucifige, crucifige eum: Quid enim is fecit? inquit, eos tertium al- quens: Nullum in eo capivi crimen deprehendi. Itaque eam castigabo & absolvam. Illi magnis clamoribus instan- tes, ut is crucifigeretur, gliscientibus eorum Pontificumque vocibus. Itaque Pilatus eorum postulatam facere de- vit: eisque eum qui propter seditionem & eadem, fuerat in custodiam datus, & qui agitabant, absolvit: Jesus autem eorum arbitrio tradidit. Hoc illi abduco, Simonem quendam Cyrenæum, rure ve- nientem, comprehenderunt, & que crucem post Jesu trans- ferendam imposuerunt. Sequi- batur autem cum ingens hominum multitudo, & mulierum quæ plangebant eumque me- morabantur. Ad quas Jesus conversus dixit: Hierosolyma

tinæ feminæ, nè me deplorare, sed vos vestrosque natos deplorare. Nam scitote fore tempus, quo beatæ dicentur steriles, & uteri qui non genuerint, & ubera quæ non lactaverint: cum quidem eò venietur, ut dicant homines montibus, Corruite in nos: & collibus, Obruite nos. Nam si viridi arbori sunt hæc, aridæ quid fiet? Ducebantur autem etiam alii duo facinorosi, cum eo interficiendi. Atque ubi ad locum ventum est, qui Calvaria vocatur, illi eum ibi, & facinorosos, alterum ad dexteram, alterum ad sinistram, crucifixerunt. Et Jesus, Pater, inquit, ignosce eis: nesciunt enim quid faciant. Illi verò ejus vestimenta sorte jacta partiti sunt. Astabantque spectans populus, & magistratus quoque eum cum eis deridebant: Alios servavit, inqueiebant, servet seipsum, si is Christus est Dei electus. Accedebant etiam milites, qui ei illuderent, & acetum ei offerebant, &, Si tu Judæorum Rex es, inqueiebant, serva teipsum. Erat & titulus supra eum, Græcis, Romanis, & Hebraicis literis scriptus, HIC EST JUDÆORUM REX. Atque unus pendentium facinororum ei maledicebat, ita dicens, Si tu Christus es, serva teipsum & nos: At alter contrà sic eum objurgare, An tu Deum non metuis, qui sis in eodem supplicio? Et nos quidem meritò, nam nostris digna factis accipimus: at hic nullum facinus commisit. Tum ad Jesum, Memento mei, Domine, inquit, cum veneris in regnum tuum. Cui Jesus, Hoc tibi consermo, inquit, te hodie fore meum in Paradiso. Erat autem

hora serè sexta, & tenebræ per totam terram extiterunt usque ad horam nonam: & sol infuscatus est, & templi velum medium scissum est: & Jesus, clamans ingenti voce, dixit, Pater, tibi in manus commendo spiritum meum: Atque hæc locutus, expiravit. Ex re visa, centurio Deo gloriam tribuit, dicens, Profecò hic homo justus erat. Et omnis hominum multitudo, qui ad hoc spectaculum venerant, videntes quæ facta forent, tundentes sua pectora reversi sunt. Astabant autem omnes ejus noti procul, neque non feminæ, quæ eum fuerant à Galilæa secutæ, ea aspicientes.

Feria sexta in Parasceve, seu Dies Passionis Domini.

Collecta.

QUæsumus, Omnipotens Deus, familiam hanc tuam clementer respice, pro quâ Dominus noster Jesus Christus se prodi, dedique in improborum manus, & morte crucis affici, facile passus est: qui nunc vivit & regnat una tecum, & cum Spiritu sancto, semper unus Deus in diem sempiternum, Amen.

OMnipotens & sempiternus Deus, cujus Spiritu universum Ecclesiæ corpus regitur, sanctumque efficitur, supplicationes & preces nostras pro cujuscunque ordinis hominibus, qui in tuam Ecclesiam cooptantur, oblatas admitte, ut omnes pro suo quisque munere & ministerio tibi sincerè & piè serviar,

G

serviat, per Dominum & Servatorem nostrum Jesum Christum. *Amen.*

Omnipotens Deus, qui universum genus hominum creasti, quisque nihil eorum quæ condidisti odio prosequeris, cui impium mori non placet, sed eum ad frugem redeuntem vivere, tuâ erga Judæos, Turcas, Infideles, Hæreticosque omnes clementiâ utere, omnique ignorantia, perviciâ, tuique Verbi contemptu iis adempto, ita eos, misericors Domine, ad tuum gregem redire facias, ut inter reliquias veri Israël evadant, simulque stabulentur sub uno Pastore, Jesu Christo Domino nostro, qui vivit & regnat unâ tecum, & cum Spiritu sancto, unus Deus, in perpetua secula. *Amen.*

Epistola Heb. x. i.

Umbra enim habens lex futurorum bonorum, non ipsam rerum repræsentationem, anniversariis iisdem sacrificiis, quæ jugiter fiunt, nunquam potest accedentes perficere. Alioquin nonne fieri desissent, quod semel purgati immolatoris, nullius jam sibi peccati essent conscii? Atqui per ea fit quorannis peccatorum commemoratio. Fieri enim non potest, ut taurorum caprorumque sanguis peccata tollat. Itaque in mundum ingrediens dicit, Sacrificium & fœdum tibi non placet, Corpus autem perfecisti mihi: Victimis & piaculis non delectaris. Tunc dixi, En adsum: in capite libri scriptum est de me, ut exequar, Deus, voluntatem tuam. Cum superius dixisset, sacrificium, &

fœdum, & victimas, & piacula ei non placere, nec accepta esse quæ ex lege fiant, deinde dicit, En adsum, ut exequar, Deus, voluntatem tuam. Tollit prius, ut alterum statuat: in qua voluntate semel lustrati sumus per corporis Jesu Christi libationem. Cumque omnis sacerdos pergat quotidie ceremoniis fungi, & eadem sæpe sacrificia facere, quæ peccata adimere nunquam possunt: ille, uno pro peccatis functus in perpetuum sacrificio, consedit ad Dei dexteram, deinceps expectans, donec ejus hostes fiant ejus pedum subsellium. Uno enim libamento perfecit in perpetuum lustrandos: id quod nobis testatur etiam spiritus sanctus, qui ita prædixerit: Hoc est testamentum, quod cum eis faciam post illud tempus, inquit Dominus: Indam meas leges in eorum mentes, inque eorum animos inscribam, nec eorum peccata & scelera deinceps recordabor. Ubi autem est peccatorum venia, nulla superest pro peccato libatio. Quamobrem, fratres, cum ad sanctuarium aditum habeamus liberum, per Jesu sanguinem, quam viam nobis lustravit recentem atque vivam, per velum, hoc est per suum corpus: cumque pontificem habeamus, Dei domui præfectum, accedamus cum verò animo, plenâque fide, & animis à mala conscientia ablutis, & corporibus aqua pura lotis, teneamus spei professionem immobilem (fidelis enim est qui promissit,) & videamus ut alii alios ad charitatem & rectè facta provocemus: nè nostram consociationem deseramus, ut solent nonnulli:

nonnulli: sed cohortemur, id-
que eo magis, quod videtis
instare diem.

Evangelium D. Johan. xix. 1.

TUNC ergo cepit Pilatus
Jesum, ac verberavit: &
milites implexam ex spinis co-
ronam imposuerunt ejus capiti,
eumque purpurea toga indue-
runt, atque ita dicebant: Salve
rex Judæorum, eique alapas
impingebant. Deinde rursus
exit Pilatus, & illos sic alloqui-
tur: En vobis eum foras ad-
duco, ut sciatis, me nullum in
eo comperire crimen. Ac, e-
gresso foras Jesu, spineam coro-
nam purpureamque togam fe-
rente, dixit eis Pilatus: Ecce
homo. At Pontifices & mini-
stri eo viso exclamare, Cruci-
fige, crucifige. Quibus Pila-
tus, Capite eum vos, inquit, &
crucifigite, nam ego crimen in
eo non deprehendo. At Judæi
contra, Nos legem habemus,
inquiunt ei, ex qua lege nostra
debet mori, quoniam se Dei fi-
lium fecit. Hac voce audita,
Pilatus magis timuit, &, rursus
in prætorium ingressus, dixit
Jesu, Unde es tu? At Jesus ei
responsum non dedit. Itaque
Pilatus sic eum affatur, Mihi
non eloqueris? Nescis me po-
testatem habere tui vel crucifi-
gendi, vel absolvendi? Re-
spondit Jesus, Non haberes
ullam in me potestatem, nisi id
tibi supernè datum foret: Ita-
que qui me tibi tradidit, in
majore culpa est. Ex eo stude-
bat Pilatus eum absolvere. At
Judæi reclamare, Si istum ab-
solvis, non es Cæsaris amicus:
quicumque se regem facit, con-
trahent Cæsari. Hac audita

voce, Pilatus Jesum foras edu-
xit, & pro tribunali sedit, in
loco qui Lapidipavium appel-
latur, Hebraicè autem Gabbat-
tha: cum quidam esset Paschæ
præparatio, hora serè sexta, at-
que ita Judæos alloquitur,
Ecce rex vester. At illi accla-
mare, Tolle, tolle, crucifige
eum. Regem ego vestrum cr-
cifigam? inquit eis Pilatus.
Cui pontifices responderunt,
Non habemus regem, nisi Cæ-
sarem. Tum demum eum illis
crucifigendum tradidit. Et illi
Jesum acceptum abduxerunt:
isque, suam ferens crucem, pro-
fectus est in locum Calvarie
appellatum, qui dicitur Hebraicè
Golgotha, ubi eum crucifixe-
runt, & unà cum eo hinc atque
hinc duos alios, Jesum autem
medium. Scripsit autem titu-
lum Pilatus, quem cruci impo-
suit, in quo ita scriptum erat,
**JESUS NAZARENUS
REX JUDÆORUM.** Hunc
titulum cum multi Judæorum
legissent (nam prope urbem
erat is locus, ubi in crucem
sublatus est Jesus, & scriptum
erat Hebraicè, Græcè, & La-
tinè) monuerunt Judæorum
pontifices Pilatum, ne scriberet
Judæorum regem, sed, qui se
Judæorum regem esse dixisset.
At Pilatus respondit, Quod
scripsi, scripsi. Igitur milites,
postquam Jesum cruci affixe-
runt, ejus vestimenta ceperunt,
& ex eis quatuor partes fece-
runt, singulis militibus unam,
itemque tunicam: Erat autem
tunica inconsuta, à summo tora
contexta. Itaque communerunt
inter sese, non esse dividendam,
sed de ea sortiendum, cujus
esset: ut fieret quod in scripto
illo habetur, Partiti sunt inter

sele mea vestimenta, & super veste mea sortem jecerunt. Atque hæc quidem fecere milites. Astabant autem apud Jesu crucem ejus mater, & matris soror, Maria Cleophæ conjux, & Maria Magdalena. Jesus igitur conspiciens matrem, & stantem discipulum quem amabat, dicit matri suæ, Mulier, ecce filius tuus. Deinde dicit discipulo, Ecce mater tua. Atque ex illa hora recepit eam discipulus ad se. Postea sciens Jesus omnia jam perfecta esse, ut perficeretur quod scriptum erat, dicit, Sitio. Jacebat autem ibi vas aceti plenum: Itaque illi oppletam aceto spongiam, & hyssopo affixam, ad-moverunt ejus ori. Et Jesus, aceto sumpto, dixit. Peractum est: ac, inclinato capite, emisit spiritum. Judæi verò, quandoquidem erat Præparatio, ne manerent in cruce corpora Sabbatho (erat enim celebris illa dies Sabbati) Pilatum rogant, ut eorum crura frangerentur, itque auferrentur. Itaque venerunt milites, & primi quidem crura frugerunt, itémque alterius cum eo crucifixi. Sed ubi ad Jesum ventum est, ut eum viderunt jam mortuum, non frugerunt ejus crura: sed unus militum lancea latus ejus pupugit, ac continuò exiit sanguis & aqua. Atque hoc idem qui vidit testatur, estque verum ejus testimonium: itque se vera dicere scit, ut vos quoque credatis. Acciderunt enim hæc, ut scriptum illud comprobaretur, Nullum ejus os frangetis. Itémque aliud scriptum ait, In-tuebuntur quem compunxerint,

Vigilia Paschalis.

Collecta.

CONcede, Domine, ut, quem admodum ad mortem Filii tui, beati Servatoris nostri, Jesu Christi baptizati sumus, ita continenter pravas libidines necando, unâ cum eo sepeliâmur, utque per Sepulchrum Orcique portas ad lætam nostram resurrectionem migremus, propter merita illius, qui mortuus & sepultus est, & pro nobis resurrexit, Filii tui Jesu Christi, Domini nostri. Amen.

Epistola I D. Pet. iii. 17.

PRæstat enim rectè facientes, si ita ferat Dei voluntas, adversa pati, quàm pravè facientes: siquidem Christus quoque semel pro nobis passus est, justus pro injustis, quò nos ad Deum adduceret, carne necatus, spiritu in vitam revocatus: in quo etiam spiritibus, qui erant in carcere, prædicatum ivit, qui olim non paruerant, cum semel expectaret Dei clementia, temporibus Noë, cum extrueretur arca: in qua paucæ, hoc est, octo animæ in aqua conservatæ sunt. Consimili forma nunc quoque baptisma vos servat, quod non est corporis sordium detractio, sed bonæ conscientia stipulatio ad Deum, per Jesu Christi resurrectionem, qui est ad Dei dexteram, perfectus in cælum, angelis ei & potestatibus potentatibusque subiectis,

Evangelium.

Evangelium D. Matth. xxvii. 57.

SUB vespertum autem venit dives homo ab Arimathæa, nomine Josephus, qui & ipse fuerat à Jesu disciplina. Is, Pilatum aggressus, petiit Jesu corpus. Tum Pilatus jussit tradi corpus. Et Josephus sumptum corpus involvit mundo linteo, & in suo novo monumento posuit, quod in saxo exciderat, ad voltumque ingenti lapide ad ostium monimenti discessit, cum quidem illic esset Maria Magdalena, & altera Maria, & regine sepulcri sedentes. Postero die, qui est post præparationem, coiverunt Pontifices & Pharisei ad Pilatum, & eum sic allocuti sunt, Domine, meminimus deceptorem illum dicere, cum adhuc viveret, sese intra tres dies esse resurrecturum. Quare jube muniri sepulchrum usque ad diem tertium, ne forte ejus discipuli eum surreptum eant, dicantque populo, eum ex mortuis surrexisse, atque ita novus oriatur error priore deterior. Quibus Pilatus, Habetis custodiam, inquit, ite id munus vestro modo. Ita illi sepulchrum munitum iverunt: & lapidem, præter adhibitam custodiam, sigillârunt.

DIES PASCHATIS.

¶ Ad Matutinas, loco Psalmi, Adeſte cantemus Dominum, &c. Cantabuntur, seu dicentur hæ Antiphona.

Pascha nostrum pro nobis immolatus est Christus, proinde festum agamus, non

vetere fermento, neque imbricitatis malitiæque fermento, sed sinceritatis veritatisque panibus infermentatis. *1 Cor. 5. 7.*

Christus ex mortuis excitatus non jam moriturus est; non jam morti est obnoxius. Quod enim mortuus est, peccato mortuus est semel, quod autem vivit, Deo vivit. Sic vos quoque existimate vos ipsos mortuos quidem esse peccato, sed vivos Deo, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen. Rom. 6. 9.*

Nunc Christus ex mortuis surrexit, fuit eorum, qui obdormivere, primitiæ. Quia fit enim per hominem mors, etiam per hominem est mortuorum resurrectio. Ut enim per Adam omnes moriuntur, sic per Christum omnes reviviscunt. *1 Cor. 15. 20.*

Gloria Patri, & Filio, & Spiritui sancto:

Responsio.

Sicut erat in principio, & nunc, & semper, & in perpetua secula. *Amen.*

Collecta.

Omnipotens Deus, qui, per Filium tuum unicum Jesum Christum, nobis vitæ æternæ portam, devictâ morte, aperuisti, supplices quaesumus, ut quæ pia vota, tuâ nos præveniente singulari gratiâ, in nostras mentes indis, ea, Te continuo adjuvante, benè effecta demus, per Jesum Christum Dominum nostrum, qui vivit, & regnat unâ tecum, & cum Spiritu sancto, semper unus Deus, in perpetua secula. *Amen.*

G. 3

Epistola.

Epistola Coloss. iii. 1.

SI igitur in Christo surrexistis, superis studete, ubi Christus est, Deo dexter assistens. Supera sentite, non terrestria. Interiistis enim, vestraque vita cum Christo latet apud Deum. Cum Christus vita vestra patefieret, tum vos quoque una cum eo patefietis gloriosi. Quamobrem necate vestra membra terrestria, impudicitiam, obsecnitatem, libidinem, cupiditatem malam & avaritiam, quæ simulachrorum cultus est, propter quæ invadit ira Dei contumaces homines, in quibus vos quoque versati estis aliquando, dum in eis viveretis.

Evangelium D. Johan. xx. 1.

Primo autem post Sabbatum die, Maria Magdalena munda venit, cum adhuc tenebræ forent, ad monumentum, & statim aspexit amotum à monumento. Itaque currit, & ad Simonem Petrum, atque ad alterum discipulum, quem Jesus amabat, venit, eisque sic dicit, Sublatus est ex monumento Dominus, neque scimus ubi sit positus. Igitur egressus Petrus, & alter discipulus, venerunt ad monumentum. Accurrentibus simul ambobus, alter discipulus Retro celerius præcucurrit, priorque venit ad monumentum, & introspectiens vidit quidem jacentia linthea, non tamen introgressus est. At Simon Petrus eum sequens venit, & in monumentum ingressus, videt jacentia linthea, & sudarium (quod super ejus capite fuerat) non cum lintheis jacentem, sed seorsum

in uno loco involutum. Tunc demum intravit etiam alter discipulus, qui prior venerat, in monumentum: viditque, & credidit. Nondum enim literas intelligebant, oportere eum ex mortuis resurgere. Itaque reversus ad se discesserunt discipuli.

Feria secunda à Paschate,

Collecta.

OMnipotens Deus, qui, per Filium tuum unicum Jesum Christum, nobis vitæ æternæ portam, devictâ morte, aperuisti, supplices quæsumus, ut quæ pia vota, tuâ nos præveniente singulari gratiâ, in nostras mentes indis, ea, Te continuo adjuvante, benè effecta demus, per Jesum Christum Dominum nostrum, qui vivit, & regnat unum tecum, & cum Spiritu sancto, semper unus Deus, in perpetua secula. Amen.

Pro Epistola Act. x. 34.

Tunc Petrus in hunc modum orationem habuit. Re ipsa comperio, non habere personarum rationem Deum, quin apud omnes nationes quæ eum metuit, & justitiam exerceat, is ei acceptus est. Quia sermonem misit Israëlitis pacem per Jesum Christum nunciavit, is est omnium Dominus. Nescitis, quæ res acciderint per totam Judæam, ducto à Galilæa initio, post prædicatum Johanne baptisma: Jesum Nazaretham, ut eum Deus factum spiritu ac potestate, qui, ultro citroque commensuratur.

beneficiebat, & omnes à diabolo oppressos sanabat, quippe cui Deus adesset. Et nos testes sumus omnium, quæ cum in reliquo Judæorum agro, tum Hierosolymæ fecit: quem illi in patibulo suspensum interfecerunt: Hunc Deus tertio die suscitavit, & ut manifestus fieret effecit, non omni vulgo, sed nobis designatis divinitus testibus, qui quidem cum eo comedimus & bibimus, postquam à mortuis surrexit. Isque nobis mandavit ut vulgo prædicemus, ac testificemur, eum vivorum esse mortuorumque judicem à Deo destinatum. Huic vates omnes testimonium dant, eum esse, per cujus nomen peccatorum veniam consequantur, quicumque in eum credant.

Evangelium D. Luc. xxiv. 13.

PROFICISCEBANTUR autem eorum duo eo ipso die in vicum, distantem à Hierosolyma stadia sexaginta, cujus nomen erat Emmaus, & inter sese de omnibus iis rebus quæ acciderant colloquebantur. Atque, eis colloquentibus ac disputantibus, ipse Jesus accedit, & cum eis iter facit. Ita autem tenebantur eorum oculi, ut eum non agnoscerent. Atque ille, Qui sunt isti sermones, inquit eis, quos inter vos confertis, ambulantes, idque tristes? Cui unus, nomine Cleophas, ita respondit: Tunc solus aded Hierosolymæ hospes es, ut ea nescias quæ in ea per hosce dies acciderunt? Quenam? inquit eis. De Jesu Nazareno, inquit, qui vir vates fuit, re verbisque potens, & in Dei & in totius populi conspectu: utque

eum tradiderint pontifices magistratibusque nostri ad capitale iudicium, & in crucem suffulcrant: & tamen nos eum esse sperabamus, qui Israelitas liberaturus esset. Accedit ad hæc omnia, quod tertius hic dies agitur, ex quo facta sunt. Quanquam mulieres quædam ex nostris stupefecerunt nos, quæ, mane ad monumentum profectæ, neque corpus natum, redierunt, & se angelorum visum vidisse dixerunt, qui eum vivere dicerent. Et sociorum nostrorum quidam, ad monumentum profecti, sic esse compererunt, quemadmodum dixerant feminæ: ipsum quidem non viderunt. Et ille, O socordes, inquit eis, & animo tardi, ad credenda quæ tam multa dixeret vates. Quasi verò non ea pati Christum, & ita suam inire gloriam oportuerit. Tum exorsus à Mose, omnes obiens vates, eis per omnia scripta, quæ de seipso dicebantur, interpretabatur. Deinde ubi prope vicum, quod proficiscebantur, ventum est, ipse se longius ire simulabat. Sed illi eum coegerunt, dicentes, Mane nobiscum: appetit enim vespere, & dies inclinavit. Itaque ingressus est ad manendum cum eis. Atque inter accumbendum cum eis, panem sumpsit, eumque, facta super eo precatione usque, fregit, & eis præbuit. Et illi, apertis eorum oculis, eum agnoverunt, atque ille ex eorum conspectu evanuit. Tum illi inter sese sic dicere, Nimirum nobis ardebat animus, cum nos in via alloqueretur, cumque nobis scripta aperiret. Ergo ea ipsa hora surgunt, & Hierosolymam redeunt & congregatos inveniunt.

inveniunt undecim, eorūque socios, qui dicebant reipsa surrexisse Dominum, seque Simoni ostendisse. Atque ipsi, quæ in via contigissent, narrare ceperunt, utque eis frangendo pane cognitus fuisset.

Feria tertia à Paschate.

Collecta.

Omnipotens Deus, qui, per Filium tuum unicum Jesum Christum, nobis vitæ æternæ portam, devictâ morte, aperuisti; supplices quæsumus, ut quæ pia vota, tuâ nos præveniente singulari gratiâ, in nostras mentes indies, ea, Te continuò adjuvante, benè effecta demus, per Jesum Christum Dominum nostrum, qui vivit, & regnat unâ tecum, & cum Spiritu sancto, semper unus Deus, in perpetua secula. *Amen.*

Epistola A&. xiii. 26.

Viri fratres, ex Abrahami genere oriundi, quique ex vobis Deum reverentur, vobis hæc salutaris missa doctrina est. Nam Hierosolymæ incolæ, eorūque magistratus eum ignorantes, vatū voces (quæ unoquoque Sabbato leguntur) eo damnato comprobantur: & nullo capitali crimine comperito, à Pilato ut ille necaretur petierunt. Ac postquam omnia de eo scripta perfecerunt, eum, patibulo detractum, posuerunt in monumento. Deus verò eum à mortuis excitavit: qui compluribus diebus eis se ostendit, qui unâ cum eo ex Galilæa Hierosolymam ascenderant, qui qui-

dem sunt ejus testes ad populum. Et nos vobis nunciamus, quod majoribus promiserat Deus, id nobis eorum posteris præstitisse, suscitato Jesu, ut etiam in Psalmo secundo scriptum est: Tu meus es filius, ego te hodie genui. Quod autem eum ex mortuis excitavit, non jam redituum ad interitum, sic dixit: Dabo vobis si delem Davidis benignitatem. Itaque alibi quoque dicit: Non es passurus ut pius tuus corruptionem patiatur. Nam David quidem, postquam ætati suæ inservivit, Dei consilio obdormivit, & ad suos majores additus, corruptionemque passus est. Sed quem Deus excitavit, in corruptionem passus non est. Quamobrem hoc vobis notum esto, viri fratres, vobis per hunc peccatorum veniam nunciari: ac ab omnibus, à quibus per Moysi legem solvi nequivistis, per hunc, quicumque credat, solvi. Quamobrem prospicite, ne vobis illud usū veniat, quod est in vobis dictum, Videte, ô contemptores, & præ admiratione obtorpesce: nam ejusmodi rem ego facturus sum vestris temporibus, quam non fitis credituri, si quis vobis exponat.

Evangelium D. Luc. xxiv. 36.

Jesus in eorum medio stetit, & Salvete, inquit. Cūque, patrefacti ac perterriti, se spiritum cernere putarent, dixit eis, Quid turbati estis? aut cur istæ subeunt animos vestros cogitationes? Aspicite meas manus atque pedes, quod ipse ego sum. Attrectate me & aspicite: nam spiritus quidem carnem

arnem & ossa non habet, ut habere me videtis. Hæc locutus, ostendit eis manus atque pedes. Cumque adhuc præudio diffiderent, ac mirarentur, dixit eis, Habetis hic aliquid edulii? Tum illi tostis piscis partem, & favi mellis, præterierunt, & ille coram eis sumit, ac comedit, & ad eos hæc verba fecit: Hæc sunt quæ vobis, dum adhuc vobiscum eram, dixi, Scilicet oportere omnia in vobis lege, Vatribusque, & Psalmis, de me scripta perficere. Tum eis mentem ad intelligenda scripta aperuit, & ita dixit, Sic scriptum fuit, & sic Christum supplicio affici oportuit, & tertia die ex mortuis surgere, ejusque nomine vitæ correctionem, & peccatorum veniam per omnes gentes, factò Hierosolymis initio, prædicari: atque horum vos testes estis.

Dominica prima à Paschate,

Collecta.

Omnipotens Deus, qui Filium tuum unicum dedisti, ut, propter nostra delicta mortuus, propter nostram justitiam revivisceret, da ut, abjecto improbitatis malitiæque fermento, & purâ mente & sincerâ tibi semper serviamus, per merita ejusdem Filii tui Jesu Christi, Domini nostri. Amen.

Epistola I D. Johan. v, 4.

Quicquid ex Deo natum est, vincit mundum: & hæc victoria est, quæ vicit mundum, fides nostra. Quis est qui vincit mundum, nisi qui credit

Jesum esse Dei filium? Hic est, qui venit per aquam & sanguinem, Jesus Christus: non in aqua solum, sed in aqua & sanguine. Et spiritus est qui testatur, siquidem spiritus est veritas. Quoniam tres sunt qui testantur (in coelo, pater, sermo, & spiritus sanctus: & hi tres unum sunt. Item tres sunt, qui testantur in terra) spiritus, & aqua, & sanguis, qui tres unum sunt. Si hominum testimonium admittimus, Dei testimonium majus est. Atque hoc est quod Deus de filio suo testimonium dixit: Qui credit in Dei filium, is in se Dei testimonium habet. Qui Deo non credit, mendacem facit eum: quod testimonio fidem non habeat, quod dixit Deus de filio suo. Est autem hoc testimonium, quod æterna vita donavit nos Deus, quæ vita in ejus filio est. Qui Dei filium habet, vitam habet: qui Dei filium non habet, vitam non habet.

Evangelium D. Joh. xx. 19.

CUM esset vespera illo ipso die, qui proximus erat à Sabbato, clausis, præ Judæorum metu, ejus loci portis, ubi erant discipuli congregati, venit Jesus, in mediòque stetit, & eis dixit, Salvete. Ac, eodictò, ostendit eis suas manus atque latus. Hic, cum discipuli viso Domino lætati essent, Jesus eos denuò sic allocutus est, Salvete. Quemadmodum misit me pater, sic ego mitto vos. Hoc dictò, afflavit, & eis dixit, Accipite spiritum sanctum. Si quorum peccata remiseritis, remissa erunt: si quorum tenueritis, tenta erunt.

Domi-

Dominica secunda à Paschate.

Collecta.

OMnipotens Deus, qui filium tuum unicum dedisti, ut ad tollendum peccata nostra foret libatus, nobisque piæ vitæ præscriptum relinqueret, da nobis gratiam, per quam animis gratis ut maximè hoc ipsius inæstimabile apud nos collocatum beneficium accipiamus, & navemus operam, ut indefinenter sanctissimæ illius vitæ beata vestigia subsequamur, per eundem Jesum Christum Dominum nostrum. Amen.

Epistola I Pet. ii. 19.

HOC enim gratiam emergitur, si quis, quoniam sibi sit Dei conscius, dolores fert, patiens injustè. Nam quæ gloria est, si peccantes cædi vos sustinetis? At si rectè facientes toleratis injuriam, hoc verò gratiam meretur apud Deum. Ad hoc enim vocati estis, siquidem Christus quoque pro nobis injuriam passus est, nobis præscriptum relinquens, ut ejus vestigia subsequamini: qui peccatum nullum commisit, nec extitit in ejus ore dolus: qui conviciantibus convicia non regerebat, injuriam patiens non minabatur, sed rem justè judicaturus committebat: qui peccata nostra ipse suo corpore sustulit in patibulum, ut peccatis defuncti, justitiæ vivamus: cujus vibice vos estis sanati. Eratis enim quasi palantes oves: sed nunc ad pastorem vos, &

animorum vestrorum curatorem, convertitis.

Evangelium D. Joh. x. 11.

Dixit Jesus, ego sum pastor bonus. Pastor bonus animam suam ponit pro ovibus. At mercenarius, qui pastor non est, cujus suæ non sunt oves, si venientem lupum videt, fugit relinquit ovibus: lupus oves rapit, ac profligat. At mercenarius fugit, nempe mercenarius, nec ovium curam gerens. Ego sum pastor bonus, & mecum agnosco, & à meis agnoscor. Ut me novit pater, sic ego patrem novi, animamque meam pono pro ovibus: & alias oves habeo, quæ non sunt hujus ovilis, quæ etiam mihi adducendæ sunt, meamque vocem audient, & fiet unum ovile, unus pastor.

Dominica tertia à Paschate.

Collecta.

OMnipotens Deus, qui in errore versantibus veritatis tuæ lumen præfers, quod in justitiæ viam redire possint, da singulis, qui in Christianos cooptentur, & respondere illa quam cum sua dissident professione, quæque ipsi congruunt imitari omnia, per Jesum Christum Dominum nostrum. Amen.

Epistola I Pet. ii. 11.

Charissimi, (cohörtor ut inquit) quilibet ac peregrinos abstinetes vos à corporeis cupiditatibus, quæ contra animam militant, honestè vos gerentes apud

Dominica quarta à Pascha.

ad externos, ut, pro eo quod vobis tanquam maleficis detraxerunt, rectè facta considerantes, honorent Deum in die curationis. Itaque omnibus parete personis humanis propter Dominum: & regi, ut potestate possenti, & prætoribus, ut ab eo tum ad maleficorum ultionem, tum ad beneficorum laudationem missis. Nam ea est Dei voluntas, ut, rectè facientes, amentium hominum ignorantiam compescatis, ut liberi, non ut, vitiolorum prætextum habentes libertatem, sed ut Dei servi. Omnes honorate: fraternitatem amate, veremini Deum, regem honorate.

Evangelium D. Johan. xvi. 16.

Dixit Jesus Discipulis suis, Paulo post non videbitis me, rursusque paulo post cernetis me, quoniam ego ad patrem profisciscor. Tum ejus discipulorum nonnulli sic inter se se dicere: Quid sibi vult, quod nobis dicit, paulo post non visuros se, rursusque paulo post aspecturos se? itemque, se ad patrem proficisci? Hoc quid est, quod dicit, paulo post? Nescimus quid loquatur. At Jesus, intelligens eos velle interrogare se, sic eos affatus est: De eo inter vos contenditis, quod dixi, vos paulo post non visuros me, rursusque paulo post aspecturos me? Hoc pro certo & indubitato habetote: vos flebitis ac lamentabimini, et mundus lætabitur: vos verò dolebitis, sed dolor iste vertetur in lætitiā. Mulier, dum parit, in dolore est, quippe cujus hora venerit: sed postquam puerum edidit, non jam meminit

cruciatu, præ lætitiā, quod eductus est in mundum homo. Vos quoque nunc quidem in dolore estis: sed revisam vos, vesterque lætabitur animus, vestramque lætitiā nullus vobis eripiet.

Dominica quarta à Pascha.

Collecta.

Omnipotens Deus, qui solus potes effrenatas peccatorum mentes & affectus regere, da populo tuo amare quod præcipis, & quod promittis affectare, ut, inter tot tantisque rerum vicissitudines, ibi animi nostri sint firmè defixi, ubi solida gaudia reposita sunt, per Jesum Christum Dominum nostrum, Amen.

Epistola D. Jac. i. 17.

Omnē bonum donum, omneque perfectum munus, supernè est, descendens à patre luminum, apud quem nulla est mutatio, aut ulla conversionis umbra. Is consultò nos genuit, veritatis oratione, ut essemus quædam quasi primitiæ sutorum operum. Proinde, mei fratres charissimi, esto omnis homo ad audiendum celer, ad loquendum tardus, ad iram tardus. Nam hominis ira divinæ justitiæ non paret. Quamobrem, fratres, omnibus vitiolorum sordibus excrementisque depositis, comiter accipite sativum sermonem, qui vestras animas servare potest.

Evangelium

Evangelium D. Johan. xvi. 5:

Jesum Christum Dominum nostrum. Amen,

Epistola Jac. i. 25:

Dixit Jesus suis discipulis, Nunc verò proficiscor ad eum qui me misit, nec quisquam me vestrum interrogat, quò proficiscar : sed, quoniam hæc vobis locutus sum, animos habetis mœroris plenos. At ego vobis verum dico : E re vestra est, ut ego discedam, nisi enim discessero, confirmator ad vos non veniet. Sin abiero, eum ad vos mittam, atque ille ubi venerit, mundum arguet de peccato, & de justitia, & de judicio. De peccato, quoniam mihi fidem non habent : de justitia, quoniam ad patrem discedo, nec me videbitis amplius : de judicio, quoniam hujus mundi princeps judicatus est. Adhuc multa vobis habeo dicenda, sed quæ nunc ferre nequeatis. Verùm cum venerit ille, videlicet veritatis spiritus, præibit vobis ad omnem veritatem. Non enim sua sponte loquetur, sed quæcunque audiverit eloquetur, & futura vobis prænuntiabit. Ille me illustrabit : siquidem de meo sumet, quæ vobis exponat. Omnia quæcunque pater habet, mea sunt : propterea dixi illum de meo sumpturum esse, quæ vobis exponat,

Dominica quinta à Paschate,

Collecta.

Domine, à quo omnia bona dimanant, largire nobis supplicibus tuis cultoribus, ut, tuo nos afflato Spiritu, quæ vera sunt cogitemus, & tuo clementi ductu eadem præstemus, per

ESTE autem ii qui sermonem pascitis, non eum dumtaxat audiat : alioquin vosipsi decipitis. Nam si quis sermonem audit, nec exequitur, in perinde est, ac si quis corporis sui faciem contempletur in speculo, deinde seipsum speculatus abeat, ac protinus qualis se obliviscatur. Qui verò in perfectam libertatis legem penitus introspexerit, & in ea manerit, is, qui non sit obliviosus auditor, sed operis effector, suo facto beatus erit. Si quis sibi videtur esse religiosus apud vos, neque tamen linguam suam frænât, sed animum suum fallit, hujus vana est religio. Religio pura & impolluta apud Deum & patrem hæc est : curam gerere pupillorum & viduarum in eorum calamitate, & instans, tum se custodire à mundo,

Evangelium D. Johan. xvi. 25:

Vobis etiam etiàmque confirmo, quæcunque à meo patre per meum nomen postulaveritis, daturum esse vobis. Hactenus nihil per meum nomen petiistis : petite, & obtinebitis, ut plena sit vestra lætitia. Hæc vobis oratione figurata locutus sum : tempus erit, cum non jam per figuras vos alloquar, sed apertè vobis de patre meo disseram, quo quidem tempore per meum nomen postulabitis. Neque verò vobis promitto, me vestra causa oraturum esse patrem : ipse enim pater diligit vos, quoniam vos

me diligitis, & me creditis à Deo profectum. Profectus à Patre veni in mundum, rursus relinquo mundum, & ad Patrem discedo. Tum ejus discipuli, Nunc tu quidem aperte loqueris, inquit ei, nec ulla orationis figura uteris. Nunc scimus, te omnia scire, nec opus tibi esse ut te quis interroget. Hinc te à Deo profectum credimus. At Jesus contra, Nunc creditis? inquit, atqui adventat hora & jam advenit, cum alius aliud dissipabimini, & me solum relinquetis: quamquam non sum solus, adest enim mihi Pater. Hæc vobis ideo locutus sum, ut in me acquiescatis. In mundo afficiemini cruciati: sed bono este animo, ego vici mundum.

Dies Ascensionis Domini.

Collecta.

DA quæsumus, Omnipotens Deus, ut, qui Filium tuum unicum Dominum nostrum Jesum Christum cœlos credimus conscendisse, ipsi quoque eorum animo tum mente conscendamus, & apud eum perpetuo maneamus, qui vivit & regnat una tecum, & cum Spiritu sancto, unus Deus, in diem sempiternum. Amen.

Pro Epistola Act. i. 1.

Primum quidem librum feci de omnibus, Theophile, quæ Jesus & facere & docere instituit, ad eum usque diem, quo, postquam Apostolis, quos elegerat, mandata per Spiritum sanctum dedit, sursum latus est: quibus etiam seipsum viventem,

post suum supplicium, multis indiciis exhibuit, eis per quadraginta dies apparendo, & de Dei regno disserendo. Ac, eos frequentando, mandavit eis, ne Hierosolymis discederent, sed Patris promissum expectarent: quod ex me audivistis, inquit, Johannem quidem aqua baptizasse, sed vos sancto Spiritu baptizandos esse, post dies hosce non multos. Atque illi quidem congregati sic eum interrogarunt, Domine, an hac tempestate Israëlitis regnum instauraturus es? Quibus ille, Non est vestrum, inquit, tempestates aut tempora novisse, quæ Pater in sua potestate posuit. Sed vim accipietis Spiritus sancti, qui vos invadet, mihi que testes eritis & Hierosolymæ, & in tota Judæa, ac Samaria, denique ad ultimas terras. Hæc fatus, spectantibus eis, sursum sublatus est, cumque nubes subduxit eorum oculis. Ac dum, eo abeunte, illi in cœlum contuentur, ecce duo viri eis in vestibus albis astiterunt, qui ita dixerunt, Galilæi, quid statis in cœlum intuentes? Hic Jesus, qui istinc in cœlum receptus est, sic veniet, quo pacto vidistis eum in cœlum discedentem.

Evangelium D. Marc. xvi. 1.

Tandem discumbentibus illis undecim apparuit, & eis incredulitatem ac perviciam exprobravit, quod eis qui se resurrexisse viderant non credidissent: eisque dixit, ite in totum orbem, prædicate Evangelium omni creaturæ: Qui crediderit, & baptizatus fuerit, servabitur, qui vero non crediderit, condemnabitur. Signa autem

autem eos qui crediderint hæc sequentur: in nomine meo demonia ejicient: linguis loquentur novis: Serpentes tollent: & si quid mortiferum biberint, non eis nocebit: cum ægrotis manus imponent, illi bene habebunt. Igitur Dominus, postquam eos allocutus est, sublatus est in cælum, & ad Dei dexteram sedit. Illi verò digressi ubique prædicarunt, Domino adjuvante, & orationem sequentibus signis confirmante.

Dominica post Ascensionem.

Collecta.

DEus gloriose Rex, qui unigenam filium tuum Jesum Christum cum ingenti triumpho in cœleste tuum regnum evexisti, exoramus te, ne nos relinquas pupillos, sed Spiritum sanctum tuum nobis mitte, qui consoletur nos, & ad eum locum nos evehat, quem Jesus Christus Servator noster prior conscendit, qui vivit & regnat unâ tecum, & cum Spiritu sancto, unus Deus, in perpetua secula. *Amen.*

Epistola 1 Pet. iv. 7.

OMnium autem finis instat. Quocirca este frugi, & ad supplicationes sobrii, ac ante omnia mutuam charitatem intentam habere: nam charitas multa peccata regit. Este alii in alios hospitales, sine murmuribus. Prout quisque aliquo munere dotatus est, ita id alii in alios dispensate, ut boni variorum Dei beneficiorum dispensatores. Si quis loquitur, ut divini oracula: si quis submi-

nistrat, ut ex facultate quam Deus suppeditet, quod in cunctis celebretur Deus per Jesum Christum, cujus est gloria & imperium in perpetua secula. *Amen.*

*Evangelium D. Johan. xv. 26.
& Init. cap. 16. usque ad v. 4.*

CUM autem venerit Confirmator, quem ego vobis à Patre mittam, scilicet Spiritus veritatis, qui à Patre proficitur, is de me testabitur: quia & vos testes estis, qui mecum fueritis ab initio. Hæc vobis loquor, ne deficiatis. Privabunt vos collegiis: atque adeo tempus erit, cum omnes qui vos interficient putabunt se cultum præstare Deo. Quæ quidem vobis ideo facient, quod neque patrem, neque me norunt. Atque hæc ideo vobis loquutus sum, ut, cum tempus venerit, memineritis eorum, quod ego vobis ea dixerim.

Collecta.

DEus, qui quasi hoc ipso tempore fidelium tuorum animos, tuo eos sancto Spiritu illustrans, docuisti, præsta nos per eundem Spiritum recta omnia sapere, & in ejus sancta consolatione semper gaudere, per merita Jesu Christi Servatoris nostri, qui vivit & regnat tecum, in unitate ejusdem Spiritus, unus Deus, in diem sempiternum, *Amen.*

Pro Epistola Act. ii. 1.

UT autem perventum est ad diem Quinquagesimæ, cum omnes simul essent eodem in loco, extitit repente de cælo sonus, quasi vehementis flatus ruentis, totamque domum replevit, ubi sedebant: eisque conspectæ sunt dividuæ quædam quasi ignis linguæ, qui eorum unicuique insedit, repletiq; sunt omnes sancto Spiritu, & diversis loqui linguis cœperunt, prout eis Spiritus fari dabat. Erant autem Hierosolymæ habitantes Judæi, homines religiosi, ex omnibus quæ usquam sub cælo sunt gentibus. Igitur, ejus rei dissipata fama, vulgò convenire, & confusi esse, quòd eos sua quisque vernacula lingua loquentes audiret. Itaque attoniti omnes mirabantur, & sic inter sese dictitabant: Nónne omnes hi, qui loquuntur, Galilæi sunt? Ecquid est, quòd nostrum quisque vernaculam sibi linguam nativamque audiat? Parthi, Medi, Elamitæ, Mesopotamiæ incolæ, Judææque, & Cappadociæ, Ponti & Asiæ, Phrygiæ & Pamphyliz, & Ægypti, & ejus Libyæ partis, quæ est secundum Cyrenen, & peregrinantes Romani, tum Judæi, tum asciti, Cretensēsque & Arabes, audimus eos rerum divinarum amplitudinem nostris linguis eloquentes.

Evangelium D. Johan xiv. 15.

Iesus dixit discipulis suis, Si me amatis, mea præcepta servate. Ego verò meum Patrem exorabo, ut alium vobis

Confirmatorem det, qui vobiscum perpetuò maneat. Scilicet veritatis Spiritum, quem mundus consequi non potest, quod eum neque videt, neque cognoscit: at vos eum cognoscitis, quoniam apud vos manet, & in vobis futurus est. Non relinquam vos pupillos: invisam vos. Pòst paulò jam me non videbit mundus: at vos videbitis: quoniam & ego vivo, & vos viveris. In illa die vos intelligetis, & me in Patre meo, & vos in me, & me in vobis esse. Qui mea præcepta tenet conservatque, ille est qui me amat. Qui verò me amat, amabitur à Patre meo: eumque ego amabo, & me ei patefaciam. Tum Judas, non Iscariota, Domine, inquit ei, quid causæ est, ut tu nobis teipsum sis patefacturus, mundo non item? Cui Iesus, Si quis me amat, inquit respondens, is sermoni meo parebit, eumque meus Pater amabit, & ad eum veniemus, & apud eum manebimus. Qui me non amat, mea dicta non exequitur. Sermo autem, quem auditis, meus non est, sed Patris qui misit me. Hæc vobis elocurus sum, apud vos manens. Sed Confirmator, Spiritus sanctus, quem mittet Pater meo nomine, is vos omnia docebit, & vobis in memoriam revocabit quæcunque ego vobis dixi. Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis: non quemadmodum dat mundus ego do vobis. Nolite animo perturbari, neque formidare. Audivistis ut dixerim vobis, abire me, revisurum vos. Si me amaretis, gauderetis, quia dixissem, me ad Patrem proficisci, quòd Pater major me sit,

Sc. Et nunc dixi vobis priusquam fiat, ut, cum factum fuerit, credatis. Jam non multa loquar vobiscum: venit enim hujus mundi princeps, nec habet in me quicquam. Sed intelligendum mundo est, me amare Patrem: &, ut mihi mandavit Pater, ita facere.

Feria secunda à Pentecoste.

Collecta.

Deus, qui quasi hoc ipso tempore fidelium tuorum animos, tuo eos sancto Spiritu illustrans, docuisti, præsta nos per eundem Spiritum recta omnia sapere, & in sancta ejus consolatione semper gaudere, per merita Jesu Christi Servatoris nostri, qui vivit & regnat tecum, in unitate ejusdem Spiritus, unus Deus, in diem sempiternum *Amen.*

Pro Epistola Act. x. 34.

Tunc Petrus in hunc modum orationem habuit: Re ipsa comperio, non habere personarum rationem Deum: quin, apud omnes nationes, qui eum metuit & justitiam exercet, is ei acceptus est. Quem sermonem misit Israëlitis, pacem per Jesum Christum nuncians, is est omnium Dominus. Vos scitis, quæ res acciderit per totam Judæam, ducto à Galilæa initio, post prædicatum à Johanne baptisma: Jesum dico à Nazareth, ut eum Deus sancto Spiritu ac potestate unxerit: qui, ultro citroque commens, benefaciebat, & omnes à diabolo oppressos sanabat, quippe

cui Deus adesset. Et nos testes sumus omnium quæ cum in reliquo Judæorum agro, tum Hierosolymæ fecit: quem illi in patibulo suspensum interfece-
runt. Hunc Deus tertio die suscitavit, & ut manifestus fieret effecit, non omni vulgo, sed nobis designatis divinitus testibus, qui quidem cum eo comedimus & bibimus, postquam à mortuis surrexit. Isteque nobis mandavit, ut vulgo prædicemus, ac testificemur, eum vivorum esse mortuorumque judicem à Deo destinatum. Huic vates omnes testimonium dant, eum esse per cujus nomen peccatorum veniam consequantur quicumque in eum credant. Adhuc hæc verba loquente Petrus, invasit sanctus Spiritus omnes eam orationem audientes: suntque attoniti ii qui erant à circumcissione fidentes, quicumque cum Petro venerant, quod etiam extranei sancti Spiritus munere perfusi essent. Audiebant enim eos linguis loquentes, Deumque celebrantes. Tum Petrus, Nunquis aquam, inquit, prohibere potest, quo minus baptizentur hi, qui, ut & nos, sanctum Spiritum adepti sint? eosque in Domini nomine jussit baptizari. Tunc illi eum exorarunt, ut ibi dies aliquot maneret.

Evangelium D. Johan. iii. 16.

SIC enim amavit Deus mundum, ut filium suum unicuique dederit, ut, quisquis in eum credat, non pereat, sed vitam obtineat sempiternam. Non enim misit Deus filium suum in mundum, ut mundum damnet, sed ut servetur per eum mundus;

das. Qui in eum credit, non damnabitur: qui verò non credit jam damnatus est, quòd in unigenæ Dei filii nomen non crediderit. Hæc est autem damnatio, quòd, cùm venerit in mundum lux, tenebras magis quàm lucem amaverint homines, quippe quorum prava forent opera. Quisquis enim vitiosa facit, lucem odit, nec in lucem prodit, ne ejus facta arguantur. Sed qui vera facit, is in lucem prodit, ut patefiant ejus opera, utpote facta divinitus.

Feria tertia à Pentecostâ.

Collecta.

DEus, qui quasi hoc ipso tempore fidelium tuorum animos, tuo eos sancto Spiritu illustrans, docuisti, præsta nos per eundem Spiritum recta omnia sapere, & de ejus sancta consolatione semper gaudere, per meritâ Jesu Christi Servatoris nostri, qui vivit & regnat tecum, in unitate ejusdem Spiritus, unus Deus, in diem sempiternum. Amen.

Pro Epistola Act. viii. 14.

Audientes autem qui Hierosolymis erant apostoli admissam esse à Samaria divinam doctrinam, miserant ad eos Petrum ac Johannem, qui, eò digressi, pro eis orarunt, ut sanctum Spiritum obtinerent. Nullum enim adhuc eorum invalerat: tantùm in Christi Jesu nomen erant baptizati. Itaque illi eis manus imposuerunt, atque ii sanctum Spiritum adepti sunt.

Evangelium D. Johani. xi. v.

Certò certòque scitote, qui in ovium stabulum non per januam intrat, sed alià transcendit, eum furẽ ac latronem esse. Qui verò per januam intrat, pastor est ovium. Huic janitor aperit, ejusque vocem audiunt oves, isque suas oves appellat nominatim, educitque, & emissis ovibus suis, præter viam: eumque sequuntur oves, quippe cujus vocem agnoscant, alienum autem non sequantur, sed fugiant, quippe quæ alienorum vocem non agnoscant. Hanc sententiam cùm eis dixisset Jesus, nec illi intelligerent quid sibi vellent ea quæ eis dicebat, Jesus porrò dixit eis, Certò certòque scitote, me ovium esse januam. Omnes, quicumque ante me venerunt, fures sunt & latrones, nec eos audiverunt oves. Ego sum janua: per me qui intrabit, servabitur, & intrabit, & exibat, & pascuum inveniet. Fur non venit nisi ut furetur, ut mactet, ut perdat. Ego veni ut vitam habeant, & largius habeant.

Dominica Trinitatis.

Collecta.

Omnipotens & sempiternus Deus, qui nos tuos gratiâ donasti, in veræ fidei confessione, æternæ Trinitatis gloriam agnoscere, & in potentia divinæ Majestatis adorare Unitatem, Te quesumus nos hac fide firmos præstare velis, & contra omnes res advers.

adversas in perpetuum protegere, qui vivis & regnas unus Deus, in omnem perpetuitatem.

Amen.

Pro Epistola. Apocal. iv. 1.

Postea animadverti apertam in coelo portam, voxque illa prima (quam perinde ac si mecum tuba loqueretur, audiveram) dixit, Ascende huc, & tibi ostendam quæ posthac futura sunt. Hic ego, continuo divinitus afflatus, video positum in coelo solium, & in solio sedentem quendam, qui sedens aspectu similis erat jaspidi gemmæ, & sardio. Solium circumdabat Iris, aspectu smaragdum referens: idemque solium circumstabant viginti quatuor folia, in quibus foliis vidi sedentes viginti quatuor senatores, vestibus indutos candidis, qui in capitibus coronas habebant aureas. Ex solio prodibant fulgura, & tonitrua, & fragores, & septem faces igneæ & ante solium ardentes, quæ sunt septem Dei spiritus. Ante solium erat mare vitreum, crystalli simile, & in medio solii, circumque solium, quatuor animalia, oculis & à fronte & à tergo refera. Primum animal erat leoni simile: alterum animal erat vitulo simile: tertium animal faciem habebat hominis: quartum animal simile erat aquilæ volanti. Hæc quatuor animalia habebant singula senas alas, per circuitum, & intus erant oculis refera. Ea, sine ulla intermissione, dies & noctes dicunt, S A N C T U S, S A N C T U S, S A N C T U S, Dominus Deus armipotens, qui fuit, qui est, & qui venturus est. Cum autem

tribuunt animalia gloriam, & honorem, & gratiarum actionem sedenti in solio, viventi in perennia secula, procumbunt viginti quatuor senatores antefedentem in solio, & adorant viventem in perennia secula, abjiciuntque suas coronas antefolium, dicentes, dignus es, Domine, qui gloriam, & honorem, & potestatem accipias, quoniam tu omnia condidisti, eaque tua voluntate & sunt & condita sunt.

Evangelium D. Johan. iii. 1.

ERat autem homo quidam ex Phariseis, nomine Nicodemus, Judæorum primarius. Is Jesum noctu adiit, & eum sic est allocutus, Magister, scimus te venisse doctorem, à Deo. Nam ista tam miranda facere, quæ tu facis, nemo possit, nisi adsit ei Deus. Cui Jesus respondens, Hoc tibi etiam atque etiam confirmo, inquit, qui de novo natus non fuerit, eum non posse divinum regnum videre. Et Nicodemus, Quo pacto possit homo nasci, qui sit senex? Nunquid potest iterum in ventrem suæ matris ingredi, atque nasci? At Jesus ei respondens, Hoc tibi magnopere confirmo, qui ex aqua & spiritu natus non fuerit, non posse in divinum regnum intrare. Quod ex carne natum est, caro est, & quod ex spiritu natum est, spiritus est. Noli mirari quod tibi dixerim, vobis esse renascendum. Ventus quovis flat, ejusque sonitum tu audis, sed unde veniat, aut quo abeat, nescis: Sic est, quisquis ex spiritu natus est. At Nicodemus contra, Quo pacto possint ista fieri? inquit,

inquit. Cui respondens Iesus, To Israëlitarum doctor es, & hæreseis? Hoc iterum atque iterum tibi confirmo, nos quod dicimus & testificamur, id sci- mus ac vidimus, & tamen testi- monium nostrum non accipitis. Si cum terrestria vobis dixerim, tamen non creditis, quomodo, si dixerò cælestia, credetis? Atqui nemo cælum descendit, nisi qui ex cælo descendit, filius hominis, qui est in cælo. Ac quemadmodum Moses serpen- tem extulit in solitudine, sic oportet filium hominis extolli, ut, quisquis ei fidem habeat, non pereat, sed vitam obtineat sempiternam.

Dominica prima à Trinitate.

Collecta.

DEus omnibus, qui sibi col- locant in te præsidium robur, preces nostras admitte propitius, & propterea quod si- nete nihil boni, præ humanaim- becillitate, præstare valeamus, feras nobis auxilium gratiæ tuæ, per quam præcepta exe- quentes, & voluntate & factis, apud te grata faciamus, per Iesum Christum Dominum no- strum. Amen.

Epistola I D. Johan. iv. 7.

Charissimi, amemus nos inter nos. Nam amor à Deo est: ac quisquis amat, ex Deo natus est, Deumque novit. Qui non amat, non novit Deum: nam Deus amor est. In eo parat Dei erga nos amor, quod suum filium unicum misit Deus in mundum, ut per eum

vivamus. In eo amor est, quod Deus, non quia nos eum, sed quia ipse nos amaverit, misit filium suum, pro peccatis nostris piaculum. Charissimi, si sic nos amavit Deus, nos vicissim debemus amare nos mutuo. Deum nemo unquam vidit. Si alius alium amamus, manet in nobis Deus, sumusque ejus per- fecto amore præditi. Hinc & nos in eo, & in nobis eum ma- nere intelligimus, quod nobis suum spiritum impertivit: & nos vidimus & testamur à Patre legatum esse Filium, servatorem mundi. Quisquis Iesum Dei esse filium confessus fuerit, & in eo Deus, & is in Deo manet! Et nos amorem, quo nos Deus prosequitur, novimus ac credi- mus. Deus amor est: & qui in amore manet, in Deo ma- net, & Deus in eo. In eo per- fecto amore præditi sumus, si de judicii die confidimus, quod qualis ille est, tales nos sumus in hoc mundo. In amore me- tus non est: quin perfectus amor foras quatit metum, quo- niam metus cruciarum habet: quique metuit, perfecto amore non est. Nos eum amamus, quoniam prior ipse nos amavit. Si quis à se Deum amari dicit, & tamen fratrem suum odit, mendax est. Qui enim fratrem suum, quem vidit, non amat, Deum, quem non vidit, qui possit amare? Atque hoc ab eo præceptum habemus, ut, Deum qui amat, suum quoque fratrem amet.

Evangelium D. Luc. xvi. 19.

ERat autem homo quidam dives, qui purpura & bysso vestiebatur, quotidie lau-

re voluptatibus indulgens. Erat & quidam pauper nomine Lazarus, qui ad ejus vestibulum jacebat ulcerosus, cupiensque saturari micis, quæ de divitis mensa decidebant. Quin & canes veniebant, & ejus ulcera lingeant. Accidit autem ut moreretur pauper, & ab Angelis in Abrahami gremium auferretur. Mortuus est & dives, & sepultus. Atque is in orco, sublati oculis, cum esset in cruciatibus, aspicit Abrahamum procul, & in ejus gremio Lazarum, & Pater Abraham, (inquit clamans) miserere mei, & mitte Lazarum, qui, summo digito suo in aqua intincto, mihi linguam refrigeret: crucior enim in hac flamma. At Abrahamus, Nate, inquit, memineris, & te tuis bonis in vita tua, & Lazarum malis esse defunctum. Nunc & hic in solatio, & tu in dolore es. Præterea constat omnino inter nos & vos vasta vorago, ut, qui velint hinc ad vos transire, non possint, neque, qui istic sunt, ad nos trajiciant. Tum ille, rogo igitur te, pater, ut eum in mei patris domum mittas, ut meos fratres (habeo enim quinque) commonefaciat, ne ipsi quoque in hunc cruciatus locum veniant. At Abrahamus, Habent Mosem & vates, inquit ei, eos audiant. Et ille, At verò, pater Abraham, si quis à mortuis ad eos fuerit profectus, corrigent se. Si Mosem (inquit ille) & vates non audiunt, ne si quidem quispiam ex mortuis resurgat, obtemperabunt.

Dominica secunda à Trin,

Collecta.

Domine, cæus auxilium & ductus iis nunquam desunt, quos in tui metu & amore firmos instituis, nos, quæsumus, providentiæ tuæ bonæ secumunias, & sancti tui Nominis metum pariter & amorem nobis efficere perpetuum, per Jesum Christum Dominum nostrum, Amen.

Epistola 1 D. Johan. iii. 15.

Nolite mirari, fratres mei, si vos odit mundus. Nos scimus, nos à morte ad vitam migrasse, quoniam fratres amamus. Qui fratrem non amat, manet in morte: quisquis fratrem suum odit, homicida est. Scitis autem neminem esse homicidam, qui æternam vitam habeat in se manentem. Inde amorem cognoscimus, quod & ille pro nobis animam suam posuit, & nos debemus pro fratribus animas ponere. Jam qui cum hujus vitæ facultates habeat, & fratrem suum egere videat, tamen non ejus vicem miseratur, qui fieri potest ut sit Dei charitate præditus. Filii mei, non verbis aut lingua, sed re ac veritate amemus. Ita fiet, ut vos à veritate esse intelligamus, & id in ejus conspectu animis persusum habemus. Quod si nos damnat animus noster, major est Deus, quam noster animus, & cuncta novit. Charissimi, si noster confidimus nos non damnari, confidentiam habemus, ad Deum: ac quicquid postula-

mus, id ab eo impetramus, quoniam ejus præceptis obtemperamus, eique morem gerimus. Atque hæc est ejus præceptio, ut in ejus filii Jesu Christi nomen credamus, & inter nos amemus, quemadmodum præceptum dedit. Ac qui ejus præceptis obedit, & ipse in illo, & ille in ipso manet. Atque hinc eum in nobis manere cognoscimus, videlicet ex spiritu, quo nos donavit.

Evangelium D. Luc. xiv. 16.

Homo quidam (inquit ei) fecit magnam cœnam, multosque invitavit: & hora cœnæ servum suum misit, qui invitatos venire juberet: jam enim parata esse omnia. At illi omnes ad unum se excusare. Primus sic ei dixit, Fundum emi, & eum visere necesse habeo, rogo te, habe me excusatum. Alter item dixit, Iuga boum emi quinque, & ea expertum eo, rogo te, habe me excusatum. Item alius, Uxorem duxi, inquit, ideoque ire non possum. Hæc servus domino suo renunciatum ivit. Tum iratus paterfamilias dixit servo suo, Egredere evefigio in urbis areas atque vicos, & pauperes, mutilosque, & claudos, & cæcos huc introducito. Deinde servus, Domine, inquit, factum est ut imperasti: sed superest locus. Tum dominus, Proficiscere in vias, inquit, & in septa, & intrare rogo, ut domus mea compleatur. Nam illud scitote, neminem hominum illorum invitatorum esse præeam cœnam gustaturum.

Dominica tertia à Trinitat.

Collecta.

Quæsumus, Domine, pro tua clementiâ nos exaudias, da etiam, ut nobis, quibus accendisti studium tibi ex animo supplicandi, potentie tue magnitudo auxilium ferat in periculis, & in adversis solatium, per Jesum Christum Dominum nostrum. Amen.

Epistola 1. D. Pet. v. 5.

Similiter juniores parete senioribus, & omnes invicem obsequendo modestia ornami: nam Deus & superbis adversatur, & modestorum fautor est. Quamobrem summittite vos potenti Dei manui, (ut vos tempore curationis evehat) omni vestri cura in eum rejecta, quippe cui curæ sitis. Sobrii este, vigilate: nam adversarius noster Diabolus, ut leo rugiens, circuit, querens quem devoret. Cui resistite fide firmi, scientes eadem vestris, qui in orbe degunt, fratribus usu venire patienda. Deus verò omnis gratiæ, qui nos ad æternam suam gloriam per Christum Jesum vocavit, is vos pauperum passos componat, confirmet, corroboret, fundet. Ei gloria & imperium in perpetua secula. Amen.

Evangelium D. Luc. xv. 1.

Frequentabant autem eum omnes publicani, & improbi, ejus audiendi gratia, & fremebant Pharisei, & Scribæ.

bæ, dicentes, cum improbos
admittere, cumque eis cibum
capere : atque ille eis hujusmo-
di similitudinem in hæc ver-
ba dixit : Quis homo vestrum
est, qui, si centum habeat oves,
& earum unam perdiderit, non
relinquat in saltu nonaginta
novem, & ad perditam vadat,
donec eam inveniat ? quam in-
ventam suis imponit humeris,
gaudens : domumque profe-
ctus, convocatos suos amicos
& vicinos admonet, ut sibi
congratulentur, qui suam ovem
perditam invenerit. Scitote
eodem modo majorem fore in
cælo lætitiā ob unum fontem,
qui redeat ad frugem, quam
ob nonaginta novem infontes,
qui vitæ correctione non ege-
ant. Aut quæ mulier est, quæ,
si drachmas habeat decem, &
unam drachmam amittat, non
lucernam accendat, domum-
que verrat, & diligenter con-
quirat donec inveniat ? Ac, ea
inventa, convocat amicas &
vicinas, easque ut sibi congra-
tulentur monet, sese enim
quam perdiderat invenisse
drachmam. Eodem modo sci-
rote apud divinos angelos læ-
titiā fieri ob unum fontem,
qui ad frugem redeat.

Dominica quarta à Trinitate

Collecta.

DEus, omnium qui sibi col-
locant in Te præsidium
propugnator, sine quo nihil est
validum, nihil est sanctum, ad-
auge & accumula nobis clemen-
tiam tuam, ut, Te Restore, Te
duce nostro, ita migremus per
temporaria, ut tandem sempiter-

nis non excidamus : his annis
cælestis Pater, gratiā Jesu Chri-
sti Domini nostri. Amen.

Epistola Rom. viii. 18.

CEnseo autem, ea, quæ hoc
tempore patiēda sunt, ne-
quaquam esse paria gloriæ, qua
sumus afficiendi. Ea est enim
rerum naturæ expectatio, ut fi-
liorum Dei patefactionem pro-
soleretur. Nam vanitati natura
rerum subjecta est, non sua
sponte, sed per eum qui eam
spei submisit, fore ut ipsa quo-
que rerum natura ab interiori
servitute afferatur, in glorio-
sam liberorum Dei libertatem.
Scimus enim, omnem rerum na-
turam hætenus congemiscere
atque condolere. Quinetiam nos
quoque, qui spiritus primitias
habemus, intra nos ipsos gemi-
mus, adoptionem expectantes,
liberationem nostri corporis.

Evangelium D. Luc. vi. 36.

ESte igitur misericordes, ut
vester etiam pater est mi-
sericors. Ne judicate, & non
judicabimini : ne damnate, &
non damnabimini. Remittite,
& vobis remitteretur : donate,
& vobis donabitur, vobis men-
sura bona, conferta, concussa,
ac superfluens in sinum dona-
bitur : eadem enim mensura
qua metiemini, remetietur vo-
bis. Dicebat autem eis simili-
tudinem : Potestne cæcus ca-
cum ducere ? nōne ambo in-
foveam cadent ? Non est disci-
pulus supra magistrum suum :
quin præclare cum quoque agi-
tur, si eadem conditione est,
qua ejus magister. Quid au-
tem cernis festucam in tui fra-
tris oculo, & trabem in tuo
ipsum

ipſius oculo non animadvertis? Aut qui potes dicere fratri tuo, frater, ſine ut extraham feſtucam quæ eſt in oculo tuo, ipſe trahem, quæ in oculo tuo eſt, non cernens? Miſtrio, extrahe prius trahem ex oculo tuo, tum demum cernes ut feſtucam extrahas, quæ eſt in tui fratris oculo.

riam, felices eſtis. Quæ verò metuunt illi, vos ne metuite, nevé turbamini, ſed Dominum Deum animis ſanctè colite.

Evangelium D. Luc. V. 1.

CUM autem hominum turba, divini ſermonis audiendi gratiâ, ei incumberet, ad Genefarethicum lacum aſtanti, conſpicatus duo navigia ad lacum ſtantia (de quibus deg e ſi piſcatores retia lavabant) conſcendit navigiorum alterum, quod Simonis erat: eumque monuit ut paulum à terra ſummoveret, reſeditque, & hominum turbam ex navigio docere cœpit. Deinde, factò loquendi ſine, Simoni juſſit ut in altum ſubduceret, utque ſua retia laxarent ad prædam. Cui Simoni reſpondit; Præceptor, tamenſi totam noctem laborantes nihil cepimus, tamen ad tuum dictum laxabo rete. Atque, eo factò, tantam piſcium multitudinem conſclulerunt, ut diſrumperetur eorum rete. Itaque ſociis innuerunt, qui in altero erant navigio, ut ſe adjutum viderent. Qui ubi vènerunt, utranque navem adedè repleverunt, ut eæ ſummergerentur. Eo viſo, Simon Petrus ad ejus genua ſe abjecit, &, Diſcede à me, inquit, nam ego nocens homo ſum, Domine. Erat enim ſtupore correptus tum ipſe, tum omnes ejus comites, ob piſcium quam ceperant prædam. Similiter & Jacobus ac Johannes, Zebedæi filii, qui erant Simoni ſocii. At Jeſus Simoni dixit, Ne metue, deinceps homines capies. Deinde illi, deductis ad terram navibus, eum, relictis omnibus, ſecuti ſunt.

Dugl.

Dominica quinta à Trinit.

Collecta.

DA, quæſumus, Domine, ut tuo ductu rerum humanarum curſus tranquillè adedè dirigatur, ut Eccleſia tua tibi cum lætitiâ & piâ quiete ſerviet, per Jeſum Chriſtum Dominum noſtrum. *Amen.*

Epistoia 1 Pet. iii. 8.

Eſte omnes unanimis, eodem modo affecti, fraterno amore, miſericordes, affabiles, non malum malo, aut convicium convicio rependentes, ſed è contrario fauſta preſtantes: ſcientes ad hoc vocatos eſſe vos, ut felicitatem obtineatis. Nam qui vitæ cupidus eſt, & felicia videre vult tempora, corceat linguam ſuam à malitiâ, & labra ſua à loquendo fraudulentè: declinet malum, & faciat bene: ſtudeat paci, & tamque perſequatur. Habet enim Dominus oculos intentos in juſtos, & aures ad eorum implorationem. Faciem autem habet Dominus intentam in maleficos. Ecquis verò eſt qui vos lædat, ſi bonitatis imitator ſitis? quanquam etiam, ſi propter juſticiam ſeratis inju-

Dominica sexta à Trinit.

Collecta.

DEus, qui tuis amatoribus, quæ humanam mentem exuperant, bona præparasti, vehementem aded tui amorem nostris animis accende, ut, tui præ omnibus amantes, promissa tua, quæ omnium vota exuperant, consequamur, per Jesum Christum Dominum nostrum, Amen.

Epistola Rom. vi. 3.

AN ignoratis, quicumque sumus Christi Jesu nomine baptizati, ad ejus mortem esse baptizatos? Sumus ergo unâ cum eo per baptismum ad mortem sepulci: ut quemadmodum Christus ex mortuis in paterna gloria resurrexit, sic & nos in vitæ novitate gradiamur. Si enim ejus mortis similitudine inficti facti sumus, etiam resurrectionis erimus: Illud scientes, veterem nostrum hominem simul esse crucifixum, ut peccati corpus aboleatur, ne nos amplius peccato serviamus. Nam qui mortuus est, is peccato absolutus est. Quod si unâ cum Christo mortui sumus, etiam cum eò victuros credimus: scientes, Christum ex mortuis excitatum non jam moriturum esse, non jam morti esse obnoxium. Quod enim mortuus est, peccato mortuus est semel: quod autem vivit, Deo vivit. Sic vos quoque existimate, vos ipsos mortuos quidem esse peccato, sed vivos Deo, per Jesum Christum Dominum nostrum.

Evangelium D. Matth. v. 20.

HO C enim vobis dico, nisi iustitia Scribis & Phariseis excellueritis, non estis in coeleste regnum ingressuri. Audivistis antiquis esse dictum: ne occidito: quod qui occiderit, eum teneri iudicio; Ego verò dico vobis, Quisquis inmerito fratri suo irascitur, tenebitur iudicio, & qui fratrem suum balatronem vocaverit, tenebitur confessu, & qui fatuum vocaverit, tenebitur ignis gehenna. Itaque, si, oblatum tuum munus ad aram, ibi recordatus fueris tuum fratrem habere quod de te queratur, relinque illic tuum munus ad aram, & prius i, reconciliare tuo fratri, atque ita demum i oblatum munus tuum. Componecum adversario tuo mature, dum es in via cum eo, ne tradat adversarius iudici, & iudex ministro, atque ita i custodiam deris. Profecto (inquam ego tibi) non exabis inde, quin ultimum solveris quadrantem.

Dominica septima à Trinit.

Collecta.

DEus, cujus est potentia & vires, & qui bonorum omnium fons & largitor sis, mentibus nostris amorem nominis inferre, fac in nobis veræ religionis incrementum, quæ bona sunt iis nos infertue, & pro tua clementia nos iis institutos custodi, per Jesum Christum Dominum nostrum, Amen.

Epistola

Epistola Rom. vi. 19.

Humano more dico, propter vestrae humanæ naturæ imbecillitatem. Ut enim vestra membra impuritati ac sceleri serva præbuisitis ad scelus, ita nunc quoque membra vestra serva præbere justitiæ ad sanctimoniam. Nam, cum servi essetis peccati, eratis à justitia liberi. Quem verò tum fructum percipiebatis eorum, quorum nunc vos pudet? Illorum enim finis mors est. At nunc peccato liberati, Deoque emancipati, fructum vestrum percipitis ad sanctitatem, ad extremum vitam adepturi sempiternam. Etenim peccati stipendia mors est: at Dei beneficium sempiterna vita, per Jesum Christum Dominum nostrum.

Evangelium D. Marc. viii. 1.

PER eos dies erat permagna hominum multitudo, nec habebant quod comessent, & Jesus, advocatis suis discipulis, inquit, Miseret me hujus multitudinis, siquidem jam tres dies me comitantur, nec habent quod comedant. Quod si eos domum jejunos dimisero, defetiscunt in via: nam eorum nonnulli procul venerunt. Et discipuli ejus sic ei responderunt, Unde possit eos quicquam panibus hic in solitudine satiari? At ille eos interrogavit, Quot habetis panes? Septem, inquirunt. Tum ille justitiam multitudinem humi discumbere: sumptorūque septem panes, actis gratis, fragit, suisque tradidit discipulis, ut ap-

ponerent: quos illi apposuerunt multitudini. Cumque paucos haberent pisciculos, ille, actis laudibus, jussit eos quoque apponi. Illi verò epulati sunt ad sarietatem, suntque sublatis reliquorum fragmentorum portæ septem. Erant autem, qui comederunt, circiter quatuor millia.

Dominica octava à Trinitate.

Collecta.

Deus, cujus perpetua quidem providentia omnia tum in cælo, tum in terrâ, administras, te supplices exoramus, ut omnia noxia à nobis avertas, & in nos quæ profutura conferas, per Jesum Christum Dominum nostrum. Amen.

Epistola Rom. viii. 12.

Fratres, debemus non carni: ut ad carnis libidinem vivamus. Nam si carnis arbitrio vixeritis, morituri estis. Sin spiritu corporis actiones peremeritis, vivetis. Nam quicumque Dei spiritu aguntur, ii Dei filii sunt. Non enim servitutis spiritum accepistis: sed spiritum adoptionis, per quem clamamus, Abba, Pater. Is spiritus animis nostris testatur, nos esse Dei liberos: quod si liberos, etiam hæredes, hæredes, inquam, Dei, Christum autem cohæredes: si modò simul patiamur, ut simul etiam glorificemur.

I

Evangelium

Evangelium D. Matth. vii. 15.

CAvete autem falsos vates, qui quidem veniunt ad vos in vestimentis ovium, cum intus sint rapaces lupi. Eos ex suis fructibus cognoscetis. Scilicet colligitur ex spinis uva? aut ex tribulis ficus? Ita omnis arbor bona fructus bonos edit: tetra autem arbor fructus malos edit. Non potest arbor bona fructus ferre malos: nec arbor tetra fructus ferre bonos. Omnis arbor, bonum fructum non ferens, exciditur, & in ignem conficitur. Igitur ex suis illorum fructibus cognoscetis. Non quisquis mihi dicet, Domine, Domine, intrabit in celeste regnum: sed qui fecerit quod vult pater meus, qui est in cœlis.

Dominica nona à Trinit.

Collecta.

Quæsumus, Domine, nos dona Spiritu, per quem & cogitemus pariter & agamus quæ recta sunt, ut, qui sine Te nihil quicquam boni præstemus, per Te ad præscriptum tuum vivere valeamus, per Jesum Christum Dominum nostrum. Amen.

Epistola 1 Cor. x. 1.

NOlo autem vos ignorare, frares, majores nostros omnes sub nube fuisse, & omnes mare trajecisse, & omnes nomine Moïsis nube marique baptizatos, & omnes eodem ipsius cibi usus fuisse, & om-

nes eandem potionem spiritalem bibisse. Bibebant enim ex spiritali sequente petra, quæ petra Christus erat. Et tamen eorum plerique Deo accepti non fuerunt: sunt enim in solitudine prostrati. Hæc autem nobis exempla præbent, nè simus malorum cupidi, ut illi concupiverunt. Nè de astrorum cultores sitis, ut illorum nonnulli, sicuti memoriæ proditum est, Sedit populus ad capiendum cibum ac potionem, deinde surrexerunt ad ludendum. Nè scortemur, quemadmodum eorum nonnulli scortati sunt, ideoque ceciderunt uno die viginti tria millia. Nè Christum tentemus, quemadmodum eorum nonnulli tentarunt, itaque à serpentibus perierunt. Nè murmurare, quemadmodum eorum nonnulli murmurarunt, itaque ab exterminatore perierunt. Hæc autem omnia illis ut exempla contigerunt, scriptaque sunt nostri, qui in extrema seculorum incidimus, admonendi gratia. Proinde, qui sibi stare videntur, videat nè cadat. Nulla vos, nisi humana, invasit tentatio. Sed ita fidelis Deus est, ut vos non sit tentari permissurus (supra) quam possitis, sed cum tentatione ejusmodi eventum faciet, ut ferendo vincere possitis.

Evangelium D. Luc. xvi. 1.

Dixit item suis discipulis. Homo quidam dives dispensatorem habebat, qui apud eum, tanquam qui ejus bona dilapidaret, delatus est: & ille vocatum eum sic allocutus est. Quid est, quod audio de te?

redde tuæ dispensationis rationem : nec enim tibi licebit amplius dispensatorem esse. Tum dispensator sic secum cogitare, Quid agam ? cum meus herus à me dispensationem auferat : Roderi non valeo, mendicare erubescio. Scio quid agam, ut, cum abdicatus dispensatione fuero, sint qui me in suas domos accipiant. Igitur, advocatis singulis heri sui debitoribus, dixit primo, Quantum debes heri meo ? Centum batos olei, inquit. Et ille, Accipe tuum scriptum, inquit ei, & sede continuò : ac scribe quinquaginta. Deinde alteri dixit, Tu verò quantum debes ? Centum frumenti coros. Accipe tuum scriptum, inquit, & scribe octoginta. Itaque laudavit herus dispensatorem iniquum, quòd prudenter fecisset : Nam majus seculi homines sunt in tuo genere prudentiores, quàm homines lucis. Et ego hoc vobis dico : facite vobis amicos ex falsis opibus, ut, cum deus tui fueritis, admittant vos in æterna domicilia,

ad muros deastros duceremini ac abduceremini. Itaque declaro vobis, neminem esse, qui, divino afflatu loquens, Jesum verbis execretur : itémque neminem esse, qui Dominum possit Jesum dicere, nisi per sanctum Spiritum. Sed discrimina sunt donorum, cum sit idem Spiritus : & discrimina sunt ministeriorum, cum sit idem Dominus : & discrimina sunt effectuum, cum sit idem Deus, qui omnia efficit in omnibus. Datur autem cuique declaratio Spiritus, prout commodum est. Huic enim per Spiritum datur oratio sapientiæ : illi oratio scientiæ, ex eodem Spiritu : alii fides, per eundem Spiritum : alii dona sanationum, per eundem Spiritum : alii prodigiorum effectiones : alii vaticinatio : alii Spirituum dijudicationes : alii genera linguarum, alii interpretatio linguarum : Atque hæc omnia efficit unus idémque Spiritus, dispensiens privatim cuique ut vult.

Evangelium D. Luc. xix. 41.

Dominica decima à Trinit.

Collecta.

HAbe aures tuas, Domine, apertas ad tuorum cultorum implorationes, utque penitentibus postulata concedas, fac ut quæ apud te grata sunt postulare, per Jesum Christum dominum nostrum. Amen.

Epistola I Cor. xii. 1.

QUod ad spiritualia, fratres, pertinet, nolo vos ignorare. Scitis, cum extranei essetis, ut

DEinde, ut propius accessit, visa urbe deploravit eam, dicens, O si scires tu, & quidem hac ipsa tua die, quæ tibi saluti forent : sed nunc tuos latent oculos. Venient enim tibi dies, cum te tui hostes vano circumdabunt, & circumfidebunt, & prement undique, Teque & tuos in te natos complanabunt, nec in te lapidem lapidi impositum relinquent : quoniam tempus, quo tui habitacula fuerit, non noveris. Deinde, in sanum ingressus, cepit vendentes in eo & eementes ejicere, dicens eis, Scriptum est :

Mea domus supplicationis domus est: at vos ex ea latronum speloncam fecistis. Docebat autem quotidie in fano.

Dominica undecima à Trinis.

Collecta.

DEus, cujus potentiae magnitudo, cum clementia uteris & misericordia, maxime innotescit, eum gratias tuas modum nobis clemens impertire, per quem, praecepta tua exequentes, promissorum tuorum gratiam consequamur, & coelestis tui thesauri fiamus participes, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

Epistola I Cor. xv. 1.

DEclaro autem vobis, fratres, Evangelium, quod vos docui, & quod accepistis, & in quo statis, & per quod servabimini, qua ratione vos docuerim, si tenetis, nisi si frustra credidistis. In primis enim vobis tradidi, id quod acceperam, Christum mortuum esse propter peccata nostra, ut est in literis: & sepultum esse, & tertio die resurrexisse, ut in literis habetur: & apparuisse Cephe, deinde duodecim: deinde apparuisse plusquam quingentis fratribus semel, quorum plerique sunt adhuc superstites, nonnulli obdormiverunt. Deinde apparuit Jacobo, deinde Apostolis omnibus. Postremo omnium quasi abortivi apparuit etiam mihi. Ego enim sum Apostolorum minimus, indignus qui vocer Apostolus, qui divinam Ecclesiam insectatus sim.

Sed Dei beneficio sum quod sum: & ejus in me beneficium adeò inane non fuit, ut plusquam eorum quisquam laboraverim: vel potius non egredier, sed Dei gratia, quae mihi aderat. Igitur & ego & illi ita praedicamus: & ita vos credidistis.

Evangelium D. Luc. xviii. 9.

DEi: item ad quosdam (qui sibi se justos esse persuaserant, aliosque se contemnebant) hoc exemplum. Homines duo in templum ascenderunt, orandi gratia, alter Phariseus, alter Publicanus. Ibi Phariseus haec apud se precabatur: Deus, ago tibi gratias, quod non sum quales reliqui hominum, rapaces, injusti, adulteri, aut etiam qualis hic Publicanus. Jejunio bis intra singula Sabbata: decimas omnium quae possideo. At Publicanus, procul abstitens, ne oculos quidem in caelum attollere audebat, sed sibi pectus tundebat dicens, Deus propitius esto mihi soniti. Scitote, hunc approbatum descendisse domum suam: illum non item. Nam quisquis seipsum extulerit, deprimetur: & qui se depresserit, extolletur.

Dominica duodecima à Trin.

Collecta.

OMnipotens & sempiternus Deus, qui semper magis propensus sis ad preces nostras admittendum, quam nos ad ferendum eas, & qui tum postulata, tum merita supplicantium, pro more tuo, exuperas effundis:

effunde super nos ubertatem clementiæ tuæ, ea nobis remittens quæ nostra metuit Conscientiæ, & adiciens bonâ, quæ non sumus digni qui petamus, nisi per merita & supplicationem Filii tui, Domini nostri, Jesu Christi. *Amen.*

Epistola 1 Cor. iii. 3.

IN ea autem apud Deum persuasione sumus per Christum: non quia per nosipsumus idonei, qui aliquid, ut per nosipsum, vel cogitemus: sed quod idonei sumus, id à Deo est, qui nos idoneos reddidit novi fœderis ministros, non literæ, sed spiritus: nam litera perimit, at spiritus vivificat. Quod si mortis ministerium, in literis impressum in lapidibus, tamen tanti fuit splendoris, ut non possent Israëlites in Moisis vultum intueri, propter ejus vultus splendorem periturum: nonne magis spiritus ministerium erit cum splendore conjunctum? Si enim damnationis ministerium splendidum est, multo magis excellit splendore ministerium justitiæ,

Evangelium D. Marc. vii. 31.

Rursum profectus ex Tyriis Sidoniisque finibus venit ad Galilææ lacum, per medios fines Decapolis, eique adductus est surdus tardiloquus, cui ut manum imponeret, rogatus est. Atque ille, eo seorsum extra turbam seducto, immisit suos digitos in ejus aures, spuitque, & ejus linguam tetigit, & in cœlum intuens, ingemuit, eique dixit, EPHATA; hoc est, aperitor: ac protinus illius & aures apertæ, &

solutum est lingue vinculum, ita ut rectè loqueretur. Præcepit autem eis, ut id nemini dicerent. Sed quod magis eis præcipiebat, eò magis prædicabant, & majorem in modum obstupesciebant, dicentes eum omnia rectè fecisse, & ut surdi audirent, & ut muti loquerentur, efficere.

Dominica decima tertia à Trinitate.

Collecta.

OMnipotens Deus & exorabilis, à cujus solius beneficiæ provenit, ut fideles tui verum & laudabilem cultum tibi præstent, de quæsumus, fidelem aded tuo cultui demum operam in hac vitâ, ut tandem cœlestibus promissis non excidamus, per merita Jesu Christi Domini nostri. *Amen.*

Epistola Gal. iii. 16.

Abrahæ autem promissa sunt illa, & ejus semini. Non dicit, Et seminibus, quasi de multis, sed ut de uno: Et semini tuo, qui Christus est. Hoc autem dico: Fœdus à Deo sanctum, spectans in Christum, lex, quæ post annos quadringeretis triginta fuit, non antiquat, ita ut promissionem rescindat. Atqui si à lege penderet hereditas, non jam penderet à promisso, & tamen Abrahamo per promissum donavit Deus. Quorsum ergo lex? delictorum causa adjuncta est, donec veniret semen, cui promissum erat: instituta per angelos, lata per sequestrum, sequester autem unius non est. Atqui Deus unus est, Ergone lex

lex est contraria Dei promissis? Nequaquam. Si enim data lex esset, quæ vitam conferre posset, planè in lege sita foret iustitia. Sed concluderunt literæ omnia sub peccatum, ut promissum per Christi Jesu fidem daretur fidentibus.

Evangelium D. Luc. xi. 23.

FELICES oculi qui aspiciunt quæ vos aspiciitis. Scitote enim multos vates atque reges voluisse videre quæ vos aspiciitis, neque vidisse: & audire quæ auditis, nec audivisse. Hic surrexit quidam legisperitus, qui eum huiusmodi verbis tentavit: Magister, quid faciendo sempiternam vitam consequar? Cui ille, In lege quid scriptum est? inquit, Quomodo legis? Et ille respondens, Dominum Deum tuum, inquit, toto corde, totò animo, totis viribus, totaque mente amato: itémque proximum tuum perinde ac te ipsum. Rectè respondisti, inquit ei: id facito, & vives. At ille, seipsum commendare volens, dixit Jesu, Ecquis est meus proximus? Tum Jesus ita subiecit; Homo quidam, Hierosolyma ad Hierichuntem descendens, in latrones incidit, qui eum dispoliarunt, inflicti- que vulneribus discesserunt, eo seminece relicto. Forte fortuna sacerdos quidam, qui descendebat per eam viam, illum ut vidit, præterit. Similiter & Levita, ad eum locum delatus, ubi venit, viditque, præterit. Samaritanus. verò quidam, iter faciens, venit ad eum: eoque viso, misertus accessit, & ejus vulnera oleo vinoque perfusa obligavit, & eum jumento suo

impositum duxit in diversorium, ejusque curam egit, & postridie digressurus, deprompsit duos denarios, & cauponi dedit, etque mandavit ut ejus curam haberet: sese, quicquid ille insuper insumpisset, ei in suo reditu esse soluturum. Quis igitur horum trium tibi videtur proximus illius fuisse, qui in latrones inciderat? Et ille, Qui ei misericordiam tribuit, inquit. Tum Jesus, i, inquit, & tu facito similiter.

Dominica decima quarta à Trin.

Collecta.

OMnipotens & sempiternus Deus, da nobis Fidei, Spei, Charitatisque incrementum, utque promissa tua consequamur, fac nos amare quod præcipis, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

Epistola Gal. v. 16.

DICO autem, obtemperate spiritui, neve carnis cupiditatem exequimini. Caro enim contra quam spiritus, & spiritus contra quam caro concupiscit. Atque hæc ita sunt inter sese contraria, ut non, quæ velitis, ea faciatis, Quod si spiritu agimini, non estis sub lege. Sunt autem manifesta carnis opera, videlicet adulterium, sturum, impuritas, salacitas, deastrorum cultus, veneficium, inimicitia, lis, æmulationes, iracundia, contentiones, seditiones, sectæ, invidia, hominidia, ebrietates, comestationes, & his similia: quæ qui faciunt (hoc vobis prædico, quemadmodum jam

jam prædixi) ii divinum regnum non obtinebunt. At spiritus fructus est charitas, gaudium, pax, clementia, benignitas, bonitas, fides, lenitas, continentia. Contra talia non est lex. Qui sunt autem Christi, ii carnem unā cum libidinibus & cupiditatibus crucifixerunt.

Evangelium D. Luc. xvii. 11.

CUM autem Hierosolimam contenderet, & per Samariam Galilæamque vaderet, ei in quendam vicum ingredienti occurrerunt decem homines leprosi, qui procul steterunt, & sublata voce dixerunt, Jesu præceptor, miserere nostri. Quibus ille visis, Ite, inquit, ostensum vos sacerdotibus. Atque illi interabeundum purgati sunt. Unus autem eorum, se finitum esse videns, rediit, Deum magna voce collaudans, & ad illius pedes pronus accedit, ei gratias agens. Erat autem is Samaritanus. At Jesus sic locutus est, Nonne decem purgati sunt? ubi verò sunt novem? Nullumne repertum esse, qui sit ad gloriam Deo tribuendam reversus, nisi hunc alienigenam? Surge (inquit) abi: tua te fides servavit.

Dominica decima quinta à Trin.

Collecta.

QUESumus, Domine, clementia tua Ecclesiam tuam in æternum protegas: &, quoniam sine tua ope non potest non labi humana fragilitas, quicunque nobis noxia avertas,

& ad ea dirigas, quæ nobis in salutem conducunt, per Jesum Christum Dominum nostrum. Amen.

Epistola Gal. vi. 11.

Videte quantis vobis literis scripserim mea manu. Quicunque se in carne pulchra specie venditant, ii vos circumcidi cogunt, tantum ut Christi cruce non infestentur. Nam nè ipsi quidem, qui circumcidentur, legi parent: sed ideo vos circumcidi volunt, ut in vestra carne glorientur. At mihi gloriari nè sit, nisi in cruce Domini nostri Jesu Christi, per quem & mundus mihi crucifixus est, & ego mundo. Etenim in Christo Jesu neque circumcisio quicquam valet, neque præparium, sed nova creatura. Et quicunque ad hanc normam se gerent, iis pax & misericordiatribuetur, unā cum divinis Israëlitis. Deinceps nemo mihi negotia facessat: ego enim Domini nostri Jesu Christi notas in corpore meo gesto. Domini nostri Jesu Christi gratia adsit animis vestris, fratres. Amen.

Evangelium D. Matth. vi. 24.

Nemo potest duobus servire dominis: aut enim hunc oderit, illum amabit, aut hunc tuebitur, illum contemnet. Non potestis Deo servire & opibus. Hanc ob rem (inquam ego vobis) nè este de vita vestra solliciti, quid esuri bibiturive: neque de corpore, quid vestituri sitis. Quasi verò non & vita pluris sit, quam alimonia, & corpus, quam vestitus;

stitus. Aspicite volutres aëreas, ut neque serant neque metant, nec in cellas congerant, tamen vester cœlestis pater casualit. Quasi verò non vos multò sitis eis præstantiores? Quis autem vestrùm sua sollicitudine potest unum cubitum addere suæ staturæ? Item de vestitu quid sollicitamini? Discite ut terrestria crescant lilia, neque laborando, neque nendo. Atqui hoc vobis dico, ne Solomonem quidem cum omni splendore suo ita vestitum fuisse, ut horum quodlibet. Quòd si terrestrem herbam (quæ hodiè est, & cras in clibanum conjicitur) Deus sic vestit, nōne multò magis vos, ò parum fidentes? Nè este igitur solliciti, dicentes, Quid edemus? aut quid bibemus, aut quid induemus? Ista enim omnia requirunt extranei. Scit enim vester cœlestis pater, vos istis omnibus egere. Sed quærite primum regnum, justitiàmque Dei, & ista omnia vobis addentur. Nè este igitur in crastinum solliciti: nam crastinus dies sua curabit: satis est suum cuique dici malum.

Dominica decima sexta à Trin.

Collecta.

Quæsumus, Domine, ut pro clementia tua Ecclesiam perpetuò mundare valis & protegere, & propterea quòd, nisi tu auxilio sis, non salva persistet, tuo semper Numine & benignitate conservetur, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

Epistola Ephes. iii. 13.

Propterea, nè animos despondeatis, ob eas, quas ego pro vobis fero, calamitates, quæ vestra gloria est. Hujus gratia flecto mea genua ad Patrem Domini nostri Jesu Christi, ex quo omnis & in cœlis & in terra denominatur cognatio, ut pro sua gloriosa opulentia det vobis fortiter corroborari per suum spiritum, in interiore hominem, quò habitat Christus per fidem in vestris animis, & sitis in charitate radicati atque fundati, ut comprehendere ac cognoscere valeatis, unà cum sanctis omnibus, quàm latè longèque quàm altè ac sublimè præteat, & quàm omnem cognitionem excedat amor Christi, ut omni divina perfectione sitis perfecti. Ei verò, qui ea vi, quæ viget in nobis, potest omnia longe longèque copiosius facere, quàm nos poscere aut cogitare, ei, inquam, gloria in Ecclesia, per Christum Jesum, in omnem omnium seculorum perpetuitatem. *Amen.*

Evangelium D. Luc. vii. 11.

Accidit postridie ut proficisceretur in oppidum nomine Naim, comitantibus eum frequentibus ejus discipulis, & ingenti hominum turba. Atque, ut oppidi portæ appropinquavit, ecce, efferebatur mortuus, unicus matri filius, eique viduæ, comitante eam frequente oppidanorum turba. Ea visa, miseratus eam Dominus, dixit ei, Ne plora. Deinde ad feretrum accessit, & id retulit, cumque restitissent qui portabant,

tabant, dixit, Adolefcens, inquam tibi, surge. Tum mortuus fedit, loquique cepit, atque ille eum matri suæ tradidit. Inde omnes, metu correpti, Deum collaudare, dicentes, magnum apud ipsos ortum esse vatem, Deumque suorum curam habere. Atque is sermo de eorum Judæam finitimamque regionem pervasit.

*Dominica decima septima à Trin.**Collecta.*

QUÆSUMUS, Domine, tuæ nos gratia semper præveniat & simul sequatur, & fac ut in bonis operibus assidui simus, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

Epistola Ephes. iv. 1.

Exhortor ergo vos ego propter Dominum vinctus, ut ita vos geratis, ut dignum est ista conditione, ad quam vocati estis, cum omni modestia ac mansuetudine, cum patientia, ferentes alius alium cum charitate, spiritus unitatem pacis vinculo tueri studentes. Unum corpus, unusque spiritus, quemadmodum in unam conditionis vestræ spem estis vocati. Unus Dominus, una Fides, unum Baptisma, unus Deus & Pater omnium, qui est supra omnia, & per omnia, & in omnibus.

Evangelium D. Luc xiv. v.

CUM autem in domum venisset cujusdam Phariseorum primarii Sabbato ad cibum

capiendum, & illi eum observarent, adesseque tum homo quidam hydropicus ante eum, Jesus, legisperitos & Phariseos alloquens, quaesivit, an Sabbato curare fas esset. Atque, illis tacentibus, Jesus illum prehendit, sanavitque & dimisit, illoque sic affatus est, Quis vestrum est, qui, si ejus asinus aut bos in puteum cadat, non eum protinus extrahat die Sabbati? Ad hæc illi ei contrā respondere non potuerunt. Dixit item invitatis exemplum (animadvertens ut prima accubandi loca deligerent) eos sic alloquens, Si fueris ab aliquo vocatus ad nuptias, noli accubare primo loco, nè, si quis honoratior te sit ab eo invitatus, veniat is qui & te & illum vocavit, tibi que, ut illi locum des, jabeat, atque ita sit tibi ultimus locus cum pudore occupandus. Sed, cum fueris invitatus, i accubatum ultimo loco, ut, cum venerit qui te invitaverit, dicat tibi, Amice, ascende superius, id quod tibi erit, apud eos qui tecum accumbent, gloriosum. Nam, quisquis seipsum exexaltat, deprimetur: & qui se deprefferit, exaltetur.

*Dominica decima octava à Trin.**Collecta.*

QUÆSUMUS, Domine, populum tuum impertire gratiā, per quam Mundi, Carnis, & Satanæ temptationibus resistat, & sincero affectu & pura mente Te solum verum Deum prosequatur, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

Epistola

Epistola I Cor. i. 4.

AG O Deo meo semper de vobis gratias, ob Dei beneficium in vos collatum, per Jesum Christum: quod per eum aded rebus omnibus ditati estis, omni & oratione & scientia, (quemadmodum de Christo testimonium in vobis confirmatum est) ut nulla dote careatis, paterfactionem expectantes Domini nostri Jesu Christi, qui vos confirmabit ad extremum inculpato, ad diem Domini nostri Jesu Christi.

Evangelium D. Matth. xxii. 34.

Pharisæi verò, audientes ab eo confutatos Sadducæos, coiverunt eodem: eumque quidam eorum, legisperitus, tentandi gratia, sic interrogavit, Magister, quoddam præceptum est in lege maximum? Cui Jesus: Dominum Deum tuum toto corde, toto animo, tota mente amato: hoc est primum & maximum præceptum. Alterum autem est huic simile: Alterum ut seipsum amato. Ab his duobus præceptis tota lex vatesque pendent. Congregatis autem Phariseis, interrogavit eos Jesus in hunc modum: Quid censetis de Christo? cuius prognatum fore? Davidia, inquiunt ei. Et ille, Qui sit ergo, inquit eis, ut eum David afflatu divino Dominum vocet? ita dicens, Ait Dominus Domino meo, sede ad meam dexteram, donec tuos hostes effecero scabellum pedum tuorum. Quod si eum David Dominum vocat, qui sit ut sit ejus prognatus? Itaque memo ei

quicquam respondere potuit, nec eum ab illo die quisquam deinceps interrogare ausus est.

Dominica decima nona à Trin.

Collecta.

DEus, propterea quod sine te tibi placere nequeamus, propitius concede, ut, juvante Spiritu sancto tuo, per omnia dirigantur & gubernentur mentes nostræ, per Jesum Christum Dominum nostrum. Amen.

Epistola Ephes. iv. 17.

HO C igitur per Dominum dico moneoque, nè deinceps vos geratis, quomodo ceteri alienigenæ se gerunt, insuæ mentis vanitate, animo caligantes, à divina vita alieni, propter eam qua præditi sunt ignorantiam, propter eorum animi duritiem, qui, obducto callo, seipsos addixerunt libidini, ad omnem obscœnitatem avidè perpetrandam. At vos non ita Christum didicistis, si modò eum audivistis, & ab eo (ut est in Jesu veritas) docti estis, veterem hominem (qui superiores vestri fuere mores) deponere, qui fallacibus perit cupiditatibus, & mentis vestræ spiritu renovari, ac novum hominem induere, conditum divinitus, cum justitia, veraque pietate. Quamobrem, deposita falsitate, loqui mini vera alius cum alio, quandoquidem alii aliorum membra sumus. Ita irascimini, ut nè peccetis: nève sol occidat iratis vobis, nève locum date diabolo. Qui furabatur, ne furetur amplius, sed potius

potius manuum labore bona comparet, ut habeat quod egentibus impertiat. Nulla virosa oratio ex ore vestro prodeat, sed si quæ bona est ad instructionem, qua sit opus ut auditoribus beneficium conferratur: neve sanctum Dei spiritum contristate, quo consignati estis ad liberationis diem. Omnis acerbitas, & odium, & ira, & elamofitas, & maledicentia, denique omne vitium tollatur ex vobis: ac este alii in alios benigni, misericordes, condonantes inter vos, quemadmodum Deus vobis in Christo condonavit.

Evangelium D. Matth. ix. 1.

Igitur navem ingressus trajecit, & in oppidum suum venit. Tum ei allatus est jacens in lecto sideratus. Et Jesus, videns illorum fidem, dixit siderato, Confide, nate, remittuntur tibi peccata tua. Hic Scribarum quidam secum cogitare, cum impiè loqui. Quorum cogitationes videns Jesus, ita dixit: Cur vos pravè cogitatis cum vestris animis? Utrum enim facilius est dicere, Remittuntur tibi peccata: an dicere, Surge & ambula? Atqui ut sciatis potestatem habere filium hominis in terris peccata condonandi: Surge (inquit tum siderato) tolle tuum lectum, & abi domum tuam. Atque ille surrexit, domumque suam discessit. Id quod videns hominum turba mirata, Deum collaudavit, qui tantam hominibus potestatem dedisset;

Dominica vigesima à Trinitate.

Collecta.

Omnipotens & clementissime Deus, quæsumus te, pro singulari tuâ clementiâ contra omnia noxia nos protegas, ut, mente pariter ac corpore expediti, quæ fieri præcipis, exequamur, per Jesum Christum Dominum nostrum. Amen.

Epistola Ephes. v. 15.

Videte igitur, ut solerter gradiamini, non ut insipientes, sed ut sapientes, ementes tempus, quoniam tempora mala sunt. Quocirca nè este focordes, sed intelligite quæ sit Domini voluntas: nève inebriamini vino, in quo inest luxuria, sed spiritu pleni este, colloquentes inter vos carminibus, Deique laudationibus & divinis cantionibus, Dominum ex animo canentes, ac cantantes, Deo & patri semper pro omnibus gratias agentes in nomine Domini nostri Jesu Christi: alius alii obedientes cum Dei metu.

Evangelium D. Matth. xxii. 1.

AT Jesus eos iterum his verbis per similitudines allocutus est. In regno coelesti similiter accidit, atque in rege quodam, qui filii sui nuptias tracturus, dimisit servos suos, qui invitatos ad nuptias vocarent. Sed illi noluerunt venire. Itaque alios item servos misit, dicens, Dicite invitatis, me meum parasse prandium: meos juvenecos

vencos & altilia esse mactata, & omnia parata, veniant ad nuptias. At illi neglexerunt. & discesserunt, alius in suum prædium, alius ad mercaturam suam. Cateri comprehensos ejus servos cum ignominia peremerunt. Quo audito, iratus rex, missis eò suis copiis, homicidas illos perdidit, eorūque urbem cremavit. Deinde suis servis ita dixit: Nuptiæ quidem paratæ sunt, sed invitati non erant digni. Quamobrem abite in trivia, & quoscunque inveneritis, vocate ad nuptias. Ita profecti in vias illi servi congregarunt quotquot invenerunt, tum malos, tum bonos, ita ut complerentur nuptiæ convivis. Ingressus autem rex, ad convivas spectandos, animadvertit ibi quendam non nuptiali vestitu indutum, &, Amice, inquit ei, qui sit ut huc intraveris sine vestimento nuptiali? Cūque ille obmutuisset, iussit rex famulis, ut eum, pedibus manibūque constrictum, in penitissimas tenebras compingerent, ubi futurus esset ploratus fridorque dentium. Multi enim sunt vocati, sed pauci electi.

Dominica vigesima prima à Trin.

Collecta.

DA, quæsumus, Domine misericors, fidelibus tuis veniam & pacem, ut, ab omnibus suis culpis expiati, securi tibi mente serviant, per Jesum Christum Dominum nostrum. Amen.

Epistola Ephes. vi 10.

Ceterum, mei fratres, cohærete in Domino, quæ virtutis robore. Induite divinam armaturam, ut possitis aggressiones sustinere diaboli: Nec enim nobis lucta est adversus sanguinem & carnem, sed adversus principatus, adversus potestates, adversus mundipotentes tenebrarum hujus sæculi, adversus spiritus malitiæ, qui sunt in rebus celestibus. Quamobrem sumite divinam armaturam, ut adverso tempore resistere, & confectis omnibus, stare possitis. State igitur accincti latera veritate, & justitiæ lorica induiti, pedibus calceatis alacritate Evangelii pacis: assumpto inprimis clypeo fidei, quo omnia mali ignea tela extinguerè poteritis. Item salutis galeam sumite, & gladium spiritus, hoc est, divina dicta, omnibus precibus ac supplicationibus animo precantes omni tempore, atque in id ipsum invigilantes summa cum perseverantia, & supplicatione, cū pro omnibus sanctis, tum pro me, ut mihi detur oratio, ad liberè verba faciendum, declarando Evangelii mysterio, pro quo legationem obo in catena, ut id tam ingenuè eloquar, quàm debeo.

Evangelium D. Johan. iv. 46.

ERat autem quidam regius, cujus filius ægrotabat Capernaï. Is, audiens Jesum ex Judæa venire in Galilæam, eum adiit, rogavique ut descenderet, suūque filium sanaret.

nam jamjam moriturus erat. Et Jesus, nisi ostenta & miracula videritis, inquit ei, non scitis credituri. At regius, Domine, inquit, descende priusquam moraturus puer meus. Et Jesus, Abi, inquit, vivit tuus filius. Hic, Jesu verbis auditis, credidit homo, & discessit. Jam vero, eo descendente, ei obviam facti ejus servi nunciârunt, ejus puerum vivere, eique sciscitanti qua hora melius habuisset dixerunt, pridie hora septima liberatum fuisse febre. Cognovit itaque pater eam ipsam horam esse, qua ei dixerat Jesus, ejus filium vivere, crediditque tum ipse, tum ejus universa domus. Hoc item alterum ostentum edidit Jesus, cum ex Judæa venisset in Galilæam.

nam inchoavit, idem absolva: usque ad diem Jesu Christi: quemadmodum æquum est me hoc de vobis omnibus sentire, quod vos in animo habeam, & in vinculis meis, & in causis dictione, & Evangelii confirmatione, vos omnes, inquam, collari in me beneficii unâ participes. Nam vos omnes (testis mihi Deus est) digna Jesu Christo affectione desidero, atque hoc precor, ut charitate etiam magis magisque excellatis, in omni cognitione & perspicientia, ut præstabilia approbetis, ut sinceri sitis, & innoxii ad Christi diem; plenè justitiæ fructibus, qui per Jesum Christum ad gloriam laudemque Dei pertinent.

Evangelium D Matth. xviii. 21.

Dom. vigesima secunda à Trin,

Collecta.

QUESumus, Domine, Ecclesiam familiam tuam assiduâ pietate conserves, ut ab omnibus adversis, Te protegente, libera sit, & religiose dedita tuo cultui & bonis operibus, ad tui Nominis gloriam, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

Epistola Philip. i. 3.

AGO Deo meo gratias, quoties vestri venit in mentem, semper in omnibus meis supplicationibus pro vobis omnibus cum lætitia supplicationem faciens, quod Evangelium hæcenus à prima die participaveritis: hoc fore confidens, ut, qui in vobis rem bo-

Petrus dixit ad Jesum, Domine, quoties peccanti in me fratri meo ignoscere debeo? ad septièsne? Cui Jesus, Non dicam tibi ad septies, sed ad septuagies septies. Itaque similiter accidit in regno cælesti, ac in homine rege, qui voluit rationes conferre cum suis servis. Cum cœpisset autem conferre, adductus est ei quidam decies mille talentorum debitor, qui cum solvendo non esset, jussit eum dominus ejus, uxoremque & liberos, & omnes ejus facultates vendi, atque ira solvi. Sed servus procubuit, & ei præbens honorem, dixit, Domine; expecta me diutius, & omnia tibi solvam. Ita illius servi miserrus dominus eum dimisit, eique debitum condonavit. At servus ille digressus, quandam nactus confervorum suorum, qui debebat ei

K

centum

centum denarios, comprehendit, & ei collum obtorquet: Solve mihi, inquit, quod debes. Cùmque ejus conservus procubuisse, & eum orarer, ut se diutius expectaret. sese ei omnia soluturum, noluit, sed eum in custodiam datum ivit, donec solvisset debitum. Quam rem videntes ejus conservi ægerrimè tulerunt, dominòque suo rem omnem declaratum iverunt. Tunc eum dominus ejus accersitum sic alloquitur, Serve nequam, ego tibi totum nomen illud, rogatus à te, condonavi: nōne debebas tu vicissim tui conservi misereri, ut & ego tui misertus eram? Ita iratus ejus dominus tradidit eum tortoribus, donec solvisset quicquid sibi debebatur. Sic meus quoque cœlestis Pater vobis faciet, nisi alii aliis ex animo delicta condonaveritis.

Dominica vigesimatertia à Trinit.

Collecta.

DEus, qui nobis perfugio & munimento es, pias quæsumus Ecclesiæ tuæ preces admittas, autor ipse pietatis, & præsta, ut, quæ sincerâ mente petimus, eorum efficaciter simus compotes, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

Epistola Phil. iii. 17:

Este mei imitatores, & eos considerate qui ita se gerunt, ut nos exemplum habetis. Nam multi ita se gerunt (quos & sæpe vobis dixi, & nunc plorans dico) Christianæ cru-

cis hostes; quorum exitus est exitum: qui & ventrem pro Deo habent, & gloriam sibi in sua turpitudine collocant: qui terrestria sapiunt. Nam nostra quidem obversatio in cœlis est: unde etiam Servatorem manemus Dominum Jesum Christum, qui humile nostrum corpus se transfigurabit, ut eandem cum ejus glorioso corpore formam habeat, pro ea vi, quæ ipse sibi subijcere potest omnia.

Evangelium D. Matth. xxii. 15:

Tunc Pharisei consilium caprum iverunt, de eo in verbis illaqueando, eique discipulos suos cum Herodianis miserunt, qui dicerent, Magister, scimus te veracem esse, divinamque vitæ viam verè docere, neque quenguam curare, quippe qui non spectas hominum personam. Dic ergo nobis quid censeas, liceatne pendere tributum Cæsari, necne? At Jesus, cognita eorum malitia, dixit, Quid me tentatis? simulatores: ostendite mihi nummum tributarium. Illi ei denarium attulerunt. Et ille, Cujus est imago hæc, inquit eis, & inscriptio? Cui illi, Cæsaris, inquit. Tunc ille, Solvite igitur (inquit eis) quæ sunt Cæsaris Cæsari, & quæ Dei Deo. Hoc audito, admirati illi, eo relicto, discesserunt.

Dominica

*Dom. vigesima quarta à Trinitate.**Collecta.*

QUÆSUMUS, Domine, tuorum noxas dele, ut, pro tuâ singulari misericordiâ, peccatorum nexibus, quæ pro nostrâ imbecillitate admisimus, expediamur, gratiâ beati Domini & Servatoris nostri Jesu Christi. Amen.

Epistola Coloss. i. 3.

AGIMUS Deo Patrique Domini nostri Jesu Christi gratias, semper pro vobis orantes, audita vestra in Christo Jesu fide, & amore in omnes sanctos, propter ea, quæ vobis in cælis reposita sperantur, quæ antè audivistis in vera Evangelii oratione, quod ad vos pervenit, quemadmodum etiam in toto orbe proficit, sicut in vobis, ex quo die Dei beneficium verè audivistis ac cognovistis: quemadmodum ex Epaphra didicistis, conservo nostro charissimo, qui fidus est pro vobis minister Christi, qui idem nobis vestram in spiritu charitatem exposuerit. Itaque nos, ex quo die id audivimus, non desinimus pro vobis orare, ac poscere, ut ejus voluntatis cognitione repleamini, cum omni sapientia prudentiâque divina. Quò sic vos geratis, ut Domino dignum est, ut ei omnino placeatis, in omnibus rectè factis fructum ferentes, & in Dei cognitione crescentes, summa vi convalescentes per ejus gloriosum robur, ut summa sitis patientia & clementia cum læticia

præditi. Agimusque Patri gratias, qui nos idoneos reddidit ad participandam sanctorum sortem in luce.

Evangelium D. Matth. ix. 18.

HÆC Jesu illis loquente, venit quidam de magistratu, qui, ei honore præstito, ita dixit. Filia mea modò obiit: sed veni ei impositum manum tuam, & reviviscet. Tum Jesus surrexit, & eum secutus est unâ cum suis discipulis. Hic quædam mulier, quæ sanguinis profluvio duodecim annis laborabat, eum aggressa, à tergo, ejus togam tetigit. Sic enim secum ipsa cogitabat: Si vel ejus togam tetigero, salva sum. Jesus autem conversus, ea visa, dixit, Confide, filia, tua te fiducia servavit. Itaque sanata est mulier eadem illa hora. Ut venit autem Jesus in ædes illius quæ magistratum gerebat, viditque tibicines & turbam tumultuantem, dixit eis, Discedite, non enim mortua est puella, sed dormit. Illi verò eum deridere. Deinde, ejecta turba, prehendit puellæ manum, atque illa surrexit, emanavitque ejus rei fama in totam illam regionem.

*Dom. vigesima quinta à Trin.**Collecta.*

QUÆSUMUS, Domine, tuorum fidelium animos accende, ut, uberes bonorum operum fructus edentes, amplissimam à Te mercedem consequantur, per Jesum Christum Dominum nostrum, Amen.

K 2

Pro

Pro Epistola Jerem. xxiii. 5.

Futurum est, inquit Jova, ut ego suscitem Davidi justam stirpem, qui rex regnet, & sapiat, & jus æquumque faciat in terris. Ejus tempore servabitur Judæus, degétque tutus Israëlita. Vocabitur autem hoc nomen, Jova justitia nostra. Itaque tempus erit, inquit Jova, cum non jam dicetur. Sic vivat Jova, qui deportavit, quisque adduxit Israëliticæ domus progeniem ex Aquilonari terra, exque omnibus terris, in quas ego eos profligaverò, degéntque in sua terra.

Evangelium D. Johan. vi. 5.

Sublatis igitur oculis, Iesus videns ingentem hominum multitudinem ad se venire, dicit Philippo, Unde panes ememus, quos hi comedant? Id autem dicebat, ejus tentandi gratia, sciebat enim ipse quid facturus esset. Cui Philippus ita respondit, Ducentorum denariorum panes non satis sint eis, ut eorum quisque paululum quid accipiat. Tum, unus ex ejus discipulis, Andreas Simonis Petri frater, sic eum alloquitur, Est hic quidam puer, qui habet quinque panes hordea-

ceos, & duos pisces: sed hæc quantula sunt ad tam multos? Et Iesus, Facite, inquit, ut homines discumbant, Erat autem in eo loco multum graminis. Igitur discubuerunt viri, numero circiter quinquies mille. Et Iesus sumptos panes, actis gratiis, distribuit discipulis, discipuli porro discumbentibus, iidemque ex piscibus quantum voluerunt, atque, illis expletis, jussit discipulis suis ut superantia frustra colligerent, nè quid periret. Itaque collegerunt, & duodecim canistra ex quinque hordeaceis panibus replevere fructis, quæ convivis superfuerant. Igitur homines, videntes quod ostentum edidisset Iesus, dicebant eum verè vatem israhel esse, qui in orbem venturus esset.

¶ Si ante Dominicam Adventus plures Dominica supra nominatis fuerint, Collecta, Epistola & Evangelium earum Dominicarum, quæ post Epiphaniam omissa sunt, recitantur iis Dominicis, quæ hic supererant: si pauciores extiterint, cætera omittantur. Mact h. c. ultima Collecta, Epistola & Evangelium semper usurpentur Dominica proxima ante Adventum.

Dies

Dies Divi Andreae.

Collecta.

OMnipotens Deus, qui Divum Andream Apostolum tuum gratiâ donasti, per quam Filio tuo Jesu Christo vocanti protinus dicto audiens, eum continuò sequutus est, da etiam, ut nos omnes, per divinum tuum sermonem vocati, nosmet continuò accingamus ad præcepta tua omni obsequio exequendum, per eundem Jesum Christum Filium tuum. Amen.

Epistola Rom. x. 9.

QUOD si & ore Dominum Jesum confessus fueris, & à Deo ex mortuis excitatum animo credideris, servabere. Nam & animo creditur ad justitiam, & ore fit confessio ad salutem. Sic enim dicunt literæ, Quisquis ei confidet non frustra futurum. Nullam quidem Judæi Græcique discrimen est, cum idem sit omnium Dominus, dives omnibus qui eum invocant. Quisquis enim Domini nomen invocaverit, servabitur. Sed possuntne invocare eum, in quem non credunt? aut credere ei, de quo non audierunt? aut audire sine præcone? aut prædicare, nisi qui erunt legati? quemadmodum extat in literis: O quam elegantes sunt pedes nuntiantium pacem, nuntiantium bona! Sed non omnes obtemperant Evangelio. Quis enim dicit, Domine,

quis credit orationi nostræ? Ergo fides est ex auditione: auditio autem ex divina oratione. Sed an non audiverint? inquam. Quid ni? cum in omnes terras pervenerit eorum sonus, eorumque verba ad ultimum orbem? Sed an non novērunt Israëlites? inquam, Primus Moyses dicit, Ego vos per non gentem provocabo: vos per imperitam gentem irritabo. Esaias verò dicere aude, Repertus sum non querentibus me: perspicuus factus sum non curantibus me. Ad Israëlitas verò sic dicit, Pando meas manus totum diem ad contumacem contradicentemque populum.

Evangelium D. Matth. iv. 18.

AMbulans autem Jesus apud lacum Galilææ, cum vidisset fratres duos, Simonem cognomine Petrum, & Andream ejus germanum, rete jacentes in lacum (erant enim piscatores,) dixit eis, Sequimini me, & faciam vos hominum piscatores. Atque illi continuò, relictis retibus, eum secuti sunt. Inde progressus vidit alios duos fratres, Jacobum Zebedæi filium & Johannem ejus fratrem, in navi cum suo patre Zebedæo sarcientes sua retia, eosque vocavit: Atque illi protinus, relictâ navi patrêque suo, secuti sunt eum.

Dies D. Thomæ Apostoli.

Collecta.

OMnipotens & sempiterne Deus, cujus permisso, ad majorem Fidei confirmationem, Divus Thomas Apostolus tuus de Filii tui Resurrectione dubitavit, da nobis sincere aded nulloque nobis restante scrupulo in Filium tuum Jesum Christum credere, ut Fides nostra in oculis tuis nullam unquam reprehensionem capiat. Attende nos, Domine, per eundem Jesum Christum, cui una tecum & cum Spiritu sancto sit omnis honor & gloria, & nunc & in diem sempiternum. *Amen.*

Epistola Ephes. ii. 19.

ERgo non jam peregrini estis & inquilini, sed sanctorum cives, Deique domestici, super Apostolorum Vatumque fundamentum extructi, anguli capite ipso Jesu Christo, per quod totum ædificium compactum crescit in sanctum templum, in Domino: in quo vos quoque una ædificamini, ad Dei domicilium, divino affatu.

Evangelium Di Johan. xx. 24.

THOMAS autem unus ex duodecim, nomine Didymus, non erat cum eis, quando venit Jesus. Huic igitur alii discipuli dixerunt, vidisse se Dominum. Sed ille sic eis dixit, Nisi & in ejus manibus clavorum impressionem videro, & meum digitum clavorum vestigio, & manum lateri ejus admovero, non credam. Deinde post dies

octo, cum rursus essent intra ejus discipuli, & Thomas cum eis, venit Jesus, portis clausis, in mediocque stetit, & Salvete inquit. Deinde Thomæ dicit, Affer huc tuum digitum, & vide meas manus, tuamque manum affer, & meo lateri admove: neve incredulus esto, sed credens. Et Thomas ei respondens dixit, Dominus meus, & Deus meus. Cui Jesus, quia vidisti me, Thoma, inquit, credis: felices, qui non viderint, & tamen crediderint. Et alia quidem multa miranda fecit Jesus in conspectu suorum discipulorum, quæ non sunt in hoc libro scripta. Hæc autem scripta sunt, ut credatis Jesum esse Christum Dei filium: utque credentes vitam per ejus nomen adipiscamini.

Dies Conversionis Di Pauli.

Collecta.

DEUS, qui, beato Apostolo Divo Paulo prædicante, universum orbem claritate Evangelii collustrasti, da, quaesumus, ut, mirabilem adeo illius Conversionem memorie nostræ mandantes, grato eam animo prosequamur, sanctam quam tradidit doctrinam colendo, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

Pro Epistola Act. ix. 1.

AT Saulus, minas adhuc eademque spirans in Domini discipulos, aggressus pontificem, petiit ab eo epistolam Damascus ferendas, ad colle-

gia: ut, si quos ejus instituti inveniret, five viros, five feminas, vinciret, perduceret Hierosolimam. Sed, inter eundem, eum Damasco propinquantem circumfulsit de caelo lux, ad terramque collapsus vocem audivit sibi dicentem, Saule, Saule, quid me persequeris? Erille, Quis es? Domine. Ego sum Jesus (inquit Dominus) quem tu persequeris. Durum est tibi contra stimulos calcitrare. Hic ille tremens ac stupefactus, Domine, quid me vis facere? inquit. Cui Dominus, Surge & in urbem ingredi, & tibi dicetur, quid tibi faciendum sit. Homines autem ejus comites itineris astabant attoniti, vocem audientes illi quidem, sed neminem videntes. Saulus vero à terra surrexit, & apertis oculis, neminem videbat. Eum illi manibus ducentes Damascum introduxerunt: ac per tres dies non vidit, neque comedit aut bibit. Erat Damasci discipulus quidam nomine Ananias, quem Dominus per visum sic allocutus est, Anania. Et ille, Quid est, inquit, Domine? Cui Dominus, Surge, inquit, & in vicum proficiscere, qui Rectus appellatur, & quare in edibus Judæ Saulum nomine, Tarsensem, is enim supplicat: Et per visum vidit virum, nomine Ananiam, ingressum, & sibi manus imponentem, ut cernat. At Ananias, Domine, inquit, audivi ex multis de eo viro, quantum malorum tuis sanctis Hierosolymæ fecerit: quinetiam hic potestatem habet à pontificibus vincendi omnes tuum nomen invocantes. Cui Dominus, Vade, inquit: nam is mihi sele-

ctum est instrumentum, ad profutendum meum nomen, tum apud cæteras gentes atque reges, tum apud Israëlitas. Nam ei ostendam ego, quanta sint ei patienda propter meum nomen. Tum Ananias abiit: & domum ingressus, ac impositis illi manibus, dixit, Saule frater, Dominus me misit, is qui tibi in via venienti apparuit, ut videas, sanctoque Spiritu repleare. Ac protinus, delapsus ex ejus oculis quibusdam quasi squamis, dispexit, surrexitque & baptizatus est, ac cibo capto, convaleuit. Fuit autem Saulus cum Damascenis discipulis dies aliquot, ac statim in collegiis Christum prædicabat, eum esse Dei filium.

Evangelium D. Matth. xix. 27.

TUM Petrus ita loquitur: En nos reliquimus omnia, Teque secuti sumus: quid ergo hinc assequemur? Et Jesus, Hoc vobis confirmo (inquit eis) vos qui me secuti estis in renovata vita, cum sedebit filius hominis in suo glorioso tribunali, sessuros esse vos quoque in duodecim tribunalibus, judicantes duodecim tribus Israelitarum. Et quisquis domos, aut fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut uxorem, aut liberos, aut agros mei nominis causa reliquerit, is centuplum adipiscetur, & vitam obtinebit sempiternam. Sed multi primi erunt ultimi, & ultimi primi.

Dies, quo Christum in sano sistebant, qui vulgò dicitur Purificatio D. Mariae Virginis.

Collecta.

OMnipotens & sempiternus Deus, Majestatem tuam supplices exoramus, ut, sicut Filius tuus unigena, assumptâ sibi nostrâ carne, hodierno quasi die, tibi in sano sistebatur, ita nos quoque puris & mundis cordibus Tibi sistamur, per eundem Filium tuum Jesum Christum Dominum nostrum. Amen.

Pro Epistola Malac. iiii. 1.

EGO mittam meum nuncium, qui mihi viam præparabit, & repente veniet in suum delubrum Dominus, quem vos requiritis, fœderisque nuncius, quem vos aveteis: is adventat, inquit omnipotens Dominus. Quis autem ejus adventus diem sustinebit? aut eò apparente consistet? erit enim quasi quidam ignis explorans, aut lanaria fullonia: sedensque explorabit ac expurgabit argentum, & expurgabit Levitas, ac tam puros reddet, quàm est aurum aut argentum. Itaque Domino fœtum justè obmovebunt: eritque acceptum Domino Judæorum ac Hierosolymitanorum fœtum, sicut antiquis ac priscis temporibus atque annis. Congrediar autem vobiscum iudicio, eròque celer testis in præstigiatores, in adulteros, in perjuros, in eos qui mercede fraudant mercenarios, qui viduas, qui pupillos, qui peregrinos labe-

factant, neque me timent, inquit omnipotens Dominus.

Evangelium D. Luc. ii. 22.

Completis autem eorum purificationis diebus, ex lege Moïsi tulerunt eum Hierosolymam, ut Domino sisterent, (quemadmodum in Domini lege scriptum est, scilicet omnem marem, qui vulvam aperuisset, Domino sacrum esse dicendum) utque munus conferrent, quemadmodum in Domini lege dictum est, par Turturum, aut duos Pipiones. Erat tum Hierosolymæ homo, nomine Simeon, qui homo justus erat, & religiosus, expectans Israëlitarum consolationem, & sancto Spiritu præditus. Huic fuerat sancti Spiritus oraculo dictum, non prius esse mortem sensurum, quàm Domini Christum videret. Is instinctu spiritus venit in sanum, atque ubi intulerunt parentes puerum Jesum, ut de eo ex legis ritu facerent, ipse eum suis ulnis excepit, Deoque gratias egit his verbis: Nunc dimittis tuum me, Domine, secundum promissionem tuam placidè, quandoquidem vidi meis oculis salutem tuam, quàm omnibus expositam populis parâsti: lumen gentibus patefaciendum, & nostrum Israëlitarum gloriam. Mirabantur autem ejus pater atque mater ea, quæ de eo dicebantur, eisque facta precatus Simeon, ejus matrem Mariam sic affatus est: Scito hunc multorum vel casui vel resurrectioni in Israëlitis destinatum esse, & signum fore cui contradicatur. Quin tuum quoque animam penetrabit gladius, ut patiantur multarum

mulcarum mentium cogitationes. Erat autem Anna vates, Phanielis filia, ex Aferiana tribu, quæ multum ætate provec̃ta, vixerat annos cum viro septem à virginitate sua : Eratque eadem vidua annorum circiter quatuor & octoginta, quæ ex sano non discedebat, jejuniis precibusque noctes & dies Deum colens. Hæc eadem hora supervenit, & Domino gratias agere, deque eo loqui cepit omnibus, qui Hierosolymis liberationem expectabant. Et illi omnibus ex lege Domini peractis, redierunt in Galilæam, in oppidum suum Nazaretham. Puer verò crescebat, & spiritu confirmabatur, sapientiæque replebatur, ei que aderat Dei gratia.

Diet D. Mattheæ.

Collecta.

Omnipotens Deus, qui in locum Judæ proditoris fidelem tuum Matthiam substitui, ut ad undecim Apostolos cooptatus sit, da Ecclesiam tuam, contra Pseudo-Apostolos semper protectam, fidelibus & veris Pastoribus dirigi & administrari, per Jesum Christum Dominum nostrum. Amen.

Pro Epistola Ad. i. 15.

PER eos dies surrexit Petrus in medio discipulorum (cùm quidem esset ibidem caput numerus ad centum viginti) & in hunc modum verba fecit : Homines fratres, oportebat illud literis mandatum fieri, quod sanctus Spiritus ore

Davidis prædixit, de Juda eo qui se ducem præbuit illi qui Jesum comprehenderunt : qui Judas, in nostrum numerum ascitus, hanc functionem sortitus erat. Is quidem injustitiam mercede agrum comparavit, & suspensus crepuit medius, effusaque sunt ejus omnia viscera : id quod omnibus Hierosolymæ incolis notum factum est, ita ut appellatus sit ager ille vornacula eorum lingua, Hacedama, hoc est, *Ager sanguinis*. Scriptum est enim in Psalmodum libro, Fiat ejus habitatio deserta, neque sit qui in ea habitet, ejusque munus excipiat alius. Quapropter oportet ut num eorum virorum (qui nobiscum toto eo tempore versati sunt, quo nobiscum consuetudinem habuit Dominus Jesus, usque à Johannis baptismo, a die eum quo nobis subductus est) ejus resurrectionis testem unum nobiscum fieri. Tum duos statuerant, Josephum nomine Barsabam, qui cognominatus est Justus, & Matthiam, atque hiis verbis orarunt, Tu, Domine, qui omnium mentes perspicis, ostende, utrum horum destinaveris, subeundæ hujus muneris & legationis forti, ex qua Judas excidit, ut iret in suum locum. Deinde eorum sortes jecerunt, designavitque fors Matthiam, atque is ad undecim Apostolos cooptatus est.

Evangelium D. Matth. xii. 25.

Aliquando Jesus locutus in hunc modum est : Ago tibi gratias, Pater, cœli terræque Domine, qui hæc sapientes peritrosque celaveris, & infantibus patefeceris : Idque, &

Pater.

Pater, quoniam sic tibi placitum est. Omnia mihi tradita sunt à Patre meo, neque quisquam Filium cognoscit, nisi Pater: neque Patrem quisquam cognoscit, nisi Filius, & cui voluerit Filius patefacere. Venite ad me omnes laborantes & onusti, & ego recreabo vos: subite jugum meum, & à me discite, qui mitis sum, & animo summissus, & invenientis animis vestris requiem. Meum enim & jugum commodum, & onus leve est.

Annuntiatio Beatae Virginis Mariae.

Collecta.

Quæsumus, Domine, gratiam tuam in corda nostra effunde, ut, qui, annuntiante Angelo, Filium tuum Iesum Christum sibi carnem assumpsisse novimus, per Crucem ejus & Passionem ad Resurrectionis ejus gloriam perducamur, per eundem Iesum Christum Dominum nostrum. Amen.

Pro Epistola Esai. vii. 10.

Pete tibi signum (inquit Dominus, Achazum porro alloquens) à Domino Deo tuo, idque rei quamlibet vel depressæ, vel sursum elatæ: Hic, cum Achazus negaret se signum petiturum, aut Dominum tentaturum: Audite (inquit ille) Davididæ. Parumne vobis est hominibus exhibere negotium, nisi exhibeatis etiam Deo meo? Ergo dabit vobis Dominus ipse signum. Ecce puella prægnans filium pariet, quem nomine vocabit Emmanuel, qui bu-

tyro mellèque vescetur, discendo reprobare malum, & eligere bonum.

Evangelium D. Luc. i. 26.

Menle autem sexto missus est à Deo angelus Gabriel, in oppidum Galilææ, nomine Nazaretham, ad virginem desponsam viro, qui nomen habebat Josephus, ex domo Davidis: Virginis autem Maria nomen erat. Ad eam ingressus angelus dixit, Salve, Accepta, cui Dominus adest, quæque ex mulierum fortunatissima. Ac illa, eo viso, ejus sermone turbata, cogitabat qualis esset ea salutatio. Et angelus, Nè metue, Maria: nam propitium habes Deum: ac scito, te utero concepturam parituramque filium, quem Iesum nomine vocabis. Is erit magnus, & Supremi filius vocabitur: ei que dabit Dominus Deus solium Davidis, ejus parentis, isque in Jacobeorum domum regnabit in perpetuum, nec ullus ejus regni finis erit. At Maria, Quo pacto fiet istud? inquit angelo: cum ego virum nesciam: Et ille respondens, Te Spiritus sanctus, inquit, invadet, & Supremi vis inumbra bit: itaque sanctus iste partus dicetur Dei filius. Ex quidem Elisabeta, cognata tua, concepit & ipsa filium in senectute sua: ei que jam sextus hic mensis agitur, quæ tamen sterilis dicebatur: aded nulla res est, quam Deus facere non possit. Tum Maria: Ecce me Domini servam, eveniat mihi ita ut tu dixisti. Ita angelus ab ea discessit.

*Diet D. Marc.**Collecta.*

Omnipotens Deus, qui Ecclesiam tuam in Evangelistæ tui Divi Marci cœlesti doctrinâ instruisti, nos gratiâ impertire, per quam simus non tanquam pueri, omni Doctrinæ vento fluctuantes, sed in sancti Evangelii tui veritate fixi, per Jesum Christum Dominum nostrum, Amen.

Epistola Ephes. iv. 7.

Cæterum unicuique nostrum collatum est beneficium, pro portione doni Christi. Itaque ascendens in sublime (inquit ille) captivos abduxit, & dona dedit hominibus. Quid est autem Ascendit, nisi quod prius in imas terræ partes descenderat? Qui descenderat, idem est qui supra cœlos omnes ascendit, ut omnia compleat. Atque is partim Apostolos, partim Vates, partim Evangelistas, partim pastores & magistros dedit, ad condendos sanctos, ad operis ministerium, ad Christi corporis extructionem, donec perveniamus omnes ad unitatem fidei cognitionisque filii Dei, in virum adultum, ad modum plenæ ætatis Christianæ: ne simus amplius pueri, qui omni doctrinæ vento fluctuemus ac circumferamur, hominum versutia, qua nos malitiosè ad fallendum aggrediantur, sed, verum tenentes cum charitate, omnino in eum adolescamus, qui caput est, videlicet Christus, ex quo totum cor-

pus, omnibus (per quas efficitur administratio) commissuris compactum atque connexum, actione (quæ pro cuiusque partis modo fit) facit corporis incrementum, ad semet extruendum in charitate.

Evangelium D. Johan. xv. 1.

EGO sum vera vitis, & Pater meus est agricola, qui omnem palmitem, in me non ferentem fructum, amputat, & omnem ferentem fructum expurgat, ut plus fructus ferat. Jam vos puri estis, propter sermonem quem ad vos habui. Quapropter manete in me, & ego in vobis. Quemadmodum palmes fructum terre per se ipsum non potest, nisi maneat in vite, sic neque vos, nisi maneat in me. Ego sum vitis, vos palmites. Qui in me manet, & ego in eo, is multum fert fructum: siquidem sine me vos nihil facere potestis. Si quis in me non manet, is extra projectus aruit, ut sarmenta, quæ colliguntur, & in ignem deslagratura conjiciuntur. Si & vos in me manseritis, & mea verba in vobis manserint, quicquid postulare voletis, id vobis concedetur. In eo illustratur Pater meus, si vos multum fructum feratis, mei que discipuli eritis. Quemadmodum amavit me Pater, sic ego vos amavi. Manete in amore meo. Si mea præcepta conservaveritis, manebitis in amore meo: ut ego mei præcepta Patris conservavi, & in ejus amore maneo. Hæc vobis elocutus sum, ut & mea lætitia in vobis maneat, & vestra lætitia expleatur.

Dius D. Philippi & Jacobi.

Collecta.

Omnipotens Deus, cujus vera cognitio vita aeterna est, fac nos pro certo scire Filium tuum Jesum Christum esse Viam, Veritatem, & Vitam, ut, vestigiis sanctorum Apostolorum tuorum Divi Philippi & Divi Jacobi insistentes, in viâ quæ ducit ad vitam aeternam constanter gradiamur, per eundem Filium tuum Jesum Christum, Dominum nostrum, Amen.

Epistola D. Jacob. i. 1.

Jacobus, Dei & Domini Jesu Christi servus, duodecim tribubus ultro citroque dispersis salutem. Summopere gaudendum existimate, fratres mei, cum in varias inciditis periclitaciones, intelligentes fidei vestræ exploratione patientiam gigni. Patientia autem perfectum opus habeat, ut perfecti integrique nulla re careatis. Quod si quis vestrum sapientia carer, postulet à Deo, qui omnibus planè donat, nec exprobrat, & ei donabitur. Postulet autem cum fiducia, nihil dubitans. Qui enim dubitat, similis est fluctui maris, vento actò ac excito. Neque verò se putet is homo quicquam à Domino impetraturum, homo duplicis animi, in omnibus suis actionibus inconstans. Glorietur autem frater humilis in sublimitate sua, & dives in humilitate sua, nam, ut herbæ flos, sic peribit. Ut enim exortus cum

ardore sol herbam arefactam ejusque & flos decidit, & decor species interit; ita dives cum suis copiis marcescet. Felix homo qui tentationem sustinet: approbatus enim vitæ coronam accipiet, quam promisit Dominus suis amatoribus.

Evangelium D. Johan. xiv. 1.

Nolite animo turbari, inquit suis discipulis. Fidem habetis Deo, & mihi fidem habere. In domo Patris mei mansiones multæ sunt: quod si secus esset, dixissem vobis. Eo paratum vobis locum, quod si vero paratum vobis locum, reveniam, & vos mecum assumam, ut, ubi erò ego, vos etiam sitis. Et quidem, quòd ego proficiscar, vos scitis, & viam tenetis. Dicit ei Thomas, Domine, nescimus quòd proficiscaris, tantum abest ut viam tenere possimus. Cui Jesus, Ego sum Via, & Veritas, & Vita. Nemo ad Patrem venit, nisi per me. Si me cognoveretis, meum quoque Patrem cognosceretis, & jam nunc eum cognoscitis ac vidistis. Et Philippus, Domine, inquit ei, Ostende nobis Patrem, & satis erit nobis. Cui Jesus, Tantum jam tempus vobiscum sum, & tu me non nosti? Philippe, qui me vidit, Patrem vidit: qui sit ut dicas, Ostende nobis Patrem? Non credis, & me in Patre, & Patrem in me esse? Quæ ego verba vobis dico, mea sponte non dico: sed ipse Pater, qui in me manet, facit opera. Credite mihi, & me in Patre, & Patrem in me esse: aut certè de ipsis factis mihi credite. Hoc certò certòque

sic habetote, qui mihi fidem habebit, eum esse eadem mecum atque etiam his majora facturum. Nam ad Patrem meum proficiscor: ac, quicquid per meum nomen petieritis, id faciam, ut illustretur Pater in Filio. Si quid per meum nomen petieritis, ego faciam.

Dies D. Barnabæ Apostoli.

Collecta.

Domine Deus Omnipotens, qui sanctum tuum Apostolum Barnabam ex iussu sancti Spiritus dotibus ornasti, quaesumus, ne finas nos vel variis dotibus tuis, vel tua gratia destitui, per quam iis semper utamur, ad laudem & gloriam tuam, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

Pro Epistola Act. xi. 23.

QUOD postquam de eis auditione accepit Ecclesia Hierosolymitana, Barnabam misit, qui Antiochiam se conferret. Is, postquam eò pervenit, visa Dei gratia lætatus, omnes, ut cum animi destinatione Domino hærerent, cohortatus est: utpote vir bonus, sanctique Spiritus & fidei plenus. Itaque Domino accessit aliquanta multitudo. Profectus est autem Tarsum Barnabas, Sauli requirendi gratia, quem nactus duxit Antiochiam, ac totum annum cum Ecclesia versati sunt, & aliquantam hominum multitudinem docuerunt, ac primum Antiochiæ discipuli nuncupati sunt Christiani. Ea tempestate descendunt Hierosolymis Va-

tes Antiochiam, quorum unus extitit Agabus nomine, qui, divinitus afflatus, gravem fore toto orbe famem significavit, quæ quidem accidit sub Claudio Cæsare. Discipuli autem, prout eorum cuique suppetebat, decreverunt opitulandi gratia mittere habitantibus in Judæa fratribus: id quod fecerunt: & ad Seniores Barnabæ & Sauli operâ miserunt.

Evangelium D. Johan. xv. 14

HO C meum est præceptum, ut ametis inter vos, quomodo ego vos amavi. Majore charitate nemo præditus est, quàm si quis animam suam amicorum suorum causa impendat. Vos mei estis amici, si feceritis quæcunque ego vobis præcipio. Non jam vos dico servos, siquidem servus nescit quid agat suus Dominus. Vos autem amicos propterea dixi, quòd vobis omnia, quæ audivi ex Patre meo, declaravi. Non vos me elegistis, sed ego vos elegi, & eò destinavi, ut abeat, & fructum feratis, vestique fructus duret, ut quicquid Patrem per meum nomen poposceritis, id vobis concedat.

Dies D. Johannis Baptista,

Collecta.

Omnipotens Deus, cujus Providentiâ servus tuus Johannes Baptista non sine miraculo quodam natus est, & missus Filii tui Servatoris nostri viam præparatam, vitæ correctionem prædicando, da nos doctrinam illius sanctamque vitam imitari.

imitari, ut, juxta illius sermonem, verè vitam corrigamus, & ejus exemplo firmè veritatem eloquamur, cum omni libertate arguentes crimina, & propter veritatem æquo animo mortem perferamus, per Jesum Christum Dominum nostrum.

Amen.

Pro Epistola Esa. xl. 1.

Confolamini, consolamini meum populum, dicit Deus vester. Alloquimini blandè Hierosolymam, clamantes ei ejus impletum esse spatium, ejus remissam esse culpam, quippe quæ ex Domini manu duplum accepit, ob sua tot peccata. Vox clamat in solitudine, Parate viam Domini, corrigite in incultis locis Deo nostro semitam: Omnis & vallis attolletur, & mons collisque deprimetur, & prava in recta, & iniqua in plana redigentur, patebuntque Domini gloria, cernentibus universis mortalibus: quoniam os Domini loquitur. Vox dicit, Clama. Quid clamabo? inquit. Omnes mortales herba sunt, eorumque gloria omnis quasi flos terrestris. Aret herba, cadit flos, Domini afflatus vento: næ herba sunt homines. Aret herba, cadit flos: at Dei nostri dicta rata sunt in sempiternum. Altum conscende montem, ô nuncia Sionis: attolle validè vocem tuam, ô nuncia Hierosolymorum: attolle impavida, dic Judæis civitatibus, ecce Deum vestrum, Ecce Dominum Deum fortiter venientem, & suo sibi brachio dominantem: en habet secum suam mercedem suumque præmium in præsentia. Ut pastor gregem suum

pascet: lacerto suo congregatos in sinu gestabit agnos, factus agens.

Evangelium D. Luc. i. 57.

Elisabeta, exacto ad pariendum tempore, filium genuit. Et ejus vicini atque cognati, audientes quanta Dominus erga eam usus esset clementia, congratulabantur ei. Octavo autem die puerum circumcisum iherunt: & eum patris ejus nomine Zachariam appellabant: sed contradixit ejus mater: Non ita, inquit, sed vocabitur Johannes. Cui illi, Nullus est, inquiunt, in cognatione tua, qui isto nomine nuncupetur: Deinde innuunt ejus patri, quid eum vellet appellari. Et ille, petita tabella, scripsit, ejus nomen esse Johannem: id quod mirati sunt omnes. Atque ille, aperto protinus ejus ore solutæque lingua, loqui cœpit, Deo gratias agens, metûque correpti sunt omnes eorum finitimi, ac per omnia Judææ montana dictitabantur hæc omnia: quæ quicumque audierant, in animo reponabant, cogitantes, quidnam futurus esset ille puer? Atque ei Domini manus aderat. Zacharias autem pater ejus, sancto Spiritu plenus, vaticinatus est his verbis: Grates Domino Israelitarum Deo, qui populi sui liberationem procuret, erigatque nobis cornu salutis in domo sui Davidis: quemadmodum promiserat priscorum ore sanctorum suorum Varum, quò vindicemur ab hostibus nostris, & ex omnium manu qui nos oderet: ut utatur clementia erga majores nostros, & sui sancti

reddere

fœderis recordetur: qui iurejurando promiserit Abrahamo patri nostro, daturum se nobis, ut intrepide, ex hostium nostrorum manu liberati, ipsum coram piè justèque colamus, toto vitæ nostræ tempore. Et tu, Puer, Supremi Vates vocare: præbis enim Domino, paratum vias ejus, ad dandam salutis cognitionem ejus populo, quod eis venia datur peccatorum, per intimam Dei nostri misericordiam, qua nos ex alto visit ortus, qui appareat iis qui in tenebris & atra nocte degunt, ad dirigendos pedes nostros in viam pacis. Puer autem crescebat, & spiritu confirmabatur, ac in desertis agebat, usque ad diem, qua Israëlitis ostenderetur.

Dies D. Petri,

Collecta.

Omnipotens Deus, qui, per Filium tuum Jesum Christum, tot eximiis dotibus Apostolum tuum Divum Petrum locupletasti, & ut oves tuas pasceret, etiam atque etiam justifi, fac, quæsumus, ut omnes Episcopi & Pastores tuum sermonem seduli eloquantur, & ei populus dicto sit audiens, quod coronam æternæ gloriæ accipiant, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

Pro Epistola Act. xii. 1.

PER id tempus admovit Herodes rex manus vexandis ab Ecclesia nonnullis, & Jacobum Johannis fratrem ferro sustulit: quod Judæis gratum

esse videns comprehendit insuper etiam Petrum (quum quidem essent azymorum dies) captumque dedit in custodiam, & quater quaternis militibus custodiendum tradidit, volens eum post Pascha producere populo. Ita Petrus in carcere servabatur, fiebatque pro eo continua ab Ecclesia supplicatio ad Deum. Cum autem eum producturus esset Herodes, & ea nocte dormiret Petrus inter duos milites, duabus colligatus catenis, & custodes ante portam custodiam agerent: ecce adest Domini angelus, splendente per domum luce, qui, pulsato Petri latere, eum expurgescit, dicens, Surge celeriter. Ac, delapsis ex ejus manu catenis, Præcinge te, inquit, & tuis sandaliis calcea. Quod postquam ille fecit, Indue, inquit, tuum pallium, & me sequere. Itaque ille egressus eum sequitur: neque rem veram ab angelo agi intelligebat, sed sibi spectrum cernere videbatur. Prætergressi primam ac secundam custodiam veniunt ad portam ferream, quæ in urbem itur, qua eis sua sponte aperta, simulac egressi vicum unum processerunt, decessit ab eo angelus. Et Petrus, ut ad se rediit, ita dixit: Nunc verè scio, Dominum, misso angelo suo, me ex Herodis manu & tanta Judaici populi expectatione eripuisse.

Evangelium D. Matthæi xvi. 13.

CUM venisset Jesus in tractum Cæsareæ Philippi, interrogavit suos discipulos his verbis, Quem me dicunt homines esse, me filium hominis? Cui

illi, Hi Johannem Baptistam, illi Eliam, alii Jeremiam, aut vatum aliquem. Et ille, Vos verò (inquit eis) quem me esse dicitis? Cui Simon Petrus ita respondit, Tu es Christus Dei viventis filius. Et Jesus ei respondens, Beatus es, inquit, Simon Jonaide, quoniam non patefecit istud tibi caro & sanguis, sed Pater meus qui in cœlis est. Ego quoque tibi dico, Tu es Petrus, & in hac petra construam meam Ecclesiam, quam Orci portæ non superabunt: tibi quoque cœlestis regni claves dabo, ac quicquid in terra ligaveris, erit ligatum in cœlis: & quicquid in terra solveris, erit solutum in cœlis.

Dies D. Jacobi Apostoli.

Collecta.

COncede, Deus exorabilis, ut, quemadmodum D. Jacobus Apostolus tuus, patre suo & omnibus relictis, nullam moram obsequendi Filio tuo Jesu Christo vocanti interfuit, & sequutus est eum, ita in nobis quoque, tum mundanis tum corporeis cupiditatibus relictis, nulla sit mora præcepta tua exequendi, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

Pro Epistola. A. & xi. 27. & pars Cap. xii.

EA tempestate descendunt Hierosolymis Vates Antiochiam, quorum unus extitit Agabus nomine, qui, divi-

nitus afflatus, gravem fore toto orbe famem significavit, quam quidem accidit sub Claudio Cæsare. Discipuli autem, prout eorum cuique suppetebat, decreverunt opitulandi gratia mittere habitantibus in Judæa fratribus: id quod fecerunt: & ad Seniores Barnabæ & Sauli operâ miserunt. Per id tempus admovit Herodes rex manus vexandis ab Ecclesia nonnullis, & Jacobum Johannis fratrem ferro sustulit: quod Judæis gratum esse videns comprehendit insuper etiam Petrum.

Evangelium D. Matth. xx. 20.

Tunc eum aggressa mater filiorum Zebedæi cum suis filiis, honore præbito, petebat aliquid ab eo. Cui ille, Quid vis? inquit. Et illa, Jube (inquit ei) ut hi duo mei filii sibi alter dexter, alter sinister affideant in regno tuo. At Jesus respondens, Nescitis quid petatis. Potestis idem bibere poculum, quod ego bibiturus sum? & eodem baptismo, quo ego baptizandus sum, baptizari? Possumus, inquiunt illi. Et ille, Meum quidem poculum bibetis, inquit, meoque baptismate baptizabimini: sed, ut mihi dextra lævæque affideatur, non est meum dare, nisi quibus id paratum est à Patre meo. Hoc audito, reliqui decem indignati sunt ob duos fratres. At Jesus advocatis eis dixit, Scitis, gentium principes in eas dominari, & magnos viros in eas potestatem obtinere. Inter vos non sic agetur: quin, qui volet in vobis maximus fieri, sit vester famulus: & qui volet in vobis esse pri-

mus, esto servus vester: sicut filius hominis non venit ut sibi ministretur, sed ut ministret ipse, animamque suam in multorum liberationem impendat.

Diei D. Bartholomaei Apostoli,

Collecta.

OMnipotens & sempiternus Deus, qui Apostolum tuum Bartholomaeum gratia impertitus sis, per quam ex animo credidit tuo verbo, & illud praedicavit, Da, quaesumus, Ecclesiae tuae & amare Verbum, cui credidit, & etiam illud ipsum praedicare & accipere, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

Pro Epistola Act. v. 12.

Apostolorum autem opera, multa vulgo monströse prodigiosèque fiebant (erant autem una omnes in Solomonis porticu, nec eis sese cæterorum quisquam audebat adjungere, sed eos magni faciebat populus. Accedebat autem magis magisque, qui Domino crederent, ingens tum virorum tum foeminarum multitudo) adeò ut per vicos exportarent ægrotos, inque lectis & grabatis deponerent, ut venientis Petri vel umbra aliquem eorum inumbraret. Conveniebant etiam vulgo ex finitimis urbibus Hierosolymam, adducentes ægrotos, & ab immundis spiritibus vexatos, qui curabantur omnes,

Evangelium D. Luc. xxi. 24

Exitit inter eos contentio, quis eorum maximus esse videretur. At ille, Gentium reges (inquit eis) in eas dominantur: quique eis imperant, gubernatores appellantur. At vos non ita: quin vestram maximus perinde sit ac minimus: & qui praeest, perinde ac qui ministrat. Uter enim major est? qui accumbit, an qui ministrat? nonne qui accumbit? Atqui ego sum inter vos perinde ac qui ministrat. Vos verò ii estis qui mecum permanseritis in meis adversis: & ego regnum, quemadmodum mihi Pater meus legavit, sic vobis lego, ut comedatis & bibatis in mea mensa in regno meo, & in tribunalibus sedetis, jus dicentes duodecim tribubus Israëlitarum.

Diei D. Matthaei Apostoli,

Collecta.

OMnipotens Deus, qui per Filium tuum beatum vocasti Matthaeum, ad Publicanorum mensam sedentem, ut Apostoli munere simul & Evangelistae fungeretur, nos gratia impertire, per quam, omni avaritia & immodica opum siti extincta, eundem Filium tuum Jesum Christum sequamur, qui vivit & regnat, una tecum & cum Spiritu sancto, unus Deus, in omnia secula. *Amen.*

Epistola 2 Cor. iv. 1.

Propterea habentes hanc administrationem (quæ divina est in nos clementia) non defetiscimus: quin, turpi occultatione repudiata, non nos calidè gerimus, neque divinam doctrinam fallaciter tractamus: sed veritatis declaratione nos ipsos apud omnem hominum conscientiam in Dei conspectu commendamus. Quodd si rectum est nostrum Evangelium, rectum est pereuntibus: quorum, videlicet infidentium, mentes cæcavit hujus sæculi Deus, ne collustret eos claritas gloriosi Christi Evangelii, qui est imago Dei inaspectabilis. Non enim nos ipsos prædicamus, sed Christum Jesum Dominum: nos autem vestros servos, per Jesum. Nam Deus, qui lucem ex tenebris lucere jussit, is est qui nostris illuxit animis, ad claritatem cognitionis gloriæ Dei, in Jesu Christi persona.

Evangelium D. Matth ix. 9.

Illinc digrediens Jesus, conspiciens hominem ad publicanorum mensam sedentem Matthæum nomine, dicit ei, Sequere me. Atque ille surrexit, & eum est secutus. Eo autem domi accumbente, cum frequentes publicani & improbi venissent, & cum Jesu ejusque discipulis discumberent, Pharisei, id videntes, quæsierunt ex ejus discipulis, cur cum publicanis & improbis cibum caperet eorum magister. Quo audito, Jesus dixit eis; Non egent valentes medico, sed malè affecti. Itē

nunc, & discite quid sit, Pietatem malo quàm sacrificium. Non enim veni vocatum insones, sed fontes ad bonam frugem.

*Dies D. Michaelis, & omnium Angelorum,**Collecta.*

Æterne Deus, qui mirum in modum tum Angelorum tum Hominum ministeria dispensasti, per gratiam largire, ut, quemadmodum sancti Angeli tui Tibi semper in cælo ministrant, ita tuo jussu nobis in terrâ versantibus & præsidio & munimini sint, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

Pro Epistola Apocal. xii 7.

Factum est autem in cælo prælium, Michaël & ejus angeli adversus draconem pugnant: & draco ejusque angeli pugnantes victi sunt, nec ullus extitit jam eorum locus in cælo. Itaque dejectus est draco ille magnus, serpens antiquus, qui Diabolus & Satanas appellatur, qui totum orbem decipit: dejectus est, inquam, ad terram, ejusque angeli dejecti sunt. Deinde magnam vocem audivi dicentem, In cælo nunc facta est salus, & potestas, & regnum Dei nostri, & potentia Christi ejus: quoniam dejectus est fratrum nostrorum accusator, qui eos apud Deum nostrum dies & noctes accusabat. Eum illi Agni sanguine suisque testimoniis sermone vicerunt: animamque suam usque adeo non amârunt, ut mortem oppeterint. Propte-

Propterea latamini coeli, & coelicolæ: Væ terræ & maris incolis: quandoquidem descendit Diabolus ad vos, magno furore percitus, sciens habere se breve tempus.

Evangelium D. Matth. xviii. 1.

Illa hora discipuli Jesum con-
venerunt, quærentes quis
futurus esset in regno cœlesti
maximus. Et Jesus advocatum
puerum collocavit inter eos, &
hoc vobis, inquit, confirmo,
nisi mutati fueritis, & pueris si-
miles redditî, non intrabitis in
cœleste regnum. Quisquis ergo
seipsum summisserit, ut est hic
puer, is erit in regno cœlesti
maximus. Et quisque hujus-
modi puerum meo nomine ac-
cipit, me accipit. Quisquis ve-
rò vel minimum horum mihi
fidem habentium offenderit,
præstaret, ei suspensa de ejus
collo asinaria mola, in maris æ-
quor demergi. Sunt quidem
calamitosæ mundo offensiones,
tametsi offensiones accidere ne-
cesse est: sed væ homini per
quem accidit offensio. Quodd
si te tua manus aut pes offen-
dit, abscinde eum, & abjice.
Satiùs est tibi claudum aut
mancum in vitam ingredi, quàm
duas manus aut pedes haben-
tem in sempiternum ignem
conjici. Et si te tuus oculus of-
fendit, erue eum, & abjice:
satiùs est tibi unoculum in vi-
tam ingredi, quàm duos oculos
habentem in ignis gehennam
conjici. Videte nè vel mini-
mum horum contemnatis. Sci-
tote enim, eorum angelos in
coelis semper aspicere faciem
Patris mei, qui in coelis est,

Dies D. Luca Evangelista.

Collecta.

Omnipotens Deus, qui Lu-
cam Medicum, in re
Evangelicâ laudatum, vocâ-
sti, ut idem simul & Evan-
gelista & animæ Medicus es-
set, præsta, quæsumus, ut sa-
lutares doctrinæ illius medici-
næ, omnibus nostrarum anima-
rum morbis adhibita, eos sa-
nent, per meritâ Filii tui Jesu
Christi Domini nostri, Amen.

Epistola 2 Tim. iv. 5.

TU verò in omnibus esto
sobrius: mala patere:
Evangelistæ officio fungere: tuo
munere perfungere. Nam ego
jamjam immolandus sum, dis-
cessûque mei tempus instat.
Præclarum certamen certavi,
cursum absolvi, fidem servavi:
quod superest, reservatur mihi
justitiæ corona, quam mihi
Dominus reddet in illa die,
justus judex: neque solum
mihi, sed etiam omnibus qui
ejus adventum amaverint. Da
operam ut ad me brevi venias.
Demas enim me, vitæ præsen-
tis amore, dereliquit, & Thes-
salonicam profectus est: Cres-
cens in Galatiam: Titus in
Dalmatiam: Lucas solus est
mecum. Marcum assumptum
tecum adducito: est enim mihi
utilis ad ministerium. Tychi-
cum legavi Ephesum. Penu-
lam, quam in Troade apud
Carpum reliqui, cum venies,
afferto, & libros, maxime
membranas. Alexander faber
ferrarius multis me malis affe-
cit:

cit : reddat ei Dominus digna ejus factis præmia. Eum tu quoque caveto : nam magnopere restitit nostris verbis.

Evangelium D. Luc. x. 1.

Postea constituit Dominus etiam alios septuaginta L. duos, G. eoque binos ante se præmisit in omnes urbes & loca quo ipse venturus erat. Atque eos sic affatus est, Messis quidem multa est, sed operarii pauci: quocirca rogate messis dominum, ut operarios emittat in messem suam. Vadite, en ego mitto vos tanquam agnos inter lupos. Ne ferte crumenam, ne peram, neque calceos, neque quengquam in via salutaveritis. In quamcunque autem domum intrabitis, primum dicite, Salveat hæc domus. Et, si quidem erit ibi aliquis salute dignus, requiescet in eo vestra salus: sin minus, ad vos revertetur. Atque in eadem domo manetote, comedentes & bibentes quæ eis suppetent: nam dignus est operarius mercede sua.

Dies D. Simonis & Juda Apostolorum.

Collecta.

Omnipotens Deus, qui Ecclesiam tuam super Apostolorum Varumque fundamentum extruxisti, anguli capite ipso Jesu Christo; fac nos per eorum doctrinam in unitate Spiritus ita compingi, ut in sanctum Templum Tibi acceptum crescamus, per Jesum Christum Dominum nostrum, Amen.

Epistola D. Judæ 1.

Judas Jesu Christi servus, Jacobi frater, sanctificatis in Deo Patre, & Jesu Christo servatis, vocatis, misericordiam, & pacem, & charitatem plurimam dicit. Charissimi, cum vobis de communi salute scribere summo studio contenderem, necesse habui vos scribendo cohortari, ut fide, quæ semel sanctis est tradita, certetis. Irrepererunt enim homines quidam, olim ad hoc ipsum supplicium designati, impii, Dei nostri beneficium transferentes in libidinem, & solum herum Deum Dominumque nostrum Jesum Christum negantes. Illud autem vobis, quod semel didicistis, commemorare volo, quod Dominus, cum populum ex Ægypto servasset, rursum eos, qui non considerant, perdidit: Angelosque, qui suam originem non retinuerant, sed suum domicilium reliquerant, ad magni Dei judicium æternis vinculis sub tenebris servandos curavit. Ut Sodoma & Gomorra, finitimæque urbes, quoniam consimili modo meretricatæ impudici corporis libidinibus obsecutæ sunt, jacent ad exemplum, poenas igne lucentes sempiterno. Similiter hi quoque somniantes corpora habent polluta, & dominatum repudiant, dignitatibusque maledicunt.

Evangelium D. Johan. xv. 17.

HÆC vobis præcipio, ut ametis mutuó. Si vos mundus odit, illud cognoscite, quod me prius quam vos odit. Si mundum

mundani essetis, mundus amaret suum. Verum quia mundani non estis, sed ego vos ex mundo elegi, ideo vos odit mundus. Memineritis ejus dicti, quod ego vobis dixi, Non est servus major domino suo. Si me persecuti sunt, & vos persequentur: Si orationi meae paruerunt, & vestrae parebunt. Verum haec omnia vobis facient propter nomen meum: quoniam eum, qui me misit, non odunt. Nisi ego venissem, & eos allocutus fuisset, in peccato non essent. Nunc peccati sui excusationem nullam habent. Qui me odit, etiam Patrem meum odit. Si non opera apud eos fecissem, qualia nemo fecit alius, non forent in peccato. Nunc & viderunt, & oderunt & me & Patrem meum. Sed confieri oportet illud, quod in eorum disciplina scriptum extat: Oderunt me immerito. Cum autem venerit Confirmator, quem ego vobis a Patre mittam, scilicet Spiritus veritatis, qui a Patre profiscitur, is de me testabitur: quin & vos testes estis, qui mecum fueritis ab initio.

Dies omnium Diverum.

Collecta.

Omnipotens Deus, qui Electos tuos in eadem communione & societate compingisti, in mystico corpore Filii tui Christi Domini nostri, da nos, justè & piè vitam instituendo, Divos tuos beatos ita imitari, ut tandem ineffabilibus tuis gaudiis perfruemur, quæ præparasti illis, qui Te amore non

ficto prosequuntur, per Jesum Christum Dominum nostrum, Amen.

Pro Epistola Apocal. vii. 2.

Item vidi alium angelum ab ortu Solis ascendentem, habentem viventis Dei sigillum, qui ad quatuor angelos (quibus ut terram & mare læderent commissum erat) magna voce clamavit his verbis: Ne læditote terram, nec mare, nec arbores, donec Dei nostri servos in eorum frontibus consignemus. Audivi autem consignatorum numerum, qui consignati erant centum quadraginta quatuor millia, ex omnibus Israëlitarum tribubus.

Ex tribu Judæe signati erant duodecim millia.

Ex Rubenis, duodecim millia:

Ex Gaddi, duodecim millia.

Ex Aseris, duodecim millia.

Ex Naphtalis, duodecim millia.

Ex Manassis, duodecim millia.

Ex Simeonis, duodecim millia.

Ex Levis, duodecim millia.

Ex Issacharis, duodecim millia.

Ex Zabulonis, duodecim millia.

Ex Josephi, duodecim millia.

Ex Benjaminis, duodecim millia.

Postea animadverti tantam turbam, ut eam numerare nullus posset, ex omnibus gentibus, nationibus, populis & linguis, qui ante solium & Agnum stabant, stolis amicti candidis, palmas gestantes in manibus, & magna voce clamantes in hunc

hunc modum : Salus sedenti in folio Dei nostri, & Agno. Omnes autem angeli, solium senatorésque & quatuor animalia circumstantes, procubuerunt ante solium proni, Deumque venerati sunt, dicentes, Amen. Fauftitas, & gloria, & sapientia, & gratiarum actio, & honos, & potentia, & vires, Deo nostro in perpetua seculá : Amen.

Evangelium D. Matth. v. 1.

Videns autem tantam hominum multitudinem, descendit in montem. Cumque sedisset, adierunt eum ejus discipuli, & ille eos hujusmodi oratione docere aggressus est. Beati pauperes animo : nam eorum est coeleste regnum. Beati

qui lugent : nam ii consolandi sunt. Beati mites : nam ii terram possidebunt. Beati qui esuriunt sitiuntque iustitiam : nam ii saturabuntur. Beati misericordes : nam eis tribuetur misericordia. Beati menses puri : nam ii Deum videbunt. Beati pacifici : nam ii Dei filii vocabuntur. Beati qui iustitiam causa infestantur : nam eorum est coeleste regnum. Beati estis, quandoque vobis conviciabuntur homines, & vos insectabuntur, & in vos omnia maledicta conjicient mentientes, propter me. Gaudete & lætamini : nam multa vobis in cælo merces est : sic enim insectati sunt Vates majores vestros.

Ordo Administrandæ Cœnæ Domini, seu Sacræ Communions.

Quotquot cupiunt participes fieri sacra Communionis, nomina sua, pridie saltem sacrorum, Ministro indicabunt.

Si quis autem sit manifestè flagitiosus, aut alterum verbis factisve injuria affecerit, ita ut Ecclesia eo pacto sit offensa, de hoc certior factus Minister eum advocabit, & monebit nè ullo modo audeat ad Mensam Domini accedere, usque dum vera resipiscentia & morum emendationis indicia manifesta prabuerit, ita ut Ecclesie quam prius offenderat sit satisfactum, ut & iis quos affecerat injuria, aut saltem promittat id sibi propositum, quam primum id commodè fieri poterit.

Eundem agendi modum & ordinem tenebit Minister cum iis, inter quos intelligit vigere similitates & odia, nec sine eius mensa Domini participare, donec certior factus fuerit de eorum reconciliatione. Quod si pars altera alteri offensam acceptam ex animo remittere, aut pro illata satisfacere, parata sit, alterâ id detrectante, & in odio & malitiâ suâ persistente, ita ut ad piâ concordiam adduci nolis : Minister penitentem ad sacram Communionem admitteat, non verò pertinacem. Cum hac cautela, ut Minister, qui quemquam à sacris arceuerit, prout habetur in hoc, aut precedente hujus Rubricæ paragrafo, totum negotium cum Ordinario communicet intra dies quatuor.

quatuordecim ad summum. Ordinarius autem, inquirat in eum, qui sic offenderis, juxta Canentem.

illius violatione tempore prae-
rito, & rogabit ut sibi gratia
concedatur, quâ illud servet in
futurum, in hunc modum,

Minister.

I. DEUS hæc omnia ad
hunc modum effatus
est : Ego sum Dominus Deus
tuus, Deos alienos nullos, præ-
ter me, habeto.

Populus.

Miserere nostri, Domine, &
effice nobis mentes propensas
ad hoc præceptum conservan-
dum.

Minister.

II. Ne facito tibi sculptile,
aut simulachrum ullius rei, quæ
extet aut supra in cælo, aut
infra in terrâ, aut in aquis sub
terrâ : néve ea venerator, néve
colito. Nam ego sum Dominus
Deus tuus, Deus impatiens so-
cii, qui parentum culpam etiam
in liberós persequor, vel ad ter-
tiam usque quartamque stir-
pem ósorum mei : clementiæ-
que utor ad millesimam usque
stirpem erga mei amantes, meæ-
que præcepta conservantes.

Populus.

Miserere nostri, Domine, &
effice nobis mentes propensas
ad hoc præceptum conservan-
dum.

Minister.

III. Domini Dei tui nomen
inaniter nè adhibeto : neque
enim sinet impunitum Dominus,
qui ejus nomen inaniter adhi-
buerit.

Populus.

Miserere nostri, Domine, &
effice nobis mentes propensas
ad hoc præceptum conservan-
dum.

Minister.

Quo tempore Cena Domini ce-
lebrabitur, mensa panno mundo
linteo strata stabit in medio vel
Templi, vel Chori, ubi Matsu-
rina & Vespertina Preces debent
recitari, Presbyter autem, stans
ad Septentrionalem partem
Mensa, Supplicationem Domi-
nicam cum Collectâ sequente
recitabit, populo in genua pro-
voluto.

Pater noster, qui es in cælis,
sanctè colatur nomen tu-
um. Veniat regnum tuum. Fiat
voluntas tua, ut in cælo, sic &
in terra. Victum nostrum ali-
mentarium da nobis hodiè. Et
remitte nobis debita nostra, ut
& nos remittimus debitoribus
nostris. Néve nos in tentatio-
nem inducito, sed a malo tuere,
Amen.

Collecta.

Onipotens Deus, qui om-
nium mentes perspicis,
omnium cognoscis postulata, &
quem nulla latent arcana ;
sancti tui Spiritus afflatu, puras
mentibus nostris cogitationes
trae, ut Te perfecto amore pro-
sequamur, & meritis laudibus
sanctum nomen tuum efferamus,
per Jesum Christum Dominum
nostrum. Amen.

Tum Presbyter, conversus ad
populum, Decalogum integrum
clara voce recitabit, Populus
autem, in genua adhuc provolu-
tus, post unumquodque præce-
ptum, veniam petet à Deo, pro

Effice nobis mentes propensas

Minister.

IV. Diem Sabbati sanctè agere memento. Sex diebus agito, tuæque opera omnia patrato. Septimo autem die, quod Domini Dei tui Sabbatum est, nullum opus facito, neu tu, neu tuus filius, aut filia, neu tuus servus, aut ancilla, neu tuum jumentum, neu apud te degens peregrinus. Nam, quum sex diebus fecisset Dominus cælum, terram, mare, quæque in eis sunt omnia, feriatum est die septimo: quâ de causâ diem Sabbati sanctum sacramque fecit.

Populus.

Miserere nostri, Domine, & effice nobis mentes propensas ad hoc præceptum conservandum.

Minister.

V. Parentem utrumque honorato, ut diu ætatem producas in terrâ, quam tibi Dominus Deus tuus donat.

Populus.

Miserere nostri, Domine, & effice nobis mentes propensas ad hoc præceptum conservandum.

Minister.

VI. Nè hominem occidito.

Populus.

Miserere nostri, Domine, & effice nobis mentes propensas ad hoc præceptum conservandum.

Minister.

VII. Ne adulterato.

Populus.

Miserere nostri, Domine, & effice nobis mentes propensas ad hoc præceptum conservandum.

Minister.

VIII. Ne furator;

Populus.

Miserere nostri, Domine, & effice nobis mentes propensas ad hoc præceptum conservandum.

Minister.

IX. Falsum testimonium contra alterum nè dicito.

Populus.

Miserere nostri, Domine, & effice nobis mentes propensas ad hoc præceptum conservandum.

Minister.

X. Alterius domum nè concupiscito: alterius uxorem nè concupiscito, nève servum aut ancillam, nève bovem aut asinum, nihil denique quod sit alterius.

Populus.

Miserere nostri, Domine, & hæc omnia præcepta tua in mentes nostras, quæsumus, inscribe.

¶ Tum sequitur harum Cælestarum alterutra pro Regina, Presbytero ut antea stante, edicente,

Oramus.

Omnipotens Deus, cujus regnum est omnium seculorum, & vires immensæ, miserere universæ Ecclesiæ, & animarum electarum famulæ tuæ ANNE Reginæ & Gubernatoris nostri ita dirige, ut ipsa (cujus vicifungatur (sciens) potissimum honori tuo & gloriæ studeat: & ut nos cum omnibus ei subiectis (pensitantes, ut decet, cupimus ei demandatum sit imperium) fideliter ei serviamus, eam honoremus, & nos summissè geramus erga eam, in Te, & propter Te, juxta sacrum sermonem & præceptum tuum, per Jesum Christum Dominum nostrum, qui una tecum, & cum Spiritu

Spiritu sancto vivit & regnat
unus Deus, in perpetua secula:
Amen.

¶ Ant.

Omnipotens & æterne Deus,
in literis habetur animos
Regum esse in manu tua, Téque
eos dirigere, &, quocunque
divinæ tuæ prudentiæ optimè
videbitur, inclinare, supplices
quæsumus animum famulæ tuæ
ANNÆ Reginæ & Gubernatoris
nostri ita inclines, atque
dirigas, ut in omni sua cogitatione,
verbo, & opere honori
tuo & gloriæ consular, & populum
tuum, cujus curam ei demandasti,
opibus, pace ac pietate florentem
servare studeat. His annue, Pater
misericors, gratiâ charissimi Filii
tui Jesu Christi Domini nostri. *Amen.*

*¶ Recitabitur proximè Collecta
Diei. Ac proximè post Collectam
Presbyter leget Epistolam, dicens,
Epistola [seu, Portio
Scripturæ assignata pro Epistola]
scripta est capite —
Epist. — versu — Fini-
tâ autem Epistolâ, dices, Hic
desinit Epistola. Tunc leget
Evangelium (stante universo
populo) dicens, Sanctum Evan-
gelium scriptum est capi-
te — Evangelii —
versu — Finito autem
Evangelio, cantabitur aut re-
citabitur sequens Symbolum,
stante adhuc universo populo ut
antea.*

CREDO in unum Deum
Patrem Omnipotentem,
Creatorem cœli & terræ, atq; vi-
sibilem omnium & invisibilem.
Et in unum Dominum no-

strum Jesum Christum, Filium
Dei unigenitum, ex Patre na-
tum ante omnia secula: Deum
de Deo, Lumen de Lumine:
Deum verum de Deo vero,
Genitum non factum, Con-
substantialiæ Patri, Ver quem
omnia facta sunt: Qui propter
nos homines, & propter no-
stram salutem descendit de cœ-
lis, Et incarnatus est de Spiritu
sancto, ex Mariâ Virgine, &
Homo factus est; Crucifixus
etiam pro nobis sub Pontio
Pilato, Passus & Sepultus est; Et
resurrexit tertiâ die secundum
scripturas, Et ascendit in cœ-
lum, Sedet ad dextram Patris:
Et iterum venturus est cum
gloriâ, judicare vivos & mor-
tuos, Cujus regni non erit
finis.

Et in Spiritum Sanctum, Do-
minum & vivificantem, Qui ex
Patre Filioque procedit, Qui
cum Patre & Filio simul ado-
ratur & conglorificatur, Qui
loquutus est per Prophetas. Et
Unam, Sanctam, Catholicam, &
Apostolicam Ecclesiam. Con-
fiteor unum Baptisma in re-
missionem peccatorum, Et ex-
pecto Resurrectionem mortuo-
rum, Et vitam venturi seculi,
Amen.

*¶ Tum Minister populo renun-
ciabit, si qui sunt dies Festi,
aut Jejunii per sequentem heb-
domadam observandi. Tum
etiam, si ita fuerit occasio, fu-
tura Communio prænunciabi-
tur, & Matrimoniorum futu-
rorum Solemnitas, Brevis
etiam, Citationes & Excommu-
nicationes legentur. Nec quic-
quam promulgabitur aut pub-
licabitur in Ecclesia, quo tem-
pore Sacra fœraguntur, præter-
quam*

M

quam ab ipso Ministro : Nec quicquam ab ipso nisi quod Regulis hujus Libri continetur, aut à Regia Majestate imperatum, aut à loci Ordinario præscriptum fuerit.

¶ Tum sequetur Concio, seu aliqua Homiliarum jam editarum, aut in posterum publicâ authoritate edendarum.

¶ Tum Presbyter ad Mensam Domini revertetur, & Offertorium incipiet, unâ aut alterâ, aut etiam pluribus harum sententiarum recitatis, prout ipsi optimè videbitur.

SIC luceat vestra lux apud homines, ut, vestra rectè facta videntes, collaudent vestrum Patrem, qui est in cœlis. D. Matth. v. 16.

Ne congerite vobis opes in terris, ubi & corrumpit tineæ ærugoque, & fures perfodiunt ac furantur. Sed vobis opes in cœlo congerite, ubi nec ærugo aut tineæ corrumpit, nec fures perfodiunt aut furantur. D. Matth. vi. 19. o.

Quicquid igitur vultis ut vobis faciant alii, idem vos quoque eis facite : nam ea lex est atque vates. D. Matth. vii. 12.

Non quisquis mihi dicet, Domine, Domine, intrabit in cœleste regnum : sed qui tegerit quod vult Pater meus, qui est in cœlis. D. Matth. vii. 21.

Zachæus verò Dominum sic alloqui institit : Scito me, Domine, dimidium facultatum mearum largiri pauperibus : quod si quem ulla re fraudavi, reddo quadruplum. D. Luc. xii. 8.

Quis unquam suis stipendiis militat ? quis vineam pangit, nec ejus fructu vescitur ? aut quis ovile pascit, quin ovilia lacte vescatur ? 1 Cor. ix. 7.

Si nos vobis divina seminavimus, magnum verò est si nos humana vestra metemus ? 1 Cor. ix. 11.

An nescitis eos, qui sacra procurant, sacris vesci ? qui aræ operam dant, aræ participes esse ? Similiter item Evangelium publicantibus mandavit Dominus, ut Evangelio viverent. 1 Cor. ix. 13. 14.

Cæterum & qui parcere feret, parcere etiam metet : & qui largi feret, largi etiam metet : prout quisque animo destitavit, non ægrè, aut invitus : hilarem enim datorem amat Deus. 2 Cor. ix. 6. 7.

Communicet autem, qui doctrina eruditur, cum eo, à quo eruditur, omnia bona. Nè erate. Deus non eluditur : nam quod quisque severit, idem metet : Gal. vi. 6. 7.

Ergò ut tempus habemus beneficiamus, cum omnibus, cum maxime fidei domesticis. Gal. 6. 10.

Est verò quæstus magnus pietas, & sua sorte contentum esse. Cum enim nihil in mundum attulerimus, profectò nihil auferre possumus. 1 Tim. vi. 6. 7.

Iis qui in hac vita divites sunt denuncia ne superbiant, neve spem habeant in incertis divitiis, sed in vivente Deo, qui nobis omnia largi suppeditat ad fruitionem : ut beneficiant, ut rectè factis divites, ut liberales sint atque largi, præclarum sibi fundamentum in futurum congerentes, ut vitam assequantur.

assequantur Verè sempiternam.
1 Tim. vi. 17, 18, 19.

Nec enim ita injustus Deus est, ut oblitus sit opus vestrum, laborèmq; charitatis, quam exercistis in ejus nomen, dum sanctis & ministrastis & ministratis. Heb. vi. 10.

Beneficentiam autem & liberalitatem oblivisci nolite: talibus enim sacrificiis propitiatur Deus. Heb. xiii. 16.

Jam qui, cum hujus vitæ facultates habeat, & fratrem suum egere videat, tamen non ejus vicem misereatur, qui fieri potest ut sit Dei charitate præditus. 1 D. Johan. iii. 17.

Quantumcunque tibi Dominus largitus erit, de eo ne parco liberalitatem exercere: & noli à respiciendis egentibus abhorrere, ne Dominus vicissim tuis temporibus adversis à te respiciendo abhorreat. Quod si tuas facultates non ferent, ut id largè facias, at pro eo, quantum id erit quod suppediabit, nè parco in liberalitatem conferre, ut divitias tibi & argenti aurique thesauros habeas in beneficentia positos. Tob. iv. 9. 10.

Dominum foverat qui miseratur tenuem, eique meritum rependerit ille. Prov. xix. 17.

Beatus qui egentium habet rationem: eum adverso tempore liberabit Dominus. Psal. xli. 1.

ad Presbyterum reverenter offerent, ab illo autem, gestu modesto ac humili, super sacra Mensam collocabitur.

¶ Quoties verò sacra Communio celebrabitur, tum Presbyter tantum Panis & Vini sup. r. Mensa reponet, quantum sufficere videbitur. Quibus peractis, dicit Presbyter,

Oremus pro universo statu Ecclesiæ Christi hic in terra militantis.

Omnipotens & sempiternus Deus, qui nos per sanctum Apostolum tuum hortatus sis, fieri supplicationes, preces, & gratiarum actiones pro cunctis hominibus, Te suppliciter veneramur, ut, pro tua summâ clementia (* Eleemosynas & Oblationes

bas nostras gratas habeas & 1 has nostras preces, quibus divinam Majestatem tuam interpellamus, admittas; rogantes, ut Ecclesiam universam Spiritu Veritatis, Unitatis, & Concordiæ, perpetuo

afflare velis: da etiam, ut, quotquot sanctum nomen tuum confitentur, in vera doctrina Evangelii consentiant, & alii alios concordia & divina Charitate complectantur. Rogamus etiam tibi in curam & tutelam commendari omnes Reges, Principes, & potestate pollentes, qui Christum profitentur, præcipue autem famulam tuam ANNAM Reginam nostram, ut sub ea tranquilla

* Si Eleemosynæ Oblationesve nullæ fuerint, tum ista (Eleemosynas & Oblationes has nostras gratas habeas, &) quæ Parenthesi includuntur, omitenda sunt.

tranquillam agamus vitam, cum pietate. Da etiam omnes à Consiliis, & singulos qui sub eà Magistratum gerunt, jus verum, nullo personarum habito discrimine, dicere, quò vitia & nequitia afficiantur supplicio, tua autem vera Religio & Pietas conserventur. Gratiam imperare, coelestis Pater, omnibus Episcopis, & his qui curam animarum gerunt, ut tam moribus, quàm doctrina sua, sermonem tuum verum & viralem patefaciant, & officio celebrandi Sacramenta rectè ritèque perfungantur. Præterea autem populum universum tuum impertire gratia, potissimum tamen hos, qui jam adsunt, per quam demisso animo, & qua decet reverentia, sanctum verbum tuum & audiant & accipiant, Tibique per omnem vitam cum pietate & iustitia verè serviant; Te insuper, Domine, quam maximè supplices quæsumus, pro clementia tua consolari omnes eosque sublevare velis, qui, dum mortales agant, angustiis, doloribus, inopia, morbis, aut rebus adversis, qualescunque eas sunt, premuntur. Nomen denique sanctum tuum laudibus efferimus pro omnibus iis, qui in fide & timore tuo sint fato perfuncti, rogantes Te ea nos gratia impertire velis, per quam, eorum bona exempla imitati, unà cum illis in divinum regnum tuum cooptemur. His annue, Pater, propter Jesum Christum, unicum nostrum Patronum & Advocatum. Amen.

¶ Quum Minister futuram Communionem sacram prænuñciat, (quam semper prænuñciabit Dominico aut Festo die aliquo

novissimè præcedente) finit Concione aut Homiliâ, sequente in Exhortationem præleget.

Charissimi, die — proximo, mihi in animo est, favente Deo, quotquot fuerint ea qua par est pietate & religione affecti, iis omnibus administrare maximè salutare Sacramentum Corporis & Sanguinis Christi, ab iis participandum in recordationem meritorie illius Crucis & Passionis, qua sola peccatorum nostrorum veniam, & consortium coelestis regni consequimur. Proinde nostrum est summissè atque ex animo gratias Omnipotenti Deo Patri nostro coelesti singulares agere, qui filium suum Servatorem nostrum Jesum Christum dedit, non tantum ut pro nobis moreretur, sed etiam ut in sancto illo Sacramento spirituali cibo & alimento nobis esset. Quod quidem cum aded divinum est ac salutare iis, qui dignè participant, aded autem periculosum iis, qui indignè licet, & tamen audent, meum est exhortari vos, ut interea loci dignitatem sancti illius mysterii trutinatis, periculūque ingens, quod indignè participantibus imminet, utique ita quisque vestrum descendat in se, suamque exploret conscientiam, idque non perfunditorè, pro hypocritarum consuetudine, sed ita, ut sancti mundique ad coeleste aded convivium accedatis, & nuptiali illo vestitu induti (prout Deus in literis postulat) admittamini, tanquam digni qui Mensam illam sacram participant.

Rationem autè & modum jam subdo: Primum oportet vestram

ram vivendi rationem & mores exigere, ad normam præceptorum Dei, & cuicunque intelligetis vos neutiquam satisfecisse, nec voluntate, verbóve, aut facto, ibi deplorare impietatem vestram, & peccata Deo confiteri, cum firmo constantique vitam corrigendi proposito. Quod si confiter peccata vestra non in Deum solum, sed etiam in alios committi, tum oportet vos cum iis in gratiam redire, paratos ad reddendum, & quantum in vobis est, de omnibus injuriis & damnis satisfaciendum, quibus alterum affecistis: æquè etiam paratos ad remittendum iis, qui vobis injuriam intulerunt, ac ipsi à Domino veniam peccatorum velitis consequi: absque hoc, Sanctæ Communionis participatio non solum non conducit, sed graviori supplicio vos obnoxios reddit. His de causis, si quisquam è vobis sit in Deum maledictus, sermoni illius infestus, & contumeliosus, aut adulter, flagrans ira, aut odio, aut in alio quocunque gravi scelere versetur, corrigite pravorum mores, sin minus, ad sacram istam Mensam nolite accedere, nè, participato sancto illo Sacramento, Satanas in vos intret, quemadmodum in Judam intravit, vobisque, omni iniquitate repletis, exitium tum Corporis, tum Animæ afferat.

Et propterea quod non estis quenkumque sacræ Communionis participem esse, nisi solida fiducia misericordiæ divinæ, & tranquillæ mentis conscientia, eò incitatum: idcirco si quisquam è vobis sit, qui superioribus rationibus suam nequeat pacare Conscientiam, verum ei opus est vel ampliori solatio, vel

Consilio; tum consulat Me, aut aliquem alium prudentem ac eruditum Ministrum divini Sermonis, & illi, quo gravatur, explicet, ut divini Sermonis Ministerio beneficium Absolutionis ei collatum sit, ut & Spirituale Consilium & Admonitio ad Conscientiæ æstus mulcendos, & Dubia & Scrupulos omnes ei eximendos.

¶ Aut, si animadvertat quod Populus negligat ad sacram Communionem accedere, loco præcedentis, hæc utatur Exhortatione.

Charissimi Fratres ac dilectissimi, mihi propositum est, favente Deo, Cœnam Dominicam celebrare, ad quam, Dei nomine, vos quotquot adestis omnes voco, itémque obsecro, gratia Domini Jesu Christi, ut nolitis non venire, præsertim quos Deus ipse benignè adedò invitatos vocavit! Vos non later, quàm graviter & iniquo animo ferri solet, cum quis, lauto convivio apparato, mensam conquisitissimis epulis instruxerit, adedò ut nihil amplius desideretur, nisi ut Convivæ accumbant, si vocati tam ingrato animo sint, ut temerè nullaque de causa, quò minus veniant, recusent. Quis è vobis, si hic esset, non succenseret? Quis se gravi injuria & damno affici non crederet? Quibus de causis, in Christo Charissimi, cauto opus est, nè, subducentes vos ab hac sancta Cœna, iram divinam in vos accendatis. Nihil est dictu facilius, Nolo communicare, quippe qui hujus vitæ negotiis impeditus sim. Verum hujusmodi causæ inane sunt, nec quas admittit Deus!

Deus, aut accipit. Si quisquam dixerit, gravium peccatorum reus sum, & ided non ausim accedere, cur, quæso, non vos peccatorum pœniter, & pravorum mores corrigitis? Deo vocanti nonne turpe ducitis responsum, Venire nolumus? Quum ad Deum convertendum est, an hanc excusationem asseretis, vos nondum paratos esse? Serio autem vobiscum cogitate, quàm non valebunt ejusmodi fictæ causæ apud Deum. Qui ad convivium (ut in Evangelio habetur) accedere dedignati sunt, quia fundum emerant, aut juga boum experiri vellent, aut uxores duxerant, non habuerunt se excusatos, sed indigni habiti sunt, qui celestis illi convivio accumberent. Quod ad me attinet, hic adero, ac, pro meo officio, Dei nomine vos invito, Christi nomine vos voco, vosque exhortor (quantum vestram ipsorum salutem consequi velitis) sacre hujus Communions fieri participes. Et quemadmodum Filius Dei efflare animam in Cruce, ut salus vobis inde oria-
 zûr, non dedignatus est, ita vestrum est, ut, ex præcepto illius, in recordationem sacrificii illius mortis, huic cœnæ accumbatis. Quod quidem si neglexeritis, apud vos reputate, quibus conzumeliis Deum laceratis, & quàm grave supplicium vobis impender, quippe qui à Cœna Dominica scientes abestis, & à fratribus vestris secessionem facitis, qui lautioribus epulis celestis illius cibi accubitus venerunt. Has res si iterum atque iterum perpenderitis, ad sanio-
 rem mentem (Deo favente) redituri estis: quam ut consequamini, continuas Supplicationes

ad Omnipotentem Deum Patrem nostrum coelestem non intermitteremus.

¶ Quum celebrabitur Sacra Communio, Communicantibus in locis idoneis ad sacrum Sacramentum commodè accipiendum dispositis, Presbyter hanc Exhortationem recitabit.

Charissimi in Domino, quibus in animo est participare Corpus & Sanguinem Christi Servatoris nostri, ut ad memoriam revocetis necesse est, quomodo Divus Paulus omnes exhortetur, ut in se quisque descendat, seque exploret accuratè, priusquam Panem illum comedere, & bibere Poculum istud audeat. Nam sicut magnum inde beneficium nobis collatum est, si cum verò, pœnitente animo, & fide vivida sancti illius Sacramenti fiamus participes (tunc enim spiritualiter Carnem Christi comedimus, & illius Sanguinem bibimus, tum in Christo manemus, & Christus in nobis, idem sumus in Christo & Christus in nobis) sic magno in periculo versamur, si indigne participemus: Tunc enim rei tenebimur Corporis & Sanguinis Christi Servatoris nostri, Damnationem ipsi nobis comedimus & bibimus, qui de Domini Corpore non rectè judicemus: Deum in nos excaecantes facimus, eumque ad infligendum nobis varias miseras variasque mortes movemus. Quare, fratres, vos ipsos judicate, nè à Domino judicemini, verè desciscite à prioribus commissis, vividam & firmam fidem vobis apud Christum Servatorem nostrum collocate, vitam corrigite, & sincerà Charitate

care omnes amplectimini, ita enim digni eritis, qui horum Myſteriorum ſitis participes. Poſſimum verò ex animo gratias agere oportet immortales Deo Patri, Filio, & Spiritui ſancto, ob Redemptionem Mundi per Mortem & Paſſionem Servatoris noſtri Jeſu Chriſti, veri Dei ſimul & veri hominis, qui ſeſe deiecit uſque ad Mortem, & quidem Mortem Crucis, ut nos miſeros peccatores, qui in tenebris & atrâ nocte degimus, in filios Dei, & vitæ æternæ hæredes aſciſceret. Quò autem perpetua memoria proſequamur vehementer ad eò amorem Magiſtri noſtri, & unici Servatoris Jeſu Chriſti, hoc pacto pro nobis morientis, & innumera beneficia, quæ ſuo preſioſo Sanguine effuſo apud nos collocavit, ſacroſancta Myſteria, amoris ſui quaſi pignus, & perpetuum monumentum mortis ſuæ, inſtituit, & ordinavit, unde magna & æterna conſolatio nobis exoritur. Ipſi itaque unâ cum Patre & Spiritu ſancto (prout tenemur maxime) continuo gratias agamus, ſanctiſſimæ illius Voluntati & arbitrio obtemperantes prout, & ſummo cum conatu ei in verâ pietate, & juſtitia ſerviamus, omnibus diebus vitæ noſtræ. *Amen.*

¶ Tum Presbyter ad participandam ſacram Communionem accedentibus dicat,

VOS, qui verè & ſeriò deſciſcitis à peccatis veſtris, quique Amore & Charitate alios complectimini, & quibus aliam vivendi rationem inſtituere propoſitum eſt, præcepta

Dei exequendo, & dehinc in viis ejus ſanctis gradiendo, cum fide accedite, & ſanctum hoc Sacramentum percipite in conſolationem veſtram. Deoque omnipotenti ſuppliciter peccata conſitemini, in genua modeſtè provoluti.

¶ Tum hæc ſummaria Confeſſio eorum omnium nomine, quibus propoſitum eſt ſacram Communionem participare, fiet ab aliquo Miniſtrorum, ipſo & Populo univerſo in genua humiliter provolutis ac dicentibus :

Omnipotens Deus, Pater Domini noſtri Jeſu Chriſti, Conditor omnium rerum, omniumque hominum Judex, conſitemur & deploramus tot tantæque ſcelera, & peccata noſtra, quæ ſubinde in diviſam tuam Majestatem, cogitatione, verbis, & facto, flagitiòſè admodum admiximus, iram & indignationem tuam in nos meritiſſimò moventes. Serio nos poenitet, & ex animo ſumus anxii ob hæc delicta noſtra : Eorum recordatio nobis acerba eſt, & eorum onere opprimimur. Miſerere noſtri, miſerere noſtri, clementiſſime Pater, Remitte nobis præterita commiſſa, propter Filium tuum Jeſum Chriſtum Dominum noſtrum : Da etiam, ut poſthac ſemper Tibi ſerviamus, & placeamus in novitate vitæ, ad laudem & gloriam tui Nominis, per Jeſum Chriſtum Dominum noſtrum. *Amen.*

¶ Tum

¶ Tum Presbyter (aut Episcopus si adsit) eriget se, & conversus ad Populum hanc Absolvendi formulam pronuntiabit :

OMnipotens Deus, Pater noster cœlestis, qui, pro singulari sua clementia, omnibus serid & ex animo pœnitentibus, & verâ fide ad illum conversis, veniam peccatorum pollicitus est, vestri misereatur, remittat vobis peccata omnia, & eorum vos absolvat : confirmet & corroboret vos in omni bono opere, vósque ad vitam æternam perducatur, per Jesum Christum Dominum nostrum. Amen.

¶ Deinde Presbyter dicit,

Audite suavissima verba Christi Servatoris nostri ad consolandum eos omnes, qui ad ipsum reverâ convertuntur.

Venite ad me omnes laborantes, & onusti, & ego recreabo vos. D. Matth. xi, 28.

Sic enim amavit Deus mundum, ut Filium suum unicum dederit, ut quisquis in eum credat, non pereat, sed vitam obtineat sempiternam. D. Johan. iii. 16.

Audite etiam quid affirmat Divus Paulus.

Certa res est, & omni approbatione digna, Christum Jesum in mundum venisse servatum fontes. 1 Tim. i. 15.

Audite etiam quid affirmat Divus Johannes.

Si quis peccaverit, Patronum habemus ad Patrem, Jesum Christum, justum, qui idem

piaculum est peccatorum nostrorum. 1 D. Johan. ii. 1.

¶ Deinde perget Presbyter dicens,

Sursum corda.

Responsio.

Habemus ad Dominum

Presbyter.

Gratias agamus Domino Deo nostro.

Responsio.

Æquum est & justum.

¶ Tum Presbyter ad Mensam Domini conversus dicit,

Verè æquum est & justum, & pro debito nostro officio tenemur Tibi

semper & ubique

gratias agere, Domine,

Sancte Pater,

Omnipotens, æ-

terne Deus.

* Hæc verba

(Sancte Pa-

ter) in Fes-

Trinitatis o-

mittentur,

¶ Hic sequitur Prefatio Sollemnitati peculiaris, si qua sit expressè assignata, alioqui statim subjungatur.

Ided cum Angelis & Archangelis, cumque omni cœlestium Copiarum multitudine, celebramus tuum præclarum collaudantes Nomen, Te laudibus efferentes, & sine ullâ intermissione dicentes, Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus armipotens, Tua gloria pleni sunt Cœli, & Universus Orbis : Gloria Tibi in supremia Domine.

¶ Prefatio

¶ Prasationes Propriae.

¶ Natalis Christi, & septem diebus sequentibus.

Quia dedisti nobis Filium tuum unicum, quem hodierno quasi die pro nobis nasci voluisti, & per sancti Spiritus operationem, hominem assumere, ex substantia Mariæ Virginis Matris suæ, sine labe peccati, quod nos ab omni peccato expiet. Ideo cum Angelis, &c.

¶ Die Paschatis, & septem diebus sequentibus.

Potissimum verò nostras Tibi debemus laudes, propter gloriosam Filii tui Jesu Christi Domini nostri Resurrectionem: Ipse enim verus est Paschalis Agnus, qui pro nobis libatus mundi peccata sustulit: qui per mortem suam mortem abolevit, & per Resurrectionem nobis vitam æternam restituit. Ideo cum Angelis, &c.

¶ Die Ascensionis, & septem diebus sequentibus.

PER charissimum Filium tuum Jesum Christum Dominum nostrum, qui post Resurrectionem suam quàm maxime gloriosam manifestus apparuit omnibus suis Apostolis, & spectantibus eis cælum conscendit, quod nobis parer locum, ut, ubi esset ipse, eò nos etiam conscendamus, & cum ipso regnemus in gloriâ. Ideo cum Angelis, &c.

¶ Die Pentecostes, & sex diebus sequentibus.

PER Jesum Christum Dominum nostrum, juxta cujus certissimam promissionem, Spiritus sanctus, hodierno quasi die, repente de cælo cum sonitu descendit, quasi vehementis flatus, indutusque formam linguarum, quasi ignis Apostolis inedit, ut doceret eos, iisque ad omnem Veritatem præiret, contulitque iis linguarum donum, unâ cum ardenti studio liberè eloquendi Evangelium omnibus gentibus: Quibus nos, in tenebris & errore versantes, ad puram lucem, & ad cognoscendum Te Jesumque Christum Filium tuum pervenimus. Ideo cum Angelis, &c.

¶ In festo Trinitatis sanctissimi.

QUI unus es Deus, unus Dominus, non una tantum Persona, sed tres Personæ in una Substantia. Quod enim de gloria Patris, hoc de Filio, hoc de Spiritu credimus, sine ullo discrimine aut inæqualitate. Ideo cum Angelis, &c.

¶ Post unamquamque ex his Prasationibus proximè cantabitur aut recitabitur,

Ideo cum Angelis & Archangelis, cumque omni cœlestium Copiarum multitudine, celebramus tuum præclarum collaudantes Nomen, Te laudibus efferentes, & sine ullâ intermissione dicentes, Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus armipotens, Tuâ gloria pleni sunt Cœli, & Universus Orbis: Gloria Tibi in supremis, Domine.

¶ Tum

*Tum Presbyter, in genua pro-
volutus ad Mensam Domini,
hanc sequentem Supplicationem
dices, eorum omnium nomina
qui sunt Communionem perce-
pturi.*

NON audemus accedere
ad hanc Mensam tuam,
misericors Domine, fiducia ju-
stitiæ nostræ, sed singularis
tantæque tuæ clementiæ. Non
sumus digni, qui vel micæ colligamus
sub Mensa tua. Tu es
idem Dominus, cujus semper
proprium est clementiâ uti. Da
igitur, Domine misericors, nos
sic vesci Carne charissimi Filii
tui Jesu Christi, & illius Sangui-
nem bibere, ut Corpora nostra
peccatis inquinata per illius
Corpus expientur, Animæque
nostræ abluantur in pretioso
ipsius Sanguine, utque semper
maneamus nos apud ipsum, &
ipse apud nos. Amen.

*Quum Presbyter, stans ante
Mensam Domini, Panem &
Vinum ita disposuerit, ut ex-
peditius ac decentius possit Pa-
nem frangere coram Populo,
& Calicem in manus sumere,
dices formulam Consecrandi,
prout sequitur.*

OMnipotens Deus, Pater no-
ster cœlestis, qui pro sin-
gulari tuâ clementia Jesum
Christum Filium tuum unicum
dedisti, ut ad redimendum nos
morte crucis plecteretur, qui
ibi (unicâ illa libatione, quâ
semel seipsum libavit) plenum,
perfectum & sufficiens obtulit
sacrificium, libationem, & satis-
factionem pro peccatis totius
mundi, quique instituit, præ-

cepitque nobis in sacrosanctis
suo Evangelio, ut pretiosam
suam mortem, usque dum redo-
at, perpetua memoria profes-
quamur: Attende nos, quæsumus
supplices, misericors Pater, &
da ut nos, sumentes hosce tuos
Creaturas, Panem & Vinum,
juxta sanctam institutionem
Filii tui Servatoris nostri Jesu
Christi, in Mortis & Passionis
illius recordationem, sanctissimi
illius Corporis & Sanguinis
participes fiamus: qui, eâ nocte
qua traditus est,

¹ Panem cepit,
adisque gratis
² fregit, deditque
discipulis, &, Ac-
cipite, inquit, co-
medite, ³ hoc est
Corpus meum, pro
vobis datum; hoc
facite in mei re-
cordationem: Simi-
liter & Poculum,
postquam cœnatû
est, ⁴ cepit, adis-
que gratis, dedit
eis, dicens, Bibi-
te ex eo omnes,
⁵ hic est enim San-
guis meus Novi
Fœderis, pro vobis
& pro multis ef-
fundendus, ad ve-
niam peccatorum.
Hoc facite, quoti-
escunque biberi-
tis, in mei recor-
dationem.

¹ Hic Pres-
byter acci-
piat Panem
in manu-
bus:

² Hic ac-
cipiat Panem
frangat Panem
Hic man-
us porri-
git & tangat
quicquid
Panis illi
fuerit.

⁴ Hic Calicem manu
prehendat:
⁵ Et hic
vasa omnia
(sive sint Ca-
lices sive Lo-
gæ) in
quibus est
Vinum con-
secrandum,
tanget por-
recta manu.

*Tunc Minister primus sacram
Communionem sumet ipse sui
utraq; specie, tum perget eam
porrigere Episcopis, Presbyteris
& Diaconis, eodem modo, &
qui adsuerint, postea verè
etiam plebi in manus ordinis
singulis*

singulis humiliter in genua prostratis. Unicuique autem panem porrigens dicit :

Corpus Domini nostri Jesu Christi, quod pro Te datum est, Corpus & Animam tuam servet in vitam eternam. Accipe & Comede hoc, in memoriam quod Christus pro Te mortuus est, & fide illo vesceris in corde tuo, cum gratiarum actione.

Minister Calicem porrigens unicuique dicit :

Sanguis Domini nostri Jesu Christi, qui pro te effusus est, Corpus & Animam tuam servet in vitam eternam. Bibe hoc, in memoriam quod Sanguis Christi pro Te effusus est, & gratias age.

Si quantum Panis aut Vini consecratum fuerat, id totum absumptum est, priusquam omnes participaverint, Presbyter majorem copiam consecrabit iuxta prius scriptam formulam : Incipiens à verbis (Servator noster Christus eà nocte quâ, &c.) ad consecrandum Panem : Et ab hys (Similiter postquam Cœnatum, &c.) ad consecrandum Vinum.

Postquam omnes participaverint, Minister redibit ad Mensam Domini, & reverenter super eâ reponet quidquid supersuerit ex consecratis Elementis, illud cooperiens mundo lintee.

Tum Presbyter recitabit Supplicationem Dominicam, Populo unamquamque Petitionem post ipsum iterante,)

Pater noster, qui es in cœlis, sanctè colatur nomen tuum. Veniat regnum tuum. Fia voluntas tua, ut in cœlo, sic & in terrâ. Victum nostrum alimentarium da nobis hodiè. Et remitte nobis debita nostra, ut & nos remittimus debitoribus nostris. Nève nos in tentationem inducito, sed à malo tuere. Amen.

¶ Postea dicitur, ut habetur in sequentibus.

O Domine & Pater cœlestis, nos humiles famuli rogamus supplices, ut, pro paternâ tua benignitate & clementia, hæc gratitudinis hostia simul cum gratiarum actionibus accepta sit : summa porro cum animi demissione supplicamus, ut, propter merita & mortem Filii tui Jesu Christi, & per illius Sanguinis fiduciam, nos cum universa Ecclesia peccatorum veniam consequamur, cæterâque illius Passionis beneficia nobis collata sint. Hic autem libamus & præstamus tibi, Domine, nos ipsos, animas nostras, & nostra corpora, hostiam rationalem, sanctam, & vivam, & summissè quæsumus, ut, quotquot communionem hanc participamus, gratia tua & cœlesti favore tuo repleamur. Et quanquam indigni sumus ob tanta peccata nostra, qui Tibi ullum libemus sacrificium, Te tamen supplices quæsumus, ut acceptum habeas hoc debitum obsequium & cultum nostrum, nullâ habitâ ratione meritorum nostrorum, sed delectis nostris ignoscendo ; per Jesum Christum Dominum nostrum,

frum, per quem & cum quo, in unitate Spiritus sancti, Tibi sit, Omnipotens Pater, omnis honor & gloria in perpetua secula. *Amen.*

¶ *Aut hoc.*

Omnipotens & sempiternus Deus, immortales Tibi ex animo gratias agimus, quod nos, qui sacrosancta hæc Mysteria ritè percipimus, spirituali cibo pretiosissimi Corporis & Sanguinis Filii tui Servatoris nostri pascere digneris; nosque inde certos reddis de favore tuo & gratiâ, & nos esse vera membra mystico Corpori Filii tui insita (quod est fidelium omnium sancta Communio) & per spem inter hæredes vitæ æternæ ascisci, per merita pretiosissimæ Mortis & Passionis charissimi tui Filii. Te etiam quàm maximè supplices rogamus, Pater cœlestis, ita nobis adesse gratiam tuam, ut in sancta hac Communionem permaneamus, utque ea omnia opera bona præstemus, quæ Tu præparasti, ut in eis versaremur, per Jesum Christum Dominum nostrum, cui unâ tecum & cum Spiritu sancto sit omnis honor & gloria, in perpetua secula. *Amen.*

¶ *Deinde dicatur aut cantetur.*

Gloria in supremis Deo, & in terra pax: erga homines benevolentia. Te celebramus, Te collaudamus, Te veneramus, Te illustramus, Tibi gratias habemus propter summam gloriam tuam, Domine Deus Rex cœli, Deus Pater Omnipotens.

Domine Fili unigena, Jesu Christe, Domine Deus, Agnus

Dei, qui mundi peccata tollis, miserere nostri. Qui mundi peccata tollis, utere tuâ erga nos clementiâ. Qui mundi peccata tollis, admitte preces nostras. Qui sedes ad dextram Dei Patris, miserere nostri.

Quoniam Tu solus Sanctus, Tu solus Dominus, Tu solus, & Christe, cum Spiritu sancto, supremus in gloria Dei Patris. *Amen.*

¶ *Postremò Presbyter (aut Episcopus si adsit) Ecclesiam dimittet cum hac sancta precatione.*

Divina pax, omnem mentem exuperans, vestros animos & cogitationes in cognitione & amore Dei, & Filii ejus Jesu Christi custodiat: Et Favor Dei omnipotentis, Patris, Filii, & Spiritus sancti vobis adsit, semperque vobiscum maneat. *Amen.*

¶ *Collecta post Offertorium dicenda, quando non celebratur Communio, quolibet die, una, aut altera, aut etiam plures: Dici etiam poterunt, pro data occasione, post Collectas Matutinarum aut Vespertinarum Precum, Communionis aut Litania, prout Ministris videbitur.*

Adesto propitius, Domine, his nostris supplicationibus & precibus, ut famuli tui moribus sint ad æternam salutem pariendam comparatis, & inter omnes mortales hujus vite vicissitudines & casus, clementissimo & præsentissimo tuo auxilio semper protegantur, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

Domine

Omnipotens Domine & sem-
piternus Deus, digneris, quæ-
sumus, tum animos nostros, tum
corpora dirigere, sanctificare,
& regere in viis legum tuarum,
præceptisque tuis exequendis,
ut viribus tuis præstantissimis
& animæ & corpora hic & in
æternum conserventur, per Je-
sum Christum Dominum no-
strum, & Servatorem. *Amen.*

Largire, quæsumus, Omni-
potens Deus, ut, quæ verba
hodiè externis auribus accepi-
mus, ea animis nostris per
Gratiam tuam ita inferantur, ut
fructus piæ vitæ feramus, ad
nominis tui honorem & laudem,
per Jesum Christum Dominum
nostrum. *Amen.*

Singulas nostras actiones, cle-
mentissimo tuo, Domine,
favore præveni, & perpetuo
tuo auxilio nos prosequere, ut
in omnibus operibus nostris,
inceptis, continuatis, & in Te
perfectis sacrosanctum Nomen
tuum illustremus, & tandem
pro clementia tua sempiternam
vitam consequamur, per Jesum
Christum Dominum nostrum.
Amen.

Omnipotens Deus fons omnis
sapientiæ, qui scis, non
solum quibus rebus opus sit
nobis, antequam petimus, sed
etiam nostram dum petimus
ignorantiam, Te præsentem ora-
mus, ut nostrarum infirmitatum
miserearis, & quæ vel propter
indignitatem nostram non au-
demus petere, vel propter cœ-
citatem nostram nequeamus, iis
nobis impertire digneris, propter

merita Filii tui Domini nostri
Jesu Christi. *Amen.*

Omnipotens Deus, qui pol-
licitus es Te eorum preces
admissurum, qui per Filii tui
Nomen perant, aures tuas, pro
tuâ clementia, quæsumus, no-
bis præbe, qui preces nostras
& supplicationes tibi libavi-
mus: largire etiam, ut quæ pro
voluntate tuâ fideliter rogavi-
mus, efficaciter impetremus, ad
indigentiam nostram sublevan-
dam, gloriamque tuam promo-
vendam, per Jesum Christum
Dominum nostrum. *Amen.*

Diebus Dominicis, aliisque
diebus Feriatis (si non
celebratur sacra Communio)
dicuntur ea omnia, quæ pra-
scripta sunt in Officiis pro sacra
Communione, usque ad finem
Supplicationis illius Generalis
(Pro statu prospero Catho-
licæ Christi Ecclesiæ) atque
una aut altera Collationum jam
memoratarum, quæ omnia Pre-
catio sancta claudet.

¶ Non celebrabitur autem Cœna
Domini, nisi adsit Communi-
cantium numerus competens ad
communicandum cum Presby-
tero, prout ipsi visum fuerit.

¶ Quod si non sint supra viginti
in Parochia idonei ad Commu-
nicandum, non tamen celebra-
bitur sacra Communio, nisi
quatuor (aut ad minimum
tres) cum Presbytero Commu-
nicent.

¶ In Cathedralibus autem aut
Collegiatis Ecclesiis, aut Col-
legiis.

legia, ubi sunt Presbyteri & Diaconi complures, Communicabunt singuli unà cum Presbytero, ad minimum quolibet die Dominico, nisi causam iustam habeant secus faciendi.

pius usus à Ministro & Oeconomis prout ipsis visum fuerit. Quod si non fuerint concordati, tum pro arbitrio Ordinarii collocabitur.

Atque ut pracidatur omnis occasio dissensionis & superstitionis, qua suboriri posset circa Panem aut Vinum, satis erit si modo Panis sit vulgaris usus, sed lectissimus & ex meliore tritico confectus, qui commode parari queat.

Quod si superfit aliquid Panis aut Vini non consecrati, id libi sumat Minister in privatos usus: sin vero consecrati Panis aut Vini quicquam superfit, extra Ecclesiam non efferetur, quin Presbyter, unà cum aliis Communicantibus, quos tum advocabis statim à fausta Preca-tione, illud reverenter comedes & bibet.

Panem & Vinum parabunt Minister & Oeconomi, sumptibus Parochia.

Observa autem unicuique Parochianorum ad minimum ter in anno Communicandum: nominatim verò in festo Paschatis Ac singulis annis quilibet Parochianus cum Paracho, Vicario, aut Ministro, vel cum ejus eorumve Deputato aut Deputatis rationes conferet, & ipsis ipsive persolvere omnia Ecclesiastica debita, tum solvenda, & solvi solita.

Sacris peractis, Pecunia in Offertorio erogata collocabitur in

Quandoquidem in hoc Officio pro Administratione Cana Domini praescribitur, ut Communicantes illam sumant in genua provoluti, (quod quidem rectè praescriptum est, nempe, ut hoc pacto submisso & grato animo beneficia Christi prosequamur, qui in ea omnibus dignè Communicantibus tribuuntur, atque ut se omnis absit à sacra Communione Profanatio & Confusio, qua aliqui oriri possent.) Attamen, ne Genuflecti illa à quoquam, seu ex ignorantia & infirmitate, seu ex malitia & obstinata perversitate, secus quàm par est accipiat, aut etiam depravetur, hic declaramus. & omnibus notum facimus ea Genuflectionis nullam Adorationem deferri, aut deferri debere Pani aut Vino Sacramentali, quæ ibi corporaliter accipiuntur, aut ulli Praesentia Corporali naturalis Carnis, aut Sanguinis Christi. Quippe Panis Sacramentalis & Sacramentale Vinum manent in veris suis naturalibus substantiis, ideòque non debent adorari (id enim Idololatria foret, à qua fideles omnes Christiani abstinere debent) Et naturale Corpus & Sanguis Christi Servatoris nostri sunt in caelo, non autem hic, quandoquidem esse simul & semel in pluribus locis veritati Corporis naturalis Christi adversatur,

Administratio Pædobaptismi, quemadmodum publice celebrari debet in Ecclesia

Monendus est Populus quàm maximè decere, ut Baptismus non nisi Dominicis aut aliis diebus Ferialis administratur, cum frequentissimus convenit Populus: cum ut ibi præsens Cætus testari possit recens Baptizatorum admissionem in Ecclesiam Christi, tum etiam ut quotquot præsentibus adsuerint, dum Infantes Baptizantur, sua ipsorum Professionis admoneantur, quam Deo fecerunt in Baptismo. Qua de causa etiam convenit, ut Baptismus vulgari idiomate administratur. Attamen poterunt Infantes (sic urgente necessitate) aliis diebus Baptizari.

¶ *Observa autem quod unicuique Masculo Baptizando aderunt Susceptores duo & Susceptrix unica: Fœmina autem Susceptor unicus, Susceptrices autem duæ.*

¶ *Si quando Infantes fuerint Baptizandi, Parentes eorum Vespera præcedente, aut Mane ante initium Præcæni Matrimoniarum, id notum faciant Ministro. Tum autem Susceptores & Susceptrices, & Populus unâ cum Infantibus ad Baptisterium præsto aderunt, statim à finita Lectione posteriori, ad Preces seu Matrimonias, seu Vesperinas, prout Ministro visum fuerit. Accedens autem Pres-*

byter ad Baptisterium (quod tum aqua pura implendum est) ibique stans dicet:

An Infans iste Baptizatus est, an non?

¶ *Si responderint, Minime: Tum perget Presbyter, prout sequitur.*

Dilectissimi, quoniam omnes homines in peccato concepti & nati sunt, & Christus Servator noster confirmat, qui renatus, hoc est ex Aquâ & Spiritu sancto natus, non fuerit, non posse eum in divinum regnum intrare, obtestor vos ut Deum Patrem invocetis, per Jesum Christum Dominum nostrum, ut, pro singulari sua clementia, isti Intanti dignetur concedere, quod Natura dare nequit, scilicet ut aquâ & Spiritu sancto baptizetur, & in sanctam Christi Ecclesiam coopertetur & vivum illius membrum fiat.

¶ *Tum dicet Presbyter,*

Oremus.

Omnipotens & sempiternæ Deus, qui pro singulari tue clementia ex aquarum periculo Noam cum Familia in Arcâ eripuisti, quo etiam duce tui Israëlitz usi, Mare Rubrum traiecerunt incolumes (quâ re sacri tui Baptismatis figuram exhibebas.

hibebas) quique etiam per charissimi Filii tui Jesu Christi Baptismum in Jordane flumine aquam ad mysticam peccati ablutionem consecrasti: propter tuos beneficiis, Te quaesumus, benigno vultu hunc Infantem respice, ipsum abluere, ut per Spiritum sanctum reddatur sanctus, tuoque à supplicio defensus in Ecclesie Christi Arcam admittatur: & Fide firmus, Spe gaudens, & in Charitate radicans, trajectis mundi hujus procellosi fluctibus, ad portum æternæ vitæ tandem appellat, ibi Tecum in perpetua secula regnaturus, per Jesum Christum Dominum nostrum. Amen.

Omnipotens immortalis Deus, qui sis omnibus firmamento in adversis, iisque Te defensores præbeas, qui ad Te perfugiant ad auxilium, quique etiam sis credentium Vita, & Resurrectio mortuorum, Te in Infantis hujus jam Baptizandi gratiam imploramus, ut, per Spiritualem renascentiam, peccatorum veniam consequatur: Asciscere eum, Domine, ex promissione tuo, quod fecisti per Charissimum Filium tuum dicentem, Petite & dabitur vobis, Quærite & invenietis, Pulsate & vobis aperietur: Da igitur nobis jam petentibus, fac ut quærentes inveniamus, Pulsantibus aperiat, ut iste Infans tum æternum favorem divinæ tuæ ablutionis, tam æternum regnum ex promissione tuo consequatur, per Christum Dominum nostrum. Amen.

Tum erigit se Populus, Presbyter autem dicit,

Audite verba Evangelii Divi Marci, Capite decimo, commate decimo tertio.

Adducebantur autem Christo Pueri, ut illos tangeret, discipuli vero eos, à quibus adducebantur objurgabant. Quo viso, indignatus Jesus dixit eis, Sinite Pueros ad me venire, neve eos prohibere: talium enim est Dei regnum. Hoc pro certo habetote, qui Dei regnum non acceperit ut Puer, non esse in id ingressurum. Deinde, eos complexus ulnis, & manibus eis impositis, eis bene precatus est.

Post prædictum Evangelium, Minister hanc brevem Exhortationem super verba Evangelii recitabit.

Charissimi, auditis ex jam citato Evangelio, quod Christus Servator noster iussit Pueros ad se adduci, utque prohibentes quod minus ad eam venirent objurgaverit, ut etiam omnes exhortetur, ut eorum instar innocentes essent. Inter vos liquet ab externo gestu & facto suo benevolentiam erga eos declarasse, quippe qui, eos complexus ulnis, & manibus impositis, eis bene precatus est. Nolite igitur dubitare, sed confidite potius, ut Infantem illum, qui coram adest, pari benignitate asciverit, & ulnis clementiæ suæ complexus, æternæ vitæ beneficium

apud

apud eum collocarit, & in æternam illius regnum admitteret. Cum igitur ita nobis persuasum sit de benignitate Patris nostri cœlestis erga hunc Infantem, patefactâ nobis per Filium suum Jesum Christum, & nulla sit dubitandi causa, quin nostra hæc pietas illi accepta sit, summâ cum fide & ardore ei gratias habeamus, dicentes,

Omnipotens & sempiternæ Deus, Pater cœlestis, gratiarum actionibus Te supplices celebramus, quod nos dignos habuisti, qui ad gratiæ tuæ cognitionem fideiq; Tibi habendæ vocati simus: hanc nobis cognitionem adauge, & in hæc fide semper fundatos præsta. Donâ Infantem istum Spiritu tuo, ut renatus æternam salutem adipiscatur, per Jesum Christum Dominum nostrum, qui tecum vivit & regnat, unâ cum Spiritu sancto, & nunc & in perpetua secula. *Amen.*

¶ Tum Presbyter Susceptoris & Susceptrices alloquatur in hunc modum.

Dilectissimi, Infantem hunc Baptizandum adduxisti, invocato etiam Domino nostro Jesu Christo, ut eum asciscere velit, remisissetque ei peccatis, per sanctum Spiritum sanctificaret, dignumque haberet divino regno & vitâ æternâ. Audistis etiam, ut Dominus noster Jesus Christus in Evangelio suo se obstrinxerit postulata vestra omnia concessurum. Cui promisso ex parte suâ nullatenus deerit. Cum itaque hanc promissionem Christus fecerit, istum

etiam Infantem vobis prædibus suis se obstringere oportet (donec per ætatem liceat in se recipere) ut Diabolo unâ cum omnibus ejus operibus renunciataverit, firmamque fidem divinæ doctrinæ adhibens, Dei præcepta obedienter observaverit.

Quare itaque?

Tunc illius Infantis nomine renuncias Diabolo, & omnibus operibus ejus, inani pompæ & hujus mundi gloriæ, ut & omnibus ejusdem cupiditatibus, & carnis libidinibus: adeo ut nec te earum desiderio laborare, nec iis te abripi permixturus sis?

Responsio.

Illis ego omnibus renuncio.

Minister.

Credisne in Deum Patrem, &c.
Et in Jesum Christum, &c.
Tunc etiam credis in Spiritum sanctum, &c.

Responsio.

His omnibus firmam fidem adhibeo.

Minister.

Cupisne in hanc fidem Baptizari?

Responsio.

Cupio.

Minister.

An igitur sanctæ Dei voluntati ejusque præceptis obsequenter parebis, & in iis per omnem vitam tuam gradiaris?

Responsio.

Ei parebo, & in iis gradiar.

¶ Tum dicet Presbyter :

Præsta quæsumus, clemens Deus, veterem Adamum in isto Infante ita sepeliri, ut novus homo in eo resurgat. *Amen.*

Præsta singulas libidines carnis in eo mori, & omnia secundum Spiritum in eo vivere, & adaugeri. *Amen.*

Da illi vires & potestatem reportandi victoriam, & triumphandi de Diabolo, Mundo, & Carne. *Amen.*

Concede, ut quicumque hoc nobis demandato officio, & ministerio Tibi consecratus sit, cælestibus donis ornerur, & æternæ salutis mercedem consequatur, benignissime Domine Deus, qui vivis & regnas in omne ævum. *Amen.*

Omnipotens æternæ Deus, cujus charissimus Filius Iesus Christus ex pretiosissimo suo latere Aquam simul & Sanguinem, ad peccatorum nostrorum veniam, effudit, quisque etiam discipulis suis in mandatis dedit, ut vaderent doctum omnes gentes, eosque Baptizarent in nomen Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, admitte, quæsumus, preces Ecclesiæ tuæ, sacram facito hanc Aquam, ad mysticam peccatorum ablutio- nem, da etiam, ut iste Infans, qui jam eadem est Baptizandus, plenam gratiæ tuæ ubertatem percipiat, & in perpetuum prorsus in numero fidelium & electorum tuorum filiorum permaneat, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

¶ Tum Presbyter Infantem in manus accipiat, & Susceptorum ac Susceptoricibus dicet :

Infantis nomen indicare.

¶ Tunc ipsum nomine jam ab ipsis indicato compellans (si affirmaverint Infantem scire posse) aqua caute & circumspecte immerget, dicens :

N. Ego Baptizo te in nomen Patris, & Filii, & Spiritus sancti. *Amen.*

¶ Sin vero infirmum esse Infantem affirmant, satis erit aquam in illum leniter effudisse, verba supra memorata recitanda :

N. Ego Baptizo te in nomen Patris, & Filii, & Spiritus sancti. *Amen.*

¶ Tum dicet Presbyter :

Infantem hunc in coetum gregis Christi cooptamus, eique signum Crucis imprimimus,* in testimonium quod ipsum posthac non pudebit fidem in Christum crucifixum agnoscere, & sub ejus vexillis contra Peccatum, Mundum, & Satanam viriliter pugnare, fidelemque ejus servum & militem usque ad finem vitæ permanere. *Amen.*

* Hic Presbyter Infantis frontem signo Crucis notabit.

¶ Deinde dicet Presbyter :

Dilectissimi, cum Infans ille denovo sit natus, & in corpus Ecclesiæ inseratur, ob hac collata in eum beneficia omnipotentem Deum gratiarum actionibus celebremus, uno ore unaque animo precantes, ut la-

fancie

sanctis istius futura vita huic initio respondeat.

¶ Tum, cunctis in genua prostratis, dicitur,

Pater noster, qui es in cœlis, sanctè colatur nomen tuum. Veniat regnum tuum. Fiat voluntas tua, ut in cœlo, sic & in terrâ. Victum nostrum alimentarium da nobis hodiè. Et remitte nobis debita nostra, ut & nos remittimus debitoribus nostris. Nève nos in tentationem inducito, sed à malo tuere. Amen.

¶ Deinde Presbyter dicit :

Pater clementissime, Tibi ex animo gratias agimus, quod dignatus sis Infantem hunc ex Spiritu sancto tuo denuò nasci, adoptare in Filium, & ad Ecclesiam sanctam tuam aggregare, da, supplices quæsumus, ut peccato defunctus iustitiæ vivat, & unâ cum Christo ad mortem sepultus veterem hominem crucifigat, & peccati corpus totum prorsus aboleat, ut quemadmodum Mortis Filii tui factus est participes, ita etiam & Resurrectionis fiat, aded ut tandem, cum reliqua sancta Ecclesia tua, æterni tui regni hæreditatem adeat, per Jesum Christum Dominum nostrum. Amen.

¶ Tum, cunctis stantibus, Presbyter ad Susceptores & Susceprices hanc sequentem Exhortationem dirigit.

Quandoquidem. Infans ille vobis Prædibus pollicitus est, se Diabolo unâ cum operibus ejus renunciaturum, & in Deum crediturum, & culturum

ipsum, meminisse vos oportet, vestri muneris & officii esse curare, ut Infans ille, ubi primum per ætatem liceat, institutus sit, quam solennis voti, promissionis, & professionis nexi se per vos obligaverit. Quæ autem ista pulchrè calleat, monere eum vos oportet, ut sacris concionibus adsit : præcipuè de eo vobis curæ erit, ut vernaculè discat Articulos Fidei, Supplicationem Dominicam, & Decalogum, unâ cum cæteris omnibus, quæ ad animæ salutem Christianum expedit & nòsse & credere. Prospicietis denique, ut ad piam & Christianam vitam instituendum studiosè educetur, semper memores, Baptismum effigiem nobis ob oculos proponere professionis nostræ, scilicet ut, à Christo nostro Salvatore exemplum sumentes, per omnia ei similes simus. Ut quemadmodum ille pro nobis mortuus est, & resurrexit, nos itidem, qui Baptizamur, peccatis defuncti in novitate vitæ gradiamur, & pravas omnes & corruptas carnis libidines assidue perimantes, tum in virtute, tum pietate indies profectum faciamus.

¶ Tum addet ac dicit,

Curare vos oportet, ut Infans iste Episcopo adducatur, qui ab ipso Confirmetur, quamprimum memoriter teneat Symbolum Apostolicum, Supplicationem Dominicam, & Decalogum lingua vernacula, utque in Catechismo eâ de causâ edito plenius instruitur,

Constat ex verbo Dei Infantes Baptizatos, qui moriuntur antequam peccatum ullum fecerint

commiserint; proculdubio sal-
vari.

AD animendum omnem Scru-
pulum, circa usum signi

Crucis in Baptismo, vera rei illi-
us Explicatio, & iusta causa
illius retinenda videri poterunt,
in Canone XXX. Anno Domini
1604. primum edito,

Administratio Pædobaptismi in Privatis Ædibus.

¶ Urati unuscujusque Paro-
chia Populum sape admono-
bunt, ne Infantium Baptismum
longius differant, quam in Do-
minicum natiuitatem eorum
proximè sequentem, aut à na-
tiuitate secundum, aut in ali-
um diem festum inter utrum-
que Dominicum, nisi ob cau-
sam gravem iustamque, atque
Ministro probandam.

¶ Ipsos etiam monebunt, ne, nisi
gravi & necessaria de causa,
liberos suos procurent domi in-
tra privatis parietibus baptizan-
dos. Urgente autem necessitate,
tum administrabitur Baptis-
mus in hunc modum.

¶ Prima Parochus, aut, eo ab-
sente, alius quilibet Minister
Legitimus, qui præsto aderit,
unà cum iis qui presentes ad-
fuerint, Deum precibus im-
plorabunt, Supplicationem Do-
minicam recitantes, simulque
tot Collectas ex iis, quæ habentur
in forma Baptismi Publici,
quot per temporis angustias &
rei necessitatem licuerit. De-
inde, nomine ab aliquo eorum
qui presentes aderunt Infantis
indicato, Minister aquam in
eum effundet, hac verba reci-
tando.

N Ego Baptizo te in no-
men Patris & Filii, &
Spiritus sancti. Amen.

¶ Tum, cunctis in genua prostratis,
Minister Deo gratias ago,
dicens:

Pater clementissime, Tibi ex
animo gratias agimus, quod
dignatus sis Infantem hunc ex
Spiritu sancto tuo denuò na-
ci, in filium adoptare, & ad
sanctam Ecclesiam tuam aggregare,
da, supplices quaesumus,
ut, quemadmodum Mortis Fi-
lii tui factus est particeps, ita
etiam & Resurrectionis huius,
ad eum tandem, unà cum san-
cta Ecclesia tua, æterni tui ro-
gni hæreditatem adeat, per
Jesum Christum Dominum no-
strum. Amen.

¶ Ne autem ullo modo dubitemus,
quin Infans, eo modo sacro Ba-
ptismo tinctus, sit ritè & plene
Baptizatus, adeò ut nefas sit
eum denuò Baptizari. Si cer-
men Infans ad hunc modum
Baptizatus supervixerit, eum
expedit in Ecclesiam asserri, ut

¶ Parochus ipsa illum Baptizaverit, Ecclesia certior fiat de vera forma Baptismi ab eo privatum celebrata: Re autem sic se habente ita dicat:

Ego vos certiores facio, me Infantem istum, tali tempore & loco, iuxta legitimum præscriptumque Ecclesiæ ordinem coram multis testibus Baptizasse.

¶ Si autem Infans ab aliquo alio Ministro Legitimo Baptizatus fuerit, tunc Minister Parochia illius, in qua natus est Infans & Baptizatus, examinabit atque perquirat, fuerint Infans rite Baptizatus, an non? Si fuerit, & illi, qui Infantem in Ecclesiam afferunt, responderint, Infantem istum jam Baptizatum esse, tunc Minister eos ulterius examinabit, dicens,

A Quo Baptizatus est Infans ille?
Quis adfuit, cum Baptizatus fuerit Infans ille?

Quoniam fieri potest, ut nonnulla, quæ ad hujus Sacramenti Essentiam spectant, præ metu aut nimia festinatione in tantâ periculi imminenti necessitate, omissa sint, ided quæro à vobis,

Quo Liquore Baptizatus est Infans ille?

Quibus Verbis Infans ille Baptizatus est?

¶ Quod si Minister ex eorum responsionibus, qui Infantem sistunt, omnia rite legitimæque peracta comperiat, tunc Infanti Baptismum non iterabit, sed illum recipiet, tanquam unum è grege verè Chri-

stiani Populi, dicens in hunc modum:

EGO vos certiores facio, re ita se habente, rite & juxta præscriptum ordinem præstari cuncta, quæ ad Baptismum hujus Infantis spectant, qui, in peccato natus, & sub ira divini, nunc est, per Lavacrum renascentiæ in Baptismo, in filios Dei & hæredes vitæ sempiternæ cooptatus. Quippe Dominus noster Jesus Christus gratiam suam hujusmodi Infantibus aded non denegat, ut eos ad se quam amantissimè invitet, ut in sacrosancto Evangelio cum ingenti nostra consolatione habetur, ad hunc modum:

Evangelium D. Marc. x. 14.

A Dducebantur autem Christo Pueri, ut illos tangeret: discipuli vero eos, à quibus adducebantur, objurabant: quovis, indignatus Jesus, dixit eis, Sinite Pueros ad me venire, nèe eos prohibete: talium enim est Dei regnum. Hoc pro certo habetote, qui Dei regnum non acceperit ut Puer, non esse in id ingressurum. Deinde, eos complexus ulnis, & manibus eis impositis, eis bene precatus est.

¶ Post prælectum Evangelium? Minister hanc brevem Exhortationem super verba Evangelii recitabit,

O Harissimi, auditis ex jam citato Evangelio, quod Christus Servator noster jussit Pueros ad se adduci, atque prohibentes quod minus ad

ad eum venirent reprehenderit, ut etiam omnes exhortetur eorum imitari innocentiam. Vobis pater, eum ab externo gestu & facto suo benevolentiam erga eos declarasse, quippe qui, eos complexus ulnis, & manibus impositis, eis bene precatus est. Nolite igitur dubitare, sed confidite potius, ut Infantem istum, qui coram adest, pari benignitate acciverit, & ulnis clementiæ suæ complexus (ex promisso quod in literis habetur) æternæ vitæ beneficium apud eum collocarit. Cum igitur nobis ita persuasum est de benignâ Patris nostri celestis voluntate erga hunc Infantem, patefactâ nobis per Filium suum Jesum Christum, ipsi cum fide & religiosè gratias agamus, supplicantes, ut ipse Dominus nos docuit,

Pater noster, qui es in cœlis, sanctè colatur nomen tuum. Veniat regnum tuum. Fiat voluntas tua, ut in cœlo, sic & in terrâ. Victum nostrum alimentarium da nobis hodie. Et remitte nobis debita nostra, ut & nos remittimus debitoribus nostris. Neve nos in tentationem inducito, sed à malo tuere. Amen.

Omnipotens & sempiternus Deus, Pater celestis, gratiarum actionibus te supplices celebramus, quod nos vocare ad gratiæ tuæ cognitionem fideique tibi habendæ dignatus sis, hanc nobis cognitionem adauge, & in hac fide semper fundatos præsta. Dona Infantem istum Spiritu tuo, ut, renatus & æternæ salutis

hæres factus, per Dominum nostrum Jesum Christum, tuus permaneat, cuique promissi compos fiat, per eundem Dominum nostrum Jesum Christum Filium tuum, qui vivit & regnat una tecum, & cum Spiritu sancto, & nunc, & in perpetua secula Amen.

¶ Tum Presbyter quæret Infantis nomen, quò à Susceptoribus & Susceptoribus prolato, Minister dicet:

Tunc illius Infantis nomine renuncias Diabolo, & omnibus operibus ejus, ininiq. pompæ & hujus mundi gloriæ, ut & omnibus ejusdem cupiditatibus & carnis libidinibus: adeo ut nec te earum desiderio laborare, nec iis te abripi permittas sis?

Responsio.

Illis ego omnibus renuncio.

Minister.

Credisne in Deum Patrem,

Et in Jesum Christum, &c.

Tunc etiam credis in Spiritum sanctum, &c.

Responsio.

His omnibus firmam fidem adhibeo,

Minister.

An igitur sanctæ Dei voluntati ejusque præceptis obsequenter parebis, & in iis per omnem vitam tuam gradiaris?

Responsio.

Ei parebo, & in iis gradiar,

¶ Tum

¶ Tum dicat Presbyter.

Infantem hunc in cœtum
gregis Christi coopramus,
• eique signum
• Hic Pres- Crucis imprimi-
byter Infan- mus, in testimo-
tis frontem nium quod ipsum
signo Crucis posthac non pu-
notabis. debit fidem in
Christum crucifi-
xum agnoscere, & sub ejus
vexillis contra Peccatum, Mun-
dum, & Satanam viriliter pu-
gnare, fidelemque ejus servum
& militem usque ad finem vitæ
permanere.

¶ Deinde dicat Presbyter :

Dilectissimi, cum Infans ille
denud sit natus & in corpus
Ecclesiæ inseratur, ob hæc col-
lata in eum beneficia Omnipoten-
tem Deum gratiarum adin-
nibus celebremus, uno ore unô-
que animo precantes, ut Infan-
tis istius futura vita huic ini-
tio respondeat.

¶ Tum Presbyter dicat :

Pater clementissime, Tibi ex
animo gratias agimus, quod
dignatus sis Infantem hunc
ex Spiritu Sancto tuo renatum
dare, adoptare in Filium, & ad
Ecclesiam Sanctam tuam aggre-
gare: Da, supplices quæsumus, ut,
peccato defunctus justitiæ vi-
vat, & una cum Christo ad
mortem sepultus veterem homi-
nem crucifigat, & peccati cor-
pus totum prorsus aboleat,
ut, quemadmodum Mortis Filii
tui fuit particeps, ita etiam
Resurrectionis sit, aded ut tan-
dem cum reliqua sancta tua

Ecclesia æterni tui regni hæ-
reditatem adeat, per Jesum Chri-
stum Dominum nostrum. Amen;

*¶ Tum, cunctis stantibus, Mini-
ster ad Susceptores & Susce-
prices hanc Exhortationem di-
rigat.*

Quandoquidem Infans ille
vobis Prædibus pollicitus
est, se Diabolo unâ cum ope-
ribus ejus renunciaturum, in
Deum crediturum & culturum
ipsum, meminisse vos oportet,
vestri muneris & officii esse,
videre ut Infans ille, ubi pri-
mum per ætatem liceat, insti-
tutus sit, quam solennia voti,
promissionis & professionis nexu
se per vos obligaverit. Quod
autem illa pulchrè calleat, mo-
nere vos oportet, ut sacris con-
cionibus adsit: præcipuè autem
vobis curæ erit, ut vernaculè
discat Articulos Fidei, Supplica-
tionem Dominicam, & Decalo-
gum, unâ cum cæteris omnibus
quæ ad animæ salutem Christia-
num expedit & nôsse & crede-
re. Prospicietis denique, ut ad
piam & Christianam vitam in-
stituendum studiosè educetur,
semper memores, Baptismum
effigiem nobis ob oculos pro-
ponere professionis nostræ, scili-
cet ut, ex Christo nostro. Serva-
tore exemplum sumentes, per
omnia ei similes simus. Ut,
quemadmodum ille pro nobis
mortuus est & resurrexit, nos
iidem, qui baptizamur, pec-
catis defuncti in novitate vitæ
gradiamur, & pravas omnes &
corruptas carnis libidines as-
sidue perimentes, cum in vir-
tute, tum pietate indices profe-
ctum faciamus,

¶ Quod

¶ Quod si autem ii, qui Infantem adferunt in Ecclesiam, incertas ad id responsiones dederint questionibus à Presbytero propositis, ut inde non liqueat Infantem Aquâ Baptizatum fuisse, in Nomen Patris, & Filii, & Spiritus sancti (quæ sunt Baptismi partes Essentiales) tunc Presbyter eum Baptizet, iuxta formam in præ-

dictis præscriptam pro Baptismo publico, excepto quod in immersione Infantis in Baptisterium utetur hac verborum formula:

Quod si antea non fuerit Baptizatus, N. ego Baptizo te, in Nomen Patris, & Filii, & Spiritus sancti, Amen.

Ad ministratio Baptismi Adultorum, qui pro seipsis possunt respondere.

¶ Quum Baptizandi sunt Adulti, maturè id Episcopo (aut cui hoc munus ab Episcopo demandatum fuerit) à Parentibus aut aliis viris prudentibus renunciabitur, septem ad minimum dies priusquam Baptizentur, ut eo acto cum debita di-

ligentia examinentur, num scilicet elementa Christiana Religionis suis probè teneant: & moneantur ut se supplicationibus & jejuniis præparant ad sanctum hoc Sacramentum percipiendum.

¶ Et si idonei reperti fuerint, tum Susceptores & Susceptrices (congregato Populo die Dominico, aut Feriato die ad id designato) præsidè aderunt, ut eos se-

stant ad Baptisterium, statim à posteriori Lectione, ad Preces seu Matutinas, seu Vesperinas, præsit Ministro visum fuerit.

¶ Iis autem ibi stantibus, Presbyter quærat, num ullus eorum, qui sistantur, Baptizatus fuerit,

an non? Si responderint, minime: tunc sic dicet Presbyter.

Charissimi, quoniam omnes in peccato concepti & nati sunt, (& quod ex carne natum est, caro est) &, qui sunt in carne, Deo placere nequeunt, sed in peccato versantes factis suis plurimum delinquant, & Christus Servator noster confirmat, qui vel denuo natus, vel ex aqua & Spiritu natus non fuerit, non posse eum in divinum regnum

intrare, obtestor vos ut Deum Patrem invocetis per Dominum nostrum Jesum Christum, ut pro singulari sua clementia istis dignetur concedere, quod natura dare nequit, scilicet ut aqua, & Spiritu Baptizentur, &, in sanctam Christi Ecclesiam cooptati, illius membra viva fiant.

¶ Tum Presbyter dicit,

Oremus.

*Hic autem genua flectet universus
Cæsus.*

OMnipotens & sempiternæ
Deus, qui, pro singulari
tua clementia, ex aquarum
periculo Noam cum familia
in Arcâ eripsisti, & qui
tuos Israëlitas Mare Rubrum
traduxisti incolumes (quâ re
sacri tui Baptismatis figuram
exhibebas) quisque etiam, per
charissimi Filii tui Jesu Christi
Baptismum in-Jordane flumine,
elementum Aquæ ad mysticam
peccati ablutionem consecra-
sti: pro tot tuis beneficiis, Te
quaesumus, benigno vultu hos
homines respice, ipsos ablu-
e, ut per Spiritum sanctum reddan-
tur sancti, tuoque à supplicio
defensi in Ecclesiæ Christi Ar-
eam admittantur: & Fide fir-
mi, Spe gaudentes, & in Char-
itate radicati, trajectis mundi
hujus procellosi fluctibus, ad
portum æternæ vitæ tandem
appellant, ibi tecum in perpe-
tua secula regnaturi, per Jesum
Christum Dominum nostrum,
Amen.

OMnipotens immortalis Deus,
qui sis omnibus firmamen-
to in adversis, iisque Te de-
fensorem præbeas, qui ad Te
perfugiunt ad auxilium, qui-
que etiam sis credentium Vita,
& Resurrectio mortuorum: Te
in horum jam Baptizandorum
gratiam imploramus, ut per
Spiritualementem renascentiam pec-
catorum veniam consequan-
tur: ascisce eos, Domine, ex pro-
misso tuo, quod fecisti per Cha-
rissimum Filium tuum dicentem,
Ecce & dabitur vobis, Quærite

& invenietis, Pulsate & vobis
aperietur: Da igitur nobis jam
petentibus, fac, ut quærentes
inveniamus, pulsantibus ape-
riatur, ut hi tum æternum
favorem divinæ tuæ ablutionis,
tum æternum regnum, quod
promisisti, consequantur, per
Christum Dominum nostrum,
Amen.

¶ Tum eriget se Populus, & dicit
Presbyter,

Audite verba Evangelii à
Divo Johanne scripti, Capite
tertio, Commate primo.

ERat autem homo quidam ex
Pharisæis, nomine Nico-
demus, Judæorum primarius.
Is Jesum noctu adiit, & eum
sic est allocutus, Magister, sci-
mus Te venisse doctorem à Deo:
Nam ista tam miranda facere;
quæ tu facis, nemo possit, nisi
adlit ei Deus. Cui Jesus re-
spondens, Hoc tibi etiam at-
que etiam confirmo, inquit, qui
denuo natus non fuerit, eum
non posse divinum regnum
videre. Et Nicodemus, Quo
pacto possit homo nasci, qui sit
senex? Nunquid potest iterum
in ventrem suæ matris ingredi,
atque nasci? At Jesus ei re-
spondens, Hoc tibi magnopere
confirmo, qui ex Aqua & Spiritu
natus non fuerit, non posse in
divinum regnum intrare. Quod
ex carne natum est, caro est,
& quod ex spiritu natum est,
spiritus est. Noli mirari quod
tibi dixerim, vobis esse rena-
scendum. Ventus quovis flat,
ejusque sonitum tu audis: sed
unde veniat, aut quod abeat,
nescis. Sic est, quisquis ex
spiritu natus est,

O

¶ Ps.

¶ *Post prælectum Evangelium.
hanc sequentem Exhortationem
recitabit.*

Charissimi, auditis ex jam citato Evangelio Christum Servatorem nostrum magnopere confirmantem, qui ex Aqua & Spiritu natus non fuerit, non posse in divinum regnum intrare, ex quibus Sacramenti hujus elucet necessitas, ubi illius facultas oblata est. Itidem etiam jam cælum conscensurus (ut patet ex ultimo capite juxta D. Marcum Evangelii) in mandatis dedit discipulis suis, dicens, Ite in totum orbem, prædicare Evangelium omni creaturæ; qui crediderit, & Baptizatus fuerit, servabitur, qui verò non crediderit, condemnabitur, ex quibus liquidè constat, quantum sit apud nos collocatum beneficium. Quà de causâ, cum Divus Apostolus Petrus primùm doceret Evangelium, multi in animo compuncti, Petrum & ceteros Apostolos sic alloquuntur, quid agemus, fratres? tum dixit eis, Redite ad frugem, & Baptizamini cuncti in Jesu Christi nomine ad peccatorum veniam, & donum sancti Spiritus assequimini. Ad vos enim pertinet promissio, & ad vestros natos, & ad omnes remotiores, quoscunque advocaverit Dominus Deus noster. His ille aliisque pluribus verbis eos commonuit, & ut ex eo perverso hominum genere evaderent, cohortatus est. Quippe (Sicut alibi dicit idem Apostolus) nunc quoque Baptisma nos servat, quod non corporis sordium detractio, sed bonæ conscientiae stipulatio ad

Deum, per Jesu Christi resurrectionem. Nolite igitur dubitare, sed toto animo credite, ut hosce homines, qui jam adsum, verè poenitentes ipsūque fide adeuntes, benignè asciverit, & iis peccata remittens impetratus fuerit Spiritum sanctum, & collocato apud eos æternæ vitæ beneficio, æterni etiam regni participes fecerit. Cum itaque persuasum habeamus Patrem nostrum cœlestem ita benevolo esse erga istos animo, quem per Jesum Christum Filium suum patefecit, summâ cum fide & ardore ei gratias habemus, dicentes:

Omnipotens & sempiternus Deus, Pater cœlestis, gratiarum actionibus Te supplices celebramus, quod nos vocare ad Gratiam tuam cognitionem Fideique Tibi habendæ dignatus sis: hanc nobis cognitionem adauge, & in hac fide semper fundatos præsta. Dona hosce homines Spiritu tuo, ut renati æternam salutem adipiscantur, per Jesum Christum Dominum nostrum, qui tecum vivit & regnat, unâ cum Spiritu sancto, & nunc, & in perpetua secula. Amen,

¶ *Tum Presbyter Baptizandos
sic alloquatur.*

Charissimi, qui huc accessistis cum proposito sacrum Baptisma suscipiendi, audistis quomodo Cœtus Dominum nostrum Jesum Christum precibus imploraverit, ut vos, conciliato illius favore, asciscere velit & relictare; remisistisque vobis peccatis vestris, dignos haberet divino regno,

& salutē aeternā. Audistis etiam, ut Dominus noster Iesus Christus in Evangelio suo promiserit, postulata se vestra omnia concessurum; cui promisso ex parte suā nullatenus deerit. Cum itaque Christus hanc promissionem fecerit, Vos etiam oportet, coram his testibus vestris & hoc coetu universo, sanctē promittere, quod Diabolo & omnibus operibus ejus renuntiaturi estis, firmamque fidem divinæ doctrinæ adhibentes, Dei præcepta obedienter exequuturi.

¶ Tum Presbyter singulis Baptizandis has sequentes Quaestiones seorsim proponet.

Quaestio.

Tūc renuncias Diabolo, & omnibus operibus ejus, insani pompæ & hujus mundi gloriæ, ut & omnibus ejusdem cupiditatibus & carnis libidinibus: adeo ut nec te earum desiderio laborare, nec iis te abripi permitturus sis?

Responsio.

Illis ego omnibus renuncio.

Quaestio.

Credisne in Deum Patrem, &c.

Et in Jesum Christum, &c.
Tūc etiam credis in Spiritum sanctum, &c.

Responsio.

His omnibus firmam fidem adhibeo.

Quaestio.

Cupisne in hanc fidem Baptizari?

Responsio.

Cupio,

Quaestio.

An igitur sanctæ Dei voluntati præceptisque ejus fideliter parebis, & in iis per omnem vitam tuam gradieris?

Responsio.

Dabo operam, mihi Domino opitulante.

¶ Tum dicit Presbyter.

Præsta, quæsumus, clemens Deus, veterem Adamum in hisce hominibus ita seperliri, ut novus homo in iisdem resurgat.

Amen.

Præsta singulas libidines carnis in eis mori, & omnia secundum Spiritum in eis vivere, & adaugeri.

Amen.

Da illis vires & potestatem reportandi victoriam, & triumphandi de Diabolo, Mundo, & Carne.

Amen.

Concede, ut quicumque nobis demandato officio & ministerio consecrati sint, celestibus donis ornentur, & æternæ salutis mercedem consequantur, benignissime Domine Deus, qui vivis & regnas in omne ævum.

Amen.

Omnipotens æternæ Deus, cujus charissimus Filius Iesus Christus ex latere pretiosissimo Sanguinem & Aquam ad peccatorum veniam effudit, quique etiam discipulis suis in mandatis dedit, ut vaderent doctum omnes gentes, eosque Baptizarent in nomen Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, admittite, quæsumus, preces Ecclesiæ tuæ, sacram facito hanc aquam ad mysticam peccati ablutionem, da etiam, ut hi, qui jam eadem Baptizandi sunt, plenam gratiam

gratiæ tuæ ubertatem percipi-
ant, & in perpetuum maneat
in numero fidelium & electo-
rum Filiorum tuorum, per Je-
sum Christum Dominum no-
strum. *Amen.*

¶ *Tum Presbyter, prehensâ sinis-
cujusque Baptizandorum dex-
terâ, eoque loco commodo
juxta Baptisterium collocato,
prout ipsi visum fuerit, quæret
nomen ipsius à Susceptoribus
& Susceptricibus, deinde ip-
sum immerget in Aquam, aut
Aquam in eum effundet, di-
cens,*

N. Ego Baptizo te in nomen
Patris, & Filii, & Spiritus
sancti. *Amen.*

¶ *Tum dicet Presbyter,*

Hunc hominem in Coetum gre-
gis Christi cooptamus, eic,
Signum Crucis im-
primimus, * in te-
stimonium quod ip-
sum posthac non
pudebit fidem in
Christum crucifi-
xum agnoscere,
& sub ejus vexillis contra
Peccatum, Mundum, & Sata-
nam viriliter pugnare, fidelem-
que ejus servum & militem
usque ad finem vitæ permane-
re. *Amen.*

Dilectissimi, cum homines
isti denique nati sint, & in
corpus Ecclesiæ inferantur, ob
hæc collata in eos beneficia Om-
nipotentem Deum gratiarum
actionibus celebremus, uno ore
unòque animo precantes, ut ho-
rum hominum futura vita huic
inicio respondeat.

¶ *Tum recitabitur Supplicatio
Dominica, omnibus in genua
provolutis.*

Pater noster, qui es in cœlis,
sanctè colatur nomen tu-
um. Veniat regnum tuum. Fiat
voluntas tua, ut in cœlo, sic &
in terrâ. Victum nostrum ali-
mentarium da nobis hodiè. Et
remitte nobis debita nostra, ut
& nos remittimus debitoribus
nostris. Nève nos in tentatio-
nem inducito, sed à malo tuere.
Amen.

Summa cum animi demissi-
one Tibi gratias agimus,
Cœlestis Pater, quod nos voca-
re ad gratiæ tuæ cognitionem
fideique tibi habendæ dignatus
sis, hanc nobis cognitionem
adauge, & in hac fide semper
fundatos præsta: sancto Spiritu
tuo hos homines impertire, per
quam renati æternam salutem
adipiscantur, per Jesum Chri-
stum Dominum nostrum, cuique
permaneant, & promissi tui fi-
ant compotes, per eundem Je-
sum Christum Filium tuum Do-
minum nostrum, qui vivit &
regnat tecum, in unitate ejus-
dem Spiritus sancti, in perpetua
secula. *Amen.*

¶ *Tum, cunctis stantibus, Pres-
byter hanc sequentem Exhor-
tationem habebit, Susceptores
& Susceptrices primum allo-
quens.*

Quandoquidem homines isti
coram vobis promiserunt,
se renunciaturos Diabolo om-
nibusque ejus operibus, in
Deum credituros, & cultu-
ros ipsum, meminisse vos oportet,

ter, ut vestri muneris & officii sit monere ipsos, quam solennis voti, promissionis, & professionis nexu se coram hoc Cœtu, maxime autem vobis testibus ad hoc adhibitis, obligaverint. Vobis etiam curæ erit monere, sedulo illis faciendum, ut sacris divinisque literis rectè instituantur, quod crescant in gratia & cognitione Domini nostri Jesu Christi, ac pie justèque & frugaliter vivant in hoc seculo.

¶ Tum, recens Baptizatos alloquens, perget ac dicit,

AD vos autem quod attinet, qui Baptizati Christum induistis, vestri etiam muneris & officii est, in Filios Dei & lucis cooptatos, per fidem in Jesum Christum, ita vos gerere, ut dignum est Christiana ista conditione, ad quam vocati estis, atque ut decet homines lucis, semper memores, Baptismum nobis ob oculos proponere Professionis nostræ effigiem: scilicet ut Christi no-

stri Servatoris exemplum imitemur, & per omnia ad ejus similitudinem accedamus: ut, quemadmodum ille pro nobis mortuus est, & resurrexit: nos item, qui Baptizamur, peccatis defuncti ad justitiam resurgamus; & pravas omnes corrumpatque carnis libidines perimentes, tum in virtute, tum pietate, profectum indies faciamus.

¶ *Expedi, ut unusquisque ita Baptizatus ab Episcopo Confirmetur, quam citò fieri poterit, à Baptismo, ut sic ad sacram Communionem admittatur.*

¶ *Si qui in prima Infantia non Baptizati afferantur ad Baptismum, priusquam ad adultam aetatem pervenerint, ita ut pro se respondere non valeant; satis erit, si adhibeatur Officium Padobaptismi publici, aut (si versentur in summo periculo) Officium Padobaptismi privati, mutat tantum vocabulo, Infans, in vocabulum Puer, aut Homo, prout res postulabit,*

CATECHISMUS,

HOC EST,

Institutio, quam unusquisque addiscere tenetur, priusquam adducatur ad Episcopum, ut ab illo Confirmetur.

Quaestio

Qui vocare?

Responsio.

N. aut M.

Quaestio.

Quis istud nomen tibi indidit?

Responsio.

Susceptores mei & Susceptrices in Baptismo, per quem factus sum membrum Christi, filius Dei,] & haeres regni coelestis.

Quaestio.

Quid Susceptores tui & Susceptrices tuâ vice tum praestiterunt?

Responsio.

Promissa & vota tria meo nomine nuncupârunt: Primum me renunciaturum Diabolo & omnibus operibus illius, pompis augisque hujus mundi nequam, una cum omnibus pravis cupiditatibus carnis. Deinde, me omnes Fidei Christianae Articulos crediturum. Denique autem, me sanctam Dei voluntatem, & illius praecepta exequuturum, & ad illorum normam me totam vitam meam directurum.

Quaestio.

Putasne te esse obstrictum, ut credas ea & praestes, quae tuo nomine susceperunt?

R. sponso.

Imò sanè, & Deo juvante, enitar quantum quidem potuerò praestare. Patri item coelesti gratias ago immortales, quòd me per Jesum Christum Servatorem nostrum in hunc Salutis statum vocaverit. Deumque vehementer oro, ut mihi suam gratiam impertiat, quò usque ad extremum spiritum meum in eodem permaneam.

Catechistes.

Recita Fidei tuae Articulos memoriter.

Responsio.

Credo in Deum Patrem Omnipotentem, Creatorem coeli & terrae:

Et in Jesum Christum Filium ejus unicum, Dominum nostrum, qui conceptus est de Spiritu sancto, natus ex Maria Virgine, passus sub Pontio Pilato, crucifixus, mortuus & sepultus, descendit ad inferos, tertio die resurrexit à mortuis, ascendit ad Coelos, sedet ad dexteram Dei Patris Omnipotentis, inde venturus est judicare vivos & mortuos.

Credo in Spiritum Sanctum, Sanctam Ecclesiam Catholicam, Sanctorum Communionem, Remissionem peccatorum, Carnis resurrectionem, & Vitam aeternam. Amen.

Quaestio.

Quaestio.

In illis Fidei Articulis quid
potissimum doceris?

Responsio.

Primo credendum mihi esse
in Deum Patrem, qui me or-
bemque universum condidit.

Deinde, in Deum Filium, qui
me & totum genus humanum
redemit.

Denique autem, in Spiritum
Sanctum Deum, qui me cum
omnibus Dei electis sanctifi-
cat.

Quaestio.

Dicebas Susceptores & Su-
sceptrices tuas tuo nomine pro-
misisse, te praecepta Dei ex-
equuturum. Dic mihi, Quot sunt
illa?

Responsio.

Decem.

Quaestio.

Quenam sunt illa?

Responsio.

EA ipsa quae Deus, ut in Ca-
pire vigesimo Exodi habe-
tur, effatus est ad hunc mo-
dum; Ego sum Dominus Deus
tuus, qui te eduxi ex domicilio
servitutis Aegyptiae.

I. Deos alienos nullos, prae-
ter me, habeto.

II. Ne facito tibi sculptile,
aut simulacrum ullius rei, quae
extet aut supra in coelo, aut
infra in terrâ, aut in aquis sub
terrâ: néve ea venerator, néve
colito. Nam ego sum Dominus
Deus tuus, Deus impatiens so-
ci, qui parentum culpam etiam
in liberos persequor, vel ad ter-
tiam usque quartamque stir-
pem oforum mei: clementia-
que tuor ad millesimam usque
stirpem erga mei amantes, mea-
que praecepta conservantes.

III. Domini Dei tui nomen
inaniter nè adhibero: neque
falsa sine impunitum Dominus,

qui ejus nomen inaniter adhi-
buerit.

IV. Diem Sabbati sanctè a-
gere memento. Sex diebus a-
gito, tuâque opera omnia pa-
trato. Septimo autem die, quod
Domini Dei tui Sabbatum est,
nullum opus facito, neu tu, neu
tuus filius aut filia, neu tuus
servus aut ancilla, neu tuum
jumentum, neu apud te degens
peregrinus. Nam, quum sex
diebus fecisset Dominus coelum,
terram, mare, quaque in eis
sunt omnia, feriatum est die
Septimo, quâ de causâ diem
Sabbati faustum sacramque
fecit.

V. Parentem utrumque ho-
norato, ut diu ætatem produ-
cas in terrâ, quam tibi Dominus
Deus tuus donat.

VI. Nè hominem occidito.

VII. Nè adukerato.

VIII. Nè furator.

IX. Falsum testimonium con-
tra alterum nè dicito.

X. Alterius domum nè con-
cupiscito: alterius uxorem nè
concupiscito, néve servum aut
ancillam, néve bovem aut
asinum, nihil denique quod sit
Alterius.

Quaestio.

In his praeceptis quid potis-
simum discendum arbitraris?

Responsio.

Duo: Officium scilicet pri-
mum ergâ Deum, Deinde etiam
& ergâ Alterum.

Quaestio.

Quodnam est Officium tuum
ergâ Deum?

Responsio.

Officium meum ergâ Deum
est, ut in illum credam, illum
verear, & amem toto corde,
tota mente, toto animo, summa-
que ope, ut illi serviam, gra-
tias

tias agam singulares, in illo omnem mihi fiduciam collocem, illum invocem, illius sacrosancto Nomini & Verbo summam ut præstem venerationem. & per omnem vitam meam illi verè inserviam.

Quæstio.

Quodnam est Officium tuum in Alterum?

Responsio.

Meum est in Alterum, ut eum eodem amore, quo meipsum, prosequar, & quicquid volo ut mihi faciant alii, idem ego quoque iis faciam: Parentem utrumque amore, honore, & subsidio complectar. Regiam Majestatem, & quibus officium suum delegavit, honore & obedientiâ prosequar, erga omnes gubernatores, institutores, pastores spirituales, & magistros morigerum me & obedientem præbeam: Summissem me, & reverenter geram erga Majores. Neminem injuriâ, verbo, factôve afficiam: in omnibus fidelem & justum me præbeam: nemini in animo meo malè velim: manus meas à furto & latrocinio, linguam à maledicentiâ, falsitate, & obreptione contineam. Corpore me temperantem, sobrium, & castum præbeam. Aliena denique bona non concupiscam, sed proprio labore studeam victum exercere, eique vitæ rationi satisfacere, ad quam divina providentia me vocârit.

Catechistes.

Hoc velim scias, optime Fili, tuis te viribus ista præstare non posse, neque Dei præcepta exequi. & illi prout decet servire, nisi singularis illius gratia tibi adsit, quam ut impetres, importunâ prece continenter

utendum est. Audiam itaque, an supplicationem Dominicam memoriter teneas.

Responsio.

Pater noster, qui es in cælis, sanctè colatur nomen tuum. Veniat regnum tuum. Fiat voluntas tua, ut in cælo, sic & in terrâ. Victum nostrum alimentarium da nobis hodiè. Et remitte nobis debita nostra, ut & nos remittimus debitoribus nostris. Nève nos in tentationem inducito, sed à malo tuere, Amen.

Quæstio.

Quid in hac Supplicatione à Deo postulas?

Responsio.

Equidem contendo à Domino Deo meo, Patre nostro cœlesti, bonorum omnium largitore, ut me omnesque alios suâ gratiâ impertire velit, per quam illum colamus, illi serviamus, & pro eo ac decet obsequamur. Oro etiam Deum, ut ea omnia nobis largiri velit, quæ tum animæ, tum corporis status exigit: utque suâ erga nos utatur clementia, & delicta nostra nobis remittat: ut, quibus in periculis vel anima, vel corpus versatur nostrum, ab iis nos conservare velit & tueri nosque ab omni peccato & scelere, ab hoste animarum, & morte sempiterna liberare. Quæ quidem omnia in spem adducor ut præstiterit pro singulari clementiâ suâ & benignitate, per Dominum nostrum Jesum Christum: Et eâ de causâ dico, Amen. Sic fiat.

Quæstio.

Quot Sacramenta instituit Christus in Ecclesia suâ?

Responsio.

Duo tantum, quæ quidem ad salutem consequendam in ge-

nerè

ere necessaria sunt, nempe
Baptismum, & Cœnam Domini.

Quaestio.

Quid vis per vocem istam
Sacramentum?

Responsio.

Externum volo & aspecta-
bile Signum internæ & spiritu-
alis Gratiæ, collatæ nobis, ab
ipso Christo institutum, tanquam
medium quo eam adipiscimur,
& pignus certitudinis, nos eam
adepturos esse.

Quaestio.

Quot sunt partes in Sacra-
mento?

Responsio.

Dux, externum aspectabile
Signum, & interna Spiritualis
Gratia.

Quaestio.

Quodnam est externum as-
pectabile Signum, aut Forma in
Baptismo?

Responsio.

Aqua, quâ quis Baptizatur in
nomen Patris, & Filii, & Spi-
ritus sancti.

Quaestio.

Quænam est Spiritualis &
interna Gratia?

Responsio.

Mori peccato, & denuo nasci
iustitiæ; cum enim à naturâ
comparatum est nos in peccato
nasci, & Iræ Filios, hac ratione
facti sumus Filii Gratiæ.

Quaestio.

Quid in Baptizantia requi-
ritur?

Responsio.

Correctio vitæ, quâ à pec-
cato desciscunt, & Fides, quâ
firmiter promissis adherent,
quibus eos donavit Deus in eo
Sacramento.

Quaestio.

Cur igitur Baptizantur In-
fantes, qui propter ætatem ista
prestare non valeant?

Responsio.

Quia ad utrumque prestan-
dum se per suos Sponsores ob-
strinxerunt, quam fidem, ut
ex ephebis excefferint, ipsi
tenentur liberare.

Quaestio.

Quibus de causis Sacramen-
tum Cœnæ Domini institutum
est?

Responsio.

Ut in perpetuum memoriæ
proderetur Sacrificium mortis
Christi, & beneficia nobis inde
collata.

Quaestio.

Quænam est pars externa,
seu Signum Cœnæ Domini?

Responsio.

Panis & Vinum, quæ Domi-
nus iussit accipi.

Quaestio.

Quænam est pars interna,
seu res significata?

Responsio.

Corpus & Sanguis Christi!
quæ verè & re ipsa sumuntur &
perciipiuntur à fidelibus in Cœ-
nâ Domini!

Quaestio.

Quænam beneficia apud nos
inde collocata sunt?

Responsio.

Animarum nostrarum confir-
matio & recreatio per Corpus
& Sanguinem Christi, quemad-
modum Pane & Vino Corpora
nostra confirmantur & recrean-
tur.

Quaestio.

Quid in iis requiritur, qui
Cœnam Domini participant?

Responsio.

Ut explorent seipsos, an à
superioribus peccatis verè de-
sciscant, firmiter in animo in-
stituentes novam vitæ ratio-
nem, an fidem vividam in Dei
misericordiâ per Christum col-
locent.

locent, gratâ memoria mortem illius prosequentes, an denique ea quâ par est charitate omnes homines complectantur,

¶ *Curatus uniuscujusque Parochia diebus Dominicis & Ferialis, post Lectionem posteriorem, ad Vespertinas Preces, publicè in Ecclesia instituet & examinabit in parte aliquâ hujus Catechismi pueros ex sua Parochia ad se adductos, quot ipsi visum fuerit.*

¶ *Omnes autem Patres, Matres, Heri & Hera, curabunt ut Liberi, Famuli ac Tyrones (qui Catechismum suum nondum didicerunt) in Ecclesiam se conferant tempore præstituto, & attentas aures præbeant, & à Ministro dirigantur, donec ea omnia addidicerint, quæ hic jubentur addiscere.*

¶ *Ubi primum Infantes adole-*

verint, ita ut linguâ vernaculâ possint recitare Symbolum Apostolorum, Supplicationem Dominicam, Decalogum, & ad alias Quæstiones respondere, quæ habentur in breviari hoc Catechismo, ad Episcopum adducentur. Habebunt autem singuli Susceptorem aut Susciptricem, suæ scilicet Confirmationis testem.

¶ *Quotiescunque verò Episcopus indicaverit, ut pueri ad se Confirmationis gratia adducentur, uniuscujusque Parochia Minister, aut ipse offeret, aut saltem mittet eorum omnium nomina charta inscripta (sua etiam manu propriâ subscripto nomine) qui ipsi videbuntur idonei, qui Episcopo præsententur, ut ab eo Confirmentur. Quod si Episcopo probentur, eos Confirmabit juxta sequentem Formulam,*

ORDO CONFIRMATIONIS,

Seu Impositionis Manuum super eos, qui Baptizati ad adultam ætatem pervenerunt.

¶ *Die ad hoc præstituto, Quotquot tunc Confirmandi sunt, ordine dispositis, ac stantibus coram Episcopo, vel Ipse, vel alius Minister ad hoc ab eo constitutus, hanc sequentem Præfationem præleget.*

QUO Confirmatio administrata majori sit Confirmandis utilitati, Ecclesiæ vñum

est statuere, ut nemo dehinc ad Confirmationem admittatur, nisi qui Symbolum Apostolicum, Supplicationem Dominicam, & Decalogum memoriter proferat, & possit respondere ad alias illas brevis Catechismi Quæstiones. Cui quidem statuto servatio redderetur, quò pueri, cum jam ex ephebis excellerint, & didicerint, quæ & quanta Suscep-

Susceptores & Susceptrices ipsorum nomine in Baptismo fuerint polliciti, ipsi suo ipsorum ore & consensu, publicè in conspectu Ecclesiæ, eadem rata faciant, profiteanturque se, divinâ gratiâ adjuvante, magis ac magis daturos operam, ut ea omnia fideliter observent, quibus jam suis ipsorum verbis assenserint.

¶ *Tunc dicet Episcopus.*

Vosne hic coram Deo, & hoc Cœtu, solenni isti promisso statis, votoque isti, vestro nomine, cum jam Baptizemini, nuncupato, ipsi eadem rata facientes & confirmantes, itémque agnoscetes vos teneri ea omnia credere & præstare, quæ Susceptores vestri & Susceptrices vestro nomine in se receperunt?

¶ *Unusquisque, ita ut audiri possit, respondebit, Maximè.*

Episcopus.

Auxilium nostrum à Domino est,

Responsio.

Cæli Terræque creatore.

Episcopus.

Laudetur nomen Domini:

Responsio.

Ab hinc & in perpetua secula.

Episcopus.

Nos, Domine, invocantes exaudi:

Responsio.

Et ad Te perlata sit querela nostra.

Episcopus.

Oremus.

Omnipotens & sempiternè Deus, qui hos famulos

tuos ex Aquâ & Spiritu sancto denuò nasci dignatus sis, quique iis omnium peccatorum gratiam feceris, eos, quæsumus, Domine, Spiritu sancto Paracleta corroborea, iisque indies varia Gratiæ tuæ dona accumulæ, Spiritum sapientiæ & intelligentiæ, Spiritum consilii & spiritualis fortitudinis, Spiritum scientiæ & veræ pietatis, eosque Spiritu sancti metus tui repleas, & nunc & in perpetua secula. Amen.

¶ *Tunc, omnibus ordine in genua provolutis coram Episcopo, uniuscuiusque capiti succedens, sive manus imponet, dicens:*

Hunc Puerum [aut hunc Famulum] tuum cœlestis favoris tui scuto corona, ut tuus semper maneat, & indies sancti Spiritus tui incremento crescat, donec in æternum regnum tuum intret. Amen.

¶ *Tunc dicet Episcopus,*

Dominus vobiscum:

Responsio.

Et cum Spiritu tuo.

¶ *Et (singulis in genua provolutis) Episcopus subjunget:*

Oremus.

Pater noster, qui es in cœlis, sanctè colatur nomen tuum. Veniat regnum tuum. Fiat voluntas tua, ut in cœlo, sic & in terrâ. Victum nostrum alimentarium da nobis hodiè. Et remitte nobis debita nostra, ut &c

& nos remittimus debitoribus nostris. Nève nos in tentationem inducito, sed à malo tuere, Amen.

¶ Et hanc Collectam.

Omnipotens & sempiternus Deus, qui facis nos & velle ea & efficere, quæ bona sunt & divinæ Majestati tuæ accepta, Te suppliciter veneramur pro his famulis tuis, quibus (ab Apostolis more accepto) manus nostras imposuimus, ut (hoc signo) de tuo favore & summâ erga eos clementia certiores fiant: paternâ manus tuæ eos, quæsumus, semper protegat: iis semper adsit Spiritus sanctus tuus, iisque ad cognitionem Verbi tui & obedientiam ita præcas, ut tandem vitam æternam consequantur, per Jesum Christum Dominum nostrum, qui unâ tecum & cum Spiritu sancto vivit & regnat unus Deus, in perpetua secula. Amen,

Omnipotens Domine & sempiternus Deus, dignare quæsumus, tum animas nostrum corpora dirigere, consecrare, & ducere, per iter legum tuarum, & ad tua præcepta exequendum; ut, præstantissimis tuis viribus, & animæ & corpora criminis expertia & hic & in perpetuum profusa conserventur, per Jesum Christum Dominum & Servatorem nostrum. Amen.

¶ Tum eis bene precabitur Episcopus, ita dicens,

Favor Omnipotentis Dei Patris, Filii & Spiritus sancti vobis adsit, semperque vobiscum maneat. Amen.

¶ Nec quisquam admittetur ad sacram Communionem, donec fuerit Confirmatus, aut nisi sit idoneus qui Confirmatur, & Confirmari cupiat.

Formûla MATRIMONI Celebrandi

¶ *Primo Banna eorum, qui sunt Matrimonio copulandi, promulganda sunt tribus diebus Dominicis aut Feriatis successivè, dum Sacra peraguntur, proximè antequam prælegantur sententia Offertorii, Ministro juxta consuetum morem dicente:*

Ego promulgo Sponsalia M. & N. ex — Si cui vestrum innotescat causa, aut justum impedimentum, quo minùs

isti Sancto Connubio conjungantur, in apertum proferto. Hæc prima [secunda, vel tertia] est Sponsalium promulgatio.

¶ Quod si ii qui sunt Matrimonio copulandi vivunt in diversis Parochiis, in utraque Parochia Banna promulganda sunt. Unius autem Parochia Minister eos Matrimonio non copulabit, nisi certior factus ab alterius Parochia Ministro, exhibitis ipsius Chirographis,

grapha, Banna fuisse tribus vicibus promulgata.

¶ Tempore & die ad celebrandum Matrimonium præsistentis, Copulandi una cum amicis & vicinis ingrediuntur in Ecclesiam: atque, ibi stantibus illis, Viro à dextera, Muliere à sinistris, Presbyter dicit,

Dilectissimi, hic convenimus coram Deo, & in conspectu Ecclesie ejus, ut hunc Virum & hanc Mulierem sancto Matrimonio jungamus, quod quidem vite genus honestum est, & à Deo (dum Homo adhuc persisteret inobediens) institutum, mysticam illam Christi & Ecclesie Unionem nobis exhibens: quem quidem sanctum vite statum ornavit Christus præsencia sua, primoque illo miraculo, quod edidit Canæ in Galilæa, & quem affirmat Divus Paulus honestum esse in omnibus, qua de causâ ne quis suscipito, aut aggreditor inconsulto, ex præcipiti, aut lascivè, ad carnis cupiditates, & affectus exequendos, (quod uxorum est rationis expertitudo) verum reverenter, consulte, perpense, sobrie, & in metu Dei causis de quibus Conjugium institutum est ritè perpensa.

Quarum prima est procreare Liberos, tum in metu, tum disciplina Domini, ad sancti nominis ejus gloriam educandos.

Deinde institutum est, ut remedio sit adversus peccatum, & proprium, ut, qui se non continent, contracto Matrimonio, & corporis Christi membra impolluta custodiant.

Accedit denique illius instituti ratio, priusque mutua

societas, auxilium, & consolatio, in rebus tum secundatum adversis: Atque in hunc sacrum Conjugii statum ut confocientur, accesserunt hæc isti duo, quos coram videtis. Si quisquam igitur justam causam offerre poterit, quo minus legitimo jure conjungi queant, aut jam in apertum proferat, aut in futurum reticeat perpetuo.

¶ Eos etiam alloquens, qui sunt Matrimonio copulandi, dicit:

Deo & edico vobis, prout terribili illo judicii die (cum animorum omnium referentur arcana) rationem estis reddituri; ut, si cui utriusque vestrum innotescat impedimentum aliquod, quod minus Matrimonium contrahatis, id nunc in apertum proferat: hoc enim pro certo habetote, quotquot aliter conjunguntur, atque Dei verbo consentaneum sit, nec à Deo illos conjungi, nec legitimas esse eorum nuptias.

¶ Quo nuptiarum die si quis obligaverit ac denunciaverit aliquod impedimentum, quo minus Matrimonio copulentur juxta legem Dei aut statuta hujusce Regni, & seipsum cum fidejussoribus idoneis obligari velit Personis Matrimonio copulandis, aut pignus cautionis deponat (quod par sit sumptibus, quos fecerint qui Matrimonio copulandi sunt, persolvendis) si rem allegatam non probaverit. Tum oportet Matrimonii celebrationem differre tantisper, dum constet de rei veritate,

¶ Si nullum impedimentum allegatum fuerit, tum Minister Viro dicet,

N. Visne hanc Mulierem tuam tibi adjungere Uxorem, ut, in sancto conjugii statu, juxta divinam institutionem, cum illa vivas? Visne eam amare, consolari, honorare, tibi que curæ esse tam adversâ, quàm prosperâ valetudine utentem, atque, aliis omnibus repudiatis, ei soli adhærere, quamdiu uterque vestrum victurus sit?

¶ Vir respondebit,

Volo.

¶ Tum dicet Presbyter Mulieri.

N. Visne hunc Virum tuum tibi Maritum adjungere, ut, in sancto conjugii statu, juxta divinam institutionem, cum illo vivas? Visne illi obedire, servire, amare, honorare, tibi que curæ esse tam adversâ, quàm prosperâ valetudine utentem, atque, aliis omnibus repudiatis, ei soli adhærere, quamdiu uterque vestrum victurus sit?

¶ Mulier respondebit,

Volo.

¶ Tum Minister dicet,

Quis hanc Mulierem nuptum dat?

¶ Tum fidem suam mutuò sibi obligabunt in hunc modum:

¶ Minister, acceptâ de Parentis aut Affinis alicujus manibus Muliere, Virum jubebit illius

dexteram dextrâ suâ prehensâ, & se verba praeuntem ita sequi:

EGO N. Te **N.** meam mihi legitimam Uxorem adjungo, ut te ab hoc die & in futurum, præ aliis melioribus sive peioribus, ditioribus sive pauperioribus, habeam & teneam, tam adversâ, quàm prosperâ valetudine utentem, teque amem & foveam, dum nos disjunxerit Mors, juxta sanctam Dei institutionem, atque ad hoc ratum faciendum meam tibi astringo fidem.

¶ Tum sejungent manus suas, ac Mulier, dextrâ suâ dextrâ Viri prehensa, eodem modo Ministerum verba praeuntem sequitur:

EGO N. Te **N.** meum mihi legitimum Maritum adjungo, ut te ab hoc die & in futurum, præ aliis melioribus sive peioribus, ditioribus sive pauperioribus, habeam & teneam, tam adversâ, quàm prosperâ valetudine utentem, teque amem, foveam, & obediâ, dum nos disjunxerit Mors, juxta sanctam Dei institutionem, atque ad hoc ratum faciendum meam tibi astringo fidem,

¶ Tum denuò manus sejungent Vir autem Mulieri Annulum dabit, illum ponens super brachium unâ cum eo quicquid quod Presbyter & Clerici prebendi debet. Presbyter acceptum Annulum Viro tradens cum aptet digito Annulum manus sinistrae Mulieris, atque Vir, Annulum mihi digiti meo Ministerum verba praeuntem sequitur, dicens:

EGO Te hoc Annulo meam mihi Uxorem adjungo. Te corpore meo honoro, & tecum bona omnia mea participo, in Nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti. *Amen.*

¶ *Tum postquam reliquerit Annulum in digito Annulari sinistra manus Mulieris, ambo genua flectent, & Minister dicet :*

Oremus.

Sempiternæ Deus, conditor, conservatorque totius generis humani, omnis gratiæ Spiritualis largitor, salutis æternæ causa, tuo favore prosequaris hos tuos, hunc Virum, & hanc Mulierem, quibus in tuo nomine bene precamur, ut, quemadmodum Isaac & Rebecca summâ cum fide inter se vixerunt, ita hi duo votum à se nuncupatum certò persolvant, & fœdus inter se initum (cujus Annulus iste datus & acceptus Symbolum est & Archa) servent, utque summo inter se amore pacisque vinculo semper constricti sint, vitamque ad tuum præscriptum exigant, per Jesum Christum Dominum nostrum, *Amen.*

¶ *Tum Presbyter eorum dexteram junget, ac dicet,*

Quos Deus conjunxit, nè homo disjungat.

¶ *Postea Minister Populum alloquatur.*

QUum N. & N. mutuo consensu Matrimonium sanctum contraxerint, idque coram

Deo, & in conspectu Ecclesie ejus contestati sint, &, quò ratum habeatur, mutuam sibi fidem astrinxerint, quod datæque & recepto Annulo, manibusque simul junctis publicè agnoverint, Ego eos Maritum esse & Uxorem inter se pronuntio, in Nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti. *Amen.*

¶ *Addet etiam Minister hanc fœstam precationem.*

DEUS Pater, Deus Filius, Deus Spiritus sanctus feliciter vos, conserve, & protegat: Dominus favore benignè respiciat vos, atque ita vos omni Spirituali felicitate & gratia repleat, ut in hoc seculo ita vivatis, quò in futuro vitam sempiternam consequamini.

¶ *Tum Minister aut Clerici ad Mensam Domini accedentes sequentem Psalmum dicent, aut cantabunt:*

Psalm. cxxviii.

BEatus est, quicumque Dominum reverens vivit ad ejus normam.

Labore manuum tuarum G vesceris, beatus es, & benefici erit.

Uxor tua similis erit fœcundæ vitis, in lateribus domus tuæ: Liberi tui quasi olivarum plantæ, circum tuam mensam.

Sic quidem certè fortunabitur homo Domini metuens.

Sic te fortunabit Sionius Dominus, ut Hierosolymæ bonum videas per omnem vitam: Videas & natorum tuorum natos, salvos Israelitis.

Gloria Patri, & Filio, &c.
Sicut erat, &c.

P 2

Ant

Aut hunc Psalmum:

Psalm. lxxvii.

Deus miserere nostri, & nobis fave, tuo nos illustrando vultu.

Ut in terris tua ratio, ut apud omnes gentes tua cognoscatur tutela.

Te populi, Deus, celebrent, Te populi celebrent universi.

Gaudeant omnesque nationes, quod populos ex æquo regas, & nationes moderere per terras.

Te populi, Deus, celebrent, Te populi celebrent universi.

Edente suum terra proveniunt, Deus nobis Deus faveat noster.

Faveat nobis Deus, cumque omnes terrarum tractus reverentur.

Gloria Patri, & Filio, &c.
Sicut erat, &c.

¶ *Finis hoc Psalmi. & in genua prostratus Viri ac Mulier ante Mensam Domini, ad Mensam sancti Presbyter, & ad eos conversus, dicat:*

Miserere nostri, Domine.

Responsio.

Miserere nostri, Christe.

Minister.

Miserere nostri, Domine.

Pater noster, qui es in cœlis, sanctè colatur nomen tuum. Veniat regnum tuum. Fiat voluntas tua, ut in cœlo, sic & in terrâ. Victum nostrum alimentarium da nobis hodiè. Et remitte nobis debita nostra, ut & nos remittimus debitoribus nostris. Nève nos in tentationem inducis, sed à malo tene. Amen.

Minister.

Salvum fac, Domine, servum tuum, & ancillam tuam.

Responsio.

Tibi confidentes.

Minister.

Mitte eis auxilium ex fano tuo :

Responsio.

Et iis semper opitulare.

Minister.

Esto iis, Domine, turris valida,

Responsio.

Adversus faciem hostis.

Minister.

Exaudi, Domine, nostras preces :

Responsio.

Et ad Te perlata sit querela nostra.

Deus Abrahami, Deus Isaci, Deus Jacobi, his famulis tuis fave, & eorum animis insere semen æternæ salutis, ut, quicquid in scripto tuo bonum ad instructionem didicerint, hoc ipsum verè exquantur. De ecclis, Domine, aspice, & fave iis, & quemadmodum Abrahamum & Saram (quod summo iis solatio fuit) favore tuo respexisti, eo iisdem digneris prosequi hos famulos tuos, ut, tuæ voluntati obsequentes, & Te iis præsidio semper tui, ad extremam usque vitam in tuo amore permanent, per Jesum Christum Dominum nostrum. Amen.

¶ *Sequens Oratio omittatur, ubi Mulier parere desierit.*

Clemens Domine & Pater cœlestis, cujus misericordiâ humanum genus propagatur, hos

hos duos felicitā, quæsumus, favore tuo, ut Liberis aucti sint, & tamdiu pio inter se amore & honestate vitam agant, usque dum Liberos suos viderint in Christianā disciplinā & pietate educatos, ad laudem & gloriam tuam, per Jesum Christum Dominum nostrum. Amen.

DEus, qui validis tuis opibus cuncta ex nihilo condidisti, & cui etiam (cæteris ritè dispositis) visum fuit, ut ex Viro ad Tui imaginem, Tuq, similem facto, Mulier constructa foret, atque eos coniungendo docuisti, non fas esse disjungere eos, qui Matrimonii jure in unam carnem coaluerint: Deus, qui in præclarum adeo Mysterium Conjugale vinculum consecrasti, ut eo Symbolo exhibetur spirituale Conjugium & Unio Christi cum Ecclesiā suā, his famulis tuis adesto propitius, ut & hic Vir juxta præscriptum tuum eo amore Uxorem prosequatur (quo Christus Ecclesiā Sponsam suam, qui se pro ea dedit, & eam amans & fovens, non secus ac suam ipsius carnem) & hæc etiam Mulier sit Viri amans, eum in sui amorem alliciens, casta & morigera, & in quietis, frugalitatis, & pacis studio, sanctas piæque matronas imitetur. Felicitate utroque, Domine, & da eos regnum tuum sempiternum possidere, per Jesum Christum Dominum nostrum. Amen.

¶ Tum dicit Presbyter:

Omnipotens Deus, qui in principio primos Parentes nostros Adamum & Evam crea-

vit, atque eos sanctos reddens Conjugii vinculo copulavit, divinam suam beneficentiam in vos effundat, vos reddat sanctos, felicitetque vos, ut illi tum corpore tum animo placeatis, & ad extremam vitam amotis vos inter vos. Amen.

¶ Postea si non habeatur Concio, in qua mutua Viri ac Uxoris officia declarentur, Minister ea loget, quæ sequuntur.

VOS quotquot aut jam sancto Matrimonio conjuncti estis, aut qui ita in animum inductis vestrum, audite quid in literis habetur de mutuis Virorum erga Uxores, & Uxorū erga Viros officiis.

Divus Paulus in ejus ad Ephesios Epistola, cap. v. in hunc modum præcipit Viris omnibus: Vos, Viri, amate vestras Uxores, ut Christus amavit Ecclesiā, seque pro ea dedit, quæ eam sanctam redderet, aquæ lotionē purgatam, divinis verbis: ut eam sibi præstaret gloriosam Ecclesiā, nulla macula, aut ruga, aut ulla tali re præditam, sed quæ sancta, inculpatæque foret. Sic debent amare Viri suas Uxores, ut sua ipsorum corpora. Qui suam Uxorem amat, seipsum amat. Nam nemo unquam suum corpus odit, sed id alit fovetque, ut Christus Ecclesiā: cujus Christi corporis membra sumus nos ex ejus carne, atque ossibus. Propterea homo, relicto Patre & Matre, adhærebit Uxori suæ, fietque ex duobus una caro. Mysterium hoc magnum est. Ego de Christo, & Ecclesiā dico. Quanquam vestrum quoque singulatim

mulatim suam quisque Uxorem sic amato, ut seipsum. *Ephes. v. 25. &c.*

In eundem planè modum idem Divus Paulus, ad Colossenses scribens, Viros omnes sic alloquitur, Viri, amate Uxores vestras, nève in eas flevite. *Coloss. iii. 19.*

Attendite etiam, quid Viris præcipit Divus Petrus Christi Apostolus, qui & ipse Uxorem adjunxerat: Viri itidem habitate scienter cum Uxoribus, muliebri vasi, ut infirmiori, tribuentes honorem, ut multiplicis beneficii & vitæ coheredes, ne vestrae preces impediantur. *1 D. Pet. iii. 7.*

Hucusque audivistis officium Viri erga Uxorem, nunc autem & vos Uxores attendite, & discite officium vestrum erga Viros, prout liquidò in literis habetur.

Divus Paulus in citatâ modò Epistola ad Ephesos hæc vobis præcipit, vos Uxores vestris parete Viris, ut Domino. Nam Vir caput Uxoris est, ut Christus Ecclesie caput, idemque corporis Servator est. Ac quemadmodum Ecclesia Christo parer, sic Uxores suis Viris parere debent in omnibus: & iterum dicit, Uxor autem Virum reve- scatur. *Ephes. v. 22, &c.*

Et in Epistola ad Colossenses paucis vos sic hortatur, Uxores, parete vestris Viris, ut Dominicis dignum est. *Coloss. iii. 18.*

Divus etiam Petrus vos admodum pie instituit, dicens, Similiter Uxores vestris parete Viris, ut, quibus oratione non persuadetur, ii per Uxorum mores absque oratione lucrifant, vestrorum morum castitatem cum Religione conjugatam contemplati. Esto autem vester ornatus non exterior ille, in capillorum cincinnis, & auræ circumpositu, aut palliorum amictu positus: sed mentis occultus homo, cum mitis & quieti animi sinceritate, quæ res magni est in conspectu Dei precii. Sic enim olim sanctæ illæ feminae, in Deo spem habentes, sese comebant, obediens sui Viris, ut Sara obedivit Abrahamo, Dominum eum appellans: cujus factæ estis filia dum benefacitis & nullo pavore terremini, *1 D. Pet. iii. &c.*

¶ *Expedi, ut recens Conjugum sacram Communionem pariter percipant, quum Matrimonii celebrantur, aut oblata prima confessionis post Nuptiarum sollemniam.*

ORDO Visitandi Infirmos.

¶ Cum quis Infirmus fuerit, id significabitur Parocho, qui ingreditens domum Infirmi dicit:

Salveat hæc Domus, & singuli eam incolentes.

¶ Accedens ad Infirmum dicit, flexis genibus,

Delicta nostra, & Majorum delicta noli, Domine, meminisse. Ignosce nobis, Domine, ignosce populo tuo, quem pretioso tuo Sanguine comparasti, & in æternum nobis succensere noli.

Responsio.
Ignosce nobis, Domine.

¶ Tum Minister dicit,

Oremus.

Miserere nostri, Domine.
Miserere nostri, Christe.
Miserere nostri, Domine.

Pater noster, qui es in coelis, sanctè colatur nomen tuum. Veniat regnum tuum. Fiat voluntas tua, ut in coelo, sic & in terrâ. Victum nostrum alimentarium da nobis hodiè. Et remitte nobis debita nostra, ut & nos remittimus debitoribus nostris. Nève nos in tentationem induciras, sed à malo tuere,

Amen.

Minister.

Serva, Domine, famulum tuum,

Responsio.

Qui sibi collocat in Te præsidium.

Minister.

Mitte ei auxilium ex fano tuo :

Responsio.

Et potenter ei semper opitulari.

Minister.

Ne eum inimicus circumveniat :

Responsio.

Nec iniquitatis filius ad eum appropinquet, ut ei noceat.

Minister.

Esto ei, Domine, valida turris,

Responsio.

Adversus faciem hostis.

Minister.

Exaudi, Domine, nostras preces :

Responsio.

Et ad Te perlata sit querela nostra.

Minister.

Aspice, Domine, de cœlis, respice, cura, & succurre ei, qui tuus est. Minstra eum oculis clementiæ tuæ, sustentet eum consolatio tua, & da ut sibi in Te præsidium collocet, contra hostiles insidias eum protege, & pace semper & securitate dona, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

Exaudi

EXaudi nos, Omnipotens & Clementissime Deus, & Conservator, utere, ut soles, tua clementia erga hunc tuum, qui morbo jam laborat. Paterna hæc tua in eum animadversio sanctum reddat, ut corporis debilitatem animo percipiens fidem habeat firmiorem, & seridè ad frugem redeat. Quòd si Tibi placitum fuerit eum ex morbo revalescere, fac ut reliquam vitam religiosè agat, & ad gloriam tuam, vel eum gratia impertire, per quam Castigationem tuam ita perferat, ut, exacto demum hujus vitæ ærumnosæ curriculo, tecum vitâ sempiternâ fruatur, per Jesum Christum Dominum nostrum, Amen.

*¶ Tum Minister Infirmum hor-
tabitur in hunc modum, aut
alium similem.*

HOC scias, Charissime, Omnipotentem Deum esse Dominum vitæ necisque, eorumque omnium, quæ eò spectant, nimirum, juventutis, roboris, sanitatis, senectutis, debilitatis, malæque valetudinis. Quare tibi maximè persuasum sit, quocumque morbo labores, divinam hanc esse animadversionem: & quacumque tandem de causa hæc tibi contingat infirmitas, seu ad probandam patientiam tuam, ut de te alii exemplum capiant, &que fides tua in die Domini tibi in laudem, gloriam, & honorem cedat, unde gloria & felicitate cumuleris sempiterna, seu tibi inflicta sit, ad corrigendum & emendandum in te

nescio quod Pater cœlestis viderens improbat. Noveris cerò, quod si veram peccatorum penitentiam agas, & æquo animo feras hanc afflictionem, divina fietus clementia, propter Jesum Christum charissimum Filium suum, ipsique, qui jam tuæ curam paternam habuit, gratias agas singulares, & te subicias prorsus illius Voluntati, in tuam cedet utilitatem, &que in via recta promovebit, quæ ad vitam ducit sempiternam.

¶ Si Infirmus, qui Visitur, vehementer laborat, tum Minister hic Exhortandi finem facere poterit, aut pergere.

QUARE Domini castigationem æqui boni consulas, quippe (ut Divus Paulus habet in Epistola ad Hebræos capite duodecimo) quem amat Deus, castigat, & verberat quemcumque filium acceptum habet. Si castigationem sustinetis, ut filiis vobis utitur Deus. Quis est enim filius, quem non castigat pater? Quod si castigationis expertes estis, cujus participes fuerant omnes, ergo spurii estis, non veri liberi. Deinde autem, quum Patres nostrorum corporum haberemus castigatores, reverebamur, non multo magis parebimus spirituum Patri, ut vivamus? Nam illi ad tempus exiguum, prout eis videbatur, castigabant, hic verò ad utilitatem, quò ejus sanctitatem participemus. Hæc verba, dilecte Frater, ad consolationem & doctrinam utilis, in literis habentur, ut æquo animo, & cum gratiarum actio-

Patris nostri celestis co-
 rrigationem feramus, quoties-
 cunque, pro singulari sua ele-
 mentis, ei visum fuerit in ho-
 quibuscunque rebus adversis
 iusticiis animadvertere. Ne-
 que etiam Christianis homini-
 bus quicquam esse acceptius
 deberet, quam eos similes Chri-
 sto esse in adversis, ærumnis
 morbisque æquo animo perse-
 rendis. Quemadmodum igitur
 Christus ipse non ante in vo-
 luptatem ingrederetur quam
 passus esset, nec nisi crucifixus,
 gloriam acciperet: ita profecto
 cum Christo pati via est ad æ-
 ternam voluptatem; & alacri-
 ter mori cum Christo ad vitam
 æternam, ut, a Morte
 resurgentes, cum eo vitam æternam
 perfruemur. Equo igitur ani-
 mo hanc tuam valetudinem fo-
 mas, quæ in tantam utilitatem
 tibi cedit; & que adhortor in
 nomine Domini, ut memineris,
 que coram Deo in Baptismo
 professus fueris. Cum autem,
 natus demum hujus vite car-
 cule, reddenda sit ratio iusto
 iudici, qui ex eusque facto
 iudicabit, exhortor te,
 te ipsum tuæque omnia pro-
 pter, nempe quomodo Deo &
 omnibus tecum convenit, ut
 cum teipsum accusas & iudicas,
 peccatorum veniam consequaris
 propter Christum, & non accu-
 sis & damneris in tremendo
 iudicio. Recitabo igitur. Ar-
 ticulos Fidei, ut pōris utrum
 credas illa, quæ Christiani
 credere oportet,

*Hic Minister Articulos Fidei
 recitabit in hunc modum.*

Crediscne in Deum Patrem
 Omnipotentem, Creatorem
 cœli & terræ:

Et in Jesum Christum Fili-
 um ejus unicum, Dominum
 nostrum, qui conceptus est de
 Spiritu sancto, natus ex Ma-
 ria Virgine, passus sub Pon-
 tio Pilato, crucifixus, mortuus
 & sepultus, descendit ad in-
 feros, tertio die resurrexit à
 mortuis, ascendit ad Cœlos,
 sedet ad dexteram Dei Patris
 Omnipotentis, inde venturus
 est judicare vivos & mortuos?

An etiam credis in Spiri-
 tum Sanctum, Sanctam Ecclesi-
 am Catholicam, Sanctorum Com-
 munionem, Remissionem pec-
 catorum, Carnis resurrectionem,
 & Vitam æternam post mortem?

Infirmus respondet.

His omnibus firmam fidem
 adhibeo,

*Tunc Minister quærit, nam
 ipse ab omnibus suis peccatis
 ex animo descat, & omnes
 homines Christianam charitate
 complectatur, exhortans illum,
 ut, à quibuscunque injuriis
 affectus fuerit, his omnibus ig-
 noscat ex animo. Et si ali-
 quos ipse offenderit, roget ut
 ignoscatur sibi. Si quos au-
 tem injuriis, aut contumeliis
 affecterit, pro viribus satis-
 faciat. Et si nondum Testa-
 mentum scripserit, moneatur,
 ut Testamento rebus suis con-
 sular, ac declaret quantum
 habeat aris alieni, quantum-
 que ipsi sit in sabulis &
 neminibus.*

nominiſque, ut eo pacto ſcilicet propria ipſius Conſcientia, & Quicti Curatorum Teſtamenti melius proſpiciatur. Verum opera pretium foret mortales omnes ſepe admonere, ut, dum proſperâ fruuntur valetudine, rebus ſuis Teſtamento caveant.

¶ Superiora verba à Miniſtro haberi poſſunt ante Supplicationem, prout ipſi viſum fuerit.

¶ Videat Miniſter, ne omittat Divites ſerîo exhortari, ut liberales ſint erga pauperes.

¶ Hic monetur Infirmus, ut peccata ſua privatim conſiteatur, ſi in re ullâ magni momenti gravatam Conſcientiam ſentiat. Quâ ſinitâ Confeſſione, Presbyter (ſi id Infirmus ſuppliciter atque ex animo petierit) eum Abſolvat in hunc modum.

Dominus noſter Jeſus Chriſtus, qui legavit Eccleſiæ ſuæ poteſtatem Abſolvendi omnes peccatores qui veram agunt poenitentiam, & in eum credunt, ipſe pro ſingulari ſua clementiâ peccata tua tibi remittat. Ego autem, autoritate ejus mihi delegata, Abſolvo te ab omnibus peccatis tuis, in Nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen.

¶ Tum Presbyter dicat ſequentem Collectam.

Clementiſſime Deus, qui pro ſingulari tua clementia peccata eorum, qui ex animo ad frugem redeant, ut Tu jam eorum non memineris, illustrato hunc tuum oculis tuæ miſericordiæ, qui gratiam & veniam peccatorum quam maxime abſ Te poſtulat. Renova, Pater amantiſſime, quicquid in eo vel fraude & malitia Diaboli, vel carnis afflictione, vel humanâ imbecillitate corruptum eſt. Hunc morbo laborantem conſerva, ut in Unitate Eccleſiæ membrum permaneat, afflictam illius mentem reſpice, lachrymas illius gratas habe, illius dolorem mitiga, prout Tibi maxime illi expedire viſum fuerit. Et quia tuâ ſolum fretus eſt clementiâ, noli in eum animadvertere præterita commiſſa: ſed illum Spiritu ſancto tuo confirma. Cum autem Tibi placitum fuerit hinc illum diſcedere, cum illo in gratiam redeat propter merita chariſſimi Filii tui Jeſu Chriſti Domini noſtri. Amen.

¶ Tum Miniſter hunc Pſalmum recitabit.

Pſalm lxxi.

Tibi Domine, conſido, ne fruſtrer unquam.

Pro tua juſticia defende & libera me: præbe mihi aurem ſic ut me conſerves.

Esto mihi pro firma rupe, quam me ſemper recipiam: Tu qui me mandas conſervandum, qui mihi rupis & arcis loco,

Deus, libera me ab impio-
rum manu, ab iniquorum atque
favorum manu.

Nam Tu mea spes es, Domine
Deus, mea jam à teneris si-
ducia.

Te nixus sum jam ab utero :
Tu me ex mee parentis ventre
extraxisti: in Te mea perpetua-
tur laudario.

Equidem multis sum quasi
portentum quoddam : sed Tu
mihi firma fidentia es.

Tuis plenum laudibus os
& honore continenter ha-
beo.

Ne me rejice tempore sene-
ctutis: ne me viribus effectum
desere.

Etenim contra me deliberant
hostes mei: quisque meam vi-
ram captant, in hunc modum
consultant:

Deus eum deseruit, perse-
quendus est, & capiendus, dum
nullus defendit.

Deus, noli à me abesse, mi
Deus, ad mihi succurrendum
festina.

Pudore conficiantur mee vi-
te adversarii, infamia & tur-
pitudine cooperiantur, qui meo
malo student.

Ego verò, spem perpetuò fo-
vens, ad tuas tot laudes ad-
dam.

Ore tuam assidue justitiam
& victorias exponam, quarum
ignoro numerum.

Obibo fortia Domini Dei
facinora, tuam solius justitiam
commemorans.

Deus, Tu me à pueris docui-
sti, & hæcenus tua prædico
miracula.

Ne ad senectam quidem &
canos, Deus, me desere, dum
tuum brachium posteris, dum

tuam futuris omnibus prædico
virtutem:

Et arduam, o Deus, justiti-
am, qui Deus tam magna facis,
ut sis incomparabilis.

Gloria Patri, &c.
Sicut erat in principio, &c.

¶ His Additis.

Servator mundi, qui, per Cru-
cem, & Sanguinem tuum in
precio habendum, redemisti
nos, sis, quæsumus supplices,
Deus, nobis saluti & auxilio,

¶ Deinde dicit Minister.

Omnipotens Deus omnibus
ei confidentibus tarris fir-
missima, cui omne se genu fle-
ctit, celestium & subterraneo-
rum, & nunc & in perpetua
secula tibi sit manimento, &
faxit cognoscas, & certior fa-
ctus sis, nullum aliud esse no-
men sub cælo apud homines
datum, in quo, & per quod
à morbo tibi confirmetur vale-
tudo, & servandus sis, nisi no-
men unum Jesu Christi Domini
nostri. Amen.

¶ Et postea dicit.

Singulari Dei clementia, &
præsidio te committimus,
feliciter te Dominus conservet-
que: illustret te Dominus vultu
suo, tuique misereatur: con-
jiciat in te Dominus vultum su-
um, tibi que pacem det, & nunc
& in perpetua secula. Amen.

¶ Oratio

Oratio pro Infante morbo laborante,

OMnipotens Deus & clementissime Pater, qui solus vitæ necisque potestatem habes, Infantem hunc, quæsumus, in lecto ægotantem oculis clementiæ tuæ de celo respice, affice eum, Domine, salute tuâ, tuoque tempore staturo, quibus corpus premitur doloribus, ex iis omne, & pro singulari tuâ clementia animam vindicato: ut, si temporis vivendi spatium longius ei in terra concedere Tibi visum fuerit, Tibi vivat, & fidelem tuo cultui bonisque operibus in suo genere navans operam, tuæ gloriæ subservire possit: sin minus, eum in æterna illa domicilia admittes, ubi animæ in Domino Jesu obdormientium æterna quiete & gaudio perfunduntur. His annue, Domine, pro clementia tuâ in eodem Filio tuo Domino nostro Jesu Christo, qui vivit & regnat, unâ tecum & cum Spiritu sancto, unus Deus, in diem sempiternum, Amen.

Oratio pro Infirmis, dicenda cum vix ulla spes reliqua fuerit futura convalescentiæ,

OPater misericordiæ, & omnis consolationis Deus, qui solus nos in calamitate consolaris, ad Te per fugimus ad auxilium implorandum huic tuo famulo, qui tua manu petitus tenuissima utitur valetudine: conjice in eum, Domine, vultum tuum, & quanto magis exterior homo corrumpitur, tanto magis

de ei continuo corroborari gratiam tuam, & Spiritum sanctum, in interiorem hominem. Et da, ut præteritorum omnium peccatorum eum seridè perneget, firmamque fidem Filio tuo Jesu habeat, quod pro singulari clementia tuâ illius peccata deleantur, & sigillo celesti obtingetur venia, priusquam ea deveniat, ut nullus sit. Nobis, Domine, persuasum est, adeo nullam rem esse, quam tu facere non possis, & si ita Tibi visum fuerit, etiamnum eum in integrum restituere posse, temporisque vivendi spatium longius concedere. Cum autem, quantum quidem conjicere liceat, jam tempus instat, cum nullus sit, eum ita idoneum & paratum præstita, quæsumus, in horam mortis, ut, postquam placidè in favore tuo morturus fuerit, animâ illius in celeste regnum tuum admittatur, per Merita & Supplicationem Jesu Christi Filii tui, unicus Domini & Servatoris nostri, Amen.

Commendatoria Precatio pro Infirmis sub horam accessus ex hac vita,

OMnipotens Deus apud quem Spiritus iustorum perfectorum, exuto carcere terreno, vivunt, Hujuscè famuli tui fratris nostri animam humiliter Tibi in manus commendamus, tanquam in manus fidelis Creatoris & Servatoris clementissimi, summa cum animi demissione supplicantes, ut in oculis tuis habeatur in pretio. Perbe eam, quæsumus, Sanguine illius Agni impolluti, qui idèo mactatus est, ut mon-

di peccata tollat, quod, purgatis detractisque sordibus, quibuscunque in hoc mundo misero & nequam se possit, per carnis Cupiditates, vel insidias Diaboli, Tibi integra vitiisque carens exhibeatur. Nos autem superstitēs, hoc aliisque id genus mortalitatis nostrae spectacula, quae nobis ob oculos indies occurrunt, edoce, in quam fragili & incerto versamur statu, & aetatem metiri nostram sic ostende, ut, dum mortales agimus, seridū requiramus sanctam & celestem illam Sapientiam, quae nos tandem ducat ad vitam aeternam, propter Merita Jesu Christi Filii tui unici, Domini nostri. *Amen.*

*Oratio pro Mente Afflictis, aut
iis qui Conscientia stimulis ex-
agitantur.*

Deus celebrande, misericordiae Pater, & omnis consolationis Deus, hunc famulum tuum afflictum benigno vultu clementer aspice. Adversus

eum tam acerba perscribis, & praeterita vitia in crimen vocas, Tu iracundē urges eum, & animo valde perturbatur. Verum, Deus misericors, qui sacrosanctum Verbum tuum ad nostram doctrinam scripsisti, ut, per Patientiam & Literarum consolationem, Spem habeamus, da, ut seipsum penitus cognoscat, minisque tuis & promissionibus probè captis, nē suam projiciat confidentiam, nec apud alium quēquam, nisi Te, collocet: suppedita illi vires ad tentationum omnium impetus sustinendos, omnesque illius animi æstus demulce. Noli quassatam arundinem perfringere, & linum fumigans extinguere: misericordiam tuam prae iracundia cohibere noli, sed nuncia ei latitiam & voluptatem, ut exultent contusa à Te membra, Eum à metu inimici defende, tuoque eum illustra vultu, & pace dona, per Merita & Supplicationem Jesu Christi Domini nostri. *Amen.*

Q

COM

COMMUNIO INFIRMORUM.

CUM omnes mortales impro-
visis multis periculis, morbis
& infirmitatibus obnoxii sint,
& semper incerti quando ipsis
ex hac vitâ migrandum fuerit,
Ideo, ut semper sint ad mortem
parati, quandocunque Omnipoten-
senti Deo visum fuerit eos voca-
re, Parochi suos subinde (maxi-
mè verò grassante Pestilentia aut
aliâ Læe contagiosa) Parochianos
sedulò monebunt, ut sacram
Corporis & Sanguinis Christi Ser-
vatoris nostri Communionem
frequenter participant, quando
scilicet publicè administrabitur
in Ecclesia. Sic enim fiet, ut, si
quando fuerint subitaneis morbo
correpti, minus sint solliciti, si
tunc eâ caruerint. Verùm si
Infirmus non possit in Ecclesiam
se conferre, & interea cupiat
Sacra Communionis particeps
fieri in privatis adibus, tum
ad opportunè Parocho significa-
bit, ut & numerum eorum,
qui sunt Sacram Communionem
cum ipso participaturi, (erunt
autem numero tres aut saltem
duo) natusque locum idoneum
in domo Infirmi, cum omnibus
necessariis ita paratis, ut Páro-
chus ritè, & eâ, quâ par est,
reverentiâ, ministrare queat,
eidem Sacram Communionem
celebrabit, factò initio à Colle-
ctâ, Epistolâ, & Evangelio sub-
sequentibus.

Collecta.

OMnipotens & sempiternè
Deus, humani generis
conditor, qui castigas quos a-
mas, &, quemcunque acce-
ptum habes, verberas, tu,
quæsumus, misericordia utere
in hunc famulum tuum, in quem
jam animadvertis, & da, ut
infirmitatè suam patienter
ferat, & ex ea (si ita Tibi visum
fuerit) revaleseat, &, cum illi-
us Anima ex corpore migrave-
rit, exhibeatur Tibi immacula-
ta, per Jesum Christum Domi-
num nostrum. Amen.

Epistola Heb. xii. 5.

Fili mi, ne contemne Domi-
ni castigationem, nè de-
sponde, eo te corrigente. Quem
enim amat Deus, castigat, &
verberat quemcunque filium
acceptum habet.

Evangelium D. Joan. v. 24.

Illud etiam atque etiam cer-
tò scitote: qui sermonem
meum audit, & ei credit quod
me misit, is vitam habet æternam:
nec in judicium veni-
tus est, sed ex morte migravit
in vitam,

¶ Quia

¶ Quibus peractis, Presbyter perget iuxta Formulam jam prescriptam pro Sacra Communionē, initio facto ab his verbis [Vos qui verè & seriò desciſcitis, &c.]

¶ Quum ventum fuerit ad distributionem Sancti Sacramenti, Presbyter primò Sacram Communionem ipſe accipiet, deindè iis, qui eam cum Infirmo participaturi sunt, postremò Infirmo ipſi adminiſtrabit.

¶ Siquis verò Sacramentum Corporis & Sanguinis Christi non participet, siue id contingat propter morbi vehementiam, siue quod id tempestivè Parochus non significaverit, aut quod defuerint, qui cum eo Sacram Communionem participarent, aut propter aliud quodpiam legitimum impedimentum, Parochus hoc ipsum edocebit, nempe quod si à peccatis suis, ex animo desciſcat, & firmiter credas, quod Jesus Christus pro eo meritum in Cruce pertulerit, & propter ipsius liberatio-

nem Sanguinem suum effuderit, beneficia qua exinde acceperit gratà memoria recolens, & pro iis gratias agens ex animo, tum Corpus & Sanguinem Christi Servatoris nostri manducat & bibit, quantum attinet ad salutem Animæ, etiamsi ore Sacramentum non participet.

¶ Cum Infirmus simul Visitatur & Sacram Communionem participat, Presbyter, quo citius absolvat, cum ventum fuerit ad Psalmum [Tibi, Domine, confido] in Formula pro Visitatione Infirmorum, ibi finem faciet, & statim transibit ad Sacram Communionem.

¶ Pestilentia, Sudore, aut aliis ejusmodi morbis contagiosis grassantibus, adeò ut nullus Parochianorum reperiatur, què cum Infirmis Sacram Communionem participet, in eorum privati adibus, propter metum contagionis, si id expressè & enixè flagitaverit Infirmus, Ministro licebit cum eo solo eam participare.

O R D O

Pro Sepultura Mortuorum,

¶ *Hic notandum est, quod sequens Officium non est usurpandum pro iis, qui mortui fuerint sacro Baptismo non Initiati, aut Excommunicati, aut qui mortem sibi ipsis intulerint.*

¶ *Presbyter & Clerici, obuiam euntes Feretro ad ingressum Cæmeterii, ac præsentes seu in Ecclesiam, seu ad Sepulchrum, dicent aut cantabunt :*

EGO sum Resurrectio & Vita: qui in Me credit, etiam si mortuus fuerit, reviviscet, & quisquis vivit, & in Me credit, nunquam moriturus est. *D. Joan. xi. s. 26.*

Equidem scio Redemptorem meum vivere, & postremò in terram resurrecturum esse. Et postea meum corpus circumdatum iri mea cute, & me ex meo corpore visurum esse Deum, quem quidem ego ipse visurus sum, & meis ipsis, non alterius oculis aspecturus. *Job. xix. 25, 26, 27.*

Nihil in mundum attulimus, profectò nihil auferre possumus. Dominus dederat, Dominus idem abstulit: Domini nomini grates agantur. *1 Tim. vi. 7, Job. i. 21.*

¶ *Postquam ingressi fuerint Ecclesiam, alter horum sequentium Psalmorum aut eorum uterque prælegatur.*

Psalm. xxxix.

Statueraui eam vitæ viam tenere, ut ne quid lingua peccarem; meumque os frænare, quamdiu mihi obverberentur impii.

Sed, cum tacitus obdurarem, tantum aberat, ut aliquid proficerem, ut etiam meus dolor crudesceret:

Adeoquæ mihi cor in pectore incalesceret, cogitationis igne ardescens, ut ita lingua loquar:

Ostende mihi, Domine, meum exitum, & quis ætatis meæ sit modus, ut sciam quàm sum longævus.

En Tu mihi ætatem concessisti dodrantalem, meumque ævum ferè nihil est apud Te: adeò omnino nihil est omnis hominis natura.

Adeo imaginariam vitam ducit homo: adeò temerè tumultuatur, congerens, quæ quis sit percepturus ignorat.

Et nunc quid sperem, Domine, nisi ut in Te sitam spem habeam?

Ex omnibus meis delictis libera me: ne me insanorum ludibriis expone.

Obmutesco, ne mutiens quidem, Te negotium transigente.

Aufer à me tuum vulnus: tua manus sævitia deficio.

Qui, cum de homine vitii fumis supplicium, ejus elegantiam tinea more fideras, aded nihil est omnis homo.

Exaudi meas preces, Domine, meam attendens querelam: ad meas lachrymas ne obsurdesce, qui peregrinus apud Te sum, advena, sicut omnes mei majores.

Relaxa me, ut me colligam, priusquam ed devenio, ut nullus sim.

Gloria Patri, &c.

Sicut erat in principio, &c.

Psalm. xc.

Domine, Tu nobis receptaculum es perpetuis seculis.

Tu, qui ante natos montes, ante formatam terram atque orbem, ab æterno in æternum Deus es,

Redigis homines in pulverem, & humanum genus redire jubes.

Nam apud Te mille anni habentur pro besterno die præterito, proque nocturnis excubiis.

Spargis eos, somnium sunt, ut mane gramen adolescit:

Mane florens adolescit, & vespere recisum arescit.

Nam ira tua consumimur, tua perturbati sævitia.

Tu vitia nostra in tuo conspectu, abdita nostra in tui vultus lumine collocas:

Et enim tota ætas nostra in tuo Te cedit: finimus annos nostros dicto citius.

Ætatis nostræ spaciū septuaginta terminatur annis: aut (ut sit bona valetudo) octoginta: quorum tamen potissima pars labores sunt, & incommoda: tam celeri sectione avolamus.

Quodd si quis iræ tuæ vim nōrit, sævitia tua est prout Tui reverentia est.

Ætatem metiri nostram sic ostende, ut mentem acquiramus sapientem.

Reconciliare, Domine, quid differis? & placare tuis.

Satiato nos manū tuā clementia, & ovantes gaudebimus per omnem ætatem nostram.

Exhilara nos pro tempore, quo nos affligis: pro annis, quibus malum patimur.

Exhibeatur tuis opus, decusque tuum apud eorum natos.

Dominique Dei nostri voluptatem consequamur, & opus nostrarum manuum nobis perage, & opus nostrarum manuum perage.

Gloria Patri, &c.

Sicut erat in principio, &c.

Tum sequitur Lectio desumpta ex Epistola D. Pauli ad Corinthios priore, Capite decimo quinto.

Christus ex mortuis surrexit: fuit eorum qui obdormivere Primitiæ. Cum sit enim per Hominem Mors, etiam per Hominem est mortuorum Resurrectio. Ut enim per Adam omnes moriuntur, sic per Christum omnes reviviscunt, sed suo quisque in ordine: Primitiæ Christus, deinde Christiani in ejus adventu: deinde finis erit, cum regnum tradiderit Deo & Patri, cum quidem omnem principatum, omnem

potentatum ac potestatem abolerit. Oportet enim cum regnare, donec ille omnes hostes sub ejus pedes subjecerit: ultimus hostis delebitur Mora. Omnia enim ille sub ejus pedes subjecerit. Quod autem omnia subjicienda dicit, id sic accipiendum est, ut excipiat is, qui ei subjecerit omnia. Cum autem ei subiecta fuerint omnia, tunc ipse quoque Filius subjiçietur ei, qui ipsi subjecerit omnia, ut sit Deus omnia in omnibus. Alioquin quid facient, qui pro mortuis baptizantur, si omnino mortui non resurgent? quorsum pro mortuis baptizantur? quorsum & nos omnibus horis periclitamur? Quotidie morior, gloriationem nostram juro, quam habeo in Christo Jesu Domino nostro. Si humano more Ephesi cum bestiis pugnavi, quæ mihi inde utilitas, si mortui non resurgunt? Comedamus & bibamus: cras enim morituri sumus. Nolite falli. Mores bonos colloquia corrumpunt mala. Este sobrii, ut æquum est, & ne peccate. Ignorant enim nonnulli Deum: quod ideo dico, ut vos pudeat. Sed dicet quis, Quomodo resurgent mortui, aut quali corpore venient? O demens: tu quod seris, id non viviscis, quin mortuum sit, & quod seris, non gignendum corpus seris, sed nudum granum, verbi gratia, trimenti, aut cujuspiam alterius rei. Deus verò corpus ei dat, ut libuit, & suum cuique seminum corpus. Non omnis caro eadem caro est: sed alia est hominum caro, alia Pecudum, alia Piscium, alia Volucrium. Item corpora sunt celestia alia, alia terrestria: sed

alius est celestium splendor, alius terrestrium: alius Solis, alius Lunæ splendor est, alius item Stellarum: nam Stella aliam splendere antecellit. Talis est etiam mortuorum Resurrectio. Seritur cum mortalitate, resurgetur cum immortalitate: seritur cum probro, resurgetur cum gloria: seritur cum infirmitate, resurgetur cum potentia: seritur corpus animale, resurget corpus spirituale. Est corpus aliud animale, aliud spirituale. Cūque ita scriptum sit: Factum esse primum hominem Adamum animantem vivum, ultimus Adamus Spiritus est vivificus. Sed non primum est spirituale, sed animale, deinde spirituale. Primus Homo ex terra, terrenus: Secundus Homo de caelo, celestis. Qualis terrenus, tales etiam terrent: & qualis celestis, tales etiam celestes. Ac quemadmodum tulimus imaginem terreni, feremus etiam celestis imaginem. Hoc autem ideo dico, Fratres, quod caro & sanguis divinum regnum consequi nequeunt, neque mortalitas immortalitatem consequetur. Equidem arcanum quiddam vobis dico: Omnes quidem non obdormiemus, sed omnes mutabimur, uno temporis puncto oculique momento, ad ultimum clangorem. Clangetur enim, & mortui resurgent incorruptibiles, & nos mutabimur. Oportet enim hoc corruptibile incorruptibili natura, & hoc mortale immortalitate indui. Cum autem hoc corruptibile incorruptam naturam, & hoc mortale immortalitatem induerit, tunc accidet id, quod illo tempore dicitur: Absorpta Mort

est victoriosè. Ubi est tuus, & Mors, stimulus? Ubi tua, & Orce, victoris? Est autem Mortis stimulus Peccatum, & Peccati potentia. Lex. Sed Deo gratia, qui nobis victoriam dat per Dominum nostrum Jesum Christum. Proinde, Fratres mei charissimi, præstate vos constantes, immobiles, semper excellentes in Domini negotio, scientes vestrum in re Dominica laborem non esse vanum.

Cum ventum esset ad Sepulchrum, dum paratur Cadaver in terra mandandum, Presbyter dicit, aut Presbyter & Clerici cantabunt:

Homo muliere natus brevis: *Levi* est, & miseria plenus: qui, sicut flos exortus, curritur, ac velut umbra fugit, neque durat.

In cursu vite mors nobis insidet, unde, nisi à Te, Domine, auxilium querendum sit, qui in peccata nostra jure incandesces.

At Domine Deus sanctissime, potentissime Domine, sancte & clementissime Servator, acerbis doloribus æternæ mortis ne tradas nos.

Te, Domine, nulla animorum nostrorum latent occulta, ne precibus nostris misericordiae tue aures obstruito, sed parce nobis, Domine sanctissime, potentissime Deus, sancte & clementissime Servator, Tu æquissime Judex æternæ, ne permittas nos, quibuscunque Lethi doloribus in extrema hora consistamur, ob eos à Te desciscere,

¶ Deinde, dum terra in Cadaver injicitur ab aliquo adstantium, Presbyter dicit anathema.

Quandoquidem Deo Omnipotenti pro singulari sua clementiâ visum fuerit Animam dilectissimi Fratris nostri jam fato perfuncti ad se suscipere, Cadaver ejus humo condimus, terram terrâ, cinerem cineribus, pulverem pulveri, cum certâ & explorata spe resurgendi ad vitam æternam, per Dominum nostrum Jesum Christum, qui humilia nostra Corpora sic transfigurabit, ut eandem cum ejus glorioso Corpore formam habeant, pro eâ iniquâ ipse sibi subicere poterit omnia,

¶ Tunc dicitur, qui cantabitur,

Vocem audi vi de celo dicentem mihi, Scribe, Beati sunt mortui, qui in Domino moriuntur: ii deinceps (affirmat Spiritus) à suis laboribus requiescent.

¶ Tunc Presbyter dicit:

Miserere nostri, Domine.
Miserere nostri, Christe.
Miserere nostri, Domine.

Pater noster, qui es in cælis, sanctè colatur nomen tuum, Veniat regnum tuum. Fiat voluntas tua, ut in cælo, sic & in terra. Victum nostrum alimentarium da nobis hodiè. Et remitte nobis debita nostra, ut & nos remittimus debitoribus nostris. Neve nos in tentationem inducito, sed à malo tuere.

Amen.

Presbyter,

Presbyter.

OMnipotens Deus, apud quem vivunt Spiritus illorum, qui hinc in Domino migrarunt, & apud quem Animæ fidelium, exuto onere carnis, beatiti fruuntur & felicitate, Tibi grates ex animo agimus, propterea quod Tibi visum fuit hunc Fratrem nostrum ex ærumnis hujus mundi nequam expellere, rogantes, ut, pro singulari illâ tuâ clementiâ, brevi numerum electorum explere velis, & regnum tuum accelerare, ut nos, cum omnibus iis, qui ex hac vitâ migrarunt in vera fide sancti tui Nominis, solidam Absolutionem & Beatitudinem tum Corporis tum Animæ consequamur, in tuâ perpetuâ & sempiternâ gloriâ, per Jesum Christum Dominum nostrum. Amen.

Collecta.

Misericors Deus, Pater Domini nostri Jesu Christi, qui est Resurrectio & Vita, in quem quisquis credit, etiam

si mortuus fuerit, reviviscet, & quisquis vivit, & credit in eum, nunquam moriturus est: Qui etiam per sanctum suum Apostolum Divum Paulum nos docuit, de iis, qui in ipso obdormiverunt, non cruciari, ut cæteri qui Spem non habent: Supplices quæsumus, ô Pater, à morte peccati ad vitæ justitiæ nos suscites, ut, exacto dum hujus vitæ curriculo, in ipso quiescamus, uti spes est hunc nostrum Fratrem quiescere: utque in communi illâ Resurrectione in ultimo die Tibi accepti comperiamur, & Felicitatem illam obtineamus, quam charissimus tibi Filius omnibus Tui amantibus, & reverentibus Te, enunciabit, dicens, Adeste, beati Filii Patris mei, possidere paratum vobis regnum ab orbe condito. His annue, quæsumus, ô Pater misericors, per Jesum Christum Mediatorem & Vindicem nostrum. Amen.

Domini Jesu Christi gratia, & Dei amor, & Sancti Spiritus communio vobis ad usque omnibus. Amen.

G R A

GRATIARUM ACTIO

PRO

MULIERIBUS POST PARTUM,

VULGÒ

Purificatio Mulierum.

¶ Mulier consueto tempore post Puerperium veniet in Ecclesiam, decente habitu induta, ibique loco conveniente genua flectit, pro more solito, aut prout iusserit Ordinarius: deinde dicet ei Presbyter,

CUM Omnipotenti Domino pro singulari suâ bonitate visum fuerit tibi dare patiendi facultatem, & tibi nihil periculi esse ex Puerperio, propere Deo gratias ages ex animo, dicens:

¶ Tum Presbyter recitabit hunc Psalmum.

Psalm cxvi.

AMO Dominum, qui meam supplicem vocem exaudivit:

Quoniamque mihi aurem præbuit, ideo eum per omnem vitam invocabo.

Cum me mortis lora circumdarent, & Stygiæ invasissem angustiae, cum in periculum & solitudinem incidissem,

Dominum nomen invocavi:

obsecro, Domine, libera hanc Animam.

Exorabilis iustusque Dominus, Deus noster misericors:

Custos Dominus simplicium, me conservavit afflictum.

Redi, Anima mea, ad tuam quietem, postquam tibi Dominus benefecit:

Qui & Animam meam à morte, & oculos à lacrimis, & pedes à casu liberavit,

Ita ut verfer apud Dominum in vivorum terra.

Equidem credidi, ideoque locutus sum, cum tantopere vexarer,

Atque in hac trepidatione dixi, omnem hominem esse fallacem.

Quid Domino rependam pro tot ejus adversum me meritis?

Poculum sumam salutis, Domini nomen invocans.

Dominio vota solvam, idque ejus omni populo præsentem:

In Arvis Templi Domini, in medio Tui, Hierosolyma. Halleluja.

Gloria Patri, & Filio, &c. Sicut erat in principio, &c.

Aus

Ant hunc Psalmum.

Psalm cxxvii.

NISI Dominus domum in-
struat, frustra laborant qui
eam instruunt. Nisi Dominus ur-
bem custodiat, frustra vigilat
custos.

Frustra & summo mane sur-
gitis, & tardè residetis, victu
vescentes laborioso, adèd ille
dilectis suis somnum concia-
liat.

Liberorum quidem hæredi-
tas à Domino est : fœrus ven-
tris præmio datur ab eodem.

Quales sunt in manu viri
fortis sagittæ, tales sunt juven-
tutis nati.

Felices, qui talibus refertas
habent pharetras : non illi fru-
strabuntur, cùm disceptabunt
cum adversariis in curia.

Gloria Patri, & Filio, &c.

Sicut erat in principio, &c.

¶ *Deinde Presbyter dicat.*

Oremus.

Miserere nostri, Domine.

Responsio.

Miserere nostri, Christe.

Minister.

Miserere nostri, Domine.

Pater noster, qui es in cœlis,
sanctè colatur nomen tu-
um. Veniat regnum tuum. Fiat
voluntas tua, ut in cœlo, sic &
in terra. Victum nostrum ali-
mentarium da nobis hodiè. Et
remitte nobis debita nostra, ut
& nos remittimus debitoribus
nostris. Nève nos in tentatio-
nem inducito, sed à malo tuere.
Quoniam tuum est regnum, &
potentia, & gloria in sempiter-
num. Amen.

Minister.

Salvam fac, Domine, hanc
Mulierem Ancillam tuam :

Responsio.

Quæ sibi fiduciam in Te col-
locat.

Minister.

Esto ei turris valida ;

Responsio.

Adversus faciem hostis.

Minister.

Nos, Domine, invocantes ex-
audi :

Responsio.

Et ad Te perlata sit querela
nostra.

Minister.

Oremus.

Omnipotens Deus, singularè
Tibi gratias agimus, quod
Mulierem hanc ancillam tuam
acerbis partûs doloribus & pe-
riculo eripere dignatus fueris,
præsta, quæsumus, Clementis-
sime Pater, ut ipsa, tuo auxilio,
& fideliter & ad tuum præscrip-
tum vivat in hoc seculo, ut in
futuro gloriam obineat sempi-
ternam, per Jesum Christum
Dominum nostrum. Amen.

¶ *Mulier, quæ accedit ut gratias
aget, offerre debet solitas Ob-
lationes, & si sacra Commu-
nio celebratur, eam decet illius
participem fieri,*

C O M-

COMMINATIO,

SEU

Denunciatio Iræ & Judiciorum Dei adversus Peccatores, cum quibusdam Supplicationibus, Quadragesimæ primo die & aliis temporibus, jubente Ordinario, usurpanda.

¶ Post absolutas Preces Matutinas, & recitatam pro more consueti Litaniam, Presbyter de Suggestu illo Inferiore, de quo recitantur Preces, aut de Superiore, unde Conciones habentur, dicet :

Fratres, in Ecclesia Primitiva, pia instituta est Disciplina ut, tempore Quadragesimali ineunte, graviorum scelerum manifesti publicam agerent poenitentiam, & in hoc mundo poenas darent, quod eorum animi serventur ad diem Domini, utque eorum exemplo alii admoniti, peccata admittere magis extimescerent.

Cujus loco, donec eadem Disciplina in integrum restituta

sit, (quod maximè expetendum) visum est, ut, hoc tempore, quædam summarie Dirs, quibus vitam non emendantes Deus devover, ex Vigesimo septimo Capite Deuteronomii, aliisque Literarum locis descriptæ, coram vobis omnibus perlegantur, & ut vos ad singulas sententias respondeatis, *Amen*.
 Eo nimirum consilio, ut vos, cognito quantâ irâ Deus in peccatores incitatur, verè & ex animo citius mores corrigatis, solertèrque gradiamini, quoniam tempora sunt difficilia, ab iis vitiis abhorrentes, propter quæ infelicitatem jure à Deo immittendam proprio voce affirmatis,

Minister.

Execrabilis est homo, qui simulachrum vel sculpile, vel fusile fecerit, ut illud colat.

Deut. 27. 15.

Respondet Populus & dicet,

Amen.

Minister.

Execrabilis, qui Patri, Matrive maledixerit.

Ver. 16.

Responsio

Amen.

Minister.

Minister.

Deut. 27.

Execrabilis, qui alterius terminum summoverit.

17.

Responsio.

Amen.

Minister.

Ver. 18.

Execrabilis, qui cœcum à viâ averterit.

Responsio.

Amen.

Minister.

Ver. 19.

Execrabilis, qui peregrini, pupilli, viduæ causam perverterit.

Responsio.

Amen.

Minister.

Ver. 24.

Execrabilis, qui alterum occultè ceciderit.

Responsio.

Amen.

Minister.

Lev. 20.

Execrabilis, qui cum alterius uxore mœchatus fuerit.

10.

Responsio.

Amen.

Minister.

Deut. 27.

Execrabilis, qui donum acceperit, ut innocenti

25.

vitam eripiat.

Responsio.

Amen.

Minister.

Jer. 17.

Execrabilis, qui fidit homini, & sibi collocat in carne præsidium, à Domino suum removens animum.

5.

Responsio.

Amen.

Minister.

D. Mat.

Execrabiles, qui fuerint immisericordes, impudē-

25. 41.

ci, adulteri, avari, deafricolæ, conviviatores,

1 Cor. 6.

ebriosi, & rapaces.

Responsio.

9, 10,

Amen.

Esal. 119.

JAM vero, cum ita se res habeat, ut execrabiles

21.

sint omnes (in quam rem est testimonium Pro-

phetæ Davidis) qui desectunt & decurrant à præ-

ceptis divinis: nos igitur, terribile illud judicium,

jam nobis imminens, & semper suiturum animo

recolentes, cum omni Contritione & animi Humi-

litate ad Dominum Deum nostrum revertamur, de-

plorantes & lugentes vitam nostram flagitiosam,

delicta nostra agnoscentes, & confitentes, na-

D. Mat. 3.

vantesque operam, ut edamus fructus vitæ dignos

10,

emen-

emendati. Jam enim Securis arborum radici admota
 est: Itaque arbor omnis fructum bonum non edens
 excidenda est, & injicienda in ignem. Horribile est
 in viventis Dei manus incidere. In impios, tendi-
 culos, ignem, sulphur, atrocemque ventum depluet,
 hæc fors est iis exantlanda. Ecce enim Dominus ex
 suo proditurus est loco, ad vitia habitantium terras
 in ipsos vindicanda: quis autem ejus adventus
 diem sustinebit? aut eo apparente consistet? Is, in
 manu suum habens ventilabrum, aream suam expur-
 gabit, frumentumque suum in horreum comportabit,
 paleam autem igni cremabit inextincto. Dies Do-
 mini ventura est, ut fur noctu. Quum enim dicent
 homines pacem esse, & securitatem, tum repente, ut
 dolor uterum ferenti, sic eis instabit interitus, quem
 non effugient. Tunc severum Dei judicium appare-
 bit, quod obstinati peccatores, præ duritate animo-
 rum, sibiipsis congeslerunt, speretâ Dei bonitate, pa-
 tientia, & lenitudine, quum eos assidue ad corre-
 ctionem vitæ vocaret. Tunc invocantes me, inquit
 Dominus, non exaudiam, nec mihi invigilantes me
 invenient, quoniam, exosi scientiam, Domini metum
 non elegerint, & meum rehuentes consilium, omnem
 castigationem meam fuerint aspernati. Tunc serum
 nimis erit pulsare, cum clausæ fuerint fores, & serum
 petere misericordiam, cum tempus justitiæ adsit. O
 terribilem vocem justissimi judicii, quod adversus
 eos pronuntiabitur, quum dicetur illis, Facessere à
 me, execrables, in ignem sempiternum, Dia-
 bolo ejusque Angelis paratum. Ideo, Fratres,
 nobis maturè consulamus, dum adsit dies salu-
 tis: Ecce enim veniet nox, quum operari nemo
 potest. Sed, dum lucem habemus, credamus in
 lucem, & ambulemus ut filii lucis, nè in penitissi-
 mas tenebras compingamur, ubi futurus est plora-
 tus stridorque dentium. Ne Dei bonitate abuta-
 mur, qui pro sua singulari clementia ad correctio-
 nem vitæ nos invitat, præterita se remissurum pol-
 licens, si modo ad eum & toto animo & sincero
 corde nosmet ipsos convertamus. Etiam si vel coe-
 lineæ fuerint peccata nostra, sient nive albiora, si
 fuerint ostro similia, sient lanâ candidiora. Redite
 inquit Dominus) ab omnibus peccatis vestris, & non
 erit vobis detrimento culpa. Abjicite à vobis
 quaecunque peccata commisistis, & vobis cor no-
 rum mentemque novam comparate, ut non mo-
 ramini, domus Israël: non enim mortem a ve-
 ro orientis, inquit Dominus Deus: revocate vos,
 & vivite. Etsi peccaverimus, Patronum habemus

Heb. 10.

31.

Psal. 11.

6.

Es. 26. 21.

Mal. 3. 2.

D. Mat.

3. 12.

1 Theff.

5. 2. 31

Rom. 2.

4. 5.

Prov. 1.

28. 29.

30.

D. Mat.

25. 10.

11. 12.

D. Mat.

25. 41.

2 Cor. 6.

2.

Joan. 9. 4.

& 12.

35. 36.

D. Mat.

25. 30.

Es. 1. 18.

Ezech.

18. 30.

31. 32.

1 Joan.

2. 1, 2.

Es. 53. 5.

D. Matt.

11. 30.

ad Patrem, Jesum Christum justum, qui idem
culum est peccatorum nostrorum. Atque ipse ob
cata vitiâque nostra peremptus atque contusus.
eum igitur revertamur, qui omnes verè à peccatis
desciscientes clemens amplectitur, pro certo nobis
ipsis persuasum habentes eum esse ad nos recipi
endum paratum, simul & libentissimum ad igno
cendum nobis, si veram agentes pœnitentiam ad
eum accedamus, si nosmet ipsos ei summittamus
& posthac in ejus viis gradiamur. Si, jugum ejus
commodum & onus leve subeuntes, eum summi
sequuti, animo summissi, patientiâ & charitate, &
sancto ejus Spiritu dirigamur, ejus gloriæ semper
studentes, &, prout tenemur, ei servientes in ea
conditione, ad quam sumus vocati, cum gratiarum
actione. Si hæc præstiterimus, Christus nos ab
execratione legis asseret, & ultimâ eâ sententiâ
quæ de iis feretur, qui ad lævam statuentur, nos
autem ad dextram statuet, & faustam Patris
benedictionem pronuntiabit, jubens ut regni glori
gloriosi hæreditatem adeamus, quo nos omnes pro
singulari suâ misericordia dignetur. Amen.

*Tum universi in genua procum
bent, Presbyter autem & Cle
rici, flexis genibus, in eo loco
ubi solet dici Litania, hunc
Psalmum recitabunt.*

P S A L. LI.

Miserere mei, Deus, pro tua
clementia, pro tua singu
lari misericordia dele meam
noxam.

Ablue me multum à meo vi
tio, à meo peccato purga me.

Nam meam noxam agnosco,
meumque peccatum mihi sem
per obversatur.

In Te, in solum Te peccavi,
Téque offendi, ut dictorum tuo
rum æquitas, judicii que puritas
appareat.

Equidem in vicio genitus
sum, & in peccato me concepit
mea Mater.

Equidem Tu veritatem in
præcordiis amas, & occultè sa
pientiam mihi demonstras.

Expia me hyssopo, & purus

ero: ablue me, & ero nive
candidior.

Nuncia mihi lætitiâ atque
voluptatē: exultent contusa
Te membra.

Abde tuam faciem à meis
peccatis, & omnia mea vitia
dele.

Cor mundum crea mihi, De
us, compositumque spiritum in
meo pectore renova.

Ne me à tuo conspectu re
jice: néve mihi tuum sanctum
Spiritus aufer.

Redde mihi tuæ lætitiæ
defensionis, & me principalem
Spiritu sustenta.

Docebo peccantes tuas vias
ita ut nocentes Tibi reconcilia
entur.

Vindica me à sanguine, De
us, Deus meæ salutis: mea lin
gua tuam modulabitur justitiam.

Domine, mea labia aperi,
os meum tuam laudem prædica
bit.

Non enim sacrificio delectaris, ut id exhibeam: non Tibi acceptæ sunt victimæ.

Divina sacrificia sunt fractus spiritus: fractam afflictamque mentem Tu, Deus, non despicias.

Benefac pro tuo favore Sioni: construe muros Hierosolymæ.

Tunc iustis sacrificiis, victimis, & solida re divina delectabere: tunc immolabuntur ad aram tuam tauri.

Gloria Patri & Filio, &c.

Sicut erat in principio, &c.

Miserere nostri, Domine.

Miserere nostri, Christe.

Miserere nostri, Domine.

Pater noster, qui es in cælis, sanctè colatur nomen tuum.

Veniât regnum tuum. Fiat voluntas tua, ut in cælo, sic & in terrâ. Victum nostrum alimentarium da nobis hodiè. Et remitte nobis debita nostra, ut & nos remittimus debitoribus nostris. Nève nos in tentationem inducito, sed à malo tue-
re. Amen.

Minister.

Salvos fac, Domine, famulos tuos,

Responsio.

Qui sibi fiduciam in Te collocant.

Minister.

Mitte iis auxilium ex fano tuo:

Responsio.

Et potens iis semper opitulari,

Minister.

Succurre nobis, Deus salutis nostræ:

Responsio.

Et tui Nominis gloriæ causâ nos libera, & tui Nominis

gratiâ, nostris peccatis veniam da.

Minister.

Nos, Domine, invocantes exaudi:

Responsio.

Et ad Te perlata sit querelâ nostra.

Minister.

Oremus.

Preces nostras, quæsumus, Domine, pro tuâ clementiâ admitte, & singulis parce sua peccata confitentibus, ut eorum delicta (quorum sua ipsos accusat conscientia) pro misericordiâ tuâ remittantur, per Jesum Christum Dominum nostrum. Amen.

Deus, cui præstantissimæ vires, & clementiæ summa, qui omnium hominum misereris, & nihil quod creâsti odio prosequeris, cui impium mori non placet, sed recedere eum à viâ suâ & vivere, pro misericordiâ tuâ remitte nobis peccata nostra, recipe nos, & consolare, quibus dolet onere peccatorum laborantibus. Tuum est semper misereri, tuum unius est remittere peccata. Ignosce nobis, Domine, ignosce Populo tuo, quem redemisti. Nè venito in ius nobiscum qui tui sumus, vilis pulvis & miseri peccatores, sed tuam adversum nos sævitiam reprime, qui demissè vilitatem nostram agnoscimus, & ex animo desciscimus à peccatis, & ita nobis suppetias veni in hoc ævo, ut in futuro Tecum vivamus in perpetua secula, per Jesum Christum Dominum nostrum. Amen.

¶ Tum Populus hic dicit quod
sequitur, Ministro praesente.

R Evoca nos, ó bone Domine, & sic redibimus: propitius esto, Domine, propitius Populo tuo, qui ad Te redit, cum ploratu, jejunio, & supplicatione; propterea quod Tu es Deus misericors, & exorabilis, longanimis, clementiaque magnus. Tu nobis ignoscis supplicio dignis, & in fra tua es mansuetudinis memor, habe tuorum rationem, miseri-

cors Domine, habe, néve tuam hereditatem probro addixeris. Exaudi nos, Domine, pro tua clementia, & pro tua singulari misericordia nos respice, propter Merita & Supplicationem Filii tui benedicti Jesu Christi Domini nostri. *Amen.*

¶ Tum Minister solus dicit:

F Elicitet nos Dominus, conservetque: coniciat in nos Dominus vultum suum, nobisque pacem conciliet, nunc & in perpetua secula. *Amen,*

LIBER

PSALMORUM

John LIBER. Nicoll

1768

Matutinae Preces. Dies I.

Psal. I.

BEATUS homo qui in
impiorum consilio non
versatur, nec impro-
borum viam insistit,
nec sede scurrarum sedet.

2 Sed Jovæ lege delectatur,
de ea dies noctisque cogitans.

3 Hic arbori similis est, ad
aquæ rivum satæ, fructum suum
suo ferenti tempore, foliis non
deciduis, omniaque facit pro-
spere.

4 Impii contra similes sunt
palæ, quam ventus agitat.

5 Itaque impii in iudicio,
scelerati in bonorum cœtu, non
consistent.

6 Nam & bonorum viam cu-
rat Jovæ, & malorum via peri-
tura est.

Psal. II.

QUID tumultuantur gentes?
populi vana conantur?

2 Conspirant orbis reges?
cœunt optimates contra Jovam
atque ejus unctum?

3 Abrumpamus eorum ne-
zus: abjiciamus eorum vincula.

4 Ridet cœlicola: Iudificatur
eos Dominus.

5 Tandem eos iracundè al-
loquetur, & sic incandescens
perturbabit.

6 Ego verò regem meum in
Sionem meum sacrum montem
creavi

7 Narrabo Jovæ decretum,
qui mihi dixit: Tu filius meus
es, ego te hodie genui.

8 Postula à me, & tibi gen-
tes in hæreditatem, orbis fines
in possessionem dabo:

9 quos tu sceptro regens fere-
reo, tanquam fictile collidas.

10 Quamobrem sapite, ô re-
ges, corrigimini, ô terrarum
gubernatores.

11 Servite Jovæ cum timore,
exultantes cum tremore.

12 Osculamini natum, ne, si
indignetur, vestras res perda-
tis, illius ira protinus incensa:
cui felices quicunque confi-
dunt,

Psal. III.

OJOVA quam multi me
infestant? quam multi
in me confurgunt?

A a

2 quam

2 Quam multi negant ullam animæ meæ in Deo salutem esse positam? Sela.

3 Atqui tu, Jova, meus es clypeus, & gloria, quique meum caput extollis.

4 Qui, mea voce invocatus, me ex tuo sacro monte exaudis:

5 quo quidem tutante me, ita cubo, dormio, expergesio, ut hominum legiones, quæ me circumsideant, non reformidentem.

6 Age Jova, defende me, mi Deus, qui meis omnibus adversariis malas feris, impiorum dentes confringens.

7 Tuum est, Jova, conservare, tuoque tuos favore prosequi. Sela.

Psal. IV.

INVOCANTEM me exaud, o Deus æquitatis meæ, qui me ex rebus adversis explicas: miserere mei, & meas exaudi preces.

2 O hominum genus, quousque meam gloriam in infamiam? quousque falsam studentes amabitis frivola? Sela.

3 At cognoscite ut Jova me dium sibi, ut eximium secreverit, quem se invocantem exaudiat.

4 Horrete peccare, hæc cum animis vestris cogitantes, in vestris cubilibus, & silere. Sela.

5 Facite sacrificia justitiæ, Jovæ confidentes.

6 Verum quis nobis exhibebit bona? (inquiunt multi:) collustra nos luce tui vultus, Jova,

7 qui meum animum volupate afficis, ob annonam frumenti atque vini, quibus abundant:

8 quippe me solus ita in tuto collocas, ut quietè cubem simul, atque dormiam,

Psal. V.

VERBIS meis ausculta Jova: perpende cogitationem meam: attende meæ querelæ vocem, mi rex atque Deus. Te enim oro.

2 Jova manè vocem meam audis, manè tibi præsto sum intentus.

3 Neque enim is Deus es, cui placeat improbitas, cui familiares sint mali,

4 cujus oculis obversantur insani: Odisti maleficos omnes:

5 falsiloquos perdis: abominaris sanguinarios & fraudulentos, Jova.

6 At ego, pro tua singulari clementia, te, ædem tuam ingressus, religiosè ad tuam sacram cellam veneror.

7 Jova deduc me per tuam justitiam, propter adversarios meos: dirigens ante me tuam viam.

8 Nam in eorum ore nihil certi est: pectus eis dirum est: guttur sepulchrum patens: lingua blandiuntur.

9 Perverte eos Deus: decendant de suis consiliis: ob eorum tot scelera profliga eos, qui sint in te contumaces

10 Latentur autem perpetuò, quicunque tibi confidunt ovent, te eos protegente, exultent in te tui nominis amantes,

11 Nam tu Jovæ justos beas, eos favoris scuto coronans.

VESP. PRECES.

Psal. VI.

JOVA noli in me iracundè animadvertere: noli me atrociter punire.

2 Miserere mei ægrotantis, Jovâ: sana me, Jova, & membris & animo valde perturbatum: tu verò, Jova, quid curaris?

3 Reconciliare, Jova: libera hanc animam: conserva me pro tua clementia.

4 Nam in morte quidem quæ tui fiet mentio? apud inferos quis tibi gratias ager?

5 Fessus sum gemendo: lectum meum totas noctes madefaciens: cubile lacrimis humectans.

6 Oculi mihi præ micore contabescunt, & inter tot hostes meos consenescent.

7 Faceſcite à me omnes malefici: nam exaudivit Jovâ meam vocem flebilem.

8 Exaudivit Jovâ meam supplicationem: Jovâ meas preces admittit.

9 Pudeat cum vehementi perturbatione omnes inimicos meos: averſos pudeat protinus.

Psal. VII.

JOVA mi Deus, cui confido, defende & libera me à meis tot infestis: ne ille quasi leo raptam meam vitam laceret indefensam.

2 Jovâ mi Deus, si id feci: si fontes manus habeo:

3 si malum malo rependi, aut mihi immeritò adversantem spoliavi: insectetur hostis hanc animam: affecutusque meam vitam ad terram proculet, &

gloriam perfunder humi. Sela.

4 Insurge Jovâ in iram: incitare propter adversariorum meorum sævitiam: & de hie quod decrevisti iudicium re-præſenta,

5 populosaque stipatus concione, eam ob causam in sublimi sedeto.

6 O Jovâ, populorum arbiter, iudica de me ex innocentia atque integritate, qua sum præditus.

7 Quaſo te, ut, coërciti impiorum perversitate, iustos confirmes, ô iuste Deus: qui corda exploras atque renes.

8 Meum quidem præsidium in Deo situm est, conservatore hominum frugi.

9 Qui quidem Deus iudex iustus est: Deus quotidie minatur.

10 At iste non solum non se corrigit, sed etiam gladium suum acuit: arcum intendit, & componit,

11 comparatis ad hoc telis mortiferis, & factis ad instandum sagittis,

12 En parturit iniquitatem: & facinore gravidus nefas pariet.

13 Fossam excindit & cavat, casurus in foveam à se factam.

14 Retorquebitur ejus conatus in caput ipsius, ejus iniustus in ipsius verticem deferretur.

15 At ego Jovam, ut ejus iustitia dignum est, celebrabo, Jovæ nomen cantans supremi.

Psal. VIII.

OJOVâ Domine nosse: quam nobilem nomen est in toto orbe terrarum? qui,

cum tuam majestatem in cœlis collocaveris.

2 per os infantium & lactentium, potentiam propter adversarios tuos fundas, in coercendis hostibus & infestis.

3 Equidem cum cœlos, opera digitorum tuorum, cum lunam & stellas à te conditas video:

4 quid est homo, ut ejus memineris? quid est homine natus, ut eum cures?

5 Atqui eum propemodum Deum fecisti, tanquæ gloria & autoritate ornaſti,

6 ut operum tuarum manuum Dominum feceris omniæque ejus pedibus subjeceris.

7 non solum pecora omnia, tam majora, quàm minora, verum etiam bestias agrestes,

8 volucres aëreas, & pisces marinos, marina peragrantes itinera.

9 O Jova Domine noster, quàm nobile tuum nomen est in toto orbe terrarum?

ſic evertiſti, ut earum memoria ſimul perierit.

7 Sed Jova, composito ad judicium tribunali ſuo, ſedet in perpetuum:

8 & mundum juſte judicans, juſ populiſ ex æquo dicit:

9 eritque Jova præſidio tenuibus, præſidio in temporibus adverſis.

10 Et ibi Jovæ confident, qui tuum novère nomen: qui quidem tui ſtudioſos non deſeras.

11 Cantate Sionis habitatorem Jovam, prædicando per populoſ ejus naturam:

12 qui eorum quos curat injurias perſequatur, haud immeritor inopum querimoniam.

13 Miſerere mei, Jova: aſpice ut à meiſ opprimar oſoribus: retrahè me de janua lethi:

14 ut, in tua exultans tutela, tuas tot laudes intra puellæ Sionis portas ſic enarrem:

15 Demerguntur in ſactam à ſe foveam genteſ: capitur eorum peſ occultato ab ipſiſmet reti:

16 patet Jovam juſ facere, impiis ſuarum opere manuum irretitiſ. Higaion Sela.

17 Retrò labentur in tartara impii, genteſ omneſ immemoreſ Dei:

18 Neque enim perpetuò erunt in oblivione paupereſ, non ſemper erit irrita ſpeſ inopum.

19 Inſurge Jova, ne corroborentur homineſ, judicentur apud te genteſ:

20 Statue eiſ Jova documentum, quo ſe homineſ eſſe genteſ intelligant, Sela.

MATUT.

Psal. IX.

CELEBRABO te Jova tota mente, narrans tua tot miracula:

2 lætabor & exultabo in te, tuum cantans ſupremum nomen:

3 cum retrò verſi hoſteſ mei per te lapſi perierint.

4 Nam tu cauſam litemque meam agiſ, pro juſti judiciſ tribunali ſedent.

5 Tu genteſ protelaſ: impioſ perdiſ, eorum nomen in omnem abolent æternitatem.

6 O hoſtiſ, deſiñere perpetuo vaſtationeſ: tu quidem urbeſ

Psal. XI.

CUR Jova procul abes?
Cur lateas in temporibus
adversis?

2 Impii superbè insectantur
inopes, suis ipsi conatibus capi-
endi.

3 Nam sibi placet impius in
sua libidine, & sibi Jovæ con-
temptor avarus gratulatur.

4 Impius (qua est arrogan-
tia) non solum Deo non studet,
verum etiam omnes ejus cona-
tus ed spectant, nullus ut Deus
esse videatur.

5 Ejus facta semper atrocita-
funt: & sublati ab ejus con-
spectu tuis placitis, omnes in-
festos suos floccifacit.

6 Et quoniam in malo non
est, nunquam se convellendum
cogitat.

7 Perjurio plenum os habet,
fraudibusque & perfidia: sub-
est ejus linguæ facinus atque
scelus:

8 Subsides in insidiis trivi-
orum, ex occulto occisurus in-
sonantes, oculis in desertos inten-
tis.

9 Insidiatur ex occulto, ve-
luti leo ex lustris: insidiatur
ad inopes invadendos: inopes
invasurus, in suam rete pertra-
ctos.

10 Contrahit humiliter se, ut
ejus impotentia cadant dere-
lictæ:

11 cogitans Deum immemo-
rem esse, abditoque vultu nun-
quam hæc aspecturum.

12 Surge Jova Deus, affer
manum tuam, noli inopum ob-
livisci.

13 Cur Deum contemnat im-
pius, te non esse animadversu-
rum cogitans?

14 Vides enim, & ita faci-
norosam cernis improbitatem,
ut eam in potestatem tuam re-
digas: tu derelictorum tutor,
& pupillorum defensor,

15 Frange brachium impio-
rum, atque perversorum, ita ut
eorum impietas, si quærat,ur,
non extet.

16 Jova tu rex es in omnem
æternitatem, cujus de terra pe-
reunt gentes.

17 Inopum vota exaudis,
Jova, eorum mentes componens,
aurem præbens,

18 pupillis tenuibusque pa-
trocinans, ne deinceps amplius
terrestres grassentur homines,

Psal. XI.

CUM Jovæ confidam, cur
animæ meæ sic dicitis,
faceste in vestrum montem vo-
lucris?

2 Ecce autem arcus inten-
dunt impii, adaptatis ad ner-
vum suis sagittis, ut clam in
homines frugi jaculentur.

3 Quod si fundamenta diru-
untur, quid agent justæ?

4 Jova in suo sacro palatio,
Jova in coelis habens solium,
suis oculis aspicit, suis lumini-
bus hominum genus probat.

5 Jova justos approbans, im-
pios autem & injustitiæ aman-
tes animi odio prosequens,

6 in impios tendiculas, ignem
sulphur, atrocemque ven-
tum depluet: hæc fors est eis
exaltanda.

7 Justus enim Jova virtutes
amat, præsensque probitatem
contemplatur.

V E S P E R T.

Psal. XII.

SUCCURRE Jova: nam defecere pii, defierunt fideles, esse in hominum genere.

2 Nequiter loquuntur inter sese blandis labris, mente duplici loquuntur.

3 Excindat Jova omnia blanda labra, linguam magniloquam,

4 ita dicentium: Nos linguis nostris pollebimus: labra nostra penes nos sunt: quis noster est dominus?

5 Propter inopum calamitatem, propter egenorum gemitum, jamjam se surrecturum Jova promittit, & eis salutem contraillos eorum contemptores allaturum.

6 Promissa Jovæ promissa pura sunt, ut in argillacea exploratum fornace argentum, septies perpuratum?

7 Tu Jova conserva eos, tuere nos ab hac natione in perpetuum.

8 Ubique obversantur impii, dum extollitur apud hominum genus nequitia.

Psal. XIII.

QUOUSQUE tandem Jova immemor eris mei? quousque mihi tuum vultum subtrahas?

2 Quem ad finem interim animo sollicitus, mente anxius ero? quousque mihi meus insultabit hostis?

3 Respice, exaudi me Jova, mi Deus, illustra meos oculos, ne mortem dormiam:

4 ne meus hostis me à se vi-

atim jactet: ne, me labefacto, mei exultent adversarii.

5 Ego verò, tua fretus clementia, in tuo præsidio mente exultabo, Jovam sic de me promeritum canens.

Psal. XIV.

COGITANT cum animis suis insani non esse Deum: aded depravata & detestanda sunt natura, ut nullus rectè faciat.

2 Jova de coelo despexit hominum genus, ut videret num quis ita saperet, ut Deum curaret.

3 Universi (proh scelus) deflexerunt, ut non sit qui rectè faciat, ne unus quidem.

4 An non intelligunt tot malefici, qui meos comedunt, sese panem comesse Jovæ, quem non invocant?

5 Sed aliquando pavore corripientur: nam Deus adest generi iustorum.

6 Vos inopum consilium turpificatis, quod eorum fiducia Jova sit.

7 Quis ex Sione salutem det Israelitis? ut Jova suos revocante captivos exultent Jacobæi, lætentur Israelitæ?

M A T U T.

Psal. XV.

JOVA quis deget in tabernaculo tuo? quis in tuo sacro monte habitabit?

2 Qui sincerè se gerit, æquumque facit, & verum ex animo loquitur.

3 Qui lingua sua non detrectat: non malefacit alteri: dedecus

dedecus aliis non imponit.

1 Qui, improbos despectui habens, Jovæ reverentes honorat: quodque juravit alteri, non revocat.

2 Non pecuniam suam foenerat, non donum adversus innocentem accipit.

3 Hæc qui facit, nunquam convelleretur.

Psal. XVI.

CUSTODI me, ô Deus, qui tibi confido.

2 quique Jovæ sic dico: Cum tu sis Dominus, meorum bonorum non indigus:

3 Ego me sanctis & nobilibus in terra versantibus unice oblecto.

4 At eorum, qui multo cum labore aliud properant, neque libamina cruenta libo, neque nomina meis usurpo labiis.

5 Tu Jovæ, qui mihi pro legitima possessione & conditione mea, meam sortem sustines.

6 Accidit mihi amœna regio: evenit mihi elegans hæreditas.

7 Grates ago Jovæ, qui mihi sic consulit, ut etiam mei renes me noctu castigent.

8 Jovam mihi jugiter habeo propositum, quo mihi dextero non labefiam.

9 Itaque non tantum animo & mente lætor, & exulto, verum etiam ipsum corpus meum tuum degit: quoniam tu non es animam meam relicturus Orco, non es passurus ut pius tuus corruptionem patiatur.

10 Sed me vitæ viam docuisti tu, apud quem plena gaudiorum adest copia, cujus in dextera perennes sunt voluptates.

Psal. XVII.

AUDI Jovæ innocentiam: attende meæ querimoniam: ausculta precibus, quas non fallacibus profero labiis.

2 A te meum jus proficiatur: spectent oculi tui æquitatem.

3 Probes licet meum cor, & me nocte aggressus explores: non deprehendes me aliud in pectore, aliud in ore habere.

4 Quod ad hominum facta attinet, ego ex tuorum laborum sententia inhumanorum vias evito.

5 Sustine gressus meos in tuis orbitis, ne mea labefiant vestigia.

6 Ego te ideo invoco, quoniam tu mihi exoraris, Deus: præbe mihi tuam aurem, & exaudi meam orationem.

7 Utere tua mirifica clementia, qui tua fretos dextera defendis ab insurgentibus in ipsos.

8 Custodi me ut oculi pupillam, abdens me in alarum umbra tuarum.

9 ob impios, qui me infestant: ob hostes meos, qui meæ necis cupidi, me circumvallant:

10 & ore obefitate factio superbe loquuntur:

11 jamque gressus nostros obsident, oculis ita compositis, ut ad terram conquiescant:

12 similes rapturienti leoni, aut in lacibus sedenti leunculo.

13 Exurge Jovæ: præverte atque perdoma illos:

14 defende hanc animam ab impiis, gladio tuo:

15 à mortalibus, manu tua Jovæ, à mortalibus mundanis, qui

qui sua habent in hac vita, te eorum ventres de tuo penu ita replente, ut satientur inde nati, reliquiasque suas posteris suis relinquunt.

16 At ego per iustitiam vul-tum tuum video, tum satian-dus, cum tua expectata fuerit imago.

VESPERT.

Psal. XVIII.

ADAMO te Jova, mea vires.

2 Jova mea rupes est, arx mea, meus liberator, meus Deus, meum numen cui confi-dam, meus clypeus, & mea cornu salutis, meumque propug-naculum.

3 Quem Jovam cum lauda-tum invoco, defendor à meis hostibus.

4 Cum me mortis lora cir-cumcingerent, improborum tor-rentes turbarent,

5 Orbi lora circumdarent, mortis laquei præpedirent:

6 in hac mea angustia invo-catus à me Jova, imploratus à me Deus meus, meam vocem de suo exaudivit palatio, meaque ad eum querimonia ad ejus per-venit aures.

7 Tum commota tellus con-tremiscere, & concussæ mon-tium moles cohorrescere: nam-que iratus ille,

8 fumum naribus exhalans, ardentem ignem faucibus eja-culans, & carbonibus exarde-scens,

9 proclinato cælo descende-bar, ac subjecta pedibus suis caligine,

10 in Cherubo inequitans volabar, seque alis venti libra-bat:

11 Circundederat autem sibi

quasi latebram tenebrarum a-trarumque aquarum, & æthe-rarum nubium quasi umbracu-lum.

12 Quibus nubibus ad ejus præsentia fulgorem discussis, grando & candentes emica-bant carbones.

13 Tum Jova supremus de coelis intonare, cumque fragore grandinem & igneos agere car-bones,

14 telaque sua jaculans illos dissipare, & crebris reddere fulguribus attonitos.

15 Ad has Jovæ minas, & spirantem ex ejus naribus ven-tum, aperti sunt aquarum gur-gites, & fundamenta patefacta mundi.

16 Tum ille me desuper re-cipiendum, & ex tam multis a-quis curavit extrahendum,

17 me liberavit ab hoste meo tam valido, ab adversariis meis qui erant me potentiores.

18 Illi quidem me meo pe-riculosisimo tempore invale-rant: sed Jova mihi adminicu-latus,

19 me in apertum eduxit, & pro suo erga me favore tutatus est.

20 Remuneratus est me Jova digna mea innocentia mercede, & digno mearum manuum pu-ritate premio affecit.

21 Nam Jovæ præscripta con-servaveram, nec impius erga Deum meum fueram.

22 Quin ejus omnia jura mihi habueram proposita, nec ejus instituta à me rejeceram: sed erga eum integer, à vicio me abstineram.

23 Ergo mihi Jova dignum innocentia mea, & manuum sinceritate sibi perspecta, præ-mium rependit,

21 Tu te benignis benignum, integris viris integrum,

25 puris purum, perversis intractabilem præbes.

26 Nam & inopes homines defendis, & superbos deprimis supercilia.

27 Etenim tu mihi lucem accendis, tu Jova mi Deus meo tenebras lumine disjicis.

28 Ergo per te cuneos perumpo, per Deum meum transilio muros:

29 cujus Dei ratio simplex, cujus Jovæ promissa proba sunt:

30 qui omnibus sibi fidentibus est quasi clypeus

31 Nam quis est Deus præter Jovam? quod est numen, excepto Deo nostro?

32 qui Deus me viribus accingit, & mores meos reddit integros:

33 qui meos pedes cervinos efficiens, in edita me loca sistit:

34 qui manus meas ad bellum sic edocet, ferreos ut arcus hinc frangam lacertis.

35 Tu mihi defensionis tuæ clypeum subministras:

36 Tu me tua & dextera sustentas, & mansuetudine auget,

37 adeoque gressus meos sub me explicas, ut mea non titubent vestigia.

38 Ergo meos persequens hostes assequor, nec nisi confectis illis revertor:

39 & eos ita trucidō ut surgere nequeant, mihi sub pedes collapsi.

40 Tu mihi virtute ad bellum accincto meos adversarios subjicis:

41 mihi hostes terga dare cogis, ita ut infestos meos evertam:

42 invocantes illos quidem,

sed indefensos, Jovam, sed non exaudientem:

43 dum ego eos quasi pulverem in auras comminuo, & tanquam vicorum lutum contundo.

44 Tu me ex populi seditionibus liberas, & gentium caput efficis,

45 adeo ut mihi ignoti serviant homines, & ad nutum obediant.

46 Genus extraneum mihi perdomatur: genus extraneum concidit, intra sua claustra formidans.

47 Vive Jova, tibi grates numen meum, extollendus es Deus meæ salutis:

48 Deus qui mihi supplicia sumere das, populosque domas:

49 qui me ex hostibus meis eripis, ab insensis meis vindicas, à crudeli homine liberas.

50 Quare te celebrabo apud gentes Jova, tuum nomen cantans,

51 qui tantas regi tuo victorias concilies, in unctum tuum Davidem, inque ejus stirpem beneficia conferens æterna.

M A T U T.

Psal. XIX.

COELI enarrant Dei gloriam, & opus ejus manuum ostendit æther:

2 Cujus rei cognitionem parit dierum nocturnumque vicissitudo, quasi fundens orationem:

3 idque ita, ut nullus sermo, nulla lingua sit, ubi non audiatur eorum vox:

4 quorum regula ad omnes terras,

terres, quorum oratio ad ultimum pertingat orbem: in illis quidem tabernaculum posuit solis:

5 qui quasi sponsus prodit ex suo lecto geniali, exultans ut athleta ad decurrendum curriculum:

6 atque ab ultimis cœli carceribus profectus, ad alterum pergit extremum, nec quicquam est quod ejus lateat ardorem.

7 Jovæ lex integra animum recreat: Jovæ fidum oraculum ex infante reddit sapientem.

8 Jovæ mandata recta mentem exhilarant: Jovæ pura disciplina illustrat oculos.

9 Jovæ castus metus perpetuo manet:

10 Jovæ sententiæ veræ simul & æquæ sunt,

11 longè & auro obrizoque jucundiores, & favorum dulciores nectare.

12 Et quidem ego tuis eis instructus sum, in quibus sancti obeundis amplum quaeritur præmium.

13 Sed errores quis perspiciat? ab occultis expia me,

14 tum etiam ab eis, quæ volens commisi, vendica tuum me, ne dominantur in me: tum integer ero, & à tot peccatis innocens.

15 Macte esto hac & oris mei oratione, & mentis cogitatione, Jova meum numen, atque vindex.

Psalm. XX.

EXAUDIAT te Jova temporibus adversis: protegat te nomen Dei Jacobeorum.

2 Mittat auxilium tibi ex sano, ex Sione tibi opituletur.

3 Memor sit tuorum tot fer-

torum, hostiamque tuam vertat in cinerem. Sela.

4 Det tibi quod habes in animo, & omne tuum consilium perficiat.

5 Nos in tua victoria ovabimus, in Jovæ Dei nostri nomine signa extolles, qui Jovæ omnia postulata tua perficiat.

6 Nunc intelligimus Jovam de suo sancto cœlo exoratum, defendere unctum suum, salutaris dexteræ suæ viribus.

7 Alii currus, alii equos: at nos Jovæ Dei nostri nomen memoramus.

8 Illi subacti cadent: nos erecti consistemus,

9 Jova regem defendente, & nos invocantes exaudiente.

Psalm. XXI.

JOVA, in tua potentia gaudeat rex, inque tua defensione exultat majorumque modum:

2 ut cui tu mentis & orationis concesseris, nec orationis postulata denegaveris. Sela.

3 Nam cum egregiis affectibus beneficiis, ejusque capiti auram imposuisti coronam:

4 & vitam à te roganti æternæ longitudinem dedisti perennem.

5 Magna ejus est tuo præsidio gloria, qui, præter decus & auctoritatem, quam ei tribuisti,

6 etiam faustitatem concilias æternam, eum tui voluptate vultus lætificans.

7 Nam Jova supremique clementia fretus rex non convellitur.

8 At hostes tuos omnes affluet ista manus: ista dextera tuos adversarios deprehendet:

9 eosque tum, cum irascēris, Jova,

Jova, quasi in ardentem redactos fornacem, ira tua conficies, atque igne consumes :

10 eorumque fatum ex orbem terrarum, eorum stirpem ex hominum genere tolles,

11 Moliuntur enim tibi matrem, conantur scelus, quod non conuerunt.

12 Nam tu, eis pro scopo collocatis, recta in eos tuis nervis collineabis.

13 Inturge Jova cum tua potentia : nos tuam carminibus virtutem cantabimus.

VESPERT.

Psal. XXII.

MI Deus, mi Deus, cur me dereliquisti? cur a meis verbis querulis remota salus est?

1 Ego voco mi Deus interfectum, nec tu exaudis : noctu, & quidem sine ulla intercapitulatione.

2 Atqui tu sanctus ille magnus, laus Israelitarum.

3 Tibi confisi sunt majores nostri, & tu confidentes liberasti.

4 Te invocantes liberasti : tibi confidentes non sunt frustrati.

5 At ego vermis sum, non homo : hominum opprobrium, & populi contemptus.

6 Quicumque me vident, sancti & capitis nutu sic illudunt : quia nixus est, liberet eum, & eripiat eum, postquam ejus ramus perdidit.

7 Tu quidem is es, qui me ab alvo extraxisti, qui mihi mammam sub maternis uberibus lacteam dedisti.

8 Tibi jam ab utero com-

missus sum, ab alvo matris meae tu mihi Deus es.

9 Noli a me abesse in tantum presenti periculo, subveniente nullo.

10 Tot me tauri circumdant, optimi boves Basanici circumfident, faucibus inhiant mihi leones rapaces, & rugientes.

11 Diffuso ut aqua : dissolvuntur omnes artus mei : cor mihi mediis in visceribus quasi cera colliquefcit.

12 Arescunt tanquam testa vires meae : lingua mihi faucibus adhæret : denique tu me in mortis cinerem redigis.

13 Circumsistunt enim me canes, me circumvallat improborum caterva, qui mihi manus & pedes perfoderunt.

14 Enumerare possem omnia ossa mea : ipsi me intuentes aspiciunt :

15 meaque inter sese vestimenta partiti, super veste mea sortem jecerunt.

16 Tu vero Jova abesse noli : o meae vires, ad succurrendum mihi festina :

17 Eripe animam meam ex gladio, hanc unicam ex caninis unguibus.

18 Defende me ab ore leonis : asseri me a cornibus monocerotis.

19 Prædicabo nomen tuum meis fratribus, in medio conventu collaudans.

20 Qui Jovam reveremini, laudate eum : hunc omnes Jacobii posterii honorate, hunc formida omnis Israelitica progenies :

21 qui quidem inopum inopiam non despiciat, aut abhorreat : nec eos aversetur, sed clamantes exaudiat.

22 A te mea laudatio in frequenti

quenti conventu, dum mea vota reddam apud tui reverentes.

24 Comedent inopes ad satietatem: Jovam laudabunt ejus studiosi, animisque vivent in perpetuum.

25 Jovæ memores ad eum se convertent omnes orbis regiones, & te coram omnes gentium nationes adorabunt:

26 Jova regnum tenente, & gentibus imperante.

27 Comedent & adorabunt omnes orbis opulenti, ei se summittent omnes qui in pulverem rediguntur:

28 eorumque progenies, quorum vita non perdurat, eum colent, & Domini fiet in futurum mentio:

29 venientque qui posteris exponant, qua sit usus justitia.

Psal. XXIII.

PASTOR meus est Jova, nihil mihi deest:

2 In graminosis pascuis me stabulat: me ad tranquillas ducit aquas:

3 meum recreat animum, me per justitiæ semitas propter suum nomen deducens.

4 Itaque, licet per atram letiferamque vallem ingrediar, nihil mali metuam, quod tu mihi adsis, meque tua virga consoletur & pedum.

5 Tu mihi mensam instruis in adversariorum conspectu meorum, meumque caput unguento perungis, exuberante meo poculo,

6 Quinetiam me bonitas & benignitas, quamdiu vivam, sequeretur, incolamque Jovæ domum longo ævo,

MATUT.

Psal. XXIV.

JOVÆ est terra, & quicquid ea continetur: orbis, & ejus incolæ.

2 Nam ipse eam super mari fundavit, superque fluminibus fixit.

3 Quis ascendet in montem Jovæ? quis in ejus sacro loco stabit?

4 Qui & insontibus manibus, & pura mente præditus est: qui non animo suo ad nequitiam utitur, neque malitiæ jurat.

5 Is à Jova felicitatem, à Deo servatore suo beneficentiam consequetur.

6 Hoc est genus studiosorum Jovæ, videlicet Jacobeorum, qui sunt ejus præsentiae cupidi. Sela.

7 Attollite portæ capita vestra: efferte vos aditus æterni, rex ut gloriosus intret.

8 Quis est iste rex gloriosus? Jova potens, & fortis, Jova fortis bellator.

9 Attollite portæ capita vestra, efferte vos aditus æterni, rex ut gloriosus intret.

10 Quis est iste rex gloriosus? Jova armipotens rex est gloriosus. Sela,

Psal. XXV.

AD te, Jova, animum meum attollo,

2 tibi, mi Deus, confido, effice me frustrer, ne mihi insultent hostes mei.

3 Et sanè quicumque in te sperant, non frustrantur: frustrantur perfidiosi nequam.

4 Viat

4 Vias tuas ostende mihi,
Jova, semitas tuas doce me.

5 Dirige me per tuam veritatem, me docens : nam tu Deus es mea salutis, in quo perpetuam spem habeo.

6 Memento tuæ misericordiae, Jova, atque benignitatis, quæ sunt ab omni æternitate.

7 Meæ juventutis peccata atque delicta meminisse noli, ut postular tuæ clementia: memento mei pro bonitate tuâ, Jova.

8 Bonus & æquus est Jova, itaque fontes viam docet:

9 inopes ad æquitatem dirigit, eosque suam docet viam.

10 Omnes Jovæ rationes clementia sunt, & veritas, iis qui ejus fœdus & oracula conservant.

11 Propter nomen tuum, Jova, da veniam meæ culpæ, quæ multa sanè est.

12 Si quis homo est, qui Jovam metuat, huic ille viam demonstrabit, quam eligat.

13 Et ipse in bonis versabitur, & ejus posteritas terram possidebit.

14 Jovæ metuentibus patefit ejus arcânium, atque fœdus.

15 Jovam in oculis semper habeo : nam is meos pedes explicat ex retibus.

16 Respice me, & miserere mei, qui desertus & inops sum.

17 Ingentibus animi premor angoribus : educ me ex meis periculis :

18 Aspice meam miseriam & labores, & ignosce meis omnibus peccatis.

19 Aspice quàm multi sint hostes mei, qui me atroci persequuntur odio.

20 Serva hanc animam, & me libera, ne me tibi confidisse pudeat.

21 Conserverint me integritas & æquitas, qui in te spem habeam.

22 Vindica, Deus, Israelitas ex omnibus eorum angustiiis,

Psal. XXVI.

Patrocinare mihi, Jova, qui me innocenter gero, immotam in Jova fiduciam habens.

2 Experire & tenta me, Jova, meos renes atque cor explorans.

3 Equidem benignitatem tuam mihi ob oculos positam habeo, & in tua veritate versor.

4 Non ago cum hominibus nequam : non cum facinorosis versor.

5 Odi cœtum malorum, cum impiis non ago.

6 Lavo meas manus innocentia, & aram tuam, Jova, circumdo,

7 ut laudes voce personem, & tua tot enarrem miracula.

8 Jova, amo tui sani domicilium, tuique gloriosi locum tabernaculi.

9 Noli meam animam ad improbos, vitam ad sanguinarios aggregare :

10 quorum manus flagitiis, quorum dexterae corruptelis refertæ sunt.

11 Ego me gero innocenter, asserere me. & miserere mei.

12 Pes meus rectè constat, in cœtibus agam Jovæ gratias

V E S P E R T.

Psal. XXVII.

JOVA mea lux & salus est, eoquem metuum? Jova mea vitæ firmamentum est, eoquem formidem?

B b

2 S4

2 Si me scelerati adversarii
& hostes mei invadant, ut me-
um corpus comedant, offensuri
sint atque castrum.

3 Si contra me castra fiant,
non metum animo : si in me
bellum surgat, tamen confidam.

4 Unum à Jova petii, idem-
que oro, ut in Jovæ domo
per omnem vitam meam habi-
tem :

5 Jovæ contemplanis amœni-
tatem, & ejus cellam perlu-
strans.

6 Is enim me temporibus ad-
versis abdit in suo tentorio :
me abscondit in tabernaculi sui
latebra, me in rupem evehit.

7 Jámque meum caput effe-
ret supra meos hostes, qui me
circumsistunt, itaque in ejus ta-
bernaculo mactabo victimas a-
dores, canens, cantansque Jo-
vam.

8 Exaudi, Jova, meam invo-
cantis vocem, miserere mei, ex-
oratus à me.

9 Sic animo cogito, velle te
tuum queri conspectum : tuum
conspectum, Jova, quero.

10 Noli tuum mihi conspe-
ctum subtrahere, noli me tuum
iracundè aversari, qui meum sis
præsidium : ne me desertum
relinque, Deus meæ salutis.

11 Nam etiamsi me pater
matérque deserant, tu me, Jova,
receptas.

12 Doce me, Jova, tuam vi-
vendi viam, & me recta femi-
ta deduc, propter meos adver-
sarios.

13 Ne me hostium meorum
libidini dedito : nam in me
surgunt falsi testes, & est qui
crimen conflet.

14 Quamquam confido me
Jovæ bona visurum in terra vi-
ventium,

15 Spem habe in Jova, fortis
& constantis animi esto, in Jova
spem habens.

Psal. XXVIII.

TE, Jovæ, invoco, meum nu-
men : noli te mihi præ-
bere surdum, ne neglectus à te
siam quales qui descendunt in
barathrum.

2 Exaudi meam vocem sup-
plicem, qua te, sublaris ad tuum
sacrum penetrare manibus, im-
ploro.

3 Noli me impiorum & ma-
liciorum habere numero, qui,
cum aliis amicis loquentes, ma-
litiâ gerunt in pectore.

4 His tu digna suis factis &
morum pravitate præmia re-
pende : hos, ut postulant eorum
actiones, remunerare :

5 his dignam ipsorum meri-
tis solve mercedem : qui Jovæ
facta & manuum opera non
perpendant, idcirco per eum à
stirpe evertendi.

6 Gralias ago Jovæ, qui me-
am supplicantis vocem exau-
diat.

7 Jovæ meæ vires & clypeus
est, cui animo confido : à quo
adjutus, animo exulto, eumque
meo carmine celebro.

8 Jovæ suorum potentia est,
& victoriarum uncti sui firma-
mentum.

9 Serva tuos, tuæque hære-
ditati fave, eos regens atque
evehens in perpetuum.

Psal. XXIX.

TRibuite Jovæ, ô divum ge-
nus, tribuite Jovæ glori-
am atque potentiam.

2 Tribuite Jovæ nomini glo-
riam, colite sacra prædium ma-
jestate Jovam.

1 Jovæ sonitus aquis incumbit, Deus gloriosus tonat, Jovæ multis incumbit aquis.

2 Jovæ sonitus robore, Jovæ sonitus præditus est autoritate.

3 Jovæ sonitus frangit cedros, perfringit Jovæ cedros Libani:

4 efficitque ut vitulorum ritu subsilient Libanus & Sarion, more pullorum unicornium.

5 Jovæ sonitus flammæ erumpe igneas, Jovæ sonitus tremefacit saltum, tremefacit Jovæ saltum Cadem.

6 Jovæ sonitus cervas parere facit, sylvasque nudat, cujus gloriam in ejus fano cuncti prædicent.

7 Jovæ manet in nimbis, & manet Jovæ rex in sempiternum:

8 Jovæ suis potentiam dat, Jovæ suos pace felicitat.

7 (quandoquidem tu, Jovæ, pro tuo favore meum montem in tuto collocaveras) deinde, te vultum tuum abscondente, perturbatus essem,

8 invocavi te, Jovæ, supplicavi Domino in hunc modum:

9 Quòdnam futurum est in meo lucrum sanguine, si ad interitum adactus fuero? nunquid te pulvis celebrabit? nunquid tuam fidem prædicabit?

10 Exaudi, Jovæ, & miserere mei, teque mihi defensorem præbe.

11 Tum tu meum mororem in chorum vertisti, meque exutum centone amicivisti gaudio.

12 Itaque sine intermissione honorifice cantaberis, Jovæ, mi Deus, me tibi immortales agente gratias.

Psal. XXXI.

M A T U T.

Psal. XXX.

EXTOLLAM te, Jovæ, qui me allevaveris, neque meos hostes de me lætificaveris.

2 Jovæ, mi Deus, tu me invocantem sanasti:

3 Tu, Jovæ, meam animam revocasti ab Orco, & me à funere vindicasti.

4 Cantate Jovam vos ejus pueri, ejus sacram celebrant, memoriam:

5 cujus ea est & iræ brevitatis & favoris longinquitas, ut si vespere fletus incumbat, adsit manè læticia.

6 Equidem cum in tanta felicitate fuisset, ut mihi nunquam labefactandus viderer,

Tibi, Jovæ, confido, ne me unquam pudeat: me pro tua æquitate libera.

2 Præbe aurem mihi, propera me eripere: esto mihi firma rupe, tuta domus ad me conservandum.

3 Nam tu mihi petra & propugnaculum es, qui me tui nominis causa ducas atque perducas:

4 qui me ex reti expedias, quod contra me occultatur: quandoquidem tu meum es firmamentum.

5 Tibi in manum commendo spiritum meum: qui me redimis, Jovæ, Deus fidelis.

6 Odi eos qui improbitatem nequiter retinent, ipse Jovæ confidens.

7 Exultabo lætus in tua clementia, qui meam respexeris inopiam.

B. b. 2

inopiam,

inopiam, cognitis animi mei angoribus:

8 neque me in hostilem manum impegeris, sed meos explicaveris pedes.

9 Miserere mei, Jova, qui tanta sum in angustia, ut mihi præ morore & oculi & animus & venter contabescat.

10 Me præ ægritudine & gemitu vita deficit, & æras: mihi carpuntur in hoc supplicio vires, & membra consenescent.

11 Omnibus inimicis meis ostentui sum, & maximè vicinis:

12 Abhorrent me mei familiares: qui me foris vident, à me recedunt.

13 Animi oblivioni traditus, perinde ac mortuus, sum quasi vas perditum.

14 Nam à multis audio contumelias, terrore circumfessus conspirantium contra me, & mihi animam eripere conantium.

15 Ego verò te, Jova, fretus, Deum meum appello,

16 cujus in manu tempora sunt mea: libera me ex hostium meorum manu, & ex meis infestis.

17 Illustra tuum me tuo conspectu, conserva me pro tua clementia,

18 Jova, ne frustrer, qui te invoco:

19 frustrentur impii, & compescantur Orco,

20 Obmutescant labra mendacia, quæ contra justos arroganter & fastidiosè dicunt atrociora.

21 O quàm multa sunt bona tua, quæ tui metuentibus recondidisti, quibus tibi confidentes afficis coram humano genere!

22 Tu eos in tui conspectus latebra subtrahis hominum importunitatibus, eos quasi tegmento protegens à linguarum jurgiis.

23 Gratias ago tibi, Jova, qui tuà in me clementià mirificatus sis in urbe munita:

24 qui, cum ego in rerum mearum trepidatione putarem me ab oculorum tuorum conspectu esse rejectum, tamen meam supplicem vocem à me imploratus exaudisti.

25 Amate Jovam omnes ejus pii, qui Jova & fideles tuetur, & superbè agentes cumulatiè remuneratur.

26 Este fortes & animis confidentes, quicumque Jovam suspicitis.

V E S P E R T,

Psal. XXXII.

BEATUS cui remissum delictum, cujus obdolum est peccatum.

2 Beatus homo cui non imputat Jova culpam, & cujus in animo dolus non est.

3 Equidem, cum tacitus totos dies ingemiscerem, sublabantur membra mea:

4 cumque me dies noctesque manus tua premeret, vertebatur succus meus in æstiva cremia. Sela.

5 Ergo meum tibi peccatum declaravi, meam culpam non te celavi, meum delictum Jovæ confitendum esse duxi, & tu mei peccati culpæ ignovisti, Sela.

6 Hanc ob rem te pii omnes tempestivè precabuntur: itaque quantumvis redundant fluctus, eos non attingent.

7 Tu mihi latebra es, qui me in rebus adversis tueris, & liberationis ovatione circumfundis Sela.

8 Erudiam vos, & qua via vobis sit eundum ostendam, vobis oculo meo consulens.

9 Nolite similes esse equis aut mulis ratione carentibus, quorum maxillæ frenis sunt & lupatis coercendæ, ne quem invadant.

10 Multis doloribus afficiuntur impii: qui verò Jovæ confidunt, ii benignitate circumfundentur.

11 Gaudete in Jova, & exultate justii: ovate omnes probæ mentis homines.

Psal. XXXIII.

Ovate justii in Jova, probos decet laudatio.

2 Celebrate Jovam cithara: hunc nablio cantate decem chordarum.

3 Hunc canite novo carmine, scitè cum læto sonitu fidibus ludentes.

4 Nam Jovæ & dicta recta, & facta omnia vera sunt.

5 Amat justitiam arque jus: Jovæ benignitate plenus est orbis terrarum.

6 Ad Jovæ dictum facti sunt celi, & ad ejusdem oris spiritum omnes eorum copię.

7 Is maris aquas quasi in cumulum acervavit, undis in cellas conditis.

8 Ergo Jovam metuant omnes terræ, hunc omnes reformident habitatores orbis.

9 Nam quod ipse dicit, id fit: quod jubet, existit.

10 Jova gentium consilia dissolvit, populorum conatus red-
dit irritos.

11 Jovæ consilium in sempiternum: Jovæ mentis cogitata in alias atque alias durant ætates.

12 Felix est natio, cujus Jovæ Deus est: populus, quem ille sibi possidendum delegit.

13 De coelis despectans Jovæ cernit omne genus hominum.

14 Ex habitationis suæ domicilio, contemplatur omnes orbis terrarum incolæ:

15 quorum & corda finxit, & omnia facta perspicit.

16 Non rex copiarum multitudine servatur, non miles virum præstantiâ liberatur.

17 Fallax est equus ad defensionem, neque sui magnitudine roboris eripit ex periculo.

18 Enimverò intentum habet oculum Jova in sui metuentes, in eos qui suspiciunt ejus clementiam:

19 ut eorum animas à morte liberet, eosque in fame conservet.

20 Anima nobis in Jovam spectat, adiutorem, & propugnatorem nostrum:

21 in quo mente gaudemus, cujus sacro nomine confidimus.

22 Uttere tua erga nos, Jovæ, clementia, uti nos te suspiciamus.

Psal. XXXIV.

Agam Jovæ gratias omni tempore, ejus laudes semper habens in ore.

2 De Jova me iactabo, quo audito lætabuntur inopes.

3 Magnificate Jovam unâ mecum, ejusque nomen pariter extollamus.

4 Jovam oravi, qui exoratus

ex omnibus me liberavit terroribus.

5 Hunc qui intuebuntur re-
nidebunt, nihil vultu erubef-
centes.

6 Hunc inopem Jovæ invo-
cantem exaudivit, & ex omni-
bus vindicavit angustias.

7 Circummunit Jovæ angelus
ejus metuentes, atque defen-
dit.

8 Gustate, & videte quàm
bonus sit Jovæ, quàmque felix
sit homo, qui ei confidit.

9 Reveremini Jovam vos e-
jus sancti, nam cum reverenti-
bus nihil deest.

10 Etiam juvenes leones pe-
nuria & fame laborant: at Jovæ
studiosi nullo bono carent.

11 Adeste nati, audite me,
dum vos Jovæ metum doceo.

12 Si quis es homo vitæ cu-
pidus, ævi amans, ut potiari bo-
nis:

13 contine linguam tuam à
malitia, & labia à loquendo
fraudulenter.

14 Abstine à malo, & fac
bene: stude paci, eamque se-
quere.

15 Habet Jovæ intentos ocu-
los in justos: & aures ad eorum
implorationem.

16 Habet Jovæ intentam in
maleficos faciem, ut eorum me-
moriam ex terris extirpet.

17 Illos invocantes exaudivit
Jovæ, & ex omnibus eripit an-
gustias.

18 Adest Jovæ mente fractis,
& animo afflictos conservat.

19 Quamvis multa sint justo-
rum mala, ex omnibus eos Jovæ
liberat,

20 eorum membra omnia sic
servans, ut eorum nullum fran-
gatur.

21 Perimet improbitas im-

pia, & evertentur justorum i-
nimici.

22 Afferet suorum animam
Jovæ, nec quisquam evertetur
eorum qui habent in eo fidu-
ciam.

M A T U T.

Psal. XXXV.

CONTENDE Jovæ, cum
iis qui contendunt me-
cum: pugna cum meis
oppugnatoribus.

2 Cape clypeum, scutumque,
& mihi surge in auxilium.

3 Hastam expedi, & infestus
occurre meis infestis, pronun-
tians mihi esse te meam salu-
tem.

4 Turpiter frustrentur, qui
meæ neci student: sedè retro-
cedant, qui mihi malum cogi-
tant.

5 Similes sint aceri per au-
ras, agitante Jovæ angelo.

6 Sit eorum via tenebrico-
sa, atque lubrica, persequente
Jovæ angelo.

7 Nam contra me sine causa
suum perniciosum rete abdunt:
sine causa foveam in meum fa-
ciunt periculum.

8 Accidat ei nec opinanti
perniciēs: capiat eum rete,
quod ipse occuluit, eò delapsus
ad exitium.

9 Tum meus animus in Jovæ
exultabit, Jovæ defensione læ-
tus.

10 Omnia mea membra sic
dicent: O Jovæ, quis tibi par
est? qui inopes à potentioribus,
inopes & pauperes ab ipsorum
tuere deprædatoribus.

11 Surgunt testes injurii, que
ignoro, eorum me postulantes.

12 Mihi

12. Mihi malum pro bono reddunt, ut me vita orbent.

13. Atqui mihi, ægrotantibus eis, vestis erat cento: afflictabam meipsum jejuniis, preces in sinu meo iterans.

14. Perinde ac si meus necessarius, aut frater esset, sic me gerebam: tanquam in materno funere pullatus, atque dejectus.

15. At illi in meo casu gaudent, & cœunt: cœunt in me nec opinantem murili, sine intermissione proscindentes,

16. & impurorum heluonum ritu, dentibus in me stridentes.

17. O Domine, ecquando hæc aspicias? retrahere hanc animam ab eorum sævitia, à leonibus hanc unicam.

18. Celebrabo te ingenti in conventu, te in magna hominum frequentia laudabo.

19. Effice ne de me gaudeant, qui mihi falsi sunt hostes: ne oculis significant, qui me immerito odere.

20. Qui quidem tantum abest, ut amice loquantur, ut in hominum quietissimos malitiosa verba excogitent:

21. & diducto contra me ore, ita dictitent, Oho, oho, videmus oculis nostris.

22. Vides, Jova, ne conniveto, Domine, noli à me abesse:

23. Excitare & expergiscere ad judicium meum, mi Deus & Domine, ad causam meam.

24. Judica me pro tua justitia, Jova mi Deus, & effice ne de me latentur:

25. ne sic cum animis suis cogitent, se voti compotes esse, jactantes me à se devoratum.

26. Pudeat ignominiosè eos, qui meo malo gaudent: pudore & turpitudine circumfundan-

tur, qui contra me insolent.

27. Ovent & gaudeant innocentia mea cupidi, semper dictitantes magnificandum esse Jovam, cui sui cultoris salus placeat.

28. Et mea lingua tuam justitiam, tuas meditabitur assidue laudes.

Psal. XXXVI.

Impii perversitas mihi penitus in mente loquitur, eum nullam ob oculos habere propositam religionem.

2. Adeo ipse sibi blanditur, & placet, ut ejus vitia reperiantur odiosa.

3. Ejus oris verba improba sunt, & fraudulentia: à recta vel sententia, vel actione abstergetur.

4. Improba in lecto suo excogitat, viam insistit non bonam, à malo non abhorret.

5. O Jova, tua celestis est benignitas, æthereæ fides:

6. Justitia proceris montibus altior, judicia Oceano profundiora: homines tu bestiasque conservas, Jova.

7. Tam excellenti præditus es clementia, Deus, ut hominum genus in alarum tuarum umbra fiduciam habeat,

8. tuæ domus ubertate circumfluat, eos te tuarum flumine deliciarum perfundente.

9. Nam te penes est vitæ fons, & in lumine tuo lumen videmus.

10. Extende tuam clementiam in eos qui te norunt, justitiam in probæ mentis homines.

11. Ne me superborum pes aggrediatur, ne manus vexet impiorum.

12 Ed delabantur malefici,
sic agitati ut surgere non pos-
sint.

V E S P E R T.

Psal XXXVII.

NOLI propter malos te
torquere, noli malefi-
cis invidere.

2 Nam gramine citius succi-
duntur, & ut herbæ viriditas
marcescent.

3 Confide Jovæ, & bene fac:
incoles terram, & firmè pasce-
ris.

4 Fruere Jovæ, & tibi animi
tui postulata concedet.

5 Reclina in Jovam tuas ra-
tiones, eisque confide, & ipse
rem transiget.

6 Tuamque innocentiam lu-
ce evidentiorē, tuum jus me-
ridie clariùs efficiet.

7 Expecta Jovam tacitus, ne
te crucia propter fortunatos ho-
mines flagitiosos.

8 Desiste ab ira, define suc-
censere, ne te crucia, ut quidem
malè facias.

9 Nam mali excidentur:
qui verò in Jovæ spem habent,
terram possidebunt.

10 Paulo pòst jam nusquam
erit impius, ejusque locum si
contemplère, nusquam exta-
bit.

11 At inopes terram possi-
debunt, multa fruētes pace.

12 Conantur impii nocere
bonis, & dentibus in eos fren-
dent.

13 Ridet eos dominus, quòd
videt eorum adventare diem.

14 Gladios stringunt impii,
arcusque suos intendunt, ut ino-
pes & pauperes dejiciant, ut
rectè viventes trucidant.

15 Eorum & gladius ipsorum

cor penetrabit, & arcus fran-
gentur.

16 Multò præstat tenuis res
justorum, quàm impiorum opu-
lentia.

17 Nam impiorum lacertū
frangentur: at bonos Jovæ su-
stinet.

18 Habet Jovæ eam vitæ ho-
minum integrorum rationem,
ut eorum sit hæreditas in per-
petuum duratura.

19 Non pudebit eos calami-
toso tempore, & vigente fame
saturabuntur.

20 Cùm interim impii peri-
bunt, Jovæ inimici conficien-
tur, ut opimi in fumum evanes-
centes agni.

21 Mutuatur impius, neque
reddit: bonus verò miseratur,
atque largitur.

22 Nam quibus ille bene
vult, terram possidebunt: qui-
bus autem male vult, excin-
dentur.

23 Ejusmodi hominis gressus
à Jovæ firmanantur, ejusque vitæ
via illi accepta est.

24 Si cadit, non pessum it,
Jovæ eum manu sustinente.

25 Puer fui, & jam senui,
neque tamen vidi justum dere-
lictum, aut ejus progeniem de-
siderare victum.

26 Quotidie miseretur &
commodat, & ejus progenies
abundat.

27 Recede à malo, & bene-
fac, & durabis in perpetuum.

28 Nam Jovæ, Jovis amans,
pios suos non deserit, quin in
æternum custodiantur.

29 G. Improbi verò dabunt
poenas, H. & semen impiorum
excindetur.

30 Justi terram possidebunt,
& in ea durabunt in perpe-
tuam,

31 Justus

31 Juſtus ore ſapienter diſſe-
rit, linguæque juſ loquitur.

32 Er, Dei legem in mente
habens, grefſibus non titubat.

33 Speculatur impius juſtum,
cùmque ſtudet necare.

34 Sed Jova eum non deſeret
in illius manu: neque damna-
bit, cùm judicabitur.

35 Spera Jovam, ejusque vi-
am tene, evehet te in terræ
poſſeſſionem, impiósque vide-
bis everti.

36 Vidi ferocem impium, &
frondentis more lauri viren-
tem:

37 qui deinde præteritus
jam non extabat, quærentique
mihi non inveniebatur.

38 Obſerva homines inte-
gros, confidera probos, & in-
venies hujusmodi hominum
exitum eſſe felicem:

39 cùm improbi ſimul pe-
reant, ſitque impiorum exitus
exitium.

40 Juſtorum ſalus à Jova eſt,
qui eſt eorum firmamentum
temporibus adverſis.

41 Qui Jova eis ſuccurrit,
eosque liberat: liberat ab im-
piis, atque conſervat, quando-
quidem habent in eo fiduciam.

M A T U T.

Pſal. XXXVIII.

JOVA, noli in me ſævius a-
nimadvertere: noli me ira-
cunde punire.

2 Nam mihi tua tela infixæ
ſunt, tua me urget manus.

3 Nihil eſt ſanum in meo
corpore, tanta eſt tua ſævitia:
nihil eſt in meis membris illæ-
ſum, propter peccatum meum.

4 Nam mea delicta, meum ſu-

pergreſſa caput, me quaſi grave
quoddam onus opprimunt.

5 Putridæ ſtarent vomices
meæ, propter meam inſaniam.

6 Affligor & deprimor ve-
hementer, affiduè pullatus in-
cedens.

7 Nam ilia mea plena ſunt
ſceditate, nec quicquam eſt ſa-
num in meo corpore.

8 Vehementer enervor &
atteror, præ animi ægrimonia
congemifcens.

9 Domine, quid omnino co-
piam, tibi perſpicuum eſt: quid
ſuſpirem, non te præterit.

10 Cor mihi palpitat, vires
me deficiunt, aded ut ne ocu-
los quidem, nedum lumen ha-
beam.

11 Amici neceſſarii que mei
à meo vulnere abſiſtunt: mei
propinqui procul aſtant.

12 Qui verò meæ neci ſtu-
dent, infidias tendunt, qui mihi
malum cupiunt, ſclerata deli-
berant, & fraudes affiduè com-
miniſcuntur.

13 At ego non magis quàm
ſurdus audio, neque magis hiſco
quàm mutus.

14 Súmque perinde ac ſi
quis non audiat, nec in ore con-
ſutationem habeat.

15 Etenim in te, Jova, ſpem
habeo, cui tu reſponde, Domine
mi Deus.

16 Sum ſanè ſollicitus, ne
ſim eis voluptati, ne mihi, ſi
pede vacillavero, inſultent.

17 Nam equidem ſum in
caſum pronus, meo dolore mihi
ſemper obverſante.

18 Ergo meum vitium oſten-
do, anxius ob meum peccatum.

19 At hoſtes mei vivunt, va-
lentque, & frequentes ſunt qui
me injuria oderunt.

20 Malúmque pro bono re-
pendunt,

pendunt, mihi adversantes qui
sequar honestum.

21 Ne desere me, Jova mi
Deus, ne mihi abesto.

22 Propera mihi succurre-
re, ó Domine mea salua.

Psal. XXXIX.

STatueram eam vitæ viam
tenere, ut ne quid lingua
peccarem: meumque os frena-
re, quamdiu mihi obversaren-
tur impii.

2 Sed cum tacitus obdura-
rem, tantum aberat, ut aliquid
proficerem, ut etiam meus dolor
crudesceret:

3 Adeoque mihi cor in pe-
ctore incalcesceret, cogitationis
igne ardescens, ut ita lingua
loquar:

4 Ostende mihi, Jova, meum
exitum, & quis ætatis meæ sit
modus, ut sciam quàm sim lon-
gævus.

5 En tu mihi ætatem conces-
sisti dodrantalem, meumque æ-
vum ferè nihil est apud te: a-
deo omnino nihili est omnis
hominis natura. Sela.

6 Adeo imaginariam vitam
ducit homo: adeo temerè tu-
multuatur, congerens, quæ quis
sit percipiturus ignorat.

7 Et nunc quid sperem, Do-
mine: nisi ut in te sitam spem
habeam?

8 Ex omnibus meis delictis
libera me: ne me insanorum
ludibriis expone.

9 Obmutesco, ne mutiens
quidem, te negotium transi-
gente.

10 Aufer à me tuum vulnus:
tuæ manus sævitia deficio.

11 Qui, cum de homine vi-
rii sumis supplicium, ejus ele-
gantiam tincæ more fideras,

adeo nihili est omnis homo
Sela.

12 Exaudi meas preces, Jova,
meam attendens querelam: ad
meas lacrymas ne obsurdesce,
qui peregrinus apud te sum
advena, sicut omnes mei ma-
jores.

13 Relaxa me, ut me colli-
gam, priusquam eò devenio, ut
nullus sim.

Psal. XL

JOvam speravi, & mihi flexus
est, meamque exaudivit im-
plicationem.

2 Et me ex horrida voragi-
ne, ex cœnoso luto extraxit,
meosque pedes in rupem evex-
it, meos gressus confirmans:

3 Et ori meo carmen novum
suppeditavit, Dei nostri lauda-
tionem.

4 Quo viso, multi Jovam ve-
rebantur, ei confidentes.

5 Beatus homo, qui collocat
in Jova suam fiduciam, nec in-
arrogantes falsique sectatores
intuerur.

6 Tam multa facis tu, Jova,
mi Deus, ut tua erga nos mira-
cula, atque cogitata sint inesti-
mabili: adeo ut mihi, de te
prædicare & loqui volenti, oc-
currant innumera.

7 Sacrificium & fertum tibi
non placet: aurem mihi vellis,
te victimas & piacula non po-
stulare.

8 Ergo ita dico: En adsum,
mecum scriptum libri volumen
ferens.

9 Mihi tuam, mi Deus, volun-
tatem exequi placet, tuam le-
gem in imis habenti visceri-
bus.

10 Justitiam frequenti con-
ventu prædico, labra mea ne-
quaquam

quaquam continens, ut tute scias, Jova.

11 Justitiam tuam in meo pectore non rego, tuam fidelitatem & defensionem prædico, de tua clementia & fide frequentem costum minimè celans:

12 Tu, Jova noli me à tua excludere misericordia, quin me tua clementia & fide temper tueare.

13 Nam me innumerabilia mala circumcludunt: tot me mea vitia opprimunt, ut ea perspicere nequeam: adeoque mei capitis capillos superant, ut animum despondeam.

14 Placeat tibi, Jova, liberare me: Jova, ad mihi succurrendum festina.

15 Frustrantur scèdè, qui mihi animam extinguere conantur: retrocedant turpiter, qui mihi malum cupiunt.

16 Evertantur ob suam impudentiam, qui de me sic dicunt, Oho, oho.

17 Exultent & latentur in te omnes tui studiosi, jugiterque Jovam extollendum esse dicent amatores tuæ tutelæ.

18 Me verò inopem & pauperem, Jova, curato: tu qui defensor liberatorque meus es, mi Deus, ne cunctare.

V E S P E R T.

Psal. XLI.

BEATUS qui egentium habet rationem: cum adverso tempore liberabit Jova.

2 Atque ita tuebitur & conservabit, ut sit in terra felix: nec eum libidini dedit inimicorum:

3 Jova cum in lecto egrotantem recreabit, laborantis cubile prorsus evertens.

4 Equidem ita dixi: Jova, miserere mei, medere animo meo, qui in te peccavi.

5 Inimici mei mihi maledicunt: quando morietur, ejusque nomen peribit?

6 Quòd si quis me visit, falsum loquitur, animo improbum aliquid apud se constans, quod foras egressus eloquatur.

7 In me susurrant universi adversarii, mihi malum cogitantes.

8 Nempe me mala re-urget, neque jam, postquam decubui, surrecturum.

9 Quinetiam meus amicus, cui fidebam, meus convictor calce me petit.

10 Tu verò, Jova, miserere mei, & me sic attolle, ut illis merita rependam.

11 Hinc intelligo te mihi favere, quòd de me non triumphat inimicus meus.

12 Quòdque me tueris incolumem, & in tuo conspectu constituis in perpetuum.

13 Collaudetur Jova Deus Israelitarum, per omnem æternitatem. Etiam atque etiam,

Psal. XLII.

Quemadmodum cerva mugit ad aquæ rivos, sic meus animus mugit ad te, Deus.

2 Sitit meus animus Deum, ad immortalem Deum quando ventam, & in Dei presentia comparebo?

3 Lachrymis pascor dies atque noctes, dum hoc mihi quotidie obijciatur: Ubi est Deus tuus?

4 Equidem hæc (animi mei affectio,

affectionem apud me effundens) recordor, solitum me illis numerosè præire ad sanum, cum læta voce laudumque celebratione, turba festum agente.

5 Quid te abjicis, anime mi, & in me turbaris?

6 Spem habe in Deo, quem adhuc celebrabo, præsentem consecutus ab eo salutem.

7 O mi Deus, in me se dejicit meus animus, ideoque tui memini in regione Jordanensi, & Hermone monte exiguo.

8 Unda undam invitat, sonantibus tuis torrentibus: omnes me tue impressiones & fluctus obruunt.

9 Solebat quidem Jova ea interdum conferre beneficia, ut noctu carminibus & precationibus ad Deum vitæ meæ uterer.

10 Nunc mihi sic ad Deum rupem meam conquerendum est:

11 Cur ita mei immemor es? cur pullatus incedo, hoste sæviante?

12 adversariis membra mihi proscindentibus, dum conviciantur, ita quotidie dictitantes: Ubi est Deus tuus?

13 Quid te dejicis, anime mi? aut quid in me turbaris?

14 Spem habe in Deo, quem adhuc celebraturus sum, meum præsentem servatorem atque Deum.

Psal. XLIII.

Patrocinare mihi, Deus, & meam causam age: ab inhumana natione, ab homine malitioso & iniquo libera me.

2 Nam tu, qui meæ potentiae Deus es, cur me repellis? cur pullatus ingredior, hoste sæviante?

3 Mitte lucem fidemque tuam, quæ mihi duces sint, meque in sacrum tuum montem, & in tuas perducant sedes.

4 Et accedam ad aram divinam, ad Deum meæ voluptatis delicias, teque cithara celebrabo, Deus, mi Deus.

5 Quid te dejicis, anime mi? aut quid in me turbaris?

6 Spem habe in Deo, quem adhuc celebraturus sum, meum præsentem Servatorem atque Deum.

M A T U T.

Psal. XLIV.

DEUS audirione, & majorem nostrorum narratione, accepimus, quale tu opus olim eorum temporibus patraveris.

2 Qui eos (expulsis tua manu gentibus) conserveris, ceterisque nationibus malo affectis immiseris.

3 Neque enim suis armis quævivere terram, neque sui eis lacerti peperere victoriam: sed tua dextera, tuum brachium, tui vultus lumen, quod eis favebas.

4 Tu rex noster es, o Deus, affice victoria Jacobeos.

5 Per te nostros profigamus hostes: per tuum nomen perfundamus adversarios.

6 Non enim arcubus nostris confidimus, non nos nostri defendunt enses.

7 Sed tu nos ab hostibus defendis, osorésque nostros sædè frustraris.

8 In Deo nos semper jactamus, tuum nomen celebrantes perpetuo. Sela.

9 Argui

9 Atqui tu nos repullos affis ignominia, neque cum nostris copiis egrederis.

10 Nos hosti vertere terga cogis, ab osoribus nostris diripiendos.

11 Nos pro comedendis ovibus habes, per cæteras gentes dissipatos.

12 Tuos sine ulla utilitate vendidisti, nihil ex eorum pretio auctus.

13 Nos vicinorum probriis, finitimorum derisioni & ludibriis exposuisti.

14 Nos gentium diceriis, nationum sannis objecisti.

15 Assidue nobis obversatur nostra turpitudine, vultusque pudore velamur,

16 propter maledicorum convitiatorumque voces, propter hostes & infestos.

17 Hæc omnia patientes, non tamen tui sumus immemores, sed usque tuum violamus.

18 Non mentibus retrocedimus, aut gressibus de viis tuis deflectimus:

19 Cum tamen nos in feralem detrusos locum tetra nocte operias.

20 Quid si, Dei nostri nomen oblitus, manus ad alienum Deum porrigeremus:

21 esset quod id Deus animadverteret, qui mentis arcana novit.

22 Sed tua causa quotidie interficimur, & pro ovibus alienæ ducimur.

23 Excitare, cur dormis, Domine? expergiscere, ne nos perpetuo rejicias.

24 Cur tuum vultum abdis? immemor nostræ miseriæ & calamitatis:

25 qui, humi pessundati, periculis adhæremus terræ?

26 Agedum succurre nobis, & nos vindica pro tua clementia.

Psal. XLV.

Dicatur meus animus elegantem orationem: eloquor ego meum opus regi, lingua utens pro stylo velocis notarii.

2 Tu generis hominum formosissimus, labra habes gratia perfusa: ergo tibi faver Deus in perpetuum.

3 Accinge femori gladium tuum, heros, tuum decus & gravitatem:

4 Atque ista gravitate feliciter invehere, fidei & tam mitis iustitiæ ergo: & tua tibi dextera res ostendet stupendas,

5 tela ista acuta (populis tibi succumbentibus) in hostium regis corda dirigendo.

6 Solium tuum, ô dive, in omnem permanet æternitatem, sceptrum æquitatis sceptrum regni tui est.

7 Iustitiam amas perosus impietatem: propterea Deus, tuus Deus, oleo te lætifico potius inunxit, quam tuos socios.

8 Nihil nisi myrrha & stacte & casia sunt vestimenta tua, intra eburnea palatia, unde voluptatem percipis.

9 Regiæ puellæ tibi sunt in deliciis: astat tibi ad dexteram auro Ophirio exornata sponsa.

10 Audi, puella, vide ut aurem præbeas, & tuos populares patriamque obliviscere domum:

11 Et tuæ pulchritudinis amore capierur rex: is enim tuus est Dominus tibi colendus.

12 Tum puella Tyrus, dirisimi quique tibi cum muneribus coram supplicabunt.

13 Omnis puellæ regiæ splendor

dor est intimus, veste auro segmentata.

14 Ea ducitur ad te, o rex, in vestibus phrygiis, eamque sequentes virginis, ejus amicæ, tibi adducuntur.

15 Adducuntur cum gaudiis & exultatione in regiam ingresses.

16 Parentibus tuis succedent tui liberi, quos toto orbe principes constituas.

17 Ego verò tui nominis memoriam omni posteritatis ætati mandabo, ita ut te populi in omnem seculorum perpetuitatem concelebrent.

Psal. XLVI.

DEUS nobis fiducia & robur est, præsidium rebus in adversis præsentissimum.

2 Itaque non metuemus, licet terra moveatur, & montes in medium mare transferantur:

3 tantâq, tempestate turbentur maris undæ, ut ad ejus æstus montes contremiscant, Sela.

4 Divinam quidem urbem, sacrum supremi domicilium, suus delectabit amnis fluvii.

5 Quæ (cùm in ea versetur Deus) non commovebitur, Deo ei maturè succurrente.

6 Tumultuentur gentes, regna concitentur, illo vocem emittente tellus ipsa colliquecet.

7 Jova nobis armipotens adest, nobis munimento est Deus Jacobeorum. Sela.

8 Adeffe, contemplantini Jovæ opera, quàm stupenda edat in terris.

9 Bella placat ad ultimas usque terras: perfringit arcus, detruncat hastas, currus igni cremat.

10 Desistite, & me Deum agnoscite, extollendum in gentibus, extollendum in terris.

11 Jova nobis armipotens adest, nobis munimento est Deus Jacobeorum. Sela.

V E S P E R T,

Psal XLVII.

OMNES nationes applaudite, acclamantes ovante voce Deo.

2 Nam Jova supremus territorialis est, rex magnus in toto orbe terrarum.

3 Qui nobis cæteras nationes, qui populos nostris subjicit pedibus.

4 Qui nobis possessionem deligit pro Jacobeorum, quos amat, dignitate. Sela.

5 Ascendit cum jubilatione Deus, Jova cum tubæ sonitu.

6 Cantate Deum cantate, cantate regem nostrum cantate.

7 Nam rex est totius orbis Deus, cantate scitè.

8 Regnat Deus in gentes, Deus in suo sacro sedens folio.

9 Populorum primarii colliguntur, hoc est populus Dei Abrahami, in cujus tam sublimis Dei tutela est orbis terrarum,

Psal. XLVIII.

Magnus est Jova, & præcipuè laudandus in urbe Dei nostri, sacro ejus monte.

2 Amœnus tractus, totius orbis terrarum voluptas mons Sion est, septentrionalis. regis urbs magni,

3 cujus in arcibus notus est propugnatio Deus.

4 Nam cùm reges congregati simul processissent, simul urbem

hem viderunt, attoniti, perturbati, trepidi,

5 tremore correpti sunt, qualis dolor est parturientium.

6 Quemadmodum frangit Eurus naves Cilicas.

7 Qualia audivimus, talia videmus in urbe Jovæ armipotentis, in urbe Dei nostri, eam Deus condidit in æternum. Sela.

8 Manemus quieti, Deus, tuam clementiam, in medio fano tuo.

9 Ut tuum nomen, Deus, sic tua laus pertingit ad ultimas terras, qui dexteram habeas iustitia plenam.

10 Gaudet mons Sion, exultant Judææ puellæ, propter tua judicia.

11 Circuite, & circumdate Sionem: numerate turres ejus.

12 Adverte animam ad ejus propugnaculum, notate ejus arces, ut hæc narretia posteritati.

13 Nam Deus hic, Deus noster est sempiternus, perpetuò recturus nos.

Psal. XLIX.

Audite hoc nationes omnes: attendite omnis orbis incolæ:

2 Obscuri juxta ac illustres, divites æquè ac pauperes.

3 Ore docta eloquar, prudenter à mente cogitata.

4 Aures intendam sententiis, pandens ænigma meum cithara.

5 Cur metuum malorum temporibus, circumstante me meorum poena calcaneorum?

6 Qui suis fidunt opibus, & in suarum abundantia divitiarum gloriantur,

7 non redimunt aliis aliud,

non suæ redémptionis precium Deo solvent:

8 tanti est cujusque animæ redemptio, ut quis æternum duret,

9 iterumque perpetuò vivat, non passurus interitum.

10 Apparet enim sapientes simul & stultos fatuosque mori atque perire, aliis suas relinquentes opes.

11 Cogitant illi quidem suas domos æternas fore, suæque domicilia in alias atque alias ætates duratura, terras ex suis appellantes nominibus

12 Sed homines in existimatione non permanent, similes bestiis intereuntibus.

13 Cùmque hic eorum mortem stultus sit, tamen eorum instituto posteri delectantur. Sela.

14 Illi quidem tanquam pecudes mandabuntur Orco, imperante mortè, in eosque dominabuntur probi ad matutinum, & eorum species abolenda est, eisque domicilium futurus est Orcus.

15 At meam animam vindicabit ab Orco Deus, quandoquidem me asciscet. Sela.

16 Ne metue, si quis dives sit, domumque multi splendoris habeat.

17 Nam in morte non aufert quicquam, non eum sua sequetur deorsum gloria.

18 Placent illi quidem sibi in hac vita, & si tu tibi indulgeas, laudant.

19 Sed devenient ad majorum suorum genus, ad extremum non visuri lumen.

20 Homo, qui in precio est neque sapit, similis est bestiis quæ intereunt,

MATUT.

Psal. L.

DEUS deorum Jova dicit se convocaturum orbem terrarum, ab ortu solis ad occasum.

2 Ex Sione, cujus perfecta pulchritudo est, Deus existet:

3 venies Deus noster sine dubio, igne ante eum vorante, vehementer circumdatus tempestate.

4 Vocabit supernè coelos atque terras, ad suos judicandos.

5 Convocentur ad me pii mei, cum quibus mihi fœdus iustum est per sacrificium.

6 Tum cœlis ipsis iustitiam ejus ostendentibus, qui Deus iudex sit. Sela.

7 Audi, mi populus, inquier, dum loquor, Israelita, dum te commonefacio, Deus Deus ego tuus.

8 Non equidem te propter sacrificia tua, propter tuas solidas hostias apud me perpetuandas, reprehendam.

9 Non tauros ex tua domo, non hircos ex tuis accipiam caulis.

10 Nam mea sunt omnia sylvestria animalia, omnes in mille montibus bestię.

11 Omnes ego montanas volucres recognosco, terrestresque belluę me penes sunt.

12 Quodd si esurirem, non id tibi dicerem, meus cum sit mundus, & quicquid eo continetur.

13 Scilicet taurina carne vescar, aut hircinum bibam sanguinem?

14 Sacrifica Deo gratias a-

gendis, & solve supremo tua vota.

15 Tum me rerum adversarum tempore invocato: & ego te ita defendam, ut tu me honores:

16 Impium autem sic alloquetur Deus: Quorsum tu meq narras instituta, meumque fœdus in ore habes?

17 cum, disciplinam exosus, mea dicta post tergum rejicias.

18 Si furem conspexisti, curris cum eo: & cum adulteris habes commercium.

19 Os tuum laxas ad malum, lingua fraudes confans.

20 Sedens contra tuum fratrem loqueris, de eo detrahens cum quo tibi communis mater est.

21 Et ista, me dissimulante faciens, arbitraris me tui fore similem: ego verò coarguam, & præsentem convincam.

22 Quæso hoc advertite, qui Dei estis immemores, ne corripiam indefensos.

23 Qui gratiis agendis sacrificat, is me honorat: hac via qui graditur, huic ego divinam salutem præstabo.

Psal. LI.

Merere mei, Deus, pro tuā clementia, pro tua singulari misericordia dele meam noxam:

2 ablue me multum à meo vitio, à meo peccato purga me.

3 Nam meam noxam agnosco, meumque peccatum mihi semper obversatur.

4 In te, in solum te peccavi, teque offendi, ut dictorum tuorum æquitas, iudicii que puritas appareat.

5 Equidem

5 Equidem in vitio genitus sum, & in peccato me concepit mea mater.

6 Equidem tu veritatem in præcordiis amas, & occultè sapientiam mihi demonstras.

7 Expia me hyssopo, & purus ero: ablue me, & ero nive candidior.

8 Nuncia mihi lætitiā atque voluptatem: exultent confusa à te membra.

9 Abde tuam faciem à meis peccatis, & omnia mea vitia dele.

10 Cor mundum crea mihi, Deus, compositumque spiritum in meo pectore renova.

11 Ne me à tuo conspectu rejice: nève mihi tuum sanctum spiritum aufer.

12 Redde mihi tuæ lætitiæ defensionis, & me principali spiritu sustenta:

13 Docebo peccantes tuas vias, ita ut nocentes tibi reconcilientur.

14 Vindica me à sanguine, Deus, Deus meæ salutis: mea lingua tuam modulabitur justitiam.

15 Domine, mea labia aperi, & os meum tuam laudem prædicabit.

16 Non enim sacrificio delectaris, ut id exhibeam: non tibi acceptæ sunt victimæ.

17 Divina sacrificia sunt fractus spiritus: fractam afflictamque mentem, tu, Deus, non despicias.

18 Benefac pro tuo favore Sioni: construe muros Hierosolymæ.

19 Tunc justis sacrificiis, victimis, & solida re divina delectabere: tunc immolabuntur ad aram tuam tauri.

Psal. LII.

Quid gloriaris in pravè factis, ô ferox? cum quotidiana sit Dei clementia.

2 Tu scelera lingua meditaris, quasi acuta novacula fraudes faciens.

3 Malum quàm bonum malis, falsa quàm justa loqui. Sela.

4 Amas omnem orationem temerariam, ô fraudulenta lingua!

5 Etiam te Deus eruet ad extremum: sublatumque & avulsum ex tabernaculo extirpabit ex terra vivorum. Sela.

6 Quo viso territi justi te deridebunt: En hominem qui vires suas in Deo non collocabat: sed, suarum divitiarum copia fretus, sua nitebatur pravitate.

7 At ego quasi virens olea in Dei domo versabor, divina fretus clementia in omnem ætatem.

8 Téque, Deus, hujus rei autorem celebrabo perpetuo, in tuo tam miri apud pios tuos nomine spem habens.

VESPERT.

Psal. LIII.

Cogitant insani cum suis animis non esse Deum: aded nefariis sceleribus corrupti sunt, nullus ut rectè faciat.

2 Deus de cælo despicit in hominum genus, ut videat an sit aliquis sanus & religiosus.

3 Omnes pari improbitatè deficiunt, aded ut non sit qui rectè faciat, ne unus quidem.

4 An ignorant malefici, meorum consumptores, se Dei victu vesci, quem non invocant?

5 Aliquando percellentur incredibili pavore, tum cum Deus membra tuorum discerpet oppugnantorum, te eos sedante, quos Deus abhorreat.

6 Utinam detur ex Sione salus Israelitis, ut, revocante Deo ex captivitate suos, exultent Jacobei, gaudeant Israelitæ,

Psal. LIV.

DEUS, per tuum nomen serva me, per tuas vires patrocinare mihi.

2 Deus, audi meas preces, attende verbis oris mei.

3 Nam hostes consurgunt in me, & crudeles meæ neci student, Deum sibi non proponentes. Sela.

4 En Deus mihi succurrit: Dominus is est, qui mihi vitam fastenter, malumque rependat meis adversariis.

5 Eos tu, Jova, pro tua fide disperse: ego ultro sacrificabo, tuum tam mite nomen, Jova, celebrans:

6 qui me ex omnibus rebus adversis ita eripueris, ut ipse meis oculis poenas hostium viderim meorum.

Psal. LV.

Ausculta, Deus, meas preces, & ne te meæ subtrahe applicationi.

2 Intende mihi, & concede quod oratione querula ac turbulenta peto,

3 propter hostium voces, propter impiorum importunitatem, qui comminiscuntur in me crimen, mihi acerbè adversantes.

4 Cor mihi in pectore trepidat, lethi me terrores incelsunt:

5 timor & pavor invadit, & horror tantus obruit, ut ita loquar: Utinam alas haberem, ut columba, quibus in tutum avolarem.

6 Equidem procul discederem, desertis mansurus in locis. Sela.

7 Et ocyus evaderem quam rapidus est ventus, aut turbo.

8 Perde, Domine, divelle linguas eorum: nam video crudelitatem & discordiam in urbe,

9 quæ eam per muros dies noctesque circundant: versantur in ea crimina & facinora:

10 versatur inhumanitas, nec abscedit ex ejus vicis dolus atque perfidia.

11 Non enim hostis in me bacchatur, ut id feram: non adversarius meus in me invectitur, ut eum devitem.

12 Sed tu mei ordinis homo, præcipuus, familiarisque meus,

13 qui arcana suaviter inter nos communicabamus, qui infanum conjunctè ventitabamus.

14 Tollat istos mors: vivi descendant in Tartara: quandoquidem inter eos in eadem versantur habitatione scelera.

15 Ego Deum invocabo, meque Jova conservabit.

16 Et vespere & mane & meridiè quiritans orabo, & meam vocem exaudiet,

17 vitamque meam incolu- mem tutabitur à meis oppugnantoribus: tam multi mihi adsunt.

18 Exaudiet Deus, eosque opprimer, is qui manet æternus, Sela, Quorum nulla fiat mutatio, quique Deum nihil revereantur.

19 Ille quidem iis manus affert, qui erant cum eo pacati, sua pacta violans.

20 Et in ore dulciora butyro habens, in corde bellum gerit, verbis utitur oleo mollioribus, cum sint spicula.

21 Rejice tuum onus in Jovam, qui te fovebit: nunquam permissurus justum labefactari.

22 Tu verò, Deus, illos in foveam interitus detruas: homines sanguinarii & fraudulentii ad ætatis suæ medium non provehentur, cum ego interea tibi confidam.

MATUT.

Psal. LVI.

MISERERE mei, Deus: nam me opprimunt homines, assidue acriter impugnantes.

2 Opprimunt adversarii mei assidue, nam multi me summa ope oppugnant.

3 Equidem meis periculosis temporibus tibi confido

4 In Deo promissa laudabo: in Deo fiduciam habens non metuum, ne quid mihi faciant mortales.

5 Assidue meis rationibus negotium exhibent, suas omnes cogitationes in meam perniciem conferentes.

6 Coeunt, delitescunt, meos calces observant, scilicet meæ neclis avidi.

7 Dejice, Deus, homines iratus, qui habent in nequitia perflugium.

8 Tu, qui meas vagationes numeratas habes, refer meas lacrimas in tuum sacculum, hoc est in tuum commentarium.

9 Ita retrò agentur hostes mei, invocante me, qui sciam à me stare Deum.

10 In Deo promissa laudabo: in Jova promissa laudabo.

11 In Deo fiduciam habens, non metuum ne quid mihi faciant mortales.

12 Tibi, Deus, vota debeo, tibi solvam gratiarum actiones.

13 Qui meam vitam à morte, hoc est meos pedes à casu sis defenderis, ut ingrediar coram Deo in luce vivorum,

Psal. LVII.

MISERERE mei, Deus, miserere mei, tu, in quo animi fiduciam habeo, in cujus alarum umbra fiduciam habeo, dum transit inhumanitas.

2 Invoco Deum supremum, Deum mearum transactorem rerum:

3 qui utetur de cælo, quò me defendat ab injuria, qua opprimor, Sela: utetur Deus sua clementia atque fide.

4 Versatur inter leones vita mea: jaceo inter incendiarium genus hominum, quorum & dentes spicula sunt atque sagittæ, & lingua gladius acutus.

5 Evehere supra cælos, Deus, cujus gloria toto patet orbe terrarum.

6 Rete meis componunt gressibus, ad meæ vitæ ruinam: cavant ante me scrobem, in quam mediam casuri sunt ipsi, Sela.

7 Composito sum animo, Deus, composito sum animo ad canendum modularè.

8 Expergiscere, mea gloria: expergiscere, nablum & cithara: expergiscar primo mane.

9 Celebrabo te apud nationes,

nes, Domine, te apud populos cantabo:

10 *cujus clementia ad cœlos, cujus fides ad æthram usque porrigitur.*

11 *Evehere supra cœlos, Deus, cujus gloria totò pater orbe terrarum.*

Psal. LVIII.

Verè ne certè iusta pronuntiatis? ex æquo judicatis? ô genus humanum.

2 Imò & animis iniquitates agitis in terris, & manibus injuriam libratís.

3 Desseclunt impii jam ab utero: errant ab alvo matris falsiloqui.

4 Venenum habent, quale anguis venenum est, quale furdæ aspidis, quæ sibi aurem obrurat, ne magi vœcem audiat, divini incantamentorum periti.

5 Deus, elide eorum dentes in ipsorum ore, leoninos maxillares evelle, Jova.

6 Diffuant ut aqua: accidat eis, quod sagittas in irritum jaculanti:

7 quod limaci in limum abeunt: quod mulieris abortui, qui solem non vidit.

8 Ac veluti si cujus ossæ spinas nondum senserint, sic illi tanquam crudi per iram vexentur.

9 Latabuntur boni, viso supplicio, suæque vestigia in impiorum sanguinè lavabunt.

10 Atque ita confitebuntur homines bonis esse fructum, Deumque esse qui terras moderetur.

VESPERT.

Psal. LIX.

DEFENDE me à meis hostibus, mi Deus: contra meos insectos me protege.

2 Defende me à maleficiis, me ab hominibus tuere sanguinariis.

3 Etenim meæ vitæ insidiantur, cœcantes contra me homines prævalidi, nullo meo delicto aut peccato, Jova.

4 Nullo meo vitio concurrunt, seque parant.

5 Tu verò age, mihi obviam veni, & hæc aspice, Jova Deus armipotens.

6 Deus israelitarum, expergiscere ad vindicandas gentes omnes, nulla in quenquam perfidorum ac maleficorum usus misericordia, Sela.

7 Qui vesperè reversi strepunt ut canes, urbemque circumeunt,

8 & heu qualia ore vomunt, gladios habentes in labris, si quis audiat.

9 At tu, Jova, ludis eos, deridens gentes omnes.

10 Tibi vires meas acceptas fero, Deo propugnatori meo.

11 Deo erga me sua clementia usuro, Deo mihi in adversarios meos exemplum edituro.

12 Noli eos interimere, ne hoc mei populares obliviscantur: agita eos tua vi, atque deprime, ô propugnator noster Domine.

13 Ob sui scelus oris, ob suorum dicta labiorum capiantur in sua superbia, proptérque perjuriam & mendacia quæ committuntur. Sela.

14 Confice severè, confice &

in nihilum eos redige, ut intelligatur Deum esse inter Jacobi-
das, dominantem ad ultimas ter-
ras. Seta.

15 Qui vespere reversi stre-
punt, urbemque circumeunt ut
canes.

16 qui ob cibum vagantur,
& nisi saturati ringuntur.

17 Ego verò tuam canam po-
tentiam, tuamque benignitatem
maturè resonabo: qui mihi mu-
nimento perfugioque fueris in
meis periculosis temporibus.

18 Te meam potentiam can-
tabo, qui Deus sis meus pro-
pugnator, Deus erga me cle-
mens.

Psal. LX.

DEUS, qui nos aspernatus
iracundè dissipasti, recon-
ciliaste nobis.

2 Tu regionem hanc impres-
sionibus concussisti, medere ejus
calamitatibus: nutat enim.

3 Tuos duriter tractasti, te-
trum vinum bibere nos cogens.

4 Præsta tui metuentibus si-
gnum, ad arcus effugiendos; ut
evadant tui dilecti: defende
nos ista dextera, mihi exora-
tus.

5 Promittit Deus in suo sa-
crario, quæ læter: dividam Si-
chemam, vallémque Sochotha
dimetiar.

6 Meus est Galaadus, meus
Manasses, & Ephraïmus mei
capitis firmamentum: Judas
meum est imperium.

7 Moabus meum ahenum e-
thiacrum: ad Idumæum jaci-
am meum calceamentum: tu mihi
Palestina adorem acclama.

8 Quis me ad urbem sistet
oppositam? quis perducet ad
Idumæum?

9 cum tu nos, Deus, rejeceris,

neque cum nostris proficiscare
copiis?

10 Per nobis auxilium con-
tra periculum: quando vana est
humana tutela.

11 Per Deum fortia patra-
bimus, eo nostras proterente
perduelles.

Psal. LXI.

Exaudi, Deus, meam queri-
moniam, attende meis pre-
cibus:

2 qui te ex ultimis imploro
terris, cum animi ægrimonia:
perverte me in rupem me sub-
limiorem.

3 Nam tu mea fiducia es, va-
lidæque turris adversus hostem.

4 Manebo in tuo tabernacu-
lo in perpetuum, tuarum fre-
tus alarum præsidio.

5 Tu enim, Deus, mea vota
exaudis, tu possessionem das
tuum nomen reverentibus.

6 Ætatem ætati regis adji-
ce, ut ejus anni perpetuentur secu-
lis.

7 Habitet æternum apud
Deum, sub clementiæ fideique
custodia.

8 Ira tuum cantabo nomen in
perpetuum, meis votis quotidie
solvendis.

M A T U T.

Psal. LXII.

SA N E in Deo meus ani-
mus acquiescit, à quo Deo
mea salus pendet.

2 Sanè is meum numen &
salus est, & ejusmodi muni-
mentum, ut nihil admodum
commovear.

3 Quousque in me injuriosi
eritis

eritis universi perimere me conantes, tanquam parietem inclinant m, tanquam convulsam maceriam?

4 Sanè de me de statu deiciendo consultant: falsique studiosi ore bene, pectore malè precantur. Sela.

5 Attamen in Deo acquiesce, anime mi: nam in eo sita est mea spes.

6 Sanè is meum numen & salus est, & ejusmodi munimentum, ut non commovear.

7 In Deo mea salus est atque gloria: meæ potentia numen, mea fiducia in Deo est.

8 Ei confidite omni tempore, mortales: effundite apud eum vestros affectus, quia Deus est nostra fiducia, Sela.

9 Sanè adeò vana res est genus hominum, adeò frivolum quiddam est mortale genus, ut, si simul in fratera ponantur, sint ipsa vanitate leviores.

10 Ne confidite fraudibus & rapinis: ne vos usque adeò vanos præbete: opes si affluant, ne in eas animum intendite.

11 Unum pronunciat Deus, id quod ego non semel audiui, Dei esse potentiam:

12 tuamque, Domine, esse benignitatem, qui pro suo quemque facto remunereris,

Psal. LXIII.

DEUS, qui meus es Deus, ego te vigilanter requiro, te animo sitio: te ipso corpore desidero, in squalida, torrida, fuculosaque terra.

2 Te quasi in fano contempler, tuæ potentia & gloriae videnda gratia.

3 Te, cujus mansuetudo est vel vira-melior, his labiis commendando:

4 atque ita dum vivam colaudabo, manus in tuo nomine attollens.

5 Equidem mihi adipe quodammodo, & pingui satiari videor, dum te ore cum labiorum modulatione laudo.

6 quandocunque, tui memor in meo cubili, de te per vigilias cogito.

7 Nam mihi tu auxilio es, in cuius alarum umbra ovo.

8 Tibi animo adhæreo, qui me tua dextera sustines.

9 Qui verò mea vitæ moluntur exitium, ii ad telluris ima devenient:

10 ferrique mucrone trucidati, eandem cum vulpibus sortem subibunt.

11 At rex per Deum lætibitur, per quem quicunque jurant, gloriaturi sunt, falsoqueorum oribus obstructis.

Psal. LXIV.

EXaudi, Deus, orationis meæ vocem: ab hostili terrore vitam meam tuere.

2 Subtrahe me improborum conatui, insultui maleficorum.

3 Qui suas linguas ut enses acuunt, dirorum spicula verborum jaculantes.

4 Ut, ex occulto in homines integros collineantes, eos de improvviso figant, nihil tale metuentes.

5 Confirmant sese ad rem malam, de abscondendis pedicis consultants, solliciti ne quis eas animadvertat.

6 Comminiscuntur iniquæ, quæ excogitata perficiant, & quidem adhibitis ad id penitissimis cuiusque mentis sensibus.

7 Sed eo figet eos telo Deus,

ut inexpectatis percutiantur
ictibus.

8 Aded ut percussa ex ea re
linguis hæsitent, eos quicumque
viderint.

9 Quo viso, homines omnes
Dei prædicabunt opus, ejusque
factum rite perpendent.

10 Tum boni gaudebunt in
Jova, eique confident gloriantes
omnes mente probi.

VESPERTI

Psal. LXV.

TIBI destinata laus est,
Deus, in Sione, vota-
que solvenda sunt.

2 Ad te, qui preces exaudis,
mortales omnes convenient;

3 Nos quidem vitiorum ne-
gocium superaverat, sed tu de-
lecta nostra expias.

4 Beatus quem tu deligis, &
cooptas, in tuis habitaturum
porticibus, satiandum tue do-
mus, tue sacre cellæ, bonis.

5 Tu nobis mirifica æqui-
tate indulges, Deus nostræ sa-
lutis, qui es omnium terræ fi-
nium, & marij remotorum fi-
ducia.

6 Qui montes tua virtute con-
stabilis, accinctus fortitudine.

7 Qui pelagi murmur coërces,
murmur ejus undarum, tumultu-
rumque populorum.

8 Cujus prodigia formidant,
qui usquam habitant: qui &
matutini ortum, & vesperum
exhilas.

9 Qui terram curando, per-
petuandoque, multum locuple-
tas, divino rivo aqua pleno ho-
minibus frumenta suppeditans.

10 Sic enim eam paras, dum
sulcos ejus irrigas, glebas de-
primis, eam imbre emollis, e-

jusque germina fecundas.

11 Annonam bonis tuis or-
nas, tuique gressus manant u-
bertate.

12 Manant saltuum pascuis
collésque lætisia cinguntur.

13 Vestita plana pecudibus,
& farre valles obductæ, hilari
cantu personant;

Psal. LXVI.

Sonate Deum totus orbis:

2 Cantate nomini ejus
gloriam, laudis ei præstantes
honorem.

3 Dicite Deo. ô quàm hor-
renda sunt tua facta? tibi, pro-
pter magnitudinem tue poten-
tiæ, tui subjiuntur hostes.

4 Te universus orbis terra-
rum colet, atque cantabit: tu-
um nomen cantabit.

5 Adeste, considerate Dei
opera, quàm sit erga genus hu-
manum natura mirificus.

6 Mare convertit in siccum:
trajectum est flumen pedibus,
nobis ibi eo lætantibus.

7 Qui sua virtute dominatur
æternum, oculis ita gentes spe-
culans, ut se contumaces non
efflerant. Sela.

8 Commendate populi Deum
nostrum, ejus laudationis voce
personantes.

9 Qui nostras vitæ donat ani-
mas, pedes nostros labare non
passus.

10 Expertus es tu quidem
nos, Deus: nos explorasti sicut
exploratur argentum.

11 Nos in retia egisti: nos
cruciatus laterum affecisti.

12 Homines imposuisti capi-
tibus nostris, venimus per ignes
& per aquas: & idem nos in
ubertatem eduxisti.

13 Veniam in ædem tuam
cum

cum victimis, mea tibi vota
perfoluturus,

14 quæ labiis nuncupavi,
quæ ore promisi in meis ad-
versis.

15 Victimæ tibi pingues im-
molabo, cum arietino suffitu:
faciam cum hircis boves. Sela.

16 Adeste, audite, dum nar-
ro, omnes Dei reverentes; quid
mihi præstiterit.

17 Eum ore invocavi, &
lingua subvexi.

18 Quodd si cuiuspiam cri-
minis mihi conscius fuisset,
non exaudivisset Dominus.

19 Atqui exaudivit Deus,
ad vocem meæ precationis in-
tentus.

20 Gratias ago Deo, qui meas
preces non repudiavit, neque
suam mihi negaverit clemen-
tiam.

Psalm. LXVII.

DEUS, miserere nostri, &
nobis fave, tuo nos illu-
strando vultu. Sela.

2 Ut in terris tua ratio, ut
apud omnes gentes tua cognos-
catur tutela.

3 Te populi, Deus, celebrent,
te populi celebrent universi.

4 Gaudeant, ovèntque natio-
nes, quodd populos ex æquo re-
gas, & nationes moderere per
terras. Sela.

5 Te populi, Deus, celebrent,
te populi celebrent universi.

6 Edente suum terra proven-
tum, Deus nobis Deus faveat
noster.

7 Faveat nobis Deus, eum-
que omnes terrarum tractus re-
vereantur.

MATUT.

Psalm. LXVIII.

EXURGET Deus, dissi-
pabuntur ejus hostes, fu-
giéntque ante eum ejus
osores.

2 Ut fumus disjicitur, sic con-
ille disjiciet: ut liquefcit igni
cera, sic à Deo peribunt im-
pii.

3 Boni verò gesticientes gau-
debunt apud Deum, fruëntur-
que voluptate.

4 Canite Deum, cantate no-
men ejus: extollite eum qui
polis vehitur, cujus nomen est
Jova: & apud hunc letitia
gestire.

5 Pater est pupillorum, pa-
tronus viduarum: Deus in suo
sacro domicilio.

6 Deus, qui solitarios domi
collocat, compedibus victos
educit: cum interim rebellato-
res siticulosa loca incolant.

7 Deus, cum tuo populo præ-
res, cum per solitudinem inco-
deres: Sela.

8 Terra contremiscebat, ip-
sique cœli fluebant, ad illius
Sinaïensis Dei præsentiam, ad
Dei, Israelitarum Dei præsentia-
am.

9 Tu pluvia magnificè tuum,
Deus, patrimonium consperge-
bas, fessumque recreabas.

10 Atque illic tuæ confedere
copiæ, te Deus (quæ tua boni-
tas est) inopibus prospiciente.

11 Suppeditabit Dominus ar-
gumentum nunciis magni exer-
citus mulieribus:

12 cessere, cessere copiarum
reges, & domi residues spolia
partiuntur.

13 Etiam

13 Etiamſi jacueritis inter cortinas, ſimiles columbinarum eritis alarum, argentei coloris, pluvia in aurum virentibus.

14 Proſtigatis quidem in ea ab Omnipotente regibus, erit ipla nivolo Salmone candidior.

15 Mons Dei, mons eſt fertilis, mons tumidus, mons eſt fertilis,

16 (cur inoleſcitis montes tumidi ?) mons in quo Deus amat habitare, quem ipſe Jova incolet in perpetuum.

17 Jovæ quadrigæ ſunt non ſemel decem millia : multiplicia millia, in quibus eſt Dominus Sinaienſis in fano.

18 Aſcendis in altum : captivos abducis : donis ſungeris inter homines, & quidem etiam contumaces, ut permaneat Jova Deus.

19 Laudetur Dominus in dies in nos munificus, noſtræ Deus ſalutis. Sela.

20 Qui Deus nobis Deus eſt ad ſalutem, & Jovæ Domino ad mortis exitum.

21 Sanè Deus caput truncabit hoſtium ejus, verticem comatum verſantium in ſuis criminibus

22 Dominum (inquit) ex Baſana retraham, retraham ex pelagi gurgitibus :

23 ut & tu tuos in hoſtium ſanguine pedes, & tui canes eodem linguam lavent.

24 Spectatur tuus inceſſus, Deus, inceſſus mei Dei, mei regis in fano,

25 præeuntibus cantoribus, ſequentibus fidicinibus, in medio pulſantibus tympana pulchris.

26 Collaudate Deum Dominum gregatim, vos ex fonte Iſraelis,

27 Princeps adſit puſillus Benjamin, & Judæi proceres in primis, proceres Zabulonii, proceres Nephthalenſes.

28 Conſtituit tuam Deus tuus potentiam : confirma Deus quod nobis facis.

29 Ob tuum ſanum tibi, Hieroſolymam munera reges afferrent.

30 Territa gregem lanceariorum, rempublicam eorum qui ſunt quaſi tauri quidam inter populorum vitulos, demerſam in argenti ſegmentis : proſtiza populos certandi cupidos.

31 Advenient ex Ægypto lautiffimi quique.

32 Æthiopia Deo manus ſuas curret. i. e. curſum dabit.

33 Terreſtria regna canite Deum : cantate Dominum. Sela.

34 Qui cœlos, qui antiquos cœlos inſidet, vehementem ſua voce ſonitum daturus.

35 Tribuite Deo potentiam, cujus excellentia eſt erga Iſraelitas, & in æthere potentia.

36 Qui Deus in ſuo mirificas ſacrario, Deus Iſraelitarum potentiam virèſque dat populo divinitus fortunato.

V E S P E R T,

Psal. LXIX.

CONSERVA me, Deus, in aqua de vita periclitantem.

2 Demergor in tantam paludis voraginem, ut nullum ſit fundum : venio in tantam aquæ profunditatem, ut fluctibus obruar.

3 Mihi & guttur clamandi laſtitudine raucum eſt, & oculi Deum meum ſuſpiciendo deſiciunt.

4 Me plures quàm sunt mei capitis capilli oderunt immcrito: tot me hostes injuria incessunt, ut, quod non rapui, tamen reddam.

5 Deus, tu scis an sim in vitio, neque te mea latent crimina.

6 Ne in me pudeat eos, qui in te spem habent, Domine Jova armipotens: ne ignominia afficiantur in me tui cupidi, Deus Israelitarum.

7 Nam tua causa infamiam sustineo, faciem ignominia te-ctam habens.

8 Alienus & extraneus meis habeor fratribus, eadem mecum matre natis.

9 Quoniam tuæ domus studio conficior, tuorumque conviciatorum conviciis impetor.

10 Quòdque me flebiliter jejuniis affligo, hoc mihi probro datur.

11 Et, dum centone provestitor, sum eis dictorio.

12 De me fabulantur in curia sedentes, & cantilenas habent inter pocula.

13 Ego verò à te precibus, Jova, contendo, tempore accepto, Deus, ut, pro tua singulari clementia, mihi (quæ tuæ tutelæ fides est) exoreris.

14 Eripe me ex luto, ne summergar: liberer à meis osoribus, ex aquæ profunditate.

15 Ne me fluctus obruat aquæ: ne gurges hauriat: ne hiatu absorbeat vorago

16 Exaudi me, Jova, pro tua tam benigna clementia: pro tam præstanti humanitate respice me.

17 Nève me tuum averfare, qui sum in periculo: prospera exaudire me.

18 Accede ad vitam meam

vindicandam, me propter hostes meos redime.

19 Tu meum probum, pudorem, & ignominiam novisti, habes omnes ad cæsarios meos in conspectu.

20 Cor mihi probro rumpitur: anxius expecto commiserationem, quæ nulla est: consolationem, quam nullam adipiscor.

21 Quin mihi pro cibo fel, & sitienti acetum porrigunt bibendum.

22 Sit eis apposita mensa laqueus, & pacatissima quæque detrimentosa.

23 Caligent oculis ne videant, eisque latera jugiter obtunde.

24 Effunde in eos tuam bilem, & eos ardenti ira opprime.

25 Fiat eorum habitatio deserta, nemine in eorum domiciliis habitante.

26 Quandoquidem quem tu cecidisti insectantur, sauciorum tuorum dolorem adaugentes.

27 Eorum vitia vitiis accusula, néve in tuam veniant justitiam.

28 Deleantur ex libro vivorum, neque justis ascribantur.

29 Me verò inopem & ægrum tua, Deus, protegat tutela.

30 Laudabo Dei nomen carmine, eum gratiis agendis magnificans.

31 Id quod erit Jovæ gratius, quàm bos, quàm taurus cornutus cornipes.

32 Quo viso lætabuntur inopes, Dei studiosi mente vivunt,

33 Quod exaudiat pauperem Jova, vinctos suos non contemnens,

34 Eum cœli atque terræ,
eum mariæ, quæque in eis mo-
ventur omnia collaudabunt.

35 Si quidem Deus Sionem
conservabit, urbemque Judææ
construet, ut ea incolatur &
possideatur.

36 Eamque tenebit ejus cul-
torum progenies, & ejus ama-
tores nominis habitabunt,

Psal. LXX.

DEUS, ad me defendendum;
Jova, ad mihi subvenien-
dum festina.

2 Turpiter frustrentur qui
meæ neci student: scèdè retrò
cedant mei malevoli.

3 Auferant hoc impudentiæ
sue præmium, ut vertantur, qui
dictitant, Oho, oho.

4 Exultent & latentur in te
omnes tui studiosi, semperque
dictitent magnificandum esse
Deum amatores tuæ tutelæ.

5 Mihi verò inopi & paupe-
ri, Deus, propera, qui meus es
propugnator atque liberator,
Jova, ne cunctare,

M A T U T.

Psal. LXXI.

TIBI, Jova, confido, ne
frustrer unquam.

2 Pro tua justitia de-
fende & libera me: præbe
mihi aurem, sic ut me conser-
ves.

3 Esto mihi pro firma rupe,
in quam me semper recipiam:
tu qui me mandas conservan-
dum, qui mihi rupis & arcis
in loco.

4 Mi Deus, libera me ab im-

piorum manu, ab iniquorum at-
que sævorum manu.

5 Nam tu mea spes es, Do-
mine Jova, mea jam à teneris
fiducia.

6 Te nixus sum jam ab u-
tero: tu me ex meæ parentis
ventre extraxisti: in te mea
perpetuatur laudatio.

7 Equidem multis sum quasi
portentum quoddam: sed tu
mihi firma fidentia es.

8 Tuis plenum laudibus os,
& honore, continenter habeo.

9 Ne me rejice tempore se-
nectutis: ne me viribus effor-
tum desere.

10 Etenim contra me delibe-
rant hostes mei: quique meam
vitam captant, in hunc modum
consultant:

11 Deus eum deseruit: per-
sequendus est, & capiendus,
dum nullus defendit.

12 Deus, noli à me abesse,
mi Deus, ad mihi succurrendum
festina.

13 Pudore conficiantur meæ
vitæ adversarii: infamia & tur-
pitudine cooperiantur, qui meo
malo student.

14 Ego verò, spem perpetuè
fovens, ad tuas tot laudes ad-
dam.

15 Ore tuam assidue justiti-
am & victorias exponam, qua-
rum ignoro numerum.

16 Obibo fortia Domini Jo-
væ facinora, tuam solius justiti-
am commemorans.

17 Deus, tu me à pueris do-
cuisti, & hæcenus tua prædico
miracula.

18 Ne ad senectam quidem
& canos, Deus, me desere, dum
tuum brachium posteris, dum
tuam futuris omnibus prædico
virtutem:

19 & arduam, ô Deus ju-
stitiam,

nitiam, qui Deus tam magna facis, ut sis incomparabilis.

20 Qui, cum mihi multa exhibuisses adversa atque tristitia, mihi vitam reconciliatus defenderis: qui me ex ima tellure reconciliatus extraxeris:

21 qui meam amplificaveris magnitudinem: qui me paccior factus, recreaveris.

22 Ego quoque te instrumeto nablo, tuam fidem celebrabo, mi Deus, te cithara cantabo, & auguste israelitarum.

23 Te ostantibus cantabo labris, atque animo, quem redemeris.

24 Nec non lingua tuam totos dies meditabor justitiam, quod turpiter offenderint, qui mihi malum moliebantur,

Psal. LXXII.

DEUS, jura tua regi, justitiam tuam regi filio da.

2 Populum tuum ex æquo, tuos inopes ex jure judicabit.

3 Ferent montes pacem populo, & colles justitiam.

4 Hominibus patrociniabitur inopibus: tuebitur genus pauperum, fraudatores attenuans.

5 Atque ita dum sol, & diutius quam luna durabit, æternis timebere seculis.

6 Erit quasi descendens in detonsa prata pluvia, ut terram irrorans imber.

7 Florebunt ejus tempore boni, multaque pax donec desinat esse luna.

8 Imperabitque ab altero mari ad alterum, à flumine ad extremum terræ.

9 Ei sylvani succumbent, ejusque hostes lingent pulverem.

10 Ei Ciliciæ insularumque

reges munera pensitabunt: ei Arabes Sabæique stipendium afferent.

11 Eumque colent omnes reges, omnes ei gentes servient.

12 Liberabit enim conquirentes pauperes, & defensore carentes inopes.

13 Tenues miserabitur & egenos, pauperumque vitam tuebitur,

14 eos à fraude & injuria vindicando, & eorum sanguinem in pretio habendo.

15 Vivet, ei que suppeditebit aurum Arabicum, & pro eo fient assidue preces, cum quotidianis in eum faustis orationibus.

16 Fiérque ut farris pugilli terræ mandati fructus in montano vertice strepat ut Libanus, florentibus terrestrium herbarum more civibus.

17 Erit nomen ejus in perpetuum: quandiu sol manebit, ejus fama propagabitur: in eoque sibi placebunt omnes gentes, eum beatum ferentes.

18 Laudetur Jova Deus israelitarum, Deus solus mirificus.

19 Laudetur & ejus gloriosum nomen in æternum, ejusque gloria repleatur universus orbis terrarum:

20 Etiam atque etiam.

V E S P E R T.

Psal. LXXIII.

EST quidem bonus israelitis Deus, mente purus.

2 Verum ego ferè pedibus deflexi, gressu propemodum labefactato.

3 quod indignarer in vecon-

des, res impiorum prosperas animadvertens.

4 Non sunt enim necessitates, quæ eos enecent: sed vigent valentque.

5 Humanis laboribus non agitantur, neque cum cæteris clades patiuntur.

6 Itaque superbia torquati, iniustitiæ amictu palliantur.

7 Eis oculi præ obesitate prominent, animi vota superant.

8 Occalluerunt, atrociæque loquuntur facinora, fastidiosè loquuntur.

9 Et ore cælos attingunt, & lingua peragant terras.

10 Propterea ed rediguntur illius homines, quasi undantibus fluctuantes in aquis,

11 ut in hunc modum rationentur: Scilicet hæc intelligit Deus, scilicet habet horum cognitionem Supremus.

12 En impii hi, in hac vita fortunati, opes consequuntur.

13 Næ ego frustra & mentem meam expurgo & manus innocentia perluo,

14 cùm quotidianas calamitates, assiduæque perforam supplicia.

15 Si hunc in modum agumentari cogito: En injuriam facio tuorum filiorum generi.

16 Itaque hoc mihi perspicere conanti videbatur arduum.

17 Donec ingressus in Dei sanctuarium consideravi illorum exitum.

18 Enimvero tu in lubrico collocatos dejicis, in exitium;

19 Adeò ut, quàm repentina deleri calamitate, horribili modo conficiantur.

20 Ut somnium evanescit expergetactis, sic tu eorum imaginem, Jova, in civitate aboles.

21 Sed mihi cor erat in fermento, meique renes extimulabantur:

22 adeò apud, te bardus & imperitus, adeoque brutus eram.

23 Cùm apud te ea semper conditione sim, ut tu me, dextera mea prehensum,

24 tuo consilio ducas, deinde ad honorem cooptes.

25 Ecquem, excepto te, vel in cælis habeo, vel in terris, quem adamem?

26 Deficiat licet corpus, corque meum, mei cordis numen est, meaque conditio, Deus in perpetuum.

27 Nam certè perituri sunt, qui à te recedunt: perdes omnes, qui à te meretricio more deficiunt.

28 Mihi verò suavis cum Deo familiaritas est, fiduciam in te, Domine Jova, collocaram habenti, tuis tot operibus enarandis.

Psal. LXXIV.

CUR, ô Deus, tanta ira in oves tuorum pascuorum exarsisti, ut eas prorsum rejiceris?

2 Memento civitatis tuæ, quam olim comparasti: nationis tui patrimonii, quam vindicasti: montis illius Sionis, quem incolis.

3 Incede sublimis, ad everrendos funditus omnes sacro nocentes hostes

4 Perstrepunt tui perduelles, positis suis lignis, hoc est, trophæis, in medijs tuis curiis.

5 Ita ut videantur in densas arbores altè secures immitti.

6 Jámque ejus valvas bipennibus simul, & malleis demoliti;

7 iniecerunt ignem in tuum
sacrarium, humi polluto tui
nominis tabernaculo.

8 Et habentes in animo ea
semel depopulari, cremarunt
omnes Dei curias in hac regione.

9 Signa nostra non videmus :
non jam vates, non nobis ad-
est qui sciat quousque duratura
sint hæc.

10 Quousque tandem, ô Deus,
conviciabuntur adversarii, pro-
scindant hostes nomen tuum ?

11 Cur istam manum, cur
dexteram intra sinum tuum
omnino contrahis ?

12 Cum sis jam olim Deus
rex noster, victoriarum per ter-
ras auctor.

13 Tu, divulso ista potentia
maris, capita cetorum in aquis
per egisti.

14 Tu, dissectis balanzæ ca-
pitibus, eam syriacorum popu-
lo dedisti ad pastum.

15 Tu fonte fluménque ex-
pressisti : tu vehementia exic-
cavisti flumina.

16 Tua dies, ipsa tua nox
est : tu lucem solémque condi-
disti.

17 Tu omnes terrarum sta-
ruisti terminos : æstatem tu,
hyememque creavisti.

18 Memineris hujus tam con-
tumeliosi hostis, ô Jova, & in-
sanorum hominum tuum nomen
proscindendum.

19 Ne prode feri vitam tuæ
vulturis : noli perpetuo gregis
inopum tuorum esse immemor.

20 Specta fœdus, quandoqui-
dem refertæ sunt terræ latebræ
domiciliis injustitiæ.

21 Effice ne turpiter abeant
tenuēs, ut inopes & pauperes
nomen tuum laudent.

22 Agedum, Deus, age tuam
causam : memento ignominie,

qua te quotidie afficiunt israhel.

23 Ne immemor esto vocis
adversariorum, tumultus infe-
storum tuorum crescentis as-
sidue.

M A T U T.

Psal. LXXV.

AGIMUS tibi gratias,
Deus, tibi gratias agi-
mus, cujus præfens ad-
est nomen tua narrantibus mi-
racula.

2 Cum certum tempus ade-
ptus fieri, equidem ex æquo
judicabo.

3 Dissolvitur & tellus &
omnes ejus incolæ, cujus ego
constabili vi columnas. Sela.

4 Edico vesanis, ne insani-
te : & impiis, ne cornu ef-
ferte.

5 Ne tam altè istud essente
cornu, loquentes cervice præ-
fracti.

6 Nam nec ab ortu occasusve,
nec à meridie proficiscitur ex-
cellentia.

Sed rerum Deus arbiter
hunc deprimit, illum extollit.

7 Habet enim in manu Jova
calicem rubente vino plenum
turbido, unde fundit ille qui-
dem, sed ita ut ejus expressam
fecem bibant omnes terrarum
impii.

8 At ego Jacobidarum Deum
in æternum cantans prædicabo.

9 Et impiorum omnia rum-
pam cornua, bonorum cornibus
extollendis.

Psal. LXXVI.

Notus est in Judæa Deus
magni apud israelitas
nominis.

2 Est quæ

2 Etque in Solymin ejus
tentorium, & in Sione domici-
lium.

3 Ibi fregit arcuum spicula,
& clypeos, & enses, & bellum.
Sela.

4 Tu clarior es, & genero-
rior, quam sunt montani prædo-
nes.

5 Direpti sunt magnanimi, suo
somno sopiti, nec invenere tot
bellatores suas manus.

6 Ad tuas, Deus Jacobida-
rum, minas consopiti sunt &
quadrigarii & equi.

7 Tu tu adeo terribilis es,
ut ante te, quodcumque ira-
feris, stare quis possit?

8 Quo de cælo sententiam
pronunciante, tellus ipsa territa
lulescit:

9 insurgente ad iudicium
Deo, ad defendendos omnes
terrarum inopes Sela

10 Nam tibi rabies hominum
laudi est: tu exuperantibus
furoribus decoraris.

11 Vovete, & vota solvite
Jovæ Deo vestro omnes ejus
necessarii: affert munera ter-
ribili.

1 Qui potentibus præcludit
spiritum, formidabilis regibus
terrarum.

Psal. LXXVII.

Invocatus voce mea Deus,
mea voce invocatus Deus
mihi auscultavit.

2 Cum essem in angustiis Do-
minum oravi, suppurante noctu
meo vulnere sine intermissione,
animo meo consolationem re-
spuente.

3 Memor eram Dei, turbidus,
& cogitabundus, animo sese
cruciante. Sela

4 Et, te meorum custodiam

oculorum agente, sic afficiebar,
ut nihil loquerer.

5 Sed præteritum tempus,
priscos annos reputans,

6 recolebam meam cantile-
nam noctu, cum mente mea
cogitabundus, animo hunc in
modum sciscitante.

7 Adeone in perpetuum a-
spernatur Dominus, ut deinceps
fauturus non sit?

8 Prosumme finita est ejus
clementia?

9 desieruntne ejus promissa
in omnia secula?

10 Oblitusne facilitatem
Deus, misericordiam suam præ
iracundia cohibet? Sela.

11 Tu n, cogitans mihi spe-
randam esse vicissitudinem dex-
teræ supremi,

12 memoria repetebam Jovæ
naturam, recolendis tuis priscis
miraculis.

13 Tuaque tot facinora re-
cogitans, de tuo sic ratiocina-
bar ingenio.

14 Tu, Deus, te sanctè geris,
Cui Deo quis par Deus est?

15 Tu mirifice, Deus, tuam
apud populos ostendisti poten-
tiam,

16 dum tuos potenter vindi-
casti, Jacobi Josephique poste-
ros. Sela.

17 Viderunt aquæ te, Deus,
viderunt aquæ trepidantes, co-
horrentibus ipsis fluctibus.

18 Cum quidem nubes aquis
manarent: nubila fragorem e-
derent, tua tela ferrentur:

19 tuum in æthere tonitru
sonaret, fulgura coruscarent
per mundum, tellus tremefacta
cogorresceret.

20 Tu, per mare mensus iter,
per vastas ingressus aquas, tuis
non extantibus vestigia,

21 tuos tanquam oves per
Mosem & Aharonem duxisti.

VESPERT.

Psal. LXXVIII.

AUDITE, mei populares,
meam disciplinam, præ-
bete aures orationi meæ.

2 Aperiam os meum in sen-
tentiam, antiqua eloquens æ-
nigmata,

3 Quæ auditione didicimus,
narrantibus nostris patribus,

4 non celabimus eorum pro-
gnatos, enarrandis posterorum
generi Iovæ laudibus, potentia
& editis miraculis

5 Sanxit enim apud Jacobe-
os oraculum, legemque tulit
apud Israelitas,

6 qua præcepit majoribus
nostris, ut ea suis natis decla-
rarent.

7 Quæ sciat posteritas, quæ
que procreandi succedent, suis
porro natis enarrent,

8 quò suam in Deo spem
collocent, divinisque moris
hæud immemores, ejus præce-
pta teneantur:

9 neque sint quales eorum
maiores, natio degener atque
contumax: natio vecors, &
animi erga Deum infidi:

10 Ephraimitæ, armati sagit-
tarii, terga verterunt tempore
dimicandi.

11 Non conservavere Dei
foedus, ex ejus lege vivere re-
cusantes,

12 ejusque morum immemo-
res, & miraculorum, quæ eis
exhibuerat.

13 Qui quidem apud eorum
maiores mira fecerat in Ægypti
agro Tanensi.

14 Eos mare partitus tradu-

xerat, aquis quasi in acervum
congestis.

15 Et per nubem interdiu,
torasque noctes per lumen
ignis duxerat.

16 Tum, discussis in solitu-
dine cautibus, undas eis affa-
tim dederat ad bibendum.

17 Et, proleptis ex rupe lati-
cibus, quasi fluviorum corriva-
verat aquas.

18 At illi in eum peccare,
supremum irritare in desertis
perrexerunt.

19 Deumque animis tentä-
runt, cibum ad victum postu-
lando,

20 Et, Deo obloquentes, ita
dixerunt: Nunquid poterit Deus
mensam in solitudine instruere?

21 Esto, cautem percussit,
manatque lympha, & exundant
flumina: num & panem sup-
peditare poterit, aut carnis
copiam suis facere?

22 Itaque ea re audita in-
dignato Jovæ, exaruit in Jaco-
bidas ignis & in Israelitas
sevitum est:

qui, Deo diffisi, ejus tu-
telæ non confidissent.

23 Ergo ille sublimi impera-
vit ætheri, apertisque cœli so-
ribus,

25 eis Mannam ad vescen-
dum depluit, & cœleste dedit
frumentum.

26 Tam nobilem panem co-
mederunt homines, missio eis
ab illo commeatu ad satieta-
tem.

27 Tum, actò per cœlum Eu-
ro, immissoque vi sua Austro,

28 pluit eis carnes pulvere
crebriores, alas aves marinis
numerosiores arenis.

29 Quas in media eorum
castra iniecit, circum eorum
tabernacula,

30 Igitur

30 Igitur cum vescentes sese ingurgitarent, ab illo quæ concupiverant adepti :

31 nondum cupiditatem depofuerant, adhuc suum in ore cibum habentes,

32 cum eos aggressa Dei ira interfecit eorum unctissimos quosque, & Israelitarum lectissimos edomuit:

33 At cum sic quoque peccare pergerent, non adjuvantes ejus miraculis fidem,

34 ille eorum ævum celeriter, eorum annos perneciter consumpsit.

35 Quod si quando, eo interficiente, eum requirebant, Deoque resipiscentes invigilabant :

36 recordantes Deum esse ipsorum numen, Deum supremum ipsorum vindicem :

37 quamvis ore eum fallerent, & lingua ei mentirentur :

38 non bene erga eum animati, neque in ejus fœdere fideles :

39 ipse tamen exorabilis, data venia, eos non perdebat : sæpèque, iram suam coercens, non totam bilem suam incitabat,

40 memor eos carnem esse, spiritu abeunte, neque redeunte.

41 Quoties eum in solitudine irritarunt ? quoties ei in desertis negotium facesserunt ?

42 & iteratò Deum tentaverunt, augusto Israelitarum præscribentes ?

43 immemores ejus manus, tum cum eos ex periculis vindicarat.

44 Qui sua in Ægypto ostenta, in agro Tanenli prodigia ediderat.

45 Eorumque verterat amnes in sanguinem, ita ut flumina non biberentur,

46 Immiserat eis & insecta, quæ eos conficerent, & ranas quæ pervastarent.

47 Et bruchis fruges eorum, & locustis laborem addixerat.

48 Et grandine vites, & imbre congeliato peremerat sycomoros.

49 Et eorum veterina grandini, & pecora præteritis exposuerat.

50. Usus erat in eos ira suæ fervore, indignatione, severitate, & asperitate, opera maiorum angelorum.

51 Laxaverat in eos ira suæ impetum, & nihil parcens quod minus eorum animas neci dederet, eorum vitam pesti addixerat.

52 Omniaque in Ægypto primogenita primordia virilitatis in Chameis domiciliis occiderat.

53 Et deportatos inde suos tanquam oves, veluti gregem per desertà deduxerat,

54 Atque impeterritos tuto perduxerat, eorum hostibus mari obrutis.

55 Et in suos sacros fines adduxerat, in montem illum suæ dextera quæsitum.

56 Exactisque eorum gratiis gentibus, Israeliticis tribus in illarum collocaverat domiciliis, hæreditate sorte eis distributa.

57 At illi summum Deum tentando exasperarunt, ejus monita non conservantes.

58 Retróque cedentes prævaricati sunt, ut ipsorum majores : inversi, ut fallax arcus.

59 Et eum suis sacellis irritarunt, fuscisque simulacris incenderunt.

60 Quo audito indignatus Deus, & ab Israelitis magnopere abhorrens,

61 Silantis tentorium defecit, quod tabernaculum apud homines collocaverat.

62 Suamque potentiam captivitati, suum decus hostili exposuit manui.

63 Et ferro suos objecit, indignatus in suum patrimonium,

64 eorum & juvenes igne confecti sunt, & virgines ingloriæ.

65 Sacerdotes occubuerunt ferro: nec viduis defletum sunt.

66 Ac quasi ex somno excitus Dominus, velut heros à vino vociferans,

67 hostium suorum terga cecidit, æternam eis imponens ignominiam.

68 Et, repudiato Josephidarum tabernaculo, improbatamque Ephraimitarum tribu,

69 delegit tribum Judæam, montem Sionem sibi dilectum.

70 Et suum quàm magnificè sacrarium extruxit, in terra à se fundata in æternum.

71 Delectumque suum David à caulis accersivit,

72 atque ab agendis fortis abduxit, ad regendos suos Jacobæos, suumque patrimonium Israelitas.

73 Quos ille sincera mente, peritisque manibus pavit atque duxit.

piorum bestiis obijciunt comedenda terrestribus.

3 Effundunt eorum sanguinis undas circum Hierosolymam, sepeliente nemine.

4 Sumus vicinis nostris ostentui, finitimis derisui & ludibrio.

5 Quousque tandem sævies, Jova, isto impetu quasi igne exardescens?

6 Effunde bilem istam in gentes ignaras tui: in regna quæ tuum non invocant nomen.

7 Nam consumpti sunt Jacobidæ, eorum habitatione vastata.

8 Noli in nos animadvertere præterita commissa: propera in nos uti tua misericordia, nam valde sumus attenuati.

9 Succurre nobis, Deus nostræ salutis, tui nominis gloriæ causa: nosque libera, & nostris peccatis veniam da, tui nominis gratia.

10 Ne querant gentes ubi nam sit noster Deus? cernatur apud gentes in nostris oculis ultio effusi tuorum sanguinis.

11 Veniat in tuum conspectum gemitus victorum: pro tui magnitudine lacerti reliquos fac eos qui sunt morti destinati.

12 Nostrisque vicinis in sinum septuplo repende ignominiam, quam tibi, Jova, iniurunt.

13 Nos verò tuus populus, & oves tui pascui, te in omnem seculorum perpetuitatem, tuas enarrando laudes, concelebimus.

MATUT.

Psalm. LXXIX.

O DEUS, gentes, tuum aggressæ patrimonium, polluant tuum sacrum fanum, Hierosolymam redi; gentes in rudera.

2 Tuorum cadavera cultorum volucris aëris, tuorum cor-

Psal. LXXX.

O Pastor Israelitarum, ausculta, qui Joseph eos agis ut oves: cherubis insidens affulge.

2 Apud Ephraimitas, Benjamins, & Manassenses excita tuam fortitudinem, & nobis suppetias veni.

3 Deus, reconcilia nos, tuoque vultu collustra, & salvi erimus.

4 Jova Deus armipotens, quem ad finem succensebis tuis precantibus?

5 quos tergeminarum cibo potuque lacrimarum pascis.

6 Tu nos finitimis certamen exposuisti, nostris deridendos hostibus.

7 Deus armipotens, reconcilia nos, tuoque vultu collustra, & salvi erimus.

8 Vineam ex Ægypto transtulisti, quam exactis gentibus plantasti.

9 Eisque ita purgavisti solum, ut actis radicibus repleverit terram:

10 & umbra montes operuerit, ramis divinas æquantibus cedros:

11 suosque palmites ad mare, sua sarmenta ad flumen usque distenderit.

12 Cur ejus diruisti sepem, ut ab omnibus carpatur viatoribus?

13 Ut ab apris sylvestribus devastetur, ut depascatur à feris?

14 Deus armipotens, reconciliare, quæso: aspice de cælis, & hanc vineam respice atque cura:

15 Vitiarium, tua quod dextera consevir, scilicet natos quos tu tibi confirmasti,

16 Conflagrat igni succisa, ad tui vultus triculentiam pereunt.

17 Adsit ista manus hominibus, ista dextera hominum generi quos tu tibi confirmas.

18 Ne nos à te recedamus, sed à te conservati, nomen tuum invocemus.

19 Jova Deus armipotens, reconcilia nos, tuoque vultu collustra, & salvi erimus,

Psal. LXXXI.]

O Vate Deo, potentis nostræ: resonate Jacobeorum Deum.

2 Utimini cantione, adhibito tympano, suavique cithara cum nabo.

3 Clangite in novilunio tuba, nostro solenni die festo.

4 Nam is Israelitarum ritus est, jure Dei Jacobeorum,

5 qui id inter Joseph eos oraculo instituit, cum terram invaderet Ægyptiam, ubi ignotum sermonem audiebamus.

6 Subduxi vestros humeros oneri, vestris manibus à siglina deductis.

7 Vosque in angustiis invocantes liberavi, vobis occultus in tonitru postulata concessi, cum vos ad aquam jurgii explorassem. Sela.

8 Audi, mi populus, dum te commonefacio: Israelita, si mihi obedies,

9 non habebis alienum Deum, neque peregrinum Deum coles.

10 Ego sum Jova Deus tuus, qui te ex Ægypto deportavi: aperi os tuum, & ego id implebo.

11 Sed meus populus mihi dicto audiens non fuit: Israelitæ mihi non obtemperarunt,

12 Itaque

12 Itaque eis libidinum suarum licentiam concessi, ut suis obsequantur consiliis.

13 Quod si mihi meus populus obediret, si Israelitas meis graderentur viis :

14 confestim eorum hostes domare m, conversa in eorum adversarios manu.

15 Subjectisque eis Jovæ inimicis, durarent in æternum,

16 me eos flore pascente tritici, & melle satiente rupis,

VESPERT.

Psal. LXXXII.

DEUS astat in concessu divino, in medio divorum judicans.

2 Quousque judicabitis iniquè, & impiis indulgebitis ? Sela.

3 Agite tenuium pupillorumque causam, inopes & pauperes absolvite.

4 Tenues & egenos liberate, eos ab impiorum defendentes injuria.

5 Indocti imperitique sunt, in tenebris gradiuntur, nutant omnia terrarum fundamenta.

6 Equidem vos universos appello divos, & supremi filios :

7 Veruntamen ut homines moriemini, utque quivis de principibus cadetis.

8 Surge Deus, judica terras, tu qui gentes omnes hæreditate obtenturus es.

Psal. LXXXIII.

O Deus, ne cess, ne connive, néve quiesce, Deus.

2 Nam ecce tumultuantur hostes tui, osiores tui caput offerunt.

3 Contra tuum populum ma-

litiosè consulant, conspirantes contra tuos intimos in hunc modum

4 Agite, deleamus eos ex hominum genere, ne amplius memoretur nomen Israelitarum.

5 Nam conspirant uno animo, isto contra te fœdere, tabernacula Idemæorum, Ismaelitarumque : Moabitarum, & Hagarænorum :

6 Gebalenses, & Ammonitæ atque Amalechitæ : Palæstina cum Tyriis.

7 Assyrii quoque sese eis conjungere, Loto prognatis opitulantes.

8 Fac eis ut Madianitis, ut Sisaræ, ut Jabini apud Cisonem fluvium :

9 qui apud Endor delei stercoreverunt humum.

10 Tracta eorum duces ut Orebam, ut Zebum, ut Zebam, & ut Salmunam omnes eorum gubernatores,

11 qui statuunt divinas occupare sedes.

12 Mi-Deus, utere eis ut rota, ut stipula jactata vento.

13 Ut sylvam comburit ignis, ut montes incendit flamma :

14 sic tu illos tua tempestate vexa, tuoque turbine perturba

15 Reple vultus eorum dedecore, ut tuum requiratur nomen, Jovæ.

16 Fœdè perturbentur perpetuo, turpiterque pereant :

17 ut intelligatur te solum isto nomine, Jovæ, supremum esse toto orbe terrarum,

Psal. LXXXIV.

O Amabiles tuas sedes, Jovæ armipotens.

2 Conficior animi desiderio

atriorum

atriorum Jovæ, & mente & corpore ad Deum immortalem o-
vans.

3 Etiam passer sibi domum invenit, & hirundo nidum, ubi pullos suos ponat ad suas aras. armipotens Jovæ, mi rex atque Deus.

4 Beati qui domi tuæ habitant, te continenter collaudantes. Sela.

5 Beati qui eas mente vias tenent, ut habeant firam in te potentiam.

6 Qui, si per flebilem transeant vallem, eam reddent fontalem, etiam cisternas prætergente pluvia.

7 Sempërque proficient in opibus, apud Deum in Sione apparituri.

8 Jovæ Deus armipotens, audi meas preces, ausculta Deus Jacobidarum. Sela.

9 Propugnaculum nostrum, aspice, Deus, & tui uncti personam respice.

10 Præstat enim dies unus in tuis atriiis, quam mille: malim in Dei mei domo ad limen esse, quam in impiorum tabernaculis habitator.

11 Nam sol & propugnaculum Jovæ Deus, Jovæ gratiam gloriamque confert iis, qui se gerunt innocenter, eis bona non denegans.

12 O armipotens Jovæ, beatus homo qui tibi confidit.

Psal. LXXXV.

FAvisti, Jovæ, terræ tuæ, revocatis ex captivitate Jacobeis.

2 Dedisti tuis veniam, obductis omnibus eorum peccatis. Sela.

3 Cohibuiti tantam istam

severitatem, istius iræ fervore coercito.

4 Reconcilia nos Deus nostræ salutis tuæ adversum nos sævitiam repressâ.

5 Perpetuone in nos deservies, iram istam per æterna secula retinens?

6 Nonne tu nos reconciliatus conservabis, ut tui latentur in te?

7 Exhibe nobis tuam, Jovæ, clementiam, tuamque defensionem præsta.

8 Audio quid promittat Deus Jovæ: promittit enim pacem suo populo, suisque piis, ita ut ad dementia non revertantur.

9 Certè adest eum reverentibus ejus præsidium, ut habitet in nostra terra gloria.

10 Pietas veritasque inter se se occurrent: justitia & pax deosculabuntur invicem.

11 Veritas ex terra germinebit, & justitia de cœlo exister.

12 Jovæ quoque bona dabit, & terra nostra suas fruges edet.

13 Illum antecedit justitia, in via vestigia ponentem.

M A T U T.

Psal LXXXVI.

PRæbe mihi aurem tuam, & exorare, Jovæ, inopi atque pauperi.

2 Tueri meam animam, qui pius sum: serva cultorem tuum, mi Deus, tibi confidentem.

3 Miserere mei, Jovæ, qui te totos dies invoco.

4 Exhilara meam, qui tuus sum, animam, qui ad te, Domine, animum attollo.

E e

5 Nam

3 Nam tu, Domine, bonus & facilis es, & ad clementiam proclivis, erga omnes te invocantes.

6 Ausculta, Jova, meas preces, attentus ad meam vocem supplicem :

7 qui te tum, cum sum in angustiis, imploro, quod tu mihi exorari soleas.

8 Nullus tibi deorum par est, Domine : nulla cum tuis facta sunt comparanda.

9 Omnes à te factæ gentes te coram adoratum venturæ sunt, Domine, tuumque veneraturæ nomen.

10 Nam solus tu magnus, tu mirificus es Deus. Erudi me, Jova, ad viam tuam, ut in tua fide gradiar : applica meam mentem ad tui nominis reverentiam.

11 Celebrabo te, Domine mi Deus, tota mente tuum nomen honorans in æternum :

12 qui, pro tua erga me clementiæ magnitudine, meam animam ab imo liberaris Orco.

13 Deus, confurgunt in me superbi, crudeliūque caterva mihi necem machinatur, te sibi propositum non habens.

14 Tu verò Domine, Deus exorabilis, & misericors, ad iram tarde, ad clementiam & auxilium propense,

15 respice me, & miserere mei : præbe tuam potentiam tuo servo, & ancillæ tuæ filium tuere.

16 Ede mihi faustum omen : quo viso meos pudeat osores, quod tu mihi, Jova, succurreris, meque fueris consolatus,

Psal. LXXXVII.

Cujus fundamentum est sanctis in montibus, amat Jova portas Sionis præ cunctis Jacobidarum domiciliis.

2 Gloriosa dicuntur de te, urbs divina. Sela.

3 Cum Ægyptum & Babylonem apud meos notos commemoro,

4 Addé Palestinam & Tyrum cum Æthiopia, ille ibi natus est.

5 De Sione verò dicetur, alium atque alium in ea natum, eamque ab ipso supremo esse conditam.

6 Si Jova scripto numeret populos, ille ibi natus est. Sela.

7 At in te cantores simul & tripudiantes, omnes mei fontes sunt.

Psal. LXXXVIII.

Jova meæ Deus salutis, apud quem dies noctesque conqueror,

2 admitte meas preces, præbe aurem meæ querimoniæ.

3 Nam animus mihi malis satur est, meaque vita ad inferos usque accedit,

4 Inter humatos habeor, ut homo invalidus,

5 inter mortuos defunctus, ut interempti in sepulchro jacentes, quorum tu jam non meministi, quique sunt ex tua procuracione exempti.

6 Tu me ad imum detrudis barathrum, in profundæ caliginis locum,

7 & iracundè urgens toto premis impetu. Sela.

8 Atque ita meos à me familiaris alienasti, ut me eis a**dominæ**

dominandum reddideris : ita inclusum, ut exitu caream.

9 In hac ego miseria, languentibus oculis, te, Jova, totos dies invoco, passus ad te palmis.

10 Nunquid tu mortuis facies admiranda ? aut ad te celebrandum manes resurgent ?

11 Scilicet in sepulchro tua clementia, tua fides in interitu prædicetur ?

12 Scilicet tua miracula in tenebris, tua justitia in oblivionis terra cognoscatur ?

13 Equidem te, Jova, imploro, & manè meis interpello precibus.

14 Cur hanc animam, Jova, rejicis, tuum mihi vultum abdens ?

15 Inops ego & moribundus à pueritia, tuos perfero terrores æstuans.

16 Tuæ me iræ obruunt, tuæ pervadunt formidines,

17 undatim circumdantes assidue, & simul obsidentes,

18 cum tu à me amicos necessariosque removeris, famiharēque mei delitefcant.

V E S P E R T,

Psal. LXXXIX.

TUAM, Jova, clementiam perpetuò canam, tuam fidem in alia atque alia secula hoc ore demonstrans.

2 Etenim cogito tuam clementiam perpetuò propagandam, qui tuam fidem coelis in ipsis constitueris, hunc in modum.

3 Percussit fœdus cum delecto meo, sic jurans Davidi meo cultori.

4 Ego tuam prolem in æternam condam, tuumque solium

in perpetuam ætates construam Sela.

5 Ergo coeli ipsi tua miracula, Jova, tuamque fidem in sanctorum cœtu concelebrant.

6 Nam quis in æthere cum Jova comparandus ? quis Jovæ similis est in genere divorum ?

7 Deus est in frequenti sanctorum concilio formidandus, omnibusque suis stipatoribus terribilis.

8 Jova Deus armipotens, quis tibi par est ? Jova præpotens, qui tua fide stiparis.

9 Tu superbix maris imperas, & fluctus cum attollit, coherces.

10 Tu Ægyptum clade attrivisti, tuos hostes tuæ lacerto potentix profligans

11 Tui sunt coeli, tua & tellus : mundum tu, & quicquid eo continetur fundavisti.

12 Aquilonem tu dexteramque creavisti : in tuo nomine ovant Tabor & Hermon.

13 Tu lacertum robore præditum, tu manum potentem, tu dexteram habes excellentem.

14 Tuum solium justitia & æquitate aptum est : tibi præstito adsunt benignitas atque fides.

15 Beatus populus, qui te, Jova, cantare norunt, in tui vultus lumine gradientes.

16 Qui in tuo nomine gestunt assidue, in tua sese jactantes justitia.

17 Nam tu eorum virium ornamentum es, tuoque favore cornu nostrum evehis.

18 Etenim Jovæ est nostrum propugnaculum, & sancti Israelitarum est rex noster.

19 Tu aliquando per prædictionem tuis piis pollicitus es in hanc sententiam :

E. e. z.

20 Auxi-

20 Auxilium heroi accom-
modavi, electum ex plebe ex-
tuli.

21 Nactus sum Davidem me-
um cultorem, quem meo sacro
oleo unxi.

22 Quem sic mea manu sta-
biliam, sic meo lacerto confir-
mabo,

23 ut eum non hostes supe-
rent, non iniqui homines op-
primant.

24 Et ejus hostes ei contun-
dam, & olores evertam, tantâ-
que eum fide prosequar, & be-
nignitate, ut in meo nomine
ejus cornu evehatur.

25 Ejusque manum mari, e-
jus dexteram fluminibus impo-
nam.

26 Ipse me suum patrem,
Deumque & suæ numen salutis
appellabit.

27 Ego quoque eum primo-
genitum efficiam, summum re-
gum terrarum.

28 Perpetuò meam erga eum
benignitatem retinebo, meum-
que fœdus ei fixum manebit.

29 Et ejus semen in æter-
num, ejus solium dum cœli du-
rabunt propagabo :

30 Quòd si ex eo prognati,
relictæ meæ legē, non se gesse-
runt ut meæ sententiæ postu-
lant :

31 si, profanatis meis placi-
tis, meæ præcepta non conser-
vaverint :

32 eorum equidem noxam
virgâ, eorum culpam plagis
vindicabo.

33 Sed meam erga eum be-
nignitatem non interrumpam,
neque fidem fallam.

34 Non meum fœdus viola-
bo, non oris mei pronunciatum
mutabo.

35 Semel per sanctitatem

meam juro, Davidi non men-
titurus

36 ejus semen æternum fore,
ejusque solium ut solem apud
me,

37 utque lunam duraturum
semper, ut sit testis fidus in æ-
there. Sela

38 Atqui tu uncto repudiato
& repulso irasceris.

39 Rescidisti quod tuo cul-
tori pactus eras, ejus diade-
mate humi prostrato.

40 Dirutisque omnibus ejus
septis, ejus munitiones in rui-
nam redegisti.

41 Prædæ est omnibus via-
toribus, ostentui vicinis.

42 Extulisti ejus adversari-
orum dexteram, exhilarasti om-
nes ejus hostes.

43 Ejus etiam ensis aciem
retudisti, eum in præliis non
stabiliens.

44 Ei dignitatem abrogasti,
ejus solium ad terram demo-
litus.

45 Ejus juventutis tempus
decurtasti, eum turpitudine ve-
stiens. Sela.

46 Quousque tandem, Jova,
latebis, ira ista quasi igne fla-
grans ?

47 Memineris ego quantu-
sim ævi, quàm frivolum crea-
veris omne genus hominum.

48 Quis homo vivit, qui non
sit mortem sensurus ? qui sic
animam suam ab orco vindica-
turus ?

49 Ubi est antiqua illa cle-
mentia, Domine, qui Davidi
fidem interpolito jurejurando
dedisti ?

50 Memento, Domine, igno-
minia tuborum, quam ego pe-
nitens à tam multis populis per-
fero :

51 quanta ignominia tui hostes, Jova, quanta ignominia tui uncti calces afficiant.

52 Laudandus Jova in perpetuum : Etiam atque etiam.

M A T U T.

Psal. XC.

DOMINE, tu nobis receptaculum es perpetuis seculis.

2 Tu, qui ante natos montes, ante formatam terram atque orbem, ab aeterno in aeternum Deus es.

3 redigis homines in pulverem, & humanum genus redire jubes.

4 Nam apud te mille anni habentur pro hesterno die praeterito, proque nocturnis excubiis.

5 Spargis eos, somnium sunt, ut manè gramen adolescit.

6 Manè florens adolescit, & vespere recisum arescit.

7 Nam ira tua consumimur, tua perturbati sevitia.

8 Tu vitia nostra in tuo conspectu, abdita nostra in tui vultus lumine collocas.

9 Etenim rota aetatis nostra irato te cedit : finimus annos nostros dicto citius.

10 Aetatis nostrae spacium septuaginta terminatur annis, aut (ut sit bona valetudo) octoginta : quorum tamen potissima pars labores sunt, & incommoda : tam celeri sectione avolumus.

11 Quod si quis irae tuae vim norit, sevitia tua est prout tui reverentia est.

12 Aetatem metiri nostram se ostende, ut mensem acqui-

ramus sapientem.

13 Reconciliare, Jova, quid differis ? & placare tuis.

14 Satiato nos manè tua clementia, & ovantes gaudebimus per omnem aetatem nostram.

15 Exhilara nos pro tempore, quo nos affligis : pro annis, quibus malum patimur.

16 Exhibeatur tuis opus, deusque tuum apud eorum natos,

17 Dominique Dei nostri voluptatem consequamur, & opus nostrarum manuum perage.

Psal. XCI.

QUI habitas in praesidio. Supremi, qui degis in Omnipotentis umbra.

2 statue Jovam tibi esse fiduciam, arcemque, & Deum cui confidas.

3 Is enim te à laqueo venatorio, ab exitiali peste defendet.

4 Te ala sua proteget, sub quoque pennis ejus tutus eris, ejus fidei scuto atque parmas.

5 Non tu nocturnos terrores, non volucres interdiu sagittas formidabis.

6 Non pestem in caligine pervadentem, non meridie grassantem luem.

7 Etiam si tibi ad lavam mille, ad dexteram decem millia occumbant, non modò id te non attinget,

8 verumetiam tuis ipsis oculis aspicies, & videbis impiorum poenas,

9 quoniam in Jova fiduciam, quoniam in Supremo perfugium tibi collocaveris.

10 Nihil tibi mali accidet, neque clades tuam domum accedet.

11 Nam de te suis mandabit angelus.

angelis, ut te, quocunque perges, tueantur:

12 qui te manibus sustineant, ne pedem ad lapides offendas.

13 Pardos pervades & aspidem: leones conculcabis, & dracones.

14 Quoniam mei percupidus est, eum liberabo: eum protegam, qui meum nomen agnoscat.

15 & ab eo invocatus exorabor: ei in adversis adero, eum liberans & honorans.

16 Eum ævi longitudine sagiabo, meamque ei salutem præstabo.

Psalm. XCII.

Convenit te, Jova, conceleberrare, tuumque, ô Supremum, nomen cantare.

2 tuam clementiam mane, tuam fidem noctu prædicando,

3 decachordo atque nablo, citharæque modulamine.

4 Sic enim me, Jova, tuis operibus delectas, ut ad manuum facta tuarum lætus exclamem:

5 O quàm magna facta tua, Jova, quàm profunda sunt cogitationes!

6 Hoc nesciunt stupidi, hoc non intelligunt insani:

7 idèò germinare impios sicut herbas, & omnes florere maleficos, ut in perpetuum inceant, te in sempiternum excellentem, Jova,

8 Nam certè tui hostes, Jova, nam certè tui hostes perituri sunt, & profligandi omnes malefici.

9 Cum interea extolles velut unicornis meum cornu, viridique delibutus oleo,

o pœnas hostium meorum, & incessantium me improborum

& oculis cernam, & auribus audiam.

11 Boni verò ut palmæ florebunt, ut cedri in Libano proficiant.

12 Sati in domo Jovæ, in Dei nostri atriis florebunt,

13 & adhuc in senio pingues virentesque forficabunt,

14 ut feratur æquum esse Jovam meum numen, iniquitatis expertum.

VESPERE.

Psalm. XCIII.

JOVA regnat excellentià vestitus, vestitus Jova accinctusque viribus, mundum ipsum condidit immobilem

2 Conditum est olim tuum solium, qui es ab omni æternitate.

3 Edant licet flumina, Jova, edant flumina sonitum, edant sursum flumina strepitum:

4 Tu tot aquarum sonitibus, tam insignibus maris fragoribus insignior es in sublimi, Jova,

5 Oracula tua certissima sunt: domum tuam decet, Jova, diuturna sanctitas.

Psalm. XCIV.

DEUS ultor Jova Deus ultor affliget.

2 Invehere terrarum arbiter: redde superbis præmium.

3 Quousque impii, Jova, quousque exultabunt impii?

4 Intoleranda verba profuerunt, insolescentes omnes malefici.

5 Populum tuum, Jova, attulerunt: tuum patrimonium affligunt,

6 Vidua

6 Viduas & peregrinos interrimunt, & pupillos occidunt:

7 & id videre Jovam, id Jacobidarum Deum negant intelligere.

8 Intelligite, o hominum stupidissimi, & insani: ecquando sapietis?

9 Scilicet aurium factor non audiet? aut oculorum formator non cernet?

10 scilicet gentium punitor non poenas sumet? Qui scire docet homines,

11 Jova scit hominum cogitationes esse vanas.

12 Beatus homo quem tu, Jova, corrigis, tuamque legem doces,

13 ut securum reddas à malis temporibus, dum cavatur impiis torea.

14 Non enim destituet Jova suum populum, non deseret suum patrimonium:

15 quin ad justitiam redeat judicium, quam sequantur omnes homines frugi.

16 Quis mihi resistit improbis? quis mihi cum maleficis congregatur?

17 Nisi Jova mihi succurreret, periculum esset ne apud inferos habitarem.

18 Sed cum mihi pedem labefieri cogito, tua mihi, Jova, adminiculatur clementia.

19 In totius mei pectoris solitudinibus, tua mihi consolatio recreat animum.

20 Nihil enim tibi commune est cum folio sceleratorum, qui facinora patrant ex instituto:

21 coeuntes contra justas animas, & innocentem sanguinem condemnantes.

22 Sed mihi Jova praesidio est: mihi Deus meus numen est, cui confidam:

23 qui illis injuriam rependet, & ob ipsorum improbitatem perdet eos, perdet eos Jova Deus noster.

MATUT.

Psal. XCV.

ADEST E, cantemus Jovam, resonemus nomen salutare nobis.

2 Interpellemus eum celebrando, cantionibus resonando.

3 Etenim Deus magnus est Jova, & rex omnium maximus deorum.

4 Cujus in manu terrae penetralia, ejus sunt montium altitudines.

5 Cujus est mare quod ipse fecit, siccumque suis quod manibus formavit.

6 Agite, veneremur supplices, flexis ante Jovam creatorem nostrum genibus.

7 Is enim Deus noster est, & nos ejus gubernationis populus, ejusque procurationis oves.

8 Cujus vocem si hodie audieritis,

9 nolite indurare corda vestra, ut in illo jurgio, ut in disputatione in solitudine,

10 cum me tentavere majores vestri, cum me probavere, quamvis meum vidissent opus.

11 Quorum generis ego quadraginta pertusus annos, cogitans homines esse focordes, meaque ignaros viae.

12 iratus juravi, non esse in meam requietem perventuros.

Psal.

Psal. XCVI.

Cantate Jovam novo carmine, cantate Jovam totius orbis terrarum.

2 Cantate Jovam, ejus nomen commendantes, ejusque tutelam quotidie prædicantes.

3 Ejus gloriam in gentibus, ejus miracula in omnibus narrate nationibus.

4 Nam maximus est Jova, & laudabilissimus, omniumque deorum formidabilissimus.

5 Omnes enim cæterarum nationum dii deastrî sunt: at Jova cælorum conditor est,

6 quem penes est majestas, & autoritas, cujusque in sacrario potentia est atque decus.

7 Tribuite Jovæ, ô populorum genera, tribuite Jovæ gloriam atque potentiam:

8 Tribuite Jovæ nomini gloriam, & munera ferentes venite in ejus atria.

9 Veneramini Jovam cum decenti sanctimonia: hunc contremiscite universus orbis terrarum.

10 Dicite per gentes, Jova regnat, is qui mundum condidit immobilem, populos ex a quo judicaturus.

11 Gaudeant cæli, exultetque tellus: intonet mare, & quod eo continetur.

12 Gestiant & agri & quicquid inest, tum omnes sylvarum ovent arbores.

13 In adventum Jovæ, qui venit, qui venit judicatum terras, orbem justè, & populos fideliter judicaturus,

Psal. XCVII.

JOVA regnat, exultet tellus, latentur tot insule,

2 Nube circumdatus & caligine, solium habet ex justitia & æquitate aptum.

3 Eum præcedit ignis, ejus hostes undique inflammans.

4 Micant per orbem ejus fulgura, quo viso terra concutitur.

5 Montes ut cera liquefunt, adventu Jovæ, adventu Domini totius terræ.

6 Ejus prædicant justitiam cæli: ejus gloriam vident omnes nationes.

7 Pudeat omnes simulachricolas, de deastris gloriantes: eum veneramini omnes dii.

8 Quo audito gaudeat Sion, latenturque Judææ puellæ, propter tua, Jova, judicia:

9 qui toto orbe terrarum summus, deorum omnium longè supremus es.

10 Odio habete malum, amatores Jovæ, qui piorum suorum vitas tuetur, eos ab impiorum manu defendens.

11 Lux seritur justis, & mente probis gaudium.

12 Gaudete justi in Jova, ejus sanctam celebrantes memoriam,

VESPERT.

Psal. XCVIII.

CANTATE Jovam novo carmine, qui mira facit, dum sibi sua dextera, suo sacro brachio victoriam parit.

2 Ostendit Jova suam victoriam, in oculis gentium suam patefacit justitiam:

3. memora

3 memor suæ erga domum
Israeliticam mansuetudinis, at-
que fidei, spectantibus Dei no-
stri victoriam omnibus terra-
rum finibus.

4 Resonate Jovam totus or-
bis : prorumpite, ovate & can-
tate,

5 Cantate Jovam cithara, ci-
thara & canora voce.

6 Buccinis & tubæ sonitu
personate ante regem Jovam.

7 Reboet & mare, & quod
eo continetur, orbis, & ejus
habitatores:

8 Ipsi manibus plaudant om-
nes, simulque montes ovent in
adventum Jovæ: qui venit ju-
dicatum terras, orbem justè, &
populos judicaturus ex æquo.

Psal XCIX.

JO V A regnat, contremiscant
populi : Cherubis insidet,
commoveatur tellus.

2 Jova in Sione aded magnus
est, omnes ut populos supere-
mineat.

3 Celebretur magnum istud
& terribile nomen, quod san-
ctum est.

4 Régis quidem potentia jus
amat : tu æquiritatem constituis,
tu jus æquumque facis apud
Jacobæos.

5 Extollite Jovam Deum no-
strum, ejusque pedum subsellium
veneramini, qui sanctus est.

6 Moses & Aharon ex ejus
sacerdotibus, & Samuel ex e-
jus nomen invocantibus, Jovam
invocantes exorabant,

7 eoque ipse in columna nu-
bis alloquebatur, conservantes
oracula & institutionem ipsis
ab eo traditam.

8 Tu, Jova, Deus noster, qui
et sic facilem Deum eis præbe-

bas, ut ab eis exorareris, ta-
men eorum factum ultus es.

9 Extollite Jovam Deum no-
strum, ejusque sanctum mon-
tem veneramini : nam sanctus
est Jova Deus noster.

Psal C.

Personate Jovam totus orbis :
servite Jovæ cum lætitia ;
venite in ejus conspectum cum
modulis.

2 Cognoscite Jovam Deum
esse, à quo, non à nobis ipsis
facti sumus, ejus populus, ejus-
que pascui oves.

3 Ingreddimini ejus portas
cum commendatione, atria cum
laudibus : cum celebrantes, e-
jus nomen collaudantes.

4 Nam bonus est Jova, per-
petuæ clementiæ, & semper
næ fidei,

Psal CI.

Clementiam júsque canam!
te, Jova, cantans.

2 Innocentiæ viam pruden-
ter insistam : quando ad me
venies, sincera me mente ge-
ram in mea familia.

3 Non mihi nequitiam pro-
ponam : maleficientiam sic exo-
sus, ut apud me non hæreat.

4 Perversa mens à me facer-
et, ignaro mali.

5 Detrahentes occultè alteri
evertam, supercilium & animi
elationem non feram.

6 Regionis fidelissimos quos-
que in oculis ferens, contuber-
nales habebó : qui se gerent
innocenter, mihi ministrabunt.

7 Non manebunt domi meæ
perfidiosi, non falsiloqui confi-
stent ante meos oculos.

8 Maturè evertam omnes re-
gionis impios, excindendo ex
Jovæ civitate omnes maleficos.

MATUT.

MATUT.

Psal. CII.

JOVA, audi meas preces, & meam admitte querimoniam.

2 Noli tuum mihi vultum abdere, cum versor in angustiis: præbe mihi aurem, invocanti protinus exoratus.

3 Nam mea quasi fumus evanescit ætas, meaque membra veluti torris arescunt.

4 Cor mihi velut icca siccat: herba, immemori capiendi cibi.

5 Tam gemebunda est mea vox, ut mihi adhæreant ossa carni.

6 Refero onocrotalum sylvestrem, solitario similis cuculo.

7 Pervigilo, qualis est solus in tecto passerulus.

8 Quotidiana me ignominia afficiunt hostes mei, & in me debacchantes conjurant:

9 adeo ut pulvere pro pane vescar, meamque potionem fletu diluam:

10 ob tuam sævitiam atque iracundiam, qui me sublatum abjeceris.

11 Ætas mea umbræ modo inclinatur, me herbæ ritu arescente.

12 At tu, Jova, qui manes æternus, cuiusque sempiterna est memoria,

13 tu age, miserere Sionis: nam tempus, nam ejus miserandi venit occasio.

14 Desiderant enim tui cultores ejus lapides, ejus miserti pulveris:

15 Ita gentes tuum, Jova, nomen, ita omnes terrarum re-

gea tuam revereantur gloriam:

16 quod instauraverit Jova Sionem, in sua conspicuus gloria,

17 & solitorum preces non aspernatus respexerit.

18 Scribetur hoc ad posteritatem, hominesque futuri Jovam collaudabunt:

19 qui Jova de suo sublimi fano despexerit, de cœlis terras aspiciens,

20 audiendo victorum gemitus, solvendo morti destinatos,

21 ut Jovæ nomen in Sione, ut Jovæ laus Hierosolymis prædicetur,

22 cum populi eodem, regnæque ad Jovam colendum convenerint.

23 Quem equidem meas vires in vitæ cursu affligentem, meum ævum decurtantem,

24 sic alloquor: Mi Deus, noli me in mediâ ætate tollere, tu qui annis sempiternus,

25 olim terram fundasti, cuiusque manuum opus sunt cœli.

26 Et illi quidem peribunt, te permanente, omnesque tanquam indumentum invererascunt, vestis in modum, te mutante, obsolescentes.

27 At tuorum cultorum nati (qui annorum es infinitorum) perdurabunt, eorumque stirps erit apud te stabilis.

Psal. CIII.

Collauda, anima mea, Jovam, & totum meum pectus sacrum ejus nomen.

2 Collauda, anima mea, Jovam, tot ejus beneficiorum haud immemor,

3 Qui, tuis tot vitis igno-
scens, tuos tot morbos sanat.

4 Qui vindicat ab interitu
tuam vitam, clementia te & mi-
sericordia coronans.

5 Qui bonis tuis satiat ma-
xillas, tuam quasi aquila ju-
ventam renovans.

6 Qui Jova æquum jūque fa-
cit omnibus oppressis.

7 Qui suas Mosis vias, qui
suam naturam ostendit Israeli-
tis.

8 Misericors & exorabilis
Jova, ira tardus, clementia mul-
tus.

9 non perpetuò rixatur, non
semper injuriæ memor est.

10 Non nos pro nostris pec-
catis tractat, non nos ut digna
sunt nostra vitia remuneratur.

11 Quin quantum terras su-
pereminet cæli, tantum excellit
ejus erga ipsius reverentes cle-
mentia.

12 Quantum distat oriens ab
occidente, tantum remover à
nobis delicta nostra.

13 Ut miseretur filiorum pa-
ter, sic Jova sui reverentium.

14 Novit enim conditionem
nostram, memor nos esse pul-
verem.

15 Hominis ætas similis est
graminis: floret ut flos terre-
stris,

16 qui à vento invasus nus-
quam est, eumque suus amplius
nescit locus.

17 At Jovæ clementia ab æ-
terno durat in æternum erga
ejus reverentes, & justitia erga
natos natorum:

18 erga ejus foederis conser-
vantes, & obeundorum ejus
placitorum memores:

19 Qui Jova solum sibi com-
posuit in cælis, regno suo om-
nibus imperans,

20 Collaudate Jovam ejus
Angeli virtute præstantes, ejus
exequentes jussa, auditis ejus
mandatis.

21 Collaudate Jovam omnis
ejus exercitus, ejus ministri e-
jus facientes voluntatem.

22 Collaudate Jovam univer-
sa ejus opera, in universis ejus
imperii locis: collauda animæ
mea Jovam.

VESPERT!

Psal. CIV.

COLLAUDA, animæ
mea, Jovam: Jova mi
Deus, perquam ma-
gnus es, autoritate vestitus, &
majestate.

2 Qui, lumine quasi veste in-
dutus, cælos tanquam velum
intendis.

3 Tuis aulis in aquis conta-
bulas, &, nubium vehiculo u-
tens, ventralis incedis.

4 Facis tibi ex spiritibus
nuncios, ex igne flammanti mi-
nistros.

5 Terram in suis basibus ita
fundasti, ut nullo commovea-
tur ævo.

6 Quam cum profundo tan-
quam veste operuisses, quæ su-
per montes stabant aquæ, te
increpante, fugerunt,

7 &, ad tui tonitruum sonum,
in locum sibi à te destinatum
(ascendentibus montibus, de-
scendentibusque vallibus) præ-
cipitaverunt.

8 Eis tu terminum statuisti,
quem non transeant, neque
terras iterum operiant.

9 Emitteris fontes in flumina,
quæ montes intermeent, unde
omnia terrestria bibant ani-
malia, & onagri sitim extin-
guant,

10 Ad ea coelestes habitant volucres, de mediis vocem frondibus emittentes.

11 Tu, montes ex tuis irrigans fornicibus, terram tuorum operum fructu exaturas.

12 Gramina pecudibus germinare facis, & herbas ad usum hominum, eliciens ex terra victum:

13 & vinum quod hominum exhilaret animos, & oleum quo niteant facies, & panem qui hominum corda sustentet.

14 Saturantur & arbores Jovæ, Libani cedri ab eo satæ:

15 ubi nidulentur aviculæ, & in pinnis ædificans ciconia.

16 Montes ardui damis, rupes cuniculis perfugio sunt.

17 Tu lunam statutorum temporum causa fecisti, solémque peritum occasus sui.

18 Si tenebras inducis, fit nox, in qua omnia sylvestria gradiuntur animalia:

19 Leones ad prædam frementes, & à Deo pabulum sibi petentes.

20 Oritur sol, sese recipiunt, inque suis lustris recubant.

21 Prodit homo ad opus munusque suum, usque ad vesperrum.

22 O quàm multa sunt opera tua, Jova! qui cuncta sapienter fecisti, cujus rerum plena tellus est.

23 Tum vastum illud, latèque patens pelagus, ubi natantia sunt innumera, animantes minutæ simul & magnæ.

24 Illac eunt naves, cum balæna illa, quam tu ut in eo ludat condidisti.

25 A te pendent omnia, ut eis suo tempore pastum suppedites:

26 quem, te dante, colligunt,

te manum aperiente, satiantur bonis.

27 Si faciem tuam abdis, conturbantur: si eorum spiritum comprimis, expirant, & in suum pulverem redeunt.

28 Si spiritum tuum emitis, recreantur, & terræ faciem renovas.

29 Duret Jovæ gloria in æternum, latante Jova suis factis:

30 cujus aspectu tellus concutitur, tactu montes fumant.

31 Canam Jovam dum vivam: cantabo Deum meum donec ero:

32 cui dum mea placeat oratio, in Jova lætabor.

33 Cum interea scelerati omnino ex orbe tollentur, & impii jam nusquam erunt: collauda, anima mea, Jovam. Halleluja.

M A T U T.

Psal. CV.

CELEBRATE Jovam, ejus & nomen invocantes, & naturam in populis demonstrantes.

2 Hunc canite, hunc cantate, tot ejus miracula meditantes.

3 Hujus in sancto nomine vos jactate, gaudentibus animis cupidorum Jovæ.

4 Studete Jovæ, ejusque potentie, ejus vultum requirentes continenter.

5 Recolite quæ edidit miracula, prodigia, & latas ab eo sententias.

6 O Abrahami stirps ejus cultoris: ô Jacobo prognati ejus electo:

7 Is Jova Deus noster est, cuius jura toto patent orbe terrarum:

8 memor in æternum sui fœderis, rei quam in mille seculis mandavit,

9 quod cum Abrahamo percussit, quod Isaac jurando confirmavit,

10 Idque Jacobo statuto, Israel pacto statuit æterno,

11 promittens sese eis Chanaanem daturum terram, eorum patrimonii sortem.

12 In qua cum essent exigui numero, pauci, & ii peregrini:

13 cumque ex aliis gentibus ad alias, ex aliis regnis ad alias migrarent nationes:

14 non permisit eis à quocumque injuriam fieri: quin eorum causa animadvertit in reges.

15 Nolite meos unctos tangere, ne sive nocere vobis.

16 Deinde, cum in ea regione famem excitasset, fracto omni alimentorum adminiculo,

17 Præmisit illis hominem, in servitutem venditum Josephum.

18 cujus pedes compedibus vexati, cujus anima tentata ferro est,

19 usque ad id tempus, quo venit quod erat de eo decretum: cumque Jovæ jussu exploratum,

20 rex hominum dominator eruentum, solvendumque curavit: & domus suæ dominum, omniumque suarum facultatum gubernatorem constituit:

21 ut & proceres ejus arbitratu suo cogeret, & senatores erudiret.

22 Ergo venit Israel in Ægyptum, peregrinatus est Jacobus in terra Chamea.

23 Atque ille populum suum ita fecundavit, ut eum supra ipsius hostes augeter.

24 Itaque illorum animos ad populi sui odium, ad suos cultores circumveniendo convertit.

25 Tum Mosè cultorem suum, & à se delectum Aharonem misit,

26 qui apud illos mandata ab eo ostenta & prodigia ediderunt in terra Chamea.

27 Tum tenebrarum obscuritatem invexit, illis ejus mandata non detrectantibus,

28 Mutavit illorum aquas in sanguinem, eorumque pisces necavit

29 Scavit eorum terram ranis, etiam in ipsorum penetralibus regum.

30 Jussit & insecta provenire, & pediculos in omnibus eorum finibus

31 Eis pluvie loco grandinem, flammantesque immisit ignes in eorum terram,

32 & eorum vites fientisque contudit, arborisque finium eorum perfregit.

33 Jussit & locustas bruchosque existere innumerabiles.

34 qui omnes in eorum territorio herbas, terræque fruges perederunt.

35 Occidit & omnia in eorum regione primogenita, omnia eorum virilitatis primordium.

36 Atque ita suos aurum argentumque ferentes eduxit nemine in eorum tribubus impedito,

37 gaudentibus eorum emigratione Ægyptiis, utpote eorum terrore percussis.

38 Ille nubem explicuit in operimentum, ignemque ad noctu prælucendum.

39 Petentibus coturnices in-
vexit, eosque coelesti pane sa-
tiavit

40 Cautem disclussit, unde,
scatente lympha, manavit per
deserta fluvius.

41 Meminerat enim quid
Abrahamo cultori suo sanctè
promississet.

42 Igitur populum suum cum
lætitia, delectos suos cum can-
tu eduxit :

43 eisque gentium aliarum
terras, eis populorum laborem
dedit possidendum :

44 ut ejus decreta legesque
tuerentur & conservarent. Ha-
leluja.

V E S P E R T)

Psal. CVI.

CELEBRATE Jovam,
qui bonus, qui æternæ
est clementiæ.

2 Quis Jovæ virtutes, quis
omnes fando laudes exprimat ?

3 Beati qui jus tuentur, qui
æquum faciunt omni tempore.

4 Memento mei, Jova, pro
tuo erga tuos favore : affice me
tua salute :

5 ut electorum tuorum bona
videam, ut tuæ gentis volup-
tate fruar cum tua glorians hæ-
reditate.

6 Peccavimus cum majori-
bus nostris, vitiosè & impiè egi-
mus.

7 Majores nostri in Ægypto
tua miracula non ritè perpende-
runt, tuorumque tot beneficio-
rum immemores, in ora maris
rubri rebellârunt.

8 Et tamen eos propter suum
nomen conservavit, ut suam o-
stenderet potentiam.

9 Incre, itaque & exiccato

mari rubro, per profunda duxit
tandem per sylvam,

10 & ab adversariorum manu
defendit, ab hostium manu vin-
dicavit :

11 cum interim eorum hostes
sic obruti fuerint aquis, ut ex
eis ne unus quidem superfue-
rit.

12 Itaque illi ejus dictis cre-
dentes ejus cecinere laudes.

13 Sed ejus factorum protu-
sus obliti, non expectato ejus
consilio,

14 Capti cupidine in sylvâ,
Deum in solitudine tentârunt :

15 qui eis ita postulata de-
dit, ut eis vitæ luem immise-
rit.

16 Item inviderunt Mosi in
castris, & Aharoni Jovæ sa-
cro.

17 Itaque tellus hians Da-
thanem devoravit, Abiramque
gregem obruit :

18 &, incenso in eorum cotu-
m igne, impios flamma com-
bussit.

19 Præterea fecere vitulum
in Horebo, constatunque vene-
rati sunt,

20 gloriam suam permutan-
tes cum herbivori bovis ima-
gine :

21 obliti sui conservatoris
Dei, qui tam magna in Ægypto,

22 tam mira in terra Cha-
mea, tam horrenda ad mare
rubrum fecerat.

23 Itaque statuerat eos ex-
tinguere, nisi Moses ejus ele-
ctus eum interpellasset in illa
strage, ut ejus sævitiam ab il-
lorum internecione retraheret.

24 At illi tam elegantem ter-
ram aspernati sunt, ejus dictis
non credentes :

25 & in suis murmurantes
tabernaculis, Jovæ dicto audi-
entes non fuere.

26 Ergo ille manum illis at-
tulit, eos per sylvas sternendo :

27 eorumque progeniem per
gentes deficiendo, & eos dis-
pergendo per terras.

28 Itemque, cum Baale Phe-
gore copulati, mortuales pol-
luerent victimas :

29 quibus eorum moribus
irritato Deo, grassata in eos
clades est :

30 Cum quidem exitit Phi-
nees, 21 cujus preces cohibita
clades est :

31 id quod ei iustitiæ datum
est, in omnem seculorum pe-
rennitate.

32 Adhæc ei ad aquam jur-
gii moverunt iram, aded ut
Mosi nocuerit eorum culpa.

33 Nam, per eos offensus a-
timo, perperam verba fecit.

34 Non delevère nationes,
quas eis Jovæ jusserrat: sed, cum
ceteris permixti gentibus, ea-
rum & facta didicerunt,

35 & statuas coluerunt, quæ
eis fuere detrimento, suosque
filios & filias sacrificarunt caco-
dæmonibus :

36 argue ita insontem sudere
sanguinem, videlicet liberum
suorum, quos Chananæorum
immolavère statuis, quo san-
guine incestata terra est.

37 Aded suis factis polluti,
& moribus meretricati sunt, ut
iratus suo populo Jovæ suam
abhorruerit hereditatem,

38 & illos, gentibus in po-
testatem traditos, inimicorum
imperio subjecerit :

39 à quibus hostibus vexati
sunt, & sub eorum ditionem
subjuncti.

40 Ille eos sæpenumero li-

beravit, cum ipsi suo consilio
ei adversarentur, suæque culpa
attenuarentur :

41 & in adversis respexit
rebus, auditis eorum querelis.

42 Memorque fœderis quod
ipsi cum eis intercedebat, re-
conciliatus est pro sua singulari
clementia :

43 & in eos misericordiam
commovit omnium, apud quos
erant captivi.

44 Serva nos, Jovæ Deus no-
ster, & ex ceteris gentibus
collige, ut tuum sanctum cele-
bremus nomen, in tuis nos lau-
dibus jactantes.

45 Collaudetur Jovæ Deus
Israelitarum per omnem æter-
nitatem, dicatque populus om-
nis, Amen. Haleluja.

M A T U T.

Psal. CVII.

CELEBRATE Jovam,
qui bonus, qui æterna
est clementia.

2 Dicant hoc Jovæ clientes,
quos ille vindicat ex pericu-
lis :

3 & diversis ex terris, ex o-
riente, occidente, septentrione
atque mari colligit.

4 Qui per sylvas & avia
loca errant, oppidum quod in-
colatur non invenientes :

5 famelici & sitibundi, ani-
mæque anxii : si in ea angustia
Jovam invocant, ille eos libe-
rat ex periculis :

6 Rectæque via eò deducit,
ut in oppidum veniant quod
habitetur.

7 Celebrent illi Jovæ cle-
mentiam & miracula apud ho-
minum genus,

8 qui satiaverit indigos, bonisque repleverit famelicos.

9 Qui in tenebris & funesta nocte sedent, miseria & ferro constricti:

10 Quoniam supremi Dei dictis & consilio contumeliose adversati sint:

11 quorum ille mentes labore domat, quique jacent indefensi,

12 si in ea angustia Jovam invocant, ille eos asserit ex periculis:

13 eos ex tenebris & funesta nocte eripit, abruptis eorum vinculis.

14 Celebrant illi Jovæ clementiam & miracula apud hominum genus:

15 qui ostia perruperit ærea, ferreæque claustra perfregerit.

16 Vesani, qui propter peccandi consuetudinem, proptereque sua vitia torquentur:

17 qui animo cibum omnem abhorrentes, ad lethi portas appellant:

18 si ea angustia Jovam invocant, ille eos asserit ex periculis,

19 suoque jussu sanandos curat, & ab interitu liberandos.

20 Celebrant illi Jovæ clementiam & miracula apud hominum genus,

21 faciuntque grati animi sacrificia, ejus opera cum cantu narrantes.

22 Qui navibus in mare descendunt, negocia in vastis exercentes aquis,

23 ii Jovæ facta & miracula vident in profundo.

24 Nam ille suo jussu venturum excitat tempestuosum, quo fluctus maris attollente,

25 ascendunt in cælum, descendunt in gurgites, animis

in tanto malo fatiscientibus.

26 Vacillant & titubant ebriorum more, absumpta omnium eorum peritia:

27 Quod si in ea angustia Jovam invocant, ille eos eripit ex periculis,

28 tempestatem tranquillans, illosque fluctus sedans:

29 qua illi tranquillitate læti, ab eo in optatum ducuntur portum.

30 Celebrant illi Jovæ clementiam & miracula apud hominum genus,

31 eum in hominum coetu extollescentes, & in senum consessu collaudantes.

32 Qui fluviis in sylvam, aquarum scatebras in loca siticulosa,

33 terram fertilem in salsam redigit, ob scelus incolarum.

34 Qui solitudinem reddit aqua stagnantem, aridumque solum lymphis scatens,

35 ibique famelicos collocat, qui habitandum condant oppidum,

36 agros conferant, vineas pangant fructuosum edituras proventum.

37 Atque eos ille multum foecundans auget, nec minus eorum pecus,

38 cum, oppressi malorum necessitate & mœrore, fuissent diminuti.

39 Aspergit contemptu primates, eosque per devia sentaque loca errare facit.

40 Pauperes autem à calamitate protegit, efficiens quasi ovium gentilitates.

41 Id quod videntes probolantur, cum omnis improbitas obmutescat.

42 Qui sapiet, hæc observabit, & intelliget beneficia Jovæ.

VESP.

VESPERTI

Pſal. CIX.

Pſal. CVIII.

COMPOSITO ſum animo, Deus, ad canendum, atque cantandum.

1 Age mea gloria: expergifcere nablum & cithara, expergifcar primo mane.

2 Celebrabo te apud nationes, Jova, te apud populos cantabo:

3 cujus clementiæ magnitudo coelos exuperat, cujus fides attingit æthera.

4 Evehere ſupra coelos, Deus, cujus gloria toto patet orbe terrarum.

5 Ut evadant tui dilecti, conſerva nos iſta dextera, mihi exoratus.

6 Promittit Deus in ſuo ſano, quæ læter: dividam Sichemam vallémque Sochotha dimetiar.

7 Meus eſt Galaadus, meus Manafſes, & Ephraïmus mei capitis firmamentum.

8 Judas meum eſt imperium: Moabus meæ lebes lotionis: ad Idumum jaciā meum calciamentum: in Palæſtinam adorem ſonabo.

9 Quis me ad urbem ſiſter munitam? quis me perducet ad Idumæum?

10 cū tu nos, Deus, rejeceris, neque cum noſtris proſciſcare copijs.

11 Fer nobis auxilium contra periculum, quando vana eſt humana deſenſio.

12 Per Deum fortia patrabimus, eo noſtros proterente perduelles.

O Deus mei laus, ne diſſimula. Nam impium perſidūmque os in me aperitur: adverſum me loquitur lingua mendax:

1 verbis circumſeſſus inimici, oppugnor immeritè.

2 Pro amore meo infeſtor, idque comprecatione uſus:

3 maloque pro bono, & odio pro meo amore afficior.

4 Præſce ei impium, eiſque Satan ad dexteram aſſet.

5 Cū judicabitur, abeat damnatū, ejūſque preces ei ſint crimini.

6 Sit ejus ætas brevis, ejus munus excipiat aliud.

7 Sint ejus nati pupilli, & uxor vidua:

8 errantēſque mendicent ejus liberi, indigentes, utpote dereliſti.

9 Irretiat creditor omnes ejus facultates, ejūſque labore parva diripiant alieni.

10 Ne ſit qui eum benignitate proſequatur, ne ſit qui ejus pupillorum miſereſcat.

11 Sit ejus exitus excidium, in poſteram deleto illorum nomine.

12 Recolatur ejus parentum culpa apud Jovam: nec ejus matris crimen oblitteretur.

13 Illōſque ſemper habens propoſitos Jova, extirpet ex terris eorum memoriam.

14 Quandoquidem, exercendæ beneficentiæ immemor, hominem inopem, pauperem, animoque ægrum perſequitur ad necem.

15 Et poſtquam infelicitatem amat, ea contingat ei: poſtquam

quàm felicitate non delectatur,
faceſſat ab eo.

17 Veſtiatur infelicitatis a-
miſtu, quæ ut aqua in ejus
viſcera, ut oleum in artus pe-
netret:

18 quæ ſit ei pro veſtis ami-
ſtu, proque cinſtu jugiter cin-
gendo.

19 Hæc merces à Jova meis
adverſariis eveniat, meæque
vitæ perniciem cogitantibus.

20 Tu verò, Jova Domine,
tranſige meum negotium pro-
pter tuum nomen: pro tuæ be-
neſicentiæ bonitate libera me.

21 Nam inops & pauper ego
ſum, cor in pectore ſaucium
habens.

22 Ut inclinans umbra diſ-
cedo, locuſtarum more ſtri-
dens.

23 Genua mihi labant præ
inedia, meo corpore defectu
pinguitudinis tabente.

24 Sûmque illis probro, qui
me ſpectantes motu capitis de-
rident.

25 Succurre mihi, Jova mi
Deus, conſerva me pro tua cle-
mentia:

26 Ut ſciatur hoc opus eſſe
tuum, hoc te, Jova, feciſſe.

27 Detestentur illi, tu fave-
as: eiſque turpiter conſutatis,
tuus ego gaudeam.

28 Veſtiantur adverſarii mei
ignominia, ſuæque turpitudinis
pallio induantur.

29 Agam Jovæ gratias in-
gentes hoc ore, & eum in fre-
quenti corona laudabo:

30 qui pauperi dexter aſti-
terit, eum ab ejus vitæ condem-
natoribus defendens.

MATUT.

Pſal. CXI.

AIT Jova Domino meo:
ſede ad meam dexte-
ram, donec tuos hoſtes
effecero ſcabellum pedum tuo-
rum.

2 Sceptrum tuæ potentie
mitter ex Sione Jova, ad domi-
nandum inter hoſtes tuos,

3 tuæ copie voluntarie el-
runt, quæ in die expeditionem
cum ſacra majeſtate facies,

4 ex utero auroræ habebis
rorem tuæ juventutis.

5 Jurat Jova, non mutaturus
ſententiam, te ſacerdotem eſſe
in æternum, ad rationem Mel-
chiſedeci.

6 Dominus tibi dexter, tum
cùm irasceretur, reges obrunca-
bit.

7 Ulciſcetur gentes cum va-
ſta ſtrage corporum:

8 caput obruncabit, quod
amplæ terræ præeſt, ita ut ex
torrente bibat in via, arque
ideo caput attollat.

Pſal. CXI.

Celebrabo Jovam toto corde
in proborum concilio, at-
que cœtu.

9 Magna ſunt facta Jovæ, ſtu-
penda quibuſcunque placent.

3 Ejus & opus autoritatis &
majeſtatis eſt, & juſtitia ſtat in
æternum.

4 Famam ſibi ſuis compara-
vit miraculis, exorabilis & mi-
ſericors Jova.

5 Prædam dedit ſui meruen-
tibus, memor ſemper ſuæ pa-
troniæ,

6 Facto

6 Factorum suorum vim suis offendit, dum eis gentium possessionem dedit.

7 Ejus manuum opera vera atque æqua sunt, fida sunt ejus omnia mandata,

8 fixa ad perpetuitatem, in fide & æquitate constituta.

9 Redimendos curavit suos: sanxit in æternum suum fœdus, sanctum & terribile nomen habens.

10 Sapientiæ caput est Jovæ metus: recte sapiunt, hæc quicunque præstant, quorum laus æterna manet:

Psal. CXII.

BEATUS homo qui Jovam reverens ejus præceptis multum delectatur.

2 Potens in terris erit ejus progenies: genus proborum fortunabitur.

3 In ejus domo erunt opes & divitiæ, ejus liberalitate in perpetuum manente.

4 Probis lux oritur in tenebris, qui mansueti, misericordes & liberales sunt.

5 Vir bonus miseretur & commodat, sua verba judicio temperans.

6 Nunquam enim commoveatur, estque benefici hominis æterna memoria.

7 Malorum auditu non terretur, tutum animum habens Jovæ fiducia.

8 Aded fixo animo est, ut nihil formidet, quin risurus sit hostium suorum pœnas.

9 Dispergit largiens pauperibus, durat semper ejus liberalitas, ejusque cornu extollitur gloriôsè.

10 Id quod videntes impii sic ægrè ferent, ut dentibus

frendentes contabescant, eorumque cupiditas peribit.

Psal. CXIII.

LAUDATE ò Jovæ cultores, laudate Jovæ nomen.

3 Commendetur Jovæ nomen deinceps in perpetuum.

3 Ab ortu solis ad occasum laudabile Jovæ nomen est.

4 Excellit gentes omnes Jovæ gloria cœlesti.

5 Quis est Jovæ Deo nostro conferendus? qui alta incens

6 humilia videt, cœlos incens videt terras.

7 Qui tenuem excitat ex pulvere, pauperem allevat ex fimo:

8 eum inter præcipuos collocans, inter præcipuos suorum.

9 Sterili familiam conciliat, liberos quibus mater gaudeat, Haleluja.

V E S P E R T.

Psal. CXIV.

CUM Israelitæ ex Ægypto, cum Jacobea domus emigraret ex populo barbaro,

2 Judæi Israelitæ Deo fuere sanctitati atque potestati.

3 Quo viso mare fugit, & Jordanis retrocessit.

4 Montes arietum, colles ovæ natorum ritu exiliverunt!

5 Quid tibi acciderat mare, ut fugeres? quid tibi Jordanis, ut retrocederes?

6 Quid vobis montes, ut arietum, quid vobis colles, ut ovæ natorum ritu exiliretis?

7 Ad Domini præsentiam contremisce tellus, ad Dei Jacobeorum præsentiam:

8 qui petram in aquæ stagnum, caute in aquæ fontem convertit.

Psal. CXV.

NEnobis, Jova, ne nobis, sed tuo nomini gloriam tribue, ob tuam benignitatem atque fidem.

2 Ne quærant gentiles ubi nam sit Deus noster: cum sit Deus noster in cœlis, quicquid ei libet faciens.

3 Illorum simulacra argentum aurumque sunt, humanarum opus manuum.

4 Os habent, neque loquuntur: oculos habent, neque vident.

5 Aures habent, nec audiunt: nares habent, nec olfaciunt.

6 Manus habent, neque tangunt: pedes habent, nec ambulant: nihil suo gutture sonant.

7 Tales erunt qui ea faciunt, quicunque fidunt eis.

8 Vos Israelitæ confidite Jovæ, quorum ille præsidium & propugnaculum est.

9 Vos domus Aharonis confidite Jovæ, quorum ille præsidium & propugnaculum est.

10 Vos Jovæ reverentes confidite Jovæ, quorum ille præsidium & propugnaculum est.

11 Jova nostri memor fortunabit, fortunabit Israelis domum, fortunabit Aharonis domum,

12 fortunabit Jovæ reverentes, parvos juxta atque magnos.

13 Amplificabit Jova vos,

vos, vestrosque natos.

14 Favorabiles eritis Jovæ cœli terræque creatori.

15 Qui cœlum, qui Jovæ cœlum habens, terram dedit hominum generi.

16 Quem Jovam non mortui non ulli ad silentium degressi collaudabant.

17 Sed nos Jovam commendabimus, deinceps in sempiternum. Haleluja.

M A T U T,

Psal. CXVI.

AM O Jovam, qui meam supplicem vocem exaudiverit:

2 quoniamque mihi aurem præbuit, ideo eum per omnem vitam invocabo.

3 Cum me mortis lora circumdarent, & Stygiæ invasissent angustiae: cum in periculum & solitudinem incidissem:

4 Jovæ nomen invocavi: obsecro, Jova, libera hanc animam.

5 Exorabilis, justusque Jova, Deus noster misericors,

6 custos Jova simplicium, me conservavit afflictum

7 Redi, anima mea, ad tuam quietem, postquam tibi Jova benefecit:

8 qui & animam meam à morte, & oculos à lacrymis, & pedes à casu liberavit,

9 ita ut verser apud Jovam in vivorum terris.

10 Equidem credidi, ideoque locutus sum, cum tantopere vexarer:

11 atque in hac trepidatione dixi, omnem hominem esse fallacem,

12 Quid

12 Quid Jovæ rependam pro tot ejus adversum me meritis?

13 Poculum sumam salutis, Jovæ nomen invocans.

14 Jovæ mea vota solvam, idque ejus omni populo præfente:

15 Qui Jova suorum mortem piorum tanti ducat.

16 Euge Jova: nam ego servus tuus, ego servus tuus sum, ancillæ tuæ filius, qui mea rupisti vincula.

17 Tibi sacrificium animi grati faciam, Jovæ nomen invocans.

18 Jovæ mea vota solvam, idque ejus omni populo præfente,

19 in atriis templi Jovæ, in medio tui Hierosolyma, Haleluja.

Psal. CXVII.

LAudate Jovam gentes omnes, hunc celebrate nationes omnes:

2 cujus Jovæ & clementia erga nos excellit, & fides æterna est. Haleluja.

Psal. CXVIII.

Celebrate Jovam, qui bonus, qui æterna clementia est.

2 Dicant Israelitæ ejus æternam clementiam.

3 Dicat Aharonis domus ejus æternam clementiam.

4 Dicant Jovæ reverentes ejus æternam clementiam.

5 Jovam in periculis invocavi, Jova me exoratus explicuit.

6 Jovam habens non metuo ne quid mihi faciant homines.

7 Jovam habens defensorem, visurus sum inimicorum meorum poenas.

8 Jovæ præstat fidere, quam homini.

9 Jovæ præstat fidere, quam primatibus.

10 Omne genus gentes me obsederant, quas tamen Jovæ nomine excidi.

11 Obsederant me etiam atque etiam, quas tamen Jovæ nomine excidi.

12 Obsederant me apum more, quas tamen quasi spinarum ignem extinctas Jovæ nomine excidi.

13 Tu me quidem impuleras ad cadendum, sed mihi Jova succurrit.

14 Jova mea potentia atque cantus, mihi saluti fuit.

15 Ergo victoriæ cantu bonorum domus perfonant: Jovæ dextera fortiter facit.

16 Jovæ dextera excellens, Jovæ dextera fortiter facit.

17 Non moriar, sed vivens Jovæ facta narrabo.

18 Castigavit me quidem Jovæ, sed neci non dedit.

19 Aperite mihi justitiæ portas, ut per eas ingrediar ad agendas Jovæ gratias.

20 Hæc Jovæ porta est, qua boni ingrediuntur.

21 Gratias ago tibi, qui mihi exoratus salutem attuleris.

22 Lapis ab ædificatoribus improbatus, adhibitus est ad caput anguli.

23 A Jova profectum est hoc, quod nobis mirum videtur.

24 Hanc diem Jova fecit, in qua lætemur exultantes.

25 Eja Jova, serva age, eja Jova, fave age.

26 Bene sit ei qui venit in Jovæ nomine: fausta vobis ominamur, ô Jovæ domestici.

27 Deus Jova nobis illucet: alligate

alligate festam hostiam reſti-
bus ad ara cornu.

29 Tibi, mi Deus, ago gra-
tias: te, mi Deus, extollo.

30 Celebrare Jovam, qui bo-
nus, qui æterna clementia eſt.

V E S P E R T.

Pſal. CXIX.

A L P H A.

BE A T I qui bene morati
ex Jovæ lege vivunt.

2 Beati qui ejus ob-
eunt oracula, toto corde ſtu-
dentes ei.

3 Qui, ſanè nihil iniquum a-
gentes, vivunt ad ejus nor-
mam.

4 Tu ſane inſtituta tradidiſti
diligenter ſervanda.

5 Utinam moribus ſim ad
ſervanda tua decreta compara-
tis.

6 Ita demum non fruſtra ero,
ſi omnia tua præcepta ſpecta-
bo.

7 Agam tibi ſincera mente
gratias, cum tuas juſtas ſenten-
tias didicero.

8 Tua decreta ſervabo: ne
me deſere omnino.

B E T H.

QUAM re purget ado-
ſcens ſuos mores? exe-
quendis tuis verbis.

2 Tibi toto corde ſtudeo, ne
me à tuis avoca præceptis.

3 In mente mea habeo re-
condita tua dicta, ne quid in-
te peccem.

4 Tu laudande Jova, doce
me tua decreta.

5 Hiſ ego labiis enumero
omnes oris tui ſententias,

6 Oraculorum tuorum rati-
one perinde oblector, ac ſum-
ma opulentiâ.

7 Tua mandata meditor, in-
tuens in tua inſtituta.

8 Tuis decretis oblecto me,
tuorum dictorum haud imme-
mor.

G I M E L.

Aſſice me tuum vitæ bene-
ficio, & tua dicta exe-
quar.

2 Revela meos oculos, ut vi-
deam tuæ legis miracula.

3 Peregrinus in terris ego
ſum: ne mihi ſubtrahæ tua
præcepta.

4 Mihi languet animus pe-
renni tuarum ſententiarum cu-
piditate.

5 Deſteſtabiles objurgas ſu-
perbos, à tuis præceptis deer-
rantes:

6 Avolve à me probrum at-
que contemptum, qui oracula
tua obo.

7 Quamvis contra me delibe-
rantes ſedeant principes, tamen
tuus ego tua decreta meditor:

8 Tamen oracula tua, mea
deliciæ, mihi ſunt pro conſilia-
riis.

D A L E T H.

HU M I proſtrata eſt anima
mea: conſerva mihi vi-
tam ex tuis promiſſis.

2 Mores meos expono, ut tu
exorere mihi: doce me tua
decreta.

3 In tuorum mandatorum ra-
tione inſtrua me, & tua medi-
tabor miracula.

4 Mihi perſuait animus præ
anxietate: erige me ut ſerunt
tua promiſſa.

5 Falſam viam à me remove,
&

& mihi per gratiam largire tuam legem.

6 Viam veritatis elegi, tuas mihi sententias proponens.

7 Adhæreo tuis oraculis, Jova, ne me frustra habueris.

8 Viam præceptorum tuorum curram, cum mihi mentem explicueris.

MATUT.

H. E.

INSTITUE me, Jova, in ratione tuorum decretorum: & ea prorsus exequar.

2 Erudi me in exequenda tua lege: & eam obibo toto corde.

3 Dirige me per iter præceptorum tuorum: nam id mihi placet.

4 Effice mihi mentem propensam ad tua oracula, non ad avaritiam.

5 Averte meos oculos ab intranda nequitia, vitam mihi in tuo conservans instituto.

6 Præsta mihi tuo promissa tua, qui te revereor.

7 Aufer meum dedecus, quod exhorreo: nam tuæ sententiæ bonæ sunt.

8 Cum sim tuorum mandatorum cupidus, conserva mihi vitam pro tua iustitia.

V. A. V.

Mihique tua contingant beneficia, Jova, tua defensio, ut fert tuum promissum.

2 Et dabo meo conviciatori responsum, tua fietus oratione.

3 Neve mihi prorsus ex ore

eripias verum verbum, qui a tuis sententiis pendeam.

4 Et tuam legem exequar jugiter in omnem perpetuitatem.

5 Atque ita expeditus incedam, quod tuis studeam mandatis.

6 Neque me de tuis apud reges oraculis loqui pudebit.

7 Méque tuis oblectabo præceptis, quæ amo.

8 Attollámque manus ad tua præcepta mihi dilecta, & tua decreta meditabor.

Z. A. I. N.

Memento quid mihi tuò promiseris, quo mihi spem fecisti.

2 Quæ quidem mea consolatio est in mea miseria, tuo promisso me conservante.

3 Arrogantes mihi magno pere illudunt, neque tamen a lege tua deflecto.

4 Memor tuarum sempiternarum, Jova, sententiarum, me consolor.

5 Horrore corripior ob impios tuæ legis desertores.

6 Cantilenæ mihi sunt tua decreta in peregrinationis meæ domicilio.

7 Recolo noctu nomen tuum, Jova, tuamque legem obo.

8 Hoc teneo, ut tua mandata exequar.

H. E. T. H.

TU mihi conditio es, Jova, cujus dictis parère statui.

2 Te coram oro toto corde, miserere mei ut promisti.

3 Recogito meos mores, meosque pedes ad oracula tua converto.

4 Festi-

4 Festino sine cunctatione ad obeunda tua praecepta.

5 Impiorum lora me implicent, non tamen legis oblitum tuæ.

6 De media nocte surgo ad te celebrandum, ob tuas justas sententias.

7 Conjungo me cum omnibus tui reverentibus, tuæque mandata exequentibus.

8 Benignitate tua, Jova, plenus est orbis terrarum : doce me tua decreta.

T E T H.

BENE facis mihi tuo cultori, Jova, ex tuo promisso.

2 Bonum sensum & scientiam doce me, qui tuis praeceptis fidem habeo.

3 Priusquam vexarer, errabam : nunc tuis dictis pareo.

4 Tu bonus & beneficus, doce me tua decreta.

5 Connectunt contra me mendacium arrogantes, tua mandata toto corde obeuntem.

6 Illorum cor quasi obesitate obtrusum est, cum ego me tua lege oblectem.

7 Mihi vexari conducit, ut tua decreta discam.

8 Mihi utilior est oris tui disciplina, quam aureorum argenteorumque millia.

V E S P E R T.

J O D.

MANUS tuæ me fecerunt atque condiderunt : erudi me ut discam tua praecepta.

2 Tui reverentes me viso lærabuntur, qui in tuo spem habeam promisso,

3 Scio, Jova, æquas esse tuas sententias : neque verè à te premi.

4 Sit mihi, quaeso, tua clementia solatio, ut tu mihi tuo pollicitus es.

5 Contingat mihi misericordia, ut vivam : nam tua lex meæ sunt deliciae.

6 Pudeat superbos, qui mihi exitium falsè machinantur : ego tua mandata meditabor.

7 Concilientur mihi, qui te verentur : tuæque norunt oracula.

8 Sit mea mens in tuis integra decretis, ne me pudeat.

C A P H.

ANimus mihi languet expectatione tuæ defensionis, in tuo promisso spem habenti.

2 Oculi mihi languent expectatione tui promissi, cogitanti ecquando sis me consolaturus.

3 Sum enim ut uter in fumario, haud immemor tamen tuorum decretorum.

4 Quòdnam mihi tuo spacium statuitur? ecquando de meis infectis fumes supplicium?

5 Cavant mihi superbi scrobes, non sanè ex tua lege.

6 Omnia tua praecepta vera sunt : succurre mihi, quem illi insectantur injuria.

7 Ferè me humi conficiunt, neque tamen tua mandata desero.

8 Pro tua clementia conserva me, & oris tui oraculo parebo,

L A M E D.

IN æternum, Jova, tuum verbum permanet in cœlis.

2 Sempiterna præditus es veritate, qui staturam terram condidisti.

3 Quæ quidem ex tua sententia stant hodie: nam omnia tibi serviunt.

4 Nisi tua mihi lex esset in deliciis, equidem in mea perire inopia.

5 Nunquam tuorum mandatorum obliviscar: nam per ea mihi vitam tueris.

6 Tuus sum, serva me qui tuis studeo mandatis.

7 Imminent impii meo exitio, qui tua oracula perpendo.

8 Omnium interiturarum rerum finem video: tuum præceptum perquam latè pater.

M E M.

ADedò tuam legem amo, ut hæc sit mea quotidiana meditatio.

2 Sapientiore me quam sunt hostes mei, reddit tua disciplina, quam perpetuò habeo.

3 Plus sapio quam mei doctores universi, quòd oracula tua mea sunt meditatio.

4 Senes intelligentia supero, quòd tua mandata teneo.

5 Ab omni via mala contineo meos pedes, ut tuis dictis paream.

6 De tuis sententiis non desecto, quòd tu me erudias.

7 Multo sunt verba tua meo palato & ori melle dulciora.

8 A tuis mandatis disco, ideòque omnes rastos more odi.

M A T U T.

N U N.

LUCERNA meo pedibus sunt tua dicta, meoque lux itineri.

2 Juravi (id quod præstabo) me servaturum esse tua justia jura.

3 Crucior vehementer, Jova, medere mihi, ut fert tua promissio.

4 Mei oris liberalitatem gratiam habe, Jova, & me tuas sententias doce.

5 Versor in perpetuo vitæ discrimine, neque tuæ legis obliviscor.

6 Mihi laqueum obtendunt impii, neque tamen ex tuis mandatis aberro.

7 Possideo oracula tua perpetuò, quæ sunt mei cordis gaudia.

8 Animum ad obeunda tua decreta applico, in perpetuum prorsus.

S A M E C H.

MAlè cogitantes odi, & tuam legem amo.

2 Tu mihi latebra & propugnaculum es, à cujus verbis pendeo.

3 Faceffite à me improbi, ut exequar Dei mei præcepta.

3 Sustine me oratione tua, ut vivam: nève meam expectationem frustrato.

5 Fulci me ut conserver, & tuis decretis semper oblectabor.

6 Conculcas omnes à tuis recedentes decreteris, quorum fallax sit calliditas.

G g

7 U

7 Ut scoriam deles omnes
terrarum impios, ideo tua amo
decreta.

8 Horret mihi corpus tui pa-
vore, tuas reformidanti senten-
tias.

AIN.

JU S æquumque facio, ne me
permittes meis oppressori-
bus.

2 Accommoda me tuum
cultorem ad bonum, ne mihi
superbi faciant injuriam.

3 Oculi mihi languent ex-
pectatione tuæ defensionis, ju-
stæque promissionis.

4 Tracta me tuum, ut tua
ferat clementia, meque tua de-
creta doce.

5 Tuus ego sum, erudi me
ut sciam tua oracula.

6 Tibi, Jova, agendi tempus
est, cum tua lex violatur.

7 Itaque tua præcepta plus
quam aurum & obrizum amo.

8 Itaque tuis omnibus man-
datis prorsum rectè utens om-
nem falsam consuetudinem odi,

P H E.

M Ira sunt oracula tua: ideo
ex animo tenco.

2 Rudimenta tuorum dicto-
rum rudes collustrant, & eru-
diunt.

3 Quæ quidem hianti ore
haurio: tantopere tua amo
præcepta.

4 Respice me, & miserere
mei, pro tua erga tui nominis
amantes æquitate.

5 Vestigia mea in tuis dictis
constabili, ne ullum dominetur
in me maleficium.

6 Vindica me ab hominum
injuriis, & tuis parebo man-
datis,

7 Illustra tuum me tuo vul-
tu, & tua me decreta doce.

8 Rivis aquæ manant oculi
mei: quoniam non servatur tua
lex.

Z A D-E.

Justus es, Jova, rectæque sunt
tuæ sententiæ.

2 Oracula tradidisti æquissi-
ma, atque verissima.

3 Conficior indignatione,
quod hostes mei tuorum dicto-
rum sint immemores.

4 Probatissima est oratio tua,
quam tuus ego diligo.

5 Parvus ego & contemptus
tua mandata non oblitus sum.

6 Justitia tua justitia est
sempiterna, tuæque lex vera.

7 In adversis periculisque
deprehensus, habeo tua præ-
cepta in deliciis.

8 Tuorum æquitas oraculo-
rum æterna est: erudi me, &
vivam.

V E S P E R T.

C O P H.

TO T O corde invoco,
exaudi me, Jova, &
tua tenebo decreta.

2 Te invoco, serva me: &
tuis oraculis parebo.

3 Diluculum querelis præ-
verto, à tuis dictis pendens.

4 Oculis vigilias anticipo,
tuis dictis meditandis.

5 Vocem meam exaudi pro
tua clementia, Jova, pro tua
æquitate vitam mihi custodi.

6 Adfunt persequentes flagi-
tia, à lege tua remori.

7 Ades tu, Jova, cujus omnia
præcepta vera sunt.

8 Jam diu de tuis oraculis
hoc scio, te ea in perpetuum
fundasse,

R E S C H.

RESCH.

TAV.

Vide meam miseriam, & me libera: qui tue legis oblitus non sum.

2 Age meam causam, meque assere, & ex tua promissione conserva.

3 Absit salus ab impiis, quoniam tuis decretis non student.

4 Multa præditus es misericordia, Jova, conserva me pro tua æquitate.

5 Multi sunt qui me insectantur, mihi que adversantur: neque tamen à tuis oraculis deflecto.

6 Videns perfidos crucior, quod tuis dictis non parent.

7 Considera me tua mandata amare, Jova: pro tua clementia conserva me.

8 Tuorum dictorum caput est veritas, suntque tue omnes justæ sententiæ sempiternæ.

SCHIN.

MATUT.

Psal. CXX.

ME principes insectantur immerito, qui mente tua dicta formido.

2 Lætor ego tuis verbis, perinde ac qui multam nactus est prædæ.

3 Falsa odi atque detestor, amans tuam legem.

4 Septies quotidie te laudo, ob tuas justas sententias.

5 Multa pax est tue legis amatoribus, nec est eis impedimentum.

6 Intueor tuam tutelam, Jova, tuæque præcepta exequor.

7 Animo tua oracula tenco, et multum amans.

8 Servo tua mandata atque oracula: nam mei mores omnes tui sunt expoliti.

Accedat in tuum conspectum oratio mea, Jova: ex tuo promisso erudi me.

2 Veniat in tuum conspectum mea supplicatio: defende me ut pollicitus es.

3 Fundent mea labra laudem, quod tua me decreta docueris.

4 Eloquetur lingua mea tua dicta, cujus omnia præcepta justa sunt.

5 Sit mihi tua manus auxilio, qui tua mandata elegi.

6 Cupidus sum tue defensionis, Jova, tuæque lex, meæ sunt deliciae.

7 Vivat hæc anima ut te laudet, tuæque sententiæ me juvent.

8 Erro velut ovis perdita, quære me tuum, qui tuorum præceptorum memoriam non deposui.

CUM Jovam rebus in adversis invoco, exaudit me.

2 Jova, libera hanc animam à falsis labiis, à lingua perfida.

3 Qui tibi dabit, aut quid addet tibi lingua fraudulenta,

4 sagittæ militares acutæ, carbonæque juniperini?

5 Hei mihi qui tamdiu peregriner, habitans cum Cedarianis tabernaculis.

6 Ego diutius habito cum pacis osoribus,

7 qui, me pacis mentionem faciente, ad bellum inclinant.

G g 2

Psal.

Pfal. CXXI.

ATtollo oculos in montes,
unde mihi venit auxilium.

2 Auxilium meum à Jovæ est,
cæli terræque creatore.

3 Non finet tuos labefieri
pedes, non dormitabit custos
tuus.

4 Scito non dormitaturum,
neque dormitaturum custodem
Isrælitarum.

5 Jovæ tuus custos, Jovæ um-
bra tua, tibi dexter adest.

6 Te neque sol interdiu, ne-
que luna noctu feriet.

7 Jovæ te ab omni malo, Jovæ
tuam animam tuebitur.

8 Jovæ te & euntem & rede-
untem tuebitur, deinceps in
sempiternum.

Pfal. CXXII.

Dilector eis qui me sic ad-
hortantur: Eamus in Jo-
væ domum.

2 Astant nostri pedes in tuis
portis Hierosolyma.

3 Hierosolyma extructa ut
urbs sibi simul conjuncta.

4 Quò quidem tribus ascen-
dunt, tribus Jovæ, ex edito Is-
rælitis oraculo, ad Jovæ nomen
celebrandum.

5 Illic enim sita sunt tribuna-
lia judicialia, tribunalia domus
Davidis.

6 Orate pacem tuam, Hiero-
solyma, cujus amatores sospites
sint.

7 Sit pax in tuo propugnacu-
lo, felicitas in tuis palatiis.

8 Propter fratres cognatós,
que meos tuæ paci consulam.

9 Propter domum Jovæ Dei
nostri tuo bono studebo.

Pfal. CXXIII.

AD te oculos attollo, & cos-
licola.

2 Et quidem ut servorum o-
culi dominorum manum, ut an-
cillæ oculi heræ manum: sic
nostri Jovæ Deum nostrum in-
tuentur, dum misereatur nostri.

3 Miserere nostri, Jovæ, mi-
serere nostri, qui multo sumus
contemptu saturi:

4 quorum animi multa sunt
opulentorum derisione, fastuo-
sorum contemptu saturi.

Pfal. CXXIV.

Nisi Jovæ nobis adfuisset (di-
cant Isrælitæ) nisi Jovæ
nobis adfuisset, cum in nos con-
surgere homines:

2 jampridem nos vivos de-
vorassent, cum in nos arderent
ira,

3 jampridem nos aquæ inun-
dassent, obratos torrente:

4 jampridem nos impotentes
obruissent aquæ.

5 Agimus Jovæ gratias, qui
nos non passus sit prædam esse
dentibus illorum.

6 Vita nostra sicut avicula e-
vasit aucupum laqueum: rupto
laqueo nos evasimus.

7 Nobis auxilium est in Jovæ
nomine, cæli terræque creato-
ris,

Pfal. CXXV.

QUI Jovæ confidunt, simi-
les sunt Sionis montis, qui
perpetuò manet immobilis.

2 Et montes Hierosolymæ
& Jovæ suum populum circun-
dat hinc in sempiternum.

3 Non enim residebit impie-
tatis sceptrum in justorum so-

tem, ne iusti manus admoveant nequitia.

4 Benefac, Jova, bonis, & mente rectis.

5 Qui verò ad suas perversitates declinant, eos ducet Jova cum maleficis, salvis Israëlitis,

VESPERT.

Psal. CXXVI.

CUM revocaret Jova Sionios captivos, videbamus nobis somniare.

2 Tunc & ora nostra risu, & linguae cantu plenae erant:

3 tunc dictitabatur inter gentes: Jova his magna praestitit.

4 Jova nobis magna praestiterat, id quod laetabamur.

5 Revoca Jova, nostros captivos, annuum ritu meridiano-

rum.

6 Qui serunt cum lacrimis, cum cantu messuri sunt.

7 Qui stendo it, carum semen ferens, rediturus est cum aptu, suos ferens manipulos.

Psal. CXXVII.

Nisi Jova domum instruat, frustra laborant qui eam instruunt: nisi Jova urbem custodiat, frustra vigilat custos.

2 Frustra & summo mane surgitis, & tardè resideris, victu vescentes laborioso, aded ille dilectis suis somnum conciliat.

3 Liberorum quidem haereditas à Jova est: sortus ventris premio datur ab eodem.

4 Quales sunt in manu viri fortis sagittae, tales sunt juvenutis nati.

5 Felices qui talibus referunt habent pharetras: non illi

frustrabuntur, cum disceptabunt cum adversariis in curia.

Psal. CXXVIII.

Beatus est, quicumque Jovam reverens vivit ad ejus normam.

2 Labore manuum tuarum si vesceris, beatus es, & bene tibi erit.

3 Uxor tua similis erit fecundae viti, in lateribus domus tuae: liberi tui quasi olivarum plantae circum tuam mensam.

4 Sic quidem certè fortunabitur homo Jovae metuens.

5 Sic te fortunabit Sionius Jova, ut Hierosolymae bonum videas per omnem vitam.

6 Videas & natorum tuorum natos, salvis Israëlitis.

Psal. CXXIX.

Saepe oppugnatus sum à pueritia (dicat Israëlita)

2 saepe oppugnatus sum à pueritia, neque tamen expugnatus

3 Dorsum meum araverunt aratores, longos ducentes sulcos.

4 Jova justus abruptit impiorum lora.

5 Turpiter retrò aguntur omnes Sionis ofores:

6 Sùntque similes herbae testorum, quae, priusquam evelatur, arescit:

7 qua neque messor manum, neque manipulator sinum implet:

8 neque dicunt viatores, Adsit vobis Jovae favor: fausta vobis precamur per Jovae nomen;

Psal. CXXX.

EX profundo te invoco, Jova.

2 Domine, audi vocem meam : præbe aures attentas meæ voci supplici.

3 Si vitia observaveris, Jova Domine, quis stabit ?

4 Sed est in te facilitas, ut reverendus sis.

5 Jovam spero, speranti animo ejus promissum suspiciens.

6 Animo Dominum suspicio, à matutinis custodiis, ad alteras matutinas custodias.

7 Suspiciat Israëlita Jovam : nam in Jova est clementia, multumque præsidii.

8 Et is Israëlitam vindicturus est ab omnibus ejus vitiis.

Psal. CXXXI.

JOVA neque animum effero, aut supercilium tollo :

2 neque majora, aut magis ardua, quam pro me tracto.

3 Quin animum meum sic ad modestiam composui, ut est ablactatus erga matrem, quasi ablactatum habeam animum.

4 Suspice Israëlita Jovam, hinc in sempiternum.

MATUT.

Psal. CXXXII.

MEMENTO, Jova, Davidis, & ejus tantæ molestiæ.

2 Qui Jovæ juravit, qui sic Jacobeorum numini vovit.

3 Neque meæ domus tectum subibo, neque cubicularem lectum inscendam,

4 neque meis oculis somnum, meis palpebris soporem concedam.

5 quin Jovæ locum, quin Jacobidarum numini domicilium invenero.

6 Ecce autem id Ephratæ audivimus, id in sylvestribus agris invenimus.

7 Intremus in ejus domicilium, veneremur ejus pedum scamnum.

8 Surge, Jova, in tuam requietem, tuque, tuæque arcæ potentie.

9 Tui sacerdotes justitia vestiantur, tuique pii ovent.

10 Propter Davidem tuum, ne averiare uncti tui faciem.

11 Juravit Jova Davidi, si dem non revocaturus :

12 ex ventris tui fortu imponam tuo solio.

13 Quod si servaverint tui nati meum fœdus, & oracula quæ eos docuero, eorum quoque nati in perpetuum sedebunt tuo solio.

14 Delegit enim Jova Sionem, eam sibi sedem optans.

15 Hæc est mea sempiterna requies, quam mihi habitandam concupivi.

16 Cujus & annosam fecunditatem dabo, & pauperes saturabo vitæ :

17 & sacerdotes salute vestiam, & pii ovabunt.

18 ibi germinare faciam cornu Davidis, lucernam unctio meo componens.

19 Ejus hostes pudore circumfundam, cum interea ipse diadema floridum gestabit,

Psal. CXXXIII.

Quam suave, quamque
jucundum est, habitare
fratres simul.

2 Ut bonum unguentum quod
ex capite in barbam, barbam
inquam Aharonis, & vestimen-
torum oram defluit.

3 Ut ros Hermonius, qui
defluit in montes Sionis, ubi
Jova semper duraturam concili-
at abundantiam bonorum.

Psal. CXXXIV.

Collaudate Jovam, omnes
Jovæ cultores, qui noctu
manetis in Jovæ domo.

2 Attollite manus ad sanctu-
arium, Jovam collaudantes.

3 Faveat tibi Sionius Jova,
coeli terræque conditor.

Psal. CXXXV.

Laudate Jovæ nomen, lau-
date, & Jovæ cultores,

2 qui degitis in Jovæ domo,
in atriis domus Dei nostri.

3 Laudate Jovam, qui tam
bonus sit, cantate Jovæ suave
nomen.

4 Nam Jacobeos Jova, Israël-
litas sibi delegit in peculium.

5 Scio enim Jovam domi-
nūque nostrū omnium esse
maximum deorum.

6 Quicquid ei liber, facit
Jova in coelis & in terris, in a-
quis & undis omnibus.

7 Nebulas excutit ab ultimis
terris: fulgura per pluviam fa-
cit: ex suis ventos cellis exci-
tat.

8 Qui occidit Ægypti pri-
mogenita, tum hominum tum
pecorum,

9 missis in medio tui, Ægypte!
offentis, & prodigiis in Phara-
onem, omnesque Pharaonios.

10 Qui multas occidit gen-
tes, regesque potens interfe-
cit.

11 Sehonem Amorrhæorum,
& Ogum Basanæ regem, omni-
aque regna Chanaanæ:

12 & eorum terram possiden-
dam, possidendam suis dedit
Israhēlitis.

13 Jova, tuum nomen æter-
num: Jova, tui memoria pe-
rennis est.

14 Patrocinatur enim suo po-
pulo Jova, sui cultoribus re-
conciliatus.

15 Gentium signa argentum
aurūque sunt, humanarum o-
pus manuum.

16 Os habent, neque loquū-
tur: oculos habent, neque
vident:

17 aures habent, nec audi-
unt: nec est in eorum ore spi-
ritus.

18 Tales sunt eorum autores,
quicunque eis confidunt.

19 Vos domus Israël com-
mendate Jovam: vos domus A-
haronis commendate Jovam:

20 Vos domus Levis commen-
date Jovam: vos Jovæ reveren-
tes commendate Jovam.

21 Commendetur Sionius Jo-
va, habitator Hierosolymæ. Ha-
leluja,

VESPERT.

Psal. CXXXVI.

CELEBRATE Jovam,
quia bonus, quia æter-
na benignitate est.

2 Celebrate deorum Deum,
quia æterna benignitate est.

3 Celebrate

3 Celebrate dominorum Dominum, quia æterna benignitate est.

4 Qui solus magna facit miracula, quia æterna benignitate est.

5 Qui celos prudenter fecit, quia æterna benignitate est.

6 Qui terram super aquas extendit, quia æterna benignitate est.

7 Qui ingentia fecit luminaria: quia æterna benignitate est.

8 Solem ad moderationem diei, quia æterna benignitate est.

9 Lunam & stellas ad moderationem noctis, quia æterna benignitate est.

10 Qui Egyptum clade affecit primogenitorum, quia æterna benignitate est.

11 Et ex eorum medio eduxit Israëlitas, quia æterna benignitate est.

12 Forti manu porrectoque brachio, quia æterna benignitate est.

13 Qui mare rubrum in partes diffudit, quia æterna benignitate est.

14 Et per ejus medium trajecit Israëlitas, quia æterna benignitate est.

15 Impulitque Pharaonem & ejus copias in mare rubrum, quia æterna benignitate est.

16 Qui suos per deserta loca duxit, quia æterna benignitate est.

17 Qui magnos reges occidit, quia æterna benignitate est.

18 Qui nobiles reges interemit, quia æterna benignitate est.

19 Schonem Amorrhæorum regem, quia æterna benignitate est.

20 Et Ogum Basanæ regem, quia æterna benignitate est.

21 Eorumque terram dedit possidendam, quia æterna benignitate est.

22 Possidendam suis Israëlitis, quia æterna benignitate est.

23 Qui in humilitate nostra memor fuit nostri, quia æterna benignitate est.

24 Nosque nostris eripuit adversariis, quia æterna benignitate est.

25 Qui victum suppeditavit omnibus animalibus, quia æterna benignitate est.

26 Celebrate cœlestem Deum, quia æterna benignitate est.

Psal. CXXXVII.

AD Babyloniz fluvios sedebamus, idque plorantes, cum recordaremur Sionem,

2 suspensis in ea regione citharis nostris ad salices.

3 Illic enim nostræ captivitatis & ejulationis autores carmina nos lætitiâque poscebant:

4 Canite nobis carmen aliquod Sionium.

5 Quo pacto canamus Jovannum carmen in aliena terra?

6 Quando te sumus obliti, Hierosolyma, oblita est nostra dextera.

7 Adhæret lingua nostra parato, nisi tui simus compotes, nisi Hierosolymam ad nostræ lætitiæ caput adhibeamus.

8 Reminiscere, Jova, Idumæorum, qui die Hierosolymæ dicebant, Evertite, evertite funditus eam.

9 O puella Babylon devastanda, felix, qui tibi tua in nos merita rependet,

10 felix, qui correptos tuos
infantes saxa allides.

Psal. CXXXVIII.

TE tota mente celebrabo, te
apud divos cantabo.

2 Ad tuum sacrum sanum
venerabor, tuumque celebrabo
nomen, ob tuam benignitatem
atque fidem, qui promissa tua
facias majora, quam est tuum
tantum nomen.

3 Qui me invocantem exau-
dias, meam animam fortiter
evahens.

4 Te, Jova, celebrabunt terra-
rum reges omnes, cum audive-
rint oris tui promissa:

5 canentque Jovæ mores, cu-
jus Jovæ tanta sit gloria.

6 Qui Jova sublimis cum sit,
humilia respiciat, excelsitatem
procul perspicuam reddens.

7 Si in mediis verfer peri-
culis, tu me servabis, & ho-
stium meorum iræ manum tuam
objiciens, ista me dextera de-
fendes.

8 Tu, Jova, meam rem pera-
ges: Jova æterna benignitate
preditus manuum tuarum facta
non omittes.

M A T U T!

Psal. CXXXIX.

JOVA, tu me exploratum
cognitumque habes.

2 Tu me sedentem surgen-
temque nosti, meam longè ra-
tionem perspicuens:

3 Me gradientem cubantem-
que cingis: omnesque meas ra-
tiones pervestigatas habes;

4 adeo ut ne prolaram qui-

dem mea lingua sententiam tu,
Jova, pernoctas.

5 Tu me & à tergo & à fron-
te formasti, mihi que manum
istam admovisti.

6 Cujus rei cognitio adeo
difficilis est & ardua, ut eam
ego consequi non possim.

7 Quoniam declinem tuum
spiritum? aut quod tuam fugiam
presentiam?

8 Sive, cælum scandam, ibi
tu es, sive in orco cubem, tu
ades.

9 Sumam auroræ alas, habi-
tem in ultimo mari:

10 etiam illic tua me manus
tenebit, tuæque dextera com-
prehendet.

11 Quod si me certè tene-
bris occultandum cogitem, ipsa
mihi nox lumen est.

12 Ipsæ etiam tenebræ tibi
non contenebrant: ipsæque nox
splendet ut dies, nullo tenebra-
rum lucisque discrimine.

13 Tu meos enim renes pos-
sides, qui me in mea matris
utero composueris.

14 Ago tibi gratias, quod
tam abstrusa ratio mirificè in
me adhibita est: mirifica sunt
tua facta, id quod ego animo
præclare recognosco.

15 Non te latuere mei artus,
cum in abdito fierem, ingeniosè
contextus in ima terra.

16 Mei rudimenta vidi
tuis oculis, eaque spacio con-
formanda temporis, omnia, ne
uno quidem excepto, erant in
tuo descripta codice.

17 Vah quanti apud me sunt
tue rationes, Deus! quarum
tanta summa est,

18 ut, cum eis numerandis
invigilo, sint arena numerosio-
res, & adhuc tecum hæream.

19 O si evertas impios, Deus: facessite à me homines sanguinari.

20 qui de te nefarie loquuntur adversarii tui nequitia elati.

21 Nempe tuos osiores, odi, Jova, tibi contrariis insensus.

22 Et quidem odio capitali odi, eos hostium numero habens.

23 Explora me, Deus, meam mentem nosciras: proba me meos sensus nosciras.

24 Et vide an sim in prava vivendi via, meque in viam ducito durabilem.

Psal. CXL.

Defende me, Jova, à malis hominibus, ab inhumanis hominibus me tuere.

2 Qui, animis male cogitantes, quotidie bella moluntur.

3 Acuiunt suos dentes ut serpens, virus aspidis habentes sub labiis. Sela.

4 Tutare me, Jova, ab impiorum manibus: ab inhumanis hominibus tuere me, qui mea labefactare vestigia cogitant.

5 Abscondunt mihi laqueos atque funes superbi, tendunt secundum semitam reia: mihi ponunt offendicula. Sela.

6 Equidem Jovam meum appello Deum: ausculta, Jova, vocem supplicationis.

7 Jova Domine, meae firmitatem salutis, qui meum caput protegis, quodcumque sumenda arma tuos.

8 Noli impios Jova voti reddere compotes, ne, si eis conata secundes, insolescant. Sela.

9 Forum caput, qui me circumveniunt, obruat facinus, quod ipsorum labra moluntur,

10 Opprimantur carbonibus in ignem deturbari, in specus unde non emergant.

11 Homo linguarum ne consistat in terris: inhumanus homo male agatur in ruinam.

12 Scio Jovam inopam pauperumque litem & causam aucturum esse.

13 Certè justii tuum celebrabunt nomen, habitabunt in tuo conspectu probi.

Psal. CXLII

JOVA, te invoco, festina ad me, ausculta vocem qua te invoco.

2 Habeantur apud te meae preces pro suffitu, & manuum extensio pro ferto vespertino.

3 Impone, Jova, custodiam ori meo, serva meorum labiorum ostium.

4 Ne inclina meum animum ad rem malam, ut sim impiis ingenii moribus cum maleficiis: neve eorum vescar deliciis.

5 Verberent me justii, beneficii loco ducam: castigant me, id mihi pro prestantissimo erit unguento: neque solum mihi caput non laedent, verumetiam in eorum incommodis precabor.

6 ut eorum condemnatores per saxosa praecipitentur loca, ut audiant quam sit oratio mea suavis.

7 Ut sulcari proscindique terra solet, membra nostra ad orci fauces disperguntur.

8 Atqui in te, Jova Domine, conjectos oculos, in te fiduciam habeo: noli vitam meam profundere.

9 Tutare me ab injuria laquei, quem in me tendunt, & à maleficorum tendiculis.

10 Decidant simul in suos
casses impii, dum interim ego
transco.

V E S P E R T.

Pfal. CXLII.

V O C E mea Jovam in-
voco, voce mea Jovæ
supplico.

2 Apud hunc orationem me-
am fundo, apud hunc angorem
meum indico,

3 animo meo sese in me cru-
ciant. Et tu quidem viam
meam nosti: in semita qua
sum iturus, abditur mihi la-
queus.

4 Ad dexteram intuens, vi-
deo, nullum esse qui me agno-
scat: periit mihi perfugium,
non est qui meam vitam cu-
ret.

5 Ad te clamo, Jova, te meam
educiam, te meam appello for-
tem in terra viventium.

6 Attende meam querimo-
niam, qui tantopere sum atte-
nuatus: defende me à meis
infectis, qui sunt me potentio-
res.

7 Educe ex clauistro hanc ani-
mam, ad tuum celebrandum no-
men: stipabunt me iusti, cum
tu sic de me fueris meritis.

Pfal. CXLIII.

Jova, audi meas preces: an-
sculta meæ supplicationi pro
tua fide: exaudi me pro tua
justitia.

2 Nève in ius mecum, qui
tuus sum, venito: nam coram
te nemò mortalium absolvetur.

3 Hostis enim, hanc animam
persequens, meam vitam pes-
cundat humi: me ad tenebras

redigit, in qualibus sunt per-
petuò mortui.

4 Itaque æstuat mihi ani-
mus: mihi mens penitus atto-
nita est.

5 Recolo prisca tempora: re-
cogito tua tot opera, tuarum
manuum facta contemplans.

6 Ad te manus pando, ani-
mo te suspiciens ut terra sti-
culosa. Sela.

7 Propera exaudire me, Jo-
va, animo deficientem: ne mi-
hi tuum vultum abde, ut fixi
quales qui descendant in ba-
rathrum.

8 Nuncia mihi maturè tuam
benignitatem, quæ tibi confido,
ostende mihi qua via gradiar,
qui ad te animum attollo.

9 Libera me à meis hostibus,
Jova, ad quem perfugio.

10 Doce me tuam exequi vo-
luntatem, tu qui meus es Deus:
deducat me tuus bonus spiritus
per planum solum.

11 Propter nomen tuum, Jo-
va, conserva mihi vitam: pro
tua justitia eripe ex periculo
hanc animam.

12 Et pro tua benignitate
everte meos hostes, & omnes
vitæ meæ adversarios perde,
quoniam tuus ego sum.

M A T U T,

Pfal. CXLIV.

G R A T I A S ago Jovæ
meo numini, qui meas
manus ad certamen,
meos digitos ad pugnam do-
cet:

2 in me beneficas, mea ark,
meum propugnaculum, meus de-
fensor, meus clypeus, cui con-
fidam:

fidam : qui meum populum mihi subjecit.

3 Jova, quid est homo, ut ejus habeas rationem ? quid est homine natus, ut eum cures ?

4 Homo perinde ac nihil est, cujus ætas velut umbra prætereat.

5 Jova, inclina coelos tuos, & descende : tange montes, & fumabunt.

6 Stringe fulmen, quo eos dissipas : mitte tuas sagittas, quibus eos disturbes.

7 Porrige manus tuas ex alto : eripe & libera me ex tantis aquis, ex manu generis alienorum : qui & os falsiloquum, & dexteram habent fallacem.

8 Deus, te novo carmine canam, te decachordo cantabo riabulo :

9 qui des regibus salutem, qui Davidem tuum à noxio asferas gladio.

10 Eripe & libera me ex manu generis alienorum, qui & os falsiloquum, & dexteram habent fallacem.

11 Nam nostri quidem filii sunt crescentibus similes plantis, in pueritia : nostræ filiae quasi angulares quædam columnæ, templi similitudine instructæ.

12 Penaria nostra altè referta sunt, ab alia annona in aliam : balaptes nostræ millecuplis, decies millecuplis per vicos nostros fortibus augentur.

13 Boves habemus oneris ferentes : nulla frages, nullus abactus, nulla est in vicis nostris ejulatio.

14 Beatus populus cum quo sic agitur : beatus populus cujus Jova Deus est,

Psal. CXLV.

Extollam te, mi Deus rex, tuumque nomen in perpetua commendabo secula.

2 Te quotidie commendabo, tuumque nomen in perpetua laudabo secula.

3 Adeò magnus, adeò laudabilis est Jova, ejus ut sit inexplicabilis magnitudo.

4 Seculum seculo succedens tua facta prædicat, tuasque virtutes indicat.

5 Tuæ gloriose majestatis decorem, tuæque mira facta meditabor.

6 Tuorumque arduorum potentia facinorum dicitur, narrant me tuam magnitudinem.

7 Tuæ singularis bonitatis prædicabitur memoria, tuæque decantabitur justitia.

8 Exorabilis & misericors est Jova, ad iram tardus, clementiæque magnus.

9 Bonus est omnibus Jova, & in omnia sua opera præditus lenitate.

10 Celebrant, te Jova, omnia tua opera : tui te pii collaudant :

11 tui regni gloriam dicentes, tuamque virtutem eloquentes :

12 ad declarandas hominum generi tuas virtutes, tuique gloriosi majestatem regni.

13 Regnum tuum regnum est omnium seculorum : imperium tuum in omnem duratur ætatum seriem.

14 Jova omnes & cadentes sustiner, & lapsos allevat.

15 Omnium oculi sunt in te conjecti, eisque tu suo tempore passum largiris,

16 aperta que manu omnia
viventia optatis satias.

17 Justus est Jova in suis om-
nibus institutis, benignus in
suis omnibus factis.

18 Præsens adest Jova omni-
bus se invocantibus, omnibus
qui eum fidenter invocant.

19 Voluntatem facit eorum
qui eum reverentur, eosq; qui-
ritantes exaudiens conservat.

20 Tuetur Jova omnes sui a-
mantes, omnesque perdit im-
pios.

21 Jovæ laudes eloquetur os
meum, celebrabuntque omnia
mortalia ejus sanctum nomen
in omnem perpetuitatem,

Psal. CXLVI.

Lauda, anime mi, Jovam.

2 Laudabo Jovam donec
vivam : Deum meum cantabo,
donec ero.

3 Nolite primatibus, nolite
homine nato confidere, cui sa-
lus non est :

4 qui cum spiritum efflat, &
in suam revertitur humum, tum
pereunt ejus conatus.

5 Felix qui præsidium ha-
bet in Deo Jacobeorum, in Jo-
vam Deum intuens.

6 Qui cæli terræque, maris
& omnium quæ sunt in eis,
conditor, fidem servat in per-
petuum.

7 Qui Jova jus reddit affe-
ctis injuria: victum dat fameli-
cis : victos solvit.

8 Jova cæcos illustrat, Jova
collapsos attollit : Jova justos
amat.

9 Jova peregrinos tuetur :
pupillos & viduas sublevar,
& impiorum institutum ever-
tit.

10 Regnet in sempiternum

Jova Deus tuus, ô Sion, in per-
petua secula, Hal elusa.

V E S P E R T.

Psal. CXLVII.

COLLAUDATE Jo-
vam : convenit enim
Deum cantare nostrum :
nam jucunda est laudationis e-
legantia.

2 Extruit Hierosolymam Jo-
va, extorres congregaturus Is-
raëlitas.

3 Is est qui sanat mente fra-
ctos, eorumque medetur dolo-
ribus.

4 Computat numerum stella-
rum, omnes appellans nomina-
tim.

5 Magnus est Dominus no-
ster, multarumque virium, &
immensæ prudentiæ.

6 Sublevar humiles Jova,
impios sternit humi.

7 Iterate Jovæ prædicatio-
nem, cantate Deum nostrum
cithara.

8 Qui cælum nubibus obdu-
cit : qui parat telluri pluviam :
qui facit ut germinent montes
gramina.

9 Suum bestiis pabulum dat,
corvorum pullis clamantibus.

10 Cui non equi robur ac-
ceptum est, non viri crura pla-
cent.

11 Placent Jovæ, qui eum
reverentur, ejus benignitatem
suspicientes.

12 Commenda Hierosolyma
Jovam : lauda Deum tuum Sion.

13 Qui tuarum claustra por-
tarum confirmat, tuos in te na-
tos felicitans.

14 Qui tuis pacem finibus
conciliat, te tritici polline sa-
turans.

H h

15 Qui

15 Qui simul ac terræ mandatum dat, confestim currunt ejus dicta.

16 Qui dat nivem tanquam lanam: pruinam spargit ut cinerem.

17 Jacit suam glaciem frustularim, cujus frigus est intolerabile.

18 Itemque ea dato liquescit mandato, eoque suum revocante statim fluit aqua.

19 Is sua dicta Jacobeis, sua placita & sententias Israëlitis indicavit.

20 Id quod non fecit ulli cæterarum gentium, nec illæ jura norunt. Haleluja.

Psal. CXLVIII.

LAudate Jovam cœlestia, laudate supremis in locis.

2 Hunc omnes ejus angeli, hunc universus ejus exercitus laudate.

3 Hunc sol & luna, hunc omnia laudate siderum lumina.

4 Hunc cœlorum cœli, hunc aquæ laudate cœlestes.

5 Hæc Jovæ nomen collaudent, quo jubente creata sunt:

6 Quæque ipse statuit in perpetuum, præscripta lege non violanda.

7 Laudate Jovam terrestria, cete & omnes undæ.

8 Ignis & grando, nix & vapor, ventus procellosus ejus mandatum exequens

9 Montes & colles omnes, arbores fructiferæ, cedrique omnes.

10 Ferae & pecudes omnes, reptilia & alatae volucres.

11 Reges terrarum & nationes omnes, principes & terrarum gubernatores omnes.

12 Adolescentes simul & vir-

gines, senes pariter & juvenes:

13 collaudent Jovæ nomen: cujus unius cum adeo augustum nomen sit, ut ejus majestas terra cœloque pateat,

14 evehit tamen sui populi cornu, ad omnium piorum laudem suorum, videlicet Israëlitarum hominum ei proximorum, Haleluja.

Psal. CXLIX.

CANITE Jovæ laudes novo carmine, in cœtu piorum.

2 Lætentor Israëlita in creatore suo, exultent Sionii in suo rege:

3 ejus nomen choris laudantes, eum tympanis citharisque cantantes.

4 Favet enim Jova suo populo, suos ornaturus humiles salute.

5 Exultabunt pii gloriose, in suis ovantes cubilibus:

6 Dei prædicationem in gutture, & gladium in manu habentes ancipitem:

7 ad sumendum de gentibus supplicium, ad capiendas de populis penas:

8 ad eorum reges catenis, ad nobiles vinculis constringendos ferreis:

9 ad exercendum præscriptum in eos judicium, quod sit omnibus ejus piis ornamento, Haleluja.

Psal. CL.

LAUDATE Deum in ejus sano: laudate in ejus potestatis æthere.

2 Hunc ex ejus virtutibus, hunc secundum ejus excellentiam

tem laudate magnitudinem.

3 Hunc tubæ clangore, hunc nablīs & citharis laudate.

4 Hunc tympanis & choris, hunc laudate fidibus & modulīs.

5 Hunc vocalibus cymbalis, hunc tinnientibus laudate cymbalis.

6 Omnia Iovam laudent animantia. Haleluja.

Hactenus ex Hebræo. Quod sequitur carmen, apud Græcos extat, extra centum quinquaginta carminum numerum, & Davidi ascribitur, cum singulari certamine cum Goliā pugnasset.

CUM fratrum meorum infimus, & paternæ familiæ

natu minimus, pascere meī patris oves,

2 feci meis manibus instrumentum, meisque digitis psalterium concinnavi.

3 Quod quis meo Domino renunciavit? ipse ipse Dominus exaudit.

4 Ipse me, suo misso nuncio, à mei patris ovibus abduxit, suoque unctorio inunxit oleo.

5 Cūque mei fratres pulchri magnique forent, non tamen probavit eos Dominus.

6 Ego ad congregiendum cum Palestino illo processi: qui cū me per suos deastros execraretur,

7 Ego, ipsius ense stricto, ei caput abscidi, & Israëlitarum ignominiam abolevi.

FORMULÆ PRECUM

IN USUM

NAVIGANTIUM.

¶ *Officium Matutinum & Vespertinum in usum Navigantium idem erit cum eo, quod habetur in Libro Precum Publicarum.*

¶ *Duarum quoque sequentium Precationum in Regiis Navibus quotidianus usus erit.*

O Æterne Domine Deus, qui solus exporrisgis cœlos, & superbiæ maris imperas, qui terminum definivisti aquis duraturum, donec lux simul & tenebræ deficiant, dignare nos famulos tuos, unâ cum classe, qua meremur, in omnipotentem & clementissimam tutelam tuam recipere. Nos à periculo maris, & vi hostium prohibe, ut clementissimæ Reginæ nostræ *ANNÆ* & regnis suis præsidio simus, ipsæque tutelæ, qui negotia sua licita exercentes mare peragravit, ut nostræ Insulæ habitatores tibi Deo nostro in pace & tranquillitate serviant, nos autem redeamus incolumes, uberatam terræ, & laborum nostrorum fructus percepturi, & gratâ memoria tantam misericordiam prosequentes, extollamus & illustremus sanctum no-

men tuum, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

Collecta.

Singulas nostras actiones, clementissime Domine, favore tuo præveni, & nos assidue adjuvando progredi facias, ut in omnibus operibus nostris inceptis, continuatis, & in te finitis, sacrosanctum nomen tuum illustremus, & tandem pro clementia tua sempiternam vitam consequamur, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

¶ *Precationes in Maris Procellis à Navigantibus usurpanda.*

O Potentissime & gloriosissime Domine Deus, qui jubente increbescunt venti, & fluctus maris attollunt, quique illius iram coërces, nos Creaturæ tuæ, miseri autem peccatores, in summas angustias adducti, ad te perfugimus ad auxilium, serva nos, Domine, perimus. Confitemur nos Tui, Dei nostri, oblitos esse, dum in nullo periculo versaremur, & undique extaret tranquillitas, tacitamque scripti tui vocem audire, & præcepta tua exequi

no;

noſuiſſe. Nunc autem explora-
tum habemus, quàm horrenda
ſunt omnia tua mira & infue-
ta facinora, tæque ſum-
mum eſſe Deum, ſupra om-
nia formidandum. Hiſigitur de
cauſis divinam Maieſtatem tu-
am reverentia proſequimur,
Numen tuum agnoſcentes, &
clementiæ tuæ opem imploran-
tes. Adeſto, Domine, & ſerva
nos pro ſingulari tua miſericor-
dia, in Jeſu Chriſto Filio tuo,
& Domino noſtro. *Amen.*

¶ *Aus hac.*

O Glorioſiſſime & clemen-
tiſſime Domine Deus, qui
humilia vides cælos incolens,
reſpice, quaſumus, & exaudi
nos, te de profundo invocan-
tes, fatigue faucibus, quæ nos
jam nunc devoraturæ ſunt. Ser-
va nos, Domine, perimus. Vivi
vivi tibi gratias agent. Ede tuam
potentis imperii vocem, quæ
ſavientes ventos, & mare turbidum
objurget, ut, ex his angu-
ſtiis erepti, vivamus tibi ſer-
vituri, & per omnem vitam
hoſtram tuum nomen illuſtre-
mus. Exaudi, Domine, & ſerva
nos, propter infinita merita no-
ſtri Servatoris, collaudandi Filii
tui, & Domini noſtri, Jeſu Chri-
ſti. *Amen.*

¶ *Precaſio dicenda ante commiſ-
ſum navale prælium cum quo-
vis hoſte.*

O Potentiſſime & glorioſiſſi-
me Domine Deus, Domine
omnipotens, qui regis omnia, &
tuo imperio ſubjicis, Tu pro-
ſuſti judicis tribunali ſedes,
ideoque, imminente hoc peri-
culo, tuæ divinæ Maieſtati ſup-
plicamus, ut tu cauſam ſuſcipere

velis, & ſis hujus inter nos &
hoſtes noſtros cauſæ arbiter.
Excita virtutem tuam, Domine,
& nobis ſuppetias veni, quia
permittis nihil fortitudinem ad
bellum conferre, neque tibi
eſt difficilius exiguis copiis de-
fendere, quam magnis. Ne tan-
torum flagitiorum querelæ ad
ſumendum de nobis ſupplicium
te excitent, ſed nos miſeros fa-
mulos tuos veniam ſuppliciter
exorantes, tuamque opem im-
plorantes exaudias, ſiſque no-
bis munimento ab inimicis no-
ſtris. Et inter omnes conſtet
te noſtrum eſſe Servatorem, &
potentem liberatorem, per Jeſum
Chriſtum Dominum noſtrum,
Amen.

¶ *Brevēs quædam Orationes in
uſum eorum qui non poſſunt
preſentes adeſſe & intereſſe ca-
terorum Præcibus, prohibente
Prælio, aut Tempeſtate.*

¶ *Præcationes Generales.*

Tuam, Domine, miſericordi-
am nobis peccatoribus
exhibe, & pro clementia tua
ſerva nos.

Tu ille ſummus Deus, qui
condidiſti, quiſque regis omnia:
ô gratia tui nominis nos libe-
ra.

Tu ſummus ille Deus, ſupra
omnia formidandus: ô ſerva
nos, ut te laudibus effera-
mus.

¶ *Speciales Præcationes habito
reſpectu ad hoſtem.*

TU, Domine, juſtus es ac po-
tens, ô ſuſcipito noſtram
cauſam adverſus hoſtes.

O Deus, turris valida omni-
bus qui ad te perſugiunt ad
H h 3 auxilium,

auxilium, à vi hostium nos prohibe.

O Domine armipotens, tu praelium pro nobis confice, ut te illustremus.

Ne finas nos vel peccatorum onere, vel vi hostium demergi.

Exurge, Domine, defende; & libera nos propter nomen tuum.

¶ Breves Precationes respectu habito ad tempestatem.

TU, Domine, qui maris iram coërces, exaudi invocatus, & serva nos, ne pereamus.

O collaudande Servator, qui discipulos tuos jamjam in tempestate perituros servasti, exaudi nos, & serva, quæsumus.

Miserere nostri, Domine.

Miserere nostri, Christe.

Miserere nostri, Domine.

Deus Pater, Deus Filius, Deus Spiritus Sanctus sua erga nos utatur clementia, & servet nos nunc, & in perpetua secula. Amen.

Pater noster, qui es in coelis, sanctè colatur nomen tuum. Veniat regnum tuum. Fiat voluntas tua, ut in coelo, sic & in terrâ. Victum nostrum alimentarium da nobis hodiè. Et remitte nobis debita nostra, ut & nos remittimus debitoribus nostris. Neve nos in tentationem inducito, sed à malo tue- re, quoniam tuum est regnum, & potentia, & gloria in sempiternum, Amen.

¶ Imminente periculo, quotquot à nauticis laboribus absque Navis periculi vacare poterunt, ii convocabuntur omnes, & peccatorum suorum humilem edent Confessionem coram Deo: In qua unusquisque serio attendat ad singula ea peccata, quorum accusabit eum Conscientia, dicens prout sequitur.

OMnipotens Deus, pater Domini nostri Jesu Christi, Conditor omnium rerum, omniumque hominum. Judex, confitemur, & deploramus tot tantæque scelera, & peccata nostra, quæ subinde in divinam tuam Majestatem, cogitatione, verbis, & re flagitiosè admisimus, ira & bile tua in nos meritissimè commota. Nos serio ad frugem redimus, ex animo anxii ob delicta nostra: eorum recordatio nobis acerbata est, quæ quasi grave quoddam onus nos opprimunt. Miserere nostri, miserere nostri, clementissime Pater, Remitte nobis præterita commissa, propter Filium tuum Jesum Christum Dominum nostrum. De etiam, ut posthac semper tibi serviamus, & placeamus in novitate vitæ, ad laudem & gloriam tui Nominis, per Jesum Christum Dominum nostrum. Amen.

¶ Tum Presbyter, si ullis adfuerint in Navi, hanc formulam absolventi pronuntiabit.

OMnipotens Deus, pater noster cælestis, qui per singularem suam clementiam, omnibus ex animo ad frugem redeuntibus, & vera fide ad illum conver-

conversis, Veniam peccatorum pollicitus est, vestri misereatur, remittat vobis peccata omnia, & eorum vos absolvat: confirmet & corroboret vos in omni bono opere, vosque ad vitam æternam perducatur, per Jesum Christum Dominum nostrum. Amen.

*Gratiarum Actiones post Tempe-
ratem.*

P S A L. lxvi.

Sonate Deum totus orbis:

Cantate nomini ejus gloriam, laudis ei præstantes honorem.

Dicite Deo, ô quàm horrenda sunt tua facta? tibi, propter magnitudinem tuæ potentie, tui subjiçuntur hostes.

Te universus orbis terrarum colet, atque cantabit: tuum nomen cantabit.

Adeste, considerate Dei opera, quàm sit erga genus humanum natura mirificus.

Mare convertit in siccum: tractum est flumen pedibus, nobis ibi ed lætantibus.

Qui sua virtute dominatur æternum, oculis ita gentes speculans, ut se contumaces non efferant. Sela.

Commendate populi Deum nostrum, ejus laudationis voce personantes.

Qui nostras vita donat animas, pedes nostros labare non passus.

Expertus es tu quidem nos, Deus: nos explorasti sicut exploratur argentum.

Nos in retia egisti: nos cruciatu laterum affecisti.

Homines imposuisti caputibus

nostris, venimus per ignes & per aquas: & idem nos in ubertatem eduxisti.

Veniam in ædem tuam cum victimis, mea tibi vota perfoluturus,

Quæ labiis nuncupavi, quæ ore promisi in meis adversis.

Victimas tibi pingues immolabo, cum arietino iussu: faciam cum hircis boves. Sela.

Adeste, audite, dum narro, omnes Dei reverentes, quid mihi præstiterit.

Eum ore invocavi, & lingua subvexi.

Quòd si cuiuspiam criminis mihi conscius fuisset, non exaudivisset Dominus.

Atqui exaudivit Deus, ad vocem meæ precationis intentus.

Gratias ago Deo, qui meas preces non repudiavit, neque suam mihi negaverit clementiam.

Gloria Patri, & Filio, &c.

P S A L. cvii.

Celebrate Dominum, quia bonus, qui æternæ est clementiæ.

Dicant hoc Domini clientes, quos ille vindicat ex periculis:

Et diversis ex terris, ex oriente, occidente, septentrione atque mari colligit.

Qui per sylvas & avia loca errant, oppidum quod incolatur non invenientes:

Famelici & sitibundi, animoque anxii: si in ea angustia Dominum invocant, ille eos liberat ex periculis:

Rectaque via ede ducit, ut in oppidum veniant quod habitetur,

Cele-

Celebrent illi Domini clementiam & miracula apud hominum genus;

Quod satiaverit indigos, bonisque repleverit famelicos.

Qui in tenebris & funesta nocte sedent, miseria & ferro contracti,

Quoniam supremi Dei dictis & consilio contumeliosè adversati sint:

Quorum ille mentes labore domat, quisque jacent indefensi,

Si in ea angustia Dominum invocant, ille eos afferit ex periculis:

Eos ex tenebris & funesta nocte eripit, abruptis eorum vinculis.

Celebrent illi Domini clementiam, & miracula apud hominum genus:

Qui ostia perruperit ærea, ferreæque claustra perfregerit.

Vesani, qui propter peccandi consuetudinem, proptèrque sua vitia torquentur:

Qui animo cibum omnem abhorrentes, ad lethi portas appellant:

Si in ea angustia Dominum invocant, ille eos afferit ex periculis.

Suoque jussu sanandos curat, & ab interitu liberandos.

Celebrent illi Domini clementiam, & miracula apud hominum genus,

Faciantque grati animi sacrificia, ejus opera cum cantu narrantes.

Qui navibus in mare descendunt, negocia in vastis exercentes aquis:

Li Domini facta & miracula vident in profundo,

Nam ille suo jussu ventum excitat tempestuosum, quo fluctus maris attollente,

Ascendunt in cælum, descendunt in gurgites, animis in tanto malo fatiscientibus.

Vacillant & titubant ebriorum more, absumpta omnium peritia.

Quod si in ea angustia Dominum invocant, ille eos eripit ex periculis,

Tempestatem tranquillans, illosque fluctus sedans:

Qua illi tranquillitate læti, ab eo in optatum ducuntur portum.

Celebrent illi Domini clementiam & miracula apud hominum genus,

Eum hominum cœtu extolentes, & in senum consessu collaudantes,

Qui fluvios in sylvam, aquarum scatebras in loca siticulosa,

Terram fertilem in salinam redigit, ob scelus incolarum.

Qui solitudinem reddit aqua stagnantem, aridumque solum lymphis scatens,

Ibique famelicos collocat, qui habitandum condant oppidum,

Agros conserant, vineas pangsant, fructuosum edituras proventum.

Atque eos ille multum fecundans auget, nec minus eorum pecus,

Cum oppressi malorum necessitate & mœrore fuissent diminuti.

Aspergit contemptu primates, eosque per devia sentaque loca errare facit.

Pauperes autem à calamitate protegit, efficiens quasi ovium gentilitates,

Id quod videntes probi læ-
antur, cum omnis improbitas
obmutescat.

Qui sapiet, hæc observabit,
& intelliget beneficia Domini.
Gloria Patri, & Filio, &c.

Collecta pro Gratiarum Actione.

O Beatissime & gloriosissime
Domine, Deus immensæ
bonitatis & clementiæ, nos vi-
tes tuæ Creaturæ, quas condidi-
sti, & conditas servasti, nostras
vita donando animas, & jam nos
sati faucibus eripiendo, summâ
cum animi demissione nos ite-
rum coram divina tua Majestate
adsumus, ut tum laudis, tum
grati animi sacrificia tibi facia-
mus, qui nos in adversis invo-
cantes audisti, nec preces nostras
aspernatus es, quas tibi in sum-
mis angustiis libavimus: etiam
cum navis, bona, nôsque ipsi
tantum non deplorati essemus,
tum nos benigno vultu respec-
xisti, liberationis ovatione cir-
cumfundens, pro quibus, jam
in tuto collocati, tuum nomen
summis laudibus & gloria pro-
sequimur, per Jesum Christum
Dominum nostrum. *Amen,*

Ant hac.

O Potentissime & clementis-
sime Deus, super omnia
tua opera lenitate prædite præ-
cipue autem super nos, qui tam
mirifice, tam potenter nobiscum
egeris. Tu apud nos terribilia, &
prodigia in profundo edidisti,
ut compertum habeamus, quam
sis Deus potens, & clemens,
quam paratus iis suppetias ve-
nire, qui sibi in te fiduciam col-
locant. Nobis fecisti notum,
ventos etiam & mare tuo im-

perio obsequi, ut vel ea nos do-
ceant tibi post hac dicto audien-
tes esse, & tuam voluntatem ex-
equi. Nomen itaque tuum
commendatione extollimus,
quos pro clementia tua tantum
non deploratos servasti. Fac e-
tiam, quæsumus, ut nunc æque
beneficii sensu, ac pridem peri-
culi, afficiamur. Da nos ita af-
fectos esse, ut semper parati
simus ad gratitudinem no-
stram præstandum, tum verbis,
tum vitæ instituto, & meliori
studio tua sancta mandata exe-
quendi. Hanc clementiam tu-
am, quæsumus, erga nos per-
petuam esse velis, ut, quos ser-
vasti, te pie justæque colamus,
toto vitæ nostræ tempore, per
Jesum Christum Dominum no-
strum. *Amen.*

*Hymnus Laudis & Gratiarum
Actionis post periculosam Tem-
pestatem.*

A Gite, Dominum celebre-
mus, qui bonus, qui æ-
terna est clementia.

Maximus est Dominus & lau-
dabilissimus, dicant à Domino
liberati, quos ab immani rabie
maris eripuit.

Dominus exorabilis, & mi-
sericors, ad iram tardus, & cle-
mentia multus.

Non nos pro nostris peccatis
tractavit, non nos, ut digna
sunt nostra vitia, remuneratus
est.

Quin quantum terras super-
mineant celi, tantum excellit
ejus erga nos clementia.

In periculum & solitudi-
nem incidimus: ad lethi por-
tas appellimus.

Jam pridem nos aquæ inun-
dassent: jam pridem nos im-
potentes obruissent aquæ.

Reboæ.

Formula Precum

Reboavit mare, & ventus tempestuosus attollebat fluctus.

Ascendimus quasi in cœlum, & descendimus in gurgites; animis in tanto malo fatiscentibus.

Tunc te, Domine, invocavimus, & liberaſti nos ex periculis.

Nomen tuum commendetur, quique preces fervorum non averſatus es, sed nos clamantes exaudisti, & eripuisti nos.

Tu mandatum dedisti, tempeſtatem tranquillans, illoſque fluctus ſedans.

Idè celebremus Domini clementiam, & miracula olim & nunc apud hominum genus.

Laudetur Dominus in dies in nos munificus, noſtræ Deus ſalutis.

Qui Deus nobis Deus eſt ad ſalutem, & Domino Deo ad mortis exitum.

Nos, Domine, tuarum manuum factis delectaſti: te celebrantes exultabimus.

Laudetur Dominus Deus, Deus ſolus mirificus:

Laudetur ejus glorioſum nomen in æternum: & dicat unusquisque noſtrum *Amen*, *Amen*.

Gloria Patri, &c.

Sicut erat, &c.

2 Cor. xiii. 14.

Domini Jeſu Chriſti gratia, & Dei amor, & Sancti Spiritus communio vobis adſit omnibus, & nunc, & in perpetua ſecula, *Amen*.

Post reportatam Victoriā & ab hoſte liberationem.

¶ *Psalmus aut Hymnus laudis ac Gratiarum Actionis poſt Victoriā.*

Nisi Dominus nobis adſuiſſet (dicamus nunc) niſi Dominus nobis adſuiſſet, cum in nos conſurgerent homines:

Jampridem nos vivos devoraſſent, cum in nosarderent ira.

Jampridem nos aquæ inundāſſent, obrutos torrente:

Jampridem nos impotentes obruiſſent aquæ.

Agamus Domino gratias, qui nos non paſſus ſit eſſe illis prædam.

Dominus erexit cornu ſalutis nobis.

Non armis noſtris hoc quaſivimus, non noſtri nobis la-certi peperere victoriā: ſed tua dextera, tuum brachium, tui vultus lumen, quod nobis favebas.

Stetit à nobis Dominus: Dominus protexit capita noſtra, & ſuſtentavit in prælio.

Stetit à nobis Dominus: Dominus fudit hoſtes noſtros, & infeſtos noſtros oppreſſit.

Idè ne nobis, Domine, ne nobis, ſed tuo nomini tribuatur gloria.

Dominus nobis magna præſtitit.

Dominus nobis magna præſtitit, id quod lætabamur.

Auxilium noſtrum à Domino eſt, cœli terræque creatore.

Nomen Domini commendetur, abhinc in perpetua ſecula.

Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto,

Sicut

in usum Navigantium

Sicut erat in principio, & nunc, & semper, & in diem sempiternum. *Amen.*

Finis hoc hymno, poteris cantari, Te Deum,

Deinde hac Collecta.

Omnipotens Deus, supreme rerum moderator, in cuius manu est potentia & virtus, quibus resisti non potest, magnum & gloriosum tuum nomen commendatione extollimus, ob hanc reportatam victoriam, quam tibi acceptam referimus, qui unus es victoriæ arbiter. Et nos, quæsumus, impertire gratia, per quam singulari hac clementia utamur ad gloriam tuam, Evangelii tui incrementum, Principis nostræ honoris, & quantum quidem in nobis est, communem omnium utilitatem. Concede insuper, quæsumus, ut tantum beneficium ita memoria prosequamur, ut verè gratos nos ob illud præbeamus, idque testatum faciamus tum vita, tum moribus, demissè, piè, & obsequenter in oculis tuis gradiendo, toto vitæ nostræ tempore, per Jesum Christum Dominum nostrum, cui tecum, & cum Spiritu sancto, pro omnibus tuis

beneficiis, præcipue autem pro hac victoria & liberatione, sit omnis honor & gloria in perpetua secula, *Amen.*

2 Cor. xiii. 14.

Domini Jesu Christi gratia, & Dei amor, & Sancti Spiritus communio nobis adsit omnibus, & nunc, & in perpetua secula. *Amen.*

In Funeribus mortuorum inter Navigandum.

¶ Officium in Communium Pre-
cum libro usurpetur, verum
pro his verbis [Cadaver ejus
humo condimus, cinerem ci-
neribus] dicatur,

Cadaver igitur ejus profundo mandamus corrumpendum, resurrectionem Corporis expectantes (cum Mare mortuos suos reddiderit) & in seculo futuro vitam, per Jesum Christum Dominum nostrum, qui, cum advenerit, humilia nostra corpora sic transfigurabit, ut eandem cum ejus glorioso corpore formam habeant, pro eâ vi, quâ ipse sibi subicere potest omnia,

F O R -

FORMA & MODUS

Faciendi, Ordinandi, & Consecrandi
Episcopos, Presbyteros, ac Diaconos;

IUXTA RITUM
ECCLESIAE ANGLICANÆ.

P R Æ F A T I O.

C Vivis sacras Scripturas & veteres Scriptores accuratè perlegenti perspicuum est, jam inde à temporibus Apostolorum varios in Ecclesiâ Christi Ministrorum Ordines existisse, Episcopos, Presbyteros, Diaconos. Quæ quidem Munia tanti semper tamque reverenter habita sunt, ut nemini tanquam ius fasque fuerit ullorum se immiscere nisi prius vocato, examinato & probato, pro æque habito, qui dotibus esset idoneis prædius ad illud ritè obeundum, idque post approbationem & admissionem à legitima Potestate, cum oratione publica & manuum impositione. Quapropter ut iidem sacri Ordines servari, usurpári, reverentiamque debitam in postremum consequi valeant in Ecclesiâ Anglicanâ, Nemo pro legitimo Episcopo, Presbytero aut Diacono habebitur, neque cuiquam ullo horum munerum fungi licebit, nisi si quis vocatus, examinatus probatus, atque admissus illa fuerit, juxta sequentem formulam, aut sanè Episcopalem Ordinationem, sive Consecrationem prius habuerit.

Neque quisquam ad Diaconatûs Ordinem admittetur, (nisi impetratâ Dispensatione) qui non attigerit annum atatis Vicesimum Tertium. Si quis autem Presbyter ordinabitur, eum oportebit annum Vicesimum Quartum complevisse. Annum vero Trigesimum superabit omnis Ordinandus seu Consecrandus in Episcopum.

Episcopus autem, cum vel ipse, aut ex aliorum sufficiente testimonio compertum habuerit, virum aliquem probè honestèque atque inculpatè vitam instituisse, eumque, post examinationem ac probationem linguam Latinam callere, atque in sacris Scripturis sufficienter eruditum esse, illum temporibus in Canone præstitutis, aut verò (re ita postulante) aliquo alio Die Dominico aut Feriâ poterit ad Diaconatum admittere, coram Ecclesiâ, juxta Modum & Formulam sequentem.

Form

Forma & Modus

Ordinandi **DIACONOS.**

¶ Die ad hoc ab Episcopo constituto, post Preces Matutinas habebitur Concio aut Exhortatio, quā quid sit eorum Munus atque Officium, qui ad Diaconatum admittendi sunt, edisseretur, quāquamque necessarius sit hic Ordo in Ecclesiā Christi, ut & quanti eos facere debeat Populus in hacce suo Munere.

¶ Ante omnia, Archidiaconus, aut qui illius vices obibit, Episcopo, in Cathedra sedenti iuxta Mensam Domini, eos qui in Diaconos cupiunt Ordinari, singulos decentem vestem indutos, sistet in hac verba.

R Everende in Christo Patet, hos coram viros Tibi sisto, ut ad Diaconorum Munus obeundum admittantur.

Episcopus.

F A C, quos Mihi sistis, sint viri tum doctrina, tum moribus idoneis instructi ad Ministerium suum ritē obeundum, ad honorem Dei, & Ecclesiæ utilitatem.

Archidiaconus respondet.

I N eos inquisivi, eos etiam examinavi, & in eā sum sententiā eos esse ita instructos.

Tum Episcopus ad Plebem.

F Ratres, si cui vestrum innotescat, quenquam ex hisce viris, qui jam nobis sistuntur ad Diaconatus Munus capeffendum, ullo impedimento aut manifesto aliquo in crimine teneri, quod minus eum fas sit hoc munus inire, prodeat in Nomine Dei, & illud quicquid sit criminis aut impedimenti palam proferat.

¶ Quod si Crimen aut Impedimentum aliquod manifestum obijciatur, illum Ordinare (cui Crimen aut Impedimentum ejusmodi fuerit obiectum) supersedebis Episcopus, usque dum ab obiecto crimine se purgaverit.

¶ Tum Episcopus, (his, qui digni visi fuerint qui Ordinentur, sacri Catūs precibus commendatis) unā cum Clero & Plebe tum prasente, Litaniā cum Precibus cantabit aut recitabit in hunc modum.

Litania & Suffragia.

P Ater de cœlis Deus, misericordiam exhibe nobis &c.

Ut hisce famulis tuis ad Diaconatus (Presbyteratus) ordinem nunc admittendis favere, & eos gratia tua impertire velis, per quam Munus suum ritē obeant, ad Ecclesiæ tuæ utilitatem, & sancti tui Nominis gloriam

Aut Act. Apost. vi. 2?

Tum cantabitur aut recitabitur Officium sacra Communionis. cum Collecta, Epistola & Evangelio, prout sequitur.

Omnipotens Deus, qui, pro divina tua Providentia Ecclesie consulens, varios in ea Ordines instituisi, quique sancti Spiritus afflatu in Apostolorum tuorum animum induxisti, ut D. Stephanum Protomartyrem, eligerent, qui Diaconorum albo cum cæteris ascriberetur, hos famulos tuos, qui jam ad illud ipsum Munus & Ministerium obeundum vocantur, benigne respice, & faxis tantam doctrinæ veritatem morumque probitatem in ipsis elucere, eosque in hoc Officio cum verbis, tum probo exemplo fidelem ad eò Tibi præstare operam, ut honorem tuo Nomini, tuæque Ecclesie utilitatem afferant, per Merita Servatoris nostri Jesu Christi, qui, uni tecum & cum Spiritu sancto, vivit & regnat, in diem sempiternum. Amen.

Epistola. 1 Tim. iii. 8.

Idem Diaconi sint graves, non bilingues, non vino nimis dediti, non sordidi, in fidei arcano sibi bene conscii. Atque hi prius probentur, deinde ministrent inculpati. Uxores item graves, non calumniatrices, sobriæ, fideles in omnibus. Diaconi sint singularum uxorum viri, liberos domosque suas bene regentes. Nam, qui rectè ministrant, ii præclarum sibi gradum faciunt, magnamque in fide in Christo Jesu collocanda libertatem.

Itaque Duodecim, convocata Discipulorum multitudine, sic verba fecerunt: Non placet nos, omisso Dei sermone, ministrare mensis. Quocirca, Fratres, dispicite homines ex vobis bene audientes septem, sancto Spiritu sapientiæque plenos, quibus hoc negocium mandabimus. Nos verò in Precibus & Ministerio sermonis erimus assidui. Placuit hæc oratio universæ multitudini: elegeruntque Stephanum, virum fidei Spiritusque sancti plenum, & Philippum & Prochorum, & Nicanorem, & Timonem, & Parmenam, & Nicolaum adventitium Antiochenum, quos in Apostolorum conspectu statuerunt: qui comprecati manus eis imposuerunt. Ita, augebatur divinus sermo, crescebatque Discipulorum numerus Hierosolymæ vehementer, ingensque Sacerdotum multitudo fidei obediebat.

Priusquam autem prælegatur Evangelium, Episcopus sedens in Cathedra Juramentum de Primatu Regina & contra Potestatem & Authoritatem omnium Principum extraneorum, unicuique Ordinando curabit administrari.

Juramentum de Primatu Regiæ.

EGO A. B. plane prorsusque testificor profiteorque ex conscientia, Quod Regia Majestas unica sit hujusce Regni Supremus Moderator, atque omnium aliarum Ditionum ac Regionum Majestas.

Ordinandi **DIACONOS.**

ta sua, tam in rebus vel causis Spirituâlibus sive Ecclesiasticis, quam in Secularibus. Quodque nulli Principi extraneo, Personæ, Prasuli, Statui aut Potestati sit aut competat ulla Jurisdictio, Potestas, Superioritas, Præminentia vel Autoritas Ecclesiastica aut Spirituâlis in hoc Regno. Ideoque prorsus repudio omnes Jurisdictiones, Potestates, Superioritates, & Autoritates extraneas, iisque planè renuncio, & polliceor in posterum me Fidem & veram Allegantiam Regi Majestati, Hæredibus & Successoribus ejus legitimis servaturum; necnon adjuturum atque tuiturum pro virili omnes Jurisdictiones, Privilegia, Præminentias & Autoritates Majestati Regi concessas, & ad ipsum, Hæredes & Successores suos pertinentes, aut unitas & annexas Corona Imperiali hujusce Regni; sic me Deus adjuvet, & qua hoc Libro continentur.

¶ Tum singulos Ordinandos ad hunc modum coram Populo interrogabit.

NUM persuasum habetis, vos intus Spiritus sancti instinctu moveri ad hoc Munus & Ministerium suscipiendum, Deo servituri ad illius gloriam, & Ecclesiæ utilitatem promovendam?

Responsio.

Ita persuasum habeo.

Episcopus.

NUM in ea estis sententia, vos verè vocari, quemadmodum Domini nostri Jesu Christi voluntas fert, & recta hujus Regni Constitutio postulat, ad Ecclesiæ Ministerium?

Responsio.

In ea sum sententia.

Episcopus.

Sincerène atque ex animo fidem habetis omnibus tum Veteris tum Novi Fœderis Litteris Canonicis?

Responsio.

Iis fidem habeo.

Episcopus.

NUM operam navaturi estis ad eas prælegendum Populo in ea Ecclesia, cui Ministerandi vobis cura demandabitur, congressio?

Responsio.

Eam operam sum navaturus!

Episcopus.

Diaconi Officium est in ea Ecclesia, cui Ministerandi Munus ipsi demandabitur, dare operam Presbytero, cum rem divinam, maximè autem sacram Communionem celebraverit, ad eam distribuendam: quin & ipsi porro incumbit sacras Litteras Homiliâsque prælegere in Ecclesia, Pueros in doctrina Catechetica instituere: Infantes, absente Presbytero, Baptizare: necnon Concionari, modò si permisso Episcopi: denique autem, ubi ita cautum fuerit, illius est Muneris inquirere in ægrotos, pauperes & infirmos Parochiæ, de eorum statu Parochum facere certiore, eorùmque nomina & domicilia indicare, ut, eo hortante, Parochianorum aliorumve liberalitas iis in subsidium erogetur. Estisne his omnibus alacriter & ex animo operam navaturi?

Responsio.

Ita, juvante Deo!

Episcopus.

NUM omnem operam daturi estis, ut vestri familiarumque vestrarum mores ad normam Doctrinæ Christiane exacti

eracti respondeant, utque tum vosmet ipsos, tum illos, quantum in vobis erit, Ovis Christi salutaria exempla præbeat?

Responsio.

Dabo operam, juvante Domino.

Episcopus.

NUM Ordinario vestro, quique Ecclesiæ præsumt, reverenter præstabitis obsequium, ut & iis quibus cura vestrum & regimen demandatur, piis horum admonitionibus alacriter atque ex animo obtemperantes?

Responsio.

Enitar omni ope, adjuvante Domino.

¶ Tunc Episcopus singulis humiliter genu flectentibus successivè manu imposuâ dicet:

ACcipe potestatem fungendi Officio Diaconi in Ecclesia Dei, quod tibi collatum est, in Nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti. Amen.

¶ Tum Episcopus unicuique eorum Novum Fœdus tradet, dicens:

ACcipe potestatem prælegendi Evangelium in Ecclesia Dei, & illud prædicandi, modo sit permissu Episcopi.

¶ Tum aliquis eorum iussus ab Episcopo leges

Evangelium D. Luc. xii. 35.

Sint vobis latera succincta, & ardentes lucernæ: Similesque hominibus este Dominum suum expectantibus, quando discedet à nuptiis, ut, simulac venerit ac pulsaverit, ei aperiant. Felices illi servi, quos, cum venerit Dominus, invenerit vigilantes. Mihi credite, accinget se, eisque accumbere jubebit, & eis ministratum veniet. Quod si, seu secunda, seu tertia venerit vigilia, idem invenerit, felices sunt illi servi.

¶ Tum Episcopus perget in Officio Communionis, atque omnes Ordinati manebunt, & sacram Synaxis participabunt eodem die cum Episcopo.

¶ Sacra Cœna celebratâ, post ultimam Collectam, & immediatè ante sanctam Precationem, quæ sequuntur Collecta recitabuntur.

OMnipotens Deus, bonorum omnium largitor, qui pro tua tam benigna clementiâ hos famulos tuos ad Diaconatus Officium in Ecclesia tua assumere dignatus sis, Da quæsumus, Domine, eos modestos esse, humiles, & in suo Munere assiduos, & paratos ad omnia Disciplinae spiritualis munia obeunda, utque, bonæ conscientiae testimonio muniti, & in Christo Filio tuo firmi & corroborati, ita hoc inferiori fungantur Munere, ut reperiantur digni, qui ad superiora Munera Ecclesiæ obeunda evocentur, per eundem Jesum Christum, Filium

Ordinandi PRESBYTEROS.

¶ *Deinde legatur pro Evangelio
pars Capitis Noni Evangelii
secundum D. Matthæum.*

Evangelium. D. Matt. ix. 36.

Visa autem hominum multitudine, misertus est eorum, quod palantes errarent tanquam Pastore carentes Oves. Tum suos discipulos sic alloquitur: Messis quidem multa est, sed Operarii pauci. Orate igitur messis Dominum, ut Operarios emittat in messem suam.]

Ant D. Joan. x. i.

Certò certòque scitote, qui in Ovium stabulum non per januam intrat, sed alià transiit, eum furem ac latronem esse. Qui verò per januam intrat, Pastor est Ovium. Huic janitor aperit, ejusque vocem audiunt Oves, &que suas Oves appellat nominatim, educitque, & emissis Ovibus suis prætivitiam: eumque sequuntur Oves, quippe cujus vocem agnoscant, alienum autem non sequantur, sed fugiant, quippe quæ alienorum vocem non agnoscant. Hanc sententiam cum eis dixisset Jesus, nec illi intelligerent quid sibi vellent ea quæ eis dicebat, Jesus porro dixit eis: Certò certòque scitote, Me Ovium esse januam. Omnes quicumque ante me venerunt, fures sunt & latrones, nec eos audiverunt Oves. Ego sum janua: per me qui intrabit, servabitur, & intrabit, & exibat, & pascuum inveniet. Fur non venit nisi ut furetur, ut mactet, ut perdat. Ego veni ut vitam habeant, & largius ha-

beant. Ego sum Pastor bonus; Pastor bonus animam suam ponit pro Ovibus. At mercenarius, qui Pastor non est, cujus suæ non sunt Oves, si venientem lupum videt, fugit, relictis Ovibus: lupus Oves rapit, ac profligat. At mercenarius fugit, nempe mercenarius, nec Ovium curam gerens. Ego sum Pastor bonus, & meas agnosco, & à meis agnoscior. Ut me novit Pater, sic ego Patrem novi, animamque meam pono pro Ovibus, & alias Oves habeo, quæ non sunt hujus ovilis: quæ etiam mihi adducendæ sunt, meamque vocem audient, & fiet unum ovile, unus Pastor.

¶ *Tum Episcopus sedens in Cathedra Juramentum de Primatu Reginarum unicuique administrabit prout superius habetur in Formula Ordinandi Diaconos.*

¶ *Quo facto eos affabatur in hunc modum,*

AUdivistis, Fratres, cum in privato Examine, tum in Exhortatione apud vos jam habita, & in sacris Lectionibus ex Evangelio scriptisque Apostolorum depromptis, quantæ dignitatis quantique momenti sit Munus hoc, ad quod vocemini. Et vos nunc iterum exhortamur in Nomine Domini nostri Jesu Christi, ut memoria teneatis summam dignitatem & maximum momentum Officii & Muneris, ad quod vocamini, nimirum vos esse Nuntios, Speculatores, & Dispensatores Domini, ad Familiam illius instituendam, monendam, pascendam, & curandam, ad Oves Christi con-

quirendas, quæ passim errant, ejusque Filios, qui in medio hoc mundo nequam versantur, ut per Christum salutem sempiternam consequantur.

Vobis igitur indies animo occurrat, quantæ opes fidei vestræ committantur. Sunt enim Oves Christi, quas morte suâ redemit, & pro quibus sanguinem suum effudit. Ecclesia & Cœtus, cui vobis incumbet ministrare, Sponsa illius est & Corpus. Si igitur Ecclesia illa, aut aliquod illius membrum, quiddamni aut detrimenti vestra capiat negligentia, vos non latet culpæ gravitas, nec quas horrendas poenas daturi estis. Quibus de causis animo vobiscum contemplamini, quis sit Ministerii vestri scopus erga Filios Dei, & Sponsam Corpusque Christi, Et attendite, nè laborem, curam, & diligentiam vestram adhibere desinatis, usque dum pro viribus operam dederitis, juxta quod æneminus, ut eos omnes, quorum cura vobis demandatur, aut demandabitur, ad eum consensum adducatis in Fide & Dei Cognitione, & ad eam maturitatem plenæ ætatis Christianæ, qua nullum in medio vestri relinquat locum, seu erroribus in Religione, seu vitiis in vivendi ratione.

Cum igitur tanta sit vestri Muneris dignitas, & difficultas tanta, animadvertitis, quantam diligentiam quantamque operam vos dare necesse est, tam ut vos obedienti, gratoque animo dignitatem prosequamini, ad quam vos evexit Dominus, quam ut caveatis, nè aut ipsi delinquantis, aut in causa sitis, ut delinquant alii. Cum tamèn per vos ipsos ea præstare & velle nequeatis (siquidem

id velle & præstare à Deo est) vobis igitur necesse est, ut à Deo Spiritum sanctum suum contentius petatis. Quandoquidem verò tantum opus, ut pote quod in salute versatur Animarum, nulla alia ratione ad optatam metam perducì possit, quàm doctrina, atque exhortationibus ex Scripto sacro depromptis, ut & moribus qui ad illud exacti respondeant, animo vobiscum contemplamini, quàm assiduos vos esse oportet, cum in prælegendis & addiscendis Literis sacris, tum in moribus vestris, & vestrarum maximè familiarum, ad normam earundem Literarum exigendis, atque ea ipsa de causa (quoad fieri poterit) omnes mundanas sollicitudines, & curas amoliri, & valedicere oportet.

Speramus vos hæc jamdiu perpendifse, iisque attente perpensis, statuisse vos totos, Deo juvante, consecrare huic Muneri, ad quod ipsi placuit vos vocare: aded ut pro viribus ad hoc unum adjunxeritis animos, omnesque curas vestras omniæque studia impenderitis. Vos autem à Deo Patre, per Supplicationem unius Servatoris nostri Jesu Christi, in dies orabitis, ut Spiritus sancti divinum auxilium vobis adsit, ut, in prælegendis & meditando Literis assidui, ad maturitatem Ministerii vestri perveniat, & corroboremini, utque continuò omni ope enitami ad mores cum vestros, tum illorum, qui vos aliqua necessitudine attingunt, emendandos, eos exigendo ad normam & doctrinam Christi, ut vosmet ipsi & Glutaria exempla populo præstetis. Jam

Ordinandi PRESBYTEROS.

tuum, Servatorem nostrum, cui gloria & honor in diem sempiternum. Amen.

Singulas nostras actiones, Domine, favore tuo clementissime praeveni, & nos assidue adjuvando prosequere, ut, in omnibus operibus nostris inceptis, continuatis, & in Te perfectis, sacrosanctum nomen tuum illustremus, & tandem pro clementia tua sempiternam vitam consequamur per Jesum Christum Dominum nostrum. Amen.

Divina Pax, omnem mentem exuperans, vestros animos & cogitationes in cognitione & amore Dei, & Filii ejus Jesu Christi custodiat: Et Favor Dei Omnipotentis, Patris,

Filii, & Spiritus sancti vobis adsit, semperque vobiscum maneat. Amen.

Hic vero denunciandum est Diacono, quod debeat manere in Officio Diaconi per Annum integrum, (nisi ob causas idoneas aliter Episcopo visum fuerit) ut fiat perfectus, & earum rerum peritus, quae ad Ecclesiasticam Administrationem attinent. In qua Administratione si fidelem ac diligentem se praestiterit, à Diacono poterit ad Presbyteratum admitti, temporibus juxta Canonem constitutis, aut (re ita postulante) alio aliquo Dominico aut Festo die, coram Ecclesia, juxta Modum & Formam sequentem.

Forma & Modus

Ordinandi PRESBYTEROS.

Die ab Episcopo constituto, post Preces Matutinas habebitur Concio aut Exhortatio, quae quid sit eorum Munus atque Officium, qui sunt in Presbyteros Ordinandi, ponetur ab oculis, quamque sit necessarius hic Ordo in Ecclesia Christi, ut & quanti eos facere debeat Populus in hocce suo Munere.

An te omnia, Archidiaconus, aut, eo absente, alius ad illius Munus obeundum constitutus, Episcopo, in Cathedra sedenti juxta Mensam Domini, sit

qui die illo sunt ad Presbyteratus Ordinem admittendi, singulos decentem vestem indutas, sistet, ac dicet,

Reverende in Christo Patres, hosce coram viros sisto Tibi, ad Presbyteratus Ordinem admittendos.

Episcopus.

Vide, ut, quos Mihi sistis, idonei & digni sint, cum ob eruditionem, tum ob sanctos mores, qui Munere suo rite perfungantur, ad honorem Dei, & Ecclesiae illius utilitatem.

¶ Respondabit Archidiaconus.

IN eos inquisivi, eos etiam examinavi, & in ea sum sententia eos esse ita instructos.

¶ Tunc Episcopus dicet Populo :

Plebs Christi, hos, quos coram videris, in Sacrum Presbyteratus Ordinem assumere hodiè nobis in animo est : quippe, debita de iis disquisitione habita, nihil impedit, quò minus ad suum Officiū & Munus obeundum ritè vocentur, sintque ad illud idonei. Verùm si cui vestrū comperit sit, quenquam eorum ullo impedimento teneri, aut gravioris alicujus criminis manifestum esse, aded. ut non fas sit eos ad Sanctum hoc Ministerium admitti, prodeat ille in Nomine Dei, & illud quicquid sit criminis aut impedimenti palam proferat.

¶ Tum, si Crimen aut Impedimentum aliquod insigne obiciatur, illius Ordinationi, cui Crimen aut Impedimentum ejusmodi fuerit obiectum, supersedebit Episcopus, usque dum obiectum Crimen diluerit.

¶ Tum Episcopus, (iis, qui digni visi fuerint qui Ordinentur, sacri Cetus precibus commendatis) unà cum Clero & Plebe sum. presente, Litaniam, cum precibus cantabit aut recitabit, prout habetur in Formula Diaconos Ordinandi, excepto, quod, in Suffragio proprio ibi addito, cujus locum subjicietur vox (Presbyteratus.)

¶ Tum cantabitur aut recitabitur Officiū pro Sacra Communionē cum Collecta, Epistola, & Evangelio, prout sequuntur.

Omnipotens Deus, à quo sola omnia proveniunt bona, qui sancto tuo Spiritu varios in Ecclesia Ordines sacra peragentium instituisti, hos famulos tuos, qui ad Presbyteratus Officiū nunc vocantur, benignè respice, & faxis tantam doctrinæ veritatem morūque probitatem in ipsis elucere, eosque in hoc Officio cum verbis, tum probo exemplo fidelem aded Tibi præstare operam, ut honorem tuo Nomini, tuæque Ecclesiæ utilitatem afferant, per merita Servatoris nostri Jesu Christi, qui unà tecum & cum Spiritu sancto vivis & regnat, in diem sempiternum. Amen.

Epistola, Ephes. iv. 7.

Unique nostrū collatum est beneficium, proportionē doni Christi. Itaque ascendens in sublime (inquit ille) captivos abduxit, & dona dedit hominibus. Quid est autem Ascendit, nisi quod prius in imas terræ partes descenderat ? qui descenderat, idem est qui supra coelos omnes ascendit, ut omnia compleret. Atque is partim Apostolos, partim Vates, partim Evangelistas, partim Pastores & Magistros dedijt, ad condendos sanctos, ad operis, ministerium, ad Christi corporis extructionem, donec perveniamus omnes ad unitatem fidei, cognitionisque filii Dei, in virum adultum, ad modum plenæ ætatis Christi-

Jam verò ut hic Coetus Christianus, huc congressus, perspectum habeat, quodnam sit propositum vestrum, quæve mens circa ea, de quibus agitur impresentiarum, ut promissum, quod estis daturi, vos magis magisque adstringat ad Munus vestrum rite perfundendum, vos nulla circuitione utentes respondebitis ad Quæstiones, quas vobis proponemus in Nominè Dei, & Ecclesiæ ejus.

NUM persuasum habetis, vos verè vocari, quemadmodum Domini nostri Jesu Christi voluntas fert, & Mos Ecclesiæ hujus Anglicanæ postulat, ad Presbyteratûs Ordinem & Ministerium?

Responsio.

In ea sum sententia.

Episcopus.

NUM persuasum est vobis in Literis haberi affatim doctrinæ omnis, quæ ad æternam salutem est necessaria, per fidem in Jesum Christum? Num etiam vobis stat de iisdem Literis documenta depromere, quibus Populum, vestræ curæ demandatum, instituatis, nec quicquam prædicare (tanquam necessarium ad salutem æternam) nisi quod vobis persuasum sit ex Literis inferri posse, & probari?

Responsio.

Ita mihi persuasum est, itaq, stat sententia, favente Deo.

Episcopus.

NUM igitur fidelem operam semper navaturi estis ad Doctrinam, & Sacramenta, atque Disciplinam Christi administrandam, prout Domini voluntas fert, & in hac Ecclesia & in hoc Regno receptum est, di-

vinis præceptis consentant? ita ut Populum, vestræ Curæ vestroque Muneri demandatum, docturi sitis, quò summo studio ea exequantur & observent?

Responsio.

Eam, favente Deo, operam navabo.

Episcopus.

NUM parati erectique eritis, ad propulsandum & oppugnandum omnes falsas, & peregrinas doctrinas, quæ à Divino Sermone abhorrent, & ad monendum hortandumque tum privatim, tum publice, tam adversa quam prospera utentes valetudine, vestræ Curæ committendos, prout tacto opus fuerit, & è re nata?

Responsio.

Ita, Deo adjuvante.

Episcopus.

NUM eritis assidui in Supplicationibus, Literisque perlegendis, iisque animum intendetis studiis, quæ iis cognoscendis inserviunt, de mundanis & corporeis nihil solliciti?

Responsio.

Ea conabor præstare, adjuvante Domino.

Episcopus.

NUM omnem operam daturi estis, ut vestri familiarumque vestrarum mores ad normam Doctrinæ Christianæ exacti respondeant, utque tum vosmet ipsos, tum illos, quantum in vobis erit, Ovilibus Christi exempla salutaria præbeat?

Responsio.

Dabo operam, adjuvante Domino.

Episcopus.

NUM conatu omni vestro usuri estis, ad fovendam & conciliandam quietem, pacem,

cem, & charitatem omnes inter
Christianos, maximè autem in-
ter eos, quorum cura vobis de-
mandatur, aut demandabitur,

Responsio.

Hoc præstabo, adjuvante Do-
mino.

Episcopus.

NUM Ordinario vestro,
quique Ecclesiæ præsumt,
reverenter præstabitis obsequi-
um, ut & iis quibus cura ve-
strum & regimen demandatur,
piis eorum admonitionibus ala-
criter atque ex animo obtem-
perantes?

Responsio.

Enitar omni ope, adjuvante
Domino,

[¶ Tum Episcopus stans, dicit,

OMnipotens Deus, qui vo-
bis dedit hæc omnia præ-
stare velle, vobis etiam vires
& potestatem ad ea præstanda
largiatur, ut, qui in vobis opus
suum inchoavit, idem perficiat,
per Jesum Christum Dominum
nostrum. Amen.

[¶ His peractis, Cætus monebitur,
ut hac secretò in suis Supplica-
tionibus petat à Deo, ei propte-
reà Supplicando humillime.
Atque, ut detur locus his Preci-
bus, silensium per aliquod tem-
pus servabitur.

[¶ Postea cantabitur aut recita-
bitur ab Episcopo Hymnus, Ve-
ni Creator Spiritus, omnibus
Ordinandis genu flectentibus:
Episcopo præeunte, Sacerdoti-
bus autem aliisque qui adsunt,
alternis respondentibus.

Veni Creator Spiritus.
Mentis Tuorum visita:

Imple superna gratiâ
Quæ Tu creasti pectora!
Qui Paracletus diceris,
Donum Dei altissimi,
Fons vivus, Ignis, Charitas,
Et spiritualis Unctio.
Tu septiformis munere,
Dextra Dei tu digitus,
Tu ritè promissum Patris,
Sermone ditans guttura.
Accende lumen sensibus,
Infunde amorem cordibus,
Infirma nostri Corporis
Virtute firmans perpeti.
Hostem repellas longius,
Pacemque dones protinus,
Ductore sic Te prævio,
Vitamur omne noxium,
Per Te sciamus da Patrem,
Noscamus atque Filium,
Te Utriusque Spiritum,
Credamus omni tempore.
Sic laus Patri cum Filio,
Sancto simul Paraclete,
Nobisque mittat Filius
Charisma Sancti Spiritus!
Amen.

[¶ His peractis, Episcopus sic sup-
plicabis & dicet:

Oremus.

OMnipotens Deus & Pater
cœlestis, qui pro tua tam
benigna clementia nos sic amâ-
sti, ut Filium tuum unicum de-
deris, qui Redemptor noster
forer, & Salutis æternæ causa:
qui per suam ipsius mortem Re-
demptionem nostram perfecit,
postque suam in cœlos Ascensio-
nem, Apostolos suos, Vates, E-
vangelistas, Doctores & Pasto-
res dimisit, quorum labore &
Ministerio ex omnibus terris O-
ves plurimas collegit, ad tuum
sanctum Nomen æternis laudi-
bus celebrandum: Pro his tan-
tis beneficiis, quæ pro immensa
clemen-

Ordinandi PRESBYTEROS.

clementia, contulisti nobis, & propterea quod hos presentes famulos tuos vocare dignatus sis, ad hoc idem Munus & Ministerium, ad Salutem generis humani institutum, gratias agimus immortales, Te celebramus, Te veneramur, Teque omnibus precibus oramus per eundem Filium tuum beatum, ut omnibus tum hic, tum alibi, nomen tuum invocantibus, concedere velis, ut in dies hæc atque alia omnia beneficia tua grato animo prosequamur, & crescente in nobis nostra cognitione & fide in Te, tuumque Filium, per sanctum tuum Spiritum, in iis indies proficiamus: Ita ut non modo per hos Ministros tuos, sed per eos etiam, quos inter suo fungentur Munere, sanctum Nomen tuum semper illustretur, & felicitis regni tui proferantur fines, per eundem Filium tuum Jesum Christum, qui vivit & regnat Tecum in unitate ejusdem Spiritus in diem sempiternum.

Hæc finita Oratione, Episcopus cum Presbyteris ibi presentibus manus suas imponent unicuique successivè ad Presbyteratum Ordinando, humiliter in genua prævoluto, Episcopo dicente:

Affare Spiritu sancto ad Officium & Munus Presbyteri in Ecclesia Dei obeundum, quod manuum nostrarum impositione, tibi demandatur. Si quorum peccata remiseris, remissa erunt, si quorum tenueris, tenta erunt. Et esto fidelis Dispensator sermonis Domini, & sanctorum ejus Sacramentorum, in Nomine Patris,

& Filii, & Spiritus sancti, Amen.

Post hæc Episcopus unicuique in genua prævoluto Sacra Biblia in manum tradet, dicens:

Accipe potestatem divi-
nam doctrinam explicandi, & celebrandi sancta Sacramenta in ea Ecclesia, cujus cura tibi legitime demandabitur.

His peractis Symbolum Nicænum cantabitur aut recitabitur: deinde Episcopus perget in Officio sacra Communionis, quam una participabunt omnes Ordinati, manentes in eodem loco, ubi manus ipsis fuerunt impositæ, usque dum sacra Cæna communicaverint. Sacramentum vero Cæna celebrata, post ultimam Collectam, & immediate ante faustam Precationem hæc Collecta dicentur:

Quæsumus, Pater clementissime, hos famulos tuos favore tuo divino prosequere, ut justitia vestiantur, & doctrina tua ab iis eloquenda addè invalescat, ut nunquam frustra proferatur. Nos etiam impetire gratia, per quam audiamus ea, admittamus item, quæ ex sacris tuis Literis desumpta, aut his consonantia, eloquentur, tanquam viam salutis præmonstrantia, ut dictis factisque tuæ gloriæ regni que tui incremento, studeamus, per Jesum Christum Dominum nostrum, Amen.

Singulas nostras actiones, Domine, favore tuo clementissime præveni, & nos assidue adjuvando

Forma Consecrandi

adjuvando prosequere, ut, in omnibus operibus nostris inceptis, continuatis, & in Te perfectis, sacrosanctum Nomen tuum illustremus, & tandem pro clementia tua sempiternam vitam consequamur, per Jesum Christum Dominum nostrum. Amen.

Divina pax, omnem mentem exuperans, vestros animos & cogitationes in cognitione, & amore Dei, & Filii ejus Jesu Christi custodiat: & Favor Dei Omnipotentis, Patris, Filii, & Spiritus sancti vobis adsit, semperque vobiscum maneat. Amen.

¶ Si autem uno eodemque die alii ad Diaconatus alii ad Presbyteratus Ordinem admittantur, prius fistentur Diaconi, deinde

Presbyteri. Et satis fuerit semel recitatur Litaniam pro a-
trisque. Amba Collecta usur-
pabuntur, pro Diaconis primi,
deinde etiam pro Presbyteris,
Epistola erit Ephes. iv. 7. us-
que ad 14. ut supra in hoc Of-
ficio. Post quam statim Jura-
mentum Primatus prestabunt,
Examinabuntur & Ordinabun-
tur (prout supra prescriptum
est) qui sunt ad Diaconatum
admittendi. Tum pralecto ab al-
liquo eorum Evangelio, (quod
desumetur aut ex D. Matt. ix.
36. ut supra in hoc Officio, aut
ex D. Luc. xii. 35. usque ad
39. ut antea in Forma pro Or-
dinandis Diaconis:) Et ii, qui
sunt ad Presbyteratum admitten-
di, prestabunt etiam Jura-
mentum Primatus, Examinabun-
tur, & Ordinabuntur, prout
supra in hoc Officio prescrip-
tum habetur.

Forma Ordinandi vel Consecrandi

ARCHIEPISCOPUM,

AUT

EPISCOPUM.

¶ Qua quidem Consecratio semper celebranda est die Dominico, aut aliquo die Feste,

¶ Rebus omnibus in Ecclesia peractis atque rite dispositis post Preces Matutinas, Archiepiscopus aut alius Episcopus ad id constitutus ordietur ab Officio Sacrae Communionis, in quo hac

Collecta,

Omnipotens Deus, qui per Filium tuum Jesum Christum tot eximias dotibus Apostolos tuos locupletasti, qui illis in mandatis dedisti, ut Oves tuas pascere Gratiam, quaesumus, impertire omnibus Episcopis, Ecclesiae tuae Pastoribus, per quam Sermonem

tuum

Archiepiscopum aut Episcopum.

tum seduli eloquantur, piámque illius Disciplinam ritè administrent: Da etiam; ut ei Populus dicto sit audiens, sicq; omnes coronam æternæ gloriæ consequantur, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

¶ *Alius aut. in Episcopus legat Epistolam, 1 Tim. iii. 1.*

Certa res est: si quis Episcopi Munus expetit, bonum Munus cupit. Debet autem Episcopus irreprehensibilis esse, unius uoris vir, sobrius, fugi, modestus, hospitalis, aptus ad docendum: non vinolentus, non percussor, non sordidus, sed æquanimis, à jurgiis & avaritia alienus, suam domum bene administrans, liberos habens dicto audientes, summa cum gravitate. Quòd si quis suam ipsius domum administrare nescit, quo pacto Dei Ecclesiam procurabit? Ne sit Novitius: ne inflatus in Diaboli criminationem incurrat. Debet etiam honesto alienorum testimonio commendatus esse, ne in probum Diabolique laqueum incidat.

¶ *Aut hoc, loc. Epist. Act. xx 17.*

Ex Mileto autem curavit accersendos Epheso Seniores Ecclesiæ, & eos, ubi ad se venerunt, sic alloquutus est: Vos scitis, ex quo primum die in Asiam ingressus sum, quomodo apud vos perpetuò versatus sum, Domino serviens cum omni modestia, multisque cum lacrymis, ac periculis, quæ mihi per Judæorum insidias contigerunt: ut nihil, quod vile esset, detrectaverim, quo

minus vos instituerem ac docerem, tum publicè, tum intra parietes, & Judæos & Græcos commonefaciens, ut correctis moribus ad Deum se converterent, & Domino nostro Jesu fidem haberent. Et nunc ego, divino constrictus afflatu, Hierosolymam proficiscor, quid illic mihi sit eventurum ignorans: nisi quod Spiritus sanctus oppidatim monet, vincula me & calamitates manere., Sed nihil pensi habeo, neque tantam vitam meam facio, dum cursum meum cum lætitia, & assignatum mihi à Domino Jesu Munus absolvam: hoc est, divinæ gratiæ Evangelium testificer. Et nunc hoc quidem scio: nemo me vestrum, quos inter divinum regnum prædicans versatus sum, præsentem posthac videbit. Itaque contestor vos hodierno die, me ab omnium pernicië infontem esse. Nihil enim parsi, omne vobis Dei declarare consilium. Quamobrem cavete & vobis & toti ovili, cui vos sanctus Spiritus præposuit custodes, ut Dei pascatis Ecclesiam, quam ipse suo sanguine comparavit. Nam ego hoc compertum habeo, fore ut vos post discessum meum truces invadant lupi, qui gregi non parcant: Utque ex vobis ipsis existant homines, qui perversè loquentur, quò discipulos ad se sequendos abducant. Quare vigilate, recordantes, me per triennium noctes & dies unumquemque cum lacrimis admonere non intermisisse. In præsentia commendando vos, Fratres, Deo, & sermoni ejus gratiæ: qui vos exædificare, & inter sanctificatos omnes hæreditatè donare potest. Nullius argentum, aut

K k aurum,

Forma Consecrandi

aurum, aut vestem concupivi: Quin ipsi vos scitis, & meis & meorum usibus has ministrasse manus. Omnia vobis ostendi, quod ita laborantes oporteat infirmis subvenire, & Domini Jesu verba meminisse, qui dare quam accipere dixit esse beatius.

¶ *Tum alius Episcopus leget Evangelium. D. Joan. xxi. 15.*

Dicit Jesus Simoni Petro, Simon Johanne, amas me plus his? Cui ille, Etiam Domine, Tu scis Te ut diligam. Et ille, Pasce Agnos meos. Itemque iterum, Simon Johanne, amas me? inquit ei. Cui ille, Etiam, Domine, Tu scis ut Te diligam. Et ille, Pasce meas Oves, inquit. Itemque tertio, Simon Johanne, diligis me? inquit ei. Hic Petrus, agere ferens illum ex se ter, an se diligeret, quaesivisse, dixit ei, Domine, Tu nosti omnia, Tu scis ut Te diligam. Et Jesus, Pasce meas Oves, inquit ei.

¶ *Aut hoc, D. Joan. xx. 19.*

Igitur cum esset vespere illo ipso die, qui proximus erat à Sabbato, clausis prae Judaeorum meru ejus loci portis, ubi erant discipuli congregati, venit Jesus, in medioque stetit, & eis dixit, Salvete. Ac, eo dicto, ostendit eis suas manus atque latus. Hic, cum discipuli viso Domino letati essent, Jesus eos denuò sic allocutus est, Salvete. Quemadmodum misit Me Pater, sic ego mitto vos. Hoc dicto, Afflavit, & eis dixit, Accipite Spiritum sanctum, Si

quorum peccata remiseritis, remissa erunt: si quorum tenueritis, tenta erunt.

¶ *Aut hoc, D. Matt. xxviii. 18.*

Et Jesus, aggressus eos, sic est locutus: Mihi data est omnis potestas in caelo & in terra. Vadite igitur doctum omnes Gentes, eosque Baptizate in nomen Patris, & Filii, & Spiritus sancti, docentes eos exequi quaecunque vobis precepi. Ego vobis adfuturus sum per petuò, usque ad finem seculi.

¶ *Post Evangelium, Symbolum Nicanum, & Concionem Sacram, Electus Episcopus (Supra, vulgò Rochetto, indutus) à duobus Episcopis sistitur illius Provincia Archiepiscopo, (aliave Episcopo ad hoc per legitimam Commissionem constituto) Archiepiscopo sedente in Cathedra juxta sacram Ritus, Episcopisque, qui illum sistunt, dicentibus.*

Reverendissime in Christo Pater, hunc pium atque eruditum Virum Tibi sistimus in Episcopum Ordinandum atque Consecrandum.

¶ *Tum Archiepiscopus Mandatum Regium jubebit exhibere, illudque curabit praelegi. Juramentum autem de agnoscendo Primatu Regio singulis in Episcopos electis administrabitur, prout habetur in Formula Diaconos Ordinandi, ut & postea Juramentum Obedientia Archiepiscopo debita, juxta sequentem Formulam.*

Jura-

Juramentum Obedientiæ Archiep. debita.

IN Dei Nomine. Amen. Ego
N. Electus Episcopus Ecclesiæ
Sedisquæ N. profiteor pelliceorquæ
inmodicam Reverentiam & Obe-
dientiam debitam Archiepiscopo,
atque Ecclesiæ Metropolitana N.
debitam, & Successoribus suis: Sic
me Deus adjuvet per Jesum Chri-
stum.

¶ Hoc Juramentum omittetur in
Consecratione Archiepiscopi.

¶ Tum Archiepiscopus Cœtum ad
Supplicandum exhortabitur, in
hæc verba:

Fratres, habetur in Evange-
lio juxta D. Lucam, quod
Jesus Servator noster pernox
orabat; deinde eligi, & dimi-
sit duodecim Apostolos suos.
Habetur etiam in D. D. Apo-
olorum Actis, Discipulos An-
tiochiæ, quum jejunissent, &
supplicassent, manus Paulo &
Barnabæ imposuisse, eosque di-
misisse: Nos igitur, more accep-
to à Servatore nostro Christo
atque ejus Apostolis, supplica-
tioni vacemus, prius quam hunc
Virum, oblatum nobis, coopre-
mus, & dimittamus ad Munus
perfungendum, cui Spiritum san-
ctum destinasse illum speramus,

¶ Tum recitabitur Litaniam, ut
superius in Formula Diaconos
Ordinandi, excepto tantum-
modo, quod, post hunc locum
(ut omnes Episcopos, Presby-
teros) proprium Suffragium
quod ibi habetur omittitur, hoc
sequente Suffragio in ipsum lo-
cum substituto.

UT huic Fratri nostro
lecto tum favorem tum
gratiam tuam cœlestem imper-
tire digneris, per quam Munere
suo, ad quod vocatus est, ritè
perfungatur, ad Ecclesiæ tuæ
utilitatem, & Nominis tui ho-
norem, laudem & gloriam.

Responsio.

Te quæsumus, exaudi nos,
Domine.

¶ Tum sequens Procatio recitabi-
tur

OMnipotens Deus, à quo solo
omnia proveniunt bona,
qui sancto tuo Spiritu varios in
Ecclesiæ Ordines sacra peragen-
tium instituisti, hunc famulum
tuum, ad Munus & Ministerium
Episcopi nunc vocatum, benignè
respice, eumque ita reple do-
ctrinæ veritate, vitæque inno-
centiæ exorna, ut Tibi in hoc
Officio dictis factisque fidelem
navet operam, ad Nominis tui
gloriam, & Ecclesiæ tuæ utilita-
tem & rectam gubernationem,
per Merita Servatoris nostri Je-
su Christi, qui, unâ tecum & cum
Spiritu sancto, vivit & regnat
in perpetua secula. Amen.

¶ Tum Archiepiscopus, in Cathedra sedens, eum, qui in Episco-
pum Consecrandus est, sic allo-
quetur:

Frater, quandoquidem Li-
teræ sacræ ut & antiqui Cr-
nones vetant nos manus proxi-
mus imponere, aut cooprare
quemquam ad regimen in Eccle-
sia Christi, quam non minore
pretio, quam suo ipsius effuso
Sanguine comparavit: Te igitur
ad hoc regimen admittam.

Forma Consecrandi

examinatione prius habita in quibusdam Articulis, eo nempe consilio, ut præsens Cœtus compertum habeat, & Testimonium perhibere possit, quo pacto Te gerere in Ecclesia Dei apud Te statuëris.

NUM persuasum habes Te verè vocari ad hoc Munus perfungendum, prout Domini nostri Jesu Christi voluntas fert, & recta hujus regni Constitutio postulat?

Responsio.

Ita persuasum habeo.

Archiepiscopus.

NUM persuasum est Tibi in Literis haberi assatum doctrinæ omnis, quæ ad æternam salutem est necessaria per fidem in Jesum Christum? Num etiam Tibi stat de iisdem Literis documenta depromere, quibus Populum, tuæ Curæ demandatum, instituas, nec quicquam prædicare, aut tenere (tquam necessarium ad æternam salutem) nisi quod Tibi persuasum sit ex Literis inferri posse & probari?

Responsio.

Ita mihi persuasum est, itaque stat sententia, favente Deo.

Archiepiscopus.

NUM igitur fidelem operam in iisdem Literis perlegendis navavimus, & Deum precibus interpellaturus, ut Te eas intelligere concedat, quod possis docere, & sana doctrina cohortari, & resistere & refellere contradicentes?

Responsio.

Ita faciam, juvante Deo.

Archiepiscopus.

NUM paratus erectusque eris ad propulsandum & oppugnandum omnes falsas & peregrinas doctrinas, quæ à divino

Sermone abhorrent, aliisque, cum privatim tum publicè ad illud ipsum monere & hortari?

Responsio.

Ita facere apud me constitui, mihi Domino opitulante.

Archiepiscopus.

NUM igitur, omni impietati mundanisque cupiditatibus vale dicto, frugaliter & juste pieque vives in hoc seculo, ut in cunctis Te ipsum rectè factorum exemplum præstes, ut adversarii moveantur, nihil habentes de Te dicere vitiosum?

Responsio.

Ita faciam, juvante Domino.

Archiepiscopus.

NUM summo conatu tuo usus sis ad fovendam & conciliandam Quietem, Charitatem & Pacem, inter omnes, inquietos autem, immorigeros, & crimini obnoxios intra tuam Diocesim corriges & plectes, pro ea Autoritate, quæ ex divino scripto præditus es, & quæ Tibi ex Legibus hujus Regni delegabitur?

Responsio.

Ita faciam, juvante Deo.

Archiepiscopus.

NUM Te fidelem præstabis in Ordinandis Mittendisque aliis, iisque Manus impendendo?

Responsio.

Ita, juvante Deo.

Archiepiscopus.

NUM Te ipsum præbebis mitem, & liberalitatem propter Christum exercebis erga pauperes & egenos, necnon peregrinos omnes auxilio destitutos?

Responsio.

Præbebo, Deo juvante.

Tum

¶ Tum Archiepiscopus stans dicit,

Omnipotens Deus, Pater noster cœlestis, qui tibi dedit hæc omnia præstare velle, tibi etiam vires & potestatem ad ea præstanda largiatur, ut, perfectio quod in Te incepit bono opere, perfectus & inculpatus in ultimo die reperiaris, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

¶ Tum, Electro in Episcopum reliqua Episcopalia vestimenta induto, & genibus flexis, Hymnus, Veni Creator Spiritus, super ipsum cantabitur aut recitabitur, incipiente Archiepiscopo, Episcopis autem, cum aliis praesentibus, alternis respondentibus, prout habetur in sequentibus.

Veni Creator Spiritus.
*Mentes Tuorum visita,
Imple supernâ gratiâ, &c.*

Ut supra in Formulâ Presbyteri Ordinandi.

¶ Quo finito, Archiepiscopus dicit,

Nos, Domine, invocantes exaudi.

Responsio.

Et ad Te perlata sit querela nostra,

Oremus.

Omnipotens Deus & clementissime Pater, qui pro tua singulari clementia Filium tuum unicum dederis, ut Redemptor noster esset, & salutis æternæ causa, qui per suam ipsius Mortem nostram perfecit Redemptionem, postque suam

in cœlos Ascensionem, suis homines donis large perfudit, aliis constitutis Apostolis, aliis Vatribus, aliis verò Evangelistis, aliis Pastoribus & Magistris, ad Ecclesiæ utilitatem, eamque condendam: hunc famulum tuum gratia impertire, quæsumus, per quam semper sit paratus ad Evangelium tuum publicandum (quod nobis favorem tuum conciliatum nunciat) eamque exercendam Authoritatem, ei commissam, non ad perniciem, sed ad salutem, non ad officiendum, sed ad juvandum, ita ut, tanquam fidelis & prudens dispensator, Familiæ tuæ demensio suo commodè distributo, in æternam tandem voluptatem ingrediatur, per Jesum Christum Dominum nostrum, qui, unâ Tecum & cum Spiritu sancto, vivit & regnat unus Deus, in perpetua secula. *Amen.*

¶ Tum Archiepiscopus & Episcopi qui aderunt, Electro in Episcopum coram ipsis in genua provoluto, manus imponent, Archiepiscopo dicente,

Afflare Spiritu sancto ad Officium & Munus Episcopi perfungendum in Ecclesia Dei, quod jam nostrarum manuum impositione Tibi committitur; in Nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti. *Amen.* Ac memento, ut suscites divinam gratiam, qua per nostrarum manuum impositionem præditus es: non enim dedit nobis Deus Timiditatis Spiritum, sed Fortitudinis, & Charitatis, & Frugalitatis,

¶ Tum Archiepiscopus ipsi tradet
Sacra Biblia, dicens,

Atende Lectioni, Exhortationi, & Doctrinæ. Ea tecum contemplant, quæ hoc in Libro habentur. In his esto, ut in omnibus proficere videare, curam gere & Tui ipsius, & Doctrinæ, in iisque persevera: hoc enim faciens & Te ipsum servabis, & Auditores tuos. Esto gregi Christi Pastor, non Lupus, pascere Oves illius, ne devorea. Infirmis opitulare, ægras cura, fractas oblige, dissipatas collige, perditas quære. Ea utere clementia, nè sis æquo remissior: ita exerce Disciplinam, nè obliviscaris misericordiam, ut, quum advenerit Pastorum Magister, nunquam flaccescentem gloriæ coronam accipias, per Jesum Christum Dominum nostrum. Amen.

¶ Tum Archiepiscopus perget in Officio Sacra Communionis, quicum iam Consecratus Episcopus (una cum aliis) Cœna Domini communicabit.

¶ Et pro ultima Collectâ, immediate ante sanctam Erecationem, hæc Precationes recitabuntur.

Quæsumus, Pater, clementissime, hunc famulum tu-

um divino tuo favore prosequaris, eumque Spiritu tuo sancto ita repleas, ut tuam doctrinam publicans non solum instet, arguat, cohortetur, increpet, summa cum clementia, ac doctrina, verum etiam fidentibus exemplo salutari sit, verbis, moribus, charitate, fide, castitate, puritate, ut, cursu fideliter abfoluto, in die ultimo iustitiæ coronam accipiat, quæ ipsi reservata est à Domino iusto Iudice, qui vivit & regnat unus Deus, cum Patre & Spiritu sancto, in perpetua secula. Amen.

Singulas nostras actiones, Domine, favore tuo clementissimè præveni, & nos a fidue adjuvando prosequere, ut, in omnibus operibus nostris inceptis, continuatis, & in Te perfectis, sacrosanctum Nomen tuum illustremus, & tandem pro clementia tua sempiternam vitam consequamur, per Jesum Christum Dominum nostrum. Amen.

Divina pax, omnem mentem exuperans, vestros animos & cogitationes in cognitione, & amore Dei, & Filii ejus Jesu Christi custodiat: & Favor Dei Omnipotentis, Patris, Filii, & Spiritus sancti vobis adsit, semperque vobis, cum maneat, Amen.

ARTICULI *de quibus convenit inter*
Archiepiscopos, & Episcopos utrius-
que Provinciæ, & Clerum Universum
in Synodo Londini. Anno 1562. Se-
cundum computationem Ecclesiæ Angli-
cænæ, ad tollendam Opinionum dissen-
sionem, & consensum in vera Religione
firmandum.

De Fide in sacro-sanctam
Trinitatem.

1. **U**Nus est vivus & ve-
rus Deus, æternus,
incorporeus, impar-
tibilis, impassibilis, immensæ
potentiæ, sapientiæ ac bonita-
tis, Creator & Conservator om-
nium, tum visibilium tum invi-
sibilium. Et, in unitate hujus
divinæ naturæ, tres sunt Per-
sonæ ejusdem essentiae, poten-
tiæ ac æternitatis, Pater, Fili-
us, & Spiritus sanctus.

De Verbo, suo Filio Dei, qui
verus homo factus est.

2. **F**ilius, qui est verbum Pa-
tris, ab æterno à Patre
genitus, verus & æternus Deus,
ac Patri consubstantialis, in
vero beatæ Virginis, ex illius
substantia, naturam humanam
assumpsit: ita ut duæ naturæ,
divina & humana, integrè at-
que perfectè in unitate perso-
næ fuerint inseparabiliter con-
junctæ, ex quibus est unus
Christus, verus Deus & verus
homo, qui verè passus est, cru-

cifixus, mortuus, & sepultus;
ut Patrem nobis reconciliaret,
essetque hostia, non tantum
pro culpa Originis, verum eti-
am pro omnibus Actualibus ho-
minum peccatis.

De Descensu Christi ad Inferos.

3. **Q**uemadmodum Christus
pro nobis mortuus est,
& sepultus; ita est etiam cre-
dendus ad Inferos descendisse.

De Resurrectione Christi.

4. **C**hristus verè à mortuis
Resurrexit, suumque
corpus cum carne, ossibus, om-
nibusque ad integritatem hu-
manæ naturæ pertinentibus,
recepit: cum quibus in cælum
ascendit, ibique residet, quoad
extremo die ad judicandos ho-
mines reversurus sit.

De Spiritu sancto.

5. **S**piritus sanctus, à Patre &
Filio procedens, ejusdem
est cum Patre & Filio essen-
tiæ, majestatis, & gloriæ, ve-
rus ac æternus Deus. *De*

De divinis Scripturis, quod sufficiant ad salutem,

6. Scriptura sacra continet omnia, quæ ad salutem sunt necessaria, ita ut quicquid in ea nec legitur, neque inde probari potest, non sit à

quonam exigendum, ut tanquam Articulus Fidei credatur, aut ad salutis necessitatem requiri putetur.

Sacra Scripturæ nomine, eos Canonicos Libros Veteris & Novi Testamenti intelligimus, de quorum autoritate in Ecclesia nunquam dubitatum est.

De Nominibus & Numero Librorum sacrae Canonicae Scripturæ Veteris Testamenti.

Genesis.

Exodus.

Leviticus.

Numeri.

Deuteron.

Josua.

Judicum.

Ruth.

Prior liber Samuelis.

Secundus liber Samuelis.

Prior liber Regum.

Secundus liber Regum.

Prior liber Paralipom.

Secundus liber Paralipomen.

Primus liber Esdrae.

Secundus liber Esdrae.

Liber Hester.

Liber Job.

Psalmi.

Proverbia.

Ecclesiastes vel Conclonator.

Cantica Solomonis.

4. Prophetæ Majores.

12. Prophetæ Minores.

Alios autem Libros (ut ait Hieronymus) legit quidem Ecclesia, ad exempla vitæ, & formandos mores : illos tamen ad dogmata confirmanda non adhibet, ut sunt,

Tertius liber Esdrae.

Quartus liber Esdrae.

Liber Tobia.

Liber Judith.

Reliquum libri Hester.

Liber Sapientia.

Liber Jesu filii Sirach.

Baruck Prophetæ.

Canticum trium Puerorum.

Historia Susannæ.

De Bel & Dracone.

Oratio Manassis.

Prior liber Maccabæorum.

Secundus liber Maccabæorum.

Novi Testamenti omnes Libros (ut vulgò recepti sunt) recipimus, & habemus pro Canonicis.

De Veteri Testamento.

7. **T**estamentum Vetus Novo contrarium non est, quandoquidem tam in Veteri, quam in Novo, per Christum, qui unicus est Mediator Dei & hominum, Deus & homo, æterna Vita humano generi est proposita. Quare male sentiunt, qui Veteres tantum in promissiones temporarias sperasse coniungunt. Quanquam Lex à Deo data per Moysen (quoad Ceremonias & Ritus) Christianos non astringat, neque Civilia ejus *Præcepta* in aliqua republica necessariò recipi debeant, nihilominus tamen ab obedientia Mandatorum (quæ *Moralia* vocantur) nullus (quantumvis Christianus) est solutus.

De tribus Symbolis.

8. **S**ymbola tria, Nicænum, Athanasii, & quod vulgò Apostolorum appellatur, omnino recipienda sunt, & credenda, nam firmissimis Scripturarum Testimoniis probari possunt.

De Peccato Originali.

9. **P**eccatum Originis non est (ut fabulantur Pelagiani) in imitatione Adami situm, sed est Vitium. & Depravatio Naturæ, cuiuslibet hominis ex Adamo naturaliter propagati: qua fit, ut ab Originali Iustitia quam longissime distet, ad malum sua natura propendat, & Caro semper adversus Spiri-

tum concupiscat, unde, in unoquoque nasciturum, iram Dei atque Damnationem meretur. Manet etiam in Renatis hæc Naturæ Depravatio. Qua fit ut Affectus Carnis Græce *Φύσις*, *συνεχές* (quod alii Sapientiam, alii Sensum, alii Affectum, alii Studium Carnis interpretantur,) Legi Dei non subjiciatur. Et quanquam Renatis & Credentibus nulla est Condemnatio propter Christum, Peccati tamen in sese rationem habere Concupiscentiam, fateretur Apostolus.

De Libero Arbitrio.

10. **E**A est hominis post lapsum Adæ conditio, ut sese naturalibus suis viribus, & bonis Operibus, ad Fidem & invocationem Dei convertere, ac præparare non possit. Quare absque gratia Dei (quæ per Christum est) nos præveniente, ut velimus, & cooperante, dum volumus, ad pietatis opera facienda, quæ Deo grata sunt & accepta, nihil valemus.

De hominis Iustificatione.

11. **T**antum propter Meritum Domini ac Servatoris nostri Jesu Christi per Fidem, non propter Opera & Merita nostra, iusti coram Deo reputamur. Quare sola Fide nos justificari Doctrina est saluberrima, ac Consolationis plenissima, ut, in Homilia de Iustificatione Hominis, fusiùs explicatur.

De bonis Operibus.

12. **B**ONA Opera, quæ sunt fructus Fidei, & iustificatos sequuntur, quanquam peccata nostra expiare, & divini iudicii severitatem ferre non possunt, Deo tamen grata sunt, & accepta in Christo, atque ex vera & viva Fide necessario prosuunt, ut plane ex illis æque Fides viva cognosci possit, atque Arbor ex fructu iudicari;

De Operibus ante Justificationem.

13. **O**pera, quæ sunt ante gratiam Christi, & Spiritus ejus afflatum, cum ex Fide Jesu Christi non prodeant, minimè Deo grata sunt, neque Gratiam (ut multi vocant) de congruo merentur. Immo, cum non sunt facta, ut Deus illa fieri voluit & præcepit, Peccati rationem habere non dubitamus;

De Operibus Supererogationis.

14. **O**pera, quæ Supererogationis appellant, non possunt sine arrogantia & impietate prædicari. Nam illis declarant homines, non tantum se Deo reddere, quæ tenentur, sed plus in ejus gratiam facere, quam deberent, cum aperte Christus dicat, cum feceritis omnia quæcunque præcepta sunt vobis, dicite, servi inutiles sumus.

De Christo, qui solus est sine peccato.

15. **C**hristus, in nostræ naturæ veritate, similis per omnia factus est nobis, peccato excepto, à quo prorsus erat immunis, tum in Carne,

tum in Spiritu. Venit ut Agnus, absque macula, qui mundi peccata, per immolationem sui semel factam, tolleret, & peccatum (ut inquit Johannes) in eo non erat: sed nos reliqui etiam Baptizati, & in Christo Regenerati, in multis tamen offendimus omnes. Et, si dixerimus, quod peccatum non habemus, nos ipsos seducimus, & veritas in nobis non est.

De Peccato post Baptismum.

16. **N**ON omne Peccatum mortale, post Baptismum voluntariè perpetratum, est Peccatum in Spiritum sanctum, & irremissibile. Proinde lapsis à Baptismo in peccata locus poenitentis non est negandus, post acceptum Spiritum sanctum possumus à Gratia data recedere, atque peccare, denuoque per Gratiam Dei resurgere, ac resipiscere: ideoque illi damnandi sunt, qui se, quamdiu hic vivant, amplius non posse peccare affirmant, aut verè resipiscantibus veniæ locum denegant.

De Prædestinatione, & Electione.

17. **P**rædestinatio ad vitam est æternum Dei propositum, quo, ante jacta mundi fundamenta, suo consilio, nobis quidem occulto, constanter decrevit, eos, quos in Christo elegit ex hominum genere, à maledicto & exitio liberare, atque (ut vasa in honorem efficta) per Christum ad æternam salutem adducere. Unde qui tam præclaro Dei beneficio sunt donati, illi Spiritu ejus, opportuno tempore operante, secundum

Articuli Religionis.

secundum propositum ejus, vocantur, vocationi per Gratiā parent, justificantur gratis, adoptantur in filios Dei, unigeniti ejus Jesu Christi imaginī efficiuntur conformes, in bonis operibus sanctē ambulant, & demum ex Dei misericordia pertingunt ad sempiternam felicitatem.

Quemadmodum Prædestinationis & Electionis nostræ in Christo pia consideratio, dulcis, suavis, & ineffabilis consolationis plena est, vere piis, & his qui sentiunt in se vim Spiritus Christi, facta carnis, & membra quæ adhuc sunt super terram mortificantem, animūque ad cœlestia & superna rapientem, tum quia fidem nostram de æterna salute consequenda per Christum plurimum stabilis, atque confirmat, tum quia amorem nostrum in Dñm vehementer accendit: Ita hominibus curiosis, carnalibus, & Spiritu Christi destitutis, ob oculos perpetuo versari Prædestinationis Dei sententiam, perniciosissimum est præcipitium, unde illos Diabolus protrudit, vel in Desperationem vel in æquē perniciosam impurissimæ vitæ Securitatem. Deinde promissiones divinas sic amplecti oportet, ut nobis in sacris Literis generaliter propositæ sunt, & Dei voluntas in nostris actionibus ea sequenda est, quam in verbo Dei habemus disertè revelatam.

De speranda æternâ Salute tantum in nomine Christi.

18. **S**unt & illi Anathematizandi, qui dicere audent unumquemque, in Lege, aut Secta quam prohetetur, esse

servandum, modò juxta illam & lumen naturæ accuratè vixerit, cum Sacra Litera tantum Jesu Christi nomen prædicent, in quo salvos fieri homines oporteat.

De Ecclesia.

19. **E**cclēsia Christi visibilis est Cœtus fidelium, in quo verbum Dei purum prædicatur, & Sacramenta, quoad ea quæ necessariò exigantur, juxta Christi institutum recte administrantur. Sicut erravit Ecclesia Hierosolymitana, Alexandrina, & Antiochena, ita & erravit Ecclesia Romana, non solum quoad agenda, & Ceremoniā ritus, verum in his etiam quæ credenda sunt.

De Ecclesia Authoritate.

20. **H**abet Ecclesia Ritus sive Ceremonias statuendi jus, & in Fidei controversiis authoritatem, quamvis Ecclesie non licet quicquam instituere, quod verbo Dei scripto adversetur, nec unum Scripturæ locum sic exponere potest, ut alteri contradicat. Quare licet Ecclesia sit divinorum librorum testis & conservatrix, attamen ut adversus eos nihil decernere, ita præter illos nihil credendum de necessitate Salutis debet obtrudere,

De Authoritate Conciliorum generalium.

21. **G**eneralia Concilia sine jussu & voluntate Principum congregari non possunt, & ubi convenerint, quia ex hominibus constant, qui non omnes

omnes Spiritu & Verbo Dei reguntur, & errare possunt, & interdū errarunt, etiam in his quæ ad Deum pertinent: ideoque quæ ab illis constituuntur, ut ad salutem necessaria, neque Robur habent neque Authoritatem, nisi ostendi possint è Sacris Literis esse desumpta,

De Purgatorio.

22. **D**Octrina Romanensium de Purgatorio, de Indulgentiis, de Veneratione & Adoratione tum Imaginum, tum Reliquiarum, nec non de Invocatione Sanctorum, res est inutilis, inaniter conficta, & nullis Scripturarum testimoniis innitur: immo verbo Dei contradicitur.

De Ministrando in Ecclesia.

23. **N**ON licet cuicumque sumere sibi Munus publicè Prædicandi, aut Administrandi Sacramenta in Ecclesia, nisi prius fuerit ad hæc obeunda legitimè vocatus & missus. Atque illos legitimè vocatos & missos existimare debemus, qui per homines, quibus potestas Vocandi Ministros, atque Mittendi in vineam Domini publicè concessa est in Ecclesia, cooptati fuerint, & asciti in hoc opus.

De loquendo in Ecclesia Lingua, quam Populus intelligit.

24. **L**ingua Populo non intellecta, publicas in Ecclesia preces peragere, aut Sacramenta administrare, Verbo Dei, & primitivæ Ecclesiæ consuetudini planè repugnat,

De Sacramentis.

25. **S**acramenta, à Christo instituta, non tantum sunt notæ Professionis Christianorum, sed certa quædam potius testimonia, & efficacia signa Gratiæ atque bonæ in nos Voluntatis Dei, per quæ invisibiliter ipse in nos operatur, nostramque Fidem in se non solum excitat, verum etiam confirmat.

Duo à Christo Domino nostro in Evangelio instituta sunt Sacramenta, scilicet Baptismus, & Cæna Domini.

Quinque illa vulgò nominata Sacramenta: scilicet, Confirmatio, Pœnitentia, Ordo, Matrimonium, & Extrema Unctio, pro Sacramentis Evangelicis habenda non sunt, ut quæ, partim à prava Apostolorum imitatione profluxerunt, partim viræ Status sunt in Scripturis quidem probati: sed Sacramentorum eandem cum Baptismo & Cæna Domini rationem non habent, ut quæ Signum aliquod visibile, seu Ceremoniam, à Deo institutam, non habeant.

Sacramenta non in hoc instituta sunt à Christo, ut spectarentur, aut circumferrentur, sed ut ritè illis uteremur, & in his duntaxat qui digni percipiant, salutarem habent effectum: Qui vero indignè percipiunt, damnationem (ut inquit Paulus) sibi ipsis acquirunt.

Articuli Religionis.

De Vi Institutionum Divinarum, quod eam non tollat malitia Ministrorum.

26. **Q**uamvis in Ecclesia Visibili bonis mali semper sunt admixti, atque interdum ministerio Verbi & Sacramentorum administrationi præsent, tamen, cum non suo, sed Christi nomine agant, ejusque Mandato & Autoritate ministrent, illorum ministerio uti licet, cum in Verbo Dei audiendo, tum in Sacramentis percipiendis. Neque per illorum malitiam effectus Institutionum Christi tollitur, aut gratia donorum Dei minuitur, quoad eos qui fide & rite sibi oblata percipiunt, quæ propter Institutionem Christi & promissionem efficacia sunt, licet per malos administrantur.

Ad Ecclesiæ tamen Disciplinam pertinet, ut in malos Ministros inquiratur, accusenturque ab his, qui eorum flagitia noverint, atque tandem iusto convicti iudicio deponantur.

De Baptismo.

27. **B**aptismus non est tantum Professionis Signum, ac discriminis nota, qua Christiani à non Christianis discernantur, sed etiam est Signum Regenerationis, per quod, tanquam per Instrumentum, recte Baptismum suscipientes Ecclesiæ inseruntur, Promissiones de Remissione peccatorum, atque Adoptione nostra in filios Dei per Spiritum sanctum, visibiliter obsignantur, Fides confirmatur, & vi divinæ invocationis Gratia augetur,

Baptismus Parvulorum omnino in Ecclesia retinendus est, ut qui cum Christi Institutione optime congruat.

De Cæna Domini.

28. **C**œna Domini non est tantum Signum Mutuæ Benevolentiae Christianorum inter sese, verum potius est Sacramentum nostræ per Mortem Christi Redemptionis.

Atque adeo, rite, dignè, & cum fide sumentibus, Panis quem frangimus est communicatio Corporis Christi: similiter Poculum benedictionis est communicatio Sanguinis Christi.

Panis & Vini Transsubstantiatio in Eucharistia ex sacris Litteris probari non potest: Sed apertis Scripturæ Verbis adversatur, Sacramenti naturam evertit, & multarum Superstitionum dedit occasionem.

Corpus Christi datur, accipitur, & manducatur in Cœna, tantum cœlesti & Spirituali ratione. Medium autem quo Corpus Christi accipitur, & manducatur in Cœna, Fides est.

Sacramentum Eucharistiæ ex Institutione Christi non servabatur, circumferebatur, elevabatur, nec adorabatur.

De Manducatione Corporis Christi, & impios illud non manducare.

29. **I**mpii, & fide viva destituti, licet carnaliter, & visibiliter (ut Augustinus loquitur) Corporis & Sanguinis Christi Sacramentum dentibus premant, nullo tamen modo Christi participes efficiuntur. Sed potius tantæ rei Sacramentum, seu Symbolum,
L I ad

Articuli Religionis.

30. **I**udicium sibi manducant & bibunt.

De Utraque Specie.

30. **C**alix Domini Laicis non est denegandus: Utraque enim pars Dominici Sacramenti, ex Christi Institutione & præcepto, omnibus Christianis ex æquo administrari debet.

De unica Christi Oblatione in Cruce perfectæ.

31. **O**blatio Christi semel facta perfecta est Redemptionis, Propitiatio, & Satisfactio pro omnibus Peccatis totius mundi, tam Originalibus, quam Actualibus. Neque, præter illam unicam, est ulla alia pro Peccatis Expiatio. Unde Missarum Sacrificia, quibus vulgò dicebatur, Sacerdotem offerre Christum in remissionem peccatorum aut culpæ, pro vivis & defunctis, blasphemata Figmenta sunt, & perniciose Imposturæ.

De Conjugio Presbyterorum.

32. **E**piscopis, Presbyteris, & Diaconis nullo mandato divino præceptum est, ut aut Celibatum voveant, aut à Matrimonio abstineant. Licet igitur etiam illis, ut cæteris omnibus Christianis, ubi hoc ad pietatem magis facere iudicaverint, pro suo arbitratu Matrimonium contrahere.

De Excommunicatis vitandis.

33. **Q**ui, per publicam Ecclesiæ Denuntiationem, sit ab Unitate Ecclesiæ præcisus

est & Excommunicatus, is ab universa Fidelium multitudine (donec per Pœnitentiam publicè reconciliatus fuerit arbitrio Iudicis competentis) habendus est tanquam Ethnicus & Publicanus.

De Traditionibus Ecclesiasticis.

34. **T**raditiones atque Cere-
monias easdem non omnino necessarium est esse ubique, aut prorsus consimiles. Nam ut variæ semper fuerunt, & mutari possunt, pro Regionum, Temporum, & Morum diversitate, modò nihil contra Verbum Dei instituat.

Traditiones & Cere-
monias Ecclesiasticas, quæ cum Verbo Dei non pugnant, & sunt Auctoritate publica institutæ atque probatæ, quisquis privato consilio volens, & datâ operâ, publicè violaverit, is, ut qui peccat in publicum Ordinem Ecclesiæ, quisque lædit Auctoritatem Magistratûs, & qui infirmorum Fratrum Conscientias vulnerat, publicè, ut cæteri timeant, arguendus est.

Quælibet Ecclesia particularis, sive Nationalis, auctoritatem habet instituendi, mutandi, aut abrogandi Cere-
monias, aut Ritus Ecclesiasticos, humana tantum auctoritate institutos, modò omnia ad Aedificationem fiant.

De Homiliis.

35. **T**omus Secundus Homiliarum, quarum singulos Titulos huic Articulo subjunximus, continet piam & salutarem Doctrinam, & his temporibus

poribus necessariam, non minus quam Prior Tomus Homiliarum, quæ editæ sunt tempore *Edvardi Sexti*: Itaque eas in Ecclesiis per Ministros diligenter & clarè, ut à Populo intelligi possint, recitandas esse iudicavimus.

De nominibus Homiliarum.

*Of the right Use of the Church,
Against Peril of Idolatry.*

Of Repairing and keeping clean of Churches.

Of Good Works. First of Fasting.

Against Gluttony and Drunkenness.

Against Excess of Apparel.

Of Prayer.

Of the Place and Time of Prayer.

That Common Prayers and Sacraments ought to be ministered in a known Tongue.

Of the Reverent Estimation of God's Word.

Of Alms doing.

Of the Nativity of Christ.

Of the Passion of Christ.

Of the Resurrection of Christ.

Of the worthy Receiving of the Sacrament of the Body and Blood of Christ.

Of the Gifts of the Holy Ghost.

For the Rogation-Days.

Of the State of Matrimony.

Of Repentance.

Against Idleness.

Against Rebellion.

De Episcoporum & Ministrorum Consecratione.

36. **L**ibellus de Consecratione Archiepiscoporum & Episcoporum, & de Ordinatione Presbyterorum & Diaconorum, editus nuper temporibus *Edvardi VI.* & Autoritate Parlamenti illis ipsis temporibus confirmatus, omnia ad ejusmodi Consecrationem & Ordinationem necessaria continet, & nihil habet, quod ex se sit, aut superstitiosum, aut impium. Itaque quicunque juxta Ritus illius Libri Consecrati, aut Ordinati sunt, ab Anno Secundo prædicti regis *Edvardi*, usque ad hoc tempus, aut in posterum juxta eisdem Ritus Consecrabitur, aut Ordinabitur, ritè

atque ordine, atque legitime statuimus esse, & fore Consecratos, & Ordinatos.

De Civilibus Magistratibus.

37. **R**egia Majestas in hoc Angliæ Regno, ac cæteris ejus Dominis, summam habet potestatem, ad quam omnium Statuum hujus Regni, sive illi Ecclesiastici sint, live Civiles, in omnibus causis, suprema Gubernatio pertinet, & nulli externæ Jurisdictioni est subiecta, nec esse debet.

Cum Regiæ Majestati summam Gubernationem tribuimus, quibus Titulis intelligimus animos quorundam calumniatorum offendi, non damus Regibus nostris, aut Verbi Dei, aut Sacramentorum Administrationem,

nem, quod etiam Injunctiones ab *Elizabetha* Regina nostra nuper editæ apertissimè testantur: Sed eam tantum Prærogativam, quam, in sacris Scripturis à Deo ipso, omnibus piis Principibus videmus semper fuisse attributam; hoc est, ut omnes Status atque Ordines fidei suæ à Deo commissos, sive illi Ecclesiastici sint, sive Civiles, in officio contineant, & contumaces ac delinquentes Gladio Civili coërceant.

Romanus Pontifex nullam habet Jurisdictionem in hoc Regno Angliæ.

Leges Regni possunt Christianos, propter capitalia & gravia crimina, morte punire. Christianis licet, ex mandato Magistratûs, arma portare & iuxta bella administrare.

De Illicita bonorum Communicatione.

38. **F**acultates & bona Christianorum non sunt communia, quoad jus & possessionem, (ut quidam Anabaptistæ falsò jactant:) Debet tamen quisque de his quæ possidet, pro facultatum ratione, pauperibus Eleemosynas benignè distribuere.

De Jurejurando.

39. **Q**uemadmodum Juramentum vanum & temerarium à Domino nostro Jesu Christo, & Apostolo ejus *Jacobo*, Christianis hominibus interdictum esse fatemur: ita Christianorum Religionem minime prohibere censemus, quin, jubente Magistratu, in causa fidei & charitatis, jurare liceat, modò id fiat, juxta Prophetæ doctrinam, in justitia, in judicio & veritate.

Confirmatio Articulorum.

HIC Liber antedictorum Articulorum jam denuò approbatus est, per Assensum & Consensum Serenissimæ Reginæ *Elizabethæ* Dominiæ nostræ, Dei gratia Angliæ, Franciæ, & Hiberniæ Reginæ, Defensoris Fidei, &c. retinendus, & per totum Regnum Angliæ exequendus. Qui Articuli, & lecti sunt, & denuò confirmati, Subscriptione D. Archiepiscopi & Episcoporum Superioris Domus, & totius Cleri Inferioris Domus in Convocatione, Anno Domini, 1571,

*Forma Precum in Utraque Domo Convocationis,
sive Synodi Prælatorum & ceteri Cleri, seu Pro-
vincialis seu Nationalis; In ipso statim cujussli-
bet Conventûs Initio solenniter recitanda.*

*Litania seu Supplicatio generalis Initio cujusslibet
Conventûs solenniter recitabitur: Præunte, in
Domo quidem Superiori, Episcopo novissimè Conse-
crato; in Inferiori autem, Prolocutore, postquam
fuerit electus, approbatus, & confirmatus.*

Pater de cœlis Deus, miser-
cordiam exhibe nobis mi-
seris peccatoribus. &c.

*Et sequentia in solitâ Forma,
nisi quod post Petitionem illam,*

Ut omnes Episcopos, Pres-
byteros & Diaconos vera co-
gnitione, &c. hæc proximè se-
quentur:

Ut præsentî huic Convoca-
tioni (vel Synodo) Spiritu tuo
Sancto afflari & præesse dig-
neris, qui nobis præeat ad Ve-
ritatem omnem, quæ in Reli-
gione sita est.

*Deinde, Litaniâ finitâ, sequetur
Supplicatio pro Suprema Sena-
tûs Curia, durante illius Con-
ventu.*

Clementissime Deus, suppli-
ci prece postulamus, &c.

*Huic subsequitur Supplicatio pro
præsente Convocatione sive Sy-
nodo.*

Domine Deus, Pater Lumi-
num, & Fons omnis sapi-
entiæ, nos, ad pedum tuorum

subsellium provoluti, humiles
tui & indigni Famuli Te pre-
cibus interpellamus, ut, qui in
Nomine tuo sub clementissimæ
Reginæ ANNÆ auspiciis hîs
sumus congressi, Gratia tua su-
perne adjuti, ea omnia inve-
stigare, contemplari, tractare,
& discernere valeamus, quæ
Honorem tuum & Gloriam
promoveant, & in Ecclesiæ ce-
dant utilitatem. Concede igitur,
ut Spiritus tuus, qui Con-
cilio olim Apostolico, huic no-
stro etiam nunc insideat, præ-
eatque nobis ad Veritatem
omnem, quæ in Religione sita
est: ut qui, ad normam sanctæ
nostræ Reformationis, Errores,
Corruptelas, & Superstitiones
olim hic grassantes, Tyrannidem
Papalem, justis de causis & se-
rid repudiavimus, Fidem Apo-
stolicam, & verè Catholicam
firmiter & constanter teneamus
omnes, & Te ritè puròque cul-
tu intrepidè colamus, per Je-
sum Christum Dominum no-
strum & Servatorem, Amen.

Forma Precum in Utraque Domo Convocationis, &c.

Superaddi poterunt quatuor Collectæ, vel aliquot earum, prout visum fuerit, pro universo Clero. Quæ autem illas sequitur, quinta, quæ Divi Chrysostomi dicitur, nunquam omittatur.

I. **O**mnipotens Deus, qui Ecclesiam tuam super Angustolorum Vatumque fundamentum extruxisti, anguli Capite ipso Jesu Christo, fac nos per eorum doctrinam ita compingi, ut in sanctum Templum Tibi acceptum ædificemur, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

II. Omnipotens & semperne Deus, cujus Spiritu universum Ecclesiæ Corpus regitur sanctumque efficitur, Supplicationes & Preces nostras pro cujuscunque Ordinis hominibus, qui in tuam Ecclesiam cooptantur, oblatas admitte, ut omnes pro suo quisque Munere & Ministerio Tibi ex animo piè serviant, per Dominum & Servatorem nostrum Jesum Christum. *Amen.*

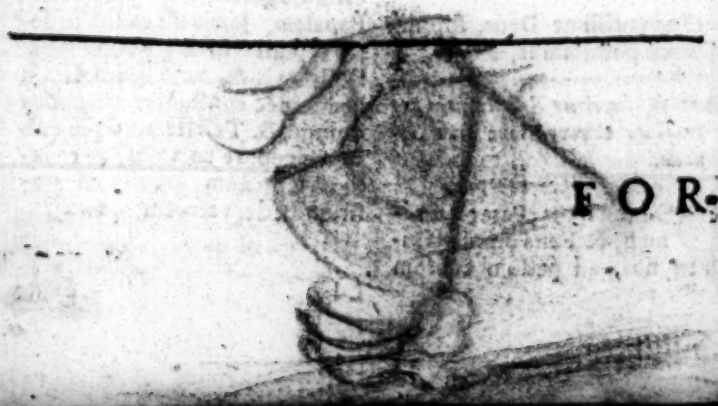
III. Omnipotens Deus, qui per Filium tuum Jesum Christum tot eximiis dotibus Apo-

stolos tuos locupletasti, & ut Oves tuas pascerent, etiam atque etiam jussisti, fac, quæsumus, ut omnes Episcopi & Pastores tuum Sermonem seduli eloquantur, & ei Populus dicto sit audiens, quod coronam æternæ gloriæ accipiant, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

IV. Da, quæsumus, Domine, ut tuo ductu rerum humanarum Cursus tranquille adeo dirigatur, ut Ecclesia tua Tibi cum lætitia & pia quiete serviar, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

V. Omnipotens Deus, qui nos gratia impertitus es, per quam uno ore unòque animo Tibi supplicamus, quisque polceris, ubi sunt duo tresve tuo Nomine congregati, Te eorum postulata exauditorum, Famulos tuos, Domine, Votorum & Petitionum redde compotes, prout Tibi maxime illis expedire videbitur, concessa nobis in hoc seculo Veritatis tuæ cognitione, & Vita æterna in futuro. *Amen.*

Domini nostri Jesu Christi Gratia, & Dei Amor, & Sancti Spiritus Communio nobis semper adsit omnibus, *Amen.*

FORMULA PRECUM CUM GRATIARUM ACTIONE

Quotannis Usurpanda

Quinto NOVEMBRI S,

O B

Feliciter ereptos Regem *Jacobum I.* & Tres Ordines Regni, maximè Proditoriæ ac Cruentæ Cædi Nitrati Pulveris, quæ ipsis parabatur : Ob felicem quoque Adventum *Gulielmi* Regis isto quasi Die, ad liberandum Ecclesiam nostram Populumque hujus Regni.

¶ Idem erit Officium in omnibus cum eo quod est in usu Festis diabus, nisi ubi aliter cantum est in sequentibus.

tur aut cantabitur, Presbytero præunte, Clerico autem & Plebe alternis respondentibus.

¶ Si Dies iste incidat in Dominicam, Collecta illius Dominica tantum suo loco addetur huic Officio.

Celebrate Dominum, qui bonus, qui æterna est clementia. *Psal. cvii. 1.*

Dicant hoc Domini clientes, quos ille vindicat ex periculis. Ver. 2.

¶ Preces Matutina incipient ab his Sententiis.

Sæpe oppugnatus sum à pueritia, dicat Israëlita. *Psal. cxxix. 1.*

Misericors & exorabilis Dominus, ira tardus, clementia multus :

Sæpe oppugnatus sum à pueritia, neque tamen expugnatus. Ver. 2.

Psal. ciii. 8.

Non perpetuò rixatur, non semper injuriæ memor. Ver. 9.

Contra Me sine causa suum perniciosum rete abdiderunt : sine causa foveam in meum fecerunt periculum. *Psal. xxxv. 7.*

Non nos pro nostris peccatis tractat, non nos, ut digna sunt nostra vitia, remuneratur. Ver. 10.

Reus mihi composuerunt gressibus, ut mea vita ruinam : cavabant ante Me scrobem, in quam mediam ceciderunt ipsi. *Psal. lvii. 7.*

¶ Pro Psalmis Adeste, cantemus &c. sequens Hymnus recitabi-

Magnus

Formula Precum.

Magnus est Dominus noster,
multarum virium, & immensæ
prudentiæ, *Psal. cxlvii. 5.*

*Subleuat humiles Dominus :
impios sternit humi. Ver. 6.*

Addit ista manus hominibus,
ista dextera hominum generi,
quos Tu tibi confirmas. *Psal.
lxxx. 18.*

*Ne nos à Te recedamus, sed à
Te conservati nomen tuum invo-
cabimus. Ver. 19.*

Gloria Patri & Filio, &c.

Sicut erat in Principio. &c.

¶ *Psalmi Proprii, lxiv. cxxiv
cxxv.*

¶ *Lectiões* } *Prior, 2. Sam. xxii.*
                  } *Te Deum.*
¶ *Propria,* } *Poster. Act. xxiii.*
                  } *Personate,*

¶ *Suffragiis post Symbolum hac
inseruntur ac dicuntur pro Re-
gina.*

Presbyter.

Defende Reginam, Domine,
Populus.

Quæ sibi collocat in Te fidu-
ciam.

Presbyter.

Mitte Ei auxilium ex fano
tuo,

Populus.

Et potens Ei semper opitu-
lare.

Presbyter.

Nè Eam inimici ejus oppri-
mant:

Populus.

Nec ad Eam infestandam ac-
cedant impii.

¶ *Loco prima Collecta ad Matuti-
nas, hæc dua Collecta dicuntur.*

Omnipotens Deus, qui per
omne ævum potentiam
& clementiam tuam declarasti,
miris modis Ecclesiam tuam cle-

menter ex periculis vindican-
do, justos piósque Reges &
Respublicas, sanctam & æter-
nam tuam Veritatem profiten-
tes, protegendo, adversus nefa-
rias Conjuraciones, & infecta
Hostium Consilia: Te laudibus
gratiarumque actionibus ex a-
nimo celebramus, qui tuo Nu-
mine, mirisque modis, Jacobum
Primum, Regem nostrum olim
clementissimum, unâ cum Regi-
na, Principe, & Stirpe Regia u-
niversa, ut & Nobilibus, Clero,
& Plebe hujusce Regni, tum Co-
mitia celebrantibus, vindicasti:
Qui omnes, perquam immani
novoque modo, ac supra quam
quod unquam in retrò actis æ-
tatibus auditum est, tanquam
Oves ad cædem, Pontificiorum
insidiis, destinati erant. Ab hac
immani Conjuracione, non Meri-
tum nostrum, sed Clementia tua,
non nostra, sed Tua solius Pro-
videntia, nos asseruit. Atque
adeò nè nobis, Domine, nè nobis,
sed tuo Nomini tribuatur omnis
honor & gloria, in omnibus Ec-
clesiis Sanctorum, deinceps in
perpetuum, per Jesum Christum
Dominum nostrum. *Amen.*

GRatas etiam habe, clemen-
tissime Pater, quas Tibi ex
animo gratias habemus, qui a-
nimos nostros iterum explevisti
læticia & gaudio, prius tamen
perturbatos, & ori nostro car-
men novam suppeditasti, isto
quasi die nuperum nostrum Re-
gem adducendo, ad Ecclesiam Po-
pulumque hujus Regni ex Pon-
tificio Jugo & Dominatione
Tyrannica vindicandum. Sapi-
entiam & justitiam tuæ Provi-
dentiæ celebramus, quæ nobis
in summas angustias adductis
commodè adeo auxilio fuit, &
omnia

omnia consilia noſtrorum Hoſti-
um irrita reddidit. Da, quaſu-
mus, nos grata aded & perenni
memoria ea proſequi, quæ tunc
& exinde nobis præſtiti-
ſti, nè de ſingulari tua boni-
tate æquè ac immeritâ arro-
ganter aded ſentiamus ut, vana
ſpe allecti, debitum Tibi Cul-
tum præſtare oblivſcamur, ve-
rum ad poenitentiam nos invi-
ter, ut majori cum diligentia &
ſtudio omnia Religionis noſtræ
officia, quam in mirum aded
modum vindicaſti, exequamur.
Veritas & Juſtitia, fraternus
Amor & Charitas, Concordia &
Unanimitas, cæteræque virtu-
tes nos inter aded vigeant, ut
noſtri ævi ſint firmamentum,
& Eccleſiæ noſtræ laudi ducan-
tur in terra. Quæ omnia ſup-
plici prece poſtulamur, propter
beatum noſtrum Dominum, &
Servatorem. Amen.

¶ *In ſine Litania (qua ſemper
Die iſto recitabitur) poſt Col-
lectam (Quæſumus Pater, in-
firmiſſimates, &c.) dicitur hæc
qua ſequitur.*

O Mnipotens Deus & coele-
ſtis Pater, qui benigna
tua Providentia, & ſumma erga
nos clementia, malevolentiam
in nos inimicorum noſtrorum,
& conſilia reddidiſti irrita, de-
recto & proſtigato horrendo &
neſario eorum facinore, quod,
hoc quaſi die, perpetrandum in
Regem, totamque hanc Rem-
publicam machinati eſſent, hoc
quidem conſilio, ut res tum
Politicas, tum Eccleſiaſticas,
legibus apud nos confirmatas,
everterent, & iſto itidem Die
(quod eſt miraculi inſtar) Ser-
vum tuum, nuperum Regem
noſtrum, tuo ductu in hoc Reg-

num incolumem adduxiſti, ut
nos ex nuperis Hoſtium no-
ſtrorum inſidiis, quas ad Reli-
gionem & Leges noſtras ever-
tendas ſtruebant, vindicaret:
ſumma cum animi demiffione
ſummisque laudibus tuum ma-
ximè glorioſum nomen illuſtra-
mus, cujus immenſa erga nos
clementia tum in hac conſerva-
tione, tum in illa exhibetur.
Tuæ ſolius miſericordiæ ac-
ceptum referimus, nos eſſe non
omnino conſectos: Quippe
querelæ peccatorum noſtrorum
ad cælum uſque in nos perlata
ſunt, & noſtra vitia Te ad ſup-
plicium ſumendum de nobis
provocarunt: ſed Tu non nos
pro noſtris peccatis tractaſti,
non nos, ut digna ſunt noſtra
vitia, remuneratus es, neque
nos paſſus es, ut merita erant
noſtra, in prædam cedere ini-
micis noſtris, ſed, pro clemen-
tia tua, nos, ab eorum malitia
liberatos, à fato & pernicie
vindicaſti. Fac, Domine, ut
huius tui collati iterum nobis
beneficii meditatio nos verè
mores corrigere præſtet, ne ſit
nobis detrimento culpa. Nobis
etiam Fidem vividam, & Cha-
ritatem in omni ſancta obedi-
entia fructus ferentem, magis
magisque adaugeto, ut nobis ad-
huc favere pergas, & Nos Poſte-
ròque noſtros luce Evangelii il-
luſtrare, deinceps in perpetu-
um, idque propter chariſſimum
Filium tuum, unicum noſtrum
Advocatum & Patronum. Amen.

¶ *Pro Supplicatione [Tempore
Belli ac Tumultuum] dicitur
hæc qua ſequitur.*

D Omine, qui hoc quaſi die
inſidias mortis nobis
ſtructas detexiſti, & nos ab iis
non

non sine miraculo vindicasti, perge porro noster potens Vindex esse, nostrósque hostes sanguinarios dissipare, infatua, & peritæ consilia eorum, superbiam cohibere, malevolos affectus compesce, & machinas nostræ clementis, eorúmque omnium, qui sub Eâ publico aliquo Munere funguntur, manus confirma, ut iudicium & iustitiam exerceant, ad maleficos omnes excindendos, qui Rebellioni obtendunt Religionem, & Seditioni Fidem, ut nunquam expugnent nos, neque de tua Ecclesia eversa triumphent, sed nostra Princeps clementissima, & Regna illius in vera tua Religione conserventur, & pro singulari tua misericordia in ea colenda protegantur, aded ut nos omnes fidelem tuo cultui navemus operam, Téque in sancta Ecclesia tua gratiarum actionibus celebremus, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

In Officio Sacra Communionis, pro Collectâ Dei, sequens Collecta dicatur.

ATerne Deus & potentissime noster Propugnator, nos indigni famuli tui astamus supplices coram tua Majestate, agnoscentes Potentiam tuam, Prudentiam, & Bonitatem, quippe qui Regem tréque hujus Regni Ordines, dum Comicia celebrarent, servasti, de quibus perdendis isto Die conjuratum est. Da, quæsumus, ut tum hoc, tum alia tua immortalia beneficia, quæ nobis contulisti, grato & sincero animo prosequamur, præ-

cipue autem Clementiam tuam singularem, per quam nuper iste Dies quam maxime nobilitatus est. Te collaudamus ob felicem Regis nostri, nuper defuncti, Adventum; & quod, prostrato nefario adversariorum molimine, in Solio hujus Regni Regem & Gubernatorem collocasti. Perge, quæsumus, ad protegendam & defendendam Reginam, & universam Stirpem Regiam, ab omnibus Proditionibus & Conjuratibus, Custodi eam in Fide, Metu, & Amore Tui: illius Regnum aded prospera, ut diu felicem ætatem producat hic in terra, & illi posthac æternæ da coronam gloriæ, per Jesum Christum Servatorem, & unicum nostrum Redemptorem. *Amen.*

Epistola Rom. xiii. i.

OMnes mortales superioribus Potestatibus pareant. Nulla est enim potestas, nisi à Deo: ac quæ sunt Potestates, eæ à Deo sunt institutæ. Itaque qui potestati repugnat Dei institutioni resistit: quique resisterint, pœnas dabunt: non enim rectè factis metuendi sunt Magistratus, sed pravè factis. Vis potestatem non timere? benefacito, & ab ea laudem consequeris. Nam Dei Minister est, tibi quod sit bono: Verum si malè feceris, formidat. Nec enim sine causa gladium gestat: quippe cum sit Dei Minister, ad irrogandas pœnas iis qui malè faciunt. Quapropter parere necesse est, non solum Supplicii metu, sed etiam quia Officii est. Siquidem hanc ob causam tributa penditis: sunt enim publici Dei Ministri, in hoc

Quinto Novembris.

hoc ipso assidui. Quocirca solvite quod cuique debetis : cui tributum, tributum : cui vectigal, vectigal : cui metum, metum : cui honorem, honorem.

Evangelium D. Luc. ix. 5'.

CUM autem compleretur ejus assumptionis dies, ipse ita composito vultu, ut Hierosolymam ire videretur, præmisit ante se nuncios, qui profecti intrarunt in Samaritanorum vicum, ut ei diversorium pararent. Sed illi eum non admiserunt, quoniam ire se Hierosolymam præ se ferebat. Quo viso, ejus discipuli Jacobus & Johannes dixerunt, Domine, vis jubeamus ignem de cælo descendere, ut eos conficiat, ut & fecit Elias? At Jesus conversus eos objurgavit : Nescitis, inquit, cujusmodi Spiritus Filii sitis vos. Nam Filius hominis hominum vitas non perditum venit, sed servarum. Ita in alium vicum profecti sunt.

Post Symbolum Apostolorum, si non habeatur Concio, prælegetur una aliqua sex Homiliarum contra Rebellionem.

Legenda est hac Sententia ad Offertorium.

QUICQUID igitur vultis, ut vobis faciant alii, idem vos quoque eis facite : nam ea Lex est atque Vates. D. Mass, vii. 12.

Post Supplicationem pro Ecclesiâ Militante dicetur hac qua sequitur.

DEUS, cujus Nomen est nobile in toto orbe terrarum, & Majestas in Cælis, qui isto quasi die non sine miraculo Ecclesiam nostram, Statumque hujus Regni, contra clandestina Papistarum partium consilia, & infernalem prorsus eorum malitiam, protexisti, eodemque quali die inchoasti insignem nobis Liberationem, à manifesta Tyrannide & injuriis eorundem crudelium inimicorum, qui sanguinem sitiunt : Gloriosam tuam Majestatem colaudamus & veneramur, cum ob istam, tum miram hanc clementiam tuam, quâ nuper erga Ecclesiam nostram, & hoc Regnum, in conservandis aris focique nostris usus es. Et à Te supplices postulamus, nos ita grato sensu iteratæ tuæ hujus clementiæ affici, ut renovetur & augeatur in nobis Spiritus Amoris & Gratitudeinis erga Te, (cui soli nos acceptum referimus,) Spiritus, per quem placidè pareamus clementi nostræ Reginæ ANNÆ & obsequamur, Spiritus, per quem summo studio prosequamur Religionem nostram, quam mirum admodum in modum nunc iterum vindicasti, & Nobis Posterisque nostris in favorem stabilisti. His annue propter Jesum Christum, Amen.

F O R-

FORMULA PRECUM PUBLICARUM
CUM

J E J U N I O

Quotannis usurpanda

Trigesimo J A N U A R I I,

QUI EST

Dies Martyrii C A R O L I Beati Regis, ejus Nominis Primi, ad Divinam misericordiam implorandum, ut à Nobis aut Posteris nostris Deus non repetat poenas sacri & innocui illius Sanguinis, & aliorum Criminum, quibus Ipse infensus Nos & Regem nostrum tradidit in manus crudelium & malè feriatorum hominum.

¶ Si Dies iste inciderit in Dominicam aliquam, Officium hoc, una cum Jejunio, sequenti die, celebrabitur.

¶ Et Dominica proxima ante præfatum Diem inter Matutinas, immediate post Symbolum Nicanum, oportet Monitionem dari, ut Dies iste præfatus cum debita observatione celebretur.

¶ Officium idem erit in omnibus cum Officio pro diebus Festis consuetum, nisi ubi postea aliter præscriptum fuerit.

ORDO Precum Matutinarum.

¶ Minister incipiet ab una aliqua harum Sententiarum.

D Omini Dei nostri est lenitas, & placabilitas, in quem nos rebellavimus, neque Domino Deo nostro dicto audientes fu-

imus, ut ex ejus legibus viveremus, quas nobis proposuerat. Dan. ix. 9. 10.

Castiga me, Domine, sed ratione, non iratè, ne me diminuas. Jer. x. 24.

Ne in jus mecum, qui tuus sum,

Formula Precum Trigesimo Januarii.

sum, venito, nam coram Te nemo mortalium absolvetur. Psal. cxliii. 2.

¶ Pro Psalmo [Adeste, cantemus Dominum, &c.] sequens Psal-
mus alternis recitabitur, à Pres-
bytero, & à Clerico & Populo.

Iustus es, Domine, rectæque
sunt tuæ sententiæ. Psal.
cxix. 137.

*Es Tu quidem in omnibus, quæ
nobis evenere, justus es, æquum-
que fecisti, & nos impie egimus.*
Neh. ix. 13.

Ego ferè pedibus deflexi,
gressu propemodum labefacta-
to. lxxiii. 2.

*Quod indignarer in vecordes,
res impiorum prosperas animad-
vertens.* Veri. 3.

Conspirabant orbis reges, coie-
runt optimates contra Dominum,
atque ejus Unctum Psal. ii. 2.

*Conspirabant uno-animo, isto con-
tra Eum sœdere* Psal. lxxxiii. 5.

Nam à multis audivit contru-
melias, terrore circumfessus
conspirantium contra Eum, &
illi animam eripere conantium.
Psal. xxxi. 15.

*Impium perfidumque os in eum
aperium est: adversus eum locu-
ta est lingua mendax: verbis cir-
cumfessus inimicis oppugnabatur
immerito.* Psal. cix. 1.

Quinetiam illius amicus, cui
fidebat, illius convictor calce
eum petiit. Psal. xli. 9.

*Illi malum pro bono reddebant,
ut eum vita orbarent.* Psal.
xxv. 12.

Consultabant in hunc mo-
dum, Deus eum deferuit: per-
sequendus est, & capiendus,
dum nullus defendit. Psal.
lxxi. 10. 11.

Narium nostrorum Spiritus, Do-

*mini Unctus, captus est ab illis
perniciosis, cujus nos in umbra
fore sperabamus, ut tunc vitam
ageremus.* Lam. iv. 20.

Ingressus est adversarius &
hostis per portas Hierosolymæ,
dicentes, quando morietur e-
jusque nomen peribit. Lam.
iv. 12. Psal. 41. 6.

*Mala re urgeatur, neque jam
postquam decubuit, surrecturus
sit.* Psal. xli. 8.

Surrexerunt Testes injuriæ,
quæ ignorabat, eorum illum
postulantes. Psal. xxxv. 11.

*Ob peccata Populi, & Sacerdo-
tum vitia, in Hierosolyma medio
Sanguinem effudere innocentem.*
Lam. iv. 13.

Eorum nolim aut in fidem
vita mea veniat, aut in societa-
tem honos committatur, qui
iracundia cædem fecerint, Gen.
xlix. 6.

*Hominis dextera tua, Filii ho-
minis, quem Tu tibi confirmasti.*
Psal. lxxv. 17.

Visus est quidem insipien-
tium judicio mori, & putatur
malus illius exitus. Sapiens,
iii. 2.

*Dementes illius vitam putave-
runt insaniam, & exitum inhona-
stum, sed salvus est.* Sapiens.
v. 5. 6.

Nam in hominum conspectu
si cruciatus est, illius spes est
immortalitatis plena. Sapiens.
iii. 4.

*Ergone Divis annumeratus
Sanctorum consors est?* Sapiens.
v. 5.

Deus ultor, Domine, Deus ul-
tor, benefac pro tuo favore Si-
oni. Psal. xciv. 1. & li. 18.

*Propitiare tuis, quos redemisti:
Domine: Noli injustam cædem, &
tuos vindicare, sed à cæde ex-
pientur.* Deut. xxi. 8:

Formula Precum.

Noli nostram animam ad improbos, vitam ad sanguinarios aggregare. *Psal. xxvi. 9.*

Vindica nos à Sanguine, Deus, Deus nostra salutis: mea lingua tuam modulabitur iustitiam. Psal. li. 15.

Neque enim Tu Deus es, cui placeat improbitas, cui familiares sunt mali. *Psal. v. 4.*

Falsiloquos perdis: abominaris sanguinarios, & fraudulentos, Domine: Ver. 6.

Adeo ut, quam repentina deleti calamitate, horribili modo conficiantur. *Psal. lxxiii. 19.*

Ut somnium evanescit expergefactis, sic Tu eorum imaginem, Domine, in civitate aboles. Psal. lxxiii. 20.

Magna & mirabilia sunt opera tua, Domine Deus omnipotens: iusta veraque sunt instituta tua, sanctorum Rex. *Apoc. xv. 3.*

Iustus es, Domine, rectæq; sunt sententia tua. Psal. cxix. 137.

Gloria Patri, & Filio, &c.

Sicut erat in principio, &c.

¶ *Psalmi Proprii, ix. x, xi.*

¶ *Lectio. } Prior, 2 Sam. i.
Propria } Poster. D. Mat. xxvii.*

¶ *Pr. prima Collecta ad Matutinas. hæc dua proxime sequentes recitabuntur.*

Potentissime Deus, in exemplis edendis terribilis, & erga genus humanum mirifice, qui incandescens permiseris animam Clementissimi Principis nostri Caroli Primi defuncti, Die isto per improborum manus & sanguinarios eripi, Nos Creaturæ tuæ onustæ vitis, coram

Te congressæ, universi hujus Gentis populi Nomine confitemur supplices, eorum peccata fuisse causam, quare gravissimum illud in nos ederetur exemplum. At, Deus clementissime, quum Sanguinis pœnam experis, noli in nos effusillius Sanguinis innocentis peccatum (quod nihil nisi Sanguis Filii tui expiare valeat) noli in Populum hujus Regni vindicare, nec ejus Sanguinem luamus Nos nostrive Nati. Propitiare, Domine, propitiare tuis, quos redemisti, & nobis succensere noli in perpetuum, sed pro clementia tua parce nobis, per merita Filii tui Jesu Christi Domini nostri. Amen.

Domine laudabilis, in cuius oculis tuorum mors piorum in pretio habetur, Nomen tuum illustramus, qui Principem nostrum defunctum Martyrem tuum gratia largè perfudisti, per quam acceperit vires ad vestigia collaudandi Magistri & Servatoria sui alacriter adeo subsequendum, constanter mitique animo indignissimas omnes contumelias perpetuens, & tandem ad Sanguinē usque resistens, & tum etiam illius exemplo pro suis orans interfecto-ribus: Illius memoriz apud nos, Domine in perpetuum prorsus collaudetur, ut de Eo Fortitudinis, Constantiæ, Mansuetudinis, Patientiæ, summæq; Charitatis exemplum capiamus. Et concede, ut Terra hæc nostra non luat pœnas Sanguinis illius innocentis, & Clementia tua, nostrorum peccatorum Remissione, Gloriâ illustrerur. His annue, propter Jesum Christum, unicum Advocatum nostrum & Patronum, Amen.

¶ *La*

In *sua Litania* (qua semper
Die isto recitabitur) post Colle-
ctam [Quæsumus, Pater, infir-
mitates nostras &c.] dicenda
sunt hæc tres Collectæ.

PReces nostras, quæsumus, Do-
mine, pro tua clementia ad-
mitte, & singulis parce sua pec-
cata consentibus, ut eorum delicta
(quorum sua ipsos accusat
conscientia) pro misericordia tua
remittantur, per Jesum Christum
Dominum nostrum. *Amen.*

DEus, cui præstantissimæ vi-
res & clementia summa,
qui omnium hominum misere-
ris, & nihil quod creâsti odio
prosequeris, cui impium mori
non placet, sed recedere eum à
viâ suâ & vivere, pro miseri-
cordia tua remitte nobis pecca-
ta nostra, recipe nos, & conso-
lare, quibus dolet onere pecca-
torum laborantibus. Tuum est
semper misereri, tuum unius
est remittere peccata. Ignosce
nobis, Domine, ignosce Populo
tuo, quem redemisti. Ne venio
in jus nobiscum qui tui sumus,
vilis terra, & peccatores miseri,
sed tuam adversum nos sævi-
tiam reprime qui demissè vili-
tatem nostram agnoscimus, &
ex animo desciscimus à pecca-
tis, & ita nobis suppetias ve-
ni in hoc ævo, ut in futuro
Tecum vivamus in perpetua se-
cula, per Jesum Christum Do-
minum nostrum. *Amen.*

REvoca nos, ô bone Domine,
& sic redibimus: adis,
Domine, adis Populo tuo, qui
ad Te redit, cum ploratu, jeju-
nio & supplicatione: propterea
quod Tu es Deus misericors, &
exorabilis, longanimis, clemen-

tiâque magnus. Tu nobis igno-
scis supplicio dignis, & in sæ-
vitâ tuâ es mansuetudinis me-
mor, habet tuorum rationem, mi-
sericors Domine, habet, nevetuam
hæreditatem probro addixeris.
Exaudi nos, Domine, pro tua cle-
mentia, & pro tuâ singulari mi-
sericordia nos respice, propter
Merita & Supplicationem Filii
tui benedicti Jesu Christi Do-
mini nostri. *Amen.*

In Officio Sacra Communionis
immediate post Precationem
pro Regina [Omnipotens Deus,
cujus Regnum est omnium
seculorum, &c.] pro Collecta
Diei dicenda sunt hæc duæ.

Potentissime Deus, &c.
Domine laudabilis, in cujus
&c.

Ut inter Matutinas.

Epistola. 1. D. Pet. ii. 13.

OMnibus parete Personis
humanis propter Domi-
num: & Regi, ut potestate
pollenti, & Prætoribus, ut ab
eo tum ad maleficorum ultio-
nem, tum ad beneficorum lau-
dationem missis. Nam ea est
Dei voluntas, ut, rectè facien-
tes, amentium hominum igno-
rantiam compescatis, ut liberi,
non ut vitiorum prætextum
habentes libertatem, sed ut
Dei servi. Omnes honorate:
Fraternitatem amate, veremini
Deum, Regem honorate. Servi,
parete cum omni metu heris,
non solum bonis & æquis, ve-
rum etiam iniquis. Hoc enim
gratiam emeretur, si quis, quo-
niam sibi sit Dei conscius, dolo-
res fert, patiens injustè. Nam
quæ gloria est, si peccantes
M m 2 cadi

Formula Precum

caedi vos sustinetis? At si rectè facientes toleratis injuriam, hoc verò gratiam meretur apud Deum. Ad hoc enim vocati estis, siquidem Christus quoque pro nobis injuriam passus est, nobis præscriptum relinquens, ut ejus vestigia subsequamini: qui peccatum nullum commisit, nec exitit in ejus ore dolus.

Evangelium. D. Mat. xxi. 33.

FUIT quidam Paterfamiliās, qui Vineam consevit, & septo circumdedit, in cāque torcular defixit, & turrin extruxit, eāque Agricolis elocavit, deinde peregrè profectus est. Postea, instante tempore fructuum, misit servos suos ad Agricolas, ad ejus fructus percipiendos. At Agricolaē comprehensos ejus servos partim pulsarunt, partim interfecerunt, partim lapidaverunt. Ille rursum alios plures prioribus misit, sed illi eis idem fecerunt. Postremo misit ad eos Filium suum, ita cogitans, Reverebuntur Filium meum. Agricolaē verò, viso Filio, sic inter sese dicere, Hic est Hæres: agite, interficiamus eum, & ejus hæreditatem occupemus. Itaque eum ceperunt, & ejectum extra Vineam peremerunt. Cùm ergo venerit Vineæ Dominus, quid faciet illis Agricolis? Cui illi, Malos nãlẽ perdet, inquit, & Vineam aliis elocabit Agricolis, qui ei fructus pendent suis temporibus.

¶ *Post Symbolum Nicænum loco Concionis pr̃leguntur Prima & Secunda Pars Homilia contra Rebellionem & Contumaciam, Publica Autoritate edita, aut*

a Ministro, qui sacra peragis, quam ipse super idem Argumentum composuerit, Concio habebitur.

¶ *Legenda est hac Sententia al Offertorium.*

QUICQUID vultis, ut vobis faciant alii, idem vos quoque eis facite: nam ea Lex est atque Vates. *D. Matt. vii. 12.*

¶ *Post Orationem (Pro Universo Statu Ecclesiæ Christi, &c.) hæc dua Collecta sequentes dicuntur.*

DOMINE, Pater noster cœlestis, qui nos non remuneratus es, quo digna sunt nostra vitia, & jam supplicium sumpturus misereri meministi, FAVORI tuo singulari acceptum ferimus, quod licet, pro tot tantisque peccatis, quibus Te irritavimus, permiseris, ut Unctus tuus Rex beatus Carolus Primus isto quasi Die in manus incideret hominum effrænatorum, & sanguinem sitientium, & ab iis barbara morte plecteretur, non tamen nos in perpetuum dereliquisti, tanquam Pastore carentes Oves, sed benigno tuo Numine, Coronæ illius hæredem indubitatum, Regem Carolum II. Dominum nostrum tunc temporis clementissimum, non sine miraculo ab inimicis defendisti sanguinariis, abdens eum in alarum umbra tuarum, dum transferit inhumanitas, ipsūque tuo tempore præstituto reduxisti, ut in Solio Patris sui consideret, & cum Stirpe Regia Jura Legesque tum Ecclesiæ, tum Regni

Regni in integrum restituiti. Proptis tantis ineffabilibusque tuis beneficiis, Te ex imo corde gratiarum actionibus celebramus, supplicantes, ut benignam tuam tutelam universæ Stirpi Regiæ perpetuam esse velis, Clementissimamque nostram Dominam *Annam* diu feliciterque in nos regnare concedas. Sic nos Populus tuus Te in omnem seculorum per-

petuitatem, tuas enarrando laudes, concelebrabimus, per Jesum Christum Dominum nostrum & Servatorem. *Amen.*

Concede, quæsumus, Domine, ut tuo ductu rerum humanarum Cursus tranquillè aded dirigatur, ut Ecclesia tua Tibi cum lætitia & pia quiete serviat, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

OR DO pro Vespertinis Precibus.

¶ *Hymnus, qui pro Psalmo* [Adeste, cantemus Dominum, &c.] *substitutus est, hic etiam usurpabitur ante proprios Psalmos.*

Justus es Domine, &c.

¶ *Psalmi proprii, lxxix, xciv. lxxxv.*

¶ *Lectioes propria,* { *Prior, Jer. xii. aut Dan. ix. usque ad v. 12. Posterior, Heb. xi. v. 12. & xii. ad v. 7.*

¶ *Loco Prima Collecta in Precibus Vespertinis adhibeantur duæ ista quæ sequuntur.*

Domine Deus collaudande, qui sapientia tua non tantum moderaris omnia dirigisque, ut justitiæ tuæ maximè respondet, sed ita tuo arbitratu agis, ut non possimus non agnoscere, Te justum esse in omnibus tuis institutis, & benignum in tuis omnibus actis, Nos Populus tuus, qui

tot de peccatis tenemur, coram Te procidimus, confitentes justæ esse judicia tua, qui permiseris, ut, isto quasi Die, homines nefarii & perdiri manus suas cruentarent sanguine Uncti tui, merito nempe nostro accidit hæc nobis judicia immitti, propter tot flagitia, quibus tandem à nobis efferatus es. Propterea igitur nos ipsos Tibi summittimus, supplicantes ut eorum amplius reminisci nolis, utque hanc Gentem à sanguine vindicares, (ab eo maxime, qui isto Die effusus est) eaque omnia à Nobis Natique nostris judicia averteres, quibus digna sunt nostra vitia: His annue, propter superabundantia Merita Filii tui Servatoris nostri Jesu Christi. *Amen.*

Collaudande Deus, juste ac potens, qui permixisti clarissimum Famulum tuum *Carolus* Primum, venerandum Principem nostrum defunctum, Die isto atrocibus improborum injuriis affici, indignis modis accipi, tandemque ab iis morte

Formula Precum, &c.

plecti: quanquam autem tam horrendum scelus non nisi cum horrore atque attoniti nobiscum in animo versare valeamus, animis tamen quam gratissimis splendoribus tuæ Gratiæ prosequimur, qui tunc in Unctio tuo effulserunt, cui etiam in articulo mortis memorabilem exemplaris Patientiæ, Mansuetudinis, & Charitatis modum impertire dignatus es, in oculis crudelium suorum inimicorum. Quamvis autem tuo permissu eo usque sceleris progressi sint, ut Eum supplicio afficerent capitali, Soliumque ipsius occuparent, Filium tamen ejus, ad quem jure hæreditario pertinebat, pro singulari tua clementia, servasti incolumem, tandemque mirabili providentia reducem in eo collocasti, ut veram tuam Religionem in integrum restitueret, pacemque confirmaret. Pro quibus Nomen tuum Gloriâ illustramus, per Jesum Christum Dominum nostrum collaudandum. *Amen*

¶ *Immediatè post Collectam* [Quæsumus, Domine, discutias lumine tenebras, &c.] *ha tres proximè sequentes adhibeantur.*

Preces nostras, quæsumus, Domine, &c.

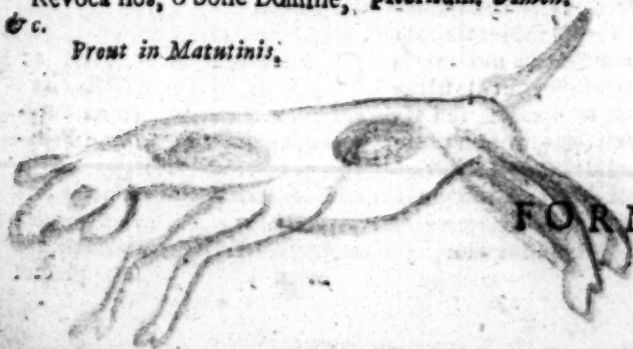
Deus, cui præstantissimæ vires, &c.

Revoca nos, ô bone Domine, &c.

Prout in Matutinis.

¶ *Immediatè ante Supplicationem D. Chrysostomi, hæc Collecta dicatur.*

OMnipotens & sempiternæ Deus, cujus justitia proceris montibus altior, & judicium Oceano profundiora, qui barbarâ illa cæde, in Personam sacram Uncti tui Die isto perpetrata, docuisti nos, vel Regum maximos, vel optimos hominum, violentæ morti æquè ac naturæ concedere: hinc etiam ætatem metiri nostram sic ostende, ut mentem acquiramus sapientem. Da etiam, ut neque splendor ullius rei magnæ, neque bona de nobismet opinio, avertat oculos nostros, quo minus eos conficiamus in nos ipsos tanquam in pulverem & cinerem peccato inquinatum, sed, de beato hoc tuo Martyre exemplum capientes, ad scopum contendamus, ad palmam, ad quam superne vocati sumus, in fide & patientia, in modestia & mansuetudine, item perimendo & abnegando nos ipsos, exercendo Charitatem, & ad extremum usque constanter perferendo, His omnibus annue propter Filium tuum Jesum Christum Dominum nostrum, cui Tecum & cum Spiritu Sancto sit omnis honor & gloria in diem sempiternum. *Amen.*

FORMU-

FORMULA PRECUM CUM GRATIARUM ACTIONE

Ad Deum Omnipotentem, pro eo quòd finem impo-
suerit Vegrandi Rebellioni, Restituto Rege Regiâ-
que Familiâ, & Restaurato Gubernio sive Regimine,
quod per multos annos intercisum fuerat. Quæ e-
narrabilia Beneficia miraculosè absoluta & comple-
ta erant Vigesimo nono Die Maii, Anno Dom. 1660.
In cujus Rei memoriam Statutum est Authoritate Par-
lamenti, ut Dies iste quotannis in perpetuum San-
ctus observetur.

¶ Statutum Parlamentarium factum 12. & confirmatum 13. Regis
Caroli Secundi, pro observando 29. Die Maii quotannis, utpote Die
publico Gratiarum Actioni præsinito, oportet legi publicitus in om-
nibus Ecclesiis inter Matutinas immediatè post Symbolum Nicænū,
Die Dominico proximo ante præfatum quemlibet 29. Diem Maii,
unà cum monitione, ut Dies iste præfatus cum debita Observatione
celebretur.

¶ Officium idem erit in omnibus cum Officio pro diebus Festis, nisi ubi
in hoc Officio aliter præscriptum est.

¶ Si Dies iste inciderit in Diem Ascensionis aut Pentecostes, addenda
erunt propriis locis Collecta hujus Officii Festorum istorum Officiis.
Si vero in Feriam secundam aut tertiam post Pentecosten, aut in
Dominicam Trinitatis. Psalmi proprii, prout hic assignantur in hunc
Diem, pro Psalmis juxta consuetum ordinem usitatis, erunt insuper
usurpandi, & Collecta addenda ut prius. Et in omnibus hisce casibus
cetera Officii omittenda sunt. Quòd si inciderit in alium quemvis
Dominicum, hoc totum Officium usurpandum erit, prout sequitur, ex
integro. Et quodcunque Festum inciderit in hunc solennem Diem Gra-
tiarum Actionis, sequens Hymnus, qui pro Psalmo [Adeste, cante-
mus Dominum, &c.] substitutus est, constanter usurpabitur.

¶ Preces Matutina ab hisce Sen-
tentis incipient.

ex ejus legibus viveremus, quas
nobis proposuerat. Dan. ix. 9,
10.

Domini Dei nostri est le-
nitas & placabilitas,
in quem nos rebella-
vimus, neque Domino Deo no-
stro dicto audientes fuimus, ut

Domini clementia videlicet
non est consumpta: non defe-
cit misericordia. Lamen. iii. 22.

¶ Pro

Formula Precum

¶ Pro Psalmo [Adeste, cantemus Dominum, &c.] recitabitur. aut cantabitur Hymnus sequens alternis à Presbytero, atque à Clerico & Populo.

Tuam, Domine, clementiam perpetuò canam, tuam fidem in alia atque alia secula hoc ore demonstrans. Psal. lxxxix. 1.

Famam sibi suis comparavit miraculis exorabilis & misericors Dominus. Psal. cx. 4.

Quis Domini virtutes, quis omnes fando virtutes exprimat? Psal. cvi. 2.

Magna sunt Domini facta, stupenda quibuscunque placent. Psal. cxi. 2.

Sublevat humiles Dominus: impios sternit humi. Psal. cxlvii. 6.

Dominus aquum, júsque facit omnibus oppressis. Psal. ciii. 6.

Non perpetuò rixabitur, non semper injuriæ memor erit. Ver. 9.

Non nos pro nostris peccatis tractavit, non nos, ut digna sunt nostra vitia, remuneratus est. Ver. 10.

Quin quantum terras supereminet cæli, tantum excellit ejus erga ipsius reverentes clementia. Ver. 11.

Ut miseretur filiorum pater, sic Dominus sui reverentium. Ver. 13.

Expertus es Tu quidem nos, Deus, nos explorasti, sicut exploratur argentum. Psal. lxvi. 9.

Homines imposuisti capitis nostris, venimus per ignes & aquas: & idem nos in libertatem duxisti. Ver. 11.

Quum nobis multa exhibuisti adversa atque tristia, nobis vitam reconciliatus defenderis,

qui nos ex imâ tellure reconciliatus extraxeris. Psal. lxxi. 18.

Qui in humilitate nostra memor fuisti nostri, nosque nostros eripuisti adversariis, quia aterna benignitate es. Psal. cxlvi. 23, 24.

Favisti, Domine, terræ tuæ, revocatis ex captivitate Jacobæis. Psal. lxxxv. 1.

Deus erga nos sua clementia usus est, Deus nobis in adversarios nostros exemplum edidit. Psal. lix. 12.

Illi subacti ceciderunt, at nos erecti consistimus. Psal. xx. 8.

Eò delapsi sunt malefici, sic agitati, ut surgere non possint. Psal. xxxvi. 12.

Dominus nostri memor fortunabit, fortunabit Israël domum, fortunabit Aaronis domum. Psal. cxv. 12.

Fortunabit Domini reverentes, parvos juxta atque magnos. Ver. 13.

Celebrent illi Domini clementiam, & miracula apud hominum genus. Psal. cvii. 21.

Faciantque grati animi sacrificia, ejus opera cum cantu narrantes. Ver. 22.

Neque celent eorum prognatos, enarrandis posterorum generi Domini laudibus, potentia & editis miraculis. Psal. lxxviii. 4.

Qua sciat posteritas, quique procreandi succedent, suis porro natis enarrent, ne sint quales eorum majores, natio degener atque contumax. Ver. 6. 9.

Collaudate Deum Dominum gregatim, vos ex fonte Israël. Psal. lxxviii. 26.

Laudetur Dominus in dies in nos munificus, nostra Deus salutis. Ver. 20.

Coërcita impiorum perversitate, justos confirma. Psal. vii. 8.

Exultans

Exultent & latentur in Te omnes
Tui studiosi, jugiterque Domi-
num extollendum esse distitent
amatores tua tutela. Psal. xl. 18.

Gloria Patri, & Filio, &c.
Sicut erat in principio, &c.

¶ Psalmi Proprii, cxxiv. cxxvi.
cxxix. cxviii.

¶ *Lectiones Propria,* { Prior, 2 Sam. xix. 9.
vel Numb. xv.
Te Deum.
Posterior, Epistola
D. Judæ.
Personate Domi-
num, &c.

¶ Suffragia proximè à Symbolo
Apostolico hac sunt.

Presbyter.

Exhibe nobis tuam, Domine,
clementiam ;

Responsio.

Tuamque nobis defensionem
præsta.

Presbyter.

Salvam fac Reginam, Domine ;

Responsio.

Quæ sibi in Te fiduciam col-
locat.

Presbyter.

Mitte Ei auxilium ex fano
tuo ;

Responsio.

Et potens Ei opitulari.

Presbyter.

Nè Eam Inimici ejus oppri-
mant ;

Responsio.

Nec ad Eam infestandam
accedant impii.

Presbyter.

Tui Sacerdotes justitia ve-
stiantur ;

Responsio.

Tuique pii ovent.

Presbyter.

Pacem præbe nobis nostro
ævo, Domine :

Responsio.

Quia Tu solus, Deus, pro ho-
bis pugnas, & præterea nullus.

Presbyter.

Esto nobis, Domine, turris
valida ;

Responsio.

A facie inimici.

Presbyter.

Nos, Domine, invocantes ex-
audi ;

Responsio.

Et ad Te perlata sit querela
nostra.

¶ Pro Prima Collecta ad Matu-
tinas hæc duæ sequentes di-
centur.

O Mnipotens Deus, qui Fa-
mulis tuis es Turris va-
lida & Propugnaculum adver-
sus ipsorum hostes : Te laudi-
bus gratiarumque actionibus
celebramus qui mirum aded
in modum hæc tria Regna à
Vegrandi illa Rebellionē, quæ
inde Calamitates Oppres-
sionēque ortæ sunt (quibus
tandiu graviter aded afflicta
tuerant) vindicasti. Benignitati
tuæ acceptum ferimus, quod iis
in prædam non cessimus, ob-
secrantes, ut favores illos tuos
perpetuos nobis esse velis, om-
nibusque perspicuum sit, Te
Servatorem nostrum & poten-
tem Vindicem esse, per Iesum
Christum Dominum nostrum,
Amen.

O Domine Deus salutis no-
stræ, qui Regionem hanc
tanto tuo Favore prosequutus
es, & nos à Calamitatibus, qui-
bus omnia permiscebantur, non
sine miraculo Providentia tua
vindicasti, reddito Nobis, legi-
timisque & indubitatis Juribus
ipsum,

ipſius, Clementiſſimo noſtro
tunc temporis Principe ac Do-
mino Rege *Carolo Secundo*, Fa-
mulo tuo (omni potentia om-
niſque malitia inimicorum ſuo-
rum nequicquam obſtantibus)
& in Solio hujus Regni collo-
cato, unde publica liberæque
veræ tuæ Religionis, verſique
tui Cultûs Profeſſio, unâ cum
antiqua Pace, florentiſque
rebus noſtris, nobis inſimul reſ-
tituta eſt, quæ ſummo ſolatio
ſummôque gaudio animos no-
ſtros perfuderunt. Hic coram
Te congreſſi ſumus, ut, cum im-
mortalium gratiarum actione,
ineffabilem illam benignitatem
tuam, Die iſto exhibitam nobis,
agnoscamus, gratique animi fa-
ciamus ſacrificia, magnum &
glorioſum Nomen tuum ea pro-
pter illuſtrantes, demiſſe ro-
gantes, ut hanc ſinceram noſtri
iſorum libationem, indignam
licet, gratam habeas, qui omni-
modam ſanctam Obedientiam
cogitatione, verbis, & facto
divinæ tuæ Majeſtati vovemus,
pollicentes item in Te & pro-
pter Te omnem veram & de-
bitam Fidem Unitæ tuæ, in nos
regnare conſtitutæ, & poſtmo-
dum Hæredibus ejus: Quam ut
Gratia, Honore, & Felicitate in
hoc mundo abundè cumules,
& in futuro Immortalitate &
Gloria coronas, quaſumus, pro-
pter Jeſum Chriſtum Dominum
& Servatorem noſtrum. *A-*
men.

¶ *Recitatâ Litaniâ (qua ſemper
Die iſto recitabitur) poſt Colle-*
ctam [Quaſumus, Pater, in-
firmitates noſtras &c.] *dico-*
tur hac qua jam ſequitur.

O Mnipotens Deus, qui ab
ævo condito oſtendiſti

potentiam tuam & miſericor-
diam, quippe qui, miraculo &
clementia uſus, Eccleſiam tuam
vindicâſti, & Reges Reſque
publicas, juſtos & religioſos,
qui Veritatem tuam ſacroſan-
ctam æternamque proſitentur,
protexiſti contra malignas con-
juraciones nefariâſque inimico-
rum ſuorum machinationes,
Nos Te ab imis pectoribus, tum
debitis gratiarum actionibus,
tum laudibus celebramus, qui
tot tamque manifeſta nobis
contuliſti beneficia, præcipue
autem ob inſignem aded & mi-
raculoſam liberationem, hoc
Die per ſapientem tuam & in-
ſignem Providentiam Clemen-
tiſſimo noſtro tum temporis
Domino ac Regi *Carolo Secun-*
do, & univerſæ Stirpi Regiæ, &
per illos, & una cum illis omni
huic Eccleſiæ noſtræ Reique
publicæ, & omnibus cuſcuſcun-
que Statûs acque Ordinis tam
in hac quam in illa hominibus,
plene conſectam, & benignè
præſtitam, ab eſſera Rebellionē,
Uſurpatione, & Tyrannide im-
proborum & crudeliſum homi-
num, & horrenda illa ruina,
per quam omnia aded permiſ-
cebantur. Ab his omnibus, clem-
ens & miſericors Domine
Deus, non Meritum noſtrum,
ſed tua Clementia, non Pru-
dentia noſtra, ſed tua Providen-
tia, non noſtri iſorum lacer-
ti, ſed tua dextera, tuum bra-
chium, tui vultus lumen eri-
puit nos & vindicavit, quod
nobis favebas. Quare ne nobis,
Domine, ne nobis, ſed tuo No-
mini tribuatur omnis honor,
gloria, & laus, ut & humillimæ
& immortales gratiarum actio-
nes in omnibus Sanctorum con-
cionibus: Ita laudetur Dominus
Deus

Deus noster. Deus solus mirificus, laudetur & ejus gloriosum Nomen in æternum, per Jesum Christum Dominum nostrum & Servatorem. *Amen.*

¶ *In Officio Communione, immediate ante Lectionem Epistolæ, hæc dua Collecta recitabuntur, loco Collectæ pro Regina & Collectæ Disi.*

OMnipotens Deus, qui Famulis tuis es Turris valida & Propugnaculum adversus ipsorum hostes: Te laudibus gratiarumque actionibus celebramus, qui mirum admodum in modum hæc tria Regna à Vexandi illa Rebellionem, quæque inde Calamitates Oppressionisque ortæ sunt, (quibus tandiu graviter admodum afflicta fuerant) vindicasti. Benignitati tuæ acceptum ferimus, quod iis in prædam non cessimus, obsecrantes, ut favores illos tuos perpetuos nobis esse velis, omnibusque perspicuum sit, Te Servatorem nostrum & potentem Vindicem esse, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

O Domine Deus salutis nostræ, qui Regionem hanc tanto tuo Favore prosequutus es, & nos à Calamitatibus, quibus omnia permiscebantur, non sine miraculo Providentiæ tuæ vindicasti, reddito Nobis, legitimisque & indubitatis Juribus ipsius, Clementissimo nostro tunc temporis Principe ac Domino Rege Carolo Secundo, Famulo tuo (omni potentia omnique malitia inimicorum suorum nequicquam obstantibus) & in Solio hujus Regni collo-

cato, unde publicæ liberæque veræ tuæ Religionis, verique tui Cultus Professio, unâ cum antiqua Pace, florentibusque rebus nostris, nobis insimul restituta est; quæ summo solatio summoque gaudio animos nostros perfuderunt. Nunc coram Te congressi sumus, ut, cum immortalium gratiarum actione, ineffabilem illam benignitatem tuam, Die isto exhibitam nobis, agnoscamus, gratique animi faciamus sacrificia, magnum & gloriosum Nomen tuum ea propter illustrantes, demisse rogantes, ut hanc sinceram nostri ipsorum libationem, indignam licet, gratam habeas, qui omnimodam sanctam Obedientiam cogitatione, verbis, & facto divinæ tuæ Majestati vovemus, pollicentes item in Te & propter Te omnem veram & debitam fidem Unitæ tuæ, in nos regnare constitutæ, & postmodum Hæredibus ejus: Quam ut Gratia, Honore, & Felicitate in hoc ævo abundè cumules, & in futuro Immortalitæ & Gloriæ coronas, quæsumus, propter Jesum Christum Dominum nostrum & Servatorem. *Amen.*

¶ *Epistola, 1 D. Pet. ii. 11--17;*

Ut supra pro Dominica tertia à Paschate.

¶ *Evang. D. Matt. xxii. 16.--22.*

EIque Discipulos suos cum dicerent, Magister, scimus Te veracem esse, divinamque vitam verè docere, neque quemquam curare, quippe qui non spectes Hominum Personam! Dic ergo nobis quid censeas, Licetne

Formula Precum, &c.

Liceatne pendere Tributum Cæsari, necne? At Iesus, cognita eorum malitia, dixit. Quid Mentatis? Simulatores: Ostendite Mihi Nummum Tributarium. Illi Ei Denarium attulerunt. Et Ille Cujus est Imago hæc, inquit eis, & Inscriptio? Cui illi, Cæsaris, inquirunt. Tunc Ille, Solvite igitur, inquit eis, quæ sunt Cæsaris Cæsari, & quæ Dei Deo. Hoc audito, admirati illi, Eo relicto, discesserunt.

¶ *In Offertorio hac Sententiâ legitur.*

NON quisquis mihi dicet, Domine, Domine, intrabit in cœleste regnum: sed qui fecerit quod vult: Pater meus, qui est in Cœlis *D. Matt. vii. 21.*

¶ *Post Supplicationem pro Universo Statu Ecclesiæ Christi, hæc sequenti Collectâ utendum erit.*

Omnipotens Deus, & Pater cœlestis, qui, pro singulari & ineffabili tua erga nos Clementia, novo miroque modo nefaria seditiosorum, effræpatorum, & inflatorum consilia reddidisti irrita & peremisti, qui sub Pietatis prætextu consilium inierant funditus evertendi Ecclesiam hanc, & Regnum, & tantum non effectum dederant: Sicut nos hodie summa cum animi devotione gloriosum Nomen tuum veneramur & celebramus, pro tanta hac singulari Clementia tua, qua jampridem erga nos usus es, ita humillime Te obtestamur, ut nos porro Gratia tua & Favore impertire velis, abduendo & protegendo nos in

alarum tuarum umbra, ut neque istiusmodi unquam horrenda Calamitas nobis iterum inferatur. Hac de causa mitte lucem fidemque tuam, quæ has Satanae calliditates, hoc sceleris mysterium defegant. Dementa & perime clandestina omnia improborum consilia: Superbiam eorum cohibe, malevolos affectus compesce, & quæ machinantur permisce. *ANNA* Reginæ nostræ clementia, eorumque omnium, qui sub ea publico aliquo funguntur Munere, manus confirma, ut iudicium & iustitiam exerceant, ad maleficos omnes excindendos, qui Rebellioni obtendunt Religionem, & Seditioni Fidem, ut neque iterum nos expugnent, neque de Monarchia aut Ecclesiâ tuâ eversa triumphent. Protege & defende Clementissimam Reginam nostram *ANNA*M, & universam Stirpem Regiam ab omnibus Proditionibus & Conjuracionibus. Esto Illi salutis Galea, Propugnaculum validaque Turris adversus hostes. Perfidiosi pudore & turpitudine circumfundantur, Ipsa autem Posterique ipsius diadema floridum in perpetuum gestent. Quare nos Populus tuus, & Oves tui pascui, Te in omnem seculorum perpetuitatem, tuas enarrando laudes, concelebrabimus, per Jesum Christum unicum nostrum Servatorem & Vindictam. Cui Tecum, ô Pater, & cum Spiritu sancto, sit gloria in Ecclesiâ, in omnem omnium seculorum perpetuitatem *Amen.*

FORMA

Geo Bp. Lincol. Thirs Jan

FORMA

Strumosos Attrectandi.

Singulas nostras actiones, Domine, pro singulari tua clementia praeveni, & nos assidue adjuvando prosequere, ut, in omnibus nostris actionibus, inceptis, continuatis, & in Te perfectis, sacrosanctum Nomen tuum illustremus, & tandem benignitate tua sempiternam vitam consequamur, per Jesum Christum Dominum nostrum. Amen.

lent: Et si quid mortiferum biberint, non iis nocebit: *Quum Agrotis Manus imponent, illi bene habebunt.* Igitur Dominus postquam eos alloquutus est, sublatus est in Caelum, & ad Dei dextram sedet. Illi vero digressi ubique praedicarunt, Domino adjuvante, & orationem sequentibus Signis confirmante.

Oremus.

Evangelii. D. Marti. G. S. S.

The above pencil marks
seem to be a memorandum
that "George" was to be taken
by Bishop Wake (see other
side) to the Royal Closet
to be "touched" on

a Thursday, viz 17/13 or 17/14.

celis;
um.
Fiat
fic
trum
dié.
stra
tori-
ten-
nalo
reg-
loris

Tam

Q. Anna 1702 1714

Bps	James Gardiner	1694
of	William Wake	1705
Lincoln	Edmund Gibson	1716
	Richard Reynolds	1723

Wake made Deputy Clerk of the Council 1699
resigned office of Lord High Treasurer 1716

Geo Bp. Lincol. Thoms Jan

FORMA

Strumofos Attrectandi.

Singulas nostras actiones, Domine, pro singulari tua clementia praeveni, & nos assidue adjuvando prosequere, ut, in omnibus nostris actionibus, inceptis, continuatis, & in Te perfectis, sacrosanctum Nomen tuum illustremus, & tandem benignitate tua sempiternam vitam consequamur, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

Evangelii D. Marci Capite 16. Commate 14 & deinceps sic scriptum habemus :

Discumbentibus undecim apparuit Jesus, & eis incredulitatem & perveraciam exprobravit, quod eis, qui se surrexisse viderant, non credidissent, eisque dixit, Ite in totum orbem, praedicate Evangelium omni Creaturae : qui crediderit, & Baptizatus fuerit, salvabitur, qui vero non crediderit, condemnabitur. Signa autem eos, qui crediderint, haec sequentur : In Nomine meo demonia ejicient : Linguis tol-

lent : Et si quid mortiferum biberint, non eis nocebit : *Quum Agrotis Manus imponent, illi bene habebunt.* Igitur Dominus postquam eos alloquutus est, sublatuS est in Coelum, & ad Dei dextram sedit. Illi vero digressi ubique praedicaverunt, Domino adjuvante, & orationem sequentibus Signis confirmante.

Oremus,

Miserere nostri, Domine.
Miserere nostri, Christe.
Miserere nostri, Domine.

Pater noster, qui es in caelis, sancte colatur Nomen tuum. Veniat Regnum tuum. Fiat Voluntas tua, ut in Coelo, sic & in Terra. Victum nostrum alimentarium da nobis hodie. Et remitte nobis debita nostra, ut & nos remittimus debitoribus nostris. Neve nos in tentationem inducito, sed a malo tuere : Quoniam tuum est Regnum, & Potentia, & Gloria in sempiternum, *Amen.*

N a

¶ Tunc

Tum Strumosi sigillatim Regina sistuntur, in genua provelati, utque ut singulus sistitur, & dum Regina iis Manus imponit, aurōque colla circumdat, Capellanus, qui Officiū praeſtat, ad Regiam Majestatem converſus ita dicet:

DEU S huic operi propiti-
us adſit, & det, ut hi
Strumosi, quibus Regina Ma-
nus imponit, ex morbo conva-
lescant, per Iesum Christum
Dominum nostrum. Amen.

*Cum omnes sistantur, ita dicat
Capellanus,*

Salvos fac, Domine, hos Fa-
mulos tuos:

Responsio.

*† Hæ Res-
ponſiones à* [** Qui sibi fiduci-
Strumosis di- am in Te collocant,
cendæ sunt.*]

Capellanus.

Mitte eis auxilium ex ſano
tuo:

Responsio.

Et potens eos semper protege!

Capellanus.

Succurre nobis, Deus salutis
nostræ:

Responsio.

*Et tui Nominis gloria eaus
libera nos, & tui Nominis gratia
peccatis nostris veniam da.*

Capellanus.

Nos, Domine, invocantes
exaudi:

Responsio.

*Et ad Te perlatæ sūt querelæ
nostræ.*

Oremus.

OMnipotens Deus, cui om-
nis valetudo profus de-
betur, quique in Te defensor
rem praebes, qui ad Te perfu-
gimus ad auxilium, pro mise-
ricordia tua, quaesumus, his
tuis Famulis auxilium ferre,
tuaque in eos Clementia utere,
ut, hoc morbo levati, Tibi gra-
tias in Ecclesiâ sancta tua
agant, per Iesum Christum
Dominum nostrum. Amen.

OMnipotens Dominus, omni-
bus qui sibi in eo fiduci-
am collocant Turris firmissima,
Cui omne se genua flectit &
paret, Cœlestium, & Terre-
strium, & Subterraneorum, &
nunc & in perpetua secula
Vobis sit munimento: & scia-
tis facit, & pro certissimo ha-
beatis, nullum aliud esse No-
men sub Cœlo apud homines
datum, in quo, & per quod à
morbo Vobis confirmetur vale-
tudo, & servandi sitis, nisi
solum Nomen Iesu Christi
Domini nostri. Amen.

ne
e
o
u
fe
his
ro
re
a
um
um

nt
ci
a
&
re
&
ula
cia
ha
No
nea
nd
ale
ni
ifi

Co